סֵפֶר

וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּיךָ

מַחֲשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית

שִׂיחוֹת • מַאֲמָרִים • סִפּוּרִים • רַעְיוֹנוֹת

מֵאוֹצְרוֹת שִׂיחוֹתָיו
שֶׁל
הָרַב יְהוֹשֻׁעַ-שַׁי רְאוּבֵן שְׁלִיטָ״א

מהדורה ראשונה: אלול תשע״ד
מהדורה שניה: ניסן תשפ״ב

הַזְמָנוֹת, הֶעָרוֹת וְהֶאָרוֹת:

טֶלֶפוֹן: **050-4142701**

דוא"ל: **JSR@hayashar.com**

הָאַתַר הָרִשְׁמִי: **hayashar.com**

מִצְוָה לְשַׁכְפֵּל לְהַעֲתִיק וּלְהָפִיץ לְזִכּוּי הָרַבִּים
וּלְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאְדִּירָהּ
וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְּאֻלָּה לָעוֹלָם

דֶּרֶךְ הַיָּשָׁ"ר

hayashar.com

הָרַב יְהוֹשֻׁעַ שַׁי רָאוּבֵן שְׁלִיטָ"א

בורא עולם

אוהב את כולם

נִתֵּן לִמְצוֹא בַּאֲתַר הָרִשְׁמִי שֶׁל הָרַב:

- ❖ סִפְרֵי הָרַב בְּמַהֲדוּרָה דִּיגִיטָלִית לְהוֹרָדָה חִנָּם.
- ❖ מַאֲמָרִים בְּמַחְשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית.
- ❖ שִׁעוּרִים מְצֻלָּמִים:
  - פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ.
  - לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן.
  - תַּנְיָא.
  - נְקוּדָה לְמַחְשָׁבָה - מוּסָר.
  - שִׁעוּר מֻרְכָּז בַּחֲסִידוּת.
- ❖ לוּחַ בְּרָכוֹת מַלֵּא / זְמַנֵּי הַשָּׁבוּעַ.
- ❖ יְצִירַת קֶשֶׁר לִשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת עִם הָרַב.

לעילוי נשמת
כל מתי עמו ישראל
שאין מי שיקרא עליהם
קדיש וילמד לעילוי
נשמתם.

יהי רצון שהלימוד
בספר זה יהיה לעילוי
נשמתם בתוך כל מתי
עמו ישראל, ולהצלחת
כל עמו ישראל.

תוכן עניינים

הקדמה ..... א

תשובה בשניה אחת 1

וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ 1

רֶגַע שֶׁל אֱמֶת 5

הָעֵרֶךְ שֶׁל שְׁנִיָּה אַחַת 7

לְשַׁכְנֵעַ אֶת אַב בֵּית הַדִּין 10

מָשִׁיחַ בִּשְׁנִיָּה אַחַת 12

כְּבִיש "עוֹקֵף גֵּיהִנֹּם" 15

התיקון של קמצא 17

הֵיכָן קַמְצָא? 17

מָשִׁיחַ לֹא בָּא 20

דַּבֵּר טוֹב יִהְיֶה טוֹב 22

כַּף זְכוּת 25

בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם 30

כֶּרֶם זֵלוּת 32

כבוד תלמידי חכמים 35

עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא 35

אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס 38
דְּבָרִים שֶׁרוֹאִים מִשָּׁם 44
תּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ 46
כָּל דַּעֲבִיד רַחֲמָנָא לְטָב עֲבִיד 48
הַכֹּל רַחֲמִים 52

חלונות של תשובה 55

הַמַּשְׁמָעוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַחַיִּים 55
מַעֲשֵׂי אֲבוֹת סִימָן לִבָּנִים 58
הַטָּעוּת שֶׁל פַּרְעֹה 62
אַל תָּדוּן אֶת חֲבֵרְךָ 64
הַתְּסִכּוּל שֶׁל הַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה 67
לְמִי אִכְפַּת? 68
מָקוֹם רִאשׁוֹן 73

תפילה מהלב 76

לְאָן נֶעֱלָם הַמִּקְדָּשׁ? 76
זְהִירוּת יֵצֶר בְּתַפְקִיד 80
הַתְּשׁוּבָה הָאֲמִתִּית 82
שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ 86
לְהִתְפַּלֵּל עַל הַדְּבָרִים הַקְּטַנִּים 87
קָבַעְתָּ עִתִּים לַתְּפִלָּה? 92

המלחמה בעיצומה 96

מְצָא אֶת הַהֶבְדֵּלִים 96
הָאוֹיֵב הָאֲמִתִּי 98
תֵּבַת נֹחַ 102

אֵשׁ תַּחַת אֵשׁ 103
אֵין פְּסִפּוּסִים 106
אין עוד מלבדו..... 108
וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת 108
אָז מָה בֶּאֱמֶת כָּל כָּךְ רַע בְּכלְאַיִם? 112
הַגֵּיהִנֹּם הָאֲמִתִּי 116
הָאַשְׁלָיָה הַגְּדוֹלָה 120
1,100 תפילות ב-7 ימים 123
מִבְצָע לַחַגִּים 123
הַכֹּל תָּלוּי בַּהֲכָנָה 125
אֲנִי בֶּן שֶׁל מֶלֶךְ 129
הַתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ 131
כְּלוּם לֹא שֶׁלְּךָ 133
נקודת הבראשית..... 135
הָעִקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר 135
מָתַי נִבְרָא הָעוֹלָם בֶּאֱמֶת? 137
מִי מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? 139
לְהַתְחִיל מִבְּרֵאשִׁית 140
יֵשׁ קוֹנֶה עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה אַחַת 143
הַקְּטֹרֶת הָאַחֲרוֹן 147
והיית אך שמח..... 151
לִצְחוֹק אוֹ לִבְכּוֹת? 151
הוֹפְכִים כִּוּון 154
מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה 158

בִּלְתִּי פָּגִיעַ 160
טִירוֹנוּת לְשִׂמְחָה 163
שִׁיר חָדָשׁ בַּלֵּב 168

תמיד בעליה 172

נְשָׁמָה עֲיֵפָה 172
וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם 175
עַל מָה אַתָּה בּוֹכֶה? 176
הַתַּרְגִּיל הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁל יֵצֶר הָרַע 178
שָׂכְחוּ לְסַפֵּר לָנוּ... 179
כְּבִישִׁים מַקְבִּילִים 183

סוד האמונה התמימה 188

בִּנְיַן אַב 188
מַהוּ נִסָּיוֹן אֲמִתִּי? 191
הַצַּוּוּי הָאֲמִתִּי עַל אַבְרָהָם 196
לִזְכֹּר מִי אֲנַחְנוּ 202
הַדֶּרֶךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל סַבָּא 205

מגמילות חסדים להצלת נפשות 207

הָבֵא זְכוּת וְהַפְּטֵר 207
שְׁפִיכַת דְּמִים 210
גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֲסָדִים 213
לֹא חֶבֶל עַל הַכֶּסֶף? 215
לִפְתֹּחַ גְּמַ"ח 218
מַדּוּעַ זֶה קוֹרֶה לִי? 220
אֲנִי כָּאן בִּגְלָלְךָ 223

מדוע לא מצפים למשיח? 226
הַתִּקּוּן שֶׁל הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן 226
מִי זֶה הַמָּשִׁיחַ? 227
הוֹרָיו שֶׁל הַמָּשִׁיחַ 229
הַדִּבֵּר הַחֲמִישִׁי 232
שָׁוֶה יוֹתֵר מִכֶּסֶף 233
צַדִּיק אוֹ רָשָׁע? 234
חוֹתָם אֱמֶת 236
כָּל הַכָּבוֹד 237
שְׁעַת רָצוֹן 238
קול הנשמה 242
בּוֹא נַעֲשֶׂה עִסְקָה 242
בְּרָכָה עַל תְּנַאי 245
אָז מִי הַבְּכוֹר הָאֲמִתִּי? 247
הַשּׁוּרוֹת הַקְּטַנּוֹת בַּחוֹזֶה... 249
אָבַר בַּתַּרְגּוּם 251
עֲזָרָה רִאשׁוֹנָה 253
רוּחַ מְמַלְּלָא 255
הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִים בְּיָדוֹ 256
טוב להודות לה' 259
וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בִּישְׂרָאֵל... 259
מִי לֹא אָמַר תּוֹדָה? 262
תּוֹדָה נַפַח הָעוֹלָם הַבָּא 265
עַד שֶׁבָּאָה לֵאָה 267

עַיִן טוֹבָה 270
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה 273
המצוה החסרה 277
פְּגִישָׁה גּוֹרָלִית 277
אֵיפֹה טָעִיתִי? 281
צָרִיךְ לְנַסּוֹת... 283
חֲצִי חֲצִי 286
מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא... 290
התגלות ה' בנפילה 293
מֵהֵיכָן הַכֹּחַ? 293
נוֹפֵל וְקָם, נוֹפֵל וְקָם 297
מָה זֶּה קָשׁוּר אֵלַי? 299
אֶת מִי זֶה מְעַנְיֵן? 301
שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ 305
ה' אִתִּי 307
המרוץ אחר הכסא 309
שָׂכָחְתִּי... 309
חֲלוֹם שָׁלוֹם 312
חֲלוֹמוֹת שָׁוְא יְדַבֵּרוּ 315
הַבָּא בַּתּוֹר בְּבַקָּשָׁה 320
אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ 323
עומק הכרת הטוב 326
אֵין כָּמוֹנִי... 326
חוֹק הֶסְדֵּר הַיְשִׁיבוֹת 330

תּוֹדָה רַבָּה 332
לֹא מַגִּיעַ לִי כְּלוּם 335
דַּע מֵאַיִן בָּאתָ 336
הַחוּשׁ הַשִּׁשִּׁי 339
אֲבָל לָמָּה? 339
מַרְגִּישׁ כְּמוֹ בַּבָּיִת... 341
המפתח לגאולה 346
נוֹתְנִים לְךָ – תִּקַּח 346
אֲנִי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם 349
הַקְּלָקוּל הָרִאשׁוֹן 351
מַדּוּעַ יָרַדְנוּ דַּוְקָא לְמִצְרַיִם? 353
בְּלִי חָכְמוֹת 355
מָה כְּבָר עָשִׂיתִי? 356
אִם אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל, אֶפְשָׁר לְתַקֵּן 359
ויהי אור 363
סִדְרַת חִנּוּךְ 363
הַבְּטָחוֹת צָרִיךְ לְקַיֵּם 365
מִי נִשְׁבַּר כֵּלִים 369
רִיצָה לְמֶרְחַקִּים אֲרֻכִּים 370
מְצָא אֶת הַהֶבְדֵּלִים 373
מָתַי מַגִּיעִים? 375
מִלְחֶמֶת הֶחָתָשָׁה... 377
אנחנו בוחרים בך 380
זְהִירוּת בּוֹר לְפָנֶיךָ! 380

מָה תִּצְעַק אֵלַי? 383
הַיּוֹם שֶׁאַחֲרֵי 388
יַהֲדוּת זוֹ אַחְדוּת 390
וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ 393
לֹא לְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי 396
איך לא ראיתם? 398
עוֹד לֹא קִבַּלְנוּ 398
הַפְּתִיחָה הַגְּדוֹלָה 401
אֵיזוֹ תּוֹרָה? 402
מַדּוּעַ לֹא הֵבַנְתֶּם? 405
תּוֹרָה בְּכָל מָקוֹם 407
הַשַּׂחְקָן הָרָאשִׁי 409
וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ 411
קבלת פני השכינה 414
נְצִיגוּל הַזְּדַמְּנוּיוֹת 414
לְדַבֵּק בַּשְּׁכִינָה 416
מִיהוּ עֶבֶד ה' אֱמִתִּי 418
לַעֲשׂוֹת נַפְשׁוֹת 420
יְהוּדִי בְּכָל בַּיִת 422
תקון הכללי 425

הקדמה

הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

אוֹדֶה לְךָ ה׳ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר זִכְּתָנִי לִלְמֹד וּלְלַמֵּד מִתּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, לִמְסֹר שִׁעוּרִים וּלְזַכּוֹת הָרַבִּים. מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹקַי שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, מַשְׁכִּים לְדִבְרֵי תוֹרָה, עָמֵל וּמְקַבֵּל שָׂכָר, וְרָץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. עַל שֶׁהִרְעַפְתָּ עָלַי מֵאַהֲבָתְךָ וּמִבִּרְכוֹתֶיךָ, וְלִוִּיתָ אוֹתִי בְּכָל צָעַד וְשַׁעַל בְּחַיַּי, וְזָכִיתִי לַחֲסוֹת בְּצִלְךָ וּבְהַשְׁגָּחָתְךָ הַפְּרָטִית, שָׂמֵחַ וּבָטוּחַ כְּתִינוֹק בְּחֵיק אִמּוֹ.

זְכַנִי ה׳ יִתְבָּרַךְ לְהוֹצִיא כָּעֵת מַהֲדוּרָה שְׁנִיָּה שֶׁל סֵפֶר זֶה, שֶׁהִנּוֹ רִאשׁוֹן בְּסִדְרַת הַסְּפָרִים ״מַחֲשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית״,

שֶׁהֵם עִבּוּד לְשִׂיחוֹת שֶׁזָּכִיתִי לִמְסֹר בְּקְהִלַּת קוֹדֶשׁ "מָגֵן דָּוִד" בְּחוֹלוֹן תובב"א, בְּרָאשׁוּת הרה"ר לְחוֹלוֹן, הַגָּאוֹן הָרַב ר' אַבְרָהָם יוֹסֵף שְׁלִיטָ"א, בְּנוֹ שֶׁל מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ וַעֲטָרֶת רֹאשֵׁנוּ, פְּאֵר הַדּוֹר, הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן, הַגָּאוֹן הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זַצ"ל, אֲשֶׁר הִנָּה אוֹר גָּדוֹל בְּדוֹר שֶׁחַי בְּחֹשֶׁךְ, וְזִכָּנוּ לַחֲזוֹר לְחַיִּק אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עִם פְּסָקָיו הַחֲשׁוּבִים שֶׁפָּתְחוּ פֶּתַח לְדוֹר שָׁלֵם לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בְּמִסְגֶּרֶת הַשִּׁעוּרִים שֶׁזִּכַּנִי ה' יִתְבָּרַךְ לִמְסֹר בְּרַחֲבֵי הָאָרֶץ וְאַף בְּחו"ל, הֶפְתַּעְתִּי לְגַלּוֹת דּוֹר מְיֻחָד שֶׁמָּלֵא מִצְווֹת כְּרִמּוֹן מֵחַד, אַךְ מֵאִידָךְ שָׁבוּר וְעָצוּב וְנִלְחָם קָשׁוֹת לֹא לִפּוֹל בְּיֵאוּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם. רָאִיתִי כִּיצַד יֵצֶר הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהַחְלִישׁ אֶת בָּנָיו וּבְנוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּעֲבוּרַת ה', לְצַיֵּר לָרְחוֹקִים כִּי הַתּוֹרָה הִיא מֵהֶם וָהָלְאָה, וְכִי חַיֵּי תּוֹרָה וּמִצְווֹת הֵם דָּבָר קָשֶׁה וּמֵעִיק חָלִילָה, וְאִלּוּ לְאִלּוּ שֶׁכְּבָר הִתְקָרְבוּ, הוּא מַרְעִיף עֲלֵיהֶם מְנִיעוֹת וְהַפְרָעוֹת בַּעֲבוּרָתָם, כְּשֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ לְהַחְלִישָׁם וּלְרַפּוֹת יָדָם בָּעֲבוּדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהֵם עוֹסְקִים בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

הֵבַנְתִּי כִּי יָמִים קָשִׁים בָּאִים עַל יִשְׂרָאֵל, חַבְלֵי מָשִׁיחַ שֶׁהֵקֵלּוּ לְחֶבְלֵי לֵדָה, וְהַכְּאֵבִים הַתְּכוּפִים הִנָּם הַצִּירִים הַתְּכוּפִים לִפְנֵי הַלֵּדָה עַצְמָהּ. הַמַּשְׁבֵּר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁעוֹבֵר בְּתוֹךְ הַחֶבְרָה, הוּא הַשִּׁלָּב הָאַחֲרוֹן לִפְנֵי בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ, כַּאֲשֶׁר אֵלּוּ שֶׁאָחֲזוּ חָזָק בְּחֶבֶל הָאֱמוּנָה הַתְּמִימָה, יַצְלִיחוּ לַעֲבוֹר אֶת הַסְּעָרָה הָאַחֲרוֹנָה לִפְנֵי הַגְּאוּלָה הַמְיֻחֶלֶת.

כּוֹאֵב לִרְאוֹת כִּיצַד יֵצֶר הָרַע מַצְלִיחַ לִפְגֹּעַ בְּכָל חֶלְקָה טוֹבָה, לְפַלֵּג וּלְסַכְסֵךְ, וְכָל יְהוּדִי מוֹצֵא עַצְמוֹ שָׁקוּעַ בְּצָרוֹת וּבַמְּנִיעוֹת שֶׁלּוֹ, וְאֵינוֹ מְסֻגָּל לִרְאוֹת אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכוֹ, בְּסִבִיבָתוֹ, בָּעוֹלָם בּוֹ ה' יִתְבָּרַךְ הִצִּיב אוֹתוֹ לְמִשִּׂימָה מְיֻחֶדֶת

שֶׁרַק הוּא יָכוֹל לְבַצְּעָהּ. לוּ רַק יְהוּדִי הָיָה יוֹדֵעַ מָה הָעֵרֶךְ הָאֲמִתִּי שֶׁלּוֹ, הָיָה שָׂרוּי בְּשִׂמְחָה עַזָּה כָּל הַיּוֹם. לוּ הָיָה מֵבִין מָה מְקוֹר נִשְׁמָתוֹ, כַּמָּה חַיּוּת וְעָצְמָה טְמוּנִים בְּכֹחוֹת נַפְשׁוֹ, כַּמָּה הוּא חָשׁוּב וּמַשְׁפִּיעַ עַל הַמַּהֲלָךְ שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכָל צָעַד וְשַׁעַל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, אוֹ אוֹמֵר, אוֹ אֲפִילוּ רַק חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת, לֹא הָיָה דָּבָר שֶׁיָּכוֹל הָיָה לְהַפִּילוֹ מֵרוּחוֹ...

מְסֻפָּר עַל אָדָם עָצוּב שֶׁהָלַךְ לְרוֹפֵא שֶׁיְּאַבְחֵן אֶת מַצָּבוֹ הַנַּפְשִׁי. הָרוֹפֵא נָטַל דַּף לָבָן וְצִיֵּר עָלָיו נְקוּדָה שְׁחוֹרָה. הוּא שָׁאַל אֶת הַחוֹלֶה מָה הוּא רוֹאֶה וְזֶה עָנָה: "נְקוּדָה שְׁחוֹרָה". צִיֵּר הָרוֹפֵא נְקוּדָה נוֹסֶפֶת וְשָׁאַל אוֹתוֹ מָה הוּא רוֹאֶה עַתָּה, וַעֲנָה לוֹ: "שְׁתֵּי נְקוּדוֹת שְׁחוֹרוֹת". וְכָךְ חָזַר וְהוֹסִיף עוֹד נְקוּדָה וְעוֹד נְקוּדָה, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף עָצַר וְשָׁאַל אֶת הַחוֹלֶה: "אַתָּה רוֹאֶה כְּבָר חָמֵשׁ נְקוּדוֹת שְׁחוֹרוֹת, וַעֲדַיִן אֶת כָּל הַלָּבָן שֶׁמִּסְּבִיבָן אַתָּה לֹא רוֹאֶה"? אָדָם מִתְמַקֵּד בְּמַה שֶׁחָסֵר וְרַע לוֹ, וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ כִּי הוּא לֹא יוֹדֵעַ אֵיךְ לִשְׁמוֹחַ וּבַמֶּה בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לִשְׂמוֹחַ. עֲצָבוּת אֵינָהּ עֲבֵרָה אַךְ הִיא הַפֶּתַח לַעֲשׂוֹת כָּל רַע וּלְהַרְגִּישׁ עִם עַצְמֵנוּ בְּהֶתְאֵם...

בְּמִסְגֶּרֶת הַשִּׁעוּרִים שֶׁמָּסַרְתִּי, עוֹבֵר קַו מְחַבֵּר אֶחָד, **מַחֲשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית**. אִם הַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ אָז הַכֹּל טוֹב, צָרִיךְ לָדַעַת רַק אֵיךְ לְהִתְבּוֹנֵן, אֵיךְ לְהִסְתַּכֵּל וְלַחֲשֹׁב בְּצוּרָה נְכוֹנָה עַל הַמִּתְרַחֵשׁ עִמָּנוּ. אֵין אָדָם שֶׁשּׁוֹנֵא יַהֲדוּת חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא אוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב יַהֲדוּת אוֹ שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מַהִי. וְגַם אִם הוּא בָּא מִבַּיִת שֶׁשּׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות, אַךְ הוּא מִסְתּוֹבֵב עִם פָּנִים עֲצוּבוֹת וְהַרְגָּשָׁה שֶׁל עֹל עַל כְּתֵפָיו, סִימָן שֶׁהוּא עוֹד לֹא נִכְנַס פְּנִימָה לָעוֹלָם הָאֲמִתִּי שֶׁל הַיַּהֲדוּת, הוּא עֲדַיִן מִסְתּוֹבֵב בַּחוּץ, מוּבָל בְּמַעְגָּלִים עַל יְדֵי יֵצֶר הָרַע, וְגַם אִם הוּא בָּטוּחַ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הַכֹּל

נָכוֹן, חֲרֵי יֵשׁ בְּדִיקָה קָלָה לָעִנְיָן: הַיַּהֲדוּת הִיא תַּעֲנוּג וְנוֹתֶנֶת סִפּוּק, אִם הוּא מַרְגִּישׁ שְׁקֶשֶׁה וְרַע לוֹ, אֲזַי הוּא טָעָה הֵיכָן שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ.

מֵה׳ יִתְבָּרַךְ יוֹצֵא רַק טוֹב. מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ לְחַלֵּק אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְ״מֵתֶר״ וְ״אָסוּר״, לְ״שָׂכָר״ וְ״עֹנֶשׁ״, יְגַלֶּה כִּי יֶשְׁנָהּ ״עֲבֵרָה״ אַחַת בַּתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ 98 ״עֲנָשִׁים״! כֻּלָּן קַלָּלוֹת קָשׁוֹת וּמַחְרִידוֹת! וּמַהִי ״הָעֲבֵרָה״ הַנַּ״ל? ״תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה׳ אֱלֹקֶיךָ **בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב** מֵרֹב כֹּל״! (דברים כח, מז). יָכוֹל אָדָם לִחְיוֹת בְּעוֹלָמוֹ 70 שָׁנָה, לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, לָתֵת צְדָקָה וְלִשְׁמוֹר שַׁבָּת, כַּשְׁרוּת וְטָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, וַעֲדַיִן לֹא לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן ה׳, וּמַדּוּעַ? כִּי הוּא לֹא עוֹשֶׂה זֹאת בְּשִׂמְחָה!

הוּא מַרְגִּישׁ עֹל, שֶׁהוּא ״חַיָּב״, שֶׁאִם לֹא יַעֲשֶׂה כָּךְ חֲרֵי הוּא יְקַבֵּל עֹנֶשׁ... וְאִם כֵּן יַעֲשֶׂה, אָז יֵשׁ שָׂכָר בָּעוֹלָם הַבָּא וּבֵינְתַיִם צָרִיךְ לִסְבֹּל בְּשֶׁקֶט... וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: ״מִי שֶׁחַי בַּהֲבָנָה כָּזוֹ, יְרַדְּפוּ אוֹתוֹ קְלָלוֹת אֱיֻמּוֹת. אֵלֶּה אֵינָם עֲנָשִׁים מִמֶּנִּי, אֶלָּא זֶה עֹנֶשׁ שֶׁאָדָם מַעֲנִישׁ אֶת עַצְמוֹ. מִי שֶׁלֹּא יָכוֹל לִרְאוֹת טוֹב, לֹא יָכוֹל לְהַרְגִּישׁ טוֹב, זוֹ מְצִיאוּת. מִי שֶׁיִּלְמַד לִרְאוֹת טוֹב, יִרְאֶה אוֹתִי״.

הָרַבִּי מִלּוּבָּאוִיטְשׁ זַצַ״ל אָמַר פַּעַם שֶׁאֲנָשִׁים אוֹמְרִים לוֹ כִּי אִם יָרְאוּ לָהֶם אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ אֲזַי יַאֲמִינוּ בּוֹ, וְהוּא עָנָה בְּחִיּוּךְ כִּי אִם יַאֲמִינוּ בּוֹ, אֲזַי יִזְכּוּ לִרְאוֹתוֹ. רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זַצַ״ל אָמַר הָעַצְבוּת וְהָעִדֵּר הַשִּׂמְחָה הֵם הַשֹּׁרֶשׁ לְכָל הַחוֹלָאִים בְּגוּפוֹ וּבְנַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְלָכֵן מִצְוָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. עַל יְדֵי שֶׁאָדָם יִלְמַד לִרְאוֹת וְלַחֲשֹׁב טוֹב, יִלְמַד אֵיךְ לִשְׂמוֹחַ גַּם בִּזְמַן שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא בִּנְפִילָה אוֹ תַּחַת מְנִיעוֹת קָשׁוֹת. עַל יְדֵי

שֶׁיָּבִין כַּמָּה הוּא קָרוֹב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גַּם בָּרְגָעִים שֶׁנִּרְאֶה לוֹ כִּי הוּא הֲכִי רָחוֹק שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת, אֲזַי זְרוֹעוֹת הַיֵּאוּשׁ לֹא יִתְפְּסוּ בּוֹ, וְהוּא יַרְגִּישׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה.

בְּסֵפֶר זֶה בִּקַּשְׁתִּי לְהַרְאוֹת, עַד הֵיכָן שָׁיָדִי מַגַּעַת, אֶת הַיְּפִי בַּיַּהֲדוּת, הַשִּׂמְחָה בָּהּ וְהַמַּחְשָׁבָה הַחִיּוּבִית הַיְּהוּדִית שֶׁאֶפְשָׁר וְצָרִיךְ לְהַפְעִיל בְּכָל הַקּוֹרֶה לָנוּ, כְּיצַד לְהִתְבּוֹנֵן נָכוֹן וּלְזַהוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ מַעֲשֵׂה יָדָיו, וּמֵעַל לְכָל כְּיצַד לְהַכְנִיס אֶת הָאֹשֶׁר בְּחַיֵּינוּ כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁכָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים יִתְגַּמְּדוּ אֶל מוּל כָּל הַחֲסָדִים וְהַשֶּׂפַע הַמֻּרְעָפִים עָלֵינוּ לְלֹא הֶרֶף וּלְלֹא אַבְחָנָה וְהִתְיַחֲסוּת רְאוּיָה מִצִּדֵּנוּ.

בְּמַהֲלַךְ הַשִּׁעוּרִים שֶׁזָּכִיתִי לִמְסֹר, רָאִיתִי כְּיצַד בְּכֹחָהּ שֶׁל מִלָּה טוֹבָה וּמַחְשָׁבָה חִיּוּבִית אֶפְשָׁר לְהַדְלִיק לַאֲנָשִׁים נִיצוֹץ בָּעֵינַיִם, לְהַכְנִיס בָּהֶם רוּחַ חֲדָשָׁה, וּלְחַמֵּשׁ אוֹתָם בְּכֹחוֹת מְחֻדָּשִׁים לְהִלָּחֵם בְּיֵצֶר הָרַע, לְאַחַר שֶׁהֵם לְמֵדִים לְזַהוֹת אֶת הָאוֹיֵב וְדַרְכֵי פְּעֻלָּתוֹ, וּמַצְלִיחִים סוֹף סוֹף גַּם לְהַכּוֹת בּוֹ בַּחֲזָרָה.

יְדִיעָה זוֹ הִיא שֶׁעוֹדְדָה אוֹתִי לְהַעֲלוֹת הַדְּבָרִים עַל הַכְּתָב, עִם שִׁנּוּיֵי עֲרִיכָה מִתְבַּקְּשִׁים, כְּדֵי לְחַזֵּק וְלוּ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁיֵּצֵא הָרַע מְבַקֵּשׁ לְהַגְדִּיל לוֹ אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת הַשְּׁלִילִיּוֹת וְלִגְרוֹר אוֹתוֹ לְזְרוֹעוֹת הַיֵּאוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם. וְאִם יִהְיֶה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבִּזְכוּת הַנֶּאֱמָר כָּאן יִתְחַזֵּק לְהָשִׁיב מִלְחָמָה, וְגַם אִם הַיְּהוּדִי הַזֶּה יִהְיֶה אֲנִי בְּעַצְמִי, דַּיֵּנוּ, שֶׁכֵּן כָּל יְהוּדִי הוּא עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין לוֹ תַּחֲלִיף בְּעֵינָיו.

קָרָאתִי לַסֵּפֶר: "**וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּיךָ - מַחֲשָׁבָה יְהוּדִית חִיּוּבִית**", בְּתִקְוָה שֶׁסֵּפֶר זֶה יְהַוֶּה מַדְרִיךְ לְהַכְנִיס לְחַיֵּינוּ אֶת הַמַּרְכִּיב הֶחָשׁוּב וְהַהֶכְרְחִי בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה' הִיא הַשִּׂמְחָה.

וְכַנָּהוּג לִרְמֹז אֶת שֵׁם הַמְחַבֵּר בְּשֵׁם חִבּוּרוֹ, הֲרֵי "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּיךָ" בְּגִימַטְרִיָּא (עִם הַכּוֹלֵל) הוּא 805, שְׁזֶּהוּ גַּם "**יְהוֹשָׁעַ-שַׁי בֶּן אֵלְיָהוּ**".

בִּרְצוֹנִי לְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁזִּכָּה אוֹתִי לְהִתְקָרֵב וְלַקָּרֵב, לְהִתְחַזֵּק וּלְחַזֵּק, לָשׁוּב וּלְהָשִׁיב, לַעֲלוֹת לְהִתְעַלּוֹת וּלְהַעֲלוֹת אֲחֵרִים בַּעֲבוֹדַת ה', וְלִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה אֲמִתִּית וּלְהַרְגָּשַׁת הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה. עַל כָּל הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי, וַאֲשֶׁר לָנֶה אוֹתִי כָּל חַיַּי, שׁוֹמֵר וְדוֹאֵג לְכָל מַחְסוֹרִי, כְּאַב רַחֲמָן עַל בְּנוֹ הַקָּטָן. וְגַם אִם אֶחְיֶה אֶלֶף שָׁנִים לֹא אוּכַל לְהַתְחִיל לְהוֹדוֹת וְלוּ עַל חֶסֶד אֶחָד מִשֶּׁלַל הַחֲסָדִים שֶׁבּוֹרֵא עוֹלָם עָשָׂה וְעוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁאָזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו יוֹצְרִי, וּלְזַכּוֹת יְהוּדִים אֲחֵרִים לְקָרְבָּם פָּנָיו בְּתוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהָאַהֲבָה שֶׁהוּא נוֹתֵן לָנוּ.

תּוֹדָה מְיוּחֶדֶת לְמֹר אָבִי הַיָּקָר, ר' **אֵלְיָהוּ רָאוּבֵן** הי"ו, אֲשֶׁר הֶעֱנִיק לִי אַהֲבַת תּוֹרָה, אֱמוּנָה תְּמִימָה וְכִבּוּד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וּלְאִמִּי הַמְנוּחָה, מָרַת **שׁוּלַמִּית רָאוּבֵן** ז"ל, אֲשֶׁר גִּלְמָה בְּמַהוּתָהּ דּוּגְמָא חַיָּה לְמִדּוֹת טוֹבוֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁל הִסְתַּפְּקוּת בַּמּוּעָט, עַיִן טוֹבָה וְחִיּוּךְ נִצְחִי, הַמְלֻוֶּה בִּשְׁתֵּי מִלִּים שֶׁתָּמִיד שָׂרוּ עַל שִׂפְתוֹתֶיהָ "בָּרוּךְ ה'".

רַבָּה הַהוֹדָיָה לְהַאי גַּבְרָא יַקִּירָא סָבָא קַדִּישָׁא אֲבִיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ וּבָעוֹלָם כֻּלּוֹ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ וַעֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ, הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבֵּנוּ חָכָם **יַעֲקֹב עֲטִיָּה** זצוק"ל, רֹאשׁ מוֹסְדוֹת "בֵּית יַעֲקֹב", הַמְפֹאָרִים בָּעִיר בַּת-יָם תובב"א. הָרַב שִׁמֵּשׁ לָנוּ לְאוֹת וּלְמוֹפֵת אֵיךְ בְּעָשְׂר אֶצְבְּעוֹתָיו בְּכֹחַ קְדֻשָּׁתוֹ וְתוֹרָתוֹ, עָמַל וְהִפְרִיחַ רְבָבוֹת נְשָׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְקֵרְבָן לַאֲבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְהַכֹּל מִתּוֹךְ עֲנָוָה עֲצוּמָה וּנְדִירָה מִתּוֹךְ הֲרָרִים שֶׁל תּוֹרָה קְדֻשָּׁה

וְטָהֳרָה. זְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ מִמְּרוֹמִים, וְנִתְחַזֵּק אָנוּ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְהִתְפַּלֵּל שְׁנִזְכֶּה לִלְמֹד מִמֶּנּוּ בָּעוֹלָם הַבָּא, כְּפִי שֶׁזָּכִינוּ לְכָךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

בְּרָכוֹת מַאֲלִיפוֹת לִבְנוֹ מַמְשִׁיךְ דַּרְכּוֹ מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן ר׳ **שְׁלֹמֹה עֲטִיָּה** שְׁלִיטָ״א, רֹאשׁ כּוֹלֶל ״בֵּית יַעֲקֹב״ שֶׁזָּכִיתִי לְהִמָּנוֹת עַל שׁוּרוֹתָיו. עַל אַהֲבָתוֹ לְתַלְמִידָיו כְּבָנָיו מַמָּשׁ, עַל דַּאֲגָתוֹ הָאֵין סוֹפִית לְצָרְכֵי כָּל אַבְרֵךְ וְאַבְרֵךְ וּבְנֵי בֵּיתָם, וְעַל שֶׁהוּא מְהַוֶּה לְכֻלָּנוּ מְקוֹר הַעֲרָצָה וְהַשְׁרָאָה כֵּיצַד אָמוּר לְהֶרָאוֹת עֶבֶד ה׳ וּבַעַל תְּפִלָּה אֲמִתִּי, הַמְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבֵן אֶל אָבִיו וְעֶבֶד אֶל אֲדוֹנוֹ, וּמֵבִין וְחָשׁ בְּכָל עַצְמוֹתָיו כִּי ״אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ״.

בִּרְכַּת שָׁמַיִם לָרַב הַגָּאוֹן **מְנַשֶּׁה לִינְדֶנְלְד** שְׁלִיטָ״א, רֹאשׁ יְשִׁיבַת ״חֶסֶד לְאַבְרָהָם״ בָּעִיר בַּת-יָם תּוֹבֵב״א, וְר״מ בִּישִׁיבַת ״בֵּית דָּוִד״ בָּעִיר בְּנֵי בְּרַק תּוֹבֵב״א, תַּלְמִידָם שֶׁל מָרָן הגרא״מ שָׁךְ זַצַ״ל וְהַגָּאוֹן הָרַב דָּוִד פּוֹבַרְסְקִי זַצַ״ל, רָאשֵׁי יְשִׁיבַת פּוֹנוֹבִיז׳ הַמְהֻלֶּלֶת, אֲשֶׁר זָכִיתִי לִלְמֹד בִּישִׁיבָתוֹ וְלִרְאוֹת אַהֲבַת תּוֹרָה מַהִי. זְכוּרָנִי פַּעַם אַחַת שֶׁנִּכְנַסְנוּ אֶל הַיְשִׁיבָה וּשְׁאָלַנִי: ״אֱמוֹר לִי מָה מָתוֹק יוֹתֵר מִדְּבַשׁ גְּמָרָא״? וְעָנִיתִי לוֹ: ״שְׁנֵי דַּפִּים״, כִּי כָּךְ בֶּאֱמֶת נָתַן לָנוּ לָחוּשׁ וְלַחֲווֹת, שֶׁאֵין דָּבָר מָתוֹק יוֹתֵר מִתּוֹרַת מֹשֶׁה, וְכָל הַבְּלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה מִתְגַּמְּדִים אֶל מוּל סֵגִיּוֹת אַבַּיֵי וְרָבָא.

מָקוֹם מְיֻחָד בַּלֵּב שְׁמוּר לַרה״צ **יַעֲקֹב גָ׳אק אָגַאי** זַצַ״ל, מֵחַשׁוּבֵי קְהִלַּת ״מָגֵן דָּוִד״ בָּעִיר חוֹלוֹן תּוֹבֵב״א, אֲשֶׁר נָתַן לִי אֶת הַבָּמָה לְהַעֲבִיר אֶת שִׁעוּרַי, תָּמַךְ בִּי וְיָעַץ לִי וְחִדֵּשׁ לִי מֵחִדּוּשָׁיו וִידִיעוֹתָיו הָרַבּוֹת בַּתּוֹרָה, וְרָאִיתִי אֶצְלוֹ כֵּיצַד צַדִּיק גָּדוֹל יָכוֹל לְהֶרָאוֹת לְעַיִן לֹא מְבִינָה כִּיהוּדִי פָּשׁוּט, וְלַקָּרֵב יְהוּדִים רַבִּים אֶל אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל יְדֵי חִיּוּךְ, מִלִּים חַמּוֹת

וְהַרְבֵּה סַבְלָנוּת. הִסְתַּלְקוּתוֹ הוֹתִירָה חָלָל בְּלֵב כָּל מַכִּירָיו, וְצַוָּאָה לְקָרֵב וּלְהָאִיר פָּנִים לְכָל יְהוּדֵי בַּאֲשֶׁר הוּא, שֶׁיִּרְגִּישׁוּ אֶת יוֹפִי וּמְתִיקוּת הַתּוֹרָה, עַד שֶׁכָּל דָּבָר אַחֵר יִדְמֶה בְּעֵינֵיהֶם לְהֶבֶל הַבָלִים.

הַכְּרַת הַטּוֹב עֲמוּקָה בְּלִבִּי לָרַב **אַהֲרֹן דָּוִיק** שְׁלִיטָ"א, אֲשֶׁר סִיַּע לִי רַבּוֹת בַּעֲרִיכַת הַפְּרָקִים, עִם הֶאָרוֹת וְהֶעָרוֹת בּוֹנוֹת שֶׁהוֹסִיפוּ רַבּוֹת לִגְמָר הַמְּלָאכָה וּלְהוֹצָאַת הַסֵּפֶר לָאוֹר. ה' יִתְבָּרַךְ יְשַׁלֵּם שְׂכָרוֹ מִשָּׁלֵם וְיִרְאֶה נַחַת מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו.

כָּאן מָקוֹם אִתִּי לְהוֹדוֹת לְחָמִי הַנִּכְבָּד, הָאָדוֹן סַבִּיחַ הַלְבּוֹס ז"ל, שֶׁהִתְקַיֵּם בּוֹ מַאֲמַר חַז"ל (אבות א, יז): "וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב אֶלָּא **שְׁתִיקָה**. וְלֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר, אֶלָּא **הַמַּעֲשֶׂה**", וְהִוָּה עֲבוּרֵנוּ דֻּגְמָא לַיְּהוּדִים הַתְּמִימִים שֶׁל פַּעַם שֶׁהִתְעַסְּקוּ בָּעִקָּר שֶׁהוּא הַמִּשְׁפָּחָה וְהָעֶזְרָה לַזּוּלָת, וְזָנְחוּ אֶת הַטָּפֵל שֶׁל הֲנָאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה. יְהִי זִכְרוֹ בָּרוּךְ.

בִּרְכַּת וְהַכְּרַת הַטּוֹב, לַחֲמוֹתִי הַיְקָרָה הַגְּבֶרֶת **בַּרְטִינָה הַלְבּוֹס** תִּחְיֶה, אֲשֶׁר מְסַיַּעַת בְּיָדִי רַבּוֹת עַל מְנָת שֶׁאוּכַל לְפַנּוֹת אֶת זְמַנִּי וּמִרְצִי לְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְזִכּוּי הָרַבִּים, וּמְהַוָּה כְּתֶף תּוֹמֶכֶת וּמִשְׁעֶנֶת חֲזָקָה. זְכוּת גְּדוֹלָה וְשֻׁתָּפוּת מְלֵאָה יֵשׁ לָהּ בְּכָל תּוֹרָתִי וְלִמּוּדִי, בְּזִכּוּי הָרַבִּים וְגַם בַּסֵּפֶר הַזֶּה שֶׁיּוֹצֵא לָאוֹר. ה' יְשַׁלֵּם שְׂכָרָהּ מֵשְׁלָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבַבָּא, וּתְבֹרַךְ בְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה.

וְאֶקְבַּע בְּרָכָה לְעַצְמָהּ לִנְוֹת בֵּיתִי, מִנָּשִׁים בָּאֹהֶל תְּבֹרַךְ, בִּבְחִינַת שֶׁלִּי וְשֶׁלָּכֶם שֶׁלָּהּ הוּא, אֲשֶׁר מַשְׁקִיעָה יָמִים וְלֵילוֹת עַל מְנָת שֶׁאוּכַל לִשְׁקֹד עַל לִמּוּדַי לְלֹא הַפְרָעָה, כְּשֶׁהִיא נוֹטֶלֶת עַל כְּתֵפָהּ אֶת נִיהוּל הַבַּיִת וְגִדּוּל יְלָדֵינוּ, מְיַעֶצֶת, תּוֹמֶכֶת וְדוֹחֶפֶת אוֹתִי לַעֲלוֹת מַעְלָה בְּמַדְרֵגוֹת עֲבוֹדַת ה'. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָהּ מֵשְׁלָם וְיַאֲרִיךְ יָמֶיהָ בַּטּוֹב וּשְׁנוֹתֶיהָ בַּנְּעִימִים.

זְכוּת זִכּוּי הָרַבִּים תַּעֲמֹד לָנוּ וּלְזַרְעֵנוּ וְלֹא תָּמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּינוּ וּמִפִּי זַרְעֵנוּ עַד עוֹלָם, וְיַחַד נִזְכֶּה לְלַוּוֹת אֶת יְלָדֵינוּ לְתוֹרָה וּלְמִצְווֹת וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְנִרְוֶה נַחַת יְהוּדִית אֲמִתִּית מִכָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ, אָמֵן.

יְהוֹשֻׁעַ-שַׁי רְאוּבֵן
דֶּרֶךְ הַיָּשָׁ״ר hayashar.com

תשובה בשניה אחת

וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ

פָּרָשַׁת "פִּנְחָס" מַתְחִילָה בַּשָּׁכָר הַגָּדוֹל שֶׁקִּבֵּל פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כה, יב): "הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת **בְּרִיתִי שָׁלוֹם**". עַל מָה הַשָּׂכָר? עַל מַעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה הַמְּתוּאָר בַּפָּרָשָׁה שֶׁלִּפְנֵי כֵּן. בְּסוֹף פָּרָשַׁת "בָּלָק" אָנוּ קוֹרְאִים עַל נְשִׂיא שֵׁבֶט שִׁמְעוֹן זִמְרִי בֶּן סָלוּא שֶׁחוֹטֵא בְּפַרְהֶסְיָא עִם הַמִּדְיָנִית כָּזְבִּי בַּת צוּר וְקוֹרֵא תִּגָּר עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. הַדָּבָר גּוֹרֵם לְכַעַס וַחֲרוֹן אַף וּמַגֵּפָה מַתְחִילָה לְכַלּוֹת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לֹא עָלֵינוּ וּמִנָּץ הַהֲרוּגִים מַגִּיעַ לְ-24 אֶלֶף אִישׁ.

פִּנְחָס מַחְלִיט לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה קַנָּאוּת כְּשֶׁהוּא מֵבִין בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא קָרוֹב לְוַדַּאי יִשַּׁלֵּם עַל כָּךְ בְּחַיָּיו שֶׁלּוֹ. הוּא נִכְנָס

עִם רֹמַח מֵחְבָּא בְּיָדוֹ לָאֹהֶל בּוֹ נַעֲשֵׂית הָעֲבֵרָה וְהוֹרֵג אֶת שֵׁנֵי הַחוֹטְאִים. מוֹנָה הַגְּמָרָא[1] (סנהדרין פב:) שִׁשָּׁה נִסִּים לֹא פַּחוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ לְפִנְחָס כְּשֶׁנִּכְנַס לְאָהֳלוֹ שֶׁל זִמְרִי, רֻבָּם רַק כְּדֵי שֶׁהוּא יֵצֵא מִשָּׁם חַי. הוּא לֹא יָדַע שֶׁיֵּעָשֶׂה לוֹ אַף אֶחָד מֵהַנִּסִּים הָאֵלֶּה הוּא פָּשׁוּט קִנֵּא לַה׳ אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ שָׂכָר גָּדוֹל: ״הִנֵּנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם״. מָה פֵּרוּשׁ **״בְּרִיתִי שָׁלוֹם״**? יֵשׁ פְּשָׁט וְיֵשׁ דְּרָשׁ.

הַפְּשָׁט אוֹמֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָשַׁח אוֹתוֹ לִכְהוּנָה. אַף עַל פִּי שֶׁהוּא הָיָה הַבֵּן שֶׁל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן הוּא לֹא הָיָה כֹּהֵן בְּעַצְמוֹ, לָמָּה? כִּי כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹרָה לְמֹשֶׁה לִמְשֹׁחַ אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לַכְּהֻנִּים הוּא לֹא מָשַׁח אֶת הַנְּכָדִים שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן וְהֵם נוֹתְרוּ לְוִיִּם, רַק מִי שֶׁיִּוָּלֵד לְבָנָיו שֶׁל אַהֲרֹן מֵעָתָּה וָהָלְאָה יִהְיֶה כֹּהֵן. פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם כַּאֲשֶׁר אָבִיו נִמְשַׁח לִכְהוּנָה נוֹתַר לֵוִי עַד הָרֶגַע הַזֶּה. אָז הוּא זָכָה שֶׁמֵּעַתָּה הוּא וְצֶאֱצָאָיו יִהְיוּ לְכֹהֲנִים.

הַדְּרָשׁ אוֹמֵר שֶׁהוּא זָכָה שֶׁהוּא יִהְיֶה מֵהַמְעַטִּים שֶׁנִּכְנְסוּ לְגַן עֵדֶן בְּחַיֵּיהֶם (ד״א זוטא א, ט). פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הֶאֱרִיךְ חַיִּים מֵאוֹת שָׁנִים ! יֵשׁ מַחְלֹקֶת אִם פִּנְחָס הוּא אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא (פדר״א, מז) אוֹ שֶׁהוּא אָדָם אַחֵר שֶׁגַּם זָכָה לְהִכָּנֵס לְגַן עֵדֶן בַּחַיִּים. בְּכָל מִקְרֶה שָׂכָר גָּדוֹל עַל מַעֲשֶׂה גָּדוֹל.

הַפָּרָשָׁה עוֹבֶרֶת לִמְנוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ה׳ מְצַוֶּה עַל מִפְקָד לִרְאוֹת מִי נִשְׁאַר אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה. הַתּוֹרָה מוֹנָה אֶת

---

[1] וְזוֹ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שִׁשָּׁה נִסִּים נַעֲשׂוּ לוֹ לְפִנְחָס: אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ לְזִמְרִי לִפְרֹשׁ וְלֹא פָּרַשׁ, וְאֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ לְדַבֵּר וְלֹא דִּבֵּר, וְאַחַד שֶׁכָּוַן בְּזַכְרוּתוֹ שֶׁל אִישׁ וּבְנְקֵבוּתָהּ שֶׁל אִשָּׁה, וְאֶחָד שֶׁלֹּא נִשְׁמְטוּ מִן הָרֹמַח, וְאֶחָד שֶׁבָּא מַלְאָךְ וְהִגְבִּיהַּ אֶת הַמַּשְׁקוֹף, וְאֶחָד שֶׁבָּא מַלְאָךְ וְהִשְׁחִית בָּעָם.

הַמִּשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר מְסֻדָּרוֹת לְפִי מַחֲנוֹת. יֵשׁ אַרְבָּעָה מַחֲנוֹת כְּשֶׁכָּל מַחֲנֶה מוֹנֶה שִׁלּוֹשָׁה שְׁבָטִים[2].

כְּשֶׁמַּגִּיעִים לִרְאוּבֵן וְהַכָּתוּב מוֹנֶה אֶת הַצֶּאֱצָאִים שֶׁלּוֹ הוּא מַזְכִּיר אֶת דָּתָן וַאֲבִירָם שֶׁמִּתוּ בַּמַּחְלֹקֶת שֶׁל קֹרַח עַל מֹשֶׁה, וְשָׁם מוֹפִיעַ פָּסוּק שֶׁל אַרְבַּע מִלִּים נוֹסָפוֹת הַנִּרְאוֹת לֹא קְשׁוּרוֹת לָעִנְיָן (במדבר כו, יא): "וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ", וְזֶהוּ. בְּלִי פֵּרוּשׁ מָה זֶה קָשׁוּר לַמִּפְקָד? לְמָה זֶה שַׁיָּךְ? מַדּוּעַ מַזְכִּירִים אֶת בְּנֵי קֹרַח שֶׁשַּׁיָּכִים לְשֵׁבֶט לֵוִי בִּזְמַן שֶׁמּוֹנִים אֶת בְּנֵי רְאוּבֵן?

וְאִם בְּנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ מַדּוּעַ לֹא אָמְרוּ לָנוּ זֹאת קֹדֶם לָכֵן בְּפָרָשַׁת "קֹרַח" כְּשֶׁסִּפְּרוּ לָנוּ שֶׁכֻּלָּם נִבְלְעוּ בַּקַּרְקַע? אִם הֵם נִשְׁאֲרוּ בַּחַיִּים מַדּוּעַ זֶה לֹא כָּתוּב שָׁם? מַדּוּעַ מְסַפְּרִים לָנוּ שֶׁבְּנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ דַּוְקָא בַּפָּרָשָׁה שֶׁמְּסַפֶּרֶת עַל הַשָּׂכָר לְפִנְחָס, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין הַדְּבָרִים?

וְיוֹתֵר מִזֶּה אִם נַעֲשָׂה כָּזֶה נֵס גָּדוֹל שֶׁבְּנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ, מַדּוּעַ הַתּוֹרָה לֹא מְפָרֶשֶׁת יוֹתֵר מֵאַרְבַּע הַמִּלִּים הָאֵלֶּה: "וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ"? וַאֲנַחְנוּ רוֹאִים שֶׁמִּבְּנֵי קֹרַח אֵלּוּ יָצָא שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְהֵם כָּתְבוּ מִזְמוֹרִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְסֵפֶר תְּהִלִּים. כָּל תְּפִילַת מִנְחָה אֲנַחְנוּ מַתְחִילִים עִם הַמִּזְמוֹר (תהלים פד, א): "לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית **לִבְנֵי קֹרַח** מִזְמוֹר". זֶהוּ אֶחָד הַמִּזְמוֹרִים שֶׁבְּנֵי קֹרַח אָמְרוּ וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הִכְנִיסָם לְסֵפֶר תְּהִלִּים! קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן! אֵיךְ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת?

בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא (קרח, ג) כָּתוּב: "אָמַר רַבִּי בְּרֶכְיָה כַּמָּה קָשָׁה הַמַּחְלֹקֶת שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה אֵין קוֹנְסִין אֶלָּא מִבֶּן 20 שָׁנָה וָמַעְלָה וּבֵית דִּין שֶׁל מַטָּה מִבֶּן 13 וּבְמַחְלֹקֶתוֹ שֶׁל קֹרַח

---

[2] יְהוּדָה יִשָּׂשכָר וּזְבוּלוּן בַּמִּזְרָח, רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן וְגָד בַּדָּרוֹם, אֶפְרַיִם מְנַשֶּׁה וּבִנְיָמִין בַּמַּעֲרָב, וְדָן נַפְתָּלִי וְאָשֵׁר בַּצָּפוֹן.

תִּינוֹקוֹת בְּנֵי יוֹמָן נִשְׂרְפוּ וְנִבְלְעוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית״. גַּם יְלָדִים נִשְׂרְפוּ ! מַדּוּעַ עֹנֶשׁ כָּזֶה מְזַעְזֵעַ ? וּמַדּוּעַ בֶּאֱמֶת נֶעֱנְשׁוּ הַיְלָדִים וַהֲרֵי לֹא מָצִינוּ שֶׁמַּעֲנִישִׁים לִפְנֵי גִּיל 13 ? אֶלָּא הָאֱמֶת הִיא שֶׁזֶּה כְּלָל לֹא עֹנֶשׁ אֶלָּא מַחְלֶקֶת הִיא אֵשׁ וּכְשֶׁמַּכְנִיסִים יָד לָאֵשׁ הִיא נִשְׂרֶפֶת[3].

זֶה לֹא מְשַׁנֶּה אִם אָדָם רָשָׁע אוֹ צַדִּיק, אִם הוּא מַכְנִיס יָד לָאֵשׁ הִיא נִשְׂרֶפֶת. אִם כָּכָה, מַדּוּעַ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֹא נִפְגְּעוּ ? הַתְּשׁוּבָה נִמְצֵאת בְּמַסֶּכֶת אֲבוֹת (פ״ה, מ״ז) : ״כָּל מַחְלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. אֵיזוֹ הִיא מַחְלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם ? זוֹ מַחְלֹקֶת הִלֵּל וְשַׁמַּאי, וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹ מַחְלֹקֶת קֹרַח וְכָל עֲדָתוֹ״. אֵיפֹה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ נֶעְלָם ? זֶה הָיָה קֹרַח וַעֲדָתוֹ נֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְכִי קֹרַח נִלְחָם עִם הָעֵדָה שֶׁלּוֹ ? הֵם הָיוּ בְּיַחַד נֶגֶד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ !

הַתְּשׁוּבָה הִיא קוֹדֶם כָּל שֶׁכֵּן הָיְתָה מַחְלֹקֶת גַּם בֵּין קֹרַח לַעֲדָתוֹ כִּי קֹרַח מַצְלִיחַ לְגַיֵּס 250 אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים אַחֲרָיו שֶׁיָּרִיבוּ עִם אַהֲרֹן מִי צָרִיךְ לִהְיוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וּבְמִסְגֶּרֶת הַמִּבְחָן הַמּוּצָע הָיָה בָּרוּר שֶׁבְּעוֹד שְׁמִי שֶׁיִּזְכֶּה יִהְיֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל כָּל הָאַחֵרִים יָמוּתוּ ! אָז יֵשׁ כָּאן חֲבוּרָה שֶׁל 251 אֲנָשִׁים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהַחֲבוּרָה חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יִזְכֶּה וְהַשְּׁאָר (250 אֲחֵרִים בְּמִסְפָּר) יָמוּתוּ ! וְלֹא אִכְפַּת לוֹ לְהִצְטָרֵף אֲלֵיהֶם ! אָז מִמֵּילָא אֲנַחְנוּ מְבִינִים שֶׁיֵּשׁ מַחְלֹקֶת בֵּינֵיהֶם.

---

[3] וְגַם אִם חַס וְשָׁלוֹם מַכְנִיסִים יֶלֶד לָאֵשׁ אָז הוּא גַּם יִשָּׂרֵף ! זֶה לֹא עֹנֶשׁ לַיֶּלֶד זֶה לֹא עֹנֶשׁ לַיֶּלֶד זוֹ מְצִיאוּת ! הַיֶּלֶד לֹא אָשַׁם הוּא לֹא נִכְנַס הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ ! אֲבָל זוֹ מְצִיאוּת ! זֶה חֹק טֶבַע : הָאֵשׁ שׂוֹרֶפֶת ! אָז לֹא לְהַכְנִס לָאֵשׁ ! צָרִיךְ לִשְׁמוֹר עַל הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ בְּמַחְלֹקֶת וְלֹא יַבִּיעוּ בָּהּ דֵּעָה, מַחְלֹקֶת הִיא אֵשׁ !

אֲבָל מַדּוּעַ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֹא מֻזְכָּרִים? כִּי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אָמְרוּ עַל עַצְמָם (שמות טז, ז): "**וְנַחְנוּ מָה**" הֵם בִּטְּלוּ אֶת עַצְמָם. אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים צַד בְּמַחֲלֹקֶת אֲנַחְנוּ לֹא צַד בָּעוֹלָם! אֲנַחְנוּ כְּלוּם! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר אֲנַחְנוּ לֹא קַיָּמִים בִּכְלָל. מִי שֶׁנִּמְצָא בְּדַרְגָּה כָּזוֹ נִצָּל מֵאֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת כִּי הוּא לֹא נִמְצָא שָׁם מִלְּכַתְּחִלָּה וְלָכֵן רַק מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֹא נִפְגְּעוּ. אֲבָל הַיְלָדִים הַטָּף וְכָל מִי שֶׁשַּׁיָּךְ לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם שֶׁל קֹרַח וַעֲדָתוֹ אֲפִילוּ יֶלֶד בֶּן 3 אֲפִילוּ תִּינוֹק הַמֻּטָּל בָּעֲרִיסָה נִגְרָר אַחֲרֵי אַבָּא שֶׁלּוֹ וְנִבְלָע! אִם כָּךְ מָה הָיָה עִם בְּנֵי קֹרַח? אֵיךְ הֵם נִצְּלוּ?

רֶגַע שֶׁל אֱמֶת

חֲזַ"ל מְסַפְּרִים עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ לְצָרְכֵי הַשָּׁלוֹם. בּוֹאוּ וּרְאוּ דֻּגְמָא לְמַנְהִיג גָּדוֹל. הוּא הֵבִין שֶׁמַּחְלֹקֶת זֶה אֵשׁ, וְאֵשׁ אִם לֹא עוֹצְרִים אוֹתָהּ הִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת וְשׁוֹרֶפֶת הַכֹּל! כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּאָסוֹן הַכַּרְמֶל שְׁנֵי עֲרָבִים "עִשְׁנוּ נַרְגִּילָה" - 4 יָמִים אַחֲרֵי הָיוּ נְזָקִים בְּמִילְיוֹנֵי דוֹלָרִים, 44 הֲרוּגִים, יְשׁוּבִים שְׁלֵמִים נֶעֱלְמוּ! מִנִּיצוֹץ קָטָן! מַדּוּעַ? כִּי אִם אֲנִי לֹא עוֹצֵר אֶת הָאֵשׁ בַּזְּמַן אָז חָבָל לִי עַל הַזְּמַן.

אָז גַּם פֹּה יֵשׁ מַחְלֹקֶת. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא בְּעִנְיָנִים שֶׁל כָּבוֹד: "אֲנִי נָשִׂיא שֶׁיָּבוֹאוּ אֵלַי" וְכוּ', הוּא הָלַךְ אֲלֵיהֶם! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ! הָלַךְ לְאֵלֶּה שֶׁחוֹלְקִים עָלָיו וּכְשֶׁהוּא מִתְקָרֵב לַמַּחֲנֶה הֵם לֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו! גְּדוֹל הַדּוֹר! הוּא נָשִׂיא וּמֶלֶךְ וְהָרַב שֶׁלָּהֶם - וְהֵם לֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו!

כַּאֲשֶׁר גְּדוֹל הַדּוֹר וְעוֹד אֶחָד כָּזֶה שֶׁהוּא גַּם רַבִּי הַמַּבְהָק עוֹבֵר לְיָדֵי צָרִיךְ לַעֲמֹד לְפָנָיו מְלוֹא קוֹמָתִי. לֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו כְּשֶׁהוּא בְּמֶרְחָק שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת מִמֶּנִּי (כ-2 מֶטֶר) בְּמֶרְחָק אַרְבַּע אַמּוֹת עוֹמְדִים עֲבוּר תַּלְמִיד חָכָם אוֹ אָדָם מְבֻגָּר אַךְ מִפְּנֵי הָרַב

הַמַּבְהָק שֶׁלִּי אֲנִי צָרִיךְ לַעֲמֹד כְּבָר מִמֶּרְחָק שֶׁהָעַיִן שֶׁלִּי קוֹלֶטֶת אוֹתוֹ אֲפִילוּ יִהְיֶה קִילוֹמֶטֶר מִמֶּנִּי!

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִגִּיעַ כִּמְעַט עַד אֲלֵיהֶם וְאַף אֶחָד לֹא עוֹמֵד. יוֹשְׁבִים בְּנֵי קֹרַח לְיַד אֲבִיהֶם וְשׁוֹאֲלִים אֶת עַצְמָם מָה לַעֲשׂוֹת? הִתְלַבְּטוּת קָשָׁה עוֹבֶרֶת בְּרֹאשָׁם: "אִם נַעֲמֹד זֶה נֶגֶד רְצוֹן אַבָּא, חוֹלְקִים עַל אָבִינוּ וְעוֹד בְּפַרְהֶסְיָא! זֶה חִלּוּל הַשֵּׁם! נַעֲבוֹר עַל 'כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ'! אִם לֹא נַעֲמֹד זוֹ פְּגִיעָה בִּכְבוֹד הָרַב כְּבוֹד הָרַב מוּל כְּבוֹד הָאָב! בְּמַה נִבְחָר"? הֵם לֹא עָמְדוּ!

וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִתְקָרֵב וְהֵם לֹא עוֹמְדִים, מִתְלַבְּטִים. כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ מַגִּיעַ מַמָּשׁ אֶל הַמָּקוֹם בּוֹ הֵם יָשְׁבוּ הֵם עוֹמְדִים לְאַט לְאַט בְּפַחַד רַק קַדָּה קְצָרָה וּמְיֻד מְמַהֲרִים לָשֶׁבֶת. אַף אֶחָד לֹא שָׂם לֵב בִּכְלָל! זֶה כָּל מָה שֶׁהֵם עָשׂוּ! הֵם לֹא פָּרְשׁוּ מֵהַמַּחְלֹקֶת. הֵם לֹא חָלְקוּ עַל אַבָּא. כְּשֶׁאֲבִיהֶם בָּא לַמַּחֲרֶת עִם כֻּלָּם לַחֲלֹק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵם בָּאוּ אִתּוֹ! כָּל מָה שֶׁהֵם עָשׂוּ הָיְתָה רַק הַקִּימָה הַקְּטַנָּה הַזֹּאת.

הַקִּימָה הַקְּטַנָּה הַזֹּאת נָתְנָה לָהֶם זְכוּת. הֵיכָן הִיא הִתְבַּטְּאָה? מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פַּחַד שֶׁאַנְשֵׁי הַמַּחְלֹקֶת יְהַרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה. הוּא אָמַר לְעַצְמוֹ עַכְשָׁו אַחֲרֵי שֶׁהֵם עוֹשִׂים מַחְלֹקֶת הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה לְבַטֵּל אֶת הַמַּחְלֹקֶת הִיא לְהוֹצִיאָם מִן הָעוֹלָם! אֵין בְּרֵירָה! לָכֵן הוּא בִּקֵּשׁ שֶׁיָּמוּתוּ מָוֶת לֹא טִבְעִי עַל יְדֵי בְּרִיָּה לֹא טִבְעִית שֶׁתּוֹכִיחַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה בְּמַחְלֹקֶת. מַדּוּעַ? כִּי אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַכֶּה אוֹתָם עַכְשָׁו בְּמַגֵּפָה בְּמַחֲלָה הֵם עֲלוּלִים לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַשְׁאִיר אוֹתָם בַּחַיִּים וּמְמֵילָא אֲחֵרִים יַגִּידוּ: "הֵם נִשְׁאֲרוּ בַּחַיִּים, כַּנִּרְאֶה שֶׁיֵּשׁ אֱמֶת בַּמַּחְלֹקֶת שֶׁלָּהֶם"!

לָכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אוֹמֵר (במדבר טז, כט-ל): "אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יְמֻתוּן אֵלֶּה וּפְקֻדַּת כָּל הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם לֹא ה' שְׁלָחָנִי וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אוֹתָם וְאֶת כָּל-אֲשֶׁר לָהֶם וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאוֹלָה וִידַעְתֶּם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה'", כְּלוֹמַר הוּא מְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּכֶּה אוֹתָם בְּמִיתָה מְיֻחֶדֶת שֶׁיִּרְאוּ כֻּלָּם כִּי הִיא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֵחָשֵׁב שַׁקְרָן בְּעֵינֵי הָעָם; כָּךְ רָצָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

כָּתוּב שֶׁהָאֲדָמָה פָּתְחָה אֶת פִּיהָ. מָה הַכַּוָּנָה "פָּתְחָה"? זוֹ לֹא רְעִידַת אֲדָמָה אֶלָּא הָאֲדָמָה תַּחְתֵּיהֶם נִפְתְּחָה מַמָּשׁ בְּאַלְפִּית הַשְּׁנִיָּה נִפְעֲרָה לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, לְרֶגַע הֵם בָּאֲוִיר וְאָז נוֹפְלִים לְמָטָּה; אֵין הִזְדַּמְּנוּת לְהַרְהוּר תְּשׁוּבָה; אֵין שְׁנִיָּה אַחַת רֶגַע אֶחָד הֵם עוֹמְדִים עַל הַקַּרְקַע וּשְׁנִיָּה אַחֲרֵי הֵם נוֹפְלִים לְתוֹךְ הַגֵּיהִנֹּם; מַמָּשׁ פִּי הַגֵּיהִנֹּם נִפְתָּח, לְתוֹךְ הַגֵּיהִנֹּם יְשִׁירוֹת; אֵין לָהֶם זְמַן לְהַרְהוּר לַחֲרָטָה לִכְלוּם;

אֲבָל בְּנֵי קֹרַח כֵּיוָן שֶׁהֵם עָשׂוּ אֶת הַקִּימָה הַהִיא לִפְנֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיְתָה לָהֶם זְכוּת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַצִּילָם. אָז הוּא נָתַן לָהֶם הִזְדַּמְּנוּת; לְכֻלָּם הָאֲדָמָה פָּתְחָה אֶת פִּיהָ אֵצֶל בְּנֵי קֹרַח הָאֲדָמָה נָטְתָה בַּאֲלַכְסוֹן מֵעֵין מִדְרוֹן הֵם הִתְגַּלְגְּלוּ שְׁנִיָּה שְׁתַּיִם וְאָז נָפְלוּ. בַּשְּׁנִיָּה הַזֹּאת הֵם הִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה; הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (מגלה יד.) שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְקִין לָהֶם מָקוֹם גָּבוֹהַּ בְּתוֹךְ הַגֵּיהִנֹּם וְהֵם עָמְדוּ עָלָיו; כָּל הָאֲחֵרִים נָפְלוּ לַגֵּיהִנֹּם פְּנִימָה; הַכֹּל בִּזְכוּת רֶגַע אֶחָד שֶׁל אֱמֶת שֶׁקָּמוּ עֲבוּר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

הָעֵרֶךְ שֶׁל שְׁנִיָּה אַחַת

וַאֲנִי שׁוֹאֵל, הָיְתָה לָהֶם בְּסַךְ הַכֹּל שְׁנִיָּה אַחַת; אֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה אֶפְשָׁר לְהַרְהֵר בִּשְׁנִיָּה אַחַת? וְלֹא סְתָם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה שֶׁיְּצִילֵם מִמַּחְלֶקֶת עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ; וְגַם

נַעֲשָׂה לָהֶם נֵס עַל-טִבְעִי לְהַצִּילָם מֵעֹנֶשׁ לֹא טִבְעִי. וְאוֹתָהּ שְׁנִיָּה הִסְפִּיקָה כְּדֵי שֶׁמְּאָחֵד מֵהֶם יֵצֵא שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְהֵם יְשׁוֹרְרוּ מִזְמוֹרִים שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ יַכְנִיסֵם לְסֵפֶר תְּהִלִּים: שְׁנִיָּה אַחַת הִבְדִּילָה בֵּין לִהְיוֹת בַּגֵּיהִנֹּם לְבֵין לִהְיוֹת בַּתְּהִלִּים בַּמִּזְמוֹרִים שֶׁנֶּאֶמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ!

מָה הָיָה בַּשְּׁנִיָּה הַזֹּאת? גָּלוּ לִי אֶת הַסּוֹד! אֲנִי פּוֹתֵחַ סְפָרִים שֶׁל תְּשׁוּבָה וְקוֹרֵא עַל תַּעֲנִיּוֹת סִגּוּפִים גִּלְגּוּלֵי שֶׁלֶג גִּלְגּוּלֵי נְשָׁמוֹת! שְׁנִיָּה אַחַת חָשְׁבוּ עַל מַשֶּׁהוּ וְנִצְּלוּ! לֹא סְתָם נִצְּלוּ גַּם קִבְּלוּ פְּרָסִים! לֹא מוּבָן! לֹא מוּבָן מָה הָיָה בַּשְּׁנִיָּה הַזֹּאת?!

וַאֲנַחְנוּ בַּדּוֹר הַזֶּה חַיָּבִים לְגַלּוֹת מָה הָיָה בַּשְּׁנִיָּה הַזֹּאת כִּי אֲנַחְנוּ צְרִיכִים אֶת הַסּוֹד הַזֶּה כְּמוֹ אֲוִיר לִנְשִׁימָה! מָה הַסּוֹד שֶׁל: "בְּנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ"? מָה יֵשׁ בִּשְׁנִיָּה אַחַת? הַכֹּחַ שֶׁל שְׁנִיָּה אַחַת. אֲנַחְנוּ לֹא מַעֲרִיכִים כֹּחַ שֶׁל שְׁנִיָּה אַחַת.

לְגַבֵּי דָּבָר שְׁלִילִי אֲנַחְנוּ כֵּן יוֹדְעִים לְהַעֲרִיךְ. אֶת זֶה לָמַדְנוּ מִבִּלְעָם הָרָשָׁע. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (ברכות ז.) שֶׁיֵּשׁ שַׁבְרִיר שְׁנִיָּה אַחַת בַּיּוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹעֵס[4], בִּלְעָם יָדַע מָתַי הָיָה הָרֶגַע הַזֶּה שַׁבְרִיר הַשְּׁנִיָּה הַזֶּה. בְּשַׁבְרִיר הַשְּׁנִיָּה הַזֶּה אֲנִי יָכוֹל לְהַגִּיד רַק מִלָּה אַחַת! הוּא חִפֵּשׂ, וּמָצָא אֶת הַמִּלָּה: "**כֻּלָּם**". אִם הוּא יֹאמַר "כֻּלָּם" הוּא יָבִיא לְכְלְיוֹן "שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל"[5] חַס וְשָׁלוֹם! לְהַגִּיד: "תַּהֲרוֹג אוֹתָם" הוּא לֹא יָכוֹל,

---

[4] הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת שֶׁמִּדָּבָר בְּאֶחָד מִ-58,888 חֲלָקִים בְּשָׁעָה שֶׁזֶּה בְּעֵרֶךְ 0.06 שְׁנִיּוֹת!

[5] הַגְּמָרָא מִשְׁתַּמֶּשֶׁת בַּבִּטּוּי "שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל" עַל עַם יִשְׂרָאֵל עַצְמוֹ, כַּאֲשֶׁר הִיא מְבַקֶּשֶׁת לוֹמַר עָלָיו דָּבָר שְׁלִילִי שֶׁיָּכוֹל לִקְרוֹת חַס וְשָׁלוֹם.

״תַּהֲרוֹג אוֹתָם״ זֶה יוֹתֵר מֵאוֹתוֹ שֶׁבְּרִיר שְׁנִיָּה ! צָרִיךְ לְהַגִּיד מִלָּה אַחַת ! רְכֹּז הַכֹּל בַּמִּלָּה ״כֻּלָּם״.

אִם רַק הָיָה בִּלְעָם נֶעֱמָד בָּרֶגַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹעֵס וְאוֹמֵר : ״כֻּלָּם״, נִגְמָר הַסִּפּוּר. הַסּוֹף שֶׁל ״שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל״. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה נֵס וְשִׁנָּה אֶת הַטֶּבַע מִבְּחִינַת עַצְמוֹ שֶׁבְּכָל הַיָּמִים הָאֵלֶּה הוּא לֹא כַּעַס. בְּכָל יוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כּוֹעֵס בָּרֶגַע הַקְּצַרְצַר הַזֶּה אַךְ בְּכָל הַתְּקוּפָה שֶׁבִּלְעָם מְחַפֵּשׂ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא כַּעַס ! שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָרֶגַע הַזֶּה !

אָז כֹּחַ שְׁנִיָּה לְדָבָר שְׁלִילִי לָמַדְנוּ. וּמַהוּ כֹּחַ שְׁנִיָּה לְדָבָר חִיּוּבִי ? כְּיַצַּד עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה בְּשְׁנִיָּה אַחַת ? וְלֹא סְתָם תְּשׁוּבָה אֶלָּא לַהֲפֹךְ בָּהּ לְצַדִּיקִים ?

הַגְּמָרָא מְבִיאָה (קידושין מט:) דֶּגֶמְאוֹת לְאָדָם שֶׁמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה עַל תְּנַאי שֶׁאִם הַתְּנַאי מִתְקַיֵּם הַקִּדּוּשִׁין חָלִים וְאִם הַתְּנַאי לֹא מִתְקַיֵּם הִיא לֹא מְקֻדֶּשֶׁת לוֹ. אַחַת הַדֶּגֶמְאוֹת הִיא עַל רָשָׁע גָּמוּר (רָשָׁע גָּמוּר ! רוֹצֵחַ ! גַּנָּב ! נוֹאֵף !) שֶׁמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה - עוֹנֵד לָהּ טַבַּעַת עַל הָאֶצְבַּע וְאוֹמֵר : ״הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זוֹ עַל מְנָת שֶׁאֲנִי צַדִּיק גָּמוּר״ ! לֹא : ״אֲנִי רוֹצֶה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה״ אֶלָּא : ״עַל מְנָת שֶׁאֲנִי **צַדִּיק גָּמוּר**״ עַכְשָׁו ! וְעַל צִיּוּר זֶה פּוֹסֶקֶת הַגְּמָרָא שֶׁהָאִשָּׁה הַזּוֹ הִיא **מְקֻדֶּשֶׁת** (מִסְפֵּק) ! מַדּוּעַ ? שֶׁמָּא **הָרְהֵר תְּשׁוּבָה** וְאִם כֵּן הֲרֵי הִיא מְקֻדֶּשֶׁת ! אָנוּ לֹא יוֹדְעִים אִם הִרְהֵר תְּשׁוּבָה אוֹ לֹא לָכֵן זֶה רַק סָפֵק !

וַאֲנִי שׁוֹאֵל הֲרֵי זֶה עוֹד יוֹתֵר קָשֶׁה מִבְּנֵי קֹרַח ! מִשְּׁנִיָּה שֶׁל הִרְהוּר תְּשׁוּבָה הָפְכוּ אוֹתוֹ מֵרָשָׁע גָּמוּר לְצַדִּיק גָּמוּר ? מֵילָא יַהֲפְכוּ אוֹתוֹ לְבַעַל תְּשׁוּבָה חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר ? וְאִם הוּא חָטָא בֵּין אָדָם לְאָדָם ? הֲרֵי הַמִּשְׁנָה אוֹמֶרֶת (יומא פה:) :

״עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ אֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר עַד שֶׁיְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרוֹ״ !

צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הָאָדָם שֶׁפָּגַעְתִּי בּוֹ וּלְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ ! אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת צַדִּיק גָּמוּר בִּשְׁנִיָּה שֶׁל מַחֲשָׁבָה אִם גָּזַלְתִּי ? צָרִיךְ לְהַחְזִיר אֶת הַגֶּזֶל ! וְאִם שִׁקַּרְתִּי ? צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת ! אִם גָּנַבְתִּי מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֲנִי צָרִיךְ לְהַחְזִיר עִם קֶנֶס ! יֵשׁ עוֹד תִּקּוּנִים שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת לְצֹרֶךְ תְּשׁוּבָה, לֹא מַסְפִּיקָה מַחֲשָׁבָה בִּלְבַד ! אָז כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁאִם הִרְהֵר תְּשׁוּבָה הוּא צַדִּיק גָּמוּר ? מַשֶּׁהוּ לֹא מִסְתַּדֵּר !

לְשַׁכְנֵעַ אֶת אַב בֵּית הַדִּין

אֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בִּשְׁנִיָּה אַחַת ? הַתְּשׁוּבָה רַבּוֹתַי הִיא שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּנָה אֶת כָּל הַמַּנְגָּנוֹן שֶׁל תְּשׁוּבָה הוּא הִרְכִּיב אוֹתוֹ מִשְּׁנֵי שְׁלַבִּים. הַשָּׁלָב הָרִאשׁוֹן נִקְרָא חֲרָטָה וְהַשָּׁלָב הַשֵּׁנִי נִקְרָא תִּקּוּן. הַחֲרָטָה זֶה צַעַר עַל מָה שֶׁעָשִׂיתִי וְהַתִּקּוּן זוֹ הַדֶּרֶךְ לְתַקֵּן מָה שֶׁקִּלְקַלְתִּי. כִּי כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה עֲבֵרָה יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי מִישׁוֹרִים יֵשׁ לָהּ נֵזֶק בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּגוֹן גָּנַבְתִּי מִמִּישֶׁהוּ שִׁקַּרְתִּי פָּגַעְתִּי, וְיֵשׁ אֶת הַנֵּזֶק בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁמַּצְרִיךְ תִּקּוּן רוּחָנִי יֵשׁ עוֹלָמוֹת שְׁלֵמִים שֶׁהָרַסְתִּי ! לְכָל דָּבָר כָּזֶה יֵשׁ תִּקּוּן. יֵשׁ תִּקּוּנִים.

אֶלָּא שֶׁבְּלִי חֲרָטָה זֶה לֹא שָׁוֶה ! עִקַּר הַדְּרִישָׁה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִתָּנוּ הִיא הַחֲרָטָה. כַּמּוּבָן חֲרָטָה בְּלִי תִּכְנוּן לְתַקֵּן גַּם לֹא שָׁוֶה אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת כִּי לְמַעְלָה יֵשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֵשׁ אֶת בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה כָּל הַמַּלְאָכִים סָנֵגוֹרִים וְקָטֵגוֹרִים. הַקָּטֵגוֹרִים הֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִמַּעֲשֵׂי הָעֲבֵרוֹת שֶׁל הָאָדָם וְהֵם דּוֹרְשִׁים לְהַעֲנִישׁ אֶת הָאָדָם וּלְהִפָּרַע מִמֶּנּוּ, וּכְדֵי

לְפַיֵּס אֶת כָּל הַמְקַטְרְגִים חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַתִּקּוּן. אֲבָל כְּדֵי לְפַיֵּס אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזֶה צָרִיךְ חֲרָטָה כֵּנָה.

זֹאת אוֹמֶרֶת לְתַקֵּן מָה שֶׁקִּלְקְלנוּ יָכוֹל לִפְעָמִים לָקַחַת שָׁנִים **לְהִתְחָרֵט** עַל מָה שֶׁעָשִׂינוּ לוֹקֵחַ **שְׁנִיָּה אַחַת בְּדִיּוּק**! זֶה מַסְפִּיק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! כִּי הוּא בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב וְיוֹדֵעַ שֶׁאֲנַחְנוּ מְתַכְנְנִים בִּרְצִינוּת גַּם לְתַקֵּן זוֹ לֹא סְתָם חֲרָטָה שֶׁעָלֶיהָם נֶאֱמַר (נדרים ט:): "רְשָׁעִים מְלֵאִים חֲרָטָה". אִם הוּא רוֹאֶה שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשְּׁנִיָּה אָנוּ מְצָטַעֲרִים זֶה מַסְפִּיק לוֹ! אֵיזוֹ מַתָּנָה אַדִּירָה זוֹ! אִם הוּא רוֹאֶה שֶׁאָנוּ מְצָטַעֲרִים זֶה מַסְפִּיק לוֹ! בְּאוֹתוֹ רֶגַע בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָנוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים!

וּמָה עִם כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עַכְשָׁו לְתַקֵּן? ה' יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָנוּ אֶת הַזְּמַן שֶׁאָנוּ צְרִיכִים וְכֵן אֶת הַכֹּחַ וְאֶת הַכֵּלִים! מַדּוּעַ? כִּי עֲבוּרוֹ כְּבָר מָחוּל לָנוּ! עֲבוּר הַמְקַטְרְגִים מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה שֶׁעָשִׂינוּ הַתִּקּוּן לְנֶזֶק לַאֲנָשִׁים שֶׁפָּגַעְנוּ בָּהֶם זֶה צָרִיךְ זְמַן וַעֲבוֹדָה אֲבָל ה' יַעֲזֹר לָנוּ, מַדּוּעַ? כִּי הוּא כְּבָר זָכָה אוֹתָנוּ!

אָז מָה יָכְלוּ לְהַרְהֵר בְּנֵי קַרַח בִּשְׁנִיָּה אַחַת שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ? 'חֲבָל' 'מִצְטַעֵר'. לֹא 'חֲבָל שֶׁעָשִׂיתִי' זֶה כְּבָר כַּמָּה מִלִּים! 'חֲבָל' 'מִצְטַעֵר' 'סְלִיחָה' מִלָּה אַחַת. הֵם לֹא צְרִיכִים לְהַגִּיד אֶת זֶה הֵם צְרִיכִים לַחֲשֹׁב אֶת זֶה! צְרִיכִים לְהַרְגִּישׁ אֶת זֶה! אֲנִי מַרְגִּישׁ 'סְלִיחָה' מַרְגִּישׁ 'חֲבָל'. וְאָז יֹאמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "זֶהוּ, זֶה אֲמִתִּי" וְיִסְלַח לִי בְּאוֹתוֹ רֶגַע! כָּל הַשְּׁאָר מָה שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן הוּא כְּבָר יִתֵּן לִי הוּא יִתֵּן לִי אֶת הַכֵּלִים יִתֵּן לִי אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת יִתֵּן לִי כָּל מָה שֶׁאֲנִי צָרִיךְ. אִם הַכַּוָּנָה שֶׁלִּי אֲמִתִּית. וְהֵיכָן זֶה מִתְבַּטֵּא? בַּחֲרָטָה שֶׁלִּי.

מְשִׂיחַ בִּשְׁנִיָּה אַחַת

רְאוּ מָה הַכֹּחַ שֶׁל שְׁנִיָּה אַחַת שֶׁל מַחֲשָׁבָה! וְזֶה גַּם הַסּוֹד שֶׁל בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ. חֲזַ"ל אוֹמְרִים (סנהדרין צח.): "אֵין בֶּן דָּוִד (הַמָּשִׁיחַ) בָּא אֶלָּא בְּדוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי אוֹ כֻּלּוֹ חַיָּב". מָה פֵּרוּשׁ? אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁכֻּלָּם צְרִיכִים לִהְיוֹת צַדִּיקִים כִּי זֶה אַף פַּעַם לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת, תָּמִיד יִהְיוּ אֲנָשִׁים מְקֻלְקָלִים. וְאֵין הַכַּוָּנָה לְדוֹר שֶׁכֻּלָּם רְשָׁעִים כִּי בְּכָל רֶגַע צְרִיכִים לִהְיוֹת לָפָחוֹת 36 צַדִּיקִים שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עֲלֵיהֶם. אָז מָה הַכַּוָּנָה? שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּאֶמְצַע, שֶׁיִּהְיֶה בָּרוּר לְאֵיזֶה כִּוּוּן הוֹלֵךְ כָּל אֶחָד חֵלֶק הוֹלֵךְ לְכִוּוּן ה' יִתְבָּרַךְ וְחֵלֶק הוֹלֵךְ לַכִּוּוּן הַשֵּׁנִי, יְרַחֵם ה'.

כְּשֶׁהַמָּשִׁיחַ מִתְגַּלֶּה כָּל מִי שֶׁנִּשְׁאַר בַּחֵלֶק הֲלֹא טוֹב הוֹלֵךְ! מִי שֶׁבַּחֵלֶק הַטּוֹב נִצָּל. רַק מָה זֶה לֹא חֲצִי חֲצִי כָּרֶגַע זֶה 10 אֲחוּזִים מוּל 90 בַּמִּקְרֶה הַטּוֹב! וְזֶה לֹא מְחֻלָּק לְ"חִילוֹנִים" וְ"דָתִיִּים". שֶׁלֹּא נִטְעֶה יֵשׁ הַרְבֵּה "חִילוֹנִים" שֶׁנִּגָּלֶה שֶׁנִּמְצָאִים בַּצַּד הַטּוֹב וְהַרְבֵּה שֶׁנִּקְרָאִים "חֲרֵדִים" שֶׁהֵם בַּצַּד הַשֵּׁנִי. הֵם לֹא חֲרֵדִים, חֲרֵדֵי אֲמִתִּי פְּרוּשׁוֹ חָרֵד לִדְבַר הַשֵּׁם זֶה חֲרֵדִים. זֶה לֹא הַזָּקֵן וְהַכּוֹבֵע אֶלָּא שֶׁהוּא חָרֵד לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו סו, ה): "שִׁמְעוּ דְבַר ה' הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ"[6].

---

[6] הַרְבֵּה פְּעָמִים רוֹאִים אֲנָשִׁים בַּסָּמְכֶלְוִיזְיָה וּבְכוֹתָרוֹת הָעִתּוֹנִים כּוֹתָרוֹת עֲנָק: "הָרַב הָאַנְס" "הָרַב הַגַּנָּב", הָיָה מִישֶׁהוּ שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה בְּכָלָא הוּא סִפֵּר לִי שֶׁבָּאֲגַף הַחֲרֵדִי הוּא רוֹאֶה אֶת "הָרַב הָאַנְס" "הָרַב הַגַּנָּב" "הָרַב הַשּׁוֹדֵד" וְהִנֵּה הֵם מַגִּיעִים לָאֲגַף הַתּוֹרָנִי הַחֲרֵדִי וְ... לֹא מַנִּיחִים תְּפִלִּין! לֹא מִתְפַּלְּלִים! לֹא דָתִיִּים בְּכָלָל! יֵשׁ לָהֶם זָקֵן אָרוֹךְ וְכוֹבַע מַדּוּעַ? כְּדֵי לְרַמּוֹת אֲנָשִׁים תְּמִימִים וְלִגְזֹל מֵהֶם אֶת כַּסְפָּם. הָעִקָּר שֶׁהָעִתּוֹנַאי רוֹאֶה זָקֵן וְכוֹבַע יָשָׁר מַדְבִּיק כּוֹתֶרֶת: "הָרַב עָשָׂה כָּכָה, וְהָרַב עָשָׂה כָּכָה". וְהַבָּחוּר אוֹמֵר לִי הֵם לֹא מַנִּיחִים תְּפִלִּין בְּכָלָל! זֶה רַב זֶה? אָז יֵשׁ הַרְבֵּה כָּאֵלֶּה שֶׁמַּבְחִין לוֹבְשִׁים שָׁחוֹר וּמְבִפְנִים הַכֹּל שָׁחוֹר!

כַּמָּה בֶּאֱמֶת יְקַבְּלוּ אֶת הַמָּשִׁיחַ? לְפִי הַנְּבוּאוֹת וְהַמִּדְרָשִׁים יֵשׁ כַּמָּה אֶפְשָׁרוּיוֹת. אַחַת הָאֶפְשָׁרוּיוֹת אוֹמֶרֶת שֶׁכְּשֶׁהַמָּשִׁיחַ יָבוֹא יִשָּׁאֲרוּ 7,000 אִישׁ לְקַבֵּל אוֹתוֹ! יֵשׁ 15 מִלְיוֹן יְהוּדִים הַיּוֹם רַק מִשִּׁבְטֵי יְהוּדָה לֵוִי וּבִנְיָמִין זֶה מָה שֶּׁאֲנַחְנוּ מַכִּירִים. 7,000 יִשָּׁאֲרוּ לְקַבֵּל אוֹתוֹ! אוֹמְרִים כִּי רֻבּוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה זַכַּאי לָצֵאת מִמִּצְרַיִם וְלָכֵן הָיוּ 3 יָמִים שֶׁל חֹשֶׁךְ כְּדֵי שֶׁיָּמוּתוּ אֵלֶּה שֶׁלֹּא רְאוּיִים. כְּשֶׁיָּבוֹא הַמָּשִׁיחַ לְפִי הַתַּסְרִיט הֲלֹא טוֹב כּוֹתֵב הַזֹּהַר (שמות ז:) יִהְיוּ 15 יָמִים שֶׁל חֹשֶׁךְ, אָז זֶה גַּיְהִנֹּם אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים אֶת זֶה!

אֲנִי מִתְבּוֹנֵן עַכְשָׁו וַאֲנִי מְקַבֵּל חֶלְשַׁת הַדַּעַת מָתַי הָעָם כֵּן יִהְיֶה מוּכָן? זֶה רַק נִהְיָה יוֹתֵר גָּרוּעַ כִּבְיָכוֹל! אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁלֹּא כָּךְ הַדָּבָר כִּי זָכִינוּ לְהָבִין דָּבָר חָשׁוּב אֶחָד שֶׁמְּשַׁנֶּה אֶת כָּל הַתְּמוּנָה. אִם יִהְיֶה לְכָל אֶחָד הִרְהוּר תְּשׁוּבָה הוּא יָכוֹל לְהֵחָשֵׁב צַדִּיק גָּמוּר! כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה לְכָל אֶחָד צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם אֶת מָה שֶׁלִּבְנֵי קֹרַח הָיָה - זְכוּת שֶׁל מִצְוָה! אֲנַחְנוּ תַּפְקִידֵנוּ לְתַפֵּס עוֹד וְעוֹד יְהוּדִים וּלְשַׁכְנְעָם שֶׁיִּקְחוּ עַל עַצְמָם מִצְוָה אַחַת! נְשַׁכְנֵעַ, נְדַבֵּר עִם יְהוּדִי 5 דַּקּוֹת בַּתּוֹר בַּבַּנְק 5 דַּקּוֹת בַּמּוֹנִית, 5 דַּקּוֹת. נֹאמַר לוֹ: "קַח עָלֶיךָ נְטִילַת יָדַיִם" אוֹ "תִּקְרָא פֶּרֶק תְּהִלִּים בְּיוֹם, מָה אִכְפַּת לְךָ? מַשֶּׁהוּ".

לִפְנֵי שֶׁהַמָּשִׁיחַ מַגִּיעַ יֵשׁ תְּקִיעַת שׁוֹפָר אֲרֻכָּה שֶׁכֻּלָּם שׁוֹמְעִים וְאִם לְכָל אֶחָד שֶׁנִּפְגֹּשׁ וּנְשַׁכְנֵעַ אֲנַחְנוּ נַצְמִיד מִצְוָה אַחַת, הַמִּצְוָה הַזֹּאת תִּהְיֶה לוֹ לִזְכוּת. בְּעֶזְרַת הַזְּכוּת הַזּוֹ כְּשֶׁתִּשָּׁמַע הַתְּקִיעָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְזַכֶּה אוֹתוֹ לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה. מִמֵּילָא, בְּהִרְהוּר תְּשׁוּבָה הַזֶּה בַּשְּׁנִיָּה שֶׁל תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר, בַּשְּׁנִיָּה לִפְנֵי שֶׁהַמָּשִׁיחַ מַגִּיעַ, הֵם כֻּלָּם יֵחָשְׁבוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים לִפְנֵי ה' וְכָךְ כֻּלָּם יְכוֹלִים לְהִנָּצֵל!

תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר תִּתְפּוֹס אָדָם עִם 17 עֲגִילִים בַּגַּבָּה עוֹמֵד בְּאֶמְצַע גֵּיהִנֹּם אֲבָל בִּגְלַל שֶׁלִּפְנֵי שָׁבוּעַ שִׁכְנַעֲנוּ אוֹתוֹ שֶׁיַּשִּׁילִים מִנְיָן זֶה הִצִּיל אוֹתוֹ בַּשְּׁנִיָּה שֶׁל הַשּׁוֹפָר ! וְהַבֵּן דּוֹד שֶׁלֹּא מַכִּיר בַּשַּׁבָּת וְלֹא מַכִּיר בְּרַבָּנִים וְשִׁכְנַעֲנוּ אוֹתוֹ לִקְרֹא פֶּרֶק תְּהִלִּים אֶחָד בְּיוֹם, אָמַרְנוּ לוֹ בִּשְׁבִיל אִמָּא בִּשְׁבִיל אַבָּא בִּשְׁבִיל סַבָּא שֶׁנִּפְטַר, וְהוּא קוֹרֵא כָּל יוֹם פֶּרֶק תְּהִלִּים, בְּתְקִיעַת הַשּׁוֹפָר זֶה יַסְפִּיק כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל !

אָז זֶה הַתַּפְקִיד שֶׁלָּנוּ ! וְהוּא קַל מְאֹד מְאֹד וְלָכֵן כָּתוּב: "וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ" ! וְעוֹד הֵיכָן כָּתְבוּ זֹאת ? בְּפָרָשַׁת הַשָּׂכָר שֶׁל פִּנְחָס. כִּדֵי שֶׁפִּנְחָס יִזָּכֶה לִ"בְרִיתִי שָׁלוֹם" הָיָה צָרִיךְ לְסַכֵּן נֶפֶשׁ לַהֲרוֹג וְלִהְיוֹת מוּכָן אַף לֵהָרֵג, צָרִיךְ הָיָה שֶׁיֵּעָשׂוּ לוֹ נִסִּים רַק כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא חַי, אֲבָל כַּמָּה פְּסוּקִים לְאַחַר מִכֵּן כָּתוּב: "וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ" גַּם הֵם קִבְּלוּ שָׂכָר שֶׁל חַיֵּי נֵצַח ! הֵם מוֹפִיעִים בַּתְּהִלִּים ! אֲנַחְנוּ מַזְכִּירִים אוֹתָם כָּל יוֹם ! בִּזְכוּת מָה קִבְּלוּ כָּל זֹאת ? הֵם הִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה לַשְּׁנִיָּה אַחַת ! מִשְׁקַל זֶהֶה לְמַעֲשֶׂה פִּנְחָס ! זֶה כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה ! זוֹ קְנָאוּת אֲמִתִּית לַה' ! לָצֵאת וְלָקַחַת עוֹד יְהוּדִי וְעוֹד יְהוּדִי וְעוֹד מִצְוָה וְעוֹד מִצְוָה. שֶׁיַּעֲשׂוּ מִצְוָה אַחַת ! זְכוּת אַחַת ! כְּמוֹ בְּנֵי קֹרַח ! כָּךְ נִזְכֶּה אוֹתָם לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה.

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק מִבְּרְדִּיטֶשֶׁב, סָנֵגוֹרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָמַר פַּעַם:

"הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶת כָּל הַתֵּאוּרִים שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם לִפְרָטֵי פְּרָטִים שָׂמְתָּ בַּסֵּפֶר 'רֵאשִׁית חָכְמָה' שֶׁנִּמְצָא עָמוֹק בְּתוֹךְ הַמַּדָּף אֲבָל אֶת הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שָׂמְתָּ לָנוּ מוּל הָעֵינַיִם! אִם תָּשִׂים אֶת הַתַּאֲוֹוֹת בַּסֵּפֶר 'רֵאשִׁית חָכְמָה' וְאֶת הַגֵּיהִנֹּם מוּל הָעֵינַיִם אֲנִי מַבְטִיחַ לְךָ אַף אֶחָד לֹא חוֹטֵא"!

אָז יֵשׁ לָנוּ כַּף זְכוּת בּוֹאוֹ נְנַצֵּל אוֹתָהּ.

כְּבִישׁ "עוֹקֵף גֵּיהִנֹּם"

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים זְכֻיּוֹת. מִישֶׁהוּ יָכוֹל לְהַגִּיד שֶׁהוּא בָּטוּחַ מַגִּיעַ לְגַן עֵדֶן? חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא לְכֻלָּם יֵשׁ חַז"ל אָמְרוּ (סנהדרין צ.): "כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא". אֲבָל מָה עִם הַגֵּיהִנֹּם לְפָנֵי זֶה?! אֵיךְ אֶפְשָׁר לְדַלֵּג עַל הַשָּׁלָב הַזֶּה שֶׁלֹּא לְהַגִּיעַ אֵלָיו?!

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ "כְּבִישׁ עוֹקֵף" יֵשׁ גַּם כְּבִישׁ עוֹקֵף גֵּיהִנֹּם! אֵיךְ? עַל יְדֵי הִרְהוּר תְּשׁוּבָה! עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ גּוֹרְמִים לְבֵן אָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחַת, אוּלַי מֵהַמִּצְוָה הַזֹּאת יְגַלְגְּלוּ זְכוּת לְאוֹתוֹ אָדָם לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה! בַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵכִי אוֹהֵב אֶת אֵלּוּ שֶׁמְּקָרְבִים! אֶת אֵלּוּ שֶׁמְּזַכִּים רַבִּים!

לְזַכּוֹת רַבִּים זֶה לֹא רַק לַעֲמֹד וְלִמְסֹר שִׁעוּר לְמֵאָה אִישׁ! הַאִם יֵשׁ זְכוּי רַבִּים יוֹתֵר אַדִּיר מִלְּתְפּוֹס יְהוּדִי אֶחָד בְּיוֹם שִׁישִׁי לָתֵת לוֹ שְׁנֵי גֵּרוֹת קְטַנִּים שֶׁיַּדְלִיק לְשַׁבָּת? אוּלַי יְדַלֵּק לוֹ מַשֶּׁהוּ בַּלֵּב? זֶהוּ זְכוּי הָרַבִּים! נֹאמַר לוֹ שֶׁעַיְנַיִם תִּפְלִין לְחָמֵשׁ דַּקּוֹת כָּל יוֹם, שֶׁיִּקְרָא פֶּרֶק תְּהִלִּים, זֶה זְכוּי הָרַבִּים! מָה זֶה יַעֲשֶׂה לוֹ הָלְאָה? אִם זֶה יִגְרֹם לוֹ לְהִרְהוּר תְּשׁוּבָה כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ כָּל הַמִּצְוֹות וּמֵהַיְלָדִים שֶׁלּוֹ וּמֵהַנְּכָדִים שֶׁלּוֹ, אֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים שָׂכָר עַל הַכֹּל! וַאֲנַחְנוּ עוֹלִים לְמַעְלָה אַחֲרֵי 120 וּמְגַלִּים שֶׁמָּסַרְנוּ כַּמָּה גֵּרוֹת וְהִנֵּה עֲשָׂרוֹת מִשְׁפָּחוֹת וְצֶאֱצָאִים יִרְאֵי שָׁמַיִם נִזְקָפִים לִזְכוּתֵנוּ! אֲנָשִׁים שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מַכִּירִים בִּכְלָל!

זוֹ הַדֶּרֶךְ הָאֲמִתִּית לָצֵאת מִן הַגֵּיהִנֹּם! הַמָּשִׁיחַ יָבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים שֶׁיִּתְפּוֹס אוֹתָנוּ לֹא מוּכָנִים.

אֲנַחְנוּ רוֹצִים שֶׁכְּשֶׁשִׂמַּע הַשּׁוֹפָר כֻּלָּם יְהַרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה! אֲבָל לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה רָבוֹתַי זוֹ לֹא בְּחִירָה שֶׁלָּנוּ! לְהַרְהֵר תְּשׁוּבָה זוֹ זְכוּת! זֶה מָה שֶׁלָּמַדְנוּ מִבְּנֵי קֹרַח. וּכְדֵי שֶׁתִּהְיֶה זְכוּת צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לְאָדָם מִצְוָה צָרִיךְ לְזַכּוֹת כָּל אֶחָד בְּמִצְוָה אַחַת. אַחַת זֶה מַסְפִּיק! בְּנֵי קֹרַח רַק אָמְרוּ "חֲבָל" וְתִרְאוּ אֵיזֶה שָׂכָר הֵם קִבְּלוּ.

לַעֲשׂוֹת מִצְוָה כָּזֹאת לְקָרֵב כָּל אֶחָד, קָרוֹב מִשְׁפָּחָה אָח אֲחוֹת דּוֹדָה. מִצְוָה אַחַת שֶׁיִּקָּחוּ שֶׁיִּהְיוּ מוּכָנִים כְּשֶׁתִּשְׁמַע תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר שֶׁל בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ בְּעֶזְרַת ה׳.

יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּקִיעָה זוֹ תִּשָּׁמַע בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ וְכֻלָּנוּ יָחַד נוּכַל לָצֵאת וּלְקַבֵּל אֶת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, אָמֵן וְאָמֵן.

התיקון של קמצא

הֵיכָן קַמְצָא?

כְּמוֹ בְּכָל שָׁנָה[7] אָנוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַמִּדְרָשׁ הַמְּפֹרָסָם מֵהַגְּמָרָא (גיטין נה:): "עַל קַמְצָא וּבַר קַמְצָא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם". הָיָה אָדָם שֶׁהָיָה לוֹ חָבֵר בְּשֵׁם קַמְצָא שֶׁהָיָה אָהוּב עַנְפְּשׁוֹ. הָיָה לוֹ גַּם שׂוֹנֵא בְּשֵׁם בַּר קַמְצָא. לְאוֹתוֹ אָדָם הָיְתָה שִׂמְחָה וְהוּא שָׁלַח אֶת הַשַּׁמָּשׁ לְהַזְמִין אֶת אֲהוּבוֹ קַמְצָא. הוּא לֹא יָכוֹל הָיָה לִשְׂמוֹחַ בְּשִׂמְחָתוֹ שֶׁלּוֹ לְלֹא הַנּוֹכְחוּת שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁאָהַב כְּאָחִיו מַמָּשׁ.

הַשַּׁמָּשׁ הִתְבַּלְבֵּל וְהִזְמִין אֶת שׂוֹנְאוֹ בָּעַל הַשֵּׁם הַדּוֹמֶה לַסְּעוּדָה. וְהִנֵּה הַמְּאֻרָח עוֹבֵר בֵּין הָאוֹרְחִים מְחַפֵּשׂ אֶת חֲבֵרוֹ

[7] מִתּוֹךְ דְּרָשָׁה שֶׁנִּמְסְרָה בִּימֵי בֵּין הַמְּצָרִים לִפְנֵי צוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב.

אֲהוּבוֹ בַּקָּהָל וְעֵינָיו נִתְקָלוֹת בְּשׁוֹנְאוֹ הַיּוֹשֵׁב וְאוֹכֵל בִּסְעוּדָתוֹ!
כַּעַס הָאִישׁ וּבִקֵּשׁ לְגָרֵשׁ אֶת בַּר קַמְצָא בְּבֹשֶׁת פָּנִים מֵהַמְסִיבָּה!
כָּל תַּחֲנוּנָיו שֶׁל בַּר קַמְצָא אֲפִילוּ הַצָּעָה לְמַמֵּן אֶת כָּל סְעוּדַת הַשִּׂמְחָה עַל חֶשְׁבּוֹנוֹ נַעֲנוּ בִּשְׁלִילָה. הוּא גֹּרַשׁ בְּבֹשֶׁת פָּנִים, וְכִנְקָמָה הָלַךְ בַּר קַמְצָא לְמַלְכוּת רוֹמִי וְהֶעֱלִיל עֲלִילָה בִּפְנֵי הַקֵּיסָר שֶׁיְרוּשָׁלַיִם מִתְכַּנֶּנֶת לִמְרוֹד בּוֹ וְכָךְ הִתְגַּלְגֵּל הַסִּפּוּר עַד לַחֲרָבָן יְרוּשָׁלַיִם.

וְעוֹלָה כָּאן שְׁאֵלָה מַדּוּעַ כָּתְבָה הַגְּמָרָא: "עַל **קַמְצָא** וּבַר קַמְצָא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם"? מָה הִכְנִיסוּ אֶת קַמְצָא לַסִּפּוּר? קַמְצָא לֹא הָיָה שָׁם! קַמְצָא לֹא קָשׁוּר לַסִּפּוּר בִּכְלָל. מַדּוּעַ לֹא כָּתוּב: 'עַל **הַשַּׁמָּשׁ** וְעַל בַּר קַמְצָא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם'? 'עַל **הַמְּאָרֵחַ** וְעַל בַּר קַמְצָא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם'? מָה מְגַלְגְּלִים חֲצִי מֵהַחֻרְבָּן עַל קַמְצָא הַמִּסְכֵּן שֶׁאֲפִילוּ לֹא הָיָה שָׁם?

הַתְּשׁוּבָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ יְסוֹד גָּדוֹל וּמַפְתִּיד: קַמְצָא, הָאוֹהֵב שֶׁלְּךָ שֶׁאוֹהֵב אוֹתְךָ יוֹתֵר מִכָּל אָדָם בָּעוֹלָם יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה אַתָּה יוֹשֵׁב בַּבַּיִת מְשַׂחֵק מִשְׂחֲקֵי כָּבוֹד וּמְחַכֶּה לְהַזְמָנָה?

אָדָם שֶׁאוֹהֵב בֶּאֱמֶת לֹא צָרִיךְ הַזְמָנָה כְּדֵי לָבוֹא לְאֵרוּעַ! אֲנַחְנוּ מְשְׁתַּמְּשִׁים בְּהַזְמָנוֹת כְּ"מַלְכֻּדֶת" לְהַכְרִיחַ אֶת הַקְּרוֹבִים הָרְחוֹקִים שֶׁלָּנוּ לָבוֹא לְאֵרוּעַ נֶגֶד רְצוֹנָם! זֶה כְּמוֹ קָנָס אִם אֲנִי בָּא אֵלָיו הַבַּיְתָה וּמַזְמִין אוֹתוֹ אִישִׁית אָז לֹא נָעִים לוֹ לֹא לָבוֹא.

- "תִּשְׁמַע אֲנַחְנוּ בְּקוֹשִׁי מַכִּירִים אוֹתָם הָיִינוּ שָׁם פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה רָאִינוּ אוֹתָם לְכַמָּה דַּקּוֹת",
- "כֵּן אֲבָל הֵבִיאוּ הַזְמָנָה לֹא נָעִים",
- "טוֹב אָז אַל תִּשְׁכַּח לְהַזְמִין אוֹתָם לַבָּר מִצְוָה שֶׁל מֹשֶׁה".

אֲבָל הֶחָבֵר שֶׁלִּי אָח שֶׁלִּי, כְּשֶׁאֲנִי מִתְחַתֵּן אֲנִי צָרִיךְ לָתֵת לְאָח שֶׁלִּי הַזְמָנָה? לֹא בָּרוּר שֶׁהוּא מֻזְמָן? הָאוֹהֵב שֶׁלִּי בָּא לְבַד!

כְּלוֹמַר זֶה מוּבָן מֵאֵלָיו שֶׁאֲנִי מַגִּיעַ. הֶחָבֵר שֶׁלְּךָ עוֹשֶׂה פֹּה שְׁמְחָה אֲדוֹן קַמְצָא, מָה אַתָּה יוֹשֵׁב בַּבַּיִת מְחַכֶּה לְהַזְמָנָה? אַתָּה אָמוּר לִהְיוֹת הָרִאשׁוֹן שָׁם יָחַד עִם הַמִּשְׁפָּחָה לֹא עִם הָאוֹרְחִים. בִּשְׁבִיל הַהַמְתָּנָה הַזֹּאת לְהַזְמָנָה כְּשֶׁהָיָה בָּרוּר שֶׁאַתָּה מְזֻמָּן (הֲרֵי אַחֲרֵי הַכֹּל הוּא שָׁלַח אֶת הַשַּׁמָּשׁ לְהַזְמִינוֹ כְּשֶׁרָאָה שֶׁאֵינוֹ בָּא) כָּךְ הִתְגַּלְגֵּל כָּל הַתַּהֲלִיךְ עַד לַחֲרָבָן.

מִכָּאן צָרִיךְ לִלְמֹד יְסוֹד גָּדוֹל לְיָמִים אֵלֶּה שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים. כָּל שָׁנָה אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים אֶת אוֹתָם דְּבָרִים עַד שֶׁזֶּה כְּבָר נִהְיָה נָדוֹשׁ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים דִּבְרֵי מוּסַר וְדִבְרֵי אֱמֶת, כָּל דָּבָר שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו כְּבָר לֹא מַשְׁפִּיעַ עָלָיו! כַּמָּה פְּעָמִים אֲנִי אֶשְׁמַע עַל הַחֻרְבָּה שֶׁל שִׂנְאַת חִנָּם? שֶׁל לָשׁוֹן הָרַע? עַל שֶׁחָטְאוּ בִּפְשָׁעִים נוֹרָאִים? כַּמָּה? כַּמָּה פְּעָמִים יִשְׁמִיעוּ לָנוּ הַדְּרָשָׁנִים (ירושלמי יומא פ״א ה״א): ״כָּל דּוֹר שֶׁלֹּא נִבְנָה (בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) בְּיָמָיו כְּאִלּוּ נֶחֱרַב בְּיָמָיו״? כְּאִלּוּ לֹא מַסְפִּיקִים לָנוּ כָּל הַצָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ גַּם כָּךְ בְּחַיֵּינוּ גַּם לְהַאֲשִׁים אוֹתָנוּ שֶׁאֵין בָּיִת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? שֶׁאָנוּ אֲשֵׁמִים בְּחָרְבָּנוֹ? זֶה קָשֶׁה! וְזֶה כָּךְ כְּבָר 2,000 שָׁנָה! 2,000 שָׁנָה!

כְּכָל שֶׁהַזְּמַן עוֹבֵר וַאֲנַחְנוּ מִתְקָרְבִים אֶל הַקֵּץ מִתְקָרְבִים לַגְּאֻלָּה אֲנַחְנוּ מִתְיָאֲשִׁים יוֹתֵר! כִּי עָבַר יוֹתֵר זְמַן בַּגָּלוּת וְעוֹד לֹא נִגְאַלְנוּ! רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן מֵרָאדִין כָּתַב בַּהַקְדָּמָה שֶׁל סִפְרוֹ ״חָפֵץ חַיִּים״ שֶׁהַגָּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיְתָה צְרִיכָה לְהִמָּשֵׁךְ אֶלֶף שָׁנִים כְּמִנְיַן יוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא[8] אֲנַחְנוּ כְּבָר

---

[8] הַיִּחוּס שֶׁל ״יוֹמוֹ״ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשָּׁנִים שֶׁלָּנוּ אֵינוֹ נָכוֹן שֶׁהֲרֵי ה׳ לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן וְלֹא שַׁיָּךְ לְיַחֵסוֹ כְּלָל לְמִידַּת זְמַן כָּלְשֶׁהוּ. בְּטוּיִים אֵלּוּ נוֹעָדוּ רַק ״לְסַבֵּר אֶת הָאֹזֶן״ (כְּלוֹמַר לְדַבֵּר אִתָּנוּ בְּמֻשָּׂגִים וּבַשָּׂפָה שֶׁלָּנוּ) כְּפִי שֶׁרָאִינוּ בַּכְּתוּבִים פְּסוּקִים כְּגוֹן (תהלים צד, ט): ״הַנֹּטַע **אֹזֶן** הֲלֹא **יִשְׁמָע** אִם יוֹצֵר **עַיִן** הֲלֹא **יַבִּיט**״ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ גּוּף וּדְמוּת הַגּוּף וְלֹא אֹזֶן וְלֹא עַיִן.

נִמְצָאִים כְּמֵעַט 2,000 שָׁנָה אַחֲרֵי. אָנוּ בַּאֲחֲרִיתָהּ שֶׁל אֶלֶף שָׁנִים מֵעֵבֶר לַזְּמַן! מַדּוּעַ? כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהַגְּאֻלָּה הָיְתָה צְרִיכָה לָבוֹא אֲנַחְנוּ כָּל פַּעַם מְקַלְקְלִים. עוֹד פַּעַם וְעוֹד פַּעַם וְעוֹד פַּעַם. אָז אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לִהְיוֹת אוֹפְּטִימִי וּלְחַכּוֹת לַמָּשִׁיחַ?

מָשִׁיחַ לֹא בָּא

כְּשֶׁאֲנִי אֶשְׁאַל כָּל יְהוּדִי: "אַתָּה מַאֲמִין בַּמָּשִׁיחַ? אַתָּה מְצַפֶּה לַמָּשִׁיחַ"? הוּא יַעֲנֶה: "בֶּטַח"! וְאִם אֶשְׁאַל אוֹתוֹ: "מָתַי יַגִּיעַ הַמָּשִׁיחַ"? בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ הוּא חוֹשֵׁב אוּלַי עוֹד 50 שָׁנָה 60 שָׁנָה 70 שָׁנָה! אִם הָיִינוּ מַאֲמִינִים שֶׁהוּא יָכוֹל לָבוֹא בְּעוֹד יוֹם אֶחָד בִּלְבַד אָז הָיְתָה לָנוּ עַכְשָׁו בַּבַּיִת חֲלִיפָה מְיֻחֶדֶת בָּאָרוֹן מְחַכָּה שֶׁכְּשֶׁהַמָּשִׁיחַ יָבוֹא נִלְבַּשׁ אוֹתָהּ.

כָּךְ הָיָה עִם הֶחָפֵץ חַיִּים! הֶחָפֵץ חַיִּים הָלַךְ אִתּוֹ עִם תִּיק לְכָל מָקוֹם וְאַף אֶחָד לֹא יָדַע מָה יֵשׁ לוֹ בַּתִּיק. רַק כְּשֶׁהוּא נִפְטַר הַתַּלְמִידִים פָּתְחוּ וְרָאוּ שֶׁהָיְתָה לוֹ טַלִּית חֲדָשָׁה שֶׁכְּשֶׁיַּגִּיעַ הַמָּשִׁיחַ הוּא מִיָּד יִתְעַטֵּף בָּהּ וִיבָרֵךְ: "שֶׁהֶחֱיָינוּ"! הוּא הָיָה בֶּאֱמוּנָה כָּזֹאת שֶׁהַמָּשִׁיחַ יַגִּיעַ כָּל רֶגַע! לְמִי מֵאִתָּנוּ יֵשׁ טַלִּית בַּבַּיִת כִּי הוּא מְחַכֶּה שֶׁהַמָּשִׁיחַ יַגִּיעַ?

בֵּינֵינוּ לְבֵין עַצְמֵנוּ אֲנַחְנוּ לֹא כָּל כָּךְ מַאֲמִינִים שֶׁיָּבוֹא בְּקָרוֹב. אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ אֲבָל זֶה מַשֶּׁהוּ עַרְטִילַאי כָּזֶה. לֹא רַק שֶׁאֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהוּא לֹא יָבוֹא בְּקָרוֹב יֵשׁ בָּנוּ גַּם חֵלֶק קָטָן שֶׁלֹּא כָּל כָּךְ דָּחוּף לוֹ שֶׁהוּא יַגִּיעַ בְּקָרוֹב כִּי אִם הוּא יַגִּיעַ עַכְשָׁו הוּא יִתְפּוֹס אֶת רֶבֶּנוּ! לֹא מוּכָנִים! תִּבְדְּקוּ אֶת זֶה תִּשְׁאֲלוּ אֲנָשִׁים וְתִרְאוּ מָה הַתְּשׁוּבוֹת.

- "אַתָּה רוֹצֶה שֶׁמָּשִׁיחַ יָבוֹא"?
- "בֶּטַח"!
- "אַתָּה מוּכָן שֶׁמָּשִׁיחַ יָבוֹא"?

(אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁאַתָּה מַסְכִּים אֶלָּא הַאִם אַתָּה 'מוּכָן' מִלְּשׁוֹן 'הֲכָנָה'? אַתָּה מוּכָן שֶׁמָּשִׁיחַ יַגִּיעַ אַתָּה בָּרָמָה כָּזוֹ לַעֲמֹד מוּל הַמָּשִׁיחַ וְלֹא לְהִשָּׁרֵף מִקְּדֻשָּׁתוֹ?)

- "לֹא"!

מַדּוּעַ? כִּי כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁל חַז"ל נִכְתְּבוּ לִפְנֵי 2,000 שָׁנָה. 2,000 שָׁנָה עָבְרוּ וְהַגָּלוּת לֹא נִגְמְרָה! כַּמָּה אֲנִי כְּבָר יָכוֹל לְחַכּוֹת? כַּמָּה אֲנִי כְּבָר יָכוֹל לְהַאֲמִין? בְּכָל שָׁנָה אוֹמְרִים לִי: "שְׁנָאַת חִנָּם", תֹּאמְרוּ לִי אֵיךְ מְתַקְּנִים? מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת? אֵיזֶה כֹּחַ יֵשׁ בְּיָדַי?

אֲנָשִׁים מִסְתַּכְּלִים בַּטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה קוֹרְאִים עִתּוֹנִים, יוֹשְׁבִים שָׁם עֶרֶב-רַב כַּמָּה מִשְׁפָּחוֹת בּוֹדְדוֹת שֶׁשּׁוֹלְטוֹת עַל כָּל הַמְּדִינָה וְשׁוֹטְפוֹת לָנוּ אֶת הַמֹּחַ! מְסִיתוֹת אֶחָד נֶגֶד הַשֵּׁנִי, אֶת הַחֲרֵדִים עַל הַשְּׁמאלָנִים, הַשְּׁמאלָנִים עַל הַמִּתְנַחֲלִים, הַמִּתְנַחֲלִים עַל הָעֲרָבִים וְכֻלָּם שׂוֹנְאִים אֶת כֻּלָּם! אֲנִי יוֹצֵא לָרְחוֹב אֲנָשִׁים רוֹצִים לִפְגֹּעַ בִּי שׂוֹנְאִים אוֹתִי רַק בִּגְלַל אֵיךְ שֶׁאֲנִי נִרְאֶה! הֵם לֹא מַכִּירִים אוֹתִי בִּכְלָל הִדְבִּיקוּ לָהֶם תְּמוּנָה בַּטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה: "אֶת זֶה אַתֶּם שׂוֹנְאִים מֵהַיּוֹם עַד מָחָר וּמָחָר נָגִיד לָכֶם מִישֶׁהוּ חָדָשׁ לִשְׂנֹא". אָז אֵיךְ רוֹצִים מִמֶּנִּי שֶׁאֲנִי אָבִיא אֶת הַמָּשִׁיחַ וְאֶבְנֶה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ?

עִם חֲרֵדִים זֶה יוֹתֵר קַל לָהֶם, תָּמִיד שׂוֹנְאִים אוֹתָם רַק הַסִּבָּה מִתְחַלֶּפֶת. כָּל פַּעַם שֶׁמִּישֶׁהוּ כּוֹעֵס עָלַי אֲנִי אוֹמֵר לוֹ: "רֶגַע, אַתָּה מִמַּהֲדוּרַת הַחֲדָשׁוֹת שֶׁל הַיּוֹם אוֹ שֶׁל אֶתְמוֹל? כִּי אֶתְמוֹל זֶה הָיָה מְצוּיָן הַדִּיּוּר, הַיּוֹם זֶה שֵׁרוּת בַּצָּבָא. וְאִם אַתָּה בָּא מִשְּׁלִשׁוֹם אָז אַתָּה לֹא מְעֻדְכָּן כִּי אֲנִי אַחֲרַאי גַּם עַל הַשָּׁכָר הַגָּבוֹהַּ שֶׁל הַסְּטוּדֶנְטִים וְיֵשׁ חוֹר בָּאוּזוֹן בִּגְלַל הַחַמִּין שֶׁל שַׁבָּת בִּבְנֵי בְּרַק". אֲנִי אָשֵׁם בַּכֹּל, רַק אֶת הַסִּבָּה מַחְלִיפִים!

כָּל פַּעַם מַחְלִיפִים לָנוּ סִבָּה לִשְׂנֹא מִישֶׁהוּ אַחֵר וְיֵשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה שִׂנְאַת חִנָּם מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן? יֵשׁ 15 מִלְיוֹן יְהוּדִים בָּעוֹלָם וְכֻלָּם מוּסָתִים עַל יְדֵי יֵצֶר הָרַע! מָה בֶּן אָדָם בּוֹדֵד יָכוֹל לַעֲשׂוֹת?

דַּבֵּר טוֹב יִהְיֶה טוֹב

אֲנִי רוֹצֶה לְדַבֵּר עַל הַתִּקּוּן שֶׁל קַמְצָא, מָה קַמְצָא הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת. לִשְׁמוֹחַ בָּחָבֵר שֶׁלּוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית בְּלִי מִשְׂחָקִים שֶׁל כָּבוֹד לָדוּן אֶת הֶחָבֵר שֶׁלּוֹ לְכַף זְכוּת לְלַמֵּד סָנֶגוֹרְיָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל. אָדָם בּוֹדֵד יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת כֻּלָּנוּ.

מְסֻפָּר עַל אֶחָד מִגְּדוֹלֵי רַבָּנֵי אֵרוֹפָּה שֶׁבְּאַחַת מִתְּפִלּוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּשֶׁהוּא הָיָה שָׁלִיחַ צִבּוּר הִגִּיעַ זְמַן תְּפִילַת הַנְּעִילָה וְהִנֵּה כָּל הַקָּהָל רוֹאִים שֶׁהוּא מִתְעַכֵּב וּמִתְעַכֵּב וּמִתְעַכֵּב, יוֹשֵׁב בְּכִסְאוֹ וְלֹא עוֹלֶה לַתֵּבָה.

כֻּלָּם מְחַכִּים דַּקּוֹת אֲרֻכּוֹת שֶׁנִּרְאוֹת כְּמוֹ נֶצַח שֶׁחֲרֵי זֶה לֹא נִרְאֶה טוֹב שֶׁהָרַב לֹא מְמַהֵר לְהִתְפַּלֵּל תְּפִילַת הַנְּעִילָה מִי יוֹדֵעַ מָה הוּא רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ? אַחֲרֵי רֶבַע שָׁעָה הוּא עוֹלֶה לַתֵּבָה וּמִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת.

אַחַר הַתְּפִלָּה נִגְּשׁוּ לִשְׁאוֹל אוֹתוֹ מָה קָרָה בְּדִיּוּק? וְאָז הוּא עָנָה שֶׁגְּזֵרָה קָשָׁה וְדִינִים קָשִׁים הָיוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וּמִי הִצִּיל אוֹתָנוּ? שְׁתֵּי נָשִׁים בְּעֶזְרַת נָשִׁים שֶׁדִּבְּרוּ לְפִי תֻּמָּן! הֵן הִסְתַּכְּלוּ עַל הַקָּהָל הָרַב שֶׁהִגִּיעַ עָטוּף בְּטַלִּיתוֹת וּמִתְפַּלֵּל בְּבֶכִי,

- ״יוֹ תִּרְאִי כַּמָּה אֲנָשִׁים יֵשׁ פֹּה תִּרְאִי אֵיךְ הֵם מִתְפַּלְּלִים״,
- ״עִם קְהַל כָּזֶה אֲפִילּוּ רָשָׁע מֻרְשָׁע הָיָה סוֹלֵחַ לָהֶם, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִסְלַח לָהֶם״!

אָמַר לָהֶם הָרַב כִּי בְּאוֹתוֹ רֶגַע מֵאוֹתָהּ הֶעָרָה שֶׁל הָאִשָּׁה לַחֲבֶרְתָּהּ קָרְעוּ בַּשָּׁמַיִם אֶת כָּל הַדִּינִים וְהַגְּזֵרוֹת!

מָה הִיא כְּבָר אָמְרָה? הִיא אֲפִילוּ לֹא יוֹדַעַת מָה הִיא עָשְׂתָה הִיא לֹא יוֹדַעַת מָה הַחֵלֶק שֶׁלָּהּ, הִיא רַק הוֹצִיאָהּ מִפִּיהָ דִּבּוּר טוֹב! תִּרְאוּ מָה עֹמֶק וְהַכֹּחַ שֶׁל דִּבּוּר טוֹב שֶׁנָּבַע מֵהִסְתַּכְּלוּת חִיּוּבִית!

אֶת זֶה לוֹמְדִים יְשִׁירוֹת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (פסחים ג.): "עִקֵּם הַכָּתוּב שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת וְלֹא הוֹצִיא דָּבָר מְגֻנֶּה מִפִּיו שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ז, ח): 'מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהוֹרָה'", כְּלוֹמַר הַכָּתוּב הוֹסִיף שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת (אֶשֶׁ"ר אֵינֶנָּ"ה) רַק כְּדֵי לֹא לְהוֹצִיא אֶת הַמִּלָּה "טְמֵאָה" מֵהַפֶּה.

עוֹד מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא (פסחים ג.) שֶׁפַּעַם נִגְּשׁוּ שְׁנֵי תַּלְמִידִים אֶל הִלֵּל הַזָּקֵן לִשְׁאוֹל שְׁאֵלָה. הָרִאשׁוֹן שָׁאַל: "מִפְּנֵי מָה בּוֹצְרִין בְּטָהֳרָה וְאֵין מוֹסְקִין בְּטָהֳרָה" וְהַשֵּׁנִי שָׁאַל: "מִפְּנֵי מָה בּוֹצְרִין בְּטָהֳרָה וּמוֹסְקִין בְּטֻמְאָה"? אָמַר הִלֵּל: "מֻבְטָח אֲנִי בָּזֶה (בְּרֵאשׁוֹן) שֶׁ(יִּהְיֶה)מּוֹרֶה הוֹרָאָה בְּיִשְׂרָאֵל". וְאָכֵן הָיָה זֶה רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁגָּדַל לִהְיוֹת גְּדוֹל הַדּוֹר. וַהֲרֵי הַשֵּׁנִי שָׁאַל אֶת אוֹתָהּ הַשְּׁאֵלָה?! הֲבֵדֶל הוּא בַּנּוּסְחַ שֶׁחֲבֵרוֹ לֹא הוֹצִיא אֶת הַמִּלָּה "טְמֵאָה" מֵהַפֶּה.

אֵין לָנוּ מֻשָּׂג וְאָנוּ לֹא מַסְפִּיק מַפְנִימִים מָה שֶׁמְּנַסִּים לְהַסְבִּיר לָנוּ עַל הַיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים, כָּל הַשִּׂנְאַת חִנָּם לְשׁוֹן הָרַע, הַגַּו הַמְּחַבֵּר בֵּינֵיהֶם הוּא שֶׁהַקִּלְקוּל הָיָה בַּדִּבּוּר וְלָכֵן הַתִּקּוּן יִהְיֶה בַּדִּבּוּר. דִּבּוּר שֶׁל אָדָם אֶחָד יָכוֹל לְשַׁנּוֹת עוֹלָמוֹת. זֶה הַתִּקּוּן הָאֲמִתִּי.

בְּפָרָשַׁת "מַסְעֵי" מֻזְכָּר תַּאֲרִיךְ הַפְּטִירָה שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן א' בְּאָב. וְהוּ הַיְאַרְצַאיְיט הַיְחִיד שֶׁכָּתוּב בְּכָל הַתּוֹרָה. לֹא כָּתוּב מָתַי נוֹלְדוּ וְנִפְטְרוּ מֹשֶׁה אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְלֹא הָאִמָּהוֹת אוֹ הַשְּׁבָטִים, אַף אֶחָד. אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים תַּאֲרִיכֵי פְּטִירָה מֵהַגְּמָרָא שֶׁמְּגַלָּה לָנוּ שֶׁמֹּשֶׁה נוֹלָד וְנִפְטָר בְּז' בַּאֲדָר (מגילה יג:), שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ נוֹלָד בְּפֶסַח וְאַבְרָהָם וְיַעֲקֹב נוֹלְדוּ בְּתִשְׁרֵי (ראש השנה, יא.), וְכֵן הָלְאָה.

אֲבָל בַּתּוֹרָה מֻזְכָּר רַק עַל אָדָם אֶחָד עַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. עַל הַפְּטִירָה קָרָאנוּ בְּפָרָשַׁת "חֻקַּת" אֲבָל הַתַּאֲרִיךְ מִתְגַּלֶּה בְּפָרָשַׁת "מַסְעֵי". לָמָּה חִכּוּ עַד לַפָּרָשָׁה הַזּוֹ וּמַדּוּעַ הוּא הַיְחִיד שֶׁהַתּוֹרָה כָּתְבָה אֶת תַּאֲרִיךְ פְּטִירָתוֹ?

כִּי אֶת הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ קוֹרְאִים בְּתְקוּפַת בֵּין הַמְּצָרִים וְרוֹצִים לִרְמֹז לָנוּ מִן הַשָּׁמַיִם שְׁזֶּה הַתְּקוּן שֶׁל בֵּין הַמְּצָרִים. אַהֲרֹן הָיָה לוֹ אֶת הַתְּקוּן הַמֻּשְׁלָם עָלָיו נֶאֱמַר (אבות פ"א, מי"ב): "אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לְתוֹרָה". וְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁלּוֹ הָיוּ טוֹבִים וְחִיּוּבִיִּים וּבְכָבוֹד בַּעֲנָוָה רַבָּה בִּבְחִינַת (שמות טז, ז): "וְנַחְנוּ מָה", זֶה לֹא רַק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁבִּטֵּל עַצְמוֹ בַּעֲנָוָה אֶלָּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן יָחַד אָמְרוּ: "וְנַחְנוּ מָה" בִּלְשׁוֹן רַבִּים כְּלוֹמַר אֲנַחְנוּ כְּלוּם, לֹא מְעַנְיֵן אוֹתָנוּ כָּבוֹד! אֵין כָּבוֹד רַק טוֹבָתוֹ שֶׁל הָאַחֵר רַק לַחֲשֹׁב חִיּוּבִי. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה לָנוּ זֶה הַתְּקוּן שֶׁל הַיָּמִים הָאֵלֶּה.

הַאִם אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מָה יֵּשׁ לָנוּ בַּפֶּה? אִם הָיֵינוּ רוֹאִים יֶלֶד קָטָן רָץ בָּרְחוֹבוֹת עִם אֶקְדַּח טָעוּן הָיֵינוּ מְפַחֲדִים! מִי נוֹתֵן אֶקְדַּח טָעוּן לְיֶלֶד קָטָן? הוּא יָכוֹל לַהֲרוֹג מִישֶׁהוּ אֵין לוֹ דַּעַת זֶה מְסֻכָּן! וַאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לַעֲצֹר אֶת הַיֶּלֶד. גַּם לָנוּ יֵשׁ רוֹבֶה טָעוּן זֶה הַפֶּה שֶׁלָּנוּ. וַאֲנַחְנוּ כְּמוֹ הַיֶּלֶד לֹא מוּדָעִים לָמָּה "שֶׁיֵּשׁ לָנוּ

בַּיָּד״, לְמָה שֶׁאָנוּ מוֹצִיאִים מֵהַפֶּה ; כַּמָּה אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לִבְנוֹת וְלַהֲרוֹס עִם דִּבּוּר אֶחָד ; אֵיזֶה כֹּחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָנוּ !

כַּף זְכוּת

אֲבָל אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד אֵיךְ מִתְקָנִים עִם הַפֶּה. רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כּוֹתֵב (ליקו״מ, רפב), עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים לְז, י) : ״וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ״ שֶׁיֵּשׁ עִנְיָן וְאַף חוֹבָה עַל כָּל יְהוּדִי לִשְׁפּוֹט כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, מִכֵּיוָן שֶׁבְּכָל אָדָם יֵשׁ נְקוּדָה טוֹבָה וְגַם אִם הוּא נִרְאֶה כְּרָשָׁע גָּמוּר אֵין מְצִיאוּת שֶׁאֵין בּוֹ וְלוּ נְקוּדָה טוֹבָה אַחַת. וְאִם נְחַפֵּשׂ אֲנַחְנוּ נִמְצָא וְאִם מָצָאנוּ מִמֵּילָא הוּא כְּבָר לֹא רָשָׁע גָּמוּר ; וְאִם נַחְשֹׁב עַל הַמְעַט טוֹב הַזֶּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה הַקְּטַנָּה הַזּוֹ וְנִשְׁפֹּט אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת בִּגְלַל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת נַעֲלֶה אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, וְהַבֵּן אָדָם יַתְחִיל לְהִשְׁתַּנּוֹת רַק מֵהַכַּח שֶׁל הַמַּחְשָׁבָה וְהַדִּבּוּר שֶׁלָּנוּ. אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת בֶּן אָדָם !

וּמַרְחִיב תַּלְמִידוֹ רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו״ה או״ח, השכמת הבוקר, א) עַל דִּבְרֵי רַבִּי נַחְמָן. פַּעַם לִפְנֵי שֶׁקָּבְעוּ אֶת לוּחַ הַשָּׁנָה הָיוּ מְקַדְּשִׁים אֶת הַלְּבָנָה עַל יְדֵי עֵדִים. שְׁנֵי עֵדִים הָיוּ יוֹצְאִים בַּלַּיְלָה בַּחֹשֶׁךְ וּמְחַפְּשִׂים הֵיטֵב לִרְאוֹת אֶת הַמּוֹלָד שֶׁל הַלְּבָנָה. וְהִנֵּה הֵם רוֹאִים נְקוּדָה לְבָנָה קְטַנָּה בְּקִשְׁי נִרְאֵית לָעַיִן וְאָז הֵם בָּאִים לַמָּחֳרָת לְבֵית דִּין וּמְעִידִים בִּפְנֵי הַבֵּית דִּין שֶׁרָאוּ אֶת הַלְּבָנָה.

בֵּית הַדִּין חוֹקְרִים אוֹתָם אוּלַי רְאִיתֶם אֵיזֶה עָנָן ? אוּלַי רְאִיתֶם לַוְיָן מְעוֹפֵף ? מָה כָּכָה אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְקַדֵּשׁ אֶת הַחֹדֶשׁ עַל פִּי זֶה ? חוֹקְרִים אוֹתָם וְהֵם עוֹמְדִים בַּחֲקִירוֹת הִתְעַקְּשׁוּ רָאִינוּ אֶת הַלְּבָנָה נְקוּדָה קְטַנָּה וּלְבָנָה בַּמְּרוֹמִים. בְּקִשְׁי נִרְאֵית לָעַיִן וַאֲנַחְנוּ מָצָאנוּ אוֹתָהּ.

אָזַי קִבְּלוּ אֶת הָעֵדוּת וּבֵית הַדִּין מַכְרִיז: "מְקֻדָּשׁ! מְקֻדָּשׁ! מְקֻדָּשׁ"! (צָרִיךְ לְהַגִּיד שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים) וְהַחֹדֶשׁ מִתְקַדֵּשׁ לְמַפְרֵעַ. כְּלוֹמַר אִם מֵאֶתְמוֹל בָּעֶרֶב וְעַד עַכְשָׁו הָיָה הַתַּאֲרִיךְ לְדֶגְמָא ל' בַּאֲדָר בְּאֶמְצַע הַיּוֹם מִתְבָּרֵר לְמַפְרֵעַ כִּי אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּכְלָל בְּא' בְּנִיסָן וְכִי בַּאֲדָר הָיוּ רַק 29 יָמִים בִּלְבַד. בַּבֹּקֶר לֹא אָמְרוּ בַּתְּפִלָּה "יַעֲלֶה וְיָבוֹא" הֵם חָשְׁבוּ בְּכְלָל שֶׁזֶּה ל' בַּאֲדָר בַּצָּהֳרַיִם כְּשֶׁבָּאוּ לְהָעִיד זֶה הָפַךְ לְא' בַּחֹדֶשׁ הַבָּא לְמַפְרֵעַ.

אוֹמֵר רַבִּי נָתָן זֶה מָה שֶׁהִתְכַּוֵּן רַבִּי נַחְמָן, כְּשֶׁאֲנִי שׁוֹפֵט אָדָם לְכַף זְכוּת אֲנִי בֵּית דִּין. אֲנִי יוֹצֵא הַחוּצָה וַאֲנִי רוֹאֶה "חֹשֶׁךְ" כְּלוֹמַר אִישׁ שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר! אֵין בּוֹ כְּלוּם טוֹב! אֵין מָה לְדַבֵּר כְּשֶׁדִּבְּרוּ לִשְׁפּוֹט לְכַף זְכוּת לֹא דִּבְּרוּ עָלָיו!

אוֹמֵר לוֹ חֲבֵרוֹ תַּבִּיט טוֹב תְּחַפֵּשׂ טוֹב צְרִיכָה לִהְיוֹת "לְבָנָה" חַיָּב לִהְיוֹת מַשֶּׁהוּ. מְחַפְּשִׂים וּמְחַפְּשִׂים וּבַסּוֹף רוֹאִים נְקוּדָה לְבָנָה קְטַנָּה נְקוּדַת זְכוּת כְּמְעַט נֶעֱלֶמֶת מִן הָעַיִן. הוֹלְכִים לְבֵית דִּין וְאוֹמְרִים מָצָאנוּ נְקוּדָה לְבָנָה. בֵּית הַדִּין חוֹקֵר לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת! כָּךְ גַּם עִם בֶּן אָדָם מָצָאתִי בּוֹ נְקוּדַת זְכוּת. לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת יֵשׁ בָּהּ אִינְטֶרֶסִים וּנְגִיעוֹת, גַּם הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה הִיא לֹא כָּזוֹ טוֹבָה.

רַבִּי נַחְמָן אוֹמֵר גַּם אִם יְפַשְׁפֵּשׁ בֶּן אָדָם בְּמַעֲשָׂיו וְיִמְצָא שֶׁהוּא עָשָׂה רַק מַעֲשֶׂה אֶחָד טוֹב אָחוּז אֶחָד מִסַּךְ מַעֲשָׂיו וּכְשֶׁיְּפַשְׁפֵּשׁ בַּמַּעֲשֶׂה הַטּוֹב הַזֶּה עַצְמוֹ הוּא יִגְלֶה שֶׁ-99 אֲחוּזִים מִתּוֹךְ הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיוּ בָּהֶם נְגִיעוֹת יִזְכּוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן אָחוּז אֶחָד שֶׁל אָחוּז אֶחָד שֶׁל מַעֲשֶׂה טוֹב.

הֶאָחוּז שֶׁל הָאָחוּז הַזֶּה הוּא עֲדַיִן טוֹב. זוֹ הַנְּקֻדָּה הַלְּבָנָה. וּמָה בֵּית הַדִּין אוֹמְרִים עָלָיו? "מְקֻדָּשׁ! מְקֻדָּשׁ! מְקֻדָּשׁ"! וְלֹא סְתָם אֶלָּא לְמַפְרֵעַ! תִּקְּנוּ אֶת הַבֶּן אָדָם! הֶחֱיִינוּ

אוֹתוֹ עִם מִלָּה טוֹבָה ! וְכַאֲשֶׁר דָּנִים אָדָם בְּבֵית דִּין שֶׁל מַטָּה אֵין דָּנִים אוֹתוֹ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה וְהֵם לֹא נִפְרָעִים מִמֶּנּוּ. כַּמָּה כֹּחַ יֵשׁ לָנוּ לְהַצִּיל בֶּן אָדָם עַל יְדֵי דִּבּוּר חִיּוּבִי אֶחָד, מַחֲשָׁבָה חִיּוּבִית אַחַת !

עַל אוֹתוֹ עִקָּרוֹן אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְלַמֵּד גַּם כַּף זְכוּת עַל עַצְמֵנוּ. כִּי אִם אֲנִי מְנַסֶּה לְהָבִין אֶת הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁגּוֹרֵם לִלְשׁוֹן הָרַע וְשִׁנְאַת חִנָּם אֲנִי מַגִּיעַ אֶל עַצְמִי. יֵשׁ עָלַי צִוּוּי (ויקרא יט, יח): "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" אָז אִם אֲנִי שׂוֹנֵא אֶת עַצְמִי אֲנִי שׂוֹנֵא אֶת כֻּלָּם ! הַיֵּצֶר הָרַע מִתְחַכֵּם לִי וְגוֹרֵם לִי לִשְׂנֹא אֶת עַצְמִי וּכְמוֹ שֶׁאֲנִי שׂוֹנֵא אֶת עַצְמִי כָּכָה אֲנִי שׂוֹנֵא אֶת כֻּלָּם - הִנֵּה "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" גָּרַסְתָּ יֵצֶר הָרַע !

וּמַדּוּעַ אֲנִי שׂוֹנֵא אֶת עַצְמִי ? כִּי הַיֵּצֶר הָרַע גּוֹרֵם לִי כָּל הַזְּמַן לְהִתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁרַע לִי בְּמַה שֶׁחָסֵר לִי. 10 יָמִים מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַב וְעַד י׳ בְּאָב הֵם גַּם כֵּן עֲשָׂרָה יְמֵי תְּשׁוּבָה ! הֵם הַשִּׁיא שֶׁל הַיָּמִים הַקָּשִׁים וּבִמְקוֹם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אֲנַחְנוּ נִכְנָסִים לְדִכָּאוֹן : אֲנַחְנוּ לֹא בְּסֵדֶר ! הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ ? לֹא תְּפִלּוֹת ! הַתּוֹרָה שֶׁלָּנוּ ? לֹא מַסְפֶּקֶת ! הֲצוֹם שֶׁלָּנוּ ? עָדִיף שֶׁלֹּא הָיִינוּ צָמִים ! לְשׁוֹן הָרַע שֶׁלָּנוּ ? אֲנַחְנוּ הוֹרְסִים הַכֹּל ! וְאִם בֵּית מִקְדָּשׁ לֹא קַיָּם סִימָן שֶׁאֲנַחְנוּ הֶחְרַבְנוּ אוֹתוֹ ! הַכֹּל מַפִּילִים עָלֵינוּ, עַל הַכְּתֵפַיִם הַמִּסְכְּנוֹת שֶׁלָּנוּ ! זֶה יֵצֶר הָרַע !

הַאִם מִישֶׁהוּ אִי פַּעַם נִגַּשׁ אֵלֵינוּ אַחֲרֵי שֶׁצַּמְנוּ בְּי״ז בְּתַמּוּז וְאָמַר : "כָּל הַכָּבוֹד שֶׁצַּמְתָּ" ? לֹא, בְּרוּר שֶׁצַּמְנוּ. מַדּוּעַ זֶה בָּרוּר ? לָמָּה בַּדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁאֲנַחְנוּ כְּבָר כֵּן עוֹשִׂים אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא וְלוֹמַר מִלָּה טוֹבָה ? מַדּוּעַ לוֹמַר : "אַי, הִתְפַּלַּלְתָּ כָּכָה" ? הֲרֵי הִתְפַּלַּלְנוּ ! יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁבְּשָׁעָה כָּזוֹ עֲדַיִן מִתְהַפְּכִים בַּמִּטָּה הֵם לֹא בָּאִים בִּכְלָל לַתְּפִלָּה ! יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁבִּכְלָל לֹא

מִתְפַּלְּלִים! אֲנִי מַכִּיר הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁבָּאִים לְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית וְהֵם אוֹמְרִים לִי: "מִנְחָה וְעַרְבִית אֲנִי לֹא מִתְפַּלֵּל, תְּפִלָּה אַחַת בַּיּוֹם מַסְפִּיק".

אָדָם בָּא לְמִנְחָה וְעַרְבִית, "אַי אַתָּה מִהַרְתָּ - בְּמָקוֹם חָמֵשׁ דַּקּוֹת הִתְפַּלַּלְתָּ אַרְבַּע דַּקּוֹת". מָה רוֹצִים מִמֶּנּוּ? הוּא הִתְפַּלֵּל! נִסְתַּכֵּל עַל הַנְּקֻדָּה הַחִיּוּבִית נָרִים אֶת הַבֵּן אָדָם! מַדּוּעַ לְהוֹרִיד אוֹתוֹ? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָּא בִּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו (ע"ז ג.), מָה שֶׁאָדָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה, טִפָּה טִפָּה יִבְנֶה אֶת עַצְמוֹ.

יֵצֶר הָרַע אוֹהֵב לִדְרֹךְ עָלֵינוּ: "אַתָּה כְּלוּם! מָה שֶׁעָשִׂיתָ לֹא שָׁוֶה! מָה שֶׁתַּעֲשֶׂה לֹא שָׁוֶה! תֵּשֵׁב בַּבַּיִת כְּבָר עָדִיף". זֶה מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה? נִשְׁפֹּט אֶת עַצְמֵנוּ לְכַף זְכוּת וְנָרִים אֶת עַצְמֵנוּ.

יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ בַּדִּבּוּר. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָנוּ פֶּה אִתּוֹ יְכוֹלִים לִבְנוֹת עוֹלָמוֹת! כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מֻרְכָּב מִצֵּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת. כָּל הַתּוֹרָה כָּל הָעוֹלָמוֹת הַכּוֹכָבִים הַכֹּל זֶה אוֹתִיּוֹת. הַכֹּל זֶה צֵרוּפִים שֶׁל שְׁמוֹת ה'. גְּדוֹלֵי הַקַּבָּלָה לְאוֹרֶךְ הַשָּׁנִים גַּם שָׁלְטוּ בְּצֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת, הָיוּ יוֹדְעִים לִבְרֹא דְּבָרִים חִיּוּבִיִּים. הַמַּהַר"ל מִפְּרָאג בָּרָא אֶת הַגֹּלֶם אָדָם עָנָק נָטוּל נְשָׁמָה שֶׁהֵגֵן עַל הַיְּהוּדִים מֵהָעֲרֵלִים!

אֲנַחְנוּ מַשְׁפִּיעִים עַל צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת בַּדִּבּוּרִים וּבַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ, אֲבָל מִבְּלִי לָדַעַת. כְּמוֹ אוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן שֶׁרָץ עִם אֶקְדָּח טָעוּן. אָז לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה עִם הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זֶה לֹא שַׁיָּךְ, אֲבָל כֵּן צָרִיךְ לָדַעַת מָה אֲנִי כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עִם הַפֶּה שֶׁלִּי גַּם בְּלִי כַּוָּנָה. כְּשֶׁאֲנִי מוֹצִיא דִּבּוּר רַע מֵהַפֶּה כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה רַע (כִּי הַמַּעֲשִׂים גַּם הֵם מֻרְכָּבִים מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת) כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר

אוֹ פּוֹעֵל רָעוֹת אֲנִי מְיַצֵּר צֵרוּף אוֹתִיּוֹת רַע שֶׁמִּתְחַבֵּר לְצֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמַּרְכִּיבִים אֶת הָעוֹלָם, וַאֲנִי מְשַׁנֶּה אֶת כָּל הַצֵּרוּף שֶׁל כָּל הָעוֹלָם לְרָע!

וְגַם הַהֶפֶךְ הוּא נָכוֹן, כְּשֶׁאֲנִי מוֹצִיא דִּבּוּר טוֹב מִפִּי וּמְדַבֵּר בְּאֹפֶן חִיּוּבִי עַל הַזּוּלַת כְּשֶׁאֲנִי מְבָרֵךְ לוֹמֵד אוֹ מִתְפַּלֵּל, כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה טוֹב מְחַיֵּךְ לַזּוּלַת תּוֹרֵם צְדָקָה עוֹשֶׂה חֶסֶד, אֲנִי מְיַצֵּר צֵרוּף אוֹתִיּוֹת חִיּוּבִי שֶׁמִּתְחַבֵּר לַצֵּרוּף הָעוֹלָמִי וַאֲנִי מַשְׁפִּיעַ עַל כָּל הָעוֹלָם לְטוֹבָה!

אֲנִי הַקָּטָן שֶׁיּוֹשֵׁב לִי בְּבֵיתִי בִּמְקוֹם לְקַנֵּא בַּחֲבֵרִי אֲנִי שָׂמֵחַ בְּשִׂמְחָתוֹ מְחַיֵּךְ אֵלָיו לוֹחֵץ לוֹ יָד מְחַזֵּק אוֹתוֹ מְרוֹמֵם אֶת רוּחוֹ אֲנִי אוֹמֵר לוֹ דְּבַר תּוֹרָה קָטָן, עַל יְדֵי זֶה יָצַרְתִּי צֵרוּף אוֹתִיּוֹת חִיּוּבִי! הַצֵּרוּף הַזֶּה מִתְחַבֵּר לַחֲלַל כֻּלּוֹ וּמִתְגַּלְגֵּל וּמִתְגַּלְגֵּל וְיָכוֹל לְהַגִּיעַ עַד לִיהוּדוּ וּלְנָפָאל שָׁם יֵשׁ אֵיזֶה יְהוּדִי שֶׁהָלַךְ לְאִבּוּד, הוּא חַי שָׁם חֲדָשִׁים עַל פְּטְרִיוֹת לֹא זוֹכֵר אֵיךְ קוֹרְאִים לוֹ, וּפִתְאוֹם צֵרוּף אוֹתִיּוֹת הַחִיּוּבִי שֶׁלִּי מַגִּיעַ לְתוֹךְ הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ הוּא נִכְנַס לְבֵית חַב״ד וְחוֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹר יְהוּדִי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְווֹת אַחֲרֵי חֲדָשִׁים!

וַאֲנִי שֶׁלֹּא שָׁמַעְתִּי עָלָיו בְּחַיַּי אַחֲרֵי הַמֵּאָה וְעֶשְׂרִים שֶׁלִּי יִשְׁאֲלוּ אוֹתִי: ״אַתָּה מַכִּיר אֶת הַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה הַגָּדוֹל שֶׁפָּתַח יְשִׁיבָה וְכֻלָּם שׁוֹמְעִים עָלָיו? אַתָּה הֶחְזַרְתָּ אוֹתוֹ בִּתְשׁוּבָה״. אֲנִי הֶחְזַרְתִּי אוֹתוֹ? אֵיךְ? מָתַי? הוֹצֵאתִי דִּבּוּר חִיּוּבִי קָטָן עָשִׂיתִי מַעֲשֶׂה חִיּוּבִי קָטָן זֶה הַכֹּל.

מָה אֲנַחְנוּ לְמֻדִּים מִכָּאן? לֹא לְהוֹצִיא דִּבּוּר רַע עַל אַף אֶחָד! מִישֶׁהוּ מַרְגִּיז אוֹתָנוּ? לֹא נִסְתַּכֵּל עַל אֵלֶּה שֶׁמַּשְׁנִיאִים אֵלֶּה שֶׁמַּכְעִיסִים שֶׁמְּדַבְּרִים לְשׁוֹן הָרַע שֶׁמְּסִיתִים לֹא נְדַבֵּר רַע עֲלֵיהֶם. נְדַבֵּר טוֹב עַל הַמַּסְתִּים! נְדַבֵּר טוֹב עַל הַצַּדִּיקִים! נְחַזֵּק

אוֹתָם בַּצּוּרָה הַחִיּוּבִית, כִּי כָּל דִּבּוּר רַע אֲפִילוּ נֶגֶד הָאוֹיֵב שֶׁלָּנוּ זֶה נוֹתֵן לוֹ כֹּחַ, כִּי אֲנַחְנוּ מוֹסִיפִים כֹּחַ לַטֻּמְאָה ! יֵשׁ לְקַדֵּשׁ אֶת הַפֶּה שֶׁלָּנוּ בַּתְּפִלָּה בַּדִּבּוּר בַּמַּחְשָׁבָה, וּבְעֶזְרַת ה׳ לְהַשְׁפִּיעַ כָּךְ עַל כָּל הָעוֹלָם לְטוֹבָה.

בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם

אֲנַחְנוּ לֹא מַאֲמִינִים כָּל כָּךְ בִּיכֹלֶת שֶׁל אָדָם אֶחָד לְשַׁנּוֹת וּלְהַשְׁפִּיעַ. אֲנַחְנוּ כָּל הַזְּמַן מְצַפִּים לְחִזּוּקִים רוֹצִים לִהְיוֹת חֵלֶק מִמַּשֶּׁהוּ יוֹתֵר גָּדוֹל. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ לְבַד אֲנַחְנוּ כִּבְיָכוֹל לֹא יְכוֹלִים לְתַקֵּן שׁוּם דָּבָר. וְזֶה גַּם תַּרְגִּיל שֶׁל יֵצֶר הָרַע. כָּל הַגְּאֻלּוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל לְאֹרֶךְ כָּל הַשָּׁנִים נַעֲשׂוּ תָּמִיד עַל יְדֵי יְהוּדִי אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לוֹמַר לָנוּ מַדּוּעַ בָּרָאתִי אֶת הָעוֹלָם רַק עֲבוּר אָדָם אֶחָד לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁ״כָּל אֶחָד וְאֶחָד חַיָּב לוֹמַר בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם״ (סנהדרין לז.), פֵּרוּשׁ שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה רָאוּי לְהִבָּרֵא רַק בִּשְׁבִיל אָדָם אֶחָד.

אָז לֹא נֹאמַר: ״מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת״? כִּי אִם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה אוֹמֵר: ״מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת״ (וְהוּא נִיסָּה לוֹמַר אֶת זֶה 7 יָמִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּסְּנֶה, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ) וְהָיָה מִתְעַקֵּשׁ בְּכָל זֹאת שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה, עַד הַיּוֹם הָיֵינוּ בְּמִצְרַיִם.

וְגַם מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי יָכוֹל הָיָה לוֹמַר מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת. הַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר (אסתר רבה ז, יד) שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּזַר אֶת הַגְּזֵרָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן הָמָן, רָץ אֵלָיָהוּ הַנָּבִיא אֵצֶל אָבוֹת הָעוֹלָם וְאָצַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. פָּתַח אֵלָיָהוּ הַנָּבִיא בִּדְבָרִים עִם הָאָבוֹת, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב:

- ״עַד מָתַי אֲבוֹת הָעוֹלָם רְדוּמִים בְּשֵׁנָה, וְאֵי אַתֶּם מַשְׁגִּיחִים עַל הַצָּרָה שֶׁבְּנֵיכֶם שְׁרוּיִים בָּהּ״?
- ״אִם הֵם עָבְרוּ עַל דָּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנֶחְתְּמָה גְּזֵרָתָם מָה אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת״?

חָזַר אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא וּפָנָה אֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ:

- ״אֵי רוֹעֵה נֶאֱמָן כַּמָּה פְּעָמִים עָמַדְתָּ עַל הַפֶּרֶץ לְיִשְׂרָאֵל וּבְטַלְתָּ גְּזֵרָתָם לְבִלְתִּי הַשְׁחִית, מָה תַּעֲנֶה עַל הַצָּרָה הַזֹּאת״?
- ״כְּלוּם יֵשׁ אָדָם כָּשֵׁר בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר״?
- ״יֵשׁ וּשְׁמוֹ מָרְדְּכַי״,
- ״הוֹדִיעוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד הוּא מִשָּׁם בִּתְפִלָּה וַאֲנִי מִכָּאן וּנְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא״,

אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא עָדַיִן הִסְתַּפֵּק אִם הַדָּבָר יַסְפִּיק וְהֵעִיר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ:

- ״כְּבָר נִכְתְּבָה אִגֶּרֶת כְּלָיָה עַל יִשְׂרָאֵל״,
- ״אִם בְּטִיט הִיא חֲתוּמָה תְּפִלָּתֵנוּ נִשְׁמַעַת וְאִם בְּדָם נֶחְתְּמָה מָה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה״,
- ״בְּטִיט הִיא חֲתוּמָה״,
- ״לֵךְ וְהוֹדִיעַ לְמָרְדְּכַי״.

הַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר שֶׁמִּיָּד הָלַךְ אֵלְיָהוּ וְהוֹדִיעַ לְמָרְדְּכַי כִּי הוּא זֶה שֶׁבִּכֹּחוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל עַם יִשְׂרָאֵל מִלְּמַטָּה וּלְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה ! וְלָכֵן מִיָּד לְאַחַר מִכֵּן נֶאֱמַר (אסתר ד, א) : ״וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדְּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה״, כְּלוֹמַר לְאַחַר שֶׁאֵלְיָהוּ הוֹדִיעַ לוֹ הוּא מִיָּד נִגַּשׁ לַתְּפִלָּה וְהֵבִיא בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר לַהֲצָלַת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל.

כְּרֶם זֵלוּת

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל אֲנַחְנוּ לֹא מִתְחַבְּרִים לַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ לַדִּבּוּר שֶׁלָּנוּ. אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁכָּתְבוּ אַנְשֵׁי הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲנַחְנוּ חוֹזְרִים עַל הַמִּלִּים יוֹם יוֹם מִכֹּחַ הַהֶרְגֵּל כִּי "חַיָּבִים". צָרִיךְ תְּפִלָּה נוֹסֶפֶת מַשְׁלִימָה. רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב מַסְבִּיר עַל מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהִיא "תְּפִלָּה בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת" (ליקו"מ תניינא כה).

אָדָם נוֹסֵעַ בַּדֶּרֶךְ הָרָאשִׁית וְכָל הַזְּמַן נִתְקָע בַּפְּקָקִים וּפִתְאוֹם מַבְחִין מֵהַצַּד בִּשְׁבִיל אַחֵר שְׁבִיל יָשָׁן. הוּא לֹא מַמְצִיא כְּלוּם חָדָשׁ הַשְּׁבִיל הַזֶּה תָּמִיד הָיָה קַיָּם אֲבָל בִּגְלַל שֶׁבָּנוּ כְּבִישׁ רָאשִׁי וְאַף אֶחָד לֹא עוֹבֵר בַּשְּׁבִיל הַזֶּה כְּבָר שָׁנִים אָז לֹא שָׂמִים אֵלָיו לֵב. הוּא יוֹרֵד מֵהַכְּבִישׁ הָרָאשִׁי וְרוֹאֶה שֶׁהַשְּׁבִיל הַזֶּה מוֹבִיל אוֹתוֹ יוֹתֵר מַהֵר לְיַעֲדוֹ בְּלִי בְּעָיוֹת בְּלִי מְנִיעוֹת בְּלִי הַפְרָעוֹת. אַף אֶחָד כְּבָר לֹא דּוֹרֵךְ שָׁם, שָׁכְחוּ אֶת אוֹתוֹ שְׁבִיל.

רַבּוֹתַי, לִפְנֵי שֶׁחָזַ"ל הִתְקִינוּ אֶת הַתְּפִלָּה הָיָה תָּמִיד חִיּוּב לְתְפִלָּה אַחַת בְּיוֹם לְפָחוֹת אֲבָל לֹא הָיָה נֻסָּח לַתְּפִלָּה. כָּל אֶחָד דִּבֵּר עִם ה' בַּמִּלִּים שֶׁלּוֹ. רַק שֶׁהַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה הָלַךְ וְנֶחְלַשׁ, כְּפִי שֶׁאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (ברכות, ו:) עַל הַפָּסוּק "כֶּרֶם זֵלוּת לִבְנֵי אָדָם" (תהלים יב, ט) "אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶן" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ (ברכות, שם): "כְּגוֹן תְּפִלָּה שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה".

רַבֵּנוּ הִתְקִינוּ אֶת נֻסָּח הַתְּפִלָּה וּזְמַנֶּיהָ. הָיָה זֶה צַו הַשָּׁעָה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹחֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ לְהַפְעִיל אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם מִלְּבַד זֶה שֶׁלָּנוּ מֵאַחַר וְהַתְּפִלָּה הִיא צֵרוּף שֶׁל דִּבּוּרִים חִיּוּבִים וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה אֶת צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ לְגַלְגֵּל וּלְהָזִיז אֶת הָעוֹלָמוֹת.

כֵּיוָן שֶׁהִפְסִיקוּ לְהִתְפַּלֵּל אָז חִיְּבוּ אוֹתָם. וּמָה הַתְּכוּנָה הַבְּסִיסִית שֶׁל אָדָם כְּשֶׁמַּכְרִיחִים אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת דְּבַר מָה? לַעֲשׂוֹת דַּוְקָא! לְהִתְנַגֵּד! "אֲנִי לֹא רוֹצֶה"! אִם נִקַּח יֶלֶד בֶּן חֲצִי שָׁנָה הוּא בּוֹכֶה כְּבָר מֵרָעָב נָבִיא לוֹ מַטְרֶנָה אוֹ גֶּרְבֶּר עִם כַּפִּית, הַיֶּלֶד מַכֶּה עַל הַבַּקְבּוּק מַרְחִיק אֶת הָרֹאשׁ מֵהַכַּפִּית, הוּא אוֹמֵר בְּכָךְ אֲנִי אֶקְבַּע מָתַי אוֹכְלִים! הוּא נוֹלָד לִפְנֵי חֲצִי שָׁנָה, הוּא אֲפִילוּ לֹא יוֹדֵעַ מָה הוּא עוֹשֶׂה, וּכְבָר יֵשׁ לוֹ מֵעַיִן יֵצֶר טִבְעִי לִמְרוֹד: "אַתָּה לֹא תַּגִּיד לִי".

נֶסֶח הַתְּפִלָּה שֶׁהִתְקִינוּ אַנְשֵׁי הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה נִכְתַּב בְּחָכְמָה רַבָּה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהַתְּפִלָּה פּוֹעֶלֶת גַּם בְּלִי לְכַוֵּן כַּוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל מַסְפִּיק שֶׁנָּבִין פֵּרוּשׁ פְּשָׁט הַמִּלִּים, שֶׁנָּשִׂים לֵב מָה אָנוּ אוֹמְרִים וּכְבָר הַתְּפִלָּה פּוֹעֶלֶת בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. וְגַם אִם לֹא הִצְלַחְנוּ לְכַוֵּן כָּל הַתְּפִלָּה וְרַק בְּקֹשִׁי בַּבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה הַתְּפִלָּה גַּם כֵּן מַשְׁפִּיעָה לְמַעְלָה (וְכַמּוּבָן שֶׁמִּדַּת הַהַשְׁפָּעָה תִּלּוּיָה בְּמִדַּת הַכַּוָּנָה). אֲבָל אֶת עִקַּר הָעִקָּרִים לְחַבֵּר אוֹתָנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - לְהָזִיז אֶת הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ לַכִּוּוּן הַנָּכוֹן - אֶת זֶה אֲנַחְנוּ לִפְעָמִים מְפַסְפְּסִים. בֶּן אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבִיל הַצָּדָדִי הַזֶּה חוּץ מֵאֲשֶׁר הַתְּפִלּוֹת שְׁעוּשׂוֹת אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁלָּהֶן, לְהִתְפַּלֵּל עוֹד תְּפִלָּה אַחַת. בַּמִּלִּים שֶׁלָּנוּ בַּזְּמַן שֶׁלָּנוּ בַּקֶּצֶב שֶׁלָּנוּ, בְּלִי שָׁעוֹן בְּלִי לָחַץ לְהַדְבִּיק אֶת הַשִּׁלְיַח-צִבּוּר.

נַתְחִיל בְּשִׁתֵּי דַּקּוֹת דִּבּוּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּלִּים שֶׁלָּנוּ. נוֹצִיא דִּבּוּר חִיּוּבִי מֵהַפֶּה. אֵין לָנוּ מָה לוֹמַר? נֹאמַר שְׁתֵּי דַּקּוֹת "תּוֹדָה", כִּי תּוֹדָה יֵשׁ לָנוּ עַל מָה לְהַגִּיד. נָגִיד מִלִּים חִיּוּבִיּוֹת. נְצָרֵף אוֹתָן לָעוֹלָם. בַּדָּבָר הַזֶּה אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כָּל כָּךְ הַרְבֵּה נִפְלָאוֹת לָנוּ וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּמְצָא אֶת הַכֹּחַ לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּרִים וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְתַקֵּן אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל קַמְצָא וּלְהָבִיא אֶת מָלֵא הַמָּשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

כבוד תלמידי חכמים

עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא[9]

מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא (קידושין נז.) עַל רַבִּי נְחֶמְיָה הָעַמְסוֹנִי שֶׁדָּרַשׁ אֶת כָּל הָ"אֶתִּים" שֶׁבַּתּוֹרָה. כָּל מָקוֹם שֶׁכְּתוּבָה בַּתּוֹרָה הַמִּלָּה "אֶת" הֶבִין שֶׁיֵּשׁ דְּרָשָׁה שְׁלֵמָה לַהֲלָכָה הַנִּדְרֶשֶׁת מִמֶּנָּה. בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַמִּלָּה "אֶת" יֵשׁ לִלְמֹד שֶׁיֵּשׁ דִּין נוֹסָף הַמִּסְתַּתֵּר בַּפָּסוּק.

מַדּוּעַ הֵבִין כָּךְ רַבִּי נְחֶמְיָה? כִּי הוּא רָאָה שֶׁכְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמוֹרִיד אֶת הַמִּלָּה "אֶת" מֵהַמִּשְׁפָּט,

---

9 מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ לְעִלּוּי נִשְׁמַת הָרַב רְפָאֵל חִילּוּאָנִי זַ"ל, י"ז בְּמִנַּחֵם-אָב תשע"ב.

הַמִּשְׁפָּט נִשְׁאַר מוּבָן. כְּשֶׁאֲנִי אוֹמֵר "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ" (שמות כ, יא) אוֹ "כַּבֵּד אָבִיךָ וְאִמְּךָ" בְּלִי "אֶת" זֶה אוֹתוֹ דָּבָר. אָז מַדּוּעַ צָרִיךְ אֶת הַמִּלָּה "אֶת"? זֶה לֹא כְּבוֹד שָׁמַיִם לוֹמַר שֶׁמַּתּוֹרָה יֵשׁ מִלִּים מְיֻתָּרוֹת! לָכֵן לְשֵׁם כְּבוֹד שָׁמַיִם הוּא הֶחְלִיט שֶׁכָּל "אֶת" בָּא לְרַבּוֹת עוֹד דִּין וְהוּא יִדְרוֹשׁ אֶת כָּל הַדִּינִים הַנַּ"ל.

לְדֻגְמָא "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ". "אָבִיךָ" זֶה אַבָּא שֶׁלְּךָ "אֶת אָבִיךָ" זֶה הַבַּעַל שֶׁל אִמָּא שֶׁלְּךָ בְּמִקְרֶה שֶׁהִתְאַלְמְנָה לֹא עָלֵינוּ וְהִתְחַתְּנָה בַּשֵּׁנִית. "אִמֶּךָ" זוֹ אִמָּא שֶׁלְּךָ "אֶת אִמֶּךָ" זוֹ הָאִשָּׁה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל אַבָּא. וְכָךְ דָּרַשׁ אֶת כָּל הָ"אֶתִים" שֶׁבַּתּוֹרָה.

כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לַפָּסוּק (דברים ו, יג): "אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא" כְּלוֹמַר יֵשׁ מִישֶׁהוּ שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לִירָא מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי יָרֵא מֵה' אֱלֹקַי אָמַר לְעַצְמוֹ: "אֵין כָּזֶה דָּבָר! אֲנִי חוֹזֵר בִּי"! אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: "וּמַה עִם כָּל מַה שֶּׁדָּרַשְׁתָּ עַד עַכְשָׁו"? הֲרֵי הוֹצֵאתָ בַּשּׁוּק סְפָרִים שְׁלָמִים כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ "יַלְקוּט יוֹסֵף" הוֹצֵאתָ 'יַלְקוּט נְחֶמְיָה', דָּרַשְׁתָּ אֶת כָּל הָ"אֶתִים"! דָּרַשְׁתָּ נָפְקָא מִינַהּ לַהֲלָכוֹת! חִדַּשְׁתָּ הֲלָכוֹת לֹא דְּרָשׁוֹת מוּסָר! הוֹצֵאתָ הֲלָכָה אֲנִי צָרִיךְ לְכַבֵּד אֶת חֲמוֹתִי אֲנִי צָרִיךְ לְכַבֵּד אֶת הַבַּעַל הַשֵּׁנִי שֶׁל אִמָּא כְּמוֹ שֶׁאֲנִי מְכַבֵּד אֶת אַבָּא שֶׁלִּי! אַתָּה דָּרַשְׁתָּ אֶת זֶה מַה עִם כָּל זֶה? עָנָה לָהֶם "כְּשֵׁם שֶׁקִּבַּלְתִּי שָׂכָר עַל הַדְּרִישָׁה כָּךְ אֲקַבֵּל שָׂכָר עַל הַפְּרִישָׁה (שֶׁאֲנִי חוֹזֵר בִּי מִכָּל פֵּרוּשַׁי)".

מַה הַפֵּרוּשׁ? הֲרֵי הַטַּעַם שֶׁבִּגְלָלוֹ דָּרַשׁ מִלְכַּתְּחִלָּה אֶת כָּל הָ"אֶתִים" הָיָה עֲבוּר כְּבוֹד שָׁמַיִם שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ שֶׁיֵּשׁ מִלָּה מְיֻתֶּרֶת בַּתּוֹרָה. אָז מַדּוּעַ פָּרַשׁ? גַּם בִּגְלַל כְּבוֹד שָׁמַיִם שֶׁלֹּא לוֹמַר שֶׁצָּרִיךְ לִירָא מִמִּישֶׁהוּ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי יָרֵא מֵה' יִתְבָּרַךְ. אָז כֵּיוָן שֶׁזֶּה אוֹתוֹ הַטַּעַם לַדְּרִישָׁה וְלַפְּרִישָׁה הוּא יְקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ שָׂכָר.

וְאָז מַמְשִׁיכָה הַגְּמָרָא וְאוֹמֶרֶת: ״עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ ׳אֶת׳ לְרַבּוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים״. מַה זֹּאת אוֹמֶרֶת עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ? וְכִי רַבִּי נְחֶמְיָה הָעַמְסוֹנִי לֹא יָכוֹל הָיָה לִדְרוֹשׁ אֶת הַדְּרָשָׁה הַזּוֹ? הֲרֵי הוּא הִקְדִּישׁ אֶת כָּל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ לְרַבּוֹת אֶת כָּל הָ״אֶתִּים״ שֶׁבַּתּוֹרָה. אִם הוּא הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁהַמִּלָּה ״אֶת״ פְּרוּשָׁהּ לְרַבּוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הוּא הָיָה אוֹמֵר אֶת זֶה בְּעַצְמוֹ. הוּא צָרִיךְ שֶׁיָּבוֹא רַבִּי עֲקִיבָא וְיִדְרֹשׁ אֶת הַפֵּרוּשׁ הַזֶּה? וְאִם הוּא הֶעְדִּיף לָקַחַת אֶת כָּל הַמִּפְעָל חַיִּים שֶׁלּוֹ וְלִגְנֹז אוֹתוֹ רַק כְּדֵי לֹא לִדְרוֹשׁ אֶת הַדְּרָשָׁה הַזּוֹ אָז מַה אַתָּה בָּא וְדוֹרֵשׁ? מִי אָמַר לְךָ שֶׁכְּבוֹד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כָּזֶה חָשׁוּב עַד שֶׁנֹּאמַר שֶׁשָּׁקוּל הַדָּבָר לִירָא מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּמוֹ לִירָא מֵה׳?! הֵיכָן נִשְׁמַע כַּדָּבָר הַזֶּה?

אָנוּ תָּמִיד אוֹמְרִים שֶׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בּוֹנִים אֶת הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּגְּמָרָא (ברכות סד.) עַל הַפָּסוּק ״וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ״ (יְשַׁעְיָהוּ נד, יג): ״אַל תִּקְרִי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ״ אָנוּ אוֹמְרִים שֶׁתַּלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם וְעַל שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד וְאֶחָד מֵהֶם זוֹ הַתּוֹרָה וְכֵן הָלְאָה. הַכֹּל טוֹב וְיָפֶה אֲבָל לְהַשְׁוּוֹת מוֹרָא תַּלְמִיד חָכָם לְמוֹרָא שָׁמַיִם? מֵהֵיכָן רַבִּי עֲקִיבָא שָׁאַב אֶת חִדּוּשׁוֹ? וְעוֹד שׁוֹאֲלִים מַדּוּעַ כָּתוּב: ״עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ״? מֵהֵיכָן בָּא? צָרִיךְ לוֹמַר: ״עַד שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא דָּרַשׁ״ מַדּוּעַ כָּתוּב ״בָּא״?

אַחַת מִמִּדּוֹת הַלְּמוּד בַּתּוֹרָה הִיא דִּין ״גְּזֵרָה שָׁוָה״. רַבָּנָן קִבְּלוּ מֵאַגַּר מִלִּים שֶׁעוֹשִׂים עִמָּן גְּזֵרָה שָׁוָה. כְּלוֹמַר כָּתוּב בְּמָקוֹם אֶחָד דִּין מְפֹרָשׁ וּבְמָקוֹם אֶחָד דִּין סָתוּם וְיֵשׁ מִלָּה זֶהָה מִתּוֹךְ אוֹתוֹ מַאֲגַר דּוֹרְשִׁים גְּזֵרָה שָׁוָה לְהַעֲתִיק אֶת הַדִּין מֵהַמְפֹרָשׁ לַסָּתוּם.

לְדֶגְמָא אִם בְּמָקוֹם אֶחָד בַּתּוֹרָה כְּתוּבָה הַמִּלָּה "הָעֵדָה" וּבְמָקוֹם אַחֵר גַּם כְּתוּבָה הַמִּלָּה "הָעֵדָה" אָז אִם בְּמָקוֹם אֶחָד הַכַּוָּנָה בַּמִּלָּה "הָעֵדָה" לַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אָז אֲנִי אַעֲתִיק אֶת הַדִּין לַמָּקוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁגַּם צָרִיךְ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים וְכֵן עַל זוֹ הַדֶּרֶךְ. אֲבָל יֵשׁ מָקוֹם אֶחָד שֶׁהַגְּמָרָא דּוֹרֶשֶׁת (ערובין נא.) מִלִּים לֹא דּוֹמוֹת "**וְשָׁב** הַכֹּהֵן" "**וּבָא** הַכֹּהֵן" לִגְזֵרָה שָׁוָה. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא פֹּה כָּתוּב "שָׁב" וּפֹה כָּתוּב "בָּא"? עוֹנָה הַגְּמָרָא: "זוֹהִי בִּיאָה זוֹהִי שִׁיבָה", בִּשְׁבִיל גְּזֵרָה שָׁוָה "שָׁב" וּ"בָא" זֶה אוֹתוֹ דָּבָר.

מִמֵּילָא לְעִנְיָנֵנוּ, כְּשֶׁאֲנִי אוֹמֵר: "עַד **שָׁבָא** רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ" הַכַּוָּנָה בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת "עַד **שָׁשָׁב** רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ". מֵהֵיכָן שָׁב? מַה רָאָה רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁיְּכוֹל הָיָה לְדָרוֹשׁ בְּמָקוֹם שֶׁרַבִּי נְחֶמְיָה הָעַמְסוֹנִי פַּחַד לְדָרוֹשׁ? וְלֹא רַק פַּחַד אֶלָּא נְחֶמְיָה הָעַמְסוֹנִי הֶעְדִּיף לִגְנֹז מִפְּעָל חַיִּים וְלֹא לוֹמַר חִדּוּשׁ זֶה?!

אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס

הַתְּשׁוּבָה נִמְצֵאת בַּגְּמָרָא (חגיגה יד:) שָׁם מְסֻפָּר עַל אַרְבָּעָה שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, הַכַּוָּנָה שֶׁהֵם עָלוּ לְעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. רַבִּי עֲקִיבָא אָסַף אִתּוֹ עוֹד שְׁלוֹשָׁה לַמַּסָּע אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן זוֹמָא שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי וְ"אַחֵר".

בֶּן זוֹמָא וּבֶן עַזַּאי לֹא הֶסְמִכוּ לְרַבָּנוּת כִּי הֵם נִלְקְחוּ מִן הָעוֹלָם בְּגִיל צָעִיר עַל אַף חָרִיפוּתָם. שְׁנֵיהֶם גַּם לֹא הִתְחַתְּנוּ. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (יבמות סג:) שְׁכִשְׁשָׁאֲלוּ אֶת בֶּן עַזַּאי מַדּוּעַ הוּא אֵינוֹ עוֹסֵק בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה: "וּמַה אֶעֱשֶׂה שֶׁנַּפְשִׁי חָשְׁקָה בַּתּוֹרָה אֶפְשָׁר לָעוֹלָם שֶׁיִּתְקַיְּים עַל יְדֵי אֲחֵרִים", כְּלוֹמַר הוּא עָמָל בַּתּוֹרָה בְּדַרְגָּה כָּזוֹ שֶׁהָיָה פָּטוּר מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה! מְצָוָה שֶׁלְּאַף אֶחָד אַחֵר אֵין רְשׁוּת לְבַטֵּל מִמֶּנָּה אֲפִילוּ לְחִזְקִיָּה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה רָאוּי לִהְיוֹת מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ! תָּבִינוּ בְּאֵיזוֹ דַּרְגָּה הֵם הָיוּ. "אַחֵר" זֶה

אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה שֶׁקִּלְקֵל וְיָרַד לְתַרְבּוּת רָעָה בְּעִקְבוֹת הַמַּסָּע הַזֶּה וּמֵאָז הַגְּמָרָא לֹא נָקְבָה בִּשְׁמוֹ וְכִנְּתָה אוֹתוֹ ״אַחֵר״.

כֻּלָּם מַתְחִילִים אֶת הַסִּפּוּר שֶׁלָּהֶם בַּפַּרְדֵּס. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵף אֶת שְׁלוֹשֶׁת הָאֲחֵרִים וְאוֹמֵר לָהֶם: ״הַקְשִׁיבוּ, אֲנִי אוֹמֵר מִסְפַּר שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים וַאֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ נַעֲלֶה לְעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים. בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים כָּל מַה שָּׁאַתָּה רוֹאֶה נִכְנַס לָרֹאשׁ לֹא כְּמוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. בָּעוֹלָם הַזֶּה אֲנַחְנוּ מֻגְבָּלִים בַּגּוּף שֶׁלָּנוּ יֵשׁ גְּבוּל כַּמָּה מֵידַע אַתָּה יָכוֹל לִקְלֹט. בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אֵין גְּבוּל. אַתָּה לֹא צָרִיךְ לִלְמֹד רַק מִסְתַּכֵּל וְהַכֹּל מוּבָן! הַכֹּל נִכְנַס לְתוֹךְ הַמֹּחַ! אַךְ כֵּיוָן שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹלִים לָעוֹלָם הַבָּא מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲנַחְנוּ עֲדַיִן מֻגְבָּלִים. אִם אֲנַחְנוּ נִסְתַּכֵּל וְנִפְזוֹל לַצְּדָדִים אֲנַחְנוּ נִפָּגַע. אָז אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים יָשָׁר, לֹא לְהִסְתַּכֵּל לַצְּדָדִים״!

שְׁלוֹשֶׁת הָאֲחֵרִים לֹא שָׁמְעוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא, וְלָכֵן הוּא הַיָּחִיד שֶׁיָּצָא לְלֹא פְּגַע. עַל בֶּן זוֹמָא כָּתוּב שֶׁהֵצִיץ וְנִפְגַּע עַל בֶּן עַזַּאי כָּתוּב שֶׁהֵצִיץ וּמֵת וְעַל ״אַחֵר״ כָּתוּב שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת. מַה הַפֵּרוּשׁ? בֶּן עַזַּאי שֶׁעָלָה לְמַעְלָה רָאָה מַרְאֵה גָּדוֹל. הוּא הִבִּיט הַצִּדָּה וְרָאָה אֶת הַשְּׁכִינָה! מִיַּד יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ וּמֵת בַּמָּקוֹם.

מַדּוּעַ? כָּתוּב בַּגְּמָרָא (מועד קטן כט.) שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי סוּגֵי מִיתָה יֵשׁ מִיתָה אַחַת לַצַּדִּיקִים וְיֵשׁ מִיתָה אַחַת לְבֵינוֹנִיים וּרְשָׁעִים. הַמִּיתָה שֶׁל בֵּינוֹנִיים וּרְשָׁעִים שֶׁהִיא מִיתָה שֶׁל רוֹב בְּנֵי הָאָדָם הִיא עַל יְדֵי מַלְאַךְ הַמָּוֶת. הוּא מִתְגַּלֶּה אֶל הָאָדָם שְׁנֵיָּה לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ אֲזַי הוּא מוֹפִיעַ מוּלוֹ בִּמְלֹא הֲדָרוֹ, הַבֵּן אָדָם נִבְהָל פּוֹתֵחַ אֶת הַפֶּה וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת שׁוֹלֵף אֶת חַרְבּוֹ וּמוֹרִיק שְׁתֵּי טִפּוֹת מָוֶת לְתוֹךְ פִּיו שֶׁל הָאָדָם! זֶה מַה שֶּׁהוֹרֵג אוֹתוֹ! זֶה גַּם מַה שֶּׁמַּרְקִיב לוֹ אֶת הַגּוּף.

הַנְּשָׁמָה עַצְמָהּ עֲדַיִן לֹא רוֹצָה לַעֲזֹב אֶת הַגּוּף כִּי הִיא אוֹהֶבֶת מְאֹד מְאֹד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. אֱלֹהִי יְסוּרִים קָשִׁים לִנְשָׁמָה כָּזוֹ לַעֲזֹב אֶת הַגּוּף. מְתָאֶרֶת הַגְּמָרָא (שם, כט.) אֶת הַקְּשִׁי כְּמִקְרֶה בּוֹ לוֹקְחִים תֹּרֶן שֶׁל סְפִינָה עוֹשִׂים בַּתֹּרֶן חוֹר וּמַעֲבִירִים חֶבֶל בְּדִיּוּק בְּעֹבִי הַחוֹר וְעוֹד קוֹשְׁרִים קֶשֶׁר חָזָק מִסָּבִיב בַּצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא יוֹתֵר גָּדוֹל מֵהַחוֹר, וְעַכְשָׁו תִּמְשֹׁךְ אֶת הַחֶבֶל הַחוּצָה. כְּמוֹ שֶׁקָּשֶׁה לְהוֹצִיא אֶת הַחֶבֶל הַזֶּה כָּכָה קָשֶׁה לַנְּשָׁמָה הַיּוֹצֵאת מֵהַגּוּף!

לְעֻמַּת זֹאת לַצַּדִּיק יֵשׁ מִיתַת נְשִׁיקָה מִלְּשׁוֹן הַשָּׁקָה. כְּמוֹ שֶׁמַּשְׁקִים מַיִם לַמִּקְוֶה הַכָּוָנָה לִנְגִיעָה בִּלְבַד בִּנְקֻדָּה מְסֻיֶּמֶת. כָּךְ בָּאָה הַשְּׁכִינָה וְיוֹרֶדֶת אֶל פְּנֵי הַצַּדִּיק וּמְשִׁיקָה לָאַף שֶׁלּוֹ מִשָּׁם הַנְּשִׁימָה שֶׁלּוֹ. הַצַּדִּיק פּוֹקֵחַ אֶת הָעֵינַיִם וְהוּא רוֹאֶה אֶת הַשְּׁכִינָה מֵעָלָיו. אֵיךְ שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁהַשְּׁכִינָה נוֹגַעַת בּוֹ הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ מֵרֹב שֶׁהִיא חוֹשֶׁקֶת לְהִדָּבֵק בַּשְּׁכִינָה יוֹצֵאת דֶּרֶךְ הַחֹטֶם מִחוּץ לַגּוּף וְנִדְבֶּקֶת לַשְּׁכִינָה וְהוּא מֵת בִּשְׁנִיָּה אַחַת! הַגְּמָרָא מְדַמָּה (שם, כח.) אֶת יְצִיאַת נִשְׁמַת הַצַּדִּיק לִשְׁלִיפַת שְׁעָרָה מִכּוֹס שֶׁל חָלָב מִיַּד וּבְלִי כְּאֵבִים בְּלִי סֵבֶל.

בֶּן עַזַּאי רָאָה אֶת הַשְּׁכִינָה בְּאוֹתוֹ רֶגַע הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ יָצְאָה מִתּוֹכוֹ, נִפְרְדָה מֵהַגּוּף וְנִדְבְּקָה לַשְּׁכִינָה! בֶּן עַזַּאי כְּבָר לֹא יָצָא מֵהַפַּרְדֵּס! בֶּן זוֹמָא שֶׁהֵצִיץ לַצְּדָדִים נֶחֱשַׁף בְּבַת אַחַת לְכָל כָּךְ הַרְבֵּה מֵידַע שֶׁנִּכְנַס לוֹ בְּבַת אַחַת לָרֹאשׁ, הִשְׁתַּבְּשָׁה עָלָיו דַּעְתּוֹ. זֶה נִקְרָא הֵצִיץ וְנִפְגַּע (מהרש״א, שם).

״אַחֵר״ שֶׁהֵצִיץ קְצָת בַּנִּטִיעוֹת כְּלוֹמַר כָּפַר בָּעִקָּר. מָה רָאָה אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה שֶׁקִּצֵּץ בַּנִּטִיעוֹת? מְדֻבָּר בְּתַלְמִיד חָכָם עָצוּם בְּסֵדֶר גָּדֶל שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא!

מְדֻבָּר בְּרַבּוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בָּעַל הַנֵּס ; אַחֲרֵי שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא נִפְטַר, רַבִּי מֵאִיר הִמְשִׁיךְ לִלְמֹד מִ״אַחֵר״ כִּי הָיוּ לְ״אַחֵר״ יְדִיעוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא הָיוּ לְאַף אֶחָד אַחֵר עַלֵי אֲדָמוֹת חוּץ מֵרַבִּי עֲקִיבָא ; וְכֵיוָן שֶׁאֵין סְפָרִים הַפֹּל רַק עוֹבֵר מֵרַב לְתַלְמִיד בְּעַל פֶּה אִם הוּא לֹא הָיָה נִדְבַּק בְּ״אַחֵר״ חֲצִי מֵהַתּוֹרָה בְּעַל פֶּה שֶׁאֲנַחְנוּ מַכִּירִים הָיְתָה הוֹלֶכֶת לְאִבּוּד ; תִּרְאוּ כַּמָּה מִידַע הָיָה לוֹ, אֵיזֶה תַּלְמִיד חָכָם עָצוּם הָיָה ; אָז אֵיךְ קִלְקֵל ?

הַגְּמָרָא מְנַסָּה לְשַׁחְזֵר אֶת הֶעָבָר שֶׁלּוֹ מֵהַהַתְחָלָה, מֵהֵיכָן הִתְחִיל הַפְּגָם ? יֵשׁ אוֹמְרִים (חגיגה טו:) שֶׁהַפְּגָם שֶׁלּוֹ הִתְחִיל שֶׁמּוּזִיקָה יְוָנִית לֹא פָּסְקָה מִפִּיו כְּלוֹמַר הָיָה פָּתוּחַ לְהַשְׁפָּעוֹת תַּרְבּוּתִיּוֹת זָרוֹת. הוּא הָיָה גַּם אִישׁ הָעוֹלָם הַגָּדוֹל לֹא רַק תּוֹרָה. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁרָאוּ סְפָרִים ׳חִיצוֹנִיִּים׳ שֶׁנָּפְלוּ מִיָּדָיו בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ כְּמוֹ כְּתְבֵי פִילוֹסוֹפְיָה שֶׁהָיָה קוֹרֵא.

יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא רָאָה מַרְאוֹת שֶׁלֹּא הֵבִין שֶׁהִטְעוּ אוֹתוֹ. הַגְּמָרָא בְּקִדּוּשִׁין (לט:) אוֹמֶרֶת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ שְׁתֵּי מִצְוּוֹת בְּכָל הַתּוֹרָה שֶׁגִּלּוּ לָנוּ מִשְׁכָּרָן מִצְוַת שְׁלוּחַ הַקֵּן (דברים כב, ז) שָׁם נֶאֱמַר ״**וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים**״ וּמִצְוַת כִּבּוּד אַב וָאֵם (שמות כ, יא) שָׁם נֶאֱמַר ״**לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ**״, וְהִנֵּה ״אַחֵר״ רָאָה אַבָּא שֶׁשִּׁלַּח אֶת הַיֶּלֶד שֶׁלּוֹ לַעֲשׂוֹת שְׁלוּחַ הַקֵּן וּלְהָבִיא לוֹ אֶת הַבֵּיצִים וְאָז הַיֶּלֶד עָלָה עַל סֻלָּם וְנָפַל וּמֵת ; הוּא גַּם שָׁלִיחַ מִצְוָה שֶׁלֹּא אָמוּר לְהִפָּגַע וְעוֹד שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּאוֹתוֹ רֶגַע בִּשְׁתֵּי מִצְוּוֹת שֶׁשָּׂכַר שְׁתִּיהֶן הוּא אֲרִיכוּת יָמִים, כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁנָּפַל וּמֵת ?

הַגְּמָרָא דָּרְשָׁה וְהִסְבִּירָה שֶׁהַכַּוָּנָה בְּ״**יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ**״ זֶה בָּעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוֹךְ בָּעוֹלָם הַבָּא וְלֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה. אֲבָל ״אַחֵר״ טָעָה בָּזֶה וְכָפַר.

יֵשׁ אוֹמְרִים (קידושין לט:) שֶׁהוּא רָאָה אֶת הַלָּשׁוֹן שֶׁל רַבִּי חֲצְפָּת הַתַּרְגְּמָן נִגְרֶרֶת בִּבְזָיוֹן בָּרְחוֹבוֹת. רַבִּי חֲצְפָּת הַתַּרְגְּמָן הָיָה אֶחָד מֵעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת שֶׁנִּרְצְחוּ עַל יְדֵי הָרוֹמָאִים הָרְשָׁעִים. הוּא נִשְׁחַט נֶחְתַּךְ לְאֵיבָרִים וְהֻשְׁלַךְ אֶל פַּח הָאַשְׁפָּה! עָבַר אֵיזֶה חֲזִיר נָבָר בָּאַשְׁפָּה הוֹצִיא אֶת הַלָּשׁוֹן שֶׁלּוֹ וְגָרַר אוֹתָהּ בָּרְחוֹבוֹת! "אַחֵר" רָאָה זֹאת וְאָמַר זוֹ הַלָּשׁוֹן שֶׁקִּלְסָה אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְדִבְּרָה דִּבְרֵי תוֹרָה? הַזֶּה סוֹפָהּ? זוֹ תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָהּ?

בַּיְרוּשַׁלְמִי כָּתוּב (חגיגה פ"ב ה"א) שֶׁמִּלְכַתְּחִלָּה עוֹד לִפְנֵי שֶׁהוּא נוֹלָד הִשְׁתַּבֵּשׁ הַכֹּל כְּשֶׁפַּעַם אַחַת אִמּוֹ עָבְרָה לְיַד בֵּית עֲבוֹדָה זָרָה וְהָרִיחַ שֶׁל תִּקְרֹבֶת עֲבוֹדָה זָרָה נִכְנַס בִּנְחִירֵיהַ וּפִעְפֵּעַ בְּדָמוֹ שֶׁל הָעֻבָּר!

עוֹד מוּבָא שָׁם שֶׁבִּבְרִית הַמִּלָּה שֶׁלּוֹ, אֲבִיוֹ אָבִיו שֶׁל אֱלִישָׁע שֶׁהָיָה אִישׁ עֲסָקִים גָּדוֹל הִזְמִין אֶת כָּל הַמִּי וּמִי שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם. בֵּין הַשְּׁאָר הִזְמִין גַּם אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְשָׁם אוֹתָם בְּבֵית נִפְרָד מִשְּׁאָר הָאוֹרְחִים. הֵם יָשְׁבוּ וְדִבְּרוּ דִּבְרֵי תוֹרָה וְהֵם הָיוּ תַּנָּאִים קְדוֹשִׁים אָז יָרְדָה אֵשׁ מֵהַשָּׁמַיִם וְהִקִּיפָה לָהֶם אֶת הַשֻּׁלְחָן! רָאָה אֶת זֶה אֲבוּיָה וְכָעָס, מָה זֶה? שׁוֹרְפִים לִי אֶת הַבַּיִת? הָלַךְ לִצְעֹק עֲלֵיהֶם וּפִתְאוֹם הוּא רוֹאֶה שֶׁזּוֹ לֹא שְׂרֵפָה, זוֹ אֵשׁ אַחֶרֶת!

אָמְרוּ לוֹ זוֹ אֵשׁ הַתּוֹרָה! כְּשֶׁמְּדַבְּרִים דִּבְרֵי תוֹרָה בְּרָמָה כָּזוֹ אֲזַי יֵשׁ שִׂמְחָה בַּשָּׁמַיִם כְּמוֹ בִּזְמַן מַתַּן תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה אָז בְּאֵשׁ וְזוֹ הָאֵשׁ שָׁאַתָּה רוֹאֶה! אָמַר אֲבוּיָה זֶה כְּבוֹד הַתּוֹרָה? אִם כָּכָה אֲנִי מַקְדִּישׁ אֶת הַבֵּן שֶׁלִּי לַתּוֹרָה! כְּלוֹמַר אֲבוּיָה לֹא הִקְדִּישׁ אֶת בְּנוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֶלָּא לְשֵׁם כָּבוֹד.

כָּל הַסִּבּוֹת הַלָּלוּ הִוּוּ רַק אֶת הָרֶקַע לַנְּפִילָה אֲבָל מָה הִפִּיל אֶת אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה? הַתְּשׁוּבָה נִמְצֵאת בַּסִּפּוּר שֶׁלָּנוּ

בַּפַּרְדֵּס. אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה עוֹלֶה לְמַעְלָה כְּשֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁמַּלְכוּת דַּרְקִיעָא כְּמַלְכוּת דְּאַרְעָא, כְּלוֹמַר מַלְכוּת הָאָרֶץ וּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם עוֹבְדוֹת עַל אוֹתוֹ עִקָּרוֹן. בְּמַלְכוּת הָאָרֶץ הַשַּׁיֶּכֶת לְבֵית דָּוִד כְּשֶׁבָּאִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ חֲרֵי שֶׁבָּעֲזָרָה יָכוֹל לָשֶׁבֶת רַק הַמֶּלֶךְ, זֶרַע לְבֵית דָּוִד. כָּל הַשְּׁאָר אֲפִילוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל כֻּלָּם עוֹמְדִים. רַק לְמֶלֶךְ בֵּית דָּוִד מֻתָּר לָשֶׁבֶת. כָּךְ גַּם בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בַּמַּלְכוּת שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ רַק ה׳ ״יוֹשֵׁב״ כָּל הַשְּׁאָר עוֹמְדִים.

וְהִנֵּה אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה מִסְתַּכֵּל הַצִּדָּה וְהוּא רוֹאֶה אֶת מָטַ״ט שַׁר הַפָּנִים שֶׁזֶּה אֶחָד הַמַּלְאָכִים הַבְּכִירִים בְּיוֹתֵר יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב. מָה הוּא כּוֹתֵב? גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל. אֲבָל יוֹשֵׁב? אוֹמֵר אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה לְעַצְמוֹ: מָה זֶה? אֵיךְ הוּא יוֹשֵׁב? אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיֵּשׁ יְשִׁיבָה כָּאן חוּץ מִלְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? מָה יֵּשׁ שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת? מֵיַּד כָּפַר בָּעִקָּר!

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (חגיגה טו.) שֶׁהֶעֱנִישׁוּ אֶת מָטַ״ט שַׁר הַפָּנִים אָמְרוּ לוֹ בִּגְלַל שָׁאַתָּה יָשַׁבְתָּ אֲפִילוּ שְׁזֶּה הָיָה בִּרְשׁוּת (כִּי לְלֹא רְשׁוּת הוּא לֹא הָיָה יוֹשֵׁב, שֶׁאֵין יְשִׁיבָה אֵצֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ) וַאֲפִילוּ שֶׁהַיְשִׁיבָה הָיְתָה לְצֹרֶךְ כְּתִיבַת גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל כֵּינָן שֶׁיָּשַׁבְתָּ וְיָצָרְתָּ בְּכָךְ בִּלְבּוּל לֶאֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה שֶׁמֵּהַבִּלְבּוּל הַזֶּה הוּא יָצָא וְכָפַר בַּכֹּל מַגִּיעַ לְךָ מַלְקוֹת! וְהִכּוּ אוֹתוֹ 60 מַלְקוֹת שֶׁל פֶּלְסָא דְּנוּרָא[10] מַכּוֹת שֶׁל אֵשׁ!

עַל מָה הִלְקוּ אוֹתוֹ 60 מַלְקוֹת? עַל שֶׁלֹּא עָמַד לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם! אַתָּה שַׁר הַפָּנִים אָמְנָם אַתָּה כּוֹתֵב גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה יוֹשֵׁב בִּרְשׁוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל

---

[10] יָדוּעַ שֶׁגִּיל הָעוֹנְשִׁין בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא גִּיל 13 וְלָכֵן כְּשֶׁמְּקַבְּלִים פִּי שְׁלוֹשׁ מַלְקוֹת סַךְ הַכֹּל 39 מַלְקוֹת. בַּשָּׁמַיִם מַעֲנִישִׁין מִגִּיל 20 פִּי שְׁלוֹשׁ זֶה 60 מַלְקוֹת אָז הִלְקוּ אוֹתוֹ 60 מַלְקוֹת שֶׁל פֶּלְסָא דְּנוּרָא!

אַתָּה רוֹאֶה תַּלְמִיד חָכָם נִכְנַס, אֲפִילוּ אֶחָד כָּזֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּזִיקָה יְוָנִית אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְפָרִים חִיצוֹנִיִּים, אַתָּה רוֹאֶה תַּלְמִיד חָכָם אַתָּה צָרִיךְ לָקוּם וְלַעֲמֹד ! הֵיכָן הַכָּבוֹד לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים ? הִלְקוּ אוֹתוֹ ! מִי רָאָה אֶת זֶה ? רַבִּי עֲקִיבָא. הוּא נִדְהָם.

דְּבָרִים שֶׁרוֹאִים מִשָּׁם

עַל זֶה אָמְרָה הַגְּמָרָא שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי נְחֶמְיָה הָעַמְסוֹנִי לִדְרוֹשׁ אֶת הַמִּלָּה "אֶת" בַּפָּסוּק "**אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא**" (דברים ו, יג) פָּרַשׁ, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ "אֶת" לְרַבּוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים ! מֵהֵיכָן **בָּא** רַבִּי עֲקִיבָא ? כְּלוֹמַר מֵהֵיכָן **שָׁב** רַבִּי עֲקִיבָא (שֶׁהֲרֵי "בָּא" וְ"שָׁב" מִתְחַלְּפוֹת) ? מֵהַפַּרְדֵּס ! הוּא רָאָה בָּעֵינַיִם שֶׁלּוֹ אֶת מָה שֶׁנִּחֶמְיָה הָעַמְסוֹנִי לְעוֹלָם לֹא הָיָה מַשִּׂיג בְּשִׂכְלוֹ.

כָּל "הָאֶתִּים" שֶׁדָּרַשׁ רַבִּי נְחֶמְיָה הָעַמְסוֹנִי אֶת כֻּלָּם הוּא דָּרַשׁ מִסְּבָרָא הַמִּלָּה "**אֶת**" בָּאָה לְרַבּוֹת שֶׁכְּשֵׁם שָׁאַתָּה מְכַבֵּד אֶת אָבִיךָ הֶגְיוֹנִי שֶׁתְּכַבֵּד גַּם אֶת חָמִיךָ אֶת אָחִיךָ הַגָּדוֹל. כָּל "הָאֶתִּים" שֶׁלּוֹ הֶגְיוֹנִיִּים מִבְּחִינַת הַשֵּׂכֶל. מִבְּחִינָה זוֹ אֵין אַף אֶחָד שֶׁהַמּוֹרָא מִמֶּנּוּ שָׁוֶה לְמוֹרָא מֵה'.

גַּם רַבִּי עֲקִיבָא לֹא הָיָה מְחַדֵּשׁ חִדּוּשׁ זֶה מִשִּׂכְלוֹ. אֶלָּא שֶׁהוּא רָאָה אֶת זֶה בְּעֵינָיו ! הוּא רָאָה שֶׁלּוֹקְחִים אֶת שַׂר הַפָּנִים וּמַלְקִים אוֹתוֹ כִּי הוּא לֹא עָמַד לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם ! לָכֵן הוּא זֶה שֶׁדָּרַשׁ "אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא" - "**אֶת**" לְרַבּוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים !

וּמַדּוּעַ דַּוְקָא רַבִּי עֲקִיבָא מִכָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם זָכָה לִרְאוֹת אֶת זֶה ? הַתְּשׁוּבָה הִיא כִּי הוּא עָצְמוֹ הָיָה עַם הָאָרֶץ עַד גִּיל 40 וּכְכָזֶה הוּא עָצְמוֹ שָׁנָא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים ! כְּשֶׁאוֹמְרִים שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא הָיָה עַם הָאָרֶץ עַד גִּיל 40 לֹא שֶׁהוּא הָיָה חַס וְשָׁלוֹם כּוֹפֵר וּפוֹרֵק עֹל אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהוּא הֵנִיחַ תְּפִלִּין וְהוּא

הִתְפַּלֵּל שָׁלוֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם וְהָלַךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְאִשְׁתּוֹ טָבְלָה בַּמִּקְוֶה, וְהוּא אָכַל כָּשֵׁר. רַק שֶׁהוּא לֹא לָמַד תּוֹרָה כִּי הוּא לֹא יָדַע קְרֹא וּכְתֹב. לְרֹב הַמְּצָווֹת בַּיּוֹם יוֹם הוּא לֹא הָיָה צָרִיךְ לָדַעַת קְרֹא וּכְתֹב הַתְּפִלּוֹת הָיוּ בְּעַל פֶּה (לֹא הָיוּ כּוֹתְבִים סִדּוּרִים כִּי זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁאָסוּר הָיָה לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב) הַכֹּל הָיָה בְּעַל פֶּה הַכֹּל ! חוּץ מִלִּמּוּד תּוֹרָה. חֲרֵי כָּל הַתַּלְמוּד הוּא לְפָרֵשׁ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְלָכֵן חֵלֶק מִלִּמּוּד תּוֹרָה זֶה גַּם לָשֶׁבֶת לִקְרֹא אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב זֶה גַּם לָשֶׁבֶת לִכְתֹּב אוֹתָהּ וְאֶת פְּסוּקֶיהָ, וְהוּא לֹא הָיָה יוֹדֵעַ אָז הוּא לֹא לָמַד לָכֵן הוּא שָׁנָא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

מִכָּאן לְמֵדִים יְסוֹד גָּדוֹל אֵין יְהוּדִי שֶׁבֶּאֱמֶת שׂוֹנֵא תּוֹרָה אֵין יְהוּדִי שֶׁשּׂוֹנֵא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים ! אוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב תּוֹרָה וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אוֹ שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה זֶה. כְּשֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה זֶה אָז יֵשׁ לוֹ כָּל מִינֵי דִּמְיוֹנוֹת מָה זֶה, הוּא שׂוֹנֵא אֶת הַדִּמְיוֹנוֹת הָאֱלֶה ! הוּא לֹא שׂוֹנֵא אֶת הַדָּת בֶּאֱמֶת אֶת הַתַּלְמִיד חָכָם בֶּאֱמֶת אֶת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, כִּי הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה זֶה ! בָּרֵעַ שֶׁהוּא יֵדַע הוּא יֹאהַב אֶת זֶה ! הוּא שׂוֹנֵא אֶת מָה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה מָה שֶׁאָמְרוּ לוֹ. רַבִּי עֲקִיבָא לֹא יָדַע מָה זוֹ תּוֹרָה.

רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה עַם הָאָרֶץ לֹא אָהַב תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעוֹבְרִים לְיָדוֹ הָיָה מַרְגִּישׁ שֶׁהֵם מִתְנַשְּׂאִים עָלָיו, הָיָה מַרְגִּישׁ שֶׁהֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהֵם יוֹתֵר טוֹבִים מִמֶּנּוּ ; כָּךְ הוּא הִרְגִּישׁ וְהוּא נִפְגַּע. הוּא הָיָה אָדָם עִם מִדּוֹת זָהָב. וְכִי לָמָּה הִתְחַתְּנָה אִתּוֹ רָחֵל בִּתּוֹ שֶׁל כַּלְבָּא שָׁבוּעַ כְּשֶׁאֲבִיהָ הֶעְשִׁיר מְנַדֶּה אוֹתָהּ וְהִיא בּוֹחֶרֶת לְחְיוֹת בְּעֹנִי מַחְפִּיר עִם רוֹעֶה צֹאן שֶׁלֹּא יָדַע קְרֹא וּכְתֹב? כִּי אֲפִילּוּ כְּשֶׁהוּא הָיָה עַם הָאָרֶץ הָיוּ לוֹ מִדּוֹת טוֹבוֹת מְאֹד. אֲבָל הוּא לֹא יָדַע מָה זוֹ תּוֹרָה אָז הוּא בַּז לְלוֹמְדֶיהָ, עַד שֶׁמִּשָּׁמַיִם זִכּוּ אוֹתוֹ לְלִמּוֹד, זִכּוּ אוֹתוֹ לְהַעֲרִיךְ וּלְהָבִין מָה זֶה תַּלְמִיד חָכָם.

אוֹתוֹ אֶחָד שֶׁאָמַר (פסחים מט:): "מִי יִתֵּן לִי תַּלְמִיד חָכָם וְאֶנְשָׁכְנוּ **כַּחֲמוֹר**"[11] דַּוְקָא אוֹתוֹ זִכּוּ לִרְאוֹת שְׁמַלְקִים אֶת שַׂר הַפָּנִים בַּשָּׁמַיִם, הַמַּלְאָךְ הַיָּחִיד שֶׁמּוֹתַר לוֹ לָשֶׁבֶת חוּץ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! וּמַדּוּעַ? כִּי הוּא לֹא עָמַד בִּפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם! וְעוֹד אֵיזֶה תַּלְמִיד חָכָם? תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיִּפּוֹל וְיִקָּצֵץ בִּנְטִיעוֹת! עַד כְּדֵי כָּךְ כָּבוֹד לְתַלְמִיד חָכָם, אָז רַבִּי עֲקִיבָא יָרַד וְדָרַשׁ אֶת זֶה לְכֻלָּנוּ. כִּי דְּבָרִים שֶׁרוֹאִים מִשָּׁם לֹא רוֹאִים מִכָּאן.

תּוֹרָתוֹ אֱמָנוּתוֹ

אֲנַחְנוּ נִפְרַדְנוּ לֹא מִזְּמַן מֵעֲנָק שֶׁבָּעֲנָקִים הַגָּאוֹן הָרַב יוֹסֵף שָׁלוֹם אֱלְיָשִׁיב זָצוּק"ל אָדָם בֶּן 102 נִטְמָן בְּעֶשֶׂר בַּלַּיְלָה, מֵעַל לְ-400 אֶלֶף אִישׁ יָצְאוּ לִרְאוֹת בִּקְבוּרָתוֹ! וְזֶה רַק גְּבָרִים כִּי הַנָּשִׁים לֹא יוֹצְאוֹת מֵהַבַּיִת, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מה, יד): "כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה". אָז אִם נְצָרֵף לְכָל אֶחָד אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁהָיְתָה יוֹצֵאת עִמּוֹ אִם הָיָה אֶפְשָׁר זֶה 800 אֶלֶף אִישׁ בְּעֶשֶׂר בַּלַּיְלָה, לַהֲלָוָיָה שֶׁל אָדָם בֶּן 102!

תַּרְאוּ לִי מִישֶׁהוּ אֶחָד שֶׁהוּא לֹא תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיִּזְכֶּה לְרֶבַע מֵהַכָּבוֹד הַזֶּה! זֶה כְּבוֹד הַתּוֹרָה זֶה כְּבוֹד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁשָּׁקְדוּ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁתּוֹרָתָם אוּמָנוּתָם.

וְאִם בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים עָסְקִינַן אָז הַשִּׁעוּר הַזֶּה מֻקְדָּשׁ לְעִלּוּי נִשְׁמַת תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהָלַךְ מֵאִתָּנוּ בִּדְמֵי יָמָיו רַבִּי רְפָאֵל חִילוּאַנִי בֶּן קָמִיל רוּחַ הַשֵּׁם תְּנִיחֵנוּ בְּגַן עֵדֶן. הָיִיתִי אֶצְלוֹ כַּמָּה יָמִים לִפְנֵי שֶׁהוּא נִלְקַח מֵאִתָּנוּ, הָלַכְתִּי אֶל בֵּית הַחוֹלִים לְבַקֵּר אוֹתוֹ בְּשָׁעָה 11 בַּלַּיְלָה בָּרְגָעִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁלּוֹ.

---

[11] וְשׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא לָמָּה כַּחֲמוֹר, לָמָּה לֹא כְּמוֹ כֶּלֶב? כִּי חֲמוֹר כְּשֶׁהוּא נוֹשֵׂךְ הוּא גַּם מְרַסֵּק אֶת הָעֶצֶם! עַד כְּדֵי כָּךְ הוּא שָׂנֵא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים!

הַמַּצָּב שֶׁלּוֹ כְּבָר הָיָה מַמָּשׁ קָשֶׁה. הוּא הָיָה מְטֻשְׁטָשׁ כָּל הַזְּמַן מִתְּרוּפּוֹת נֶגֶד כְּאֵבִים שׁוֹכֵב עִם זוֹנָדָה מְחֻבֶּרֶת בָּאַף, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא שָׂכַב עִם מַגָּשׁ עָלָיו וּבוֹ הָיָה מֻנָּח סְטֶנְדֶּר קָטָן לִסְפָרִים. וְהַבֵּן אָדָם הַזֶּה כָּל הַזְּמַן לָמַד!

רַבִּי רָפָאֵל זָ״ל הָיָה מִתְקַשֵּׁר לְכוֹלֵל בֵּית יַעֲקֹב בְּבֵת-יָם אֶל הָרַב הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלֹמֹה עַטְיָה שְׁלִיטָ״א וְלָרַבָּנִים אֲחֵרִים כָּל הַזְּמַן, וְרַק דָּבָר אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּרֹאשׁ מַעֲיָנָיו: שְׁאֵלוֹת בַּהֲלָכָה! וּשְׁאֵלוֹת שְׁאֵלוֹת! שְׁאֵלוֹת שֶׁיָּשְׁבוּ שָׁם רַבָּנִים גְּדוֹלִים לְשָׁבֹר אֶת הָרֹאשׁ מָה הַתְּשׁוּבוֹת! הַבֵּן אָדָם הִרְגִּישׁ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לָתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְהִשָּׁאֵל אִם קָבַע עִתִּים לְתוֹרָה, שֶׁהוֹלְכִים לִשְׁאוֹל אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת בַּתּוֹרָה וְהוּא הֵכִין אֶת עַצְמוֹ לַמִּבְחָן לְמַעְלָה! הוּא קָבַע עִתִּים לַתּוֹרָה!

אֲנִי מַכִּיר אַבְרֵךְ אַחֵר שֶׁהִתְאַשְׁפֵּז שָׁם בַּמַּחְלָקָה לְיַד, וְהָלַכְתִּי לְבַקֵּר אוֹתוֹ. הוּא אָמַר לִי שֶׁאַחֲרֵי שֶׁרָאָה אֶת רַבִּי רָפָאֵל זַצַ״ל הוּא הִתְבַּיֵּשׁ לִקְרֹא לְעַצְמוֹ אַבְרֵךְ! רַבִּי רָפָאֵל לֹא פָּסַק פּוּמֵיהּ מִגְּרְסֵיהּ! הַבֵּן אָדָם יוֹשֵׁב מְטֻשְׁטָשׁ וְרַק מִתְעַמֵּק בְּסִפְרֵי הַהֲלָכָה וְהַגְּמָרָא. הוּא מְחֻבָּר לְזוֹנָדָה לֹא אוֹכֵל לֹא שׁוֹתֶה לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד כְּבָר וְרַק לוֹמֵד וְלוֹמֵד וְלוֹמֵד! זֶה תַּלְמִיד חָכָם! זוֹ תּוֹרָתוֹ אֱמָנוּתוֹ! אֶחָד כָּזֶה שֶׁנִּלְקַח מֵאִתָּנוּ זֶה דּוֹרֵשׁ מֵאִתָּנוּ חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ - מַדּוּעַ לֹא זָכִינוּ שֶׁיִּשָּׁאֵר עִמָּנוּ?!

רַבִּי עֲקִיבָא הִגִּיעַ לְמָה שֶׁהִגִּיעַ לְלַמֵּד אוֹתָנוּ דָּבָר אֶחָד - הוּא הִתְחִיל בְּתוֹר עַם הָאָרֶץ! תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לֹא נוֹלָדִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הֵם בּוֹנִים אֶת עַצְמָם לִהְיוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים! וְגַם בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ יֵשׁ כְּאֵלֶּה וְלֹא רַק הַגָּאוֹן הָרַב אֶלְיָשִׁיב זָצוּק״ל אֶלָּא גַּם אֲנָשִׁים שֶׁרָאִינוּ שֶׁיּוֹשְׁבִים אִתָּנוּ בְּבֵית כְּנֶסֶת וְהִתְפַּלְלוּ אִתָּנוּ וְנָתְנוּ לָנוּ אֵיזוֹ דְּרָשָׁה קְצָרָה בְּלֵיל שַׁבָּת וְאָמְרוּ

״נֶחְמָד מְאֹד״, וְלֹא הֵבִנּוּ אֵיזֶה תַּלְמִיד חָכָם עָצוּם הוֹלֵךְ בֵּינֵינוּ כְּאֶחָד הָאָדָם. וְגַם הֵם הִתְחִילוּ כָּמוֹנוּ אָז שֶׁבֶּן אָדָם לֹא יִתְאַשׁ אַף פַּעַם שֶׁיֵּדַע מָה הוּא שָׁוֶה וּמָה הָעֵרֶךְ שֶׁל עַצְמוֹ ! עִם רָצוֹן וּמַאֲמָץ גַּם הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת תַּלְמִיד חָכָם !

כָּל דַּעֲבִיד רַחֲמָנָא לְטָב עֲבִיד

וְאִם עָסְקִינַן בְּרַבִּי עֲקִיבָא וְרָאִינוּ לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה הִגִּיעַ, בּוֹאוּ נִרְאֶה אֵיךְ נִפְטַר רַבִּי עֲקִיבָא. כֻּלָּנוּ מַכִּירִים אֶת הַסִּפּוּר הַמְּפֻרְסָם עַל עֲשֶׂרֶת הֲרוּגֵי מַלְכוּת. הָיוּ אֵלֶּה תַּנָּאִים קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּמִלָּה אַחַת יָכְלוּ לִשְׂרֹף אֶת כָּל מַלְכוּת רוֹמָא. כַּאֲשֶׁר נִגְזְרָה עֲלֵיהֶם מִיתָה מִיָּדֵי מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אָמַר שֵׁם קָדוֹשׁ וְעָלָה לַשָּׁמַיִם לִשְׁאוֹל מַדּוּעַ יֵשׁ אֶת הַגְּזֵרָה (רבינו בחיי, מקץ). אָמְרוּ לוֹ הַמַּלְאָכִים כִּי זֶה רְצוֹן ה׳ ! עֲשָׂרָה יוּמְתוּ מִיתוֹת אַכְזָרִיּוֹת לְתַקֵּן אֶת חֵטְא הַשְׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ עַל שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף לְעַבְדוּת.

שׁוֹאֲלִים מַדּוּעַ הָיוּ עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת הֲרֵי רַק תִּשְׁעָה אַחִים הָיוּ מְעֹרָבִים שֶׁהֲרֵי רְאוּבֵן וּבִנְיָמִין לֹא הָיוּ בַּמְּכִירָה ? עוֹנָה הַגְּמָרָא כִּי הָאַחִים צֵרְפוּ אֶת הַשְׁכִינָה כְּנֶגְדָּם בְּסוֹד הַמְּכִירָה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא הָיָה תִּקּוּן לַשְׁכִינָה ![12] אוֹתוֹ עִם הָאָרֶץ הִגִּיעַ לְדַרְגָּה שֶׁהוּא הַיָּחִיד שֶׁרָאוּי לְתַקֵּן אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבְיָכוֹל ! לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה בֶּן אָדָם יָכוֹל לְהַגִּיעַ !

---

[12] רַבִּי שִׁמְשׁוֹן מֵאַסְטְרוֹפּוֹלִי הֵבִיא רֶמֶז לְכָךְ בַּתּוֹרָה, בַּפָּסוּק (ויקרא, כז, לב) : ״**וְכָל מַעֲשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַה׳**״ - נוֹטָרִיקוֹן **וַבַ״י לַ״מָּה מַ״ת עַ״קִיבָא** רַ״וֹעֵה **בָּקָר וְצֹאן** ? וְהַתְּשׁוּבָה כִּי **כָּל** אֶחָד מִתִּשְׁעַת הֲרוּגֵי הַמַּלְכוּת הָאֲחֵרִים **אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבָט**, הָיוּ תְּמוּרָה כְּנֶגֶד אֶחָד מִתִּשְׁעַת הָאַחִים (הַשְׁבָטִים) שֶׁהָיוּ מְעֹרָבִים בַּמְּכִירָה וְאִלּוּ רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיָה **הָעֲשִׂירִי** הוּא **יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַה׳**, כְּלוֹמַר יְכַפֵּר עַל שֶׁתְּפוּת הַשְׁכִינָה בַּמְּכִירָה. וְזֶהוּ רֶמֶז מָתוֹק.

וְזֶה עִנְיַן פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע - הַמַּהוּת שֶׁל "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד" (דברים ו, ד). הַגְּמָרָא (מנחות צט:) **אוֹמֶרֶת** שֶׁגַּם אִם אָדָם קָרָא רַק קְרִיאַת שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית קָיִם "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה" (יהושע א, ח), מַסְפִּיק לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב. זֶה הַמְעַט שֶׁבַּמְעַט שֶׁאָדָם הָאָנוּס בְּאֹנֶס גָּמוּר וְלֹא יָכוֹל לִלְמֹד עַדַיִן יָקַיִם "**וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה**", וְכָךְ גַּם נִפְסַק לַהֲלָכָה בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (או"ח רמו ס"א).

מַדּוּעַ פָּרָשַׁת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" נֶחְשֶׁבֶת לַמִּינִימוּם שֶׁל לִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם חַיָּב בָּהּ? כִּי זוֹ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ בְּמִשְׁפָּט אֶחָד. זוֹ כָּל הַמַּהוּת שֶׁלָּהּ. מִי שֶׁמַּפְנִים אֶת הַמַּשְׁמָעוּת שֶׁל הַפָּסוּק, חַי אֶת זֶה, הוּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם אֲמִתִּי.

רַבִּי עֲקִיבָא הִגִּיעַ לִידֵי הֶבָנָה זוֹ עַל יְדֵי רַבּוֹ נַחוּם אִישׁ גִּמְזוֹ. הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת עַל נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ מַדּוּעַ הוּא נִקְרָא כָּךְ? יֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהוּא בָּא מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא גִּמְזוֹ (רבנו חננאל) וְיֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁבְּכָל זְמַן וְעַל כָּל מָה שֶׁקּוֹרֶה לוֹ הָיָה מֵגִיב בַּבִּטּוּי "גַּם זוֹ לְטוֹבָה".

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (תענית כא.) כִּי פַּעַם הָיְתָה גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל וַחֲכָמִים שָׁלְחוּ אֶת נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ שֶׁהָיָה מְלֻמָּד בְּנִסִּים כְּדֵי שֶׁיְּפַיֵּס וְיִשַּׁחֵד אֶת מַלְכוּת הָרִשְׁעָה. הֵם נָתְנוּ לוֹ תֵּבָה מְלֵאָה זָהָב וַיַּהֲלוֹמִים תַּכְשִׁיטִים וּשְׁאָר מַחֲמַדִּים כְּדֵי לְשַׁחֵד אֶת הַקֵּיסָר שֶׁלְּחוּ אוֹתוֹ בִּידִיעָה כִּי הוּא הַתִּקְוָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל אָז הוּא אָמַר לְעַצְמוֹ "גַּם זוֹ לְטוֹבָה" וְיָצָא לַדֶּרֶךְ.

בַּדֶּרֶךְ הִגִּיעַ לְאֵיזֶה פֻּנְדָּק, וְהַבְּעָלִים הָרְשָׁעִים הֶחְלִיפוּ לוֹ אֶת כָּל הָאוֹצָרוֹת בַּלַּיְלָה וְשָׂמוּ לוֹ חוֹל בִּמְקוֹמָם. כְּשֶׁהוּא מַגִּיעַ לַקֵּיסָר, הַקֵּיסָר פּוֹתֵחַ רוֹאֶה חוֹל! זְלִזּוּל בַּמַּלְכוּת! הוּא

מִשְׁתּוֹלֵל ׳נַהֲרֹג אוֹתָךְ ! נַחֲמִיר אֶת הַגְּזֵרוֹת לְיִשְׂרָאֵל׳ ! וְנַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ ? ׳גַּם זוֹ לְטוֹבָה׳ !

כֵּיצַד הוּא יָכוֹל לְהַגִּיד גַּם זוֹ לְטוֹבָה ? הֲרֵי הוּא נִשְׁלַח לְהַצִּיל אוֹתָם ! לֹא רַק שֶׁלֹּא הִצִּיל אוֹתָם מַחְמִירִים אֶת הַגְּזֵרוֹת וְגַם עָלָיו גָּזְרוּ מִיתָה אֵיךְ הוּא אוֹמֵר גַּם זוֹ לְטוֹבָה ? !

אָז הוֹפִיעַ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא כְּשֶׁהוּא מִתְחַפֵּשׂ לְאֶחָד מִיּוֹעֲצֵי הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לַקֵּיסָר ״תִּשְׁמַע, הַיְּהוּדִים אֶחָד מֵאֲבוֹת אֲבוֹתֵיהֶם הָיָה אַבְרָהָם וּמְסַפְּרִים שֶׁהוּא הָיָה זוֹרֵק חוֹל וְזֶה הָפַךְ לְחִצִּים וְכָךְ הוּא נִצַּחַ אַרְבָּעָה מְלָכִים ! אוּלַי זֶה חוֹל שֶׁלּוֹ״ ? הִסְכִּים הַקֵּיסָר לְנַסּוֹת. לָקַח אֶת הַחוֹל לִמְדִינָה שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ לִכְבּוֹשׁ שָׁלוֹשׁ שָׁנִים זָרַק אֶת הַחוֹל, הַחוֹל הָפַךְ לְחִצִּים וְהוּא כָּבַשׁ אֶת הַמְּדִינָה ! שָׁמַח מֵהַנִּצָּחוֹן הוּא נָתַן לְנַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ אוֹצָרוֹת חֲזָרָה שְׁיִקַּח בְּתִבְתּוֹ. וְנַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ ? ״גַּם זוֹ לְטוֹבָה״.

לְבַסּוֹף חוֹזֵר נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ דֶּרֶךְ הַפֶּנְדָּק שֶׁעָבַר בּוֹ בְּדַרְכּוֹ לַקֵּיסָר. הָרָשָׁעִים רָאוּ עוֹד פַּעַם שֶׁיֵּשׁ לוֹ יַהֲלוֹמִים וְאוֹצָרוֹת. שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ עַל מָה קִבֵּל אֶת כָּל הַכָּבוֹד וַעֲנָה לָהֶם שֶׁמַּה שֶׁלָּקַח מִכָּאן הֵבִיא לְשָׁם. מֵאַחַר וְהֶעָפָר שֶׁשָּׁמוּ לוֹ בַּתֵּבָה הָיָה מִתֵּל בַּיִת שֶׁלָּהֶם שֶׁחָרַב (בן יהוידע, שם) חָשְׁבוּ שֶׁיֵּשׁ סְגוּלָה בַּעֲפַר הַמְּסֻיָּם הַזֶּה אָז הֵם פֵּרְקוּ אֶת כָּל הָאַכְסַנְיָה שֶׁלָּהֶם וְהֵבִיאוּ לַקֵּיסָר אַרְגָּזִים שְׁלֵמִים שֶׁל חוֹל. הֵם אָמְרוּ לוֹ זֶה מֵאוֹתוֹ סוּג שֶׁל נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ. הַקֵּיסָר נִסָּה אֶת הַחוֹל בַּתֵּבוֹת רָאָה שֶׁזֶּה סְתָם חוֹל וְתָלָה אוֹתָם !

עוֹלָה כָּאן שְׁאֵלָה כֵּיצַד בְּאוֹתוֹ שְׁלַב שֶׁנַּחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ רָאָה שֶׁזֶּה רַק חוֹל וְעוֹמְדִים לַהֲרוֹג אוֹתוֹ וּלְהַחְמִיר אֶת הַגְּזֵרוֹת כֵּיצַד עַל זֶה יָכוֹל הָיָה לוֹמַר ״גַּם זוֹ לְטוֹבָה״ ? מֵילָא תַּגִּיד ״בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת״ מֵילָא תִּתְפַּלֵּל עַכְשָׁו לַה׳. וְהוּא ? בְּשַׁלְוַת נֶפֶשׁ : ״גַּם

זוֹ לְטוֹבָה״ ! אֵיךְ גַּם זוֹ לְטוֹבָה ? כָּל הַמַּטָּרָה הָיְתָה לְהַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל ? !

יֵשׁ סִפּוּר בַּתַּלְמוּד בַּבְלִי (תענית כא.) שֶׁהַתַּלְמִידִים שֶׁל נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ בָּאוּ לְבַקְּרוֹ וְרָאוּ שֶׁכָּל הַבַּיִת שֶׁלּוֹ עוֹמֵד לִפּוֹל. הוּא הָיָה אָז בְּלִי יָדַיִם בְּלִי רַגְלַיִם עִוֵּר וּמֻכֶּה שְׁחִין בְּכָל הַגּוּף ! אָמְרוּ לוֹ : ״טוֹב לְפָחוֹת נַצִּיל אוֹתְךָ״. אֲבָל הוּא אָמַר לָהֶם : ״לֹא ! תּוֹצִיאוּ אֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בַּבַּיִת כָּל עוֹד אֲנִי בִּפְנִים הַבַּיִת לֹא נוֹפֵל״ ! הוֹצִיאוּ אֶת הַכֹּל מֵהַבַּיִת וְאַחֲרֵי זֶה הוֹצִיאוּ אֶת נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ וְרַק אַחַר כָּךְ הַבַּיִת נָפַל !

אָמְרוּ לוֹ אִם כָּךְ ה׳ יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב אוֹתוֹ וּמַשְׁגִּיחַ עָלָיו אֵיךְ הִגִּיעַ לְמַצָּב גּוּפָנִי כָּזֶה קָשֶׁה ? אָז הוּא עָנָה לָהֶם שֶׁהוּא עָשָׂה אֶת זֶה לְעַצְמוֹ !

פַּעַם אַחַת רָאָה עָנִי בַּדֶּרֶךְ שֶׁבִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ מַשֶּׁהוּ לֶאֱכוֹל. נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ עָנָה לוֹ שֶׁיְּחַכֶּה רֶגַע עַד שֶׁיְּפָרֵק אֶת חֲמוֹרוֹ. עַד שֶׁיָּרַד וּפָרַק הֶעָנִי כְּבָר מֵת מֵרָעָב ! וְאָז נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ הֶעֱנִישׁ אֶת עַצְמוֹ : ״עֵינַי שֶׁלֹּא חָסוּ עַל עֵינֶיךָ יְסוֹמוּ, יָדַי שֶׁלֹּא חָסוּ עַל יָדֶיךָ יִתְגַּדְּמוּ, רַגְלַי שֶׁלֹּא חָסוּ עַל רַגְלֶיךָ יִתְקַטְּעוּ, וְכָל גּוּפִי יְהֵא מַלֵּא שְׁחִין״ ! בָּכוּ תַּלְמִידָיו : ״אוֹי לָנוּ שֶׁרְאִינוּךָ בְּכָךְ״, וְהוּא עָנָה : ״אוֹי לִי אִם לֹא רְאִיתוּנִי בְּכָךְ״ !

בַּתַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי (פאה פ״ח, ה״ח) לְעֻמַּת זֹאת מְסֻפָּר כִּי רַבִּי עֲקִיבָא בִּקֵּר אֶת רַבּוֹ וְרָאָה אֶת מַצָּבוֹ הַקָּשֶׁה שֶׁלֹּא יָדַע עָלָיו. נַחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ מַסְבִּיר לוֹ אֶת מַצָּבוֹ וּמְסַפֵּר לוֹ כִּי רָאָה עָנִי בַּדֶּרֶךְ וְכֵיוָן שֶׁהָיָה בְּדַרְכּוֹ לְבַקֵּר אֶת חָמִיו עִם מַתָּנוֹת וְהֶעֱסִק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִמִּצְוָה עָנָה לָעָנִי שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ בַּחֲזָרָתוֹ. כְּשֶׁחָזַר מָצָא כִּי הֶעָנִי מֵת, יָרַד מֵהַחֲמוֹר וְהֶעֱנִישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הָעֲנָשִׁים הַלָּלוּ. בָּכָה רַבִּי עֲקִיבָא : ״אוֹי לִי שֶׁרְאִיתִי אוֹתְךָ כָּךְ״ וְהוּא עָנָה לְרַבִּי

עֲקִיבָא: ״אוֹי לִי שֶׁלֹּא רָאִיתִי אוֹתְךָ בְּכָךְ״! שָׁאַל רַבִּי עֲקִיבָא: ״לָמָּה אַתָּה מְקַלֵּל אוֹתִי״? שְׁאָלוֹ חֲזָרָה: ״וְכִי מָה אַתָּה מְבָעֵט בְּיִסּוּרִים״?

מַדּוּעַ מְבָעֵט בְּיִסּוּרִים? כְּשֶׁמַּגִּיעִים יִסּוּרִים אָסוּר לְבָעֵט בָּהֶם אֲבָל לֹא הָיוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא יִסּוּרִים הַאִם הוּא גַּם צָרִיךְ לְבַקְּשָׁם? הוּא לֹא הֵבִין מָה רַבּוֹ רוֹצֶה מִמֶּנּוּ. לֹא הֵבִין. מָתַי הוּא כֵּן הֵבִין? הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (עבודה זרה ה:) ״אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דַּעַת רַבּוֹ עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה״. אָז מָתַי הוּא הֵבִין? בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בּוֹ הוּא מָצָא אֶת מוֹתוֹ.

הַכֹּל רַחֲמִים

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (ברכות סא:) כְּשֶׁהֵחֵלּוּ הָרוֹמָאִים בְּהוֹצָאָתוֹ לַהוֹרֶג בְּעִנּוּיִים קָשִׁים עַל יְדֵי שֶׁסָּרְקוּ אֶת עוֹרוֹ וּבְשָׂרוֹ בְּמַסְרֵקוֹת שֶׁל בַּרְזֶל עָמַד רַבִּי עֲקִיבָא וְהֵחֵל בְּקְרִיאַת שְׁמַע! אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: ״עַד כָּאן״ בְּצַעַר כָּזֶה וַדַּאי שֶׁהוּא פָּטוּר מִקְּרִיאַת שְׁמַע!

אָמַר לָהֶם: ״כָּל חַיַּי הִצְטַעַרְתִּי עַל שֶׁאֲנִי קוֹרֵא בְּקְרִיאַת שְׁמַע (דברים ו, ה): 'וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ' בְּכָל נַפְשְׁךָ אֲפִילּוּ יִקַּח אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ וְלֹא הָיְתָה לִי הִזְדַּמְּנוּת לְקַיֵּם אֶת הַכָּתוּב. עַכְשָׁו שֶׁבָּאָה לִידֵי הִזְדַּמְּנוּת אֲנִי אֲוַתֵּר עָלֶיהָ״? מִיָּד אָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד וְיָצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּאֶחָד!

מָה פֵּרוּשׁ דְּבָרָיו? הֵבִין רַבִּי עֲקִיבָא 40 שָׁנָה אַחֲרֵי מָה שֶׁנָּחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ רָצָה לְלַמֵּד אוֹתוֹ. מַדּוּעַ אוֹמְרִים עַל הַכֹּל ״גַּם זוֹ לְטוֹבָה״ מַדּוּעַ לֹא אוֹמְרִים עַל הָרַע ״בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת״? הֲרֵי הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (ברכות ס:) כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה עַל הָרָעוֹת מְבָרְכִים

בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת וְרַק עַל הַטּוֹבוֹת אוֹמְרִים הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב? אָמְנָם בָּעוֹלָם הַבָּא עַל הַכֹּל מְבָרְכִים הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, וְגַם בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כְּשֶׁתִּהְיֶה דֵּעָה אַחַת בָּאָרֶץ גַּם יִהְיֶה הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד, ט): "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד" וְשׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא (פסחים נ.) וְכִי הַיּוֹם יֵשׁ יוֹתֵר מֵאֶחָד חָלִילָה? אֶלָּא בֶּעָתִיד עַל הַכֹּל יְבָרְכוּ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. אֲבָל בְּיָמֵינוּ?

אֶלָּא שֶׁנָּחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ הִגִּיעַ לְדַרְגָּה כָּזוֹ שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁכְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בֵּרַךְ עַל הַכֹּל "הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב". עַל הַכֹּל אָמַר גַּם זוֹ לְטוֹבָה כִּי אִם לֹא מִסְתַּדֵּר כִּרְצוֹנֵנוּ זֶה כְּבָר לֹא לְטוֹבָה? זוֹ הַטּוֹבָה! אֵין רַע יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי ה'! אֵין כָּזֶה דָּבָר "בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת"! "בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת" זוֹ בְּרָכָה לְמִי שֶׁלֹּא מֵבִין אֶת הָאֱמֶת, נָחוּם אִישׁ גַּמְזוֹ הֵבִין! הֵבִין שֶׁכָּל מָה שֶׁה' עוֹשֶׂה זֶה לְטוֹבָה.

וְזֶה מָה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא בִּקְרִיאָתוֹ: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד". כַּוָּנָתוֹ "**שְׁמַע יִשְׂרָאֵל**" תַּקְשִׁיב עַם יִשְׂרָאֵל "**ה'**" שֶׁזּוֹ מִדַּת הַחֶסֶד "**אֱלֹקֵינוּ**" שֶׁזּוֹ מִדַּת הַדִּין "**ה' אֶחָד**" זֶה הַכֹּל רַחֲמִים! הַכֹּל לְטוֹבָה! וְלָכֵן רַבִּי עֲקִיבָא לִמֵּד עַצְמוֹ וְאוֹתָנוּ לוֹמַר "כָּל דַּעֲבִיד רַחֲמָנָא לְטָב עֲבִיד" (ברכות ס:), כְּלוֹמַר כָּל מָה שֶׁה' עוֹשֶׂה זֶה רַק לְטוֹבָה.

מִמֵּילָא כְּשֶׁיְּהוּדִי אוֹמֵר פַּעֲמַיִם בְּיוֹם בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד" כְּלוֹמַר שֶׁאֲנִי מוֹדֶה שְׁיֵּשׁ רַק ה' אֶחָד וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ וְהַכֹּל זֶה רַחֲמִים וְגַם הַדִּין זֶה רַחֲמִים וּלְטוֹבָה, זוֹ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ! וְלָכֵן אִם הוּא קוֹרֵא פַּעַם בַּבֹּקֶר וּפַעַם בְּעֶרֶב חָשִׁיב שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה.

וּמִי שֶׁמֵּבִין אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה הוּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהֶרְאוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא בַּפַּרְדֵּס שֶׁאֲפִילוּ מַלְאָכִים יַעַמְדוּ בְּפָנֶיךָ ! אִם רַק תָּבִין אֶת הָעֻצְמָה שֶׁל הַמִּשְׁפָּט "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" שֶׁתֹּאמַר אוֹתוֹ תַּפְנִים אוֹתוֹ וְתִחְיֶה אוֹתוֹ - זֶה הַמַּפְתֵּחַ ! גַּם אִם תִּקַּח אֶת הָאָדָם הֲכִי פָּשׁוּט בְּיִשְׂרָאֵל הוּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לַדַּרְגָּה הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם אִם הוּא יַאֲמִין בְּעַצְמוֹ אִם הוּא יַפְנִים שֶׁהַכֹּל מֵה', וְהַכֹּל לְטוֹבָה.

חלונות של תשובה

הַמַּשְׁמָעוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַחַיִּים

מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא (שבת לג:) עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁהָלַךְ בַּדֶּרֶךְ עִם חֲבֵרָיו רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוּדָה וְשׂוֹחֲחוּ בֵּינֵיהֶם עַל מַלְכוּת רוֹמִי. רַבִּי יְהוּדָה דִּבֵּר בְּשִׁבְחָהּ שֶׁל רוֹמִי שֶׁתִּקְּנָה שְׁוָקִים גְּשָׁרִים וּבָתֵּי מֶרְחָצָאוֹת, רַבִּי יוֹסֵי שָׁתַק, וְאָז רַשְׁבִּ״י עָנָה וְדִבֵּר בִּגְנוּת הַמַּלְכוּת שֶׁהַכֹּל עָשְׂתָה לְכְבוֹד עַצְמָהּ: שְׁוָקִים לְהוֹשִׁיב בָּהֶם זוֹנוֹת, מֶרְחָצָאוֹת לְעַדֵּן אֶת עַצְמָם, וּגְשָׁרִים לִגְבּוֹת עֲלֵיהֶם מֶכֶס.

עִמָּם הָלַךְ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יְהוּדָה בֶּן גֵּרִים וְהֶעֱבִיר אֶת תֹּכֶן הַשִּׂיחָה הָלְאָה עַד שֶׁהִתְגַּלְגְּלָה וְהִגִּיעָה לַמַּלְכוּת. הַמַּלְכוּת גָּזְרָה עַל רַשְׁבִּ״י מִיתָה וְהוּא בּוֹרֵחַ יָחַד עִם בְּנוֹ. בַּתְּחִלָּה הִסְתַּתְּרוּ

בְּבֵית כְּנֶסֶת בָּאֱזוֹר, וּלְאַחַר מִכֵּן מֻחֲשָׁשׁ שֶׁיִּתְפְּסוּ אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁל רַשְׁבַּ״י וְיַעֲנוּהָ שֶׁתַּסְגִּיר אֶת מְקוֹמָם הֵם בּוֹרְחִים לְמְעָרָה מִבְּלִי לְיַדַּע אִישׁ.

12 שָׁנָה מִתְחַבֵּא רַשְׁבַּ״י עִם בְּנוֹ בַּמְּעָרָה מִבְּלִי לְצֵאת וְלִרְאוֹת אוֹר שֶׁמֶשׁ. וּבְאֵלּוּ תְּנָאִים הָיוּ כָּל הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה? בְּמֶשֶׁךְ 12 שָׁנִים הָיָה לִשְׁנֵיהֶם רַק בֶּגֶד אֶחָד לְגוּפָם. כֵּיוָן שֶׁרָצוּ שֶׁיִּשָּׁאֵר לָהֶם לְבוּשׁ לְגוּפָם בַּשַּׁבָּתוֹת וְשֶׁלֹּא יִתְבַּלּוּ בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנִים, אֲזַי בְּיָמִים רִאשׁוֹן עַד שִׁישִׁי הֵם לָמְדוּ לְלֹא בְּגָדִים, קְבוּרִים בַּחוֹל עַד הַצַּוָּאר (כִּי אָסוּר לִלְמֹד בְּעֵרוֹם). וּמָה הֵם אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא לָהֶם מַעְיָן מַיִם וְעֵץ חֲרוּבִים.

יָכוֹל הָיָה ה׳ לִבְרֹא לָהֶם עֵץ שֶׁל שׁוּאַרְמָה, חֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִנּוֹ כָּל יָכוֹל הוּא בִּלְתִּי מֻגְבָּל. אֲבָל לֹא, הוּא בָּרָא עֵץ חֲרוּבִים. וּמַדּוּעַ נִקְרָא שְׁמָם חֲרוּבִים? כִּי קָשִׁים לַגּוּף כַּחֲרֻבוֹת (ב״ח אה״ע לט, א), תְּנָאִים לֹא קַלִּים. אֲבָל דַּוְקָא בַּתְּנָאִים הָאֵלּוּ בַּמְּצוּקָה הַזּוֹ רַשְׁבַּ״י וּבְנוֹ מַגִּיעִים לְהַשָּׂגוֹת אַדִּירוֹת בַּתּוֹרָה, הֵם זוֹכִים לְגַלּוּי אֵלְיָהוּ! יָחַד הֵם מוֹרִידִים לָעוֹלָם אֶת כָּל הַסּוֹדוֹת שֶׁל הַזֹּהַר.

בְּמֶשֶׁךְ 12 שָׁנָה שֶׁשָּׁהוּ בַּמְּעָרָה הֵם מְגַלִּים אֶת כָּל הַסּוֹדוֹת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים! הֵם הוֹרִידוּ אֶת הַכֹּל לָעוֹלָם! הֵבִינוּ אֵיךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים עוֹבְדִים! הֵבִינוּ מָה הָעֵרֶךְ הָאֲמִתִּי שֶׁל הַתּוֹרָה! מָה הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הַמַּעֲשִׂים עֲלֵיהֶם, מָה הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הַמִּצְווֹת. הֵם הִשִּׂיגוּ אֶת הַטַּעַם הָאֲמִתִּי שֶׁל הַחַיִּים! 12 שָׁנָה שֶׁכָּל הַגּוּף פְּצָעִים מֵהַחֲרוּבִים וּמֵהַחוֹל וְזֶה לֹא מְעַנְיֵן אוֹתָם! אֵיזֶה יוֹפִי! הָאֹשֶׁר שֶׁל הַתּוֹרָה! הָעֹנֶג! זוֹ הַמַּשְׁמָעוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַחַיִּים!

אַחֲרֵי 12 שָׁנָה מֵת הַקֵּיסָר הָרוֹמִי וּבְטָלָה הַגְּזֵרָה, וְכָךְ רַשְׁבַּ״י וּבְנוֹ יוֹצְאִים הַחוּצָה, וְהֵם מֵכִים בְּהֶלֶם - עוֹלָם כְּמִנְהָגוֹ נוֹהֵג! הָרִאשׁוֹן חוֹרֵשׁ, הַשֵּׁנִי זוֹרֵעַ, הַשְּׁלִישִׁי קוֹצֵר! הֵם לֹא מְבִינִים, כֵּיצַד זֶה יִתָּכֵן?!

צָרִיךְ לְהָבִין כִּי הָאֲנָשִׁים הָעוֹבְדִים הָאֵלֶּה לֹא הָיוּ בַּטָּלָנִים. הָיָה לָהֶם אוֹרַח חַיִּים מְיֻחָד בִּמְיוּחָד בִּזְמַנּוֹ שֶׁל רַשְׁבַּ״י! אָדָם הָיָה חוֹזֵר הַבַּיְתָה בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים חֹשֶׁךְ מֻחְלָט! אוֹכֵל אֲרוּחַת עֶרֶב הוֹלֵךְ לִישׁוֹן. כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לִישׁוֹן בְּשֵׁשׁ מָתַי הוּא קָם? בְּשִׁתִּים עֶשְׂרֵה וַחֲצִי בַּלַּיְלָה. כֵּיוָן שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לַעֲבֹד בַּזְּרִיחָה מָה הוּא עוֹשֶׂה בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת שֶׁנּוֹתְרוּ לוֹ? לוֹמֵד תּוֹרָה! בְּשָׁעוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ נוֹחֲרִים הֵם הָיוּ מַדְלִיקִים נֵר לוֹמְדִים חָמֵשׁ שֵׁשׁ שָׁעוֹת כָּל הַלַּיְלָה! בַּבֹּקֶר הוּא הוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל בַּנֵּץ וּמַמְשִׁיךְ לַעֲבוֹדָה! עֲבוֹדָה פִּיזִית עַד הָעֶרֶב! יְהוּדִי כָּשֵׁר לְמַהֲדִרִין!

אַף עַל פִּי כֵן בְּשִׁבְיל רַשְׁבַּ״י זֶה לֹא הָיָה מוּבָן וְהוּא הִתְחִיל לִצְעֹק ״עוֹזְבִים חַיֵּי עוֹלָם בְּשִׁבְיל חַיֵּי שָׁעָה״? בְּשִׁבְיל עֲבוֹדָה?! כָּל מָקוֹם שֶׁרַשְׁבַּ״י וּבְנוֹ הִבִּיטוּ בּוֹ עָלָה בָּאֵשׁ! הָאֶחָד בָּא לַחְרֹשׁ הַמַּחֲרֵשָׁה שֶׁלּוֹ נִשְׂרֶפֶת! הַשֵּׁנִי בָּא לְקַצֵּר הַמַּגָּל עוֹלֶה בָּאֵשׁ! יָצְאָה בַּת קוֹל מֵהַשָּׁמַיִם וְאָמְרָה לָהֶם: ״יְצָאתֶם לְהַחֲרִיב אֶת עוֹלָמִי? חִזְרוּ לַמְּעָרָה״! וְהֵם נִכְנְסוּ לַמְּעָרָה לְעוֹד שָׁנָה!

אַחֲרֵי שָׁנָה הֵם יוֹצְאִים מֵהַמְּעָרָה בַּשֵּׁנִית. הַבֵּן רַבִּי אֶלְעָזָר יָצָא מְבֻלְבָּל עוֹד יוֹתֵר מֵהָעוֹלָם ״הַבַּטָּלָן״ מֵאֲשֶׁר הָיָה קֹדֶם! חֲרֵי מָה הֵם עָשׂוּ בַּשָּׁנָה הַזּוֹ? לָמְדוּ עוֹד תּוֹרָה! אָז רַבִּי אֶלְעָזָר יוֹצֵא וְהוּא לֹא מֵבִין אֶת הִתְנַהֲגוּת הָאֲנָשִׁים! הָיָה זֶה עֶרֶב שַׁבָּת, הֵם רָאוּ זָקֵן רָץ עִם שְׁנֵי חֲדַסִּים רַשְׁבַּ״י שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: ״לְאָן אַתָּה רָץ? לְמָה הַחֲדַסִּים״? הָאִישׁ עוֹנֶה לוֹ: ״זֶה לִכְבוֹד שַׁבָּת. שְׁנֵי הַחֲדַסִּים אֶחָד כְּנֶגֶד שָׁמוֹר וְאֶחָד כְּנֶגֶד זָכוֹר״. רַשְׁבַּ״י נִרְגַּע

אֵיזֶה יוֹפִי ! אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל ! רַבִּי אֶלְעָזָר הִסְתַּכֵּל עַל אַבָּא שָׁלוֹם וְלֹא הֵבִין.

- ״לְפָנַי שָׁנָה כָּעַסְתָּ עַל כֻּלָּם עַל שֶׁמַּפְסִיקִים חַיֵּי עוֹלָם, חֲרֵי עַכְשָׁו שֶׁלָּמַדְנוּ עוֹד יוֹתֵר תּוֹרָה הַהִתְנַהֲגוּת שֶׁלָּהֶם נִרְאֵית יוֹתֵר מַכְעִיסָה! כֵּיצַד אַתָּה רָגוּעַ״?
- ״מַסְפִּיק שֶׁיֵּשׁ אֶת שְׁנֵינוּ. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לוֹמַר תּוֹדָה עַכְשָׁו לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוֹצִיאָנוּ, נַעֲשָׂה מַשֶּׁהוּ בִּשְׁבִיל הַצִּבּוּר״.

זֶה אוֹתוֹ צִבּוּר שֶׁשָּׁנָה קֹדֶם הוּא שָׂרַף אֶת כָּל כְּלֵי הָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ עַכְשָׁו צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ בִּשְׁבִילוֹ? הֵם יָרְדוּ לִטְבֶרְיָה שָׁם הָיָה שֶׁטַח עֶנָק שֶׁהָיוּ בּוֹ הַרְבֵּה קִבְרֵי מֵתִים שֶׁאָבַד צִיּוֹנָם וּמְקוֹמָם. כָּל כֹּהֵן אוֹ כָּל מִי שֶׁהוּא טָהוֹר שֶׁאוֹכֵל בְּטָהֳרָה הָיָה צָרִיךְ לַעֲקֹף אֶת הַשֶּׁטַח כִּי לֹא יָדְעוּ הֵיכָן הַמֵּתִים נִמְצָאִים, וְיֵשׁ חֲשַׁשׁ שֶׁיִּטְמְאוּ לָהֶם. רַשְׁבִּ״י אָמַר: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה טוֹבָה עִמִּי אֲנִי אֶעֱשֶׂה טוֹבָה עִם הַצִּבּוּר !

הוּא קִצֵּץ תּוּרְמוּסִין וְהִשְׁלִיכָן עַל הַקַּרְקַע כָּל מָקוֹם שֶׁהָיָה טָמוּן שָׁם מֵת נַעֲשָׂה נֵס וְהוּא צָף לְמַעְלָה ! אָז יָדְעוּ לְסַמֵּן הֵיכָן נִמְצָא כָּל מֵת וְהֵיכָן לֹא. רַשְׁבִּ״י טִהֵר אֶת כָּל הַשֶּׁטַח.

מַעֲשֵׂי אֲבוֹת סִימָן לְבָנִים

מִתּוֹךְ הַסִּפּוּר הַזֶּה עוֹלוֹת כַּמָּה שְׁאֵלוֹת. אָנוּ רוֹאִים שֶׁרַשְׁבִּ״י יָצָא אַחֲרֵי 12 שָׁנָה כֻּלּוֹ בּוֹעֵר בְּאֵשׁ הַתּוֹרָה אוֹתָהּ לָמַד עִם אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא, וּכְשֶׁהוּא הִבִּיט בָּאֲנָשִׁים בַּחוּץ הוּא לֹא הֵבִין אֵיךְ הֵם ״מִתְבַּטְּלִים״. הוּא חָזַר לַמְּעָרָה לְעוֹד שָׁנָה לָמַד עוֹד תּוֹרָה בְּקֻדֶּשָׁה וְטָהֳרָה, חֲרֵי שֶׁכְּעֵת הוּא צָרִיךְ לְצֵאת עוֹד יוֹתֵר בּוֹעֵר בְּאֵשׁ הַתּוֹרָה, אָז מָה פִּתְאוֹם הוּא נִרְגַּע? מָה הִשְׁתַּנָּה?

וְלֹא רַק שֶׁהוּא נִרְגַּע אֶלָּא אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁכָּעַס עֲלֵיהֶם שָׁנָה קֹדֶם הוּא עוֹשֶׂה עִמָּם טוֹבָה? מְטַהֵר לָהֶם אֶת הַשָּׁטַח מִמֵּתִים מַרְגִּישׁ שֶׁהוּא חַיָּב לִגְמֹל לָהֶם טוֹב, מָה הִשְׁתַּנָּה?

נַמְשִׁיךְ לְרַגַּע עִם הַבֵּן רַבִּי אֶלְעָזָר. הוּא הִגִּיעַ לַדַּרְגָּה שֶׁל אָבִיו בַּלְמוּד וּבַקְּדֻשָּׁה עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (בבא מְצִיעָא פד:) שֶׁכְּשֶׁהוּא נִפְטַר מִן הָעוֹלָם הֵבִיאוּ אוֹתוֹ לַמְּעָרָה שֶׁל רַשְׁבִּ״י שֶׁהָיְתָה מֻקֶּפֶת בְּנַחַשׁ עֲנָק כְּשֶׁהַזָּנָב בְּתוֹךְ הַפֶּה. אָמְרוּ נוֹשְׁאֵי הַמִּטָּה: ״פְּתַח פִּיךָ וְיִכָּנֵס בֵּן אֵצֶל אָבִיו״ וְהַנָּחָשׁ פָּתַח אֶת הַפֶּה וְהִכְנִיסוֹ!

כְּשֶׁבָּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר נִפְטַר וְרָצוּ לְהַכְנִיסוֹ לַמְּעָרָה הַנָּחָשׁ לֹא פָּתַח! יָצְאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה שֶׁגַּם הַנֶּכֶד הִגִּיעַ לְדַרְגָּתָם אַךְ לוֹ לֹא הָיָה צַעַר הַמְּעָרָה. אִם כֵּן מַשְׁמַע שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר הִגִּיעַ לְדַרְגָּתוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ״י אָבִיו!

עוֹד מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא (שם) שֶׁחֲבֵרָיו שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא הִסְתַּכְּלוּ עָלָיו בְּעַיִן יָפָה לְאַחַר תְּקוּפָה שֶׁהוּא עָבַד עֲבוֹר מַלְכוּת רוֹמִי (נֶגֶד רְצוֹנוֹ) וְהִסְגִּיר פּוֹשְׁעִים וְגַנָּבִים גַּם יְהוּדִים לִידֵיהֶם. רַבִּי אֶלְעָזָר פַּחַד שֶׁכְּשֶׁיָּמוּת שֶׁמָּא לֹא יַסְפִּידוּ אוֹתוֹ מַסְפִּיק, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקְפִּיד מְאֹד אִם לֹא מַסְפִּידִים צַדִּיק כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ! הוּא חָשַׁב לְעַצְמוֹ, ״אִם לֹא יַסְפִּידוּ אוֹתִי מַסְפִּיק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲנִישׁ אֶת הַצַּדִּיקִים הָאֱלֶה״. לָכֵן הוֹרָה לְאִשְׁתּוֹ כֵּיוָן שֶׁעַדַיִן כּוֹעֲסִים עָלָיו וּמְדַבְּרִים עָלָיו שֶׁלֹּא תִּקְבֹּר אוֹתוֹ עַד שֶׁיֵּרָגְעוּ הָרוּחוֹת. בְּקֹשׁ שֶׁיָּשִׂימוּ אוֹתוֹ בַּעֲלִיַּת הַגָּג כְּשֶׁהוּא מַבְטִיחַ לָהּ כִּי הוּא לֹא יַרְקִיב.

וְכָךְ בְּמֶשֶׁךְ 22 שָׁנָה הוּא הָיָה מֻנָּח בַּעֲלִיַּת הַגָּג! כָּל בֹּקֶר הָיְתָה אִשְׁתּוֹ תּוֹלֶשֶׁת שְׂעָרָה מֵרֹאשׁוֹ וְהָיָה יוֹצֵא דָּם. אֲנָשִׁים

נִכְנְסוּ אֵלָיו לַחֶדֶר לְמִשְׁפָּט וּמֵעַלְיַת הַגַּג הָיָה פּוֹסֵק: "אַתָּה חַיָּב" "אַתָּה זַכַּאי"! 22 שָׁנָה אַף אֶחָד לֹא יָדַע שֶׁהוּא מֵת בִּכְלָל!

עַד שֶׁרַשְׁבַּ"י הִתְגַּלָּה בַּחֲלוֹם לַחֲבֵרָיו וְאָמַר: "פְּרִידָה אַחַת יֵשׁ לִי בֵּינֵיכֶם וְאִי אַתֶּם רוֹצִים לְהָבִיאָהּ אֶצְלִי"? יֵשׁ לִי בֵּן אֶצְלְכֶם שֶׁכְּבָר 22 שָׁנָה, אַף אֶחָד לֹא קוֹבֵר אוֹתוֹ?! הַחֲכָמִים הֵבִינוּ מָה קָרָה הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְקָבְרוּ אוֹתוֹ בַּמְּעָרָה.

מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא (תענית כ.) עַל אוֹתוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּדוֹשׁ שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה רוֹכֵב עַל חֲמוֹר עַל שְׂפַת הַנָּהָר כְּשֶׁדַּעְתּוֹ גַּסָּה עָלָיו כִּי הוּא לָמַד הַרְבֵּה תּוֹרָה בְּאוֹתוֹ יוֹם. מָה פֵּרוּשׁ דַּעְתּוֹ גַּסָּה עָלָיו? בַּשָּׂפָה שֶׁל הַיּוֹם, הַכַּוָּנָה שֶׁחָס וְשָׁלוֹם "עָלָה לוֹ לָרֹאשׁ". וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה בֶּן אָדָם עוֹבֵר בָּרְחוֹב וְהוּא צוֹעֵק לוֹ:

– "רֵיקָה כַּמָּה מְכֹעָר אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמָּא כָּל בְּנֵי עִירְךָ מְכֹעָרִין כְּמוֹתְךָ"?!

מְדֻבָּר בְּצַדִּיק קָדוֹשׁ אֵיךְ הוּא מְדַבֵּר כָּךְ?

– "אֵינִי יוֹדֵעַ אֶלָּא לֵךְ וֶאֱמוֹר לָאֻמָּן שֶׁעָשָׂאנִי כַּמָּה מְכֹעָר כְּלִי זֶה שֶׁעָשִׂיתָ"!

בְּאוֹתוֹ רֶגַע רַבִּי אֶלְעָזָר נִבְהַל הֵבִין מָה הוּא אָמַר יָרַד מֵהַחֲמוֹר הִשְׁתַּטַּח לְפָנָיו וְהִתְחִיל לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ סְלִיחָה,

– "נַעֲנֵיתִי לְךָ, מְחוֹל לִי",
– "אֵינִי מוֹחֵל לְךָ עַד שֶׁתֵּלֵךְ לָאֻמָּן שֶׁעָשָׂאנִי וֶאֱמוֹר לוֹ כַּמָּה מְכֹעָר כְּלִי זֶה שֶׁעָשִׂיתָ".

וְכָךְ הִמְשִׁיכוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְעִירוֹ שֶׁל הַמְּכֹעָר שָׁם יָצְאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לִקְרַאת רַבִּי אֶלְעָזָר. בִּקְרִיאוֹת "רַבִּי רַבִּי, מוֹרִי מוֹרִי". רוֹאֶה הַמְּכֹעָר אֶת הַהֲמוֹלָה וּמֵפְתָּע,

– "לְמִי אַתֶּם קוֹרִין רַבִּי"?
– "לְזֶה שֶׁמְּטַיֵּל אַחֲרֶיךָ",

– "אִם זֶה רַבִּי אַל יִרְבּוּ כְּמוֹתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל"!
– "מִפְּנֵי מָה"?

סְפֹר לָהֶם מָה קָרָה,

– "אַף עַל פִּי כֵן מְחוֹל לוֹ שֶׁאָדָם גָּדוֹל הוּא בַּתּוֹרָה".
– "בִּשְׁבִילְכֶם הֲרֵינִי מוֹחֵל לוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא רָגִיל לַעֲשׂוֹת כֵּן".

לָמַד רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת הַלֶּקַח נִכְנַס אֶל בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְדָרַשׁ: "לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם רַךְ כְּקָנֶה וְאַל יְהֵא קָשֶׁה כְּאֶרֶז".

הַסִּפּוּר הַזֶּה עוֹד יוֹתֵר קָשֶׁה מֵאָשֵׁר הַסִּפּוּר הַקּוֹדֵם שֶׁל רַשְׁבִּ"י. מָה זֹאת אוֹמֶרֶת דַּעְתּוֹ גַּסָּה עָלָיו? מָה זֹאת אוֹמֶרֶת עָלָה לוֹ לָרֹאשׁ? וְאֵיךְ הוּא שׁוֹאֵל אֶת אוֹתוֹ אָדָם: "מַדּוּעַ אַתָּה מְכַעֵר, וְאִם כֵּלָם מְכַעֲרִים כָּמוֹךָ"? זֶה דִּבּוּר שֶׁל פִּרְחַח אוֹ שִׁכּוֹר בַּשּׁוּק לֹא שֶׁל תַּנָּא אֱלוֹקִי!

כַּמּוּבָן שֶׁכָּל הָרֹאשׁוֹנִים וְכָל הָאַחֲרוֹנִים לְלֹא יוֹצֵא מֵהַכְּלָל מְפָרְשִׁים אַחֶרֶת מֵהַפְּשָׁט! הַפְּשָׁט הָאֲמִתִּי הוּא שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר הִתְכַּוֵּן בְּכָךְ שֶׁקָּרָא לוֹ מְכַעֵר שֶׁמְּכַעֲרִים מַעֲשָׂיו הוֹכִיחַ אוֹתוֹ שֶׁהוּא עֲבַרְיָן וְעָשָׂה לוֹ טוֹבָה. וְהַתֵּרוּץ הַזֶּה כֵּן קַל לָנוּ? אִם הוּא בֶּאֱמֶת עֲבַרְיָן שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ אָז מָה זוֹ הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַמְּכַעֵר: "לְךָ לָאֻמָּן שֶׁעָשָׂה אוֹתִי כָּכָה"? וְכִי ה' עָשָׂה אוֹתוֹ עֲבַרְיָן? חֲרֵי יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה חוֹפְשִׁית!

וְאִם הוּא מוֹכִיחַ אוֹתוֹ עַל מַעֲשָׂיו מָה פִּתְאוֹם הוּא נִבְהָל כְּשֶׁזֶּה אָמַר לוֹ שֶׁיֵּלֵךְ לָאֻמָּן שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ? מַדּוּעַ רַבִּי אֶלְעָזָר יוֹרֵד מֵהַחֲמוֹר וּמְנַסֶּה לְפַיֵּס אוֹתוֹ? אִם הוּא עֲבַרְיָן תּוֹכִיחַ אוֹתוֹ! אַתָּה מְכַבֵּד אוֹתוֹ? מָה זֹאת אוֹמֶרֶת "לְךָ לָאֻמָּן"? שֶׁיֹּאמַר לוֹ "אַתָּה עֲבַרְיָן! הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם! אַתָּה יוֹדֵעַ לָמָּה אַתָּה מְכַעֵר בְּמַעֲשֶׂיךָ? כִּי אַתָּה בּוֹחֵר לִהְיוֹת כָּךְ"! אָז מָה

פִּתְאוֹם הוּא רוֹדֵף אַחֲרָיו וּמְפַיֵּס אוֹתוֹ? לֹא מוּבָן הַסּוֹף שֶׁל הַסִּפּוּר לְפִי הַפֵּרוּשׁ הַזֶּה.

אֶלָּא צָרִיךְ לִשְׁאוֹל מָה לָמַד רַשְׁבִּ״י בַּמְּעָרָה כְּשֶׁהוּא יָצָא בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה? וּמָה לָמַד הַבֵּן שֶׁלּוֹ רַק שָׁנִים אַחֲרֵי מוֹתוֹ שֶׁל אָבִיו? אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד כְּלָל חָשׁוּב לְגַבֵּי חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה. אֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים שֶׁהָאֶפְשָׁרוּת מְחַכָּה לָהֶם עַל הַמַּדָּף תָּמִיד מָתַי שֶׁיִּתְחַשֵּׁק לִי! אֲנִי אֶחָזֵר! יֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁעוֹשִׂים גַּם תָּכְנִיּוֹת: כְּשֶׁאֲנִי אֵצֵא לְפֶנְסְיָה אֲנִי אֵלֵךְ לִשְׁעוּרֵי תּוֹרָה, בֵּינְתַיִם אֲנִי נוֹסֵעַ בְּשַׁבָּת כְּשֶׁאֵצֵא לְפֶנְסְיָה הַכֹּל יִהְיֶה אַחֶרֶת, כְּאִלּוּ יְחַכּוּ לִי.

הַתְּשׁוּבָה רַבּוֹתַי בְּנוּיָה עַל חֲלוֹנוֹת! מָה זֹאת אוֹמֶרֶת בְּנוּיָה עַל חֲלוֹנוֹת? יֵשׁ לִי אֶת הַחַיִּים שֶׁלִּי אֶת הַמַּסְלוּל שֶׁלִּי. יֵשׁ אֶת הַמַּסְלוּל שֶׁל הַתְּשׁוּבָה וְזֶה קִיר אָטוּם. וּמִדֵּי פַּעַם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לִי הִזְדַּמְּנוּת ״הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים״ (שיר השירים ב, ט), הוּא פּוֹתֵחַ לִי חַלּוֹן וְאוֹמֵר לִי: ״חֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה״! נִצַּלְתִּי אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת? אִם כֵּן הִרְוַחְתִּי. לֹא נִצַּלְתִּי? אֲחַכֶּה. כִּי עַד שֶׁלֹּא יִפָּתַח הַחַלּוֹן הַבָּא לֹא מִשְׁנֶה כַּמָּה מַכּוֹת אֲקַבֵּל עַל הָרֹאשׁ לֹא אַחְזוֹר מֵהֵן בִּתְשׁוּבָה, כִּי אִם הַחַלּוֹן סָגוּר אָז הַחַלּוֹן סָגוּר[13].

הַטָּעוּת שֶׁל פַּרְעֹה

מֵהֵיכָן לוֹמְדִים אֶת הַיְסוֹד שֶׁל הַחַלּוֹנוֹת? מִפַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. כְּשֶׁמֹּשֶׁה יָרַד לְמִצְרַיִם הָיוּ לְפַרְעֹה 10 חַלּוֹנוֹת לַחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה. כָּל חַלּוֹן הָיָה פָּתוּחַ 7 יָמִים. הַמַּכָּה הָיְתָה 7 יָמִים. לֹא 5 דַּקּוֹת, 7 יָמִים הָיָה לוֹ לְהַרְהֵר! וְהוּא הָיָה מְהַרְהֵר: ״אֲנִי אֶחְזוֹר

[13] אֶלָּא אִם כֵּן פּוֹעֵל הָאָדָם בְּמַאֲמָצִים אַדִּירִים לִפְתֹּחַ הַחַלּוֹן, וּרְאֵה הֶעָרָה בְּסוֹף הַפֶּרֶק.

אוֹ לֹא אֶחֱזֹר? פַּדִּיחָה, מָה יַגִּידוּ הַמְכַשְׁפִים? מִצַּד שֵׁנִי סוֹבְלִים״. אָז הוּא קוֹרֵא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא כְּבָר בָּא לַחְזֹר, אוֹמֵר לוֹ מֹשֶׁה: ״אָז אַתָּה מְשַׁחְרֵר אוֹתָם״? מֵיָּד עוֹנֶה לוֹ: ״לֹא, לֹא מַתְאִים לִי״. לֹא מַתְאִים לְךָ? נִסְגַּר הַחַלּוֹן!

אֵיךְ נִסְגַּר הַחַלּוֹן? כָּתוּב (שמות, ט, יב): ״**וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב פַּרְעֹה** וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם״. מָה פֵּרוּשׁ ״וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב פַּרְעֹה״? הֵיכָן הַבְּחִירָה הַחוֹפְשִׁית שֶׁלּוֹ? מָה פֵּרוּשׁ ״וַיְחַזֵּק אֶת לִבּוֹ״? הַכַּוָּנָה שֶׁסָּגַר לוֹ אֶת הַחַלּוֹן, ״הַחַלּוֹן שֶׁלְּךָ לֹא נִשְׁאַר פָּתוּחַ לָנֶצַח הוּא נִסְגַּר עַד הַמַּכָּה הַבָּאָה! בַּמַּכָּה הַבָּאָה יִפָּתַח הַחַלּוֹן עוֹד פַּעַם. תֵּנָצֵל? תֵּנָצֵל. לֹא תֵּנָצֵל? לֹא תֵּנָצֵל״.

חַלּוֹנוֹת אֵלּוּ נִפְתָּחִים בְּדֶרֶךְ כְּלָל בִּזְמַנִּים שֶׁל מְצוּקָה. בֶּן אָדָם שֶׁטּוֹב לוֹ לֹא נוֹטֶה לִשְׁקֹעַ בְּהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה! עוֹד לֹא רָאִיתִי אֵיזֶה מִלְיוֹנֵר שֶׁעָשָׂה עִסְקָה שֶׁל 100 מִלְיוֹן דּוֹלָר וְאָמַר לְעַצְמוֹ: ״אֲנִי כָּל כָּךְ שָׂמֵחַ תּוֹדָה לְךָ ה׳ מֵעַכְשָׁו אֲנִי שׁוֹמֵר שַׁבָּת״! אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ צָרוֹת הוּא יוֹדֵעַ לָרוּץ לְקִבְרֵי צַדִּיקִים וּלְכָל מִינֵי ״בַּבּוֹת״ שֶׁיַּעַזְרוּ לוֹ.

אֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים כְּדֵי לְהִפָּטֵר מֵהַצָּרוֹת אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁהַצָּרוֹת בָּאוֹת עָלֵינוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְפַּלֵּל! יֵשׁ אָדָם שֶׁיֶּשׁ שֶׁיָּשׁ שֵׁינָה קָלָה קוֹרְאִים לוֹ וְהוּא מִתְעוֹרֵר, אַךְ יֵשׁ שֶׁיָּשׁ שֵׁינָה חֲזָקָה וּמֵחְסֶר בְּרֵירָה צָרִיךְ לְנַעֲרוֹ וּלְטַלְטְלוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹתֵחַ לָנוּ חַלּוֹן עַל יְדֵי הַמְצוּקָה. כְּלוֹמַר הַמְצוּקָה הִיא דֶּרֶךְ לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה. מִכָּאן אָנוּ לְמֵדִים שֶׁמְּצוּקָה הִיא דָּבָר טוֹב, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן לְצַעֲרֵנוּ הָרַשֶּׁם בַּצִּבּוּר הוּא הָפוּךְ שֶׁאֲנָשִׁים אוֹמְרִים לְעַצְמָם, מִי פּוֹנֶה לַדָּת? מִי שֶׁנִּמְצָא בְּמְצוּקָה: הִתְגָּרֵשׁ פִּטְרוּ אוֹתוֹ מֵהָעֲבוֹדָה קִבֵּל אֶת הַמַּחֲלָה לֹא עָלֵינוּ אָז הוּא חוֹזֵר!

נוֹצַר רֹשֶׁם שֶׁהַדָּת חַס וְשָׁלוֹם הִיא מְקוֹם מִפְלָט שֶׁל כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁהִפְסִידוּ בַּחַיִּים, שֶׁאִם הוּא הָיָה טַיָּס אוֹ כּוֹכָב קוֹלְנוֹעַ מְפֻרְסָם הוּא לֹא הָיָה פֹּה, אֲבָל הוּא לֹא "הִצְלִיחַ" הַמִּסְכֵּן נוּ טוֹב אָז הוּא נִהְיֶה דָּתִי. זֶה מָה שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ לַעֲשׂוֹת חַס וְשָׁלוֹם.

כָּכָה אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא מְבִינִים רוֹאִים אֶת הָעִנְיָן מִבַּחוּץ. בֶּן אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ "מַצְלִיחַ" עוֹבֵד בְּחֶבְרַת מְחַשְׁבִים וְיוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר: "זֶהוּ, אֲנִי חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה". מִיָּד אוֹמְרִים לוֹ מַדּוּעַ? מָה קָרָה? אֲבָל מַצְלִיחַ לְךָ טוֹב לְךָ בַּחַיִּים מַדּוּעַ לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה? זֶה לֹא מִתְחַבֵּר לָהֶם.

הֲרֵי מִי חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה? הַיּוֹם בָּרוּךְ ה' יֵשׁ הַרְבֵּה חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה אֲבָל עַד לִפְנֵי 10 שָׁנִים הַחֲרֵדִים הַיְחִידִים שֶׁאֲנָשִׁים הִכִּירוּ הָיוּ רַק עַל מָסָךְ הַטֶּלֶוִיזְיָה, לֹא הִכָּרְנוּ חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה אָז הָיֵינוּ רוֹאִים חֲרֵדִים בַּטֶּלֶוִיזְיָה, 'הַשְּׁחוֹרִים' שְׁשׁוֹרְפִים דְּגָלִים בְּיוֹם הָעַצְמָאוּת וְלֹא עוֹמְדִים בַּצְּפִירָה.

אוֹ רוֹאִים אֵיזֶה עֲבַרְיָן שְׁנִתְפַּס וְנִשְׁפָּט לְחֶמְרָה. לַכְּלֶא הוּא נִכְנַס עִם 'קוֹצִים' בִּמְקוֹם שֵׂעָר וּלְעֶרְעוּר הוּא מַגִּיעַ עִם זָקָן וְכִפָּה שְׁחוֹרָה. אָז מִי זֶה חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה? עֲבַרְיָן! בֶּן אָדָם נוֹרְמָאלִי יַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה?

אַל תָּדוּן אֶת חֲבֵרְךָ

אֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים, אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָצָר מַצָּב שֶׁל מְצוּקָה שֶׁבּוֹ נִפְתָּח הַחַלּוֹן. נִכְנַסְנוּ דַּרְכּוֹ? נִכְנַסְנוּ! לֹא נִכְנַסְנוּ? לֹא נִכְנַסְנוּ! הַבְּחִירָה שֶׁלָּנוּ. וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ חַלּוֹנוֹת לִתְשׁוּבָה יֵשׁ חַלּוֹנוֹת שֶׁל הִתְגַּלּוּת נוֹסֶפֶת וְהִתְקַדְּמוּת בַּעֲבוֹדַת ה', וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי הָיָה חַלּוֹן כָּזֶה, פָּתְחוּ לוֹ

חַלּוֹן וְנִכְנַס. וּמָה הוּא קִבֵּל? קִבֵּל אֶת הַזֹּהַר קִבֵּל אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה אוֹרוֹת שֶׁלֹּא נִרְאוּ מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

אָדָם לֹא מֵבִין שֶׁנִּפְתַּח לוֹ חַלּוֹן הוּא חוֹשֵׁב "אֲנִי עוֹשֶׂה, אֲנִי בּוֹחֵר מָתַי לַחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה, אֲנִי חָזַרְתִּי". לָכֵן כְּשֶׁרַשְׁבִּ"י יָצָא הַחוּצָה הוּא צִפָּה שֶׁכָּל הָעוֹלָם יִהְיֶה כָּמוֹהוּ. כָּל אָדָם בְּיָמֵינוּ, כָּל צָעִיר שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, יָכוֹל בְּקַלּוּת לִסְבֹּל מַחְשִׁיכָה כָּזוֹ. הוּא חוֹזֵר הַבַּיְתָה מִשִּׁעוּר וְרוֹאֶה אֶת כָּל הַבַּיִת מֵהָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ, וְחוֹשֵׁב אֲנִי חָזַרְתִּי מֵעַכְשָׁו כֻּלְּכֶם חוֹזְרִים! אֵיךְ אַתָּה בְּלִי כִּפָּה?! אֵיךְ אָתְּ אוֹכֶלֶת בְּלִי לְבָרֵךְ?! מָה אָתְּ בָּעַל חַיִּים? אֵיפֹה הַצִּיצִית? אֵיפֹה הַתְּפִלִּין?

הוּא שָׂמֵחַ שֶׁלִּפְנֵי שָׁבוּעַ גַּם הוּא הָיָה בְּדִיּוּק כְּמוֹתָם, לוֹ פָּתְחוּ אֶת הַחַלּוֹן לָהֶם עוֹד לֹא פָּתְחוּ! אֲבָל הוּא לֹא מֵבִין אֶת זֶה. רַשְׁבִּ"י חָשַׁב שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לַחְזוֹר בַּמָּקוֹם. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "בּוֹא, תַּחְזוֹר לַמְּעָרָה". כְּשֶׁלָּמַד שָׁם בַּמְּעָרָה הַמְצוּקָה הָיְתָה הַרְבֵּה יוֹתֵר קָשָׁה בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה כִּי הוּא כְּבָר הָיָה בַּחוּץ נִגְמָר.

זֶה לֹא תַּעֲנוּג לָשֶׁבֶת לִלְמֹד בַּחוֹל עִם כָּל הַחֲרוּבִים, כָּל הַשָּׁנָה הַזּוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד רַשְׁבִּ"י גַּם סָבַל. הוּא כַּמּוּבָן נֶהֱנָה מֵהַלִּמּוּד, הוּא רוֹאֶה אוֹרוֹת שֶׁאִישׁ לֹא יִרְאֶה מִלְּבַדּוֹ אֲבָל הַתְּחוּשָׁה שֶׁכְּבָר יָצָא הַחוּצָה וְהֶחֱזִירוּ אוֹתוֹ אֲחוֹרָה הָיְתָה קָשָׁה לוֹ. הוּא הִתְחִיל לִשְׁאוֹל שְׁאֵלוֹת, מַדּוּעַ הֶחֱזִירוּ אוֹתִי? אָמְנָם הַתּוֹרָה שֶׁאֲנִי לוֹמֵד כָּאן יוֹתֵר טוֹבָה אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ רָצָה שֶׁאֵצֵא הַחוּצָה. הוּא מְחַבֵּר: "אֲנִי סוֹבֵל מִמְּצוּקָה וַאֲנִי זוֹכֶה לְהִתְעַלּוֹת וּלְהִתְקָרֵב לַה' זֹאת אוֹמֶרֶת הָיָה לִי פֹּה חַלּוֹן - מִקֵּרֶה מְצוּקָה שֶׁדַּרְכּוֹ עָלִיתִי בַּקְּדֻשָּׁה. הַתְּשׁוּבָה עוֹבֶדֶת עַל חַלּוֹנוֹת! זֶה מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה שֶׁאֶלְמַד".

כְּשֶׁיָּצָא מֵהַמְעָרָה בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה הוּא הִסְתַּכֵּל עַל הַכֹּל בְּצוּרָה אַחֶרֶת הוּא שָׁפַט כָּל אָדָם לְפִי הַכֵּלִים שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, הוּא רָאָה אֶת הָאִישׁ עִם הַהֲדסִים, יְהוּדִי פָּשׁוּט שֶׁעוֹבֵד וְלוֹמֵד מְכֻבָּד אֶת הַשַּׁבָּת מְסְתַּפֵּק בַּמּוּעָט, בָּרוּךְ ה׳ ! כְּשֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְחַזֵּק אֲחֵרִים, אֲנִי רוֹצֶה שֶׁכֻּלָּם יִרְאוּ אֶת הָאוֹר שֶׁאֲנִי רָאִיתִי. אֲבָל הַחַלּוֹן שֶׁלָּהֶם סָגוּר, אֵיךְ אֲנִי אַרְאֶה לָהֶם? אֶתֵּן לָהֶם מַכּוֹת עִם פַּטִּישׁ שֶׁל 100 קִילוֹ עַל הָרֹאשׁ? לֹא. אֲנִי אֵלֵךְ וְאֶעֱשֶׂה לָהֶם טוֹבָה.

וְכָךְ בָּא רַשְׁבִּ״י וְהֶעֱלָה אֶת כָּל הַמִּתִים בְּאוֹתוֹ שֶׁטַח בִּטְבֶרְיָה כְּדֵי שֶׁיְסַמְּנוּ אֶת הַצִּיּוּנִים שֶׁלָּהֶם וְכֹהֲנִים יוּכְלוּ לַעֲבוֹר. כֻּלָּם רוֹאִים אֶת הַגֵּס, הֵם נִדְהָמִים !

- ״אֵיךְ עָשִׂיתָ אֶת זֶה״?
- ״אֵיךְ עָשִׂיתִי? זֶה כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה״,
- ״מָה בֶּאֱמֶת? הַכֹּחַ שֶׁל הַתּוֹרָה עוֹשֶׂה כָּךְ? גַּם אֲנִי רוֹצֶה לִלְמֹד״!

כָּכָה מַחְזִירִים בִּתְשׁוּבָה ! בְּנֹעַם, בְּיוֹפִי, בְּדֶגֶמָא אִישִׁית. לֹא בְּהַפְחָדוֹת וְאִיּוּמִים !

רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא הֵבִין מָה שֶׁאָבִיו הֵבִין בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה בַּמְּעָרָה. מָתַי הוּא כֵּן הֵבִין? בַּמַּעֲשֶׂה עִם הַמִּכְעָר. הוּא רוֹכֵב בַּדֶּרֶךְ עַל חֲמוֹר וְדַעְתּוֹ גַּסָּה עָלָיו. מָה הַכַּוָּנָה דַּעְתּוֹ גַּסָּה עָלָיו? הוּא חוֹשֵׁב אֲנִי בֶּן שֶׁל גְּדוֹלִים, כַּמָּה תּוֹרָה אֲנִי יוֹדֵעַ. פִּתְאוֹם הוּא רוֹאֶה אֵיזֶה עֲבָרְיָן מְכֹעָר בְּמַעֲשָׂיו אָז הוּא מֵעִיר לוֹ אֵיךְ אַתָּה מִתְנַהֵג כָּךְ? הֵיכָן לָמַדְתָּ? הוּא לֹא מֵבִין אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהִתְקַלְקֵל כָּכָה.

וּמָה עָנָה לוֹ הַמִּכְעָר? לְךָ לָאֻמָּן שֶׁעָשָׂה אוֹתִי כָּכָה ! כְּלוֹמַר שְׁמַע גַּם אֲנִי רוֹצֶה לַחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה, רַק שֶׁאֲצִלִי הַחַלּוֹן

שֶׁלִּי סָגוּר וְאַתָּה הַחַלּוֹן שֶׁלְּךָ נִפְתָּח ! אַתָּה יָשַׁבְתָּ בַּמְּעָרָה הָיִיתָ בִּמְצוּקָה וְאָז בָּא לְךָ אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא. אֲנִי לֹא הָיִיתִי בַּמְּעָרָה, אֲנִי הָיִיתִי בִּמְאוּרַת סַמִּים. אֵלַי לֹא בָּא אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא, בָּאָה הַמִּשְׁטָרָה בָּאוּ מַס הַכְנָסָה. אֲנַחְנוּ לֹא אוֹתוֹ דָּבָר ! מָה אַתָּה מִתְנַשֵּׂא עָלַי ?

וְאָז נָפַל הָאָסִימוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר מָה אַתָּה מִתְנַשֵּׂא עָלָיו ? אָז הוּא חָצִי עֲבַרְיָן קָטָן וְאַתָּה תַּנָּא אֱלוֹקִי בְּסֵדֶר. אֲבָל אַתָּה הָיִיתָ בַּמְּעָרָה אַתָּה הָיִיתָ בִּמְצוּקָה שֶׁבִּזְכוּתָהּ הִתְקָרַבְתָּ לַה׳ וְהָיָה לְךָ גִּלּוּי אֵלְיָהוּ, לָמַדְתָּ עִם רַשְׁבִּ״י.

תִּרְאֶה אֵיפֹה שֶׁהוּא גָּדַל אַתָּה שׁוֹפֵט אוֹתוֹ בַּכֵּלִים שֶׁלְּךָ ? בָּעֵינַיִם שֶׁלְּךָ ? בַּיְכוֹלוֹת שֶׁלְּךָ ? מָה זֶה קָשׁוּר ? ! יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי הַמְּכֹעָר הָיָה אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא בְּעַצְמוֹ, וְהוּא רָצָה לְלַמֵּד אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁלֹּא יִתְנַהֵג כָּךְ יוֹתֵר, שֶׁתִּהְיֶה דַּעְתּוֹ גַּסָּה עָלָיו מִמְּרוֹם מְקוֹמוֹ.

הַתְּסִכּוּל שֶׁל הַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה

אָמְרוּ חֲזַ״ל (אבות ב, ד): ״אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ״ וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁאַף פַּעַם לֹא תַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ. הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לְהָבִין אֶת מְקוֹמוֹ זֶה רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. לָכֵן הוּא הַיָּחִיד שֶׁמֻּתָּר לוֹ לָדוּן. אַתָּה לֹא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ, אָז אַל תָּדוּן אוֹתוֹ ! אַתָּה לֹא יָכוֹל לִשְׁפּוֹט, אֶלָּא לֹא אוֹתָם כֵּלִים, לֹא אוֹתָן יְכוֹלוֹת. הַחַלּוֹן שֶׁלְּךָ פָּתוּחַ הַחַלּוֹן שֶׁלּוֹ סָגוּר !

הַבְּעָיָה הִיא שֶׁהַחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה מִתְעַכֵּל כִּי הוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה רָאָה אוֹרוֹת, טָעַם אֶת הַטַּעַם שֶׁל הַדָּת, שֶׁל הַתְּפִלּוֹת. הוּא רוֹצֶה לְהָבִיא מִזֶּה לְבֵיתוֹ, אִשְׁתּוֹ לֹא רוֹצָה, הָאַחִים שֶׁלּוֹ לֹא רוֹצִים, אַבָּא שֶׁלּוֹ צוֹעֵק: תָּעוּף לִי מֵהַבַּיִת ! וְהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא מִשְׁתַּגֵּעַ אֵיךְ אַתֶּם לֹא רוֹאִים מָה שֶׁאֲנִי רוֹאֶה ? אֵיךְ אַתֶּם לֹא

רוֹאִים? שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם! שֶׁיִּפָּתַח לָהֶם הַחַלּוֹן, הַחַלּוֹן שֶׁלּוֹ פָּתוּחַ שֶׁלָּהֶם סָגוּר. לִשְׁבֹּר לָהֶם אֶת הַחַלּוֹן הוּא לֹא יָכוֹל.

צַדִּיקִים גְּדוֹלִים יְכוֹלִים עִם הַכֵּלִים שֶׁלָּהֶם. הֵם יְכוֹלִים לִשְׁבֹּר אֶת הַחַלּוֹן גַּם אִם הַחַלּוֹן סָגוּר. פַּעַם הָיָה אָדָם אֶחָד שֶׁהָלַךְ לַבַּבָּא סָאלִי זָצוֹק״ל, הוּא בָּא עִם הַבֵּן שֶׁלּוֹ שֶׁהִתְחִיל לָלֶכֶת בִּדְרָכִים לֹא טוֹבוֹת. הוּא חָשַׁב שֶׁהַצַּדִּיק יַטִּיף לוֹ יוֹכִיחַ אוֹתוֹ קָשׁוֹת אֲבָל הַצַּדִּיק רַק שָׁמַע אֶת הַסִּפּוּר, לָקַח אֶת הַיָּד שֶׁל הַצָּעִיר בְּיָדוֹ הִסְתַּכֵּל לוֹ בַּפָּנִים וּבָכָה! בָּכָה לוֹ מוּל הַפָּנִים, 5 דַּקּוֹת! מֵרֹב שֶׁכָּאַב לוֹ עָלָיו! הַצָּעִיר חָזַר בִּתְשׁוּבָה! הַבְּכִי שֶׁל הַבַּבָּא סָאלִי שָׁבַר לוֹ אֶת כָּל הַמַּחְסוֹמִים! הוּא לֹא רַק פָּתַח לוֹ חַלּוֹן הוּא פָּרַץ לוֹ אֶחָד מִשַּׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם!

אֶת זֶה צַדִּיקִים יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת, אֲנַחְנוּ לֹא צַדִּיקִים. פָּתְחוּ לָנוּ חַלּוֹן? חָזְרְנוּ בִּתְשׁוּבָה? אַשְׁרֵנוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ. מַדּוּעַ אֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁכְּעֵת זֶה תַּפְקִידֵנוּ לָדוּן אֶת כָּל הָאֲחֵרִים? וְעוֹד עִם פַּטִּישׁ שֶׁל 100 קִילוֹ? אֲנַחְנוּ כְּמוֹ רַשְׁבִּ״י שֶׁיָּצָא מֵהַמְּעָרָה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שׂוֹרֵף אֶת כֻּלָּם! ״מַדּוּעַ אַתָּה לֹא כָּמוֹנִי״?! זֶה לֹא עוֹבֵד כָּכָה. כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת שֶׁלּוֹ.

לְמִי אִכְפַּת?

וְהָאֱמֶת שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מְזַהִים אֶת הַחַלּוֹן שֶׁלָּנוּ, כִּי אֲנַחְנוּ לֹא מַאֲמִינִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָלָל מַרְגִּישׁ בָּנוּ וְרוֹצֶה אוֹתָנוּ. אַחֲרֵי 120 אֲנַחְנוּ נִרְאֶה שֶׁטָּעִינוּ אֲבָל אָז יִהְיֶה כְּבָר מְאֻחָר מִדַּי. הֶחָכְמָה לִרְאוֹת בִּזְמַן אֱמֶת בָּעוֹלָם הַזֶּה עַד כַּמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ וְרוֹצֶה בָּנוּ כְּפִי שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה: ״אַהֲבַת אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ״.

נִקַּח לְדֻגְמָא אֶת הָאוֹלִמְפִּיָאדָה. פַּעַם בְּ-4 שָׁנִים כָּל הָעוֹלָם מִשְׁתַּגֵּעַ לְחֹדֶשׁ שָׁלֵם. לֹא מְעַנְיֵן אוֹתָם לֹא מִלְחָמוֹת לֹא אֲסוֹנוֹת לֹא אַבְטָלָה, כְּלוּם. בַּאוֹלִמְפִּיָאדָה מִשְׁתַּתְּפִים סְפּוֹרְטַאִים מִיּוֹתֵר מִמָּאתַיִם מְדִינוֹת. הַפְּדוּרֶגֶל וְהַכַּדּוּרְסָל כְּבָר לֹא מְעַנְיְנִים מְעַנְיֵן אוֹתָם הַהוּא שֶׁקּוֹפֵץ עַל הַ"חָמוֹר" וְהַהוּא שֶׁקּוֹפֵץ עִם הַמּוֹט וְזֶה שֶׁרָץ 100 מֶטֶר, זֶה מָה שֶׁמְּעַנְיֵן אֶת כָּל הָעוֹלָם.

מַדּוּעַ? כִּי הַסְּפּוֹרְטַאי מְיַצֵּג אֶת הַשִּׁיא שֶׁהַגּוּף הָאֱנוֹשִׁי יָכוֹל לְהַגִּיעַ אֵלָיו. סְפּוֹרְטָאִים שֶׁהִשְׁקִיעוּ שָׁנִים מִזְּמַנָּם שָׁעוֹת עַל גַּבֵּי שָׁעוֹת יוֹם אַחַר יוֹם אֲמוּנִים כֹּשֶׁר. רַק כְּדֵי לְהַגִּיעַ לַבָּמָה הַגְּדוֹלָה בָּעוֹלָם לְתַחֲרוּת מוּל כָּל הָעוֹלָם.

הַהֶבְדֵּל בֵּין שִׂיא הַהַצְלָחָה לְכִשָּׁלוֹן הוּא שְׁנֵיָה אַחַת, 2 שְׁנִיּוֹת, 10 סַנְטִימֶטְרִים, תָּלוּי בְּאֵיזוֹ תַחֲרוּת הוּא מִשְׁתַּתֵּף. אֲנָשִׁים מַגִּיעִים לְשִׂיאִים לֹא מוּבָנִים לַגּוּף הָאֱנוֹשִׁי. בֶּן אָדָם רָץ 100 מֶטְרִים בְּפָחוֹת מֵעֶשֶׂר שְׁנִיּוֹת, בֶּן אָדָם תּוֹפֵס מוֹט וְקוֹפֵץ לְגֹבַהּ שֶׁל 6 מֶטְרִים. אִם אֲנִי קוֹפֵץ לְגֹבַהּ כָּזֶה בָּרְחוֹב אֲנִי נִכְנָס לְמִישֶׁהוּ לַסָּלוֹן בְּקוֹמָה שְׁלִישִׁית. אֲנָשִׁים עוֹשִׂים דְּבָרִים מַדְהִימִים, בֶּטַח שֶׁזֶּה מְעַנְיֵן אוֹתָנוּ! אָז אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים לִרְאוֹת.

אֲבָל יֵשׁ עָנָף אֶחָד שֶׁלֹּא מְעַנְיֵן אַף אֶחָד כּוֹלֵל אֶת אֵלֶּה שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים בּוֹ - רִיצַת הַמָּרָתוֹן. לִרְאוֹת אֲנָשִׁים רָצִים 3 שָׁעוֹת? אַף אֶחָד נוֹרְמָאלִי לֹא יַעֲשֶׂה אֶת זֶה. לָכֵן גַּם לֹא מְשַׁדְּרִים אֶת זֶה. אֲנַחְנוּ רוֹאִים תַּחֲרוּיוֹת שְׁחִיָּה, רִיצָה קְצָרָה, ג׳וּדוֹ, הַגְּמָר הַזֶּה וְהַגְּמָר הַהוּא. פַּעַם בַּחֲצִי שָׁעָה הֵם מַקְרִינִים אֵיזוֹ קֻבִּיָּה בְּקִצּוּר הַמָּסְךְ לְמַעְלָה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהֵם עֲדַיִן רָצִים.

גַּם אֵין שִׂיא בְּסוֹף הַתַּחֲרוּת אֵין מֻתָּח, כִּי אִם הַהֶבְדֵּל בֵּין מָקוֹם רִאשׁוֹן לְמָקוֹם שְׁמִינִי בְּרִיצַת 100 מֶטֶר הוּא שְׁנֵיָה

וַחֲצִי בְּמָרתוֹן זֶה חֲצִי שָׁעָה ! 10 דַּקוֹת מֵהַפִּתִיחָה הָאֶתְיוֹפִּי פּוֹתֵחַ פָּעַר וּמְנַצֵּחַ. כְּשֶׁהַמָּקוֹם הַשֵּׁנִי מַגִּיעַ - הַמָּקוֹם הָרִאשׁוֹן כְּבָר נִמְצָא בַּמְּכוֹנִית בַּדֶּרֶךְ הַבַּיְתָה !

בַּגְּמָר שֶׁל 100 מֶטְרִים יֵשׁ 8 מִתְחָרִים. הַמָּקוֹם הָאַחֲרוֹן הוּא הָאִישׁ הַשְּׁמִינִי הֲכִי מָהִיר בָּעוֹלָם, מֶרְחָק שְׁנִיָּה וַחֲצִי מֵהָאִישׁ הָרִאשׁוֹן, זֶה הֶשֵּׂג ! בְּמָרתוֹן יֵשׁ בַּגְּמָר מֵאוֹת מִשְׁתַּתְּפִים.

וְכָכָה רָץ לוֹ יְדִידֵנוּ הַקָּטָן וּמְסַיֵּם אֶת הַתַּחֲרוּת בְּמָקוֹם 200 וּמַשֶּׁהוּ. הוּא גַּם לֹא יוֹדֵעַ אֵיזֶה מָקוֹם הוּא סִיֵּם עַד שֶׁמִּישֶׁהוּ יִטְרַח לַעֲבוֹר עַל הַמַּצְלְמוֹת יוֹתֵר מְאֻחָר. וְהוּא מִתְסַכֵּל. הוּא הִתְאַמֵּן 4 שָׁנִים וְזוֹ הַתּוֹצָאָה שֶׁהוּא מַשִּׂיג ? הַהוּא שֶׁגָּמַר מָקוֹם שְׁמִינִי בְּרִיצַת 100 מֶטֶר מְחַכָּה לוֹ מִשְׁלַחַת בִּשְׂדֶה הַתְּעוּפָה, יְדִידֵנוּ שֶׁחוֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל מֵהַמָּרתוֹן אֲפִילוּ אִשְׁתּוֹ לֹא מְחַכָּה לוֹ הוּא לוֹקֵחַ מוֹנִית הַבַּיְתָה ! הוּא הִשְׁתַּתֵּף בְּמָרתוֹן בַּאוֹלְמְפִּיָאדָה אַף אֶחָד לֹא צִלֵּם אֶת זֶה אַף אֶחָד לֹא הִתְעַנְיֵן בָּזֶה לֹא כָּתְבוּ עָלָיו בִּכְלָל, וְהוּא יוֹשֵׁב בַּבַּיִת בִּדְכָאוֹן. בִּשְׁבִיל מָה טָרַחְתִּי ? 4 שָׁנִים הִתְאָמַנְתִּי, לְמִי אִכְפַּת ?

וְאָז הוּא רוֹאֶה תַּקְצִיר שֶׁל תַּחֲרוּיוֹת הַגְּמָר שֶׁל הָאוֹלְמְפִּיָאדָה וּמַרְאִים אֶת הַגְּמָר הַזֶּה וְאֶת הַגְּמָר הַהוּא, וְתוֹךְ כְּדֵי שֶׁרוֹאִים אֶת הַגְּמָר שֶׁל הַג׳וּדוֹ אוֹ הַשְׁחָיָה, הוּא רוֹאֶה שֶׁבְּדִיּוּק בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל הַגְּמָר יֵשׁ קֻבִּיָּה קְטַנָּה בִּקְצֵה הַמָּסָךְ שֶׁל מַעֲקַב אַחֲרֵי הַמָּרתוֹן. וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ ! לֹא בִּקְּשׁוּ הַגְּמָר אֶלָּא בַּנְּקוּדָה מְסֻיֶּמֶת בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ.

כַּיָּדוּעַ בְּמַהֲלַךְ הַמַּסְלוּל שֶׁל הַמָּרתוֹן מְפֻזָּרוֹת תַּחֲנוֹת בָּהֶן עוֹמְדִים נְעָרִים עִם כּוֹסוֹת מַיִם הַמְחַכִּים שָׁם מַתְחִילַת הַמָּרתוֹן, וְהָרָץ לוֹקֵחַ מֵהֶם כּוֹס שׁוֹפֵךְ עַל עַצְמוֹ וּמַמְשִׁיךְ לָרוּץ.

הָרָצִים לֹא שׂוֹתִים אֶת הַמַּיִם כִּי אָסוּר לִשְׁתּוֹת מַיִם תּוֹךְ כְּדֵי רִיצָה וְזֶה יִכָּוֵץ לָהֶם אֶת כָּל הַחֲלָקִים הַפְּנִימִיִּים בַּגּוּף. הָרַעְיוֹן שֶׁל שְׁפִיכַת הַמַּיִם עַל עַצְמָם הוּא לְקָרֵר הַגּוּף כְּמוֹ מָנוֹעַ שֶׁל אוֹטוֹ כְּשֶׁהוּא מִתְחַמֵּם מֵהַמַּאֲמָץ. אָז יְדִידֵנוּ בִּזְמַן הַמָּרָתוֹן אֲפִילוּ לֹא הִרְגִּישׁ שֶׁמִּישֶׁהוּ הִגִּישׁ לוֹ אֶת יָדוֹ עִם כּוֹס שֶׁל מַיִם. הוּא הָיָה מְרֻכָּז בַּמֵּרוֹץ הַכֹּל הָיָה בְּמַצַּב "אוֹטוֹמָט". עַכְשָׁו כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב בַּסָּלוֹן אַחֲרֵי שֶׁנִּגְמַר הַמֵּרוֹץ הוּא רוֹאֶה פִּתְאוֹם אֶת עַצְמוֹ עַל הַמָּסָךְ, הוּא רוֹאֶה יָד עִם כּוֹס אֲפִילוּ לֹא צָלְמוּ אֶת הַנַּעַר, יָד מִשּׁוּם מָקוֹם מוֹשִׁיטָה לוֹ מַיִם.

וּפִתְאוֹם נָפַל לוֹ הָאֲסִימוֹן ! אֲנִי חָשַׁבְתִּי שֶׁלְּאַף אֶחָד לֹא אִכְפַּת מִמֶּנִּי וְמֵהַתַּחֲרוּת, אֲפִילוּ לְאִשְׁתִּי לֹא הָיָה אִכְפַּת, אֲפִילוּ לִי לֹא הָיָה אִכְפַּת ! אַחֲרֵי שֶׁסִּיַּמְתִּי בְּמָקוֹם 200 וּמַשֶּׁהוּ ! אֲבָל מִישֶׁהוּ כֵּן חָשַׁב עָלַי. מִישֶׁהוּ חָשַׁב עָלַי עוֹד לִפְנֵי שֶׁהַמֵּרוֹץ הִתְחִיל וְדָאַג שֶׁיִּהְיֶה לִי נַעַר עִם כּוֹסוֹת מַיִם שֶׁיְּחַכֶּה לִי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם וַאֲנִי אֲפִילוּ לֹא שַׂמְתִּי לֵב ! לֹא הֶעָרַכְתִּי ! לֹא עָצַרְתִּי לִשְׁאוֹל "מֵהֵיכָן הַכּוֹס הַזּוֹ ? מִמְּךָ ? תּוֹדָה רַבָּה". מָה פִּתְאוֹם ? אֲנִי מַמְשִׁיךְ לָרוּץ, אֲנִי בַּתַּחֲרוּת.

וּמִי שֶׁדָּאַג לִי לֹא עָשָׂה אֶת זֶה בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ, בִּשְׁבִיל כָּבוֹד, הוּא דָּאַג לִי רַק בִּשְׁבִיל שֶׁאֲסַיֵּם אֶת הַמַּסְלוּל שֶׁלִּי. נָתְנוּ לִי מַיִם כְּדֵי שֶׁאַמְשִׁיךְ לָרוּץ. טָרְחוּ בִּשְׁבִילִי צִלְמוּ אוֹתִי גַּם בַּדֶּרֶךְ אֲפִילוּ שֶׁזֶּה לֹא שֵׁדֵר, יֵשׁ מִישֶׁהוּ שֶׁהָיִיתִי חָשׁוּב לוֹ לְאֹרֶךְ כָּל הַמַּסְלוּל ! עַד שֶׁאַסַּיֵּם אֶת הָרִיצָה בַּתַּחֲרוּת.

רַבּוֹתַי, הָרָץ הַזֶּה זֶה אֲנַחְנוּ. אֲנַחְנוּ כָּל הַחַיִּים רָצִים בְּמָרָתוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה מְשַׁגְּעִ אוֹתָנוּ מֵרֹב לָחַץ. אָנוּ רָצִים לְשַׁלֵּם מַשְׁכַּנְתָּא וְאָז רָצִים לַחֲתֻנָּה שֶׁל הַשָּׁכֵן רָצִים לַעֲבוֹדָה וְרָצִים לֶאֱסוֹף אֶת הַיְלָדִים, אֵין לָנוּ זְמַן אֲפִילוּ לִנְשֹׁם ! אֲנַחְנוּ לֹא

קוֹלְטִים בִּזְמַן אֱמֶת, אֶלָּא רַק אַחֲרֵי הַמַּאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה כְּשֶׁיַּקְרִינוּ לָנוּ אֶת כָּל הַחַיִּים עַל הַמָּסָךְ שָׁם נִרְאֶה כַּמָּה כּוֹסוֹת מַיִם קִבַּלְנוּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אֵיךְ שֶׁהִגַּעְנוּ לְמַשְׁבֵּר כַּלְכָּלִי וְאֵיזֶה מִישֶׁהוּ עִם חוֹב יָשָׁן בָּא וּפָרַע לָנוּ אֶת הַחוֹב, וְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מֵהַמְצוּקָה. עוֹבְרִים כַּמָּה חֲדָשִׁים וַאֲנַחְנוּ בְּרִיב גָּדוֹל עִם הָאִשָּׁה וְכָל הַמִּשְׁפָּחָה הַקְּרוֹבָה מִתְעָרֶבֶת לְלֹא הַצְלָחָה וְאָז מַגִּיעַ אֵיזֶה דּוֹד מֵעָפוּלָה לְבַקֵּר "בְּמִקְרֶה" וְדִבֵּר אִתָּנוּ קָצַת וּפִיֵּס אוֹתָנוּ. וְהִמְשַׁכְנוּ עוֹד כַּמָּה חֲדָשִׁים וְאָז הַיֶּלֶד קִבֵּל אֵיזוֹ מַחֲלָה לֹא עָלֵינוּ, וְהָיִינוּ נוֹאָשִׁים מִכָּל הָרוֹפְאִים וְהַפְּרוֹפְסוֹרִים שֶׁצָּבְעוּ הַכֹּל בְּשָׁחֹר עַד שֶׁבָּא אֵיזֶה רוֹפֵא צָעִיר שֶׁעָבַר שָׁם בְּמִסְדְּרוֹן בְּמִקְרֶה הִמְלִיץ עַל אֵיזוֹ בְּדִיקָה, גִּלִּינוּ אֶת הַבְּעָיָה וְהִיא נִפְתְּרָה.

אֵלֶּה כּוֹסוֹת הַמַּיִם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל הַחַיִּים! לְשֵׁם מָה? כִּי הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ! כִּי הוּא רוֹצֶה בָּנוּ! הוּא מְעַנְיֵן לְסַיֵּעַ לָנוּ לְסַיֵּם אֶת הַמַּסְלוּל שֶׁלָּנוּ.

יֵשׁ נוֹהֲגִים לִקְרֹא "פָּתַח אֵלִיָּהוּ" (תיקוני הזהר יז.) לִפְנֵי הַתְּפִלּוֹת. שָׁם אוֹמֵר אֵלִיָּהוּ עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא חָד וְלָא בְחֻשְׁבָּן" כְּלוֹמַר "שָׁאַתָּה הוּא אֶחָד וְלֹא בְּחֶשְׁבּוֹן". "אֶחָד" שֶׁל חֶשְׁבּוֹן פֵּרוּשׁוֹ שֵׁשׁ אַחֲרָיו גַּם מִסְפָּרִים "2" וְ"3" וְכֵן הָלְאָה. אָז אִם אֲנִי אַגִּיד עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אֶחָד שֶׁל חֶשְׁבּוֹן אָז יֵשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְגַם יֵשׁ כְּבְיָכוֹל מִסְפָּר 2 וְ-3 וְכוּ', חַס וְשָׁלוֹם. אֵין כָּזֶה דָּבָר! יֵשׁ רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ!

וְצָרִיךְ שֶׁנֵּדַע כִּי גַּם הַתּוֹרָה שֶׁלָּנוּ הִיא רַק אַחַת וְגַם אֲנַחְנוּ! בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקרא עג.) כָּתוּב כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

הַתּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל חַד הֵם![14] כְּמוֹ שֶׁה׳ הוּא אֶחָד וְהַתּוֹרָה הִיא אַחַת, כָּךְ עַם יִשְׂרָאֵל הוּא אֶחָד וְהֵם כְּרוּכִים זֶה בָּזֶה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁגַּם אֲנִי בְּתוֹר יִשְׂרָאֵל עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲנִי **חָד וְלָא בְחֻשְׁבָּן!** בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין עוֹד אֶחָד כָּמוֹנִי אֵין לִי תַּחֲלִיף. ה׳ יִתְבָּרַךְ שָׁם אוֹתִי בָּעוֹלָם לְמַטָּרָה מְאֹד מְסֻיֶּמֶת לְהוֹעִיד לִי תַּפְקִיד מֻגְדָּר, וְאֵין עוֹד שׁוּם אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁיָּכוֹל לְמַלֵּא אֶת הַתַּפְקִיד הַזֶּה, זוֹ הַחֲשִׁיבוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל יְהוּדִי בְּעֵינֵי ה׳, כָּל יְהוּדִי הוּא אֶחָד! אֵין עוֹד כָּמוֹהוּ!

מָקוֹם רִאשׁוֹן

כְּשֶׁאֲנִי רָץ בְּמַסְלוּל עִם עוֹד אֲנָשִׁים אֲנִי מַשְׁוֶה אֶת עַצְמִי תָּמִיד לַאֲחֵרִים. הַהוּא יוֹתֵר עָשִׁיר מִמֶּנִּי הַשֵּׁנִי יוֹתֵר עָנִי מִמֶּנִּי זֶה יוֹתֵר יָפֶה מִמֶּנִּי וְזֶה יוֹתֵר מְכוֹעָר מִמֶּנִּי. בְּמַסְלוּל כָּזֶה אֲנִי גּוֹמֵר בְּמָקוֹם 200 וּמַשֶּׁהוּ כִּי יֵשׁ מֵאוֹת אֲחֵרִים שֶׁהֵם יוֹתֵר טוֹבִים מִמֶּנִּי, וְיֵשׁ מֵאֲחוֹרַי כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם פַּחוֹת טוֹבִים. אֲבָל כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתִי - הוּא רוֹאֶה **רַק** אוֹתִי עַל הַמַּסְלוּל! מָתַי שֶׁאַגִּיעַ לְקַו הַגְּמָר אֲנִי תָּמִיד מָקוֹם רִאשׁוֹן בִּשְׁבִילוֹ, אִכְפַּת לוֹ רַק שֶׁלְּאָרֵךְ כָּל הַמַּסְלוּל אָפְעַל לְפִי הַיְכוֹלוֹת שֶׁלִּי, אֲנַצֵּל אוֹתָם בִּמְלוֹאָם! וְאָז גַּם אִם אַגִּיעַ רַק לַמָּקוֹם הַ-200 כִּבְיָכוֹל יַחְסִית לַאֲחֵרִים, בִּשְׁבִילוֹ אֲנִי בַּמָּקוֹם הָרִאשׁוֹן כִּי ה׳ לֹא מוֹדֵד אוֹתִי לְפִי אֲחֵרִים אֶלָּא לְפִי הַיְכוֹלוֹת וְהַכֵּלִים שֶׁהוּא נָתַן לִי.

אֲבָל יוֹתֵר חָשׁוּב לַה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁאֲנִי אַפְנִים אֶת זֶה שֶׁהוּא אוֹהֵב אוֹתִי וְרוֹצֶה בְּהַצְלָחָתִי כְּדֵי שֶׁגַּם לִי יִהְיֶה אִכְפַּת מֵהַמַּסְלוּל אֶלָּה הַכּוֹסוֹת מַיִם. הַכּוֹסוֹת מַיִם הֵם הַחֲלוֹנוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

---

[14] "תְּלַת דַּרְגִּין אִנּוּן מִתְקַשְּׁרָן דָּא בְּדָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְתָא וְיִשְׂרָאֵל". תַּרְגּוּם: "שָׁלֹשׁ דַּרְגּוֹת אֵלּוּ מִתְקַשְּׁרוֹת זוֹ בַּזּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל".

הוּא פּוֹתֵחַ לָנוּ. אֵין לָנוּ מַיִם לְאֹרֶךְ כָּל הַדֶּרֶךְ פַּעַם בְּכַמָּה זְמַן יֵשׁ תַּחֲנָה, שָׁם הוּא מוֹפִיעַ עִם כּוֹס מַיִם.

זוֹ לֹא חָכְמָה לִרְאוֹת אֶת זֶה אַחֲרֵי 120 שָׁנָה וְלוֹמַר פִּסְפַּסְתִּי בְּגָדוֹל, אִם הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁלְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל כָּךְ אִכְפַּת מִמֶּנִּי וְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִתִּי בְּכָל רֶגַע וְרֶגַע הָיִיתִי טוֹרֵחַ יוֹתֵר ! הַחָכְמָה הִיא לְזַהוֹת אֶת זֶה בִּזְמַן אֱמֶת כְּשֶׁאֲנִי שׁוֹפֵךְ עָלַי אֶת הַכּוֹס מַיִם, שֶׁאֲנִי מַרְגִּישׁ כִּי אִם לֹא הָיְתָה אוֹתָהּ כּוֹס מַיִם הָיִיתִי פָּשׁוּט מִתְעַלֵּף בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ ! אָז אִם אֲנִי רוֹאֶה שֶׁהַכֹּל נִרְאֶה מְאֹד קָשֶׁה וְרֶגַע לְאַחַר מִכֵּן פִּתְאוֹם יוֹתֵר קַל, אֶסְתַּכֵּל מָה יֵשׁ לִי בְּיָד ! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָּתַח לִי חַלּוֹן !

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לָשִׂים לֵב אִם כֵּן לִשְׁנֵי דְּבָרִים חֲשׁוּבִים: אֶחָד, כְּשֶׁה' פּוֹתֵחַ לָנוּ חַלּוֹן נִנָּצֵל אוֹתוֹ. נֵדַע לְזַהוֹת אוֹתוֹ וְלִקְפֹּץ לְתוֹכוֹ לְהַגִּיד תּוֹדָה עַל הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהַשֵּׁנִי, לֹא לִכְעוֹס עַל הָאֲחֵרִים אִם הֵם לֹא נִצְּלוּ אֶת הַחַלּוֹן שֶׁלָּהֶם כְּשֶׁנִּפְתַּח אוֹ שֶׁהֵם מִסְכְּנִים שֶׁעוֹד לֹא נִפְתַּח לָהֶם חַלּוֹן בִּכְלָל.

כָּל אֶחָד רָץ בְּמַסְלוּל נִפְרָד. הוּא לֹא רָץ בְּהַשְׁוָאָה אֵלֵינוּ. זֶה לֹא מְשַׁנֶּה אֵיפֹה הוּא הִתְחִיל אֶת הַמֵּרוֹץ וְאֵיפֹה הוּא יְסַיֵּם אוֹתוֹ. זֶה לֹא מְשַׁנֶּה אִם הוּא הִתְחִיל בְּתוֹר חֲרֵדִי מִלֵּדָה בְּלֵב בְּנֵי בְּרַק אוֹ בְּתוֹר קִבּוּצְנִיק אַתֵּאִיסְט בַּצָּפוֹן. זֶה לֹא קָשׁוּר לִכְלוּם ! יֵשׁ לוֹ מַסְלוּל מִשֶּׁלּוֹ שֶׁלֹּא קָשׁוּר אֵלֵינוּ.

אֲנִי יָכוֹל רַק לְהָאִיר לוֹ פָּנִים כְּדֵי שֶׁגַּם הוּא יִרְצֶה לָדַעַת מַדּוּעַ טוֹב לִי, כִּי כְּשֶׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים בֶּן אָדָם שֶׁטּוֹב לוֹ זֶה מוּזָר לָנוּ. זֶה מְסַקְרֵן אוֹתָנוּ זֶה מְעַנְיֵן אוֹתָנוּ אֵיךְ הוּא הִגִּיעַ לְזֶה? כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה מִישֶׁהוּ שֶׁמְּחַיֵּךְ מִישֶׁהוּ שָׂמֵחַ אָז אֲנִי אוֹמֵר: אֵיזֶה יוֹפִי גַּם אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ.

כְּשֶׁאֲנִי שָׂמֵחַ אֲנָשִׁים יָשָׁר נִגָּשִׁים אֵלַי, מְעַנְיֵן אוֹתָם אֵיךְ אֲנִי שָׂמֵחַ וְאָז גַּם הֵם רוֹצִים לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה. אִם אָבוֹא וְאֶתֵּן לָהֶם מַכּוֹת עִם פַּטִּישׁ שֶׁל 100 קִילוֹ עַל הָרֹאשׁ לֹא יֵצֵא מִזֶּה שׁוּם דָּבָר. אֶלָּא נִלְמַד מֵרִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁיָּצָא בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה מֵהַמְּעָרָה וְרָאָה אֶת הַיּוֹפִי בְּכָל אֶחָד לְהִיוֹת סַבְלָנִי עִם כָּל אֶחָד לֹא לָדוּן אַף אֶחָד. נִשְׁמַח שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹסֵר לָנוּ אֶת כָּל כּוֹסוֹת הַמַּיִם הָאֵלֶּה בְּמַסְלוּל חַיֵּינוּ וְנַעֲבִיר מֵהֶם גַּם לְזֶה שֶׁלְּיָדֵנוּ[15]

.

[15] וְצָרִיךְ אָדָם לָדַעַת כִּי הוּא כֵּן יָכוֹל לִפְתֹּחַ אֶת הַחַלּוֹן שֶׁל עַצְמוֹ עַל יְדֵי שֶׁיִּתְפַּלֵּל אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְרַק בַּעֲצַת הַיֵּצֶר הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וּמְתָיֵאֵשׁ מִלַּנְסוֹת. אַף כֵּיוָן שֶׁאֵין תְּפִלָּה הַמּוּשֶׁבֶת רֵיקָם וּבְעִקָּר תְּפִלּוֹת עַל תְּשׁוּבָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם שֶׁקְּטָרוּג הַשָּׂטָן עֲלֵיהֶן כְּמַעַט וְלֹא קַיָּם (שֶׁלֹּא כְּמוֹ עַל בַּקָּשׁוֹת אִישִׁיּוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁלָּנוּ), הֲרֵי שֶׁיָּכוֹל הָאָדָם בִּתְפִלּוֹתָיו לִפְתֹּחַ אֶת הַחַלּוֹן וּלְזַהוֹתוֹ בַּזְּמַן כְּדֵי לְהַכְנֵס דַּיְּכוֹ אֶל דֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וּמִי שֶׁזָּכָה לְהַכְנֵס וְרוֹצֶה שֶׁיִּפְתַּח הַחַלּוֹן גַּם לַחֲבֵרוֹ אֵין בְּיָדָיו דֶּרֶךְ לְזָרֵז אֶת הַתַּהֲלִיךְ מִלְּבַד תְּפִלּוֹת שֶׁגַּם תְּפִלָּה שֶׁלִּי עַל אָדָם אַחֵר תְּסַיֵּעַ לוֹ לְקַבֵּל סִיּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא (עֶזְרָה מִשָּׁמַיִם) לִפְתֹּחַ לוֹ חַלּוֹן וּלְסַיֵּעַ לוֹ לְזַהוֹתוֹ בַּזְּמַן כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ אַף הוּא.

תפילה מהלב

לְאָן נֶעְלָם הַמִּקְדָּשׁ?

בִּרְצוֹנִי לְשַׁתֵּף אֶתְכֶם בִּתְשׁוּבָה לִשְׁאֵלָה שֶׁהִצִּיקָה לִי זְמַן רַב וְאוֹתָהּ קִבַּלְתִּי בִּתְפִלַּת מוּסָף שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ. פַּעַם אַחַת הִתְפַּלָּלְתִּי תְּפִילַת מוּסָף שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּפִי שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים כָּל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּבְתוֹךְ תְּפִילַת מוּסָף אֲנִי מִתְבּוֹנֵן בַּמִּלִּים: "חַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה ... לְמִחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן וּלְכַפָּרַת פֶּשַׁע" (אֶת "כַּפָּרַת פֶּשַׁע אֲנַחְנוּ מוֹסִיפִים כַּיָּדוּעַ בְּשָׁנָה מְעֻבֶּרֶת).

וְחָשַׁבְתִּי לִי הֲרֵי תְּפִילַת מוּסָף הִיא כְּנֶגֶד קָרְבַּן מוּסָף שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַמְכַפֵּר עַל חֵטְא עָוֹן וָפֶשַׁע. בַּגְּמָרָא שׁוֹאֲלִים (שבועות ב:) עַל מָה קָרְבָּן שֶׁל מוּסָף רֹאשׁ חֹדֶשׁ מְכַפֵּר? אֵיזֶה עָוֹן יֵשׁ שֶׁקָּרְבָּן מוּסָף שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ מְכַפֵּר עָלָיו

מִלְבַד הֱיוֹתוֹ קָרְבָּן שֶׁל חוֹבַת הַיּוֹם? הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת כִּי יֵשׁ לְמוּד שֶׁמַּקִּישׁ בֵּין כָּל קָרְבָּנוֹת הַמּוּסָפִים הַשׁוֹנִים, וּלְמַעֲשֶׂה כָּל קָרְבָּנוֹת הַמּוּסָפִים מְכַפְּרִים בֵּין הַיֶּתֶר עַל אוֹתָן אַרְבַּע עֲבֵרוֹת הַנִּקְרָאוֹת "יְדִיעוֹת הַטֻּמְאָה". 3 מִתּוֹךְ 4 מֵהַמִּקְרִים הַמְּדֻבָּרִים הֵם פְּשׁוּטִים אַךְ הָרְבִיעִי הוּא שֶׁהָיָה לִי קָשֶׁה עַד אוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי.

וַאֲנִי אַסְבִּיר. יֵשׁ שְׁנֵי אִסּוּרִים הַקְּשׁוּרִים לְטֻמְאָה וְלַקָּדָשִׁים. יֵשׁ אֹכֶל שֶׁנִּקְרָא "קָדָשִׁים", יֵשׁ "קָדָשִׁים קַלִּים" וְיֵשׁ "קָדְשֵׁי קָדָשִׁים" וְהַכַּוָּנָה לִבְשָׂרִים שֶׁל קָרְבָּנוֹת שֶׁצְּרִיכִים לְהֵאָכֵל עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים בְּטָהֳרַת הַגּוּף וּבְטָהֳרַת הַבָּשָׂר. אִם הַכֹּהֵן טָמֵא וְהוּא אוֹכֵל אֶת הַבָּשָׂר שֶׁל הַקָּדָשִׁים חֲרֵי זוֹ עֲבֵרָה חֲמוּרָה וְחַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם! וְכֵן אִם הוּא נִכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּגוּף טָמֵא עוֹנְשׁוֹ זֵהֶה.

הַצִּיּוּר הָרִאשׁוֹן דִּבֵּר עַל כֹּהֵן הַבָּא לֶאֱכוֹל אֶת הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ בַּקָּרְבָּן וְהוּא שָׁכַח שֶׁהוּא נִטְמָא קֹדֶם לָכֵן וְאָכַל מֵהַקָּרְבָּן וְרַק אַחֲרֵי שֶׁהוּא אָכַל מִמֶּנּוּ הוּא נִזְכָּר לְפֶתַע שֶׁהוּא טָמֵא! הוּא יָדַע בַּתְּחִלָּה שֶׁהוּא נִטְמָא, כְּשֶׁנִּגַּשׁ לֶאֱכוֹל הוּא שָׁכַח, וְרַק לְאַחַר שֶׁאָכַל הוּא נִזְכָּר. כְּלוֹמַר שֶׁהָיְתָה יְדִיעָה בַּהַתְחָלָה וּבַסּוֹף וְשִׁכְחָה בָּאֶמְצַע, עַל מִקְרֶה כָּזֶה יָבִיא קָרְבָּן לְכַפֵּר עָלָיו כִּי עָשָׂה בִּשְׁגָגָה. מָה קוֹרֶה אִם הוּא לֹא נִזְכָּר? הִגִּיעַ לְמַעְלָה אַחֲרֵי 120 שָׁנָה פִּתְאוֹם אוֹמְרִים לוֹ תִּשְׁמַע אָכַלְתָּ פַּעַם קָדָשִׁים בְּטֻמְאָה שָׁכַחְתָּ, יָדַעְתָּ בַּמָּקוֹר שָׁאַתָּה טָמֵא (כִּי אִם לֹא יָדַע מֵעוֹלָם שֶׁנִּטְמָא הוּא אֲנוּס) שָׁכַחְתָּ, וְלֹא נִזְכַּרְתָּ עַד עַכְשָׁו. לֹא הֵבֵאתָ קָרְבָּן. מָה עוֹשִׂים?

אָז הוּא מְגַלֶּה לְשִׂמְחָתוֹ כִּי קָרְבָּן מוּסָף כִּפֵּר לוֹ! אִם הוּא הָיָה נִזְכָּר צָרִיךְ הָיָה לְהָבִיא קָרְבָּן, אֲבָל אִם הוּא לֹא נִזְכָּר קָרְבָּן מוּסָף מְכַפֵּר.

הַצִּיּוּר הַשֵּׁנִי מְתָאֵר טָמֵא שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ אָסוּר לְהִכָּנֵס בְּטֻמְאָה. אִם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנַס לְעַזָּרַת יִשְׂרָאֵל אוֹ כֹּהֵן שֶׁנִּכְנַס לַהֵיכָל בַּפֶּקֶר זָכָר שֶׁהוּא טָמֵא, כְּשֶׁהוּא בָּא לַעֲבוֹדָה הוּא שָׁכַח, נִכְנַס לְתוֹךְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּשֶׁהוּא טָמֵא וְרַק כְּשֶׁיָּצָא מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִזְכָּר: "מָה עָשִׂיתִי? אֲנִי טָמֵא! אֵיךְ נִכְנַסְתִּי בִּכְלָל"? מָה אוֹמְרִים לוֹ? "תָּבִיא קָרְבָּן וִיכַפֵּר". וְאִם לֹא נִזְכָּר שֶׁהוּא טָמֵא עַד 120? אַל תִּפַּחֵד, קָרְבָּן מוּסָף מְכַפֵּר.

לוֹמֶדֶת הַגְּמָרָא מִשְּׁנֵי הַצִּיּוּרִים הַנַּ"ל אֶת הַהִפּוּךְ שֶׁלָּהֶם. הַכֹּהֵן זוֹכֵר שֶׁהוּא טָמֵא כָּל הַזְּמַן רַק הוּא שָׁכַח שֶׁמַּה שֶׁהוּא אוֹכֵל זֶה קָדָשִׁים. הוּא שָׂם אֶת בְּשַׂר הַקָּדָשִׁים בַּצַּד לֶאֱכוֹל יוֹתֵר מְאֻחָר, בֵּינְתַיִם הוּא נִטְמָא וְעַכְשָׁו כְּשֶׁהוּא רָעֵב הוּא נִתְקָל בַּבָּשָׂר שֶׁהִשְׁאִיר בַּצַּד, שָׁכַח שֶׁזֶּה קָדָשִׁים (כִּי כְּשֶׁאֲנַחְנוּ רְעֵבִים אֲנַחְנוּ לֹא זוֹכְרִים כְּלוּם) וְהוּא אוֹכֵל מֵהַבָּשָׂר בְּטֻמְאָה! אַחֲרֵי שֶׁנָּגַס מִסְפַּר בִּיסִים גְּדוֹלִים לְהַרְגִּיעַ אֶת הַתֶּאָבוֹן הוּא נִזְכָּר שֶׁזֶּה בְּשַׂר קָדָשִׁים! "מָה עָשִׂיתִי? אֵיךְ אָכַלְתִּי אֶת זֶה? אֲנִי טָמֵא"! אוֹמְרִים לוֹ: "שָׁכַחְתָּ שֶׁזֶּה קָדָשִׁים? זוֹ שְׁגָגָה תָּבִיא קָרְבָּן וִיכַפֵּר. לֹא זָכַרְתָּ שֶׁזֶּה קָדָשִׁים עַד 120? קָרְבָּן מוּסָף מְכַפֵּר".

הַצִּיּוּר הָרְבִיעִי הוּא זֶה שֶׁבִּלְבֵּל אוֹתִי, אֲנִי קָרָאתִי אֶת הַמִּשְׁנָה הַזּוֹ עֲשָׂרוֹת פְּעָמִים וְלֹא הֵבַנְתִּי אֵיךְ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת בַּמְּצִיאוּת. כֹּהֵן שֶׁהוּא טָמֵא וְהוּא זוֹכֵר שֶׁהוּא טָמֵא וְהוּא מַגִּיעַ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהוּא יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל אָז הוּא נִכְנַס פְּנִימָה כִּי הוּא שׁוֹכֵחַ שֶׁזֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּכְשֶׁהוּא יוֹצֵא הַחוּצָה הוּא נִזְכָּר! אֲזַי יָבִיא קָרְבָּן וִיכַפֵּר. וְאִם לֹא נִזְכָּר עַד 120? קָרְבָּן מוּסָף מְכַפֵּר.

בְּכָל פַּעַם שֶׁאֲנִי קוֹרֵא אֶת הַמִּשְׁנָה הַזּוֹ מִיָּד אֲנִי שׁוֹאֵל מָה זֹאת אוֹמֶרֶת שָׁכַח שֶׁזֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ? עִם מָה הוּא מְבַלְבֵּל אֶת זֶה? עִם 'קֶנְיוֹן רָמַת אָבִיב'? הוּא נִכְנַס כָּל הַבִּנְיָן מְעֻטָּר

בְּעִטּוּרִים מְיֻחָדִים, יֵשׁ נִבְרָשׁוֹת עֲנָק בַּתִּקְרָה, כָּל הַקִּירוֹת מְחֻפִּים בְּזָהָב, הַפְּהֻנִּים רָצִים בְּכָל מָקוֹם מְזְדָרְזִים לַעֲבוֹדָתָם, כָּל שָׁעַר בַּבִּנְיָן הוּא בְּגֹבַהּ 10 מֶטְרִים עַל רֹחַב 5 מֶטְרִים, חוּץ מֵהָאוּלָם שֶׁגֹּבַהּ שְׁעָרוֹ הוּא 20 מֶטְרִים עַל רֹחַב 10 מֶטְרִים ! יֵשׁ בַּכְּנִיסָה נִבְרֶשֶׁת זָהָב עֲנָקִית שֶׁצָּרִיךְ 300 כֹּהֲנִים לְהָרִים אוֹתָהּ ! עִם מָה בִּלְבֵּל אֶת זֶה ? עִם הַבַּיִת שֶׁל הַשָּׁכֵן ? אֵיפֹה יֵשׁ בָּיִת כָּזֶה ? מָה זֹאת אוֹמֶרֶת שָׁכַח שֶׁזֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ ? ! אֵיךְ אֶפְשָׁר לִשְׁכֹּחַ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ ? !

אֶת הַתְּשׁוּבָה קִבַּלְתִּי בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, כִּי הַשְּׁאֵלָה הַזֹּאת עָלְתָה לִי בְּאֶמְצַע תְּפִילַת מוּסָף. אֲנִי מִתְפַּלֵּל מוּסָף מַגִּיעַ לַמִּלִּים "כַּפָּרַת פֶּשַׁע" וְאָז עוֹלָה לִי הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ, וְאָז אֲנִי עוֹצֵר וְאוֹמֵר : "רֶגַע אֵיפֹה אֲנִי בְּדִיּוּק חוֹשֵׁב עַל הַשְּׁאֵלָה הַזּוֹ ? בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה" ! אֵיךְ אֲנִי שׁוֹכֵחַ בְּאֶמְצַע תְּפִלָּה שֶׁאֲנִי בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה ? זוֹ הַתְּשׁוּבָה ! אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֲנִי בְּתוֹךְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַאֲנִי לֹא זוֹכֵר ? מָה זוֹ תְּפִלָּה ? זֶה לַעֲמֹד מוּל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה, אֲנִי עוֹמֵד מוּל כִּסֵּא הַכָּבוֹד וַאֲנִי בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה חוֹשֵׁב עַל חִדּוּשׁ תּוֹרָה ! זֶה לֹא לִהְיוֹת בַּמִּקְדָּשׁ וְלִשְׁכֹּחַ שֶׁאֲנִי בַּמִּקְדָּשׁ ?

אָז בָּרוּךְ ה׳ שֶׁחָשַׁבְתִּי עַל חִדּוּשׁ תּוֹרָה וְלֹא חָשַׁבְתִּי עַל רְשִׁימַת הַמַּכֹּלֶת אֲבָל גַּם זֶה קוֹרֶה ! וְזֶה לֹא קוֹרֶה רַק לְקֻטַנִּים שֶׁנֹּאמַר לְעַצְמֵנוּ זוֹ יְרִידַת הַדּוֹרוֹת, לֹא ! זֶה קָרָה גַּם לְאָמוֹרָאִים קְדוֹשִׁים חֲכָמִים מֵחַיֵּי מֵתִים ! בַּיְרוּשַׁלְמִי מוּבָא[16] (ברכות פ״ב ה״ד) : "שְׁמוּאֵל אָמַר אָנָא מַנִּית אֶפְרוֹחָיָא" (״כְּשֶׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל אֲנִי מוֹנֶה אֶפְרוֹחִים

---

[16] כַּאֲשֶׁר מְדֻבָּר בְּאָמוֹרָאִים קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן אֵין לַחְשֹׁד בָּהֶם שֶׁחָשְׁבוּ עַל עִנְיְנֵי חֻלִּין בַּתְּפִלָּה וּבְוַדַּאי שֶׁהַסִּפּוּר שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן נִכְתַּב בְּרֶמֶז וּמְכֻוָּן לַדְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁהָיָה לָהֶם עִנְיָן לַעֲסֹק בּוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, וַאֲפִילּוּ הֲכִי מַחֲשָׁבוֹת אֵלּוּ חָדְרוּ אֶל תּוֹךְ תְּפִלָּתָם לְלַמֵּד אוֹתָנוּ עַד כַּמָּה חָזָק יֵצֶר הָרַע שֶׁל הַתְּפִלָּה.

בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה״ !) רַבִּי בּוֹן בַּר חַיָּיא אָמַר אָנָא מַנִּית דִּימוֹסְיָא (״כְּשֶׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל אֲנִי מוֹנֶה אֶת שׂוּרוֹת הַבָּלוֹקִים בַּבִּנְיָן״ !) אָמַר רַב מַתָּנְיָא אָנָא מְחַזֵּק טִיבוּ לְרֹאשִׁי דְּכַד חֲוָה מָטֵי מוֹדִים הוּא כָּרַע מִגַּרְמֵיהּ״ (״אֲנִי מוֹדֶה לְרֹאשִׁי שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעָה בִּרְכַּת מוֹדִים הוּא יוֹדֵעַ לָרֶדֶת מֵעַצְמוֹ״).

אֵיךְ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת? אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֲנִי נִכְנָס לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְתוֹךְ כְּדֵי שֶׁאֲנִי נִמְצָא בְּתוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ וַאֲנִי טָמֵא וַאֲנִי זוֹכֵר שֶׁאֲנִי טָמֵא, אֲנִי לֹא זוֹכֵר שֶׁזֶּה מִקְדָּשׁ?!

זְהִירוּת יֵצֶר בְּתַפְקִיד

לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת יֵשׁ כַּמָּה שֵׁמוֹת. לְיֵצֶר הָרַע אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים בְּקִצּוּר ס״מ, הַשֵּׁם הַמָּלֵא שֶׁלּוֹ הוּא (אָסוּר לְהוֹצִיא אוֹתוֹ בַּפֶּה) סמא״ל, עִם אֵ״ל בַּסּוֹף כְּמוֹ כָּל הַמַּלְאָכִים רְפָאֵ״ל מִיכָאֵ״ל גַּבְרִיאֵ״ל וְאוּרִיאֵ״ל אָז גַּם לַס״מ יֵשׁ אֵ״ל בִּשְׁמוֹ. לְכָל מַלְאַךְ טָמוּן בִּשְׁמוֹ הַתַּפְקִיד שֶׁלּוֹ. הַתַּפְקִיד שֶׁל רְפָאֵל הוּא לְרַפֵּא וְלָכֵן נִקְרָא **רָפָא**״ל. רְפָא-אֵל. מָה זֶה **סמא**״ל?

בַּגְּמָרָא מוּבָא (שבת יב:): ״אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כָּל הַשּׁוֹאֵל צָרָכָיו בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי אֵין מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת נִזְקָקִין לוֹ שֶׁאֵין מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מַכִּירִין בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי״. הַשָּׁפָה הָאֲרַמִּית הִיא הַצַּד הַנִּסְתָּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. הִיא כֹּה נִסְתֶּרֶת עַד שֶׁהַמַּלְאָכִים לֹא מִתְיַחֲסִים אֵלֶיהָ. וְלָכֵן אָדָם הַמִּתְפַּלֵּל יָחִיד בַּאֲרָמִית הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ לֹא מַגִּיעָה לַתִּקְרָה! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים לוֹמַר דְּבָרִים בַּאֲרָמִית בַּתְּפִלָּה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים מִנְיָן. מַדּוּעַ? כִּי בְּמִנְיָן כְּבָר לֹא צָרִיךְ אֶת הַמַּלְאָכִים שֶׁיְּרִימוּ אֶת הַתְּפִלָּה לְמַעְלָה הַשְּׁכִינָה יוֹרֶדֶת אֵלֵינוּ.

בַּאֲרָמִית הַמִּלָּה ״סָמָא״ פְּרוּשָׁה לִמְחֹק. זֶהוּ הַצַּד הַנִּסְתָּר שֶׁל סמא״ל פֵּרוּשׁ שְׁמוֹ וְתַפְקִידוֹ הוּא לִמְחֹק! אֶת מָה? אֶת הַזִּכָּרוֹן שֶׁל הָאֵל בְּמֹחֲנוּ חַס וְשָׁלוֹם! זֶה הַתַּפְקִיד שֶׁלּוֹ וְעַל

שְׁמוֹ הוּא נִקְרָא ! וְלָכֵן הוּא מִתְבַּיֵּית לָנוּ עַל הַתְּפִלָּה כִּי זֶה הַדָּבָר שֶׁהָכִי מְחַזֵּק אֶת זִכָּרוֹן הָאֵ״ל בְּמֹחֵנוּ.

עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים יב, ט) : ״כְּרֵם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם״ אָמְרוּ חֲזַ״ל (ברכות, ו׃) : ״אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶן״ וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י הַקָּדוֹשׁ כְּגוֹן תְּפִלָּה שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה. אֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים אֶת הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה. אָז מָה עוֹשִׂים ? מָה שֶׁעוֹשִׂים עִם הַתּוֹרָה. כְּלוֹמַר ?

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (שבת לא.) כִּי כַּאֲשֶׁר מַכְנִיסִים אָדָם לְדִין שֶׁל מַעְלָה אַחֲרֵי 120 הוּא מִיַּד נִשְׁאַל : ״קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה״ ? מָה פֵּרוּשׁ ״קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה״ ? אֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁאֲנִי קוֹבֵעַ זְמַן מְסֻיָּם בַּיּוֹם כָּל יוֹם מִשָּׁעָה 3 עַד 4 יֵשׁ לִי שִׁעוּר. אַךְ יֵשׁ עוֹד כַּוָּנָה בַּשְּׁאֵלָה.

הַמִּלָּה ״קָבַעְתָּ״ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הִיא בַּעֲלַת ב׳ מַשְׁמָעוּיוֹת. מַשְׁמָעוּת אַחַת הִיא לְקַבֵּעַ לְמָקוֹם לְמַסְמֵר אָז ״קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה״ זֶה שֶׁיִּהְיֶה זְמַן מְקֻבָּע שֶׁלֹּא יָזִים מִמֶּנּוּ. הַמַּשְׁמָעוּת הַשֵּׁנִיָּה שֶׁל ״לִקְבֹּעַ״ הִיא ״לִגְזֹל״ כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (מלאכי ג, ח) : ״**הֲיִקְבַּע** אָדָם אֱלֹקִים כִּי אַתֶּם **קוֹבְעִים** אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנוּךָ הַמַּעֲשֵׂר וְהַתְּרוּמָה״ (כְּלוֹמַר : הַאִם הָגוּן שֶׁאָדָם יִגְזֹל אֶת אֱלֹקִים שֶׁאַתֶּם לֹא נוֹתְנִים תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם שֶׁלִּי ?) **רוֹאִים** מִכָּאן שֶׁ״לִקְבֹּעַ״ פֵּרוּשׁוֹ לִגְזֹל.

- ״קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה״ ?
- ״לֹא הָיָה לִי זְמַן הָיוּ לִי תָּכְנִיּוֹת״,
- ״לֹא לֹא תַּקְשִׁיב טוֹב לְמָה שֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתְךָ קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה? הַאִם **גָּזַלְתָּ** זְמַן בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה״ ?

אֵין זְמַן לַתּוֹרָה כִּי יֵשׁ אֶת הַס״מ יֵצֶר הָרַע הוּא יֹאמַר לְךָ שֶׁאֵין לְךָ זְמַן. אֵין לְךָ זְמַן לַתּוֹרָה, אַתָּה צָרִיךְ לִגְזֹל ! כְּמוֹ שֶׁהוּא גּוֹזֵל לְךָ אַתָּה צָרִיךְ לִגְזֹל עִתִּים לַתּוֹרָה ! וְכָכָה גַּם בַּתְּפִלָּה.

אִם פַּעַם יֵצֶר הָרַע הָיָה נוֹתֵן לָנוּ לְקַיֵּם 612 מִצְוֹת רַק שֶׁנְּוַתֵּר לוֹ עַל אַחַת - מִצְוַת לִמּוּד הַתּוֹרָה, הֲרֵי שֶׁהַיּוֹם הוּא יִתֵּן לָנוּ גַּם לִלְמֹד גַּם לְלַמֵּד וְלִפְתֹּחַ כּוֹלֵל וְלִהְיוֹת רֹאשׁ יְשִׁיבָה וּלְהוֹצִיא דְּיסְקִים וּלְהוֹפִיעַ בְּשִׁעוּרִים בְּכָל הָאָרֶץ וּבָעוֹלָם רַק שֶׁלֹּא נִתְפַּלֵּל ! ״אַל תִּתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ ! אֲנִי אֶתֵּן לְךָ לִלְמֹד תּוֹרָה כַּמָּה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה תַּשְׁקִיעַ בַּלִּמּוּד רַק אַל תַּשְׁקִיעַ בַּתְּפִלּוֹת״ ! כָּכָה הוּא מְפַחֵד מֵהַתְּפִלָּה ! וְהַבְּעָיָה הִיא שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מַעֲרִיכִים אֶת הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל עַצְמֵנוּ.

הַתְּשׁוּבָה הָאֲמִתִּית

כַּאֲשֶׁר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בָּנָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא בִּקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (מל״א ח, מא-מג) :

״וְגַם אֶל הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה וּזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל הַבַּיִת הַזֶּה אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת שִׁמְךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי״.

וְרַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ פֵּרֵשׁ[17] (שם) שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בִּקֵּשׁ מֵה׳ יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל מִי שֶׁיַּעֲבֹר וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁתִּפְלָתוֹ לֹא

---

[17] וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ : ״**כְּכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי**״, וּבְיִשְׂרָאֵל הוּא אוֹמֵר : ״**וְנָתַתָּ לָאִישׁ כְּכָל דְּרָכָיו**״, לְפִי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַכִּיר בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַיְכֹלֶת בְּיָדוֹ, וְאִם אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת, תּוֹלֶה אֶת הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ וּבְחֶטְאוֹ, אֲבָל עוֹבֵד גִּלּוּלִים קוֹרֵא תִּגָּר, וְאוֹמֵר : בָּיִת שֶׁשָּׂמוּ הוֹלֵךְ לְסוֹף הָעוֹלָם, נִתְיַגַּעְתִּי לְכַמָּה דְּרָכִים

תָּשׁוּב רֵיקָם. הוּא אַף הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת וּבִקֵּשׁ שֶׁאִם גּוֹי יָבוֹא וְיִתְפַּלֵּל אֲזַי גַּם אִם לֹא מַגִּיעַ לוֹ - שְׁיִתֵּן לוֹ בַּקָּשָׁתוֹ וּבַמָּקוֹם. מַדּוּעַ? כִּי אִם אֲנִי כִּיהוּדִי מִתְפַּלֵּל וְלֹא מְקַבֵּל מָה אֲנִי חוֹשֵׁב? "טוֹב זֶה בִּגְלַל הָעֲוֹנוֹת שֶׁלִּי, לֹא עָשִׂיתִי מַסְפִּיק תְּשׁוּבָה, אֲנִי צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר". אֲבָל אִם גּוֹי יָבוֹא וַיִּתְפַּלֵּל וְלֹא יְקַבֵּל הוּא מִיָּד יַחְשֹׁב "אָהָהה הָאֱלֹקִים הַזֶּה הוּא שֶׁקֶר כְּמוֹ הָאֱלִילִים שֶׁלִּי" חַס וְשָׁלוֹם. לָכֵן בִּקֵּשׁ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אִם גּוֹי יָבוֹא וַיִּתְפַּלֵּל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה חִלּוּל ה' אָז תֵּן לוֹ!

אִם הַגּוֹיִם הָיוּ מְבִינִים מָה הַכֹּחַ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הֵם הָיוּ עוֹמְדִים לָנוּ עִם קָנֶה שֶׁל רוֹבֶה צָמוּד לְרַקָּתֵנוּ וּמְצַוִּים עָלֵינוּ לִבְנוֹת אוֹתוֹ עַכְשָׁו! אֲבָל הֵם לֹא יוֹדְעִים. מַדּוּעַ הֵם לֹא יוֹדְעִים? כִּי אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים! אִם אֲנִי הָיִיתִי יוֹדֵעַ מָה הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה זֶה הָיָה נִרְאֶה עָלַי מִבַּחוּץ, אָז הֵם הָיוּ קוֹפְצִים עָלַי לִבְנוֹת אוֹתוֹ. וּמַדּוּעַ אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ? כִּי אֲנִי לֹא מַאֲמִין בַּתְּפִלָּה שֶׁל עַצְמִי!

אֶתֵּן לָכֶם דֻּגְמָא, זָכִיתִי לִלְמֹד וְלַשֶּׁמֶשׁ תַּלְמִיד חָכָם אֱמִתִּי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וַאֲנִי רוֹאֶה אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הַנּוֹהָרִים אֵלָיו לְקַבֵּל עֲצָתוֹ וּבִרְכָתוֹ. וְהִנֵּה אֲנִי מַבְחִין בְּתוֹפָעָה שֶׁחוֹזֶרֶת עַל עַצְמָהּ הוּא מַקְשִׁיב וּמַקְשִׁיב וּמַקְשִׁיב. וְהַמְדַבֵּר עִמּוֹ מַעֲבִיר לוֹ אֶת כָּל פְּרָטֵי הַתְּמוּנָה בְּעָיָה כַּלְכָּלִית בְּעָיָה רְפוּאִית בְּעָיָה בְּשָׁלוֹם בָּיִת. וְהוּא שׁוֹמֵעַ וְשׁוֹמֵעַ וְשׁוֹמֵעַ וּבַסּוֹף הוּא מֵעִיר מֵעֵין חֲצִי הֶעָרָה, הוּא אַף פַּעַם לֹא יִתֵּן פִּתְרוֹן מַלֵּא וּבָרוּר אוֹ יִגְזֹר דִּין כִּי הוּא רוֹצֶה שֶׁנַּגִּיעַ לְתְשׁוּבָה בְּעַצְמֵנוּ (אֲנַחְנוּ פְּעָמִים רַבּוֹת כֵּן יוֹדְעִים אֶת

וּבָאתִי וְהִתְפַּלַּלְתִּי בּוֹ, וְלֹא מָצָאתִי בּוֹ מַמָּשׁ כְּשֵׁם שֶׁאֵין מַמָּשׁ בַּעֲבוֹדַת גִּלּוּלִים. לְפִיכָךְ "**כְּכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי**", אֲבָל יִשְׂרָאֵל, אִם אַתָּה רוֹאֶה שֶׁהוּא מַשְׁחִית בְּמָמוֹנוֹ אֶת חֲבֵרוֹ, אַל תִּתֵּן לוֹ.

הַתְּשׁוּבָה) וּבַסּוֹף הוּא מוֹסִיף כַּמָּה מִלִּים לְהִתְפַּלֵּל עַל הָעִנְיָן, וּבִלְשׁוֹנוֹ הָאַבָּהִית: "תִּתְפַּלֵּל עַל זֶה, רוּחִי". לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה.

מִזֶּה שָׁנִים שֶׁאֲנִי מִתְיַעֵץ אִתּוֹ בְּנוֹשְׂאִים שׁוֹנִים וְהִתְחַלְתִּי לְהַרְגִּישׁ לֹא נָעִים לוֹמַר כִּי יֵשׁ כָּאן חַס וְשָׁלוֹם סוּג שֶׁל "מְרִיחָה". אִם יֵשׁ לִי בְּעָיָה אָז בָּרוּר שֶׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל עַל זֶה, מָה אֲנִי לֹא יְהוּדִי מַאֲמִין? אֲנִי מִתְפַּלֵּל עַל זֶה מִסְפַּר פְּעָמִים בְּיוֹם. אֲבָל אִם יֵשׁ מִינוּס בַּבַּנְק אוֹ רִיב עִם הָאִשָּׁה יֵשׁ בְּעָיָה רְפוּאִית וְהָרוֹפֵא אוֹמֵר שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ אִם אֶפְשָׁר לַעְזוֹר לֹא עָלֵינוּ, אִם יֵשׁ לִי בְּעָיָה וַאֲנִי בָּא לְבַקֵּשׁ עֵצָה, מָה עוֹזֵר לִי הַמִּשְׁפָּט "תִּתְפַּלֵּל עַל זֶה רוּחִי"? תֵּן פִּתָּרוֹן לַבְּעָיָה שֶׁבִּקַּשְׁתִּי! וְהִתְחַלְתִּי לָצֵאת מֵהַשִּׂיחוֹת הַלָּלוּ עִמּוֹ עִם אַכְזָבָה כְּאִלּוּ מִתְחַמְּקִים מִלָּתֵת לִי פִּתָּרוֹן אוֹ עֵצָה טוֹבָה אֲמִתִּית.

אֲבָל אָז הִגִּיעָה פַּעַם אַחַת שְׁבָאתִי אֵלָיו עִם בְּעָיָה נִגַּשְׁתִּי אֵלָיו עִם מַשֶּׁהוּ שֶׁהִפְרִיעַ לִי וַאֲנִי יוֹדֵעַ מֵרֹאשׁ שֶׁהַתְּשׁוּבָה תִּהְיֶה "תִּתְפַּלֵּל עַל זֶה רוּחִי", כִּי זֶה מָה שֶׁאֲנִי רָגִיל לִשְׁמוֹעַ. וְהִנֵּה הוּא מוֹבִיל אוֹתִי הַחוּצָה מִן הַכּוֹלֵל לֹא לְיַד כָּל הָאַבְרֵכִים וְהִתְחִיל לִצְעֹק עָלַי! הוּא הִטִּיף לִי מוּסַר בְּקוֹלוֹת רָעָמִים וּבְרָקִים! וַאֲנִי בְּאוֹתוֹ רֶגַע רָצִיתִי לְהִצְטָרֵף אֶל קֹרַח מִתַּחַת לָאֲדָמָה. חָזַרְתִּי הַבַּיְתָה כֻּלִּי מְזֻעְזָע. פַּחוֹת מִתֵּכֶן הַדְּבָרִים וְיוֹתֵר מִצּוּרַת הַתְּגוּבָה מָה הוּא צָעַק עָלַי? הוּא הָיָה צָרִיךְ לְהַגִּיד לִי: "תִּתְפַּלֵּל עַל זֶה רוּחִי" כְּמוֹ תָּמִיד.

רַק בַּבֹּקֶר לַמָּחֳרָת הֵבַנְתִּי שֶׁהַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא נָתַן לִי בַּלַּיְלָה הַקּוֹדֵם זֶה בְּדִיּוּק מָה שֶׁהָיִיתִי צָרִיךְ. וְאָז הֵבַנְתִּי שֶׁבְּכָל הַפְּעָמִים הָאֲחֵרוֹת כְּשֶׁהוּא אָמַר לִי "תִּתְפַּלֵּל עַל זֶה" וְלֹא צָעַק עָלַי זֶה הָיָה הַפִּתָּרוֹן! זֶה לֹא הָיָה נִסָּיוֹן לְהַפְטֵר מִמֶּנִּי בְּנִימוּס.

כְּשֶׁמִּישֶׁהוּ בְּסֵדֶר הַגֶּדֶל שֶׁלּוֹ אוֹמֵר לְךָ תִּתְפַּלֵּל עַל זֶה אָז זֶה הַפִּתָּרוֹן! זוֹ לֹא עוֹד עֵצָה זֶה לֹא מִשְׁפָּט נִיחוּמִים. הַפִּתָּרוֹן לְ-99 אֲחוּזִים מֵהַבְּעָיוֹת הוּא הַתְּפִלָּה עַצְמָהּ אֲפִילוּ בְּלִי הִשְׁתַּדְּלוּת אַחֶרֶת! יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁצָּרִיךְ לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה (שמות יד, טו): "מָה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ", כְּלוֹמַר כָּאן עַל יָד יָם-סוּף זֶה לֹא זְמַן תְּפִלָּה הַפַּעַם כַּנָּס לַמַּיִם תַּעֲשֶׂה הִשְׁתַּדְּלוּת מַעֲשִׂית מַעֲשֶׂה שֶׁל בִּטָּחוֹן. אָז כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ (שֶׁזֶּה הֶרֶב שֶׁלָּנוּ, כִּי כָּל רַב בְּדוֹרוֹ נִקְרָא מֹשֶׁה) יֹאמַר לָנוּ "מַה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ" אֲנַחְנוּ נָקוּם וְנַעֲשֶׂה. אֲבָל כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לָנוּ: "תִּתְפַּלְּלוּ" - זֶה הַפִּתָּרוֹן!

קָשֶׁה לָנוּ לְקַבֵּל אֶת זֶה כִּי אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים בַּמַּרְאֶה עֵינַיִם וּבְמַעֲשֶׂה יָדַיִם אֲנִי אוֹהֵב מְצִיאוּת בָּהּ אֲנִי מֵרִים טֶלֶפוֹן לְמִישֶׁהוּ שֶׁיַּעֲזֹר, שֶׁאֲנִי מֵזִיז מַשֶּׁהוּ. אֲנִי רָץ אַחֲרֵי הָרוֹפֵא הַזֶּה וְאַחֲרֵי הָרוֹפֵא הַהוּא. מָה זֶה לְהִתְפַּלֵּל? בְּהִשְׁתַּדְּלוּת אֲנִי רוֹאֶה בֶּן אָדָם מוּלִי אֲנִי רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ בְּעָיָה אָז אֲנִי רָץ מֵהָרוֹפֵא הַזֶּה לָרוֹפֵא הַהוּא. וּמָה עִם תְּפִלָּה?

- "הִתְפַּלַּלְתָּ עַל זֶה"?
- "בֶּטַח! בֶּטַח שֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי עַל זֶה".
- "כַּמָּה פְּעָמִים"?
- "שָׁלוֹשׁ"!

מָה שָׁלוֹשׁ? הוּא רָץ כְּבָר אֶל 10 רוֹפְאִים וְהִסְתַּפֵּק בְּשָׁלוֹשׁ תְּפִלּוֹת? מַדּוּעַ? כִּי אֲנָשִׁים נִשְׁבָּרִים מַהֵר. כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר עִם הָרוֹפֵא וְהָרוֹפֵא עוֹנֶה לִי אָז יֵשׁ לִי תְּחוּשָׁה שֶׁהִתְחִיל לָנוּעַ תַּהֲלִיךְ מְסֻיָּם לְהוֹצִיא אוֹתִי מִן הַבְּעָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאֵין כָּאן כְּלוּם אֲבָל אֲנִי מַרְגִּישׁ שֶׁעָשִׂיתִי מַשֶּׁהוּ.

כְּשֶׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל וְלֹא נִפְתָּחִים לִי הַשָּׁמַיִם וַאֲנִי לֹא רוֹאֶה פָּנִים שְׁמַבִּיטוֹת אֲלַי אָז אֲנִי כְּבָר מַתְחִיל לְפַקְפֵּק בַּכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה. וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים יוֹם יוֹמַיִם חֹדֶשׁ חֳדָשַׁיִם שָׁנָה שְׁנָתַיִם עַל מַשֶּׁהוּ מְסֻיָּם וְלֹא מְקַבְּלִים אוֹתוֹ! אֵיךְ לֹא יִשָּׁבְרוּ? צָרִיךְ לָדַעַת כִּי שׁוּם תְּפִלָּה לֹא חוֹזֶרֶת רֵיקָם! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מֵהַתְּפִלּוֹת הַלְלוּ מַטְעַמִּים. וְהוּא עוֹנֶה, רַק שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא רוֹאִים. וַהֲ"לֹא רוֹאִים" הַזֶּה שׁוֹבֵר אוֹתָנוּ.

שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ

כַּאֲשֶׁר רוֹאִים אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בָּאַדִּיקוּת בְּדֶרֶךְ כְּלָל זֶה נוֹבֵעַ מִתּוֹךְ מְצוּקָה, לְצַעֲרֵי הָרַב. בֶּן אָדָם לֹא מַרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁטּוֹב לוֹ. אֵלּוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בִּתְמִימוּת הֵם אֵלֶּה שֶׁרוֹאִים יְשׁוּעוֹת הֵם רוֹאִים אוֹתָן בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים, וְאָז הֵם מְבִינִים אֶת הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִלָּה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הֵם רוֹאִים אֶת הָאֱמֶת.

סִפֵּר לִי רַב אֶחָד שֶׁנָּתַן הַרְצָאָה עַל נִסִּים שֶׁקָּרוּ בְּמִלְחֶמֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁפָּרְצָה בִּשְׁנַת תשל"ד (1973). עֲדוּיוֹת שֶׁל חַיָּלִים שֶׁרָאוּ מַלְאָכִים שֶׁהִתְעָרְבוּ, כָּל מִינֵי הַצָּלוֹת נִסִּיּוֹת וְכַדּוֹמֶה. פִּתְאוֹם קָם חַבַּ"דְנִיק אֶחָד שֶׁיָּשַׁב בַּקָּהָל וְאָמַר: לִי יֵשׁ סִפּוּר עַל הַמִּלְחָמָה.

– "אַתֶּם רוֹאִים אוֹתִי כָּכָה עִם כִּפָּה וְזָקָן, אֲבָל בִּזְמַן הַמִּלְחָמָה אֲנִי הָיִיתִי חִלּוֹנִי, קִבּוּצְנִיק. הָיִינוּ שְׁנֵי טַנְקִים בַּשֶּׁטַח. הַטַּנְק מֵאֲחוֹרַי הִתְפּוֹצֵץ וְכָל הַחַיָּלִים יָצְאוּ וְנִכְנְסוּ לַטַּנְק שֶׁלִּי. טַנְק שֶׁל 4 חַיָּלִים הֵכִיל 10 אֲנָשִׁים מְפֻחָדִים. בְּיוֹם רָגִיל תַּכְנִיס לְשָׁם 4 אֲנָשִׁים בְּקֹשִׁי, אֲבָל כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לְחִיּוֹת 10 נִכָּנָסִים בְּקַלּוּת.
לְפֶתַע מֵגִיחַ טַנְק אוֹיֵב מוּלֵנוּ וְהַצָּרִיחַ שֶׁלָּהֶם נִתְקַע וַאֲנַחְנוּ 10 חִילּוֹנִים נִמְצָאִים בְּתוֹךְ הַטַּנְק רוֹעֲדִים מִפַּחַד.

הַמְפַקֵּד הִתְחִיל לִשְׁאוֹל אִם יֵשׁ פֹּה מִישֶׁהוּ דָּתִי, מִישֶׁהוּ שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיזוֹ תְּפִלָּה!

'תְּפִלָּה לַה' חֶבְרֶ"ה זֶה הַזְּמַן כִּי אִם עַכְשָׁו לֹא מִשְׁתַּחְרֵר הַקָּנֶה גָּמַרְנוּ'! וַאֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים וּכְלוּם שׁוּם תְּפִלָּה לֹא יוֹדְעִים כְּלוּם! לֹא יוֹדְעִים אֲפִילוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל!

פִּתְאוֹם דִּבֵּר אֶחָד מֵהַטַּנְק הַשֵּׁנִי וְאָמַר שֶׁשַּׁבָּא שֶׁלּוֹ הָיָה דָּתִי, הוּא לֹא זוֹכֵר הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אִתּוֹ כְּיֶלֶד קָטָן, אֲבָל הוּא זוֹכֵר תְּפִלָּה אַחַת קְצָרָה שֶׁשַּׁבָּא נָהַג לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁהוּא הָיָה שׁוֹתֶה, תְּפִלָּה אַחַת. הַמְפַקֵּד שָׁאַל בְּלַחַץ: 'נוּ מָה אוֹמְרִים'? וְהוּא עָנָה בְּתִמְימוּת שֶׁשַּׁבָּא הָיָה מִתְפַּלֵּל 'בָּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ'... זֶה מָה שֶׁהוּא זָכַר!

מִיָּד הִכְרִיז הַמְפַקֵּד שֶׁבִּסְפִירָה עַד 3 כֻּלָּם בְּיַחַד יִתְפַּלְּלוּ, וְכָךְ אֲנַחְנוּ מְכַוְּנִים אֶת הַקָּנֶה הַתָּקוּעַ לְכִוּוּן טַנְק הָאוֹיֵב, הַמְפַקֵּד סוֹפֵר וְכֻלָּם צוֹעֲקִים 'בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ', וְהִנֵּה בּוּם! הַקָּנֶה הִשְׁתַּחְרֵר! הַפַּגָּז יָצָא וְהֵעִיף אֶת הַטַּנְק מִמּוּל!

וְהִנֵּה עוֹלֶה עוֹד טַנְק מוּלֵנוּ וְעוֹד פַּעַם צָרִיךְ לְהַכְנִיס אֶת הַפַּגָּז לַקָּנֶה הַתָּקוּעַ וְשׁוּב כֻּלָּם בְּיַחַד 'בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ' וּבוּם! עוֹד טַנְק עָף! 13 טַנְקִים הֵעַפְנוּ כָּכָה"!

זוֹ תְּפִלָּה! אֵלּוּ לֹא מִלִּים שֶׁהִתְקִינוּ לִתְפִלָּה אֶלָּא לִבְרָכָה זֶה לֹא הַנֵּסַח, אֲבָל בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹ תְּפִלָּה! כִּי הַתְּפִלָּה הַזֹּאת לֹא בָּאָה מִתּוֹךְ סִדּוּר הִיא בָּאָה מֵהַלֵּב. בֶּן אָדָם שֶׁמִּתְחַבֵּא בְּטַנְק בְּסַכָּנַת חַיִּים וּפוֹנֶה לַה' יִתְבָּרַךְ לְעֶזְרָה בְּתִמִּימוּת וּבֶאֱמוּנָה.

לְהִתְפַּלֵּל עַל הַדְּבָרִים הַקְּטַנִּים

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל חִזּוּקִים לֹא רַק מִמְּקֹרֵי נְסִים כָּאֵלֶּה שֶׁקָּרוּ לָנוּ אוֹ לַאֲחֵרִים, צָרִיךְ לְקַבֵּל חִזּוּקִים גַּם מִדְּבָרִים קְטַנִּים תְּפִלָּה קְטַנָּה. אֶתֵּן לָכֶם דֻּגְמָא קְטַנָּה מִמֶּנִּי.

בַּשָּׁבוּעַ הָרִאשׁוֹן לַחֲנָתִי עוֹד הָיִיתִי בַּשָּׁבוּעַ שֶׁל הַשֶּׁבַע בְּרָכוֹת, הָיָה זֶה יוֹם שִׁישִׁי הָרִאשׁוֹן שֶׁלִּי בְּבֵיתִי הֶחָדָשׁ. אִשְׁתִּי רָצְתָה לַעֲשׂוֹת כְּבִיסָה רִאשׁוֹנָה וְאֵין לָנוּ כְּלוּם בַּבַּיִת רַק עַכְשָׁו נִכְנַסְנוּ לָגוּר, הִתְחַתְּנוּ רַק בְּיוֹם רְבִיעִי שֶׁלִּפְנֵי זֶה. אֵין אַבְקַת כְּבִיסָה אֵין מְרַכֵּךְ אֵין מַלְבִּין אֵין כְּלוּם. יוֹם שִׁישִׁי בַּצָּהֳרַיִם וַאֲנִי יוֹצֵא לְקָנְיוֹת כַּאֲשֶׁר פִּתְאוֹם אֲנִי מַבְחִין בְּאָחִי,

– "אֵיזֶה מַזָּל תַּעֲשֶׂה לִי טוֹבָה אֲנִי צָרִיךְ לְשַׁלֵּם מַשֶּׁהוּ לְמִשְׁרָד הַתַּחְבּוּרָה וְזֶה הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן. צָרִיךְ לְשַׁלֵּם בַּדֹּאַר יֵשׁ לִי צֵ׳ק מְזֻמָּן אֲבָל הֵם רוֹצִים מְזֻמָּן מְזֻמָּן. נִשְׁאַר לְךָ קְצָת מֵהַמַּתָּנוֹת בַּבַּנְק, תִּמְשֹׁךְ לִי מְזֻמָּן וְקַח אֶת הַצֵּ׳ק, רַק תֵּן לִי לְשַׁלֵּם אֶת הַחֶשְׁבּוֹן".

מָשַׁכְתִּי לוֹ 3,000 שַׁ"ח בְּמְזֻמָּן וּבֵרַכְתִּי אוֹתוֹ שֶׁיִּסַּע לְשָׁלוֹם וְהִתְכַּוַּנְתִּי לְהַמְשִׁיךְ לִקְנִיּוֹתַי. וְאָז הוּא שׁוֹאֵל,

– "אִכְפַּת לְךָ לָבוֹא אִתִּי? זֶה יִקַּח רַק שְׁנָיָה פֹּה בַּדֹּאַר".

אָחִי מְבַקֵּשׁ, אֲנִי לֹא אֵלֶךְ עִמּוֹ? וְכָךְ נָסַעְנוּ לְאַרְבָּעָה סְנִיפֵי דֹּאַר כֻּלָּם סְגוּרִים, זֶה יוֹם שִׁישִׁי. בַּסּוֹף הִגַּעְנוּ לְסְנִיף דֹּאַר בִּרְחוֹב סוֹקוֹלוֹב פִּנַּת חַנְקִין, לְאֵיזֶה כּוּךְ קָטָן בְּאֶמְצַע חוֹלוֹן, וְעֵינַי יוֹצְאוֹת מֵחוֹרֵיהֶן לְרֶגֶל נֵס גָּדוֹל שֶׁרָאִיתִי: אַלְפֵי אֲנָשִׁים נִכְנָסִים לְחֶדֶר זָעִיר, כְּמוֹ הַנֵּס שֶׁנַּעֲשָׂה לְמִילְיוֹנֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁכֻּלָּם נִכְנְסוּ לַעֲזָרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִשְׁחוֹט אֶת קָרְבָּן הַפֶּסַח!

מָה אֲנִי עוֹשֶׂה עַכְשָׁו? צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת קְנִיּוֹת! יָצָאתִי הַחוּצָה מָה יֵשׁ לִי לְחַפֵּשׂ בִּפְנִים? אוּלַי אֲנִי אֲחַפֵּשׂ מָקוֹם לִקְנוֹת מוּצְרֵי כְּבִיסָה. אֲנִי מִסְתַּכֵּל מוּלִי, חֲנוּת בְּגָדִים שָׁם בַּפִּנָּה נִקְרֵאת "פִּנַּת הַמְּצִיאוֹת", חֲנוּת אִינְסְטָלַצְיָה וְעוֹד שְׁתֵּי חֲנֻיּוֹת סְגוּרוֹת לְמוּצְרֵי בִּנְיָן. הָלַכְתִּי לַחֲנוּת הָאִינְסְטָלַצְיָה וּפָגָשְׁתִּי חָבֵר מֵהָעָבָר שֶׁעוֹבֵד שָׁם. שׁוֹחַחְנוּ כַּמָּה דַּקּוֹת, וְאָז יָצָאתִי הַחוּצָה לְהַמְשִׁיךְ

בַּמַּסָּע אַחֲרֵי מוּצְרֵי כְּבִיסָה. אַחֲרֵי עוֹד כַּמָּה דַּקּוֹת אֲרֻכּוֹת אָמַרְתִּי לְעַצְמִי,

– "אֲנִי תָּקוּעַ בְּאֶמְצַע שׁוּם מָקוֹם אֵין כָּאן חֲנוֹת לְמוּצְרֵי נְקִיוֹן, אָחִי תָּקוּעַ בְּאֶמְצַע יְצִיאַת מִצְרַיִם, אִשְׁתִּי מְחַכָּה לִי, וְלִי אֵין דֶּרֶךְ לָצֵאת מִכָּל הַצָּרוֹת הַלָּלוּ! מָה אֲנִי אַעֲשֶׂה"?

וְאָז פִּתְאוֹם "נוֹפֶל לִי הָאֲסִימוֹן" - אַתָּה יְהוּדִי מַאֲמִין אַתָּה? מָה זֹאת אוֹמֶרֶת מָה תַּעֲשֶׂה? תִּבְכֶּה לְאַבָּא! עָמַדְתִּי בְּאֶמְצַע הָרְחוֹב וְהֵרַמְתִּי אֶת הָרֹאשׁ לְמַעְלָה,

– "אַבָּא יוֹם שִׁישִׁי הָרִאשׁוֹן שֶׁלִּי בַּבַּיִת אִשְׁתִּי מְחַכָּה לַמּוּצָרִים, תַּעֲשֶׂה לִי טוֹבָה תַּעֲזֹר לִי לְהַגִּיעַ הַבָּיְתָה מַהֵר וְעִם כָּל הַמּוּצָרִים".

קִבַּלְתִּי תְּשׁוּבָה בַּמָּקוֹם! אֵיךְ אֲנִי יוֹדֵעַ? כִּי לוּלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִכְנִיס לִי אֶת הַתְּשׁוּבָה לָרֹאשׁ לֹא הָיִיתִי חוֹשֵׁב וְעוֹשֶׂה אֶת מָה שֶׁעָשִׂיתִי כָּעֵת. הִסְתַּכַּלְתִּי עַל חֲנוֹת הַבְּגָדִים מִמּוּל, קוֹל פְּנִימִי לָחַשׁ: "אוּלַי תִּכָּנֵס וְתִשְׁאַל אוֹתָם אִם יֵשׁ לָהֶם מוּצְרֵי כְּבִיסָה"? מָתַי בַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה נִכְנַסְתֶּם לַחֲנוֹת בְּגָדִים וְשָׁאַלְתֶּם אִם יֵשׁ לָהֶם מַלְבִּין? אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ הִכְנִיס לִי אֶת הַתְּשׁוּבָה בָּרֹאשׁ. מִיָּד אַחֲרֵי שֶׁסִּיַּמְתִּי לְהִתְפַּלֵּל הוֹרַדְתִּי אֶת הָרֹאשׁ וּפִתְאוֹם הַשֵּׁם שֶׁל הַחֲנוּת "פִּנַּת הַמְּצִיאוֹת" קָרַץ לִי. כָּתוּב "מְצִיאוֹת" לֹא? אָז נִכְנַסְתִּי לַחֲנוּת וְשָׁאַלְתִּי אֶת הַמּוֹכֵר:

– "יֵשׁ לְךָ בְּמִקְרֶה אַבְקַת כְּבִיסָה? מַלְבִּין? מְרַכֵּךְ? אַתָּה מוֹכֵר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה"?

– "כֵּן"!

הִסְתַּכַּלְתִּי לְכִוּוּן הַפִּנָּה שֶׁנִּגַּשׁ אֵלֶיהָ, הוּא הֵזִיז אֶת הַבְּגָדִים וְחָשַׁף לְפָנַי אָרוֹן בּוֹ יֵשׁ מְרַכֵּךְ אֶחָד מַלְבִּין אֶחָד וְאַבְקַת

כְּבִיסָה אַחַת. אֶחָד מִכָּל דָּבָר! זֶהוּ! כָּל שְׁאָר הַחֲנוּת בְּגָדִים בִּלְבַד!

יִשְׁתַּבַּח הַבּוֹרֵא! שִׁלַּמְתִּי לוֹ עַל הַמּוּצָרִים כְּשֶׁאֲנִי יוֹצֵא הַחוּצָה לְכִוּוּן הַדֹּאַר לְחַכּוֹת לְאָחִי שֶׁנִּתְקַע בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הַפְּרָטִית שֶׁלּוֹ בְּתוֹךְ הַסְּנִיף, אֲנִי רוֹאֶה אוֹתוֹ יוֹצֵא הַחוּצָה מְחַיֵּךְ! הִסְתַּכַּלְתִּי עַל חַלּוֹן הָרַאֲוָה אוּלַי הִתְיָאֲשׁוּ הָאֲנָשִׁים? לֹא! כָּל הָאֲנָשִׁים עֲדַיִן שָׁם!

- "אֵיךְ יָצָאתָ"?
- "תֵּדַע לְךָ יֵשׁ בַּדֹּאַר שֵׁרוּתֵי בַּנְק, אַתָּה יָכוֹל לְהַפְקִיד וְלִמְשֹׁךְ כֶּסֶף. הַרְבֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ לִמְשׁוֹךְ וְנִגְמַר לָהֶם הַמְּזֻמָּן! עָמַדְתִּי בְּסוֹף הַתּוֹר וּבְמִקְרֶה סָפַרְתִּי אֶת הַכֶּסֶף וְאָז הֵם קָלְטוּ אוֹתִי עוֹמֵד עִם 3,000 שַׁ"ח מְזֻמָּן וְקִדְּמוּ אוֹתִי לְרֹאשׁ הַתּוֹר! תִּשְׁמַע אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ אֵיךְ זֶה קָרָה"!
- "אַתָּה לֹא יוֹדֵעַ אֵיךְ זֶה קָרָה? אֲנִי אַגִּיד לְךָ אֵיךְ זֶה קָרָה. אֲנִי הִתְפַּלַּלְתִּי עַל זֶה! כָּכָה זֶה קָרָה"!

בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים הַפְּשׁוּטִים נֹאמַר: "אַבָּא תַּעֲזֹר לִי צָרִיךְ עֶזְרָה עִם א' ב' ג'" וְהוּא עוֹזֵר בַּמָּקוֹם! הָעֶזְרָה בַּדְּבָרִים הַקְּטַנִּים גּוֹרֶמֶת לָנוּ לְהַאֲמִין בַּתְּפִלָּה. כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים עַל דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְלֹא נַעֲנִים בַּמָּקוֹם אֲנַחְנוּ נִבְהָלִים וְהוֹלְכִים אֲחוֹרַנִּית.

לְהִתְפַּלֵּל עַל רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְמִישֶׁהוּ בְּמַצָּב קָשֶׁה? אָנוּ אוֹמְרִים לְעַצְמֵנוּ: הַבֵּן אָדָם חוֹלֶה הוּא צָרִיךְ נִתּוּחַ, "הָרוֹפֵא" אָמַר שֶׁהוּא צָרִיךְ נִתּוּחַ. כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בָּרֹאשׁ עַכְשָׁו זֶה שֶׁהָרוֹפֵא אָמַר שֶׁצָּרִיךְ נִתּוּחַ. אָז הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ הִיא לֹא שֶׁיִּבְרִיא הַחוֹלֶה מִיָּד אֶלָּא שֶׁיַּצְלִיחַ הַנִּתּוּחַ, כְּאִלּוּ אֵין אֶפְשָׁרוּת בְּלִי נִתּוּחַ כִּי הָרוֹפֵא אָמַר שֶׁצָּרִיךְ!

וְכָכָה כָּל דָּבָר בַּחַיִּים אִם זֶה צֹרֶךְ גָּדוֹל מְצוּקָה גְּדוֹלָה אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים מְעַט עִם הִשְׁתַּדְּלוּת יְתֵרָה, תְּפִלָּה עִם עוֹד מַשֶּׁהוּ מֵהַצַּד. זֶה נִקְרָא שַׁעַטְנֵז ! אֲנִי מְעַרְבֵּב שְׁנֵי דְּבָרִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עוֹד מִישֶׁהוּ, וְאֵין לְחַבֵּר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עוֹד מִישֶׁהוּ ! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל זֶה רַק אֲנַחְנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין אַף אֶחָד לְיָדֵנוּ !

עֶרֶב אֶחָד הִגַּעְתִּי לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית, דָּרַשׁ שָׁם הָרַב הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלֹמֹה עֲטָיָה שְׁלִיט״א. בְּתֹם הַשִּׁעוּר בֵּין מִנְחָה לְעַרְבִית הוּא הִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר עָמַד בַּפִּנָּה לְצַד הַקִּיר וְהִתְפַּלֵּל.

מִנְהָג בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא שֶׁמְּחַכִּים לָרַב שֶׁיְּסַיֵּם אֶת תְּפִילַת הַלַּחַשׁ עַל מְנָת לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַתְּפִלָּה הָרַב הָאוֹרֵחַ צָרִיךְ לִהְיוֹת מוּדָע לַצִּבּוּר וּלְקַצֵּר. וְהִנֵּה עוֹבְרוֹת 5 דַּקּוֹת 6 דַּקּוֹת 7 דַּקּוֹת. הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מִסְתַּכֵּל עַל הַגַּבַּאי, הַגַּבַּאי עַל הַקָּהָל, הַקָּהָל עַל הַשְּׁלִיחַ, חִכּוּ עוֹד קְצָת. אַחֲרֵי כַּמָּה דַּקּוֹת הֵבִינוּ שֶׁהוּא לֹא קָרוֹב לְסַיֵּם, הַגַּבַּאי סִמֵּן לַשָּׁלִיחַ וְזֶה הִמְשִׁיךְ עַד תֹּם הַתְּפִלָּה.

בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה הָיִיתִי גֵּר קָרוֹב לַמָּקוֹם אֵצֶל אַבִי שֶׁיִּבְדֹּל לְחַיִּים אֲרֻכִּים וְהָיָה לִי שָׁם שִׁעוּר גְּמָרָא כָּל עֶרֶב. הָעַרְבִית הִסְתַּיְּמָה אַחֲרֵי הַשָּׁעָה שֵׁבַע וְהַשִּׁעוּר גְּמָרָא הָיָה בִּשְׁמוֹנֶה וָרֶבַע. אֲנִי מַגִּיעַ לַשִּׁעוּר וַאֲנִי רוֹאֶה אֶת מַגִּיד הַשִּׁעוּר מִתְוַכֵּחַ עִם אֶחָד מִיַּקִּירֵי הַקְּהִלָּה מִחוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְעַל מָה מִתְוַכְּחִים ? מִי יִקַּח אֶת הָרַב עֲטָיָה הַבַּיְתָה ! וַאֲנִי לֹא רוֹאֶה אֶת הָרַב בַּסְּבִיבָה, בֵּית הַכְּנֶסֶת עָצְמוֹ חָשׁוּךְ וְנִרְאָה סָגוּר (חֲרֵי עֲבָרָה יוֹתֵר מִשָּׁעָה מִסִּיּוּם הַתְּפִלָּה !) אֲבָל אָז אֲנִי מֵצִיץ מֵהַחַלּוֹן וְרוֹאֶה אֶת הָרַב עֲדַיִן סָפוּן בְּפִנָּתוֹ וּמִתְפַּלֵּל !

הַקָּהָל הָלַךְ סָגְרוּ אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת סָגְרוּ אֶת הָאוֹרוֹת וְהוּא לֹא הִרְגִּישׁ בִּכְלָל ! וַאֲנִי מֵעִיד שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל 3 תְּפִלּוֹת כָּאֵלֶּה כָּל יוֹם ! כָּךְ נִרְאֵית תְּפִילַת עַמִידָה בְּשַׁחֲרִית כָּךְ בְּמִנְחָה כָּךְ בְּעַרְבִית ! כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד בִּתְפִלָּה הוּא לֹא רוֹאֶה אַף אֶחָד רַק אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד !

כָּךְ גַּם בַּכּוֹלֵל שֶׁלוֹ אַבְרֵכִים סִימוּ אֶת הַתְּפִלָּה טָבְלוּ בַּמִּקְוֶה הִתְיַשְּׁבוּ לֶאֱכוֹל צָהֳרַיִם נָחִים קְצָת לִפְנֵי שֶׁמַּתְחִילִים סֵדֶר שֵׁנִי אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם וְהוּא בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה שֶׁלּוֹ ! הוּא לֹא הִרְגִּישׁ בִּכְלָל ! זֶה דְּבֵקוּת בַּה׳ יִתְבָּרַךְ !

כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל עֲמִידָה בְּתוֹךְ 5 דַּקּוֹת עוֹבְרוֹת 100 מַחֲשָׁבוֹת בָּרוּאשׁ ! הַתְּפִלָּה נִרְאֵית כָּךְ : ״מָגֵן אַבְרָהָם ... מְחַיֵּה הַמֵּתִים... הָאֵל הַקָּדוֹשׁ... ׳דִּינְג דּוֹנְג׳ בְּרוּכִים הַבָּאִים לְנַתְבַּ״ג אֲנַחְנוּ נוֹחֲתִים עַכְשָׁו בְּאַנְגְלִיָה צָרְפַת אֲרָצוֹת-הַבְּרִית ׳דִּינְג דּוֹנְג בְּרוּכִים הַשָּׁבִים לָאָרֶץ׳ ... עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו״. מָה ׳עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו׳ ? אֵיפֹה נֶעֱלָמָה כָּל הַתְּפִלָּה ? וְכָל פַּעַם כָּכָה, אָז מָה נוֹתַר לָנוּ לַעֲשׂוֹת ? לְהִתְיָאֵשׁ ?

קָבַעְתָּ עִתִּים לַתְּפִלָּה?

אֲנִי לֹא מִתְיָאֵשׁ ! כְּמוֹ שֶׁהִסְבַּרְנוּ שֶׁיֵּשׁ ״לִקְבֹּעַ״ עִתִּים לַתּוֹרָה יֵשׁ לִקְבֹּעַ עִתִּים לַתְּפִלָּה כְּלוֹמַר לִגְזֹל ! הַס״מ גָּזַל לִי אֶת הַתְּפִלָּה וְנִזְכַּרְתִּי רַק בְּבִרְכַּת ׳מוֹדִים׳ ? אָז מָה שֶׁנִּשְׁאַר מֵהַבְּרָכוֹת אֲנִי גּוֹזֵל בַּחֲזָרָה.

בַּתְּחִלָּה זֶה מְתַסְכֵּל, מָה לִגְזֹל ? אֲנִי רוֹצֶה לְפָחוֹת פַּעַם אַחַת שֶׁתִּהְיֶה לִי תְּפִלָּה נוֹרְמָלִית לְהַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁאֲנִי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר וְלֹא לִרְאוֹת אֶת הַצִּבּוּר בִּכְלָל. אֲבָל כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְמַצָּב כָּזֶה אֲנִי צָרִיךְ לְהַתְחִיל בִּתְפִלָּה שֶׁל אֶחָד עַל אֶחָד. כָּל

אָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּעַ לוֹ עִתִּים לַתְּפִלָּה עִתִּים לְדִבּוּר עִם ה׳. לֹא רַק מִתּוֹךְ סִדּוּר אֶלָּא בַּמִּלִּים שֶׁלּוֹ 5 דַּקּוֹת. לֹא צָרִיךְ שָׁעָה לֹא צָרִיךְ לָצֵאת לַיְעָרוֹת, 5 דַּקּוֹת בַּבַּיִת לִפְנֵי הַשֵּׁינָה בַּמִּטָּה בַּפִּיגְ׳מָה. ה׳ יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל אוֹתָנוּ רַק נְדַבֵּר אֵלָיו.

רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן מֵרָאדִין בָּעַל הֶ״חָפֵץ חַיִּים״ כָּתַב בַּ״מִשְׁנָה בְּרוּרָה״ (תקעא, ביה״ל ד״ה ת״ח) שְׁמוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּשֵׁם הָאֲרִיזַ״ל הַקָּדוֹשׁ (רַבִּי יִצְחָק לוּרְיָא אַשְׁכְּנַזִי) כִּי כָּל יָרֵא ה׳ יִבְחַר יוֹם בְּשָׁבוּעַ שֶׁיִּתְרַחֵק מִבְּנֵי אָדָם וְיִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וִידַבֵּר אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ כְּעֶבֶד אֶל רַבּוֹ וּבֵן אֶל אָבִיו.

יוֹם בְּשָׁבוּעַ ! אֲנִי אָמַרְתִּי 5 דַּקּוֹת בְּיוֹם הוּא מְדַבֵּר עַל יוֹם שָׁלֵם בְּשָׁבוּעַ ! וְזֶה הָיָה חוֹץ מֵחֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ שֶׁהָיָה נוֹהֵג לַעֲשׂוֹת בַּעֲלַיִת הַגָּג הַמְפֻרְסֶמֶת שֶׁלּוֹ בְּכָל לַיְלָה !

אֲנַחְנוּ לֹא רְגִילִים לְדַבֵּר עִם ה׳ יִתְבָּרַךְ. אֲנַחְנוּ רְגִילִים לָלֶכֶת לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה, בָּרוּךְ ה׳ אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים שַׁבָּת יֵשׁ שִׁיעֻרֵי שַׁבָּת יֵשׁ 3 סְעוּדוֹת סְעוּדָה רְבִיעִית, נוֹתְנִים צְדָקָה. כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְנָסַת סֵפֶר תּוֹרָה אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים לָרְחוֹב רוֹקְדִים וְשָׂרִים אֵיזֶה יוֹפִי ! וּמִתּוֹךְ כָּל עֲבוֹדַת ה׳ הַזּוֹ מָתַי דִּבַּרְנוּ עִם ה׳ בַּפַּעַם אַחֲרוֹנָה ? גַּם בְּשָׁלוֹשׁ פְּעָמִים שֶׁאֲנַחְנוּ נִכְנָסִים כְּבָר לַמִּקְדָּשׁ אֲנַחְנוּ שׁוֹכְחִים שֶׁאָנוּ בַּמִּקְדָּשׁ ! שׁוֹכְחִים ! זֶה הַס״מ, זֶה הַתַּפְקִיד שֶׁלּוֹ - לְמִחֹק !

אֵיךְ הַס״מ יוֹדֵעַ לְשַׁבֵּשׁ לָנוּ אֶת הַתְּפִלָּה כָּךְ ? אֵיךְ הוּא יוֹדֵעַ לְתָפֵס אוֹתָנוּ ? כִּי זֶה אוֹתוֹ נָסָח. כְּשֶׁיֵּשׁ אֶת דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ הַכְּבִישׁ הָרָאשִׁי שֶׁדַּרְכּוֹ אָדָם מַגִּיעַ מֵעִיר לְעִיר שָׁם נִמְצָאִים כָּל שׁוֹדְדֵי הַדְּרָכִים ! כָּל הַגַּנָּבִים ! זוֹ הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה מֵעִיר א׳ לְעִיר ב׳ כָּל עָשִׂיר שֶׁרוֹצֶה לְהַגִּיעַ מִכָּאן לְשָׁם עוֹבֵר בַּכְּבִישׁ הַזֶּה. אָז

הֵם מִתְחַבְּאִים לוֹ בֵּין הָעֵצִים שֶׁלְּצַד דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ וְאֵיךְ שֶׁהֶעָשִׁיר עוֹבֵר לְיָדָם הֵם קוֹפְצִים שׁוֹדְדִים וּבוֹרְחִים.

מָה עוֹשֶׂה אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְכוּשׁ גָּדוֹל לְהַעֲבִיר מֵעִיר לְעִיר? הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיְּחַכּוּ לוֹ עַל דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ. אָז הוּא מְחַפֵּשׂ נָתִיב יָשָׁן אֵיזֶה מַסְלוּל עוֹקֵף שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים שָׁם פַּעַם וְשָׁכְחוּ מִמֶּנּוּ שָׁם אֵין שׁוֹדְדִים.

תְּפִילַת הָעֲמִידָה שֶׁלָּנוּ הִיא דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ. הִיא עוֹשָׂה אֶת מְלַאכְתָּהּ בַּשָּׁמַיִם גַּם מִבְּלִי שֶׁנֵּדַע לְכַוֵּן בְּכָלָל, בְּקִשֻּׁי פְּשָׁט מִלִּים שֶׁל הַבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה. לָמָּה? כִּי כָּתְבוּ אוֹתָהּ אַנְשֵׁי הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וּבֵינֵיהֶם שְׁלוֹשֶׁת הַנְּבִיאִים הָאַחֲרוֹנִים (חַגַּי זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי) בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ! הַנֵּס הוּא קָדוֹשׁ בָּעַל סוֹדוֹת עֲצוּמִים וְאָסוּר לְשַׁנּוֹת מִמֶּנּוּ!

אֲבָל אֲנִי הַקָּטָן קָשֶׁה לִי פְּעָמִים רַבּוֹת לְהִתְחַבֵּר לַנֵּס שֶׁל הַתְּפִלָּה כִּי בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ יֵשׁ גַּם שׁוֹדְדִים וְהֵם גּוֹנְבִים לִי אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁלִּי אֶת הַכַּוָּנוֹת שֶׁלִּי. אֲנִי נִשְׁאָר בְּלִי כְּלוּם! לָכֵן אֲנִי צָרִיךְ לִמְצוֹא אֶת אוֹתוֹ שְׁבִיל עָפָר עוֹקֵף. הַשְּׁבִיל עָפָר הַזֶּה הוּא תְּפִלָּה נוֹסֶפֶת שֶׁלִּי חָמֵשׁ דַּקּוֹת בַּמִּלִּים שֶׁלִּי לְדַבֵּר עִם ה׳. כִּי עִם כָּל הַכָּבוֹד לְכָל שִׁעוּרֵי הַתּוֹרָה שֶׁלִּי שִׁעוּרֵי הַגְּמָרָא וְהַהֲלָכָה וְכָל הַמִּצְוֹת וְכָל הַצְּדָקוֹת, אִם מִתּוֹךְ כָּל עֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלִּי אֲנִי שׁוֹכֵחַ אֶת ה׳ עַצְמוֹ כָּל הַיּוֹם, אִם אֲנִי כָּל כָּךְ עָסוּק בְּלִמּוּד תּוֹרָה שֶׁאֲנִי לֹא מְדַבֵּר אִתּוֹ מֵהַלֵּב דַּקָּה אַחַת בְּיוֹם אָז מָה שָׁוֶה כָּל מָה שֶׁעָשִׂיתִי?

אֲנָשִׁים יַתְחִילוּ לְדַבֵּר 5 דַּקּוֹת וְיִרְאוּ יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת. שֶׁיַּתְחִילוּ עִם דְּבָרִים קְטַנִּים כָּמוֹנִי, שֶׁיְּבַקְּשׁוּ אַבְקַת כְּבִיסָה! יְבַקְּשׁוּ! כְּשֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת רְצוֹנָם הַקָּטָן יִרְאוּ שֶׁתְּפִלּוֹת מִתְקַבְּלוֹת יַתְחִילוּ לַעֲבוֹר לַדְּבָרִים הַגְּדוֹלִים, כִּי בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְרַפֵּא מִמַּחֲלָה סוֹפָנִית וְלָתֵת לָנוּ אַבְקַת כְּבִיסָה זֶה אוֹתוֹ דָּבָר ! רַק שֶׁאֲנַחְנוּ זְקוּקִים לְהַפְנִים אֶת זֶה לְהַאֲמִין בְּאוֹתָהּ צוּרָה בַּתְּפִלָּה עַל רְפוּאָה כְּמוֹ בַּתְּפִלָּה עַל חֲנָיָה, בַּתְּפִלָּה עַל שְׁלוֹם בָּיִת כְּמוֹ בַּתְּפִלָּה עַל אַבְקַת כְּבִיסָה, בַּתְּפִלָּה עַל פַּרְנָסָה כְּמוֹ בַּתְּפִלָּה עַל זוּג נַעֲלַיִם.

יְהִי רָצוֹן שֶׁנְּכַוֵּן בַּתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ, שֶׁכְּשֶׁנִּהְיֶה בִּתְפִלַּת עֲמִידָה לֹא נִלָּחֵץ מִשְּׁלִיחַ הַצִּבּוּר שֶׁלֹּא מַסְפִּיקִים לְ׳בָרְכוּ אֶת ה׳ הַמְּבֹרָךְ׳ אוֹ לְקַדִּישׁ, אֶלָּא נְדַבֵּר עִם ה׳ יִתְבָּרַךְ בַּמִּלִּים שֶׁלָּנוּ. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ עוֹמְדִים כָּעֵת מוּל ה׳ יִתְבָּרַךְ נַרְגִּישׁ אֶת זֶה בְּתוֹךְ נִסַּח שָׁלֵם שֶׁהִתְפַּלַּלְנוּ מֵהַסִּדּוּר, נְדַבֵּר גַּם כַּמָּה דַּקּוֹת מֵהַלֵּב וְאָז נִרְאֶה יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת

.

המלחמה בעיצומה

מְצָא אֶת הַהֶבְדֵלִים

הַיּוֹם בָּרוּךְ ה׳ נִתַּן לִמְצוֹא בְּבָתֵּי כְּנֶסֶת קָהָל מְגֻוָּן מְאֹד מֵאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ כָּאן מִלִּפְנֵי קוֹם הַמְּדִינָה וְעַד אַחֲרוֹנֵי הַצְּעִירִים וְהַנְּעָרִים שֶׁמִּקָּרוֹב בָּאוּ. מִיּוֹם שֶׁנּוֹסְדָה הַמְּדִינָה וְעַד הַיּוֹם אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּמַצָּב מִלְחָמָה שֶׁלֹּא נִפְסַק לְרֶגַע אֶחָד. הַמְּדִינָה הַזֹּאת חָגְגָה אֶת יוֹם הָעַצְמָאוּת הָאֶפֶס שֶׁלָּהּ כַּמָּה שָׁעוֹת אַחֲרֵי שֶׁהִכְרִיזָה עַל הַקָּמָתָהּ בְּמִלְחָמָה מוּל 7 עַמִּים שֶׁרָצוּ לְהַשְׁמִידָהּ עַל יוֹשְׁבֶיהָ, וּמֵאָז מַצָּב הַמִּלְחָמָה לֹא הִפְסִיק.

אֲבָל יֵשׁ הֶבְדֵּל תְּהוֹמִי בֵּין מָה שֶׁהָיָה בַּ-40 הַשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת לָ-20 הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת בְּכָל צוּרַת הַלְּחִימָה. אִם יִשְׁבוּ הַסַּבָּא וְהַנֶּכֶד הֵם יְדַבְּרוּ עַל שְׁנֵי דְּבָרִים שׁוֹנִים לַחֲלוּטִין כִּי

הַסַּבָּא עוֹד זוֹכֵר אֶת הַמִּלְחָמוֹת בְּסִינַי מִלְחֶמֶת שֵׁשֶׁת הַיָּמִים אוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים, הֵם זוֹכְרִים צָבָא מוּל צָבָא, טַנְק מוּל טַנְק, מָטוֹס מוּל מָטוֹס, מְדִינָה מוּל מְדִינָה, צָבָא מְסֻדָּר מוּל צָבָא מְסֻדָּר.

הֵם יְסַפְּרוּ שֶׁעַל הַהַכְרָעוֹת בִּשְׂדֵה הַמִּלְחָמָה שָׁמְעוּ הָאֲנָשִׁים בָּעֹרֶף בְּמַכְשִׁירֵי טְרַנְזִיסְטוֹר (אָז עוֹד לֹא הָיְתָה טֶמְפֶלְוִיזְיָה) הֵם לֹא יָדְעוּ מָה קוֹרֶה. מִצַּד אֶחָד הָרַדְיוֹ הַיִּשְׂרְאֵלִי אוֹמֵר שֶׁהַמַּצָּב הוּא טוֹב מִצַּד שֵׁנִי הָרַדְיוֹ הָעַרְבִי מְשַׁקֵּר "הִנֵּה הִגַּעְנוּ כְּבָר לְחֵיפָה, הִגַּעְנוּ לִבְאֵר שֶׁבַע, הִגַּעְנוּ לְתֵל אָבִיב", וְהוּא מִסְתַּכֵּל מֵהַחַלּוֹן וְלֹא רוֹאֶה כְּלוּם, הָיָה פַּחַד נוֹרָאִי. אֶת הַמִּלְחָמָה הִכְרִיעוּ הַחֵילוֹת הַחֲשׁוּבִים הַנִּלְחָמִים: חֵיל הַיָּם חֵיל הָאֲוִיר חֵילוֹת הַשִּׁרְיוֹן הַתּוֹתְחָנִים. הֵם שִׁנֵּהֶרְגוּ בַּקְּרָב בְּמֵאוֹת וּבָאֲלָפִים וְכָכָה הֻכְרְעָה הַמִּלְחָמָה.

בְּעֶשְׂרִים הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת הַמִּלְחָמָה עָבְרָה לָעֹרֶף. הַצָּבָא כְּבָר לֹא נִלְחָם עִם צָבָא אוֹיֵב אֶלָּא עִם מְחַבְּלִים בּוֹדְדִים, אוֹ שֶׁנִּלְחָם עִם טִילִים בְּשָׁלָט רָחוֹק. וְהַצָּבָא עוֹמֵד חֲסַר אוֹנִים חֵיל הַיָּם חֵיל הָאֲוִיר חֵילוֹת הַשִּׁרְיוֹן לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כְּלוּם! זֶה כְּבָר לֹא טַנְק מוּל טַנְק! יֵשׁ 10 צוֹלְלוֹת חַמֻּשׁוֹת בְּטִילִים גַּרְעִינִיִּים וְהֵן צְרִיכוֹת לְחַפֵּשׂ אֵיזֶה פָּלֶסְטִינִי בּוֹדֵד בְּסִינַי גּוּמִי עַל פְּנֵי כָּל הַיָּם, לֵךְ תִּמְצָא אוֹתוֹ. כָּל הַטַּנְקִים צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ אֵיזֶה עֲרָבִי אֶחָד שֶׁהֻבְרַח מֵהַשְׁטָחִים נִכְנַס מֵהַגְּבוּל לְפַאֲתֵי יָפוֹ וּמֻחְבָּא אֵצֶל חָבֵר שֶׁלּוֹ עִם תְּעוּדַת זֶהוּת יִשְׂרְאֵלִית וְהוּא מִסְתּוֹבֵב עַכְשָׁו בְּאֶמְצַע תֵּל אָבִיב.

הַחֵילוֹת הַחֲשׁוּבִים בְּיוֹתֵר הַיּוֹם בַּמִּלְחָמָה הַחֲדָשָׁה הֵם חֵיל הַמּוֹדִיעִין וּפִקּוּד הָעֹרֶף. חֵיל הַמּוֹדִיעִין פּוֹעֵל כְּדֵי לִמְנוֹעַ אֶת הַתַּקָּלָה הַבָּאָה וְאִלּוּ פִּקּוּד הָעֹרֶף מְטַפֵּל בְּמִקְרֶה שֶׁהַמּוֹדִיעִין לֹא הִצְלִיחַ, לֹא עָלֵינוּ. וַאֲנַחְנוּ כְּבָר מִסְתּוֹבְבִים עִם תְּחוּשָׁה

לִקְרַאת הַמִּלְחָמָה הַבָּאָה, פִּקּוּד הָעֹרֶף מַתְחִיל לְחַלֵּק פְּתָקִים לָבוֹא לָקַחַת מַסֻּכוֹת אַבַּ״כ לְהָכִין אֶת הַמִּקְלָטִים מִלְחָמָה בַּקַּיִץ כֵּן יַפְצִיצוּ לֹא יַפְצִיצוּ.

אֲנִי זוֹכֵר אֶת מִלְחֶמֶת הַמִּפְרָץ הָרִאשׁוֹנָה בִּשְׁנַת תשנ״א (1991) כְּשֶׁהַצּוֹרֵר הָעִירָאקִי יְמַח שְׁמוֹ יָרָה טִילִים עַל גּוּשׁ דָּן. וְאֵיפֹה הוּא עַכְשָׁו? רְמָה וְתוֹלֵעָה! גַּם הַצּוֹרֵר הַלּוּבִי יְמַח שְׁמוֹ שֶׁשִּׁלֵּם לְאִרְגּוּנֵי טֵרוֹר שֶׁיִּלָּחֲמוּ בָּנוּ, עָשׂוּ הֲפִיכָה בְּאַרְצוֹ הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מֵאֵיזֶה בּוֹר שֶׁהִתְחַבֵּא שָׁם כְּעַכְבָּר מְבֹהָל וְיָרוּ בּוֹ לַמָּוֶת. וַאֲפִילוּ רֹאשׁ אִרְגּוּן הַחִיזְבַּאלְלָה מֵאָז מִלְחֶמֶת לְבָנוֹן הַשְּׁנִיָּה הוּא גָּר אַרְבַּע קוֹמוֹת מִתַּחַת לָאֲדָמָה, אַף אֶחָד לֹא רָאָה אוֹתוֹ!

וְגַם נְשִׂיא אִירַאן יְמַח שְׁמוֹ שֶׁמַּפְחִיד אוֹתָנוּ עִם הַפְּצָצָה שֶׁלּוֹ שֶׁמְּאַיֵּם עָלֵינוּ וְכֻלָּם שׁוֹאֲלִים אִם אַמְּרִיקָה תַּפְצִיץ אוֹ אֲנַחְנוּ נַפְצִיץ, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה נְקִישָׁה קְטַנָּה עִם הָאֶצְבַּע וְהִנֵּה רְעִידַת אֲדָמָה אַחַת - וְרֶבַע אִירַאן נִמְחָקָה!

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְאֶה לָנוּ שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אוֹתָנוּ כָּל הַצּוֹרְרִים הָאֵלּוּ הָאוֹיֵב הָאֲמִתִּי שֶׁלָּנוּ הוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר מְסֻכָּן וְעַד שֶׁאֲנַחְנוּ מְכִינִים אֶת הַמִּקְלָטִים לְמִלְחָמָה אֲנַחְנוּ לֹא שָׂמִים לֵב שֶׁאֲנַחְנוּ כְּבָר בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל מִלְחָמָה אֲרֻכָּה יוֹתֵר אַכְזָרִית יוֹתֵר וְלֹא עָלֵינוּ, מַצָּב הַכּוֹחוֹת נִרְאֶה גָּרוּעַ מֵאֵי פַּעַם!

הָאוֹיֵב הָאֲמִתִּי

הָאוֹיֵב שֶׁאֲנַחְנוּ נִלְחָמִים בּוֹ הוּא הָאוֹיֵב הַכִּי מְסֻכָּן שֶׁלָּנוּ כִּי כָּל הָאוֹיְבִים הַקּוֹדְמִים שָׁלְחוּ אֶת הַחַיָּלִים שֶׁלָּהֶם לְהִלָּחֵם בַּחַיָּלִים שֶׁלָּנוּ, אֲבָל הָאוֹיֵב הַזֶּה לֹא הוֹרֵג אַף אֶחָד מֵאִתָּנוּ בְּעַצְמוֹ, אֶלָּא הוּא לוֹקֵחַ אוֹתָנוּ בַּשִּׁבְי וְהוּא מַשְׁקִיעַ תַּקְצִיבֵי עֲנָק בַּשִּׁבּוּיִים. הוּא מַפְקִיד כָּל שָׁבוּי בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲפִילוּ לֹא שְׁנַיִם

בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, שָׁם עָלָיו שׁוֹמְרִים הַמְיַסְּרִים אֶת הַשָּׁבוּי בְּיִסּוּרִים קָשִׁים, וּלְאַחַר מִכֵּן שׁוֹטְפִים לוֹ אֶת הַמֹּחַ וּבַסּוֹף מַחְזִירִים אוֹתוֹ לַמִּלְחָמָה נֶגְדֵּנוּ מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם! וּכְשֶׁאֲנִי בָּא לְהִלָּחֵם בָּאוֹיֵב אֲנִי רוֹאֶה פִּתְאוֹם שֶׁזֶּה אָח שֶׁלִּי אוֹ דּוֹד שֶׁלִּי שֶׁנִּפַּל בַּשִּׁבְיָ, לֵךְ תִּירֶה בּוֹ!

הַמִּלְחָמָה הִתְחִילָה לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים וּבַמִּלְחָמָה הָאַכְזָרִית הַזֹּאת הָיוּ שְׁבוּיִים מְעַטִּים. הַחַיָּלִים מִתְקַשְּׁרִים לַפִּקּוּד,

- "הַמְפַקֵּד אֲנַחְנוּ תַּחַת הַתְקָפָה",
- "אֵין מָה לַעֲשׂוֹת תִּירָה בּוֹ",
- "אֲבָל זֶה אָח שֶׁלִּי! זֶה דּוֹד שֶׁלִּי"!
- "זֶה כְּבָר לֹא אָח שֶׁלְּךָ! זֶה לֹא דּוֹד שֶׁלְּךָ! עִנּוּ אוֹתוֹ, יִסְרוּ אוֹתוֹ, שָׁבְרוּ אוֹתוֹ! שָׁטְפוּ לוֹ אֶת הַמֹּחַ! אִם אַתָּה תְּחַכֶּה עוֹד שְׁנִיָּה עַל הַקַּו הוּא יוֹרֶה בְּךָ! תִּירֶה בּוֹ"!

וְכָכָה עָשִׂינוּ לֹא הָיְתָה בְּרֵירָה! אֲבָל עַכְשָׁו רוֹאִים שֶׁהָאוֹיֵב כְּבָר לֹא שׁוֹלֵחַ אֲפִילוּ חַיָּל אֶחָד שֶׁלּוֹ לַשֶּׂטַח זֶה רַק אֲנַחְנוּ נֶגֶד עַצְמֵנוּ, הוּא כְּבָר שָׁבָה 80 אָחוּז מִכּוֹחוֹתֵינוּ, אָז עַכְשָׁו מָה אֲנִי אֶעֱשֶׂה? גַּם אִם אֲנִי יוֹרֶה וְהוֹרֵג אֶת כֻּלָּם הָרַגְתִּי 80 אָחוּז מֵהַצַּד שֶׁלִּי! וְאִם אֲנִי לֹא אֶהֱרוֹג יַהֲרְגוּ אוֹתִי! בְּכָל מִקְרֶה הִפְסַדְתִּי! וְהָאוֹיֵב יוֹשֵׁב בַּצָּרִיחַ וְלֹא שׁוֹלֵחַ חַיָּל אֶחָד שֶׁלּוֹ הוּא לוֹקֵחַ עוֹד שְׁבוּיִים שׁוֹטֵף לָהֶם אֶת הַמֹּחַ וּמַחֲזִיר אוֹתָם לִשְׂדֵה הַקְּרָב.

וְאִם זֶה לֹא מַסְפִּיק, אֲנִי מִתְקַשֵּׁר לַפִּקּוּד וְכְבָר לֹא מְקַבֵּל הוֹרָאוֹת מֵהַמְפַקְּדִים. לְאַט לְאַט אֲנִי מְגַלֶּה שֶׁגַּם הֵם הָלְכוּ לָהֶם וְאֵין מְפַקְּדִים שֶׁיִּתְּנוּ לִי הוֹרָאוֹת! וַאֲנִי עוֹמֵד בִּשְׂדֵה הַקְּרָב מְבֻלְבָּל. כָּל "הָאוֹיְבִים" שֶׁלִּי אֵלֶּה קְרוֹבִים שֶׁלִּי שֶׁנִּפְלוּ בַּשִּׁבְיָ וְשָׁטְפוּ לָהֶם אֶת הַמֹּחַ וְאֵין לִי מְפַקְּדִים שֶׁיִּתְּנוּ לִי הוֹרָאוֹת, וַאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מָה לַעֲשׂוֹת!

רָבוֹתַי זוֹ הַמִּלְחָמָה בְּיֵצֶר הָרַע ! הַיֵּצֶר הָרַע הַזֶּה הִתְחִיל לְאַט לְאַט, טִפָּה אַחַר טִפָּה הוּא הָיָה תּוֹפֵס שְׁבוּי אֶחָד פֹּה, מַפִּיל יְהוּדִי אֶחָד שָׁם, אֶת זֶה מַעֲבִיר אוֹתוֹ עַל דָּתוֹ זֶה מַעֲבִיר אוֹתוֹ עַל דַּעְתּוֹ. הָיוּ כּוֹפְרִים הָיוּ מִינִים הָיוּ אֶפִּיקוֹרְסִים הָיוּ שֶׁהִתְנַצְּרוּ הָיוּ שֶׁהִתְאַסְלְמוּ ה׳ יְרַחֵם, אֲבָל הֵם הָיוּ מְעַט. הַמִּשְׁפָּחָה הַכּוֹאֶבֶת הָיְתָה פּוֹנָה לָרַב מָה עוֹשִׂים אִתּוֹ ?

- ״אָח שֶׁלִּי הִתְנַצֵּר ! אָח שֶׁלִּי הִתְאַסְלֵם ! אָח שֶׁלִּי כּוֹפֵר בָּעִקָּר״ !
- ״תַּעֲשֶׂה קְרִיעָה ! אַתָּה לֹא מַכִּיר אוֹתוֹ, זֶה כְּבָר לֹא אָח שֶׁלְּךָ״ !
- ״אֲבָל זֶה אָח שֶׁלִּי, גָּדַל אִתִּי״ !
- ״אֵין לְךָ אָח יוֹתֵר ! הוּא נָפַל בִּידֵי הָאוֹיֵב, שָׁבְרוּ אוֹתוֹ, עִנּוּ אוֹתוֹ, אֵין לְךָ עַל מִי לְהִלָּחֵם״ !

וְכָכָה עָשׂוּ בְּמִשְׁךְ דּוֹרוֹת, נִדּוּ כָּל מִי שֶׁיָּרַד לְתַרְבּוּת רָעָה. אֵין כָּזֶה דָּבָר ׳חֲזָרָה בִּשְׁאֵלָה׳ זֶה מֵשָׁג חִיצוֹנִי שֶׁל הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת. יֵשׁ ׳חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה׳ וְיֵשׁ ׳יוֹרֵד לְתַרְבּוּת רָעָה׳. הֵם יָרְדוּ לְתַרְבּוּת רָעָה ! וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִפְגְּעוּ מֵהֶם לֹא יְקַלְקְלוּ אֶת הָאֲחֵרִים הֵם קָרְעוּ אוֹתָם מִקִּרְבָּם הוֹצִיאוּ אוֹתָם אֶל מִחוּץ לַמִּשְׁפָּחָה. אֲבָל אֵלֶּה הָיוּ מְעוּט. לְצַעֲרֵנוּ הָאוֹיֵב הִגְבִּיר הַמַּאֲמָצִים בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת עוֹד וְעוֹד. כְּבָר 80 אָחוּז בַּשְּׁבִי ! אֲנַחְנוּ כְּבָר לֹא קוֹרְעִים עֲלֵיהֶם, הֵם קוֹרְעִים עָלֵינוּ ! אָנוּ הָפַכְנוּ לַמְּעוּט ! **אֲנַחְנוּ הָפַכְנוּ לַמְּעוּט !**

מָה אֲנִי עוֹשֶׂה בַּמִּלְחָמָה הַזֹּאת ? אֵיךְ אֲנִי אֶלְחַם עַכְשָׁו ? כְּשֶׁאֲנִי נִלְחָם בִּצְבָא ה׳ וְ״הָאוֹיֵב״ מוּלִי זֶה אָח שֶׁלִּי ! זוֹ אִשְׁתִּי ! זֶה אַבָּא שֶׁלִּי ! זֶה הַבֵּן שֶׁלִּי ! מָה אֲנִי עוֹשֶׂה ? הֲכִי קַל לוֹמַר בַּטֶּלֶפוֹן ״תִּקָּרַע עָלָיו וְזֶה לֹא הַבֵּן שֶׁלְּךָ יוֹתֵר״. אֲבָל כְּבָר אִי

אֶפְשָׁר לוֹמַר אֶת זֶה יוֹתֵר, כִּי עַכְשָׁו זֶה כָּל הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלִּי! אֶת כֻּלָּם אֲנִי אֶקְרַע מִמֶּנִּי? אָז מִי יִשָּׁאֵר לִי? בִּשְׁבִיל מִי אֲנִי נִלְחָם?

אָז אֲנִי מִתְקַשֵּׁר לַמְפַקְּדִים שֶׁלִּי לִגְדוֹלֵי הַדּוֹר שֶׁיּוֹרוּ לִי, אֲבָל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הוֹלְכִים אֶחָד אַחֲרֵי הַשֵּׁנִי לְעוֹלָם שָׁכֵלוֹ טוֹב, וְזֶה הַדָּבָר הֶכִי מַפְחִיד שֶׁיָּכוֹל לִקְרוֹת לִי כִּי אֲנִי נִשְׁאַר אוֹבֵד עֵצוֹת. וּכְמוֹ שֶׁהַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (סוטה מט:): "וְעַל מָה יֵשׁ לָנוּ לְהִשָּׁעֵן? עַל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם"! אֵין מַשֶּׁהוּ אַחֵר.

זֶה הַמַּצָּב שֶׁל הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת. אָז מָה עוֹשִׂים בְּמִלְחָמָה כָּזוֹ? בָּרוּר שֶׁאֲנִי כְּבָר לֹא יוֹרֶה בְּזֶה שֶׁמּוּלִי! בַּזְּמַן שֶׁאָח שֶׁלִּי כְּבָר הִגִּיעַ מוּלִי "מֵרֶעל" יֵשׁ עוֹד אַרְבָּעָה שֶׁהֵם עוֹבְרִים עַכְשָׁו יְסוּרִים קָשִׁים וְגַם לָהֶם שׁוֹטְפִים אֶת הַמֹּחַ נֶגְדִּי! אֲבָל אֲנִי לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִבְצָע חִלּוּץ לְכֻלָּם בְּבַת אַחַת כִּי כָּל אֶחָד שָׁבוּי בְּמָקוֹם אַחֵר! כָּל אֶחָד וְהַיְצָר הָרַע שֶׁלּוֹ! שִׁטִּיפַת הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ הַיְסוּרִים שֶׁלּוֹ הַצָּרוֹת שֶׁלּוֹ. מָה שֶׁאֶפְעַל וְיַעֲזֹר לְאָח שֶׁלִּי וְיַחֲזֵק אוֹתוֹ לֹא בָּטוּחַ שֶׁיַּעֲבֹד עִם הָאָחוֹת שֶׁלִּי! שְׁנֵי שְׁבוּיִים שׁוֹנִים לְגַמְרֵי!

אֲנָשִׁים בָּאִים אֵלַי עִם סִפּוּרִים שֶׁל נִסְיוֹנוֹת מְזַעְזְעִים. סִפֵּר לִי בָּחוּר: "אֲפִילּוּ קִדּוּשׁ עַל הַשֻּׁלְחָן לֹא נוֹתְנִים לִי לַעֲשׂוֹת! לֹא רַק שֶׁלֹּא מְכַבְּדִים וְיוֹשְׁבִים מֵהַצַּד אֶלָּא בָּאִים לַקִּדּוּשׁ וְיוֹשְׁבִים מוּלִי כְּדֵי לָבוֹז לִי בְּאֶמְצַע הַקִּדּוּשׁ! הַכֹּל כְּדֵי לִצְחוֹק עָלַי! עַל הַקִּדּוּשׁ! כְּדֵי שֶׁאֲנִי לֹא אֶעֱשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ! וְזוֹ אַחוֹת שֶׁלִּי! בַּעְלָהּ! לְיַד כָּל הַמִּשְׁפָּחָה עַל שֻׁלְחָן הַשַּׁבָּת שֶׁלִּי"! אֵיזֶה אוֹיֵב אַכְזָרִי!

אֲנַחְנוּ מְפַחֲדִים מֵאֵיזֶה אִירָאנִי? הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ נֶגְדֵּנוּ אִם ה' לֹא יִרְצֶה? אֲפִילּוּ גַּרְגִּיר שֶׁל חוֹל הוּא לֹא יָכוֹל

לִזְרֹק עָלֵינוּ ! לֹא נִפַּחֵד מִמֶּנּוּ, נִפַּחֵד מֵהָאוֹיֵב מִבִּפְנִים, הָאוֹיֵב שֶׁיּוֹשֵׁב עַל הַמִּשְׁפָּחוֹת שֶׁלָּנוּ הַקְּרוֹבִים שֶׁלָּנוּ ! מָה עוֹשִׂים ?

תֵּבַת נֹחַ

בְּמֶשֶׁךְ 2,000 שָׁנָה מֵאָז שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָזְרוּ וְאָמְרוּ לָנוּ שׁוּב וְשׁוּב כָּל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר כָּל סִפְרֵי הַמּוּסָר כָּל הָרַבָּנִים : "תֵּדְעוּ לָכֶם בֵּית כְּנֶסֶת זֶה בֵּית מִקְדָּשׁ מְעַט, בֵּית מִדְרָשׁ זֶה בֵּית מִקְדָּשׁ מְעַט". אֲבָל הַיּוֹם זֶה לֹא מִדְרָיְק. לְבֵית מִקְדָּשׁ מִי הָיָה נִכְנָס ? הַפַּחֲנִים ! הֵם הָיוּ הַתַּלְמִידֵי-חֲכָמִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר הֵם הָיוּ טְהוֹרִים !

אִם חַס וְשָׁלוֹם הוּא אָכַל יוֹתֵר מִדַּי אוֹ שָׁתָה יוֹתֵר מִדַּי וְרָאָה קֶרִי הוּא עָף מִתְּחוּם הַר הַבַּיִת ! אָסוּר לוֹ בְּכָלָל לַעֲבֹד ! הוּא חַיָּב לִהְיוֹת קָדוֹשׁ ! הוּא חַיָּב לִהְיוֹת טָהוֹר ! לֹא רַק נַפְשִׁית גַּם פִּיזִית ! הוּא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מֻשְׁלָם. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (בכורות מד.) שֶׁאִם הָאַף שֶׁלּוֹ הָיָה בְּלִי פְּרוֹפּוֹרְצְיָה לַפָּנִים אוֹ אִם הָאָזְנַיִם שֶׁלּוֹ בְּלִי פְּרוֹפּוֹרְצְיָה הוּא פָּסוּל לַעֲבוֹדָה בִּכְהוּנָה ! הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת יָפֶה מִבַּחוּץ כְּמוֹ שֶׁהוּא יָפֶה מִבִּפְנִים ! הַמֻּשְׁלָמִים הַטּוֹבִים כְּמוֹ שֶׁהַטּוֹבִים לַטָּיִס (לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְחוֹל) הַטּוֹבִים לַמִּקְדָּשׁ !

וְכָךְ בָּתֵּי כְּנֶסֶת וּבָתֵּי מִדְרָשׁ נִרְאוּ : מִי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק וְהוּא הַקָּדוֹשׁ וְהוּא הַמִּתְפַּלֵּל וְהוּא הַטָּהוֹר - הוּא בָּא לִלְמֹד תּוֹרָה. הַיּוֹם זֶה כְּבָר לֹא בֵּית מִקְדָּשׁ רַבּוֹתַי הַיּוֹם זוֹ תֵּבַת נֹחַ ! וּלְתֵבַת נֹחַ לֹא הִכְנִיסוּ רַק קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים וְצַדִּיקִים אֶלָּא הִכְנִיסוּ סוּסִים וַחֲמוֹרִים, מַכְנִיסִים אֶת כֻּלָּם ! מַדּוּעַ ? כִּי יֵשׁ מַבּוּל בַּחוּץ ! לְבֵית מִקְדָּשׁ נִכְנְסוּ לַעֲבֹד אֶת ה', לְתֵבַת נֹחַ נִכְנָסִים כְּדֵי לֹא לִטְבַּע בַּחוּץ ! וְזֶה הֶבְדֵּל עָצוּם.

כְּדֵי לְהִטָּהֵר מְטַמְּאָה יֵשׁ רַק שְׁנֵי אֶמְצָעִים שֶׁאֶפְשָׁר לְטַהֵר אֹתָם, שְׁנֵי דְּבָרִים שֶׁהֵם עַצְמָם לֹא מְקַבְּלִים טֻמְאָה וְהֵם הַכּוֹחוֹת הַטְּהוֹרִים הֲכִי חֲזָקִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם: הַמַּיִם וְהָאֵשׁ. עִם הַמַּיִם וְהָאֵשׁ אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים אֶת כָּל הַטָּהֳרוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם. מִקְוֶה לְאִשָּׁה אוֹ הַטְבָּלַת כֵּלִים, כְּשֶׁמַּגְעִילִים כֵּלִים לְפֶסַח עוֹשִׂים אֶת זֶה עִם מַיִם, כְּשֶׁאֲנִי מְלַבֵּן כֵּלִים לְפֶסַח עִם מָה אֲנִי מְלַבֵּן? עִם אֵשׁ. בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם!

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (סנהדרין לט.) עַל מִין אֶחָד שֶׁשָּׁאַל אֶת רַבִּי אַבָּהוּ כֵּיוָן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא כֹּהֵן, כְּשֶׁנִּטְמָא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקְבוּרָתוֹ בְּאֵיזֶה מִקְוֶה הוּא טָבַל לְהִטָּהֵר? חֲרֵי כָּל הַיָּמִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא מַסְפִּיקִים לוֹ! עָנָה לוֹ הֶחָכָם כִּי הַטָּהֳרָה הָאֲמִתִּית שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת הִיא מִקְוֶה שֶׁל אֵשׁ, אַךְ כֵּיוָן שֶׁבֶּן אָדָם לֹא יָכוֹל לִטְבֹּל בְּאֵשׁ הוּא טוֹבֵל בְּמַיִם. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הוּא טוֹבֵל בְּאֵשׁ! אָז אֵשׁ וּמַיִם הֵם הַכּוֹחוֹת הַמְטַהֲרִים.

כְּשֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הִגִּיעַ לְשִׁיא הַכְּפִירָה וּלְשִׁיא הַקִּלְקוּל הָיָה מַבּוּל שֶׁל מַיִם וְכָל הָעוֹלָם טָבַע. הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע לְנֹחַ וְהֵבִיא קֶשֶׁת בָּעוֹלָם לְאוֹת שֶׁלְּעוֹלָם לֹא יִהְיֶה יוֹתֵר מַבּוּל. עַכְשָׁו כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לְאוֹתָהּ נְקוּדָה, ה' יְרַחֵם עָלֵינוּ, צָרִיךְ לְהַגִּיעַ כְּבָיְכוֹל עוֹד חֶרְבָּן חַס וְשָׁלוֹם. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים עוֹד טְהוּר! אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהָבִיא מַבּוּל נוֹסָף שֶׁל מַיִם. אָז מָה מְבִיאִים? מָה הַכֹּחַ הַשֵּׁנִי שֶׁמְּטַהֵר? אֵשׁ. מַבּוּל שֶׁל אֵשׁ! זֶה גּוֹג וּמָגוֹג! זוֹ הָאֵשׁ שֶׁצְּרִיכָה לָבוֹא!

אֵשׁ תַּחַת אֵשׁ

אֲבָל כְּשֶׁאוֹמְרִים שֶׁגַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹבֵל בְּמִקְוֶה שֶׁל אֵשׁ, בְּאֵיזֶה מִקְוֶה שֶׁל אֵשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹבֵל? בָּאֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה! מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, אֵשׁ תַּחַת אֵשׁ! צְרִיכָה לִהְיוֹת רַק

אֵשׁ אַחַת בּוֹעֶרֶת בָּעוֹלָם ; אִם אֲנִי אַבְעִיר אֶת הָאֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה הִיא תִּכְבֶּה אֶת הָאֵשׁ שֶׁל הַמִּלְחָמָה ; אִם יְדַוְחוּ לִי שֶׁיֵּשׁ מִלְחָמָה עִם אִירַאן, כְּשֶׁכֻּלָּם יָרוּצוּ לַמַּקְלָטִים אֲנִי אָרוּץ לַכּוֹלֵל ; שׁוּם מִקְלָט לֹא יַעֲזֹר לִי ; הַדָּבָר הַטּוֹב הַיָּחִיד בְּחֶדֶר מָמ״ד הוּא שֶׁהוּא מְצֻיָּן לִרְעִידַת אֲדָמָה לֹא לְמִלְחָמָה ; כְּשֶׁתִּהְיֶה רְעִידַת אֲדָמָה אָרוּץ לְמָמ״ד, כְּשֶׁתִּהְיֶה מִלְחָמָה אָרוּץ לַיְשִׁיבָה ; אָרוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת ; כִּי יֵשׁ מַבּוּל שֶׁל אֵשׁ בַּחוּץ וְכָאן זוֹ תֵּבַת נֹחַ !

אֲבָל אֲנִי לֹא רוֹצֶה לְהַגִּיעַ לְשָׁם. כְּשֶׁהַצּוֹרֵר הָעִירָאקִי אֵיֵם בִּשְׁנַת תשנ״א שֶׁיְּשַׁגֵּר טִילִים כִּימִיִּים אֲנָשִׁים פָּחֲדוּ בָּרְחוּ לַחֲדָרִים הָאֲטוּמִים וְהִתְפַּלְלוּ לַה׳ יִתְבָּרַךְ. וְרָאִינוּ אֵיךְ הַצּוֹרֵר הַהוּא סִיֵּם ; וְכָכָה יְסַיְּמוּ כָּל אוֹיְבֵנוּ ; כִּי עַם יִשְׂרָאֵל לֹא מוֹרִיד אֶת הָאוֹיְבִים שֶׁלּוֹ עִם טַנְקִים וּמְטוֹסִים הוּא מוֹרִיד אוֹתָם עִם הַפֶּה ; עִם הַתְּפִלּוֹת !

בַּמִּלְחָמָה שֶׁל הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים כְּשֶׁהָאוֹיְבִים שֶׁלָּנוּ הֵם מְחַבְּלִים פַּלֶשְׁתִּינָאִים, הַחִיזְבַּאלְלָה וְחַבְרֵיהֶם, אֲזַי הַחֵילוֹת הַחֲשׁוּבִים הֵם חֵיל הַמּוֹדִיעִין וּפִקּוּד הָעֹרֶף. גַּם בַּמִּלְחָמָה שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ זֶה אוֹתוֹ דָּבָר. הַמּוֹדִיעִין שֶׁלִּי הוּא הֲכִי חָשׁוּב ; אָדָם צָרִיךְ לְהַפְנִים שֶׁיֵּדַע זֶה כֹּחַ. לַשְׁבוּיִם בַּחוּץ אֵין שֵׁמֶץ שֶׁל מֻשָּׂג בְּיַהֲדוּת וְלָכֵן הֵם נִרְאִים לָנוּ כְּאוֹיֵב שֶׁלָּנוּ. אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁהֵם שׂוֹנְאִים אוֹתִי, שֶׁהֵם שׂוֹנְאִים אֶת הַדָּתִיִּים, שֶׁהֵם שׂוֹנְאִים אֶת הַחֲרֵדִים, לֹא ; הֵם שׂוֹנְאִים אֶת הַתַּדְמִית שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בַּמֹּחַ ; אֶת הַחֲרֵדִי כְּפִי שֶׁהוּא מְדַמְיֵן אוֹתוֹ גַּם אֲנִי שׂוֹנֵא ;

אֵיךְ אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֵם לֹא שׂוֹנְאִים אֶת הַחֲרֵדִים בֶּאֱמֶת אֶלָּא רַק תַּדְמִית ? כִּי גַּם אֲנִי הָיִיתִי בַּצַּד הַשֵּׁנִי ; הָיְתָה לִי אֶת אוֹתָהּ תַּדְמִית הַשְׁחוֹרָה בָּרֹאשׁ וַאֲנִי שָׂנֵאתִי אֶת הַתַּדְמִית הַהִיא ; וַאֲנִי עֲדַיִן שׂוֹנֵא אֶת אוֹתָם חֲרֵדִים שֶׁהָיוּ לִי בַּמֹּחַ, רַק שֶׁמֵּהַצַּד

הַזֶּה אֲנִי רוֹאֶה הַרְבֵּה אֲנָשִׁים יָפִים ! אֲבָל אָז שָׂנֵאתִי ! אָז צְרִיכִים לְהָבִין לְהַעֲבִיר אֶת הַיֶּדַע לַאֲחֵרִים אֵין יְהוּדִי שׂוֹנֵא דָת אֵין יְהוּדִי שׂוֹנֵא יַהֲדוּת ! אוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב יַהֲדוּת אוֹ שֶׁהוּא **לֹא יוֹדֵעַ מָה זֶה** ! יֵשׁ לוֹ רַעְיוֹן מְעֻוָּת בָּרֹאשׁ עַל הַיַּהֲדוּת, אֶת הָרַעְיוֹן הַזֶּה הוּא שׂוֹנֵא !

הָרַב אֶלְחָנָן וַסֶּרְמָן, ה׳ יִקּוֹם דָּמוֹ, גְּאוֹן עוֹלָם, כְּשֶׁהוּא גִּילָה שֶׁהַנָּאצִים יִמַּח שְׁמָם נִכְנְסוּ לְעִירוֹ וְכָבְשׁוּ אֶת הַיְשִׁיבָה שֶׁלּוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא הָיָה בָּאֲרָצוֹת הַבְּרִית בְּמַסַּע שֶׁל גְּיוּס כְּסָפִים לַיְשִׁיבָה. הוּא חָזַר הַבַּיְתָה ! אָמְרוּ לוֹ שֶׁלֹּא יֵלֵךְ, שֶׁיֵּהָרְגוּ אוֹתוֹ שָׁם, אַךְ הוּא אָמַר: ״אֲנִי לֹא עוֹזֵב אֶת הַתַּלְמִידִים שֶׁלִּי״ ! זֶה מַנְהִיג אֲמִתִּי[18].

אוֹתוֹ רַבִּי אֶלְחָנָן וַסֶּרְמָן שֶׁנֶּהֱרַג עַל קִדּוּשׁ ה׳ עִם תַּלְמִידָיו הוּא אָמַר בִּשְׁנַת תרח״צ (1938 לְמִנְיָנָם שָׁנָה לִפְנֵי שֶׁהִתְחִילָה הַמִּלְחָמָה הָאֲרוּרָה) שֶׁכָּל אָדָם שֶׁקּוֹרֵא אֶת הָעִתּוֹנוּת הַמְּקוֹמִית שֶׁל אוֹתָם הַיָּמִים יַהֲפֹךְ בְּתוֹךְ 3 חֳדָשִׁים מִיהוּדִי אָדוּק לְאַנְטִישְׁמִי אָדוּק ! עַד כְּדֵי כָּךְ הָיְתָה הַהֲסָתָה בָּעִתּוֹנִים שֶׁל אָז ! הָאֲוִירָה הָיְתָה סְפוּגָה בְּשִׂנְאָה ! כָּל דָּבָר רַע שֶׁקָּרָה אוֹ לֹא קָרָה הִפִּילוּ עַל הַיְהוּדִים ! וְזֶה נִשְׁאַר אוֹתוֹ דָּבָר, אוֹתוֹ עֲמָלֵק, מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתָם אֶמְצָעִים לְהַרְעִיל אֶת הָאֲחִים שֶׁלָּנוּ נֶגֶד עַצְמֵנוּ ! אֲנַחְנוּ זָכִינוּ לְהִגָּמֵל מֵהָרַעַל, הָאֲחִים שֶׁלָּנוּ לֹא !

אָסוּר לָנוּ לְהוֹצִיא מֵהַפֶּה מִלָּה רָעָה עַל יְהוּדִי אֲפִלּוּ בְּטָעוּת, עַל כָּל יְהוּדִי ! גַּם אִם נִרְאָה לָנוּ שֶׁהוּא שׂוֹנֵא תּוֹרָה

---

18 לְעֻמַּת זֹאת פֹּה בַּיִּשּׁוּב הַיְּהוּדִי שֶׁלָּנוּ כְּשֶׁהַנָּאצִים הִגִּיעוּ כְּבָר לְמִצְרַיִם וְעָמְדוּ לְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַשִּׁלְטוֹן הַצִּיּוֹנִי יָצָא בְּקְרִיאָה לְכָל הַחַיָּלִים וְהַנּוֹעָר הַצִּיּוֹנִי לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עַד הַחַיִל הָאַחֲרוֹן, וְאִלּוּ לְעַצְמָם הֵם הָכִינוּ מָטוֹס לִבְרֹחַ לְלוֹנְדוֹן בְּמִקְרֶה שֶׁהַנָּאצִים כֵּן יִכָּנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל ! רַק שֶׁנִּבְדִּיל בֵּין מַנְהִיגִים לְ״מַנְהִיגִים״.

וּמִצְוֹות לֹא לִקְרֹא לוֹ "רָשָׁע" "עַמְלֵק" "כּוֹפֵר" אָסוּר ! זֶה הָיָה אָז, עַכְשָׁו הוּא שָׁבוּי. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים יֶדַע, צָרִיךְ לָדַעַת בְּעַצְמֵנוּ כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְטַפֵּל בַּאֲחֵרִים. אֲנָשִׁים לֹא יוֹדְעִים כְּלוּם בַּיַּהֲדוּת !

הֵם מִתְגָּאִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יֶדַע שֶׁהֵם יוֹדְעִים מַתֶּמָטִיקָה וּפִיזִיקָה וְאַנְגְלִית. אֲבָל הֵם לֹא יוֹדְעִים מִי זֶה הָרַמְבַּ"ם וְהֵם לֹא יוֹדְעִים מִי זֶה רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ וְלֹא יוֹדְעִים מָה זוֹ קְרִיאַת שְׁמַע וְלֹא יוֹדְעִים מָה זֶה תְּפִלִּין. אֵיךְ הוּא יָכוֹל לִשְׁנֹא יַהֲדוּת **אִם הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה זֶה** ? הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה זוֹ יַהֲדוּת ! אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לֹא שׂוֹנֵא יַהֲדוּת לָכֵן אֲנִי לֹא כּוֹעֵס עָלָיו וְלֹא שׂוֹנֵא אוֹתוֹ, הוּא מִסְכֵּן !

אֵין פְּסִפּוּסִים

צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לוֹ אֶת הַיּוֹפִי שֶׁל הַיַּהֲדוּת. לְהַרְאוֹת אֶת הַיּוֹפִי שֶׁל הַיַּהֲדוּת זֶה לָאו דַּוְקָא לִפְתֹּחַ סֶמִינָרִים וּלְחַלֵּק דִּיסְקִים. יֵשׁ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים וּמְבֹרָכִים שֶׁעוֹשִׂים זֹאת טוֹב מֵאִתָּנוּ. יֵשׁ לְהַרְאוֹת אֶת הַיּוֹפִי שֶׁל הַיַּהֲדוּת בַּפָּנִים שֶׁלָּנוּ. אִם אֲנִי חוֹבֵשׁ כִּפָּה וְעוֹשֶׂה מִצְוֹות אֲבָל מִסְתּוֹבֵב עִם פַּרְצוּף שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּאֶמְצַע אֱלוּל אָז זֶה לֹא קִדּוּם מְכִירוֹת הֲכִי טוֹב שֶׁאֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת.

אִם נַרְאֶה לָהֶם שֶׁאֲנוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ וְאָנוּ מַרְגִּישִׁים אוֹתוֹ וְגַם בְּתוֹךְ הַצָּרָה וּבְתוֹךְ הַמְּנִיעוֹת הוּא נִמְצָא אִתָּנוּ וְדַוְקָא שָׁם אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעֶזְרָה שֶׁלּוֹ. אֲנַחְנוּ מְנַהֲלִים פְּנָקָס קָטָן וּבְסוֹף כָּל יוֹם עוֹבְרִים עַל הַיּוֹם וְרוֹשְׁמִים מַשֶּׁהוּ טוֹב אֶחָד שֶׁקָּרָה לָנוּ. וְאָנוּ רוֹאִים שֶׁלָּאַט לְאַט זֶה מִצְטַבֵּר לְכַמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ עִם כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הָאָסוֹנוֹת וְכָל הָעֲוונוֹת שֶׁלָּנוּ.

וְהוּא נוֹתֵן לָנוּ אֶת כָּל אֱלוּל לְכַפֵּר. פִּסְפַּסְנוּ? נָתַן לָנוּ אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה? פִּסְפַּסְנוּ? נָתַן לָנוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. פִּסְפַּסְנוּ? נָתַן לָנוּ אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים. רַק לַחְזֹר אֵלָיו! בְּכָל הִזְדַּמְנוּת בְּכָל הַצּוּרוֹת! זוֹ תֹּבֶת נֹחַ. ה' קוֹרֵא לָנוּ: "תָּבוֹא אֲלַי עִם סַנְדָּלִים עִם חֻלְצָה קְצָרָה עִם כִּפָּה קְטַנָּה כָּזוֹ שֶׁלֹּא רוֹאִים אוֹתָהּ מֵרָחוֹק, לֹא אִכְפַּת לִי! הָעִקָּר תָּבוֹא! יֵשׁ מַבּוּל בַּחוּץ תָּבוֹא לְפֹה וְתַכְנִיס אֲחֵרִים אַחֲרֶיךָ! תַּדְלִיקוּ אֶת הָאֵשׁ בְּבָתֵּי הַמִּדְרָשׁ וּבְבָתֵּי הַכְּנֶסֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּדְלַק הָאֵשׁ שָׁם בַּחוּץ"!

יְהִי רָצוֹן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְזַכֶּה אוֹתָנוּ שֶׁכֻּלָּנוּ נִתְחַזֵּק בְּפֶרֶט בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל הַחֹדֶשׁ שֶׁהַיֶּצֶר הָרַע דּוֹעֵךְ בּוֹ. הוּא לֹא נֶעְלָם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְיוֹם אֶחָד אֶלָּא הוּא דּוֹעֵךְ מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל בְּקַו תָּלוּל. כָּל קֹרוֹב שֶׁלָּנוּ שֶׁדִּבַּרְנוּ אִתּוֹ בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה וְצָחַק לָנוּ בַּפַּרְצוּף, זֶה הַזְּמַן שֶׁהוּא יָגִיב אַחֶרֶת שֶׁיַּפְתִּיעַ גַּם אוֹתָנוּ! וְהַכֹּל בַּעֲדִינוּת בִּמְתִיקוּת אֶת כֻּלָּם נִפְעָל לְהוֹצִיא מֵהַשְּׁבִי, לִשְׁבוֹת אוֹתָם בַּחֲזָרָה, לְהַחְזִיר אוֹתָם לִקְרַאת הַיְשׁוּרַת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַמִּלְחָמָה. בּוֹאוּ נָקוּם וְנִנָּצֵחַ

.

אין עוד מלבדו

וַתְּהִי הָאֵמֶת נֶעְדֶּרֶת

זֶה מִסְפָּר יָמִים שֶׁחִפַּשְׂתִּי תְּשׁוּבָה לִשְׁאֵלָה שֶׁהִצִּיקָה לִי מְאֹד, שְׁאֵלָה שֶׁהִתְעוֹרָרָה בְּבֵית כְּנֶסֶת. הִגַּעְתִּי לִפְנֵי תְּפִילַת עַרְבִית וָזָכִיתִי לְהַאֲזִין דַּקּוֹת סְפוּרוֹת לְסוֹפוֹ שֶׁל הַשִּׁעוּר הַשְּׁבוּעִי שֶׁל הַגָּאוֹן הָרַב רַבִּי אַבְרָהָם יוֹסֵף שְׁלִיטָ״א. לֹא זָכִיתִי לִהְיוֹת בְּרוֹב הַשִּׁעוּר אֲבָל מְהַדְּקוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁל הַשִּׁעוּר הֵבַנְתִּי שֶׁהוּא עָסַק בֵּין הַיֶּתֶר בִּכְבוֹד הַתּוֹרָה בַּחֲשִׁיבוּת לִמּוּד הַתּוֹרָה וּבְהוֹקָרַת לוֹמְדֶיהָ.

לְאַחַר הַתְּפִלָּה רָאִיתִי יְהוּדִי יָקָר (וַאֲנִי לֹא אוֹמֵר זֹאת בְּצִנְיעוּת, אֶלָּא בֶּאֱמֶת יְהוּדִי יָקָר), שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּחַיָּיו מִסְפַּר שָׁנִים רַב יוֹתֵר מִמִּסְפָּר יְמֵי חַיַּי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְהָיָה נוֹכֵחַ בְּשִׁעוּרֵי תּוֹרָה שֶׁנִּמְסָרִים

כָּאן, לֹא בּוּר וְעָם הָאָרֶץ חַס וְשָׁלוֹם. מִישֶׁהוּ שֶׁהוּא ׳מֵאִתָּנוּ׳ וְהֵפְתַּעְתִּי מִתְּגוּבָתוֹ לַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ בַּשִּׁעוּר.

כָּתוּב בַּנָּבִיא (ישעיהו נט, טו): ״וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת״. יֵשׁ שֶׁפִּרְשׁוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְחַלְּקִים לַעֲדָרִים עֲדָרִים בַּעֲבוֹדַת ה׳, יֵשׁ בְּרֶסְלֶב, יֵשׁ חַבַּ״ד, יֵשׁ חֲרֵדִי, יֵשׁ כִּפָּה סְרוּגָה, יֵשׁ מִסְרָתִי... הָעִקָּר תַּעֲבֹד אֶת ה׳. מָה זֶּה מְשַׁנֶּה מָה אַתָּה לוֹבֵשׁ, וְאֵיךְ אַתָּה מְדַבֵּר. כַּנִּרְאֶה שֶׁהוּא הִרְגִּישׁ סוּג שֶׁל הַתְקָפָה עַל הָ״עֲדֶר״ שֶׁלּוֹ. אָז הוּא הִתְחִיל לְהָטִיחַ דְּבָרִים קָשִׁים בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, עַד שֶׁהוּא נָקַט בְּמִלִּים שֶׁאֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים בְּדֶרֶךְ כְּלָל מֵאֲנָשִׁים שֶׁאֵין לָהֶם קֶשֶׁר לַדָּת, בְּטוּיִים כְּמוֹ ׳פָּרָזִיטִים׳ וּשְׁאָר תְּאָרִים נִלְבָּבִים, דְּבָרִים שֶׁאֲנִי לֹא מְצַפֶּה לִשְׁמוֹעַ מִמִּישֶׁהוּ שֶׁפּוֹקֵד אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת יוֹתֵר שָׁנִים מֵאֲשֶׁר שֶׁאֲנִי חַי, מִישֶׁהוּ שֶׁמַּגִּיעַ כָּאן לְשִׁעוּרִים שֶׁרָאָה וְשָׁמַע תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מָה הִרְגִּיז אוֹתוֹ, אֲנִי גַּם לֹא שׁוֹפֵט אָדָם בִּשְׁעַת כַּעֲסוֹ, אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹפֵט כָּל שֶׁכֵּן לֹא אֲנִי. לוֹמְדִים זֹאת מֵאִיּוֹב. הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (בבא בתרא טז:) כִּי בְּעִקְבוֹת הַנִּסָּיוֹן הַקָּשֶׁה שֶׁלּוֹ הוּא הֵטִיחַ דְּבָרִים קָשִׁים כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא: בָּאוּ אֵלָיו כָּל חֲבֵרָיו, הִתְוַכְּחוּ עִמּוֹ (איוב יא, יד): ״אִם אָוֶן בְּיָדְךָ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל תַּשְׁכֵּן בְּאָהָלֶיךָ עַוְלָה״ אוֹ בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת: ״אֵיךְ אַתָּה מְדַבֵּר כָּכָה? ה׳ לֹא עוֹשֶׂה טָעֻיוֹת! פַּשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂיךָ! יֵשׁ בְּיָדְךָ עֲבֵרוֹת, תַּחְזֹר בִּתְשׁוּבָה״! וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּלֶּה לְבַסּוֹף, הוּא דּוֹרֵשׁ מֵהַחֲבֵרִים שֶׁל אִיּוֹב לְהִתְנַצֵּל בְּפָנָיו: ה׳ יִתְבָּרַךְ מוֹכִיחַ אוֹתָם (איוב מב, ז-ח):

״וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר ה׳ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל אִיּוֹב וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה אַפִּי בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב; וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים וּלְכוּ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה

בַּעֲדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב״.

ה׳ יִתְבָּרַךְ כַּעַס עֲלֵיהֶם: ״כָּכָה מְנַחֲמִים מִישֶׁהוּ בִּשְׁעַת צַעַר? הָבִיאוּ קָרְבָּן וּבַקְּשׁוּ מֵאִיּוֹב שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם שֶׁאֲנִי אֶסְלַח לָכֶם״! וְאִלּוּ אֶל אִיּוֹב הוּא לֹא בָּא בִּטְעָנוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה הֵטִיחַ בּוֹ הָאֲשָׁמוֹת חֲמוּרוֹת עַל אִי צֶדֶק כִּבְיָכוֹל. וְלָמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ״מְוַתֵּר לוֹ״? עַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב (איוב לד, לה): ״אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכִּיל״, וְהִסְבִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ מִכָּאן שֶׁאֵין אָדָם נִתְפָּס בִּשְׁעַת צַעֲרוֹ!

מָה שֶׁהִפְרִיעַ לִי בֶּאֱמֶת הָיְתָה הַתְּגוּבָה שֶׁל הָאֲחֵרִים בִּסְבִיבָתוֹ, שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁאֲנִי נִסְעָר עֲבוּר עַצְמִי. נִסִּיתִי לְדַבֵּר אִתּוֹ וּלְהַרְגִּיעוֹ, וּבָאוּ מִיָּד לְשַׁכְנְעַ אוֹתִי לְהִתְרַחֵק: ״עָזֹב אוֹתוֹ, הוּא תָּמִיד כָּכָה״, שֶׁזּוֹ תְּשׁוּבָה מַמָּשׁ לֹא נָכוֹנָה, אֲנַחְנוּ לָמַדְנוּ עַל כְּבוֹד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים[19] עַל רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיָה עַם הָאָרֶץ וְשָׁנָא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, עַד שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה וְהָרְאוּ לוֹ אֶת הַמַּרְאוֹת הַגְּדוֹלִים בַּפַּרְדֵּס לְמַעְלָה.

הוּא זָכָה לִרְאוֹת עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, וּלְחַדֵּשׁ בַּפָּסוּק (דברים ו, יג): ״**אֶת** ה׳ אֱלֹקֶיךָ תִּירָא״ - ״**אֶת**״ לְרַבּוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים! כַּאֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה מִישֶׁהוּ צוֹעֵק: ״אַתֶּם חֲרֵדִים פָּרָזִיטִים! חֲרֵדִים אוֹכְלֵי חִנָּם! תַּלְמִידֵי יְשִׁיבוֹת אַבְרֵכִים לְכוּ לַעֲבֹד! אַתֶּם חַיִּים עַל חֶשְׁבּוֹנִי״! וּכְיָדָם הַטּוֹבָה עֲלֵיהֶם, אֲנִי לֹא שׁוֹמֵעַ הַתְקָפָה עַל חֲרֵדִים. כֵּיוָן שֶׁכָּתוּב ״**אֶת**״ לְרַבּוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהִשְׁווּ אוֹתָם לִכְבוֹד שָׁמַיִם, אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶת אוֹתָם אֲנָשִׁים צוֹעֲקִים עַל ה׳

[19] רְאֵה פֶּרֶק ״כְּבוֹד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים״.

יִתְבָּרַךְ: "הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַתָּה פָּרָזְיט! אַתָּה אוֹכֵל חִנָּם! אַתָּה חַי עַל חֶשְׁבּוֹנִי, ה' יִתְבָּרַךְ, לְךָ תַּעֲבֹד"!

כְּשֶׁאֲנִי אוֹמֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "פָּרָזְיט", חַס וְשָׁלוֹם, אֲנִי רוֹאֶה אֶת הָאֲנָשִׁים מִצְטַמְרְרִים בַּכְּסָאוֹת, אֵיךְ אַתָּה מְדַבֵּר כָּכָה עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? יְכוֹלִים לָקוּם לִפְגֹּעַ בִּי! אֲבָל כְּשֶׁאוֹמְרִים אֶת זֶה עַל תַּלְמִיד חָכָם, אָז כֻּלָּם אוֹמְרִים: "עָזוֹב אוֹתוֹ, זֶה לֹא כָּזֶה נוֹרָא".

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לָנוּ שֶׁזֶּה אוֹתוֹ דָּבָר! מָה מְקֻרָּר אוֹתָנוּ שֶׁלֹּא נִרְתָּח עַל הַמְדַבְּרִים כָּךְ בְּאוֹתָהּ מִדָּה? אֲנִי לֹא כּוֹעֵס עַל מִישֶׁהוּ רֵיק הַמִּסְתּוֹבֵב בַּחוּץ, כִּי הוּא מִסְכֵּן. הוּא לֹא מֵבִין. הַאִם אֶפְשָׁר לִכְעוֹס עַל יֶלֶד בֶּן 3 שֶׁיְּדַבֵּר שְׁטֻיּוֹת? הוּא חֲרֵי לֹא מֵבִין. וּבְדִיּוּק אוֹתוֹ דָּבָר זֶהוּ תִּינוֹק שֶׁנִּשְׁבָּה, תִּינוֹק כִּפְשׁוּטוֹ, דַּעַת שֶׁל תִּינוֹק.

אֲבָל אִם אָדָם פּוֹקֵד בָּתֵּי כְּנֶסֶת וּבָתֵּי מִדְרָשׁ שָׁנִים, וּמִלִּים כָּאֵלּוּ יוֹצְאוֹת מִפִּיו זֶה דּוֹרֵשׁ חֲקִירָה. כִּי הוּא לֹא הָרִאשׁוֹן וְלֹא הַשֵּׁנִי וְלֹא הָעֲשִׂירִי. אֲנִי רוֹאֶה כָּל הַזְּמַן בָּרְחוֹב אֲנָשִׁים חוֹבְשֵׁי כִּפּוֹת שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת, כְּשֶׁהֵם רוֹאִים סֵפֶר תּוֹרָה הֵם מִתְרַגְּשִׁים, אֲבָל כְּשֶׁרוֹאִים אַבְרֵךְ לוֹבֵשׁ שְׁחוֹרִים נִהְיֶה לָהֶם שָׁחֹר בָּעֵינַיִם!

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (מכות כב:): "אָמַר רָבָא כַּמָּה טַפְשָׁאֵי שְׁאָר אִינְשֵׁי דְּקָיְימִי מִקַּמֵּי סֵפֶר תּוֹרָה וְלֹא קָיְימִי מִקַּמֵּי גַּבְרָא רַבָּא דְּאִלּוּ בְּסֵפֶר תּוֹרָה כְּתִיב אַרְבָּעִים וְאָתוּ רַבָּנָן בָּצְרוּ חָדָא", כְּלוֹמַר: תִּרְאוּ כַּמָּה טִפְּשִׁים אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁקָּמִים מִלִּפְנֵי סֵפֶר תּוֹרָה וְלֹא קָמִים מִלִּפְנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁבְּסֵפֶר תּוֹרָה כָּתוּב שֶׁהָעֹנֶשׁ הוּא 40 מַלְקוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "**אַרְבָּעִים** יַכֶּנּוּ" (דברים כה, ג), וּבָאוּ חֲכָמִים וּפֵרְשׁוּ בַּתּוֹרָה בְּעַל פֶּה שֶׁכַּוָּנַת הַכָּתוּב לְמִסְפָּר

הַמַּשְׁלִים לְ-40, כְּלוֹמַר 39, וְהוֹרִידוּ לָנוּ מַכָּה אַחַת בָּעוֹנְשִׁין!
אָז בִּפְנֵי מִי צָרִיךְ לַעֲמֹד יוֹתֵר, סֵפֶר תּוֹרָה אוֹ תַּלְמִיד חָכָם?

אָז מָה בֶּאֱמֶת כָּל כָּךְ רַע בִּכְלְאַיִם?

אָז מֵהֵיכָן נוֹבַעַת הַשִּׂנְאָה הַיּוֹקֶדֶת הַזּוֹ לְלוֹמְדֵי הַתּוֹרָה, וְעוֹד בְּקֶרֶב אֲנָשִׁים שֶׁפּוֹקְדִים אֶת בָּתֵּי הַכְּנֶסֶת? בְּפָרָשַׁת "כִּי תֵצֵא" מוֹפִיעָה אַחַת הַמִּצְווֹת הַפָּחוֹת מוּבָנוֹת לַגּוֹיִם: אִסּוּר כִּלְאַיִם. כְּשֶׁהַגּוֹיִם בָּאִים לְתְקֹף אוֹתָנוּ עַל דָּתֵנוּ הֵם תּוֹקְפִים אוֹתָנוּ בַּחֻקִּים שֶׁלֹּא מוּבָנִים לָהֶם בַּשֵּׂכֶל. אַף גּוֹי לֹא יִשְׁאַל לָמָּה כָּתוּב (שמות כ, יא-יב): "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ" "לֹא תִרְצָח" "לֹא תִנְאָף" "לֹא תִגְנֹב". גַּם הֵם מְבִינִים. לֹא שֶׁהֵם מְקַיְּמִים אֲבָל הֵם מְבִינִים. חֻקִּים סְתוּמִים כְּמוֹ פָּרָה אֲדוּמָה הַגּוֹי לֹא מֵבִין. עוֹד דָּבָר שֶׁגּוֹי לֹא מֵבִין זֶה אִסּוּר כִּלְאַיִם.

כָּתוּב בַּפָּרָשָׁה (דברים כב, ט-יא): "לֹא-תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמְּלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרָע וּתְבוּאַת הַכָּרֶם. לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו". יֵשׁ כִּלְאַיִם בְּאֹכֶל, יֵשׁ כִּלְאַיִם בִּבְהֵמוֹת, יֵשׁ כִּלְאַיִם בִּבְגָדִים. הָאִסּוּר שֶׁל כִּלְאַיִם לֹא נִתְפַּס בַּשֵּׂכֶל.

יֵשׁ אִסּוּר שַׁעַטְנֵז בִּבְגָדִים, אָסוּר לְעָרְבֵב צֶמֶר עִם פִּשְׁתָּן. מָה זֶה מְשַׁנֶּה אִם יֵשׁ לִי בֶּגֶד מִצֶּמֶר עִם חוּט שֶׁל פִּשְׁתָּן בְּתוֹכוֹ? צָרִיךְ לִמְצוֹא אֶת הַחוּט וּלְהוֹצִיאוֹ וְאִם לֹא מוֹצְאִים אֶת הַחוּט צָרִיךְ לִשְׂרֹף אֶת כָּל הַבֶּגֶד! מַדּוּעַ? מָה זֶה מְשַׁנֶּה? פַּעַם הָיוּ רָצִים עִם הַבְּגָדִים לְמַעְבָּדוֹת לִבְדִיקַת שַׁעַטְנֵז, הָיָה כָּתוּב 50 אָחוּז צֶמֶר הוּא רַק יָשָׁר לְמַעְבַּדְתּ שַׁעַטְנֵז לִרְאוֹת שֶׁהַחֲצִי הַשֵּׁנִי זֶה לֹא פִּשְׁתָּן. הַיּוֹם הַכֹּל בָּא מִסִּין, סִין זֶה קְצוּר שֶׁל "סִינְטֶטִי". כֻּלָּם חוֹשְׁבִים שֶׁזֶּה נַיְלוֹן וְאֵין יוֹתֵר בְּעָיָה שֶׁל שַׁעַטְנֵז כִּי שַׁעַטְנֵז זֶה דַּוְקָא צֶמֶר עִם פִּשְׁתָּן (גַּם יֵשׁ תּוֹרִית "לְלֹא חֻשַּׁשׁ שַׁעַטְנֵז", כְּאִלּוּ לַסִּינִי שֶׁתָּפַר

אֶת הַתְּוִית אִכְפַּת מָה הוּא תּוֹפֵר לָנוּ בַּחֲלִיפָה... צָרִיךְ לִבְדּוֹק). אָז מַדּוּעַ אָסוּר דַּוְקָא צֶמֶר עִם פִּשְׁתָּן? אֵין הֶסְבֵּר.

וְכֹלְאַיִם בְּפֵרוֹת וּבִירָקוֹת זֶה יוֹתֵר מוּבָן? מָה מַפְרִיעַ שֶׁאֲנִי שׁוֹתֵל עַגְבָנִיּוֹת מִתַּחַת לָעֲנָבִים? עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁאֲנִי אָמוּר לִשְׁרֹף אֶת הָעֲנָבִים שֶׁגָּדְלוּ לְיַד הָעַגְבָנִיּוֹת! לְאַבֵּד אוֹתָן מֵהָעוֹלָם! מָה אִכְפַּת מֵהָעֲנָבִים וְהָעַגְבָנִיּוֹת, מָה כְּבָר עָשִׂיתִי?

חֲמוֹר וְשׁוֹר לֹא יְכוֹלִים לַעֲבֹד בְּיַחַד וְכֵן אָסוּר לְזַוֵּג חֲמוֹר וְסוּס שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם פֶּרֶד. מַתָּר לִי לְקָנוֹת פֶּרֶד מוּכָן אֵין בּוֹ אִסּוּר. בִּזְמַן הַגְּמָרָא כֻּלָּם הִשְׁתַּמְּשׁוּ בִּפְרֵדוֹת זוֹ בְּהֵמָה חֲזָקָה, הַמְּלָכִים הָיוּ רוֹכְבִים עֲלֵיהֶן. אֲבָל לִיצוֹר פִּרְדָּה אָסוּר לִי! אוֹי וַאֲבוֹי! מָה מַפְרִיעַ בְּכֹלְאַיִם? לֹא מוּבָן לַגּוֹיִם!

עוֹד רַעְיוֹן דּוֹמֶה לְכֹלְאַיִם שֶׁהֵם לֹא מְבִינִים הוּא הָאִסּוּר שֶׁל בָּשָׂר בְּחָלָב. יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי זֶה לֹא בָּרִיא לֶאֱכוֹל אוֹתָם יָחַד אוֹ שֶׁזֶּה לֹא טָעִים. הַגּוֹיִם עוֹמְדִים בַּתּוֹר לֶאֱכוֹל הַמְּבוּרְגֵּר עִם גְּבִינָה צְהֻבָּה! זֶה לֹא טָעִים? תִּרְאוּ אֶת הַסְּפּוֹרְטָאִים הָעֲנָקִיִּים שֶׁלָּהֶם, כָּל אֶחָד אוֹכֵל 40 הַמְּבוּרְגֵּרִים כָּאֵלֶּה וְנִרְאֶה כְּמוֹ עֲמָלֵק, זֶה לֹא בָּרִיא?

וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהָבִין מָה מַפְרִיעַ לְשַׁלֵּב גְּבִינָה עִם בָּשָׂר? הֲרֵי כָּל אֶחָד מֵהֶם בְּנִפְרָד זֶה מְצֻיָּן, אֶקַח בָּשָׂר חָלָק שְׁחִיטַת בֵּית יוֹסֵף חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם 100 שֶׁקֶל לְקִילוֹ, אָבִיא גְּבִינָה צְהֻבָּה חוֹתֶמֶת "הָעֵדָה הַחֲרֵדִית", שְׁנֵיהֶם מְהֻדָּרִים, שַׂיָּכִים לְשֻׁלְחָן שֶׁל מְלָכִים, אָשִׂים אוֹתָם בְּיַחַד בְּכָרִיךְ - אוֹי וַאֲבוֹי! אִסּוּר גָּמוּר! עֲנָבִים וְעַגְבָנִיּוֹת זֶה טָעִים מְאֹד, גִּדַּלְתִּי אוֹתָם בְּיַחַד? לִשְׁרֹף אוֹתָם!

מָה מַּפְרִיעַ לָנוּ? הַבָּשָׂר כָּשֵׁר, הֶחָלָב כָּשֵׁר. מָה מַּפְרִיעַ לֶאֱכוֹל אוֹתָם יָחַד? וּמַדּוּעַ זֶה לֹא מַּפְרִיעַ אֲצָל הַגּוֹי? אִם יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר, מַדּוּעַ לַגּוֹי מֻתָּר? לַגּוֹי יֵשׁ 7 מִצְווֹת: לֹא לִרְצֹחַ, לֹא לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, לֹא לֶאֱכוֹל אֵבֶר מִן הָחַי וכו'. מַדּוּעַ לֹא לְהוֹסִיף לוֹ גַּם אִסּוּר בָּשָׂר וְחָלָב? אִם כִּלְאֵי הַכֶּרֶם וְהַבְּגָדִים הֵם דָּבָר כֹּה חָמוּר שֶׁאֲנִי שׁוֹרֵף אוֹתָם, מַדּוּעַ הַגּוֹי יָכוֹל לְגַדֵּל עֲנָבִים עִם עַגְבָנִיּוֹת וְלִתְפּוֹר פִּשְׁתָּן עִם צֶמֶר? מָה הַהֶבְדֵּל בֵּינִי לְבֵין הַגּוֹי בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה?

צָרִיךְ לָדַעַת, כִּי מוּל כָּל דָּבָר גַּשְׁמִי בָּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹמֵד כֹּחַ רוּחָנִי שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתוֹ, שֶׁכֵּן אָמְרוּ חֲזַ"ל (בראשית רבה י, ו): "אֵין לְךָ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב שֶׁאֵין לוֹ מַזָּל בָּרָקִיעַ שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: גְּדַל". כַּאֲשֶׁר הַגּוֹי מַרְכִּיב שְׁנֵי דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים הוּא לֹא מַרְכִּיב גַּם אֶת הַכֹּחוֹת הָרוּחָנִיִּים שֶׁמְּאַחוֹרֵיהֶם בְּיַחַד, כִּי גּוֹי לֹא מְסֻגָּל לְהַשְׁפִּיעַ מֵעֵבֶר לָעוֹלָם הַזֶּה.

כַּאֲשֶׁר אֲנִי בְּתוֹר יְהוּדִי מַרְכִּיב שְׁנֵי דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לִי נְשָׁמָה אֱלֹקִית, זֶה חֵלֶק שֶׁחָסֵר לַגּוֹי[20], חֲרֵי שֶׁלְּכָל מַעֲשֶׂה גַּשְׁמִי שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם הַזֶּה, יֵשׁ פְּעֻלָּה רוּחָנִית מַקְבִּילָה שֶׁנּוֹצֶרֶת לְמַעְלָה. הַבָּשָׂר מְצֻיָּן וְהֶחָלָב מְצֻיָּן, הָעֲנָבִים מְצֻיָּנִים וְהָעַגְבָנִיּוֹת מְצֻיָּנוֹת, פִּשְׁתָּן זֶה מְצֻיָּן וְצֶמֶר זֶה מְצֻיָּן, רַק שֶׁלְּכָל אֶחָד יֵשׁ שַׂר וְכֹחַ רוּחָנִי מִשֶּׁלּוֹ, וְהַכֹּחוֹת הָרוּחָנִיִּים לֹא מִתְחַבְּרִים טוֹב יָחַד!

---

[20] מַסְבִּיר בָּעַל הַתַּנְיָא (ליקוטי אמרים פ"א) כִּי לַיְּהוּדִי יֵשׁ נֶפֶשׁ אֱלֹקִית שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹ-הַּ מִמַּעַל, וְנֶפֶשׁ בְּהֵמִית הַמַּגִּיעָה מִקְּלִפַּת נֹגַהּ שֶׁמְּעֹרָבֶב בָּהּ טוֹב וְרַע, וְאִלּוּ לַגּוֹי יֵשׁ רַק נֶפֶשׁ בְּהֵמִית וְהִיא מַגִּיעָה מֵאַחַת מִשָּׁלוֹשׁ קְלִפּוֹת טֻמְאָה אֲחֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רַק רַע.

הַגּוֹי יָכוֹל לֶאֱכוֹל 100 טוֹן בָּשָׂר עִם 100 טוֹן גְּבִינָה וְזֶה לֹא עוֹשֶׂה כְּלוּם לְמַעְלָה, יְהוּדִי לוֹקֵחַ 100 גְּרָם בָּשָׂר שָׂם עָלָיו פְּרוּסָה אַחַת גְּבִינָה צְהֻבָּה הוּא מְחַבֵּר לְמַעְלָה שְׁנֵי כֹּחוֹת מְנֻגָּדִים מְחַבֵּר מִדַּת דִּין עִם מִדַּת חֶסֶד, הַחִבּוּר שֶׁלָּהֶם הוּא לֹא טוֹב, הוּא אָסוּר!

אוֹתוֹ דָּבָר בְּכִלְאַיִם. לְמָשָׁל חִבַּרְתִּי צֶמֶר עִם פִּשְׁתָּן, כְּשֶׁגּוֹי עוֹשֶׂה זֹאת יוֹצֵא לוֹ חֶבֶל חָזָק, בֶּגֶד נֶהְדָּר, כְּשֶׁאֲנִי מְחַבֵּר אוֹתָם אֲנִי מְחַבֵּר שְׁנֵי כֹּחוֹת רוּחָנִיִּים מְנֻגָּדִים, ה' יְרַחֵם מָה שֶּׁאֲנִי עוֹשֶׂה לְמַעְלָה!

אֲבָל אֲנִי לֹא רוֹאֶה כָּל זֹאת, אָז אֲנִי שׁוֹאֵל: "מָה עָשִׂיתִי? אָכַלְתִּי הַמְבוּרְגֵּר עִם גְּבִינָה מָה קָרָה? יֵשׁ עָרִיץ בְּסוּרְיָה שֶׁרוֹצֵחַ כָּל יוֹם 300 אִישׁ וְאַף אֶחָד לֹא מְדַבֵּר! אֲנִי אָכַלְתִּי הַמְבוּרְגֵּר מָה כְּבָר עָשִׂיתִי"? מָה עָשִׂיתִי? חִבַּרְתִּי כֹּחוֹת רוּחָנִיִּים מְנֻגָּדִים!

כָּל הַנִּגּוּדִים שֶׁהִזְכַּרְנוּ עַד עַכְשָׁו, הֵם אִסּוּר תּוֹרָה שֶׁל חִבּוּר שְׁנֵי כֹּחוֹת רוּחָנִיִּים טוֹבִים! שְׁנֵיהֶם קְדוֹשִׁים שְׁנֵיהֶם טְהוֹרִים אֲבָל מְנֻגָּדִים. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כְּשֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ כֹּחַ רוּחָנִי טוֹב וְיוֹצֵר לוֹ חִבּוּר כִּלְאַיִם עִם רוּחַ שֶׁל טֻמְאָה!

וְזוֹ גַּם הַתְּשׁוּבָה אֵיךְ אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים שֶׁיְּכוֹלִים לַחֲבֹשׁ כִּפָּה וְלִפְקֹד אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת, לִשְׁמוֹעַ שִׁעוּרֵי תּוֹרָה וּלְהִתְפַּלֵּל שָׁלוֹשׁ תְּפִלּוֹת בְּמִנְיָן, וּבְאוֹתָהּ נְשִׁימָה לִשְׁנֹא אֶת לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה! כִּי עִם הַכֹּחַ הָרוּחָנִי שֶׁל הַתּוֹרָה הַיָּפָה הַשִּׁעוּרִים וְהַתְּפִלּוֹת הֵם גַּם הוֹלְכִים הַבַּיְתָה וּמְחַבְּרִים לְזֶה אֶת הַטֻּמְבֶּלְוִיזְיָה וְהָעִתּוֹנִים וְהָאִינְטֶר-מֵת!

וְמֵהַכְּלָאַיִם שֶׁל רוּחַ טְמֵאָה כָּזוֹ עִם רוּחַ טְהוֹרָה שֶׁל הַתּוֹרָה, נוֹצֶרֶת מְצִיאוּת שֶׁבָּעֶרֶב אֲנִי שׂוֹמֵעַ תַּלְמִיד חָכָם מַעֲבִיר שִׁעוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וַאֲנִי חוֹשֵׁב לְעַצְמִי אֵיזֶה יוֹפִי, אֵלּוּ חִדּוּשִׁים נֶהְדָּרִים, מַמָּשׁ תַּעֲנוּג לִשְׁמוֹעַ! מֵעַיִן עוֹלָם הַבָּא! וַאֲנִי יוֹצֵא מֵהַדֶּלֶת וַאֲנִי מְקַלֵּל אוֹתוֹ וְאֶת מִי שֶׁנִּרְאָה כָּמוֹהוּ וַאֲנִי אֲפִילּוּ לֹא רוֹאֶה בָּזֶה סְתִירָה!

וְיוֹתֵר מִכָּךְ, הַטֻּמְאָה הַזּוֹ מַחְלִישָׁה אֶת הָאֲחֵרִים שֶׁגַּם כְּשֶׁהֵם כְּבָר מְגַנִּים אוֹתוֹ הַגִּנּוּי שֶׁלָּהֶם הוּא בְּשָׁפָה רָפָה: "עָזוֹב אוֹתוֹ, כָּכָה הוּא, אֵין עִם מִי לְדַבֵּר". אִם הוּא הָיָה אוֹמֵר אֶת אוֹתָם דְּבָרִים יְשִׁירוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹ עַל סֵפֶר תּוֹרָה אֲנִי לֹא בָּטוּחַ שֶׁהָיָה מַגִּיעַ בָּרִיא וְשָׁלֵם אֶל שַׁעַר בֵּית הַכְּנֶסֶת. אֲבָל כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּר כָּךְ עַל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, אוֹמְרִים: "הוּא מְשֻׁגָּע עָזוֹב אוֹתוֹ הוּא פָּנַאטִי הוּא קִיצוֹנִי"! לֹא, הוּא יְהוּדִי יָקָר! רַק שֶׁלְּצַעֲרִי הוּא מְעַרְבֵּב שְׁנֵי כֹּחוֹת לֹא מַתְאִימִים. וְאֵלֶּה שֶׁלֹּא מְגַנִּים אוֹתוֹ עוֹשִׂים אֶת אוֹתָהּ טָעוּת גַּם הֵם מְחַבְּרִים שְׁנֵי כֹּחוֹת טְמֵאִים, כָּל אֶחָד בַּמִּנּוֹן שֶׁלּוֹ!

לֹא מְשַׁנֶּה מָה אָנוּ קוֹרְאִים אוֹ רוֹאִים, אִם זֶה סְפוֹרְט אוֹ חֲדָשׁוֹת, אֲנִי לֹא מְדַבֵּר בִּכְלָל עַל לָשׁוֹן הָרַע אוֹ עַל סִרְטֵי תּוֹעֵבָה, אֲנִי לֹא חוֹשֵׁד בַּאֲנָשִׁים כָּאן בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ, בֶּן אָדָם בְּקִשְׁי רוֹאֶה אֶת הַכּוֹתָרוֹת שֶׁל הַחֲדָשׁוֹת בַּלַּיְלָה. אֲנִי לֹא מְדַבֵּר אִתְּכֶם עַל אָדָם שֶׁיּוֹשֵׁב שָׁעוֹת וְצוֹפֶה בִּסְרָטִים לְמִי יֵשׁ זְמַן הַיּוֹם לְבַזְבֵּז זְמַן עַל שְׁטֻיּוֹת הָאֵלֶּה? אֶלָּא גַּם סְפוֹרְט וַחֲדָשׁוֹת, גַּם כָּאן טָמוּן קִלְקוּל גָּדוֹל.

הַגִּיהִנֹּם הָאֲמִתִּי!

כְּשֶׁאֲנִי לִפְעָמִים הוֹלֵךְ לְאֵרוּעִים שֶׁלֹּא הִצְלַחְתִּי לְהִתְחַמֵּק מֵהֶם, אֲנִי פּוֹגֵשׁ שָׁם גַּם אֲנָשִׁים שֶׁרְחוֹקִים מִתּוֹרָה

וּמִצְווֹת שֶׁיְּכוֹלִים לָשֶׂבֶת שְׁעָתַיִם עַל הַשֻּׁלְחָן, **שְׁעָתַיִם**, וּלְדַבֵּר עַל מְכוֹנִיּוֹת! הֵם יַעֲבִירוּ שְׁעָתַיִם עַל מָנוֹעַ שֶׁל אוֹטוֹ! כְּשֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ מִתְקַשֵּׁר אֵלָיו כְּבָר חֹדֶשׁ: "מַדּוּעַ אַתָּה לֹא בָּא לְבַקֵּר"? הוּא עוֹנֶה: "אֵין לִי זְמַן", אֲבָל שְׁעָתַיִם לְדַבֵּר עַל מָנוֹעַ שֶׁל אוֹטוֹ יֵשׁ לוֹ?!

וְכַדּוּרֶגֶל, מָה יִהְיֶה עַל כָּל הַשָּׁעוֹת שֶׁבִּזְבַּזְנוּ בִּצְפִיָּה בְּמִשְׂחֲקֵי כַּדּוּרֶגֶל, יוֹשְׁבִים שָׁעוֹת לִרְאוֹת 22 גְּבָרִים שֶׁרָצִים אַחֲרֵי כַּדּוּר, וְלֹא קוֹרֶה כְּלוּם. וְאָנוּ מְדַבְּרִים וְצוֹעֲקִים וּמְקַלְלִים, וּבְכְלָל לֹא רוֹאִים אוֹתָנוּ! כָּל אֶחָד מֵהַשַּׂחְקָנִים קִבֵּל אֶת הַמַּשְׂכֹּרֶת שֶׁלּוֹ, בַּשָּׁנָה הַבָּאָה נִרְאֶה אוֹתוֹ בַּקְּבוּצָה שֶׁאָנוּ שׁוֹנְאִים, אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת חוֹשְׁבִים שֶׁהוּא רוֹאֶה אוֹתָנוּ?

פַּעַם כֻּלָּם הָיוּ מְחַכִּים לַמִּשְׂחָקִים שֶׁל מַכַּבִּי בְּכַדּוּרְסַל. כָּל יוֹם חֲמִישִׁי הַמְּדִינָה מִשְׁתֶּתֶקֶת. אֵיזֶה "מַכַּבִּי" יֵשׁ פֹּה? יֵשׁ כָּאן חֲמִשָּׁה גּוֹיִם בִּכְלָל. הָיוּ מְדַבְּרִים עַל "מַכַּבִּי" נֶגֶד "הַיְוָנִים", הַיּוֹם אֵלּוּ חֲמִשָּׁה שַׂחְקָנִים שְׁחוֹרִים מֵאַמְרִיקָה מִצַּד אֶחָד נֶגֶד חֲמִשָּׁה אֲמֶרִיקָאִים מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי, כָּל אֶחָד מְקַבֵּל אֶת הַמַּשְׂכֹּרֶת שֶׁלּוֹ וּבַשָּׁנָה הַבָּאָה הוּא יַעֲבוֹר לַקְּבוּצָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁתְּשַׁלֵּם יוֹתֵר! וַאֲנַחְנוּ בְּמֶתַח, אֲנָשִׁים יוֹשְׁבִים בָּרְחוֹבוֹת בְּבָתֵּי קָפֶה, מְנַתְּחִים מָה הַנִּבְחֶרֶת צְרִיכָה, אֶת הַשַּׂחְקָן הַזֶּה וְהַשַּׂחְקָן הַהוּא, מְנַתְּחִים! שָׁעוֹת עַל שָׁעוֹת עַל גַּבֵּי שָׁעוֹת.

סִפֵּר לִי פַּעַם חֵבֶר שֶׁחָוָה מָוֶת קְלִינִי בְּעִקְבוֹת פְּגִועַ אֵלָיו הוּא נִקְלַע,

> – "כָּל אֶחָד שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה אַחֲרֵי חֲדָשִׁים כְּבָר מוֹסֵר שְׁעוּרִים אֵיךְ יִשְׁרְפוּ אֶת כֻּלָּם בַּגֵּיהִנֹּם! אַתָּה יוֹדֵעַ מָה זֶה גֵּיהִנֹּם אֲמִתִּי? אֲנִי לֹא הִגַּעְתִּי לַגֵּיהִנֹּם, הִגַּעְתִּי רַק לַמִּשְׁפָּט שֶׁלִּי, הַגֵּיהִנֹּם שֶׁרָאִיתִי שָׁם הִסְפִּיק לִי".

כָּל פַּעַם שֶׁהוּא מְסַפֵּר לִי מְעַט מִמַּה שֶׁעָבַר עָלָיו, הַשְּׁעָרוֹת שֶׁלּוֹ עוֹמְדוֹת,

– "אֲנִי רַק רוֹצֶה שֶׁתֵּדַע מָה זֶה גֵּיהִנֹּם. גֵּיהִנֹּם אֲמִתִּי, יֵשׁ לְךָ מְעַט מִזֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה נִקְרָא 'סַדִּיחָה', בּוּשָׁה. כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בָּרְחוֹב וּמַחֲלִיק עַל הַמִּדְרָכָה, לִפְנֵי שֶׁהוּא מְשַׁפְשֵׁף אֶת הָרֶגֶל הוּא מִסְתַּכֵּל לַצְּדָדִים שֶׁלֹּא רָאוּ אוֹתוֹ, כִּי הַבּוּשָׁה מְכָךְ שֶׁמִּישֶׁהוּ רָאָה אוֹתוֹ וְצָחַק, זֶה כּוֹאֵב פִּי כַּמָּה. שָׁם בַּמִּשְׁפָּט הֵבִיאוּ לִי מַסְכֵּי עֲנָק, מַרְאִים לִי אֶת כָּל הַחֲבֵרִים שֶׁלִּי, הַקְּרוֹבִים שֶׁלִּי, אֵלֶּה שֶׁנִּפְטְרוּ כְּבָר, כָּל אֵלֶּה שֶׁאֲנִי מִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶם וְאוֹהֵב אוֹתָם. הֶעֱמִידוּ אוֹתָם וְהִקְרִינוּ עַל מָסָךְ אֶת כָּל הַפַּאשְׁלוֹת שֶׁלִּי, שֶׁל כָּל הַחַיִּים! אֶת הַכֹּל! לְפִי הַסֵּדֶר!

"**הַבּוּשָׁה**! אֲנִי שָׁם יָד עַל הָעֵינַיִם, וַאֲנִי רוֹאֶה דֶּרֶךְ הַיָּד! אֲנִי סוֹגֵר אֶת הָעֵינַיִם, אֲנִי רוֹאֶה דֶּרֶךְ הָעַפְעַפַּיִם! אִי אֶפְשָׁר לִבְרֹחַ! הַבּוּשָׁה הַזּוֹ, זֶה גֵּיהִנֹּם, זֶה **הַגֵּיהִנֹּם הָאֲמִתִּי**"!

וְהַדָּבָר שֶׁהָכִי כָּאֵב לֹא הָיוּ הָעֲבֵרוֹת, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה טִבְעִי שֶׁאָדָם יִפּוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז, כ): "כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא", בִּשְׁבִיל זֶה ה' בָּרָא תְּשׁוּבָה, שָׁם בְּעוֹלָם הָאֱמֶת הַבּוּשָׁה הָאֲמִתִּית הִיא הַפִּסְפּוּס, שֶׁבִּזְבַּזְנוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה שָׁנִים עַל שְׁטֻיּוֹת. הַמִּצְרָךְ הֶכִי יָקָר בָּעוֹלָם הוּא זְמַן, וּבִזְבַּזְנוּ אוֹתוֹ עַל שְׁטֻיּוֹת! מַרְאִים לָנוּ שָׁעוֹת עַל שָׁעוֹת עַל שָׁעוֹת, כָּל שְׁנִיָּה מֵהַחַיִּים שֶׁלָּנוּ, זֶה נִרְאָה מַהֵר... שָׁעוֹת עַל שָׁעוֹת שֶׁאָנוּ יוֹשְׁבִים וּמְפַצְּחִים גַּרְעִינִים, שָׁעוֹת! מַרְאִים לָנוּ שָׁעוֹת שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים עִתּוֹן בְּעִיּוּן, עִם הַ"תּוֹסְפוֹת", מְפַלְפְּלִים! רוֹאִים אֶת הַכַּלְכָּלָה, אֶת הַסְּפוֹרְט, אֶת הַבִּדּוּר, אֶת הָרְכִילוּת, אֶת הַכֹּל! חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא נְפַסְפֵּס כְּלוּם, שָׁעוֹת! וּבְשְׁבִיל לְקַיֵּם מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת לוֹקְחִים מוּסָף כָּפוּל לְשַׁבָּת, שֶׁתִּהְיֶה תּוֹסֶפֶת לָשׁוֹן הָרַע, גַּם לְשִׁשִּׁי וְגַם לְשַׁבָּת!

שָׁעוֹת שֶׁצָּפִינוּ בְּתַחֲרוּיוֹת סְפוֹרְט, בַּתַּחֲרוּת הָאֵירוֹוִיזִיוֹן... יָרְאוּ לָנוּ אֵיךְ שֶׁהוֹפִיעָה הַטְּמְבֶּלְוִיזְיָה בִּכְבָלִים לָרִאשׁוֹנָה בִּשְׁנַת תשמ״ח (1988 לְמִנְיָנָם), וְהָיִינוּ הָרִאשׁוֹנִים לְהִתְחַבֵּר בְּהִתְלַהֲבוּת, וְיָרְאוּ לָנוּ אֶת עַצְמֵנוּ יוֹשְׁבִים עַל הַסַּפָּה וּמַחְלִיפִים בֵּין הָעָרוּץ הַתֵּרְכִּי לָעָרוּץ הַגֶּרְמָנִי, לֹא מְבִינִים כְּלוּם אֲבָל יֵשׁ לָנוּ כְּבָלִים, יוֹתֵר מֵעָרוּץ אֶחָד!

וַאֲנַחְנוּ רוֹאִים אֶת עַצְמֵנוּ שָׁם וְשׁוֹאֲלִים אֶת עַצְמֵנוּ: ״מָה אֲנִי מְטֻמְטָם? מָה עָשִׂיתִי? אֲנִי קָם כָּל בֹּקֶר, הַזְּמַן לֹא מַסְפִּיק לִי לְכְלוּם! אֲנִי קָם בְּאַרְבַּע בַּבֹּקֶר וַאֲנִי כְּבָר מֵאָחֵר! אָז אֵיךְ שָׂרַפְתִּי כָּל כָּךְ הַרְבֵּה זְמַן עַל כְּלוּם״? עָזְבוּ רֶגַע אֶת הָעֲבֵרוֹת בַּצַּד, מָה עִם הַבּוּשָׁה שֶׁבִּזְבַּזְנוּ אֶת הַזְּמַן שֶׁלָּנוּ עַל כְּלוּם?!

זוֹ רוּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁנִּכְנֶסֶת בָּנוּ! אָנוּ מְבַזְבְּזִים זְמַנֵּנוּ עַל שְׁטֻיּוֹת, וּבִשְׁטוּיוֹת אֵין קְדֻשָּׁה! בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַקְּדֻשָּׁה מִתְפַּנָּה מִשָּׁם, מִיָּד הַטֻּמְאָה נִכְנֶסֶת! כְּשֶׁאֲנַחְנוּ עוֹסְקִים בִּשְׁטוּיוֹת, רוּחַ הַטֻּמְאָה נִכְנֶסֶת בָּנוּ! וְאָז, כְּשֶׁאָנוּ כֵּן מַגִּיעִים לְמָקוֹם שֶׁל קְדֻשָּׁה, אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲמֹד מוּל הַקְּדֻשָּׁה, מוּל רַב, מוּל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְלֹא נִכְנַס כְּלוּם!

אֲנַחְנוּ אוֹטְמִים אֶת עַצְמֵנוּ! אֲפִילוּ 10 שָׁעוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל הָרַב הֲכִי גָּדוֹל שֶׁיְּדַבֵּר וְיַטִּיף לָנוּ מוּסָר, 5 דַּקּוֹת שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים אֶת הַכּוֹתָרוֹת בְּסוֹף הַיּוֹם, מָחַקְנוּ הַכֹּל! לֹא כִּי הַחֲדָשׁוֹת הֻרְאוּ לָנוּ מַשֶּׁהוּ ״רַע״, אֶלָּא אֲפִילוּ מַשֶּׁהוּ ״תָּמִים״, דְּוּוּחַ עַל תַּחֲרוּת כַּדּוּר פּוֹרֵחַ בְּגֶרְמַנְיָה, מַשֶּׁהוּ רַע בָּזֶה? לֹא רַע, אֲבָל זֶה **כְּלוּם**! וּבִכְלוּם יֵשׁ טֻמְאָה.

הָאַשְׁלָיָה הַגְּדוֹלָה

מָצָאתִי אֶת עַצְמִי מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֵעֵבֶר לַבַּקָּשׁוֹת שֶׁל רְפוּאָה, פַּרְנָסָה וְכַדּוֹמֶה, גַּם לִזְכּוֹת בְּדָבָר אֶחָד נוֹסָף, אֲנִי מִתְפַּלֵּל שֶׁה׳ יְזַכֶּה אוֹתִי לְהַרְגִּישׁ בְּרַמַ״ח אֵיבָרַי וּבְשָׂסָ״ה גִּידַי שֶׁאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ. שֶׁאֵין אַף אֶחָד מוּלִי ! אֵין לִי מְנִיעוֹת ! זֶה לֹא הַשֶּׂכֶל שֶׁלִּי, זֶה לֹא הַבּוּס שֶׁלִּי, וְלֹא אִשְׁתִּי, כְּלוּם אֵין כְּלוּם ! הַכֹּל אַשְׁלָיָה !

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב מֵבִיא מָשָׁל שֶׁל זְקֵנוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב (ליקו״מ תניינא, מו): עַל מֶלֶךְ שֶׁבָּנָה מָבוֹךְ מְסֻבָּךְ עִם חוֹמוֹת וּבְמֶרְכָּזוֹ אוֹצַר גָּדוֹל, מִי שֶׁיִּכָּנֵס יְקַבֵּל אֶת הָאוֹצָר. בָּאוּ כָּל הַגִּבּוֹרִים וְנִסּוּ לִשְׁבֹּר אֶת הַחוֹמוֹת אַךְ לֹא הִצְלִיחוּ ! שָׁעוֹת שֶׁל לְחִימָה וְלֹא גֵּרְדוּ אֲפִילּוּ שִׁכְבָה בַּקִּיר ! עַד שֶׁבָּא בֶּן הַמֶּלֶךְ וְנִכְנַס דֶּרֶךְ הַקִּירוֹת ! הִתְפַּלְאוּ: ״אַתָּה קוֹסֵם״ ? חִיֵּךְ וְעָנָה: ״לֹא ! רַק שֶׁאֲנִי מַכִּיר אֶת אַבָּא שֶׁלִּי, וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין פֹּה חוֹמוֹת בִּכְלָל ! זֶה הַכֹּל אַשְׁלָיָה ! קֶסֶם שֶׁהַמֶּלֶךְ עָשָׂה״ !

אֵין לָנוּ כְּלוּם בָּעוֹלָם הַזֶּה חוּץ מֵהַמֶּלֶךְ עַצְמוֹ, הַכֹּל זוֹ אַשְׁלָיָה, הַמְּנִיעוֹת, הַהַפְרָעוֹת, זֶה שֶׁקֶר ! אִם אֲנִי מֵבִין שֶׁיֵּשׁ פֹּה רַק מֶלֶךְ, אֲנִי לֹא רוֹאֶה חוֹמוֹת, אֲנִי עוֹבֵר דַּרְכָּן ! כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בַּחַיִּים הַהַפְרָעוֹת הַצְּרוֹת הַיִּסּוּרִים זֶה הַכֹּל מָסָךְ עָשָׁן ! ה׳ יִתְבָּרַךְ בּוֹדֵק: ״הַאִם אַתָּה מֵבִין שֶׁאֵין עוֹד מִלְבַדִּי ? שֶׁהַכֹּל אַשְׁלָיָה ? אוֹ שֶׁאַתָּה נוֹפֵל וְנִשְׁבָּר מֵהַקִּיר הַזֶּה וּמֵהַקִּיר הַבָּא, וּמֵהַקִּיר הַבָּא אַחֲרָיו״ ? וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁאֵין קִירוֹת בִּכְלָל !

אֲנַחְנוּ נִלְחָמִים בְּקִירוֹת וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה דָּבָר, הַצָּרוֹת שֶׁלָּנוּ לֹא עוֹבְרוֹת, אֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים שֶׁיֵּשׁ כָּאן רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ! וְזֶה מָה שֶׁרָצִיתִי שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ יְזַכֶּה אוֹתִי לְהַרְגִּישׁ. יֵשׁ כָּאן אִסּוּר כִּלְאַיִם, כְּשֶׁאֲנִי מְעָרֵב דְּבָרִים שֶׁלֹּא שַׁיָּכִים זֶה עִם זֶה, שֶׁאֲנִי

מְשַׁלֵּב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עוֹד מַשֶּׁהוּ, זוֹ הַטָּעוּת שֶׁלִּי! כְּשֶׁאֲנִי אוֹמֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל מָקוֹם מִצַּד אֶחָד, אַךְ מְבַזְּבֵז אֶת הַזְּמַן שֶׁלִּי עַל כְּלוּם מִצַּד שֵׁנִי, כְּאִלּוּ יֵשׁ מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶה כִּלְאַיִם!

אָדָם צָרִיךְ לוֹמַר לְעַצְמוֹ אֵין לִי זְמַן לִרְאוֹת טֶמְבֶּלְוִיזְיָה, אֵין לִי זְמַן לִקְרֹא עוֹד עִתּוֹן, לֹא בִּגְלַל שֶׁזּוֹ עֲבֵרָה, שֶׁזֶּה אָסוֹן וּלְשׁוֹן הָרַע, אֶלָּא בִּגְלַל שֶׁזֶּה בִּזְבּוּז שֶׁל זְמַן! זֶה דָּבָר שֶׁלֹּא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ שׁוּם תּוֹעֶלֶת! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא הַכֹּל עִם תַּכְלִית, כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מַשֶּׁהוּ שֶׁאֵין לוֹ תַּכְלִית זוֹ כְּפִירָה בַּה׳! זֶה מְקָרֵר אוֹתִי, וְזֶה יָכוֹל לְהָבִיא אוֹתִי לִמְצִיאוּת בָּהּ אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵית כְּנֶסֶת 18 שָׁעוֹת בְּיוֹם, וּבְסוֹף הַיּוֹם אֲנִי קָם וְצוֹעֵק: "פָּרָזִיטִים" עַל לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה!

רַבּוֹתַי, אֲנִי מְבַקֵּשׁ בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁל בַּקָּשָׁה, הִפָּרְדוּ מֵהַמַּכְשִׁירִים הַטְּמֵאִים הָאֵלֶּה לְטוֹבַת הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּכֶם! הִפָּרְדוּ מֵהָעִתּוֹנִים מֵהָאִינְטֶר-מֵת וּמֵהַטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה! לֹא בִּגְלַל גֵּיהִנֹּם אוֹ לְשׁוֹן הָרַע וַעֲרָיוֹת, אֶלָּא בִּגְלַל דָּבָר אֶחָד: כִּי זֶה בִּזְבּוּז שֶׁל זְמַן! כְּשֶׁיַּרְאוּ לָנוּ אַחֲרֵי 120 אֶת כָּל הַזְּמַן שֶׁבִּזְבַּזְנוּ עַל דְּבָרִים בְּלִי תַּכְלִית, אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה! בּוֹאוּ וְנִמְנַע מֵעַצְמֵנוּ אֶת הַבּוּשָׁה הַזֹּאת בָּעוֹלָם הַבָּא!

בּוֹאוּ נְזָרֵק אֶת הַמַּזִּיקִים הָאֵלֶּה מִן הַבַּיִת, וְנַעֲשֶׂה דְּבָרִים עִם תּוֹעֶלֶת בְּמָקוֹם: נִקְרָא קְצָת תְּהִלִּים, עוֹד שִׁעוּר תּוֹרָה, עוֹד דִּבְרֵי תּוֹרָה, נְבַקֵּר אֶת הַהוֹרִים הַמְּבֻגָּרִים, נְשׂוֹחֵחַ עִם הָאִשָּׁה, נְשַׂחֵק קְצָת עִם הַיְלָדִים, נִתְנַדֵּב לְאִרְגּוּנִים חֶבְרָתִיִּים שֶׁתּוֹרְמִים לַסְּבִיבָה וְעוֹזְרִים לְנִזְקָקִים. כַּמָּה חַיִּים זֶה נוֹתֵן לָאָדָם! נְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. אַף אֶחָד לֹא יַחְזִיר לָנוּ אֶת הַזְּמַן בִּשְׁבִילֵנוּ.

יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּתְחַזֵּק בְּנִצּוּל הַזְּמַן נָכוֹן וְלֹא נָבוֹא לִידֵי בּוּשָׁה, אָמֵן וְאָמֵן.

1,100 תפילות ב-7 ימים

מִבְצָע לַחַגִּים

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מִתְקָרְבִים לְתְקוּפַת הַחַגִּים וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה הוֹצָאוֹת, אֲנַחְנוּ מְחַפְּשִׂים מִבְצָעִים, קוֹרְאִים פִּרְסוּמִים מוֹדָעוֹת ״1 פְּלוּס 1״ אוֹ ״קְנֵה אֶחָד - הַשֵּׁנִי בַּחֲצִי מְחִיר״ יֵשׁ אֲפִילוּ ״1 פְּלוּס 2״, וְיֵשׁ גַּם מְכִירוֹת חִסּוּל עִם 1 פְּלוּס 5. כְּבָר 50 שָׁנָה יֵשׁ שָׁם שֶׁלֶט מְכִירַת חִסּוּל, וְהוּא עוֹד לֹא סָגַר אֶת הַחֲנוּת...

מָה תֹּאמְרוּ עַל מִבְצָע לְשָׁבוּעַ אֶחָד בִּלְבַד, מִבְצָע ״1 פְּלוּס 50״?! קְנֵה 22 וּתְקַבֵּל 1,100! מִבְצָע הֵחֵל מִתְּפִלַּת עַרְבִית וְעַד תְּפִילַת מִנְחָה בְּשָׁבוּעַ שֶׁאַחֲרָיו. וְהַכַּוָּנָה לְ-22

הַתְּפִלּוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה. בְּשָׁבוּעַ הָאַחֲרוֹן עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, 3 תְּפִלּוֹת בְּכָל יוֹם, 21 תְּפִלּוֹת, לָהֶן נוֹסִיף אֶת תְּפִילַת מוּסָף שֶׁל שַׁבָּת, סַךְ הַכֹּל 22 תְּפִלּוֹת בְּשָׁבוּעַ.

תְּפִילַת עַרְבִית שֶׁל שָׁבוּעַ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא הָעַרְבִית הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל לֵיל אוֹתוֹ יוֹם בַּשָּׁבוּעַ, כְּלוֹמַר אִם הוּא חַל בְּיוֹם שֵׁנִי, זוֹ תְּפִילַת לֵיל שֵׁנִי הָאַחֲרוֹנָה לַשָּׁנָה [אוֹ כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּלָשׁוֹן הָרִחוּב "רִאשׁוֹן בַּלַּיְלָה", אַף זֶה נִקְרָא לֵיל שֵׁנִי כִּי בַּיְּהֲדוּת הַיּוֹם מַתְחִיל מֵהַלַּיְלָה שֶׁלְּפָנָיו]. לַמָּחָרָת זוֹ הַשַּׁחֲרִית הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל יְמֵי שֵׁנִי, כִּי יוֹם שֵׁנִי הַבָּא שַׁיָּךְ כְּבָר לַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה. וְכָךְ גַּם יוֹם שְׁלִישִׁי וְכֵן רְבִיעִי וַחֲמִישִׁי. מִי שֶׁמְּכַוֵּן בִּתְפִלַּת עַרְבִית זוֹ, מְתַקֵּן אֶת כָּל תְּפִלּוֹת עַרְבִית שֶׁל כָּל יְמֵי שֵׁנִי שֶׁל הַשָּׁנָה שֶׁחָלְפָה!

בַּלּוּחַ הָעִבְרִי יֵשׁ בְּדֶרֶךְ כְּלָל בֵּין 50 לְ-51 שָׁבוּעוֹת, לְמַעֵט שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת. כְּלוֹמַר כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל הֵחֵל מֵעַרְבִית שָׁבוּעַ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד הַמִּנְחָה בְּעֶרֶב חַג שְׁקוּלָה לְ-51 תְּפִלּוֹת, תְּפִלָּה זוֹ עַצְמָהּ וְעוֹד 50 שֶׁהִיא מְתַקֶּנֶת. יֵשׁ לִי אֶפְשָׁרוּת לְהַגִּיעַ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה עִם 1,100 תְּפִלּוֹת בְּתוֹךְ שָׁבוּעַ!

אֲנַחְנוּ הָעָם הַיְחִידִי עֲלֵי אֲדָמוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גִּילָה לוֹ מָתַי יוֹם הַדִּין שֶׁלּוֹ. כָּל הַגּוֹיִם חוֹגְגִים רָאשֵׁי שָׁנָה לְפִי תַּאֲרִיכִים אֲחֵרִים. הַנּוֹצְרִים חוֹגְגִים בְּרֹאשׁוֹן לְיָנוּאַר, אֵין שׁוּם מַשְׁמָעוּת לַתַּאֲרִיךְ הַזֶּה. סִיבּוּב הַחַמָּה הוּא 365 יָמִים וָרֶבַע, זֹאת אוֹמֶרֶת עוֹנַת הַקַּיִץ תָּמִיד תַּתְחִיל בְּאוֹתוֹ תַּאֲרִיךְ לוּעַזִי, וְעוֹנַת הַחֹרֶף בְּאוֹתוֹ תַּאֲרִיךְ לוּעַזִי, אֲבָל הַחֲלוּקָה לָחֳדָשִׁים הִיא חַסְרַת מַשְׁמָעוּת, 15 בְּפֶבְרוּאָר זֶה לֹא אֶמְצַע הַחֹדֶשׁ, זֶה סְתָם מִסְפָּר[21].

---

[21] הַלּוּחַ הַלּוּעַזִי הַמְּקוֹרִי הָיָה מֻרְכָּב בִּכְלָל מִ-10 חֳדָשִׁים. "סֶפְּטֶמְבֶּר" "אוֹקְטוֹבֶּר" "נוֹבֶמְבֶּר" וְ"דֶצֶמְבֶּר" הָיוּ הַחֳדָשִׁים הַשְּׁבִיעִי עַד הָעֲשִׂירִי, כְּנֶגֶד הַסְּפָרוֹת הַלָּטִינִיּוֹת "סֶפְּטֶם" (שֶׁבַע) "אוֹקְטוֹ" (שְׁמוֹנָה) "נוֹבֶם" (תֵּשַׁע) וְ"דֶצֶם"

אֵין שׁוּם מַשְׁמָעוּת לַחֲלוּקָה הַפְּנִימִית שֶׁל חֲדָשִׁים וְיָמִים. בַּחֲלֻקּוֹת הַקּוֹדְמוֹת שֶׁלָּהֶם חֹדֶשׁ יָכוֹל הָיָה לְהָכִיל גַּם 40 וַ-50 יוֹם, הָעִקָּר שֶׁתַּתְחִיל אֶת הַשָּׁנָה הַבָּאָה 365 יָמִים מֵעַכְשָׁו, זֶה מָה שֶׁעְנְיֵן אוֹתָם, וְכָךְ הָיָה עַד שֶׁנִּקְבַּע הַלּוּחַ הַמֻּכָּר לָנוּ כַּיּוֹם.

הַסִּינִים מְצַיְנִים אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאֶחָד בְּפֶבְרוּאָר. הָאִינְדִיָאנִים חָגְגוּ בָּרֹאשׁוֹן לְאַפְּרִיל. כְּשֶׁהַלְּבָנִים הִגִּיעוּ וְרָאוּ אֶת הָאִינְדִיָאנִים חוֹגְגִים אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאֶחָד בְּאַפְּרִיל, הֵם הָפְכוּ אֶת הַתַּאֲרִיךְ לְ"יוֹם הַטִּפְּשִׁים", לִצְחוֹק עֲלֵיהֶם שֶׁרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלָּהֶם הוּא בְּאֶחָד בְּאַפְּרִיל. וְהַבְּדִיחָה הִיא עֲלֵיהֶם כִּי הָרִאשׁוֹן לְיָנוּאַר זֶה גַּם לֹא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אָז מָה הֵם צוֹחֲקִים עַל הָאִינְדִיָאנִים?

הַמַּסְלִמִים קוֹבְעִים אֶת לוּחַ הַשָּׁנָה רַק לְפִי הַיָּרֵחַ, כָּל שָׁנָה חַג הָרָמָדָאן שֶׁלָּהֶם נוֹפֵל בְּחֹדֶשׁ אַחֵר, הֵם בְּעַצְמָם לֹא יוֹדְעִים מָתַי יֵשׁ לָהֶם "חַג". אֲנַחְנוּ הַיְחִידִים שֶׁיּוֹדְעִים! רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלָּנוּ הוּא יוֹם הַדִּין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

הַכֹּל תָּלוּי בַּהֲכָנָה

תַּאֲרוּ לָכֶם מְדִינָה בָּהּ יֵשׁ מַצְלֵמוֹת סְמוּיוֹת בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּצַלְּמוֹת בְּכָל רֶגַע נָתוּן. אָדָם עוֹשֶׂה עֲבֵרָה חֲמוּרָה וְחוֹשֵׁב שֶׁאַף אֶחָד לֹא רוֹאֶה אוֹתוֹ, אֲבָל הַמַּצְלֵמוֹת קָלְטוּ וְצִלְּמוּ הַכֹּל. בְּאוֹתָהּ מְדִינָה יֵשׁ מַעֲרֶכֶת מִשְׁפָּט קָשׁוּחָה בִּמְיֻחָד, הֵם שׁוֹפְטִים אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא בְּפָנֵיהֶם! הֵם לֹא מְזַמְּנִים אֶת הַנֶּאֱשָׁם בִּכְלָל, אֶלָּא רוֹאִים אֶת הָהַקָּלָטוֹת, דָּנִים אֶת דִּינוֹ וְשׁוֹלְחִים לוֹ אֶת פְּסַק הַדִּין עִם הָעֹנֶשׁ בַּדֹּאַר! הוּא אֲפִילוּ לֹא יָדַע שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ, וְהִנֵּה הוּא

(עֶשֶׂר). בִּשְׁלַב מְאֻחָר יוֹתֵר הֻחְלִיטוּ לְהוֹסִיף עוֹד שְׁנֵי חֲדָשִׁים בַּהַתְחָלָה וְלֹא טָרְחוּ לְעַדְכֵּן אֶת הַשֵּׁמוֹת.

נִשְׁפָּט וְנֶעֱנַשׁ ! וְהִנֵּה, פְּלוֹנִי אַלְמוֹנִי שֶׁלָּנוּ עָשָׂה עֲבֵרָה, וּבַלַּיְלָה הוּא מְקַבֵּל שִׂיחַת טֶלֶפוֹן:

– ״תַּקְשִׁיב לִי טוֹב, מְדַבְּרִים מֵהַמִּשְׂרָד שֶׁל אַב בֵּית הַדִּין, אָמוּר לִהְיוֹת לְךָ מִשְׁפָּט עוֹד חֹדֶשׁ, וּלְפִי הַסִּקָלָטוֹת שֶׁרָאינוּ, אַתָּה מְסֻבָּךְ קָשׁוֹת. אֵין טַעַם לְהַכְחִישׁ אֲפִילוּ. אֲבָל שֶׁיֵּשׁ לְךָ מַזָּל, כִּי אַב בֵּית הַדִּין הוּא חָבֵר שֶׁל אַבָּא שֶׁלְּךָ, וְלָכֵן הוּא בִּקֵּשׁ מִמֶּנִּי לָתֵת לְךָ אֶת הַתַּאֲרִיךְ שֶׁל הַמִּשְׁפָּט, כְּדֵי שֶׁתּוֹפִיעַ שָׁם, וְהוּא כְּבָר יַשְׁפִּיעַ עַל שְׁאָר הַשּׁוֹפְטִים לְטוֹבָתְךָ, אֲבָל תִּתְכּוֹנֵן טוֹב, יֵשׁ לְךָ רַק עוֹד חֹדֶשׁ״.

״תּוֹדָה רַבָּה״, הוּא צוֹעֵק וּמַיִּד קוֹפֵץ מֵהַמִּטָּה לְסַמֵּן עַל הַלּוּחַ, יֵשׁ לוֹ רַק עוֹד חֹדֶשׁ אֶחָד בִּלְבַד ! הוּא מַבִּיט בַּמַּרְאָה וְכִמְעַט מִתְעַלֵּף. כָּל הַשָּׁנָה הוּא הוֹלֵךְ כְּמוֹ פֶּרֶא אָדָם, בְּגָדִים קְרוּעִים, שֵׂעָר פָּרוּעַ, מְדַבֵּר בְּנִבּוּלֵי פֶּה. צָרִיךְ לְהִתְכּוֹנֵן. הוּא קוֹנֶה חֲלִיפָה חֲדָשָׁה, מִסְתַּפֵּר, מִתְגַּלֵּחַ, וּמַשְׁקִיעַ חֹדֶשׁ שָׁלֵם עַל צוּרַת הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ, יוֹתֵר עִם הַפֶּה וּפָחוֹת עִם הַיָּדַיִם.

וְהַמַּזְכִּיר מִתְקַשֵּׁר אֵלָיו מִדֵּי פַּעַם לְהַזְכִּיר לוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּךְ וְכָךְ יָמִים לַמִּשְׁפָּט וּפְלוֹנִי שֶׁלָּנוּ מַרְגִּיעַ אוֹתוֹ שֶׁהוּא מִתְכּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט, הוּא כְּבָר כִּמְעַט מוּכָן. בְּיוֹם הַגָּדוֹל הוּא אַף מַקְדִּים לְהַגִּיעַ וְהַמַּזְכִּיר שֶׁל אַב בֵּית הַדִּין פּוֹתֵחַ לוֹ אֶת הַדֶּלֶת. הַמַּזְכִּיר לֹא מְזַהֶה אֶת פְּלוֹנִי שֶׁלָּנוּ, בַּמַּצְלֵמָה תּוּעַד אָדָם הַקָּדְמוֹן, וּמוּלוֹ עוֹמֵד אִישׁ עִם חֲלִיפָה וַעֲנִיבָה, מְסֻפָּר. וְאָז מִסְתַּכֵּל הַמַּזְכִּיר מֵאֲחוֹרֵי גַּבּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי וּמֵפְתָּע.

– ״אֵיפֹה הָעוֹרֵךְ דִּין שֶׁלְּךָ״?
– ״מָה״?
– ״הָעוֹרֵךְ דִּין שֶׁלְּךָ, אֵיפֹה הָעוֹרֵךְ דִּין שֶׁלְּךָ? לֹא הֵבֵאתָ עוֹרֵךְ דִּין? יֵשׁ לְךָ מִשְׁפָּט״.
– ״לֹא חָשַׁבְתִּי עַל זֶה״.

- ״מָה לֹא חָשַׁבְתָּ?! אָמַרְתִּי לְךָ תִּתְכּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט! כְּבָר 40 יוֹם שֶׁאֲנִי מִתְקַשֵּׁר אֵלֶיךָ לַעֲקֹב אִם אַתָּה מִתְכּוֹנֵן! אָמַרְתָּ שֶׁהִתְכּוֹנַנְתָּ״!
- ״הִתְכּוֹנַנְתִּי! תִּרְאֶה אֵיזוֹ חֲלִיפָה, תִּרְאֶה אֶת הַתִּסְרוֹקֶת, אֶת הָעֲנִיבָה, זֶה לֹא מַסְפִּיק״?
- ״הָעוֹרֵךְ דִּין זֶה הָעִקָּר! מִי שֶׁיְּשַׁכְנֵעַ אוֹתָם לְוַותֵּר לְךָ! הֵם מְחַכִּים בְּפָנִים לְהַטִּיל עָלֶיךָ אֶת מְלוֹא חֻמְרַת הַדִּין, וְאַתָּה לֹא מֵבִיא עוֹרֵךְ דִּין״?!

כָּךְ גַּם אֲנַחְנוּ. חֹדֶשׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַאֲנַחְנוּ מִתְכּוֹנְנִים, יֵשׁ לָנוּ סִימָנִים עַל הַשֻּׁלְחָן לֶאֱכוֹל בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן. אֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים שֶׁהַסְּמָנִים זֶה לֵיל הַסֵּדֶר אִם אֲנִי לֹא מֵבִיא עַכְשָׁו גֶּזֶר זֶה מְעַכֵּב. מַתְחִילִים לָרִיב מָה זֶה ״סִלְקָא״? זֶה סֶלֶק אוֹ עֶלָה תֶּרֶד? (זֶה עֶלֶה תֶּרֶד), מָה זֶה ״קָרָא״? (זֶה דְּלַעַת), וּמַתְחִילִים לָרִיב: ״מָצָאתִי, לֹא מָצָאתִי״.

פִּתְאוֹם צוֹחֶקֶת עֲלֵיהֶם הַשְּׁכֵנָה,

- ״זֶה מָה שֶׁחָשׁוּב בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה? אֲנִי הִתְכּוֹנַנְתִּי כְּבָר קֹדֶם לַדָּבָר הֶחָשׁוּב בֶּאֱמֶת״! (צַדִּיקָה אַחַת בְּסְדוֹם!)
- ״מָה עָשִׂית״?
- ״אֲנִי קָנִיתִי רֹאשׁ שֶׁל כֶּבֶשׂ כְּבָר בְּחֹדֶשׁ אַב וְשַׁמְתִּי בַּמַּקְפִּיא, אֲנִי חָכְמָה״!

כָּכָה מִתְכּוֹנְנִים לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה? מָה עִם הַתְּפִלּוֹת? יֵשׁ לָנוּ מִשְׁפָּט בְּאוֹתוֹ יוֹם! אֲנַחְנוּ הַיְחִידִים עֲלֵי אֲדָמוֹת שֶׁ״דִּבְּרוּ אִתּוֹ בַּטֶּלֶפוֹן״ וְהִזְהִירוּ אוֹתוֹ: יֵשׁ לָנוּ שָׁם בֵּית דִּין שֶׁל מַלְאָכִים, אֵין לָהֶם יֵצֶר טוֹב וְאֵין לָהֶם יֵצֶר רַע, הֵם רוֹבּוֹטִים - מִדַּת הַדִּין דָּנָה לְפִי הַסֵּפֶר.

הַיָּחִיד שֶׁמְּרַחֵם עָלֵינוּ זֶה אַב בֵּית הַדִּין, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֵיךְ הוּא יְרַחֵם עָלֵינוּ אִם אֲנַחְנוּ לֹא בָּאִים לְפָחוֹת לִבְכּוֹת,

לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ. כָּכָה מִתְכּוֹנְנִים לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, לַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּנוּ?

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְכּוֹנֵן מֵעַכְשָׁו. אָמְנָם הָיִינוּ צְרִיכִים לְהִתְכּוֹנֵן כְּבָר מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל אֲבָל עוֹד לֹא מְאֻחָר. יֵשׁ לָנוּ הִזְדַּמְנוּת אַדִּירָה לְהַפֵּךְ אֶת הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ, וּלְתַקֵּן אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה. הַכֹּל מַתְחִיל מִתְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁבּוּעַ לִפְנֵי - כָּל תְּפִלָּה מִשָּׁם וְעַד מִנְחָה שֶׁל עֶרֶב חַג הִיא כְּנֶגֶד 50 תְּפִלּוֹת.

כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ לֹא שָׁבוֹת רֵיקָם, אֲבָל הֵן תְּקוּעוֹת בַּצִּינוֹרוֹת. בְּכָל פַּעַם שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ - מְרִימָה אוֹתָהּ תְּפִלָּה אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁנִּתְקְעוּ בְּאוֹתוֹ צִנּוֹר. יֵשׁ לָנוּ 22 תְּפִלּוֹת כָּאֵלּוּ! כָּל תְּפִלָּה עַכְשָׁו שֶׁנִּתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, מְרִימָה אִתָּהּ עוֹד 50 שֶׁנִּתְקְעוּ!

נִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁנָה שֶׁחָלְפָה מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקּוֹדֵם. כַּמָּה דְּבָרִים טוֹבִים קָרוּ לָנוּ, כַּמָּה דְּבָרִים רָעִים קָרוּ לָנוּ לְהַבְדִּיל, כַּמָּה צָרוֹת, כַּמָּה אֲסוֹנוֹת! כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ אִתָּנוּ עַל יָד הַשֻּׁלְחָן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקּוֹדֵם וְלֹא יִהְיוּ אִתָּנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַנּוֹכְחִי. וְהַכֹּל נִקְבָּע בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה! אֵיךְ הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ הָיוּ נִרְאוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִם הָיִינוּ יוֹדְעִים מָה יִקְרֶה מֵאָז וְעַד הַיּוֹם? אִם הָיִינוּ חוֹוְרִים אֲחוֹרָה כַּמָּה הָיִינוּ מִתְפַּלֵּל עַל אוֹתָם דְּבָרִים.

אִם הָיִינוּ יְכוֹלִים לָקַחַת אֶת כָּל הַדּוֹר הַהוּא שֶׁל אֵירוֹפָּה וּלְהַחְזִיר אוֹתָם לִשְׁנַת תרח״צ (1938 לִמְנִיָּנָם) שָׁנָה לִפְנֵי הַמִּלְחָמָה הַגְּדוֹלָה, אַחֲרֵי שֶׁהֵם עָבְרוּ אֶת כָּל מָה שֶׁהֵם עָבְרוּ, וְהָיִינוּ אוֹמְרִים לָהֶם עַכְשָׁו תִּתְפַּלְּלוּ שֶׁזֶּה לֹא יִקְרֶה! כַּמָּה דְּמָעוֹת הֵם הָיוּ מוֹרִידִים! אוּלַי אֲפִילוּ הָיוּ מְבַטְּלִים אֶת הַגְּזֵרָה!

אֲבָל יֵשׁ אֶת הַ"מַּחֲלָה" הַזּוֹ שֶׁלִּי זֶה לֹא יִקָּרֶה, לֹא חָשׁוּב, בְּדִיל וַיַּעֲבֹר. וְהוּא יוֹשֵׁב פֹּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרַק אִכְפַּת לוֹ שֶׁיְּזָרְזוּ אֶת הַתְּפִלָּה כִּי הוּא רָעֵב, וְהַשֵּׁנִי רַב עַל הַמַּזְגָּן, כֵּן לִפְתֹּחַ חַלּוֹן לֹא לִפְתֹּחַ חַלּוֹן. עֲשׂוּ לָנוּ מִשְׁפָּט וְלֹא הִתְיָצְבנוּ ! אֲנִי לֹא מְבַקֵּשׁ לְהַפְחִיד אֶלָּא לְעוֹרֵר. יֵשׁ עוֹד מָה לַעֲשׂוֹת, **אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לִזְכּוֹת בַּמִּשְׁפָּט !**

אֲנִי בֶּן שֶׁל מֶלֶךְ

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַכֶּה לָנוּ, הוּא מְשַׁוֵּעַ לַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ. הוּא נָתַן לָנוּ אֶת כָּל חֹדֶשׁ אֱלוּל לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה, נוֹתֵן לָנוּ אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מַזְהִיר אוֹתָנוּ מֵרֹאשׁ מָתַי הַמִּשְׁפָּט שֶׁלָּנוּ. הוּא לֹא עָשָׂה אֶת זֶה לְאַף גּוֹי, לֹא אִכְפַּת לָהֶם, גַּם לוֹ לֹא אִכְפַּת, אֲבָל מֵאִתָּנוּ אִכְפַּת לוֹ. אֲנַחְנוּ הַבָּנִים שֶׁלּוֹ. עֶבֶד שֶׁמִּתְנַהֵג לֹא כָּרָאוּי נֶעֱנָשׁ קָשׁוֹת, אֲבָל כְּשֶׁהַבֵּן מִתְנַהֵג לֹא כָּרָאוּי וְאָבִיו צָרִיךְ לְהַעֲנִישׁוֹ, זֶה כּוֹאֵב לְאַבָּא יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר שֶׁזֶּה כּוֹאֵב לַבֵּן. זֶה לֹא כְּמוֹ לְהַכּוֹת אֶת הָעֶבֶד. הוּא לֹא רוֹצֶה לְהַכּוֹת אֶת יַלְדּוֹ, לְהֶפֶךְ, הוּא רוֹצֶה לָתֵת לוֹ מַתָּנוֹת, אֲבָל צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּהֶתְאֵם. כִּי יֵשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל בֵּין בֵּן לְעֶבֶד.

בִּשְׁנַת תשכ"ז (1967 לְמִנְיָנָם) פָּרְצָה מִלְחֶמֶת שִׁשֶּׁת הַיָּמִים בְּמַהֲלָכָהּ נִכְבְּשָׁה חֶבְרוֹן וְהַחַיָּלִים הִגִּיעוּ אֶל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, לְאַחַר שֶׁשָּׁנִים לֹא נָתְנוּ הַיִּשְׁמְעֵאלִים לַיְּהוּדִים גִּישָׁה לַמָּקוֹם. וְכָךְ נִכְנְסוּ הַחַיָּלִים הָעֲיֵפִים עִם הַבּוֹץ וְהֶאָבָק, וְכָל הַמָּקוֹם הָיָה מְכֻסֶּה בִּשְׁטִיחִים, זֶה הָיָה מִסָּגַד. הַחַיָּלִים דָּרְכוּ עַל הַשְּׁטִיחִים עִם כָּל הַלִּכְלוּךְ, כְּשֶׁלְּפֶתַע פִּתְאוֹם יָצָא אֲלֵיהֶם הַיִּשְׁמְעֵאלִי הַמְּמֻנֶּה עַל הַמָּקוֹם, וְהִתְחִיל לְצַעֵק עֲלֵיהֶם !

– "מָה זֶה, זֶה בֵּית אֱלֹקִים, נִכְנַסְתֶּם לְפֹה עִם הַלִּכְלוּךְ, תֵּצְאוּ הַחוּצָה יְהוּדִים מְטֻנָּפִים"!

הַחַיָלִים נִבְהֲלוּ מֵהָעַרְבִי הַזֶּה שֶׁצוֹעֵק וְרָצוּ לְצֵאת. אֶל הַחַיָלִים הִתְלַוָּה הַגָּאוֹן הָרַב רַבִּי מָרְדְּכַי אֵלְיָהוּ זָצוּק״ל, שֶׁפָּנָה אֶל הַיִּשְׁמְעֵאלִי הַהוּא בְּעַרְבִית:

– ״תַּקְשִׁיב לִי יַא אִבְּן פַּטְמָה (בֶּן שֶׁל פַּטְמָה, שִׁפְחָה), הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂם אוֹתְךָ כָּאן אַחֲרַאי עַל הַטִּפּוּל בַּמָּקוֹם, אַתָּה הָעֶבֶד שֶׁאַחְרַאי עַל הָאַרְמוֹן שֶׁלּוֹ, הַלִּכְלוּךְ הֲכִי קָטָן וְאַתָּה הָרֹאשׁוֹן שֶׁיְּקַבֵּל עַל הָרֹאשׁ, אַתָּה אַחְרַאי שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה יִהְיֶה נָקִי וּמַבְרִיק, אוֹי וַאֲבוֹי אִם יִהְיֶה פֹּה לִכְלוּךְ. אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁיָּכוֹל לָבוֹא לְתוֹךְ הָאַרְמוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ וּלְלַכְלֵךְ אוֹתוֹ, וְלָשֶׁבֶת מְטֻנָּף, וְהַמֶּלֶךְ עוֹד יָרִים אוֹתוֹ וְיחַבֵּק וְינַשֵּׁק אוֹתוֹ, אַתָּה יוֹדֵעַ מִי זֶה? זֶה הַבֵּן שֶׁל הַמֶּלֶךְ! הַבֵּן שֶׁהָיָה רָחוֹק מֵהַבַּיִת הַרְבֵּה שָׁנִים וְעַכְשָׁו הוּא חָזַר הַבָּיְתָה. אַתָּה יַא אִבְּן פַּטְמָה, אַתָּה עֶבֶד, עַכְשָׁו הַבָּנִים חָזְרוּ לְפֹה עִם הַבּוֹץ וְעָם הַלִּכְלוּךְ, כָּכָה הֵם יִשְׁבוּ וְכָכָה ה׳ יִתְבָּרַךְ יְקַבֵּל אוֹתָם, הָעִקָּר שֶׁהֵם בָּאוּ״!

שָׁמַע אֶת זֶה אוֹתוֹ יִשְׁמְעֵאלִי, כֻּלּוֹ נִהְיֶה אָדֹם! בָּרַח לַחֶדֶר שֶׁלּוֹ וְסָגַר אֶת הַדֶּלֶת. הַחַיָלִים קָפְצוּ עַל הָרַב:

– ״אֵיךְ אַתָּה מְדַבֵּר אִתּוֹ? הֶרְגָּזְתָּ אוֹתוֹ, אֲנַחְנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת אִתָּם שָׁלוֹם, לָמָּה לְהִסְתַּכְסֵךְ״?

אֲבָל הָרַב שָׁמַר עַל קֹר רוּחַ:

– ״אֲנִי חַיִיתִי שָׁנִים עִם עֲרָבִים, כְּשֶׁאַתָּה אוֹמֵר לָהֶם אֶת הָאֱמֶת בַּפָּנִים הֵם מְבִינִים״.

לֹא חוֹלְפוֹת כַּמָּה דַקּוֹת, הַדֶּלֶת נִפְתַּחַת וְאוֹתוֹ יִשְׁמְעֵאלִי נִגַּשׁ כֻּלּוֹ רוֹפֶס וּמְפוּיָס אֶל הָרַב:

– ״אַתָּה צָרִיךְ מַשֶּׁהוּ, אֲנִי יָכוֹל לַעְזוֹר לְךָ״?

פָּנָה הָרַב אֶל הַחַיָלִים:

– ״אַתֶּם רוֹאִים״?

זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין עֶבֶד לְבֵן שֶׁל מֶלֶךְ ! אָז נָבוֹא לָאַרְמוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ, רָצוּי בְּלִי בּוֹץ, אֲבָל הָעִקָּר שֶׁנָּבוֹא כִּי הַמֶּלֶךְ מִתְגַּעְגֵּעַ אֵלֵינוּ, כַּמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ שֶׁהוּא רוֹאֶה יְהוּדִים מְמַלְאִים אֶת בָּתֵּי הַכְּנֶסֶת וּבָתֵּי הַמִּדְרָשׁ, כַּמָּה הוּא שָׂמֵחַ כְּשֶׁאֲנָשִׁים מִתְעוֹרְרִים בַּתְּקוּפָה הַזוֹ לְנַצֵּל אוֹתָהּ.

הַתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ

יֵשׁ עִנְיָן גָּדוֹל גַּם לְסַיֵּם אֶת כָּל סֵפֶר הַתְּהִלִּים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי כָּל הַמַּהוּת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא תְּפִלָּה, מֵעַל הַפֹּל - יוֹמָיִם שֶׁל תְּפִלָּה ! מֵעִקַּר הַדִּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה אָמוּר לִהְיוֹת יוֹם אֶחָד, א׳ בְּתִשְׁרֵי. כְּשֶׁהָיוּ מְעַבְּרִים אֶת הַחֹדֶשׁ עַל פִּי הַלְּבָנָה לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים אִם עִבְּרוּ אֶת חֹדֶשׁ אֱלוּל אוֹ לֹא וְחָגְגוּ יוֹמָיִם מִסָּפֵק. כְּשֶׁקָּבְעוּ אֶת הַלּוּחַ אַחֲרֵי חֻרְבַּן הַבַּיִת לְעוֹלָם חֹדֶשׁ אֱלוּל חָסֵר (29 יָמִים) אֲבָל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָפַךְ לְיוֹמַיִם בְּאֹפֶן קָבוּעַ.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֵרֵי דָּן אֶת כֻּלָּם בְּרֶגַע אֶחָד, בִּסְקִירָה אַחַת ! מָה מָצְאוּ חַז״ל לְהוֹסִיף עוֹד יוֹם לַמִּשְׁפָּט ? הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (במדבר רלא:) אוֹמֵר שֶׁיֵּשׁ הֶבְדֵּל בֵּין שְׁנֵי הַיָּמִים : הָרִאשׁוֹן הוּא **דִּינָא קַשְׁיָא** (דִּין קָשֶׁה) וְהַשֵּׁנִי הוּא **דִּינָא רַפְיָא** (דִּין רָפֶה, חֶסֶד). כְּשֶׁהָיָה יוֹם אֶחָד הָיָה רַק דִּינָא קַשְׁיָא מִדַּת הַדִּין בִּלְי חֲכְמוֹת עַל פִּי הַסֵּפֶר. ה׳ יִתְבָּרַךְ יָשַׁב עַל כִּסֵּא הַדִּין. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָעָם יִשְׂרָאֵל אֶת הַכֹּחַ לְעַבֵּר וְלִקְבַּע אֶת תַּאֲרִיכֵי הַחֳדָשִׁים וּבְכָךְ לִקְבַּע מָתַי יִהְיֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה. הוּא נָתַן לָנוּ אֶת הַכֹּחַ לְהוֹסִיף יוֹם לַמִּשְׁפָּט ! אֲנַחְנוּ עַכְשָׁו בְּיוֹם חָדָשׁ שֶׁיִּשְׂרָאֵל יָצְרוּ, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בּוֹ עַל כִּסֵּא הָרַחֲמִים וְאָז שׁוֹפֵט אוֹתָם עוֹד פַּעַם ! וְהַפַּעַם בְּרַחֲמִים !

48 יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁנּוֹהֲגִים לֹא לִישׁוֹן כְּלָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שָׁעוֹת ; חוֹשְׁשִׁים שֶׁאִם יִשְׁנוּ אָז הַמַּזָּל שְׁלָהֶם יִישַׁן גַּם כֵּן ; אֲנַחְנוּ לֹא בַּדַּרְגָּה הַזּוֹ אֲבָל מִי שֶׁיָּכוֹל לְהִשָּׁאֵר עֵר בִּשְׁעוֹת הַיּוֹם מֵעַמּוּד הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים. שֶׁלֹּא יִישַׁן בַּשָּׁעוֹת הָאֵלּוּ. חֲרֵי דִּינִי נְפָשׁוֹת דָּנִים בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה לָכֵן בַּיּוֹם הַזֶּה כְּשֶׁשּׁוֹפְטִים אוֹתָנוּ לֹא לְהֵרָדֵם אֶלָּא נֵשֵׁב וְנִקְרָא תְּהִלִּים[22].

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (שבת נו:) כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לֹא עָשָׂה עֲבֵרָה עִם אֵשֶׁת אִישׁ בֶּאֱמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁחֲרֵי בַּת-שֶׁבַע הָיְתָה גְּרוּשָׁה מֵאַחַר וְהַמֶּלֶךְ הָיָה מַכְרִיחַ אֶת כָּל הַחַיָּלִים לְגָרֵשׁ נְשׁוֹתֵיהֶם בְּסֵתֶר שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה עֲגוּנוֹת בְּמִדָּה וְלֹא יָשׁוּבוּ מֵהַמִּלְחָמָה. אֲבָל לְעֵינֵי הַצִּבּוּר נִרְאָה כִּי הוּא כֵּן חָטָא וְגַם אַחֲרֵי מוֹתוֹ עוֹד דִּבְּרוּ עָלָיו לִגְנַאי, וְהָיָה חִלּוּל ה׳ גָּדוֹל מִכָּל הָעִנְיָן.

מַדּוּעַ ה׳ יִתְבָּרַךְ גָּרַם לְדָוִד לְהִצְטַעֵר כָּךְ ? כִּי הוּא יָדַע שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא חָסִיד גָּדוֹל וְאִם הוּא יָבִין שֶׁנּוֹצַר חִלּוּל ה׳ בִּגְלָלוֹ אֲפִילוּ שֶׁהוּא לֹא פָּשַׁע בַּפֹּעַל, רַק חָשְׁבוּ שֶׁעָשָׂה, הוּא יַעֲשֶׂה עַל זֶה תְּשׁוּבָה. וְהַתְּשׁוּבָה הִיא סֵפֶר הַתְּהִלִּים ; וְכֵיוָן שֶׁכְּתָבוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, סֵפֶר הַתְּהִלִּים הוּא תְּשׁוּבָה לְכָל יִשְׂרָאֵל !

זֶה מָה שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ רָצָה מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ ; הוּא יָדַע שֶׁהוּא לֹא יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה רַק לְעַצְמוֹ, חֲרֵי הוּא לֹא חָטָא, דָּוִד הַמֶּלֶךְ יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה עֲבוּר כָּל יִשְׂרָאֵל. זוֹ הַסִּבָּה שֶׁבִּקְרִיאַת תְּהִלִּים יֵשׁ הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה. לָכֵן כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֲנַחְנוּ גַּם יוֹשְׁבִים וְקוֹרְאִים תְּהִלִּים לְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב לִתְשׁוּבָה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה ! לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹד הִזְדַּמְּנוּת אַחַת ! תֵּן לִי עוֹד שָׁנָה !

---

[22] אַךְ אִם יֵשׁ לוֹ כְּאֵב רֹאשׁ אוֹ שְׁאָר מִחוּשִׁים שֶׁמֻּכְרָח לִישׁוֹן בַּיּוֹם, יִתְאַפֵּק וְיִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּישַׁן אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם.

אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לַבַּנְק וְלוֹקֵחַ הַלְוָאָה וְלֹא מַחְזִיר, אֵיךְ יָכוֹל לָבוֹא שָׁנָה אַחֲרֵי וּלְבַקֵּשׁ עוֹד אַחַת? שְׁיָבִיא עֲרֵבִים! אֲנַחְנוּ בָּאִים לְבַקֵּשׁ עוֹד שָׁנָה? צְרִיכִים עֲרֵבִים. הָעֲרֵבִים שֶׁלָּנוּ הֵן הַקַּבָּלוֹת שֶׁלָּנוּ, צָרִיךְ לִפְדּוֹת אוֹתָן.

כְּלוּם לֹא שֶׁלְּךָ

שָׁמַעְתִּי סִפּוּר עַל שִׁעוּר שֶׁהָיָה בְּבֵית כְּנֶסֶת בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל וְהָרַב דִּבֵּר עִם כֻּלָּם עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּשֶׁחֵלֶק מִקְשִׁיבִים וְחֵלֶק מְנַמְנְמִים וַאֲחֵרִים מַבִּיטִים בְּהִסְטֶרְיָה עַל הַשָּׁעוֹן. פִּתְאוֹם קָם נַעַר בֶּן 17 נֶאֱחָז בְּקַקְבָּיִם כִּי אֵין לוֹ רֶגֶל אַחַת וְאָמַר:

– "רַבּוֹתַיי, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקּוֹדֵם, עוֹד הָיוּ לִי שְׁתֵּי רַגְלַיִם! אִבַּדְתִּי אֶת רַגְלִי יָמִין בִּתְאוּנַת דְּרָכִים כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֹא הִתְפַּלָּלְתִּי! כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לָדוּן אוֹתִי, בָּאָה מִדַּת הַדִּין וְשָׁאֲלָה: נָתַתָּ לוֹ רַגְלַיִם, מָה הוּא עוֹשֶׂה אִתָּן? לְאָן הוּא הוֹלֵךְ אִתָּן? לְבֵית הַמִּדְרָשׁ אוֹ לַמִּגְרָשׁ? אָז הוּא לֹא צָרִיךְ אֶת הָרֶגֶל! וַאֲנִי לֹא הָיִיתִי שָׁם לֹא יָדַעְתִּי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה! אִם הָיִיתִי יוֹדֵעַ הָיִיתִי בּוֹכֶה יוֹמָיִם רָצוּף רַק לְבַקֵּשׁ שֶׁיִּשְׁאֲרוּ לִי שְׁתֵּי רַגְלַיִם"!

אֲפִילוּ הָרַגְלַיִם שֶׁלָּנוּ הֵן לֹא דָּבָר מוּבָן מֵאֵלָיו! בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל אָדָם בָּא לְבַקֵּשׁ אֶת מָה שֶׁאֵין לוֹ: אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְחַתֵּן, אֲנִי רוֹצָה יְלָדִים, אֲבָל עַל מָה שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָנוּ אָנוּ גַּם צְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל, כִּי גַּם זֶה לֹא שֶׁלָּנוּ! עַל הַכֹּל! צָרִיךְ לְהִתְרַכֵּז, לְכַוֵּן, לֹא לְהִלָּחֵץ מִשְּׁלִיחַ הַצִּבּוּר אֲנַחְנוּ לֹא מִתְפַּלְּלִים בִּשְׁבִילוֹ. הִתְחַלְנוּ תְּפִילַת עֲמִידָה אִתּוֹ? כָּאן נִגְמָר הַחֵלֶק שֶׁל הַשְּׁלִיחַ וּמַתְחִיל הַחֵלֶק שֶׁלָּנוּ. עַכְשָׁו זֶה אֲנַחְנוּ מוּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!

בְּרֶגַע שֶׁהִתְחַלְנוּ תְּפִילַת עֲמִידָה עִם כֻּלָּם בַּצִּבּוּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד מוּלָנוּ. לָכֵן לַהֲלָכָה אָסוּר לַעֲבוֹר לְיַד אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד סְבִיבוֹ, וַאֲנַחְנוּ

עוֹבְרִים ״דֶּרֶךְ הַשְׁכִּינָה״ ! אֲנַחְנוּ עֲטוּפִים עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל הַכִּוּוּנִים, יֵשׁ מַתָּנָה יוֹתֵר יָפָה מִזּוֹ ? אָז אֲנַחְנוּ נַעֲזֹב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְהַדְבִּיק אֶת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר ?

נִשְׁאֲרוּ 22 תְּפִלּוֹת אַחֲרוֹנוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה, כָּל תְּפִלָּה מִתַּקֶּנֶת 50 כְּנֶגְדָּהּ. כָּל הַשָּׁנָה לֹא כִּוַּנּוּ ? יֵשׁ עֲדַיִן סִכּוּי ! תְּפִלָּה אַחַת טוֹבָה מַעְלָה 50, זֶה הַמִּבְצָע ״1 פְּלוּס 50״ ! נִתְפַּלֵּל 22 תְּפִלּוֹת וְנַעֲלֶה לְמַעְלָה 1,100. נַגִּיעַ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּ״בַעֲלֵי תְּפִלָּה״.

תַּלְמִיד שֶׁלּוֹמֵד חֻשְׁבּוֹן בְּבֵית סֵפֶר נוֹתְנִים לוֹ שִׁעוּרֵי בַּיִת 10 תַּרְגִּילִים בְּשָׁבוּעַ. כְּשֶׁאָדָם בּוֹגֵר שֶׁלֹּא לָמַד בְּבֵית סֵפֶר לוֹמֵד בִּמְכִינָה לְהַשְׁלָמַת הַבַּגְרוּיוֹת, נוֹתְנִים לוֹ 300 תַּרְגִּילִים ! בַּחֲצִי שָׁנָה הוּא לוֹמֵד אֶת כָּל מָה שֶׁלָּמַד תַּלְמִיד רָגִיל 10 שָׁנִים בְּבֵית סֵפֶר ! כֵּיצַד זֶה יִתָּכֵן ? פָּשׁוּט, רִכְּזוּ לוֹ הַכֹּל בְּבַת אַחַת.

לְהַבְדִּיל, כְּשֶׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל עַכְשָׁו 22 תְּפִלּוֹת עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲנִי נִהְיֶה ״בְּעַל תְּפִלָּה״. כְּשֶׁאֲנִי מַגִּיעַ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲנִי כְּבָר יוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל אֲנִי יוֹדֵעַ לְכַוֵּן, אֲנִי לֹא סְתָם מִתְרַגֵּשׁ אֲנִי מַרְגִּישׁ וְחַי אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁלִּי ! וַאֲנִי מְסַדֵּר לִי אֶת כָּל הַשָּׁנָה. וְכָכָה נַצְלִיחַ כֻּלָּנוּ לְהַגִּיעַ לַמִּשְׁפָּט וְלָצֵאת זַכָּאִים, אָמֵן וְאָמֵן.

נקודת הבראשית

הָעִקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר

כַּאֲשֶׁר אֲנָשִׁים מִתְקָרְבִים אֶל יוֹם הַכִּפּוּרִים מִתּוֹךְ 40 יוֹם שֶׁל הֲכָנוֹת שֶׁהֶחֱלוּ כְּבָר מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, יֵשׁ רַבִּים שֶׁמַּרְגִּישִׁים נְבוֹכִים וּמְבֻלְבָּלִים מֵהַמְצֻפֶּה וְמֵהַמִּתְבַּקֵּשׁ מֵהֶם בְּיָמִים אֵלּוּ בְּעִקָּר מִבְּחִינָה רִגְשִׁית וְרוּחָנִית.

יֵשׁ לָנוּ 40 יָמִים שֶׁבָּהֶם מַצָּב הָרוּחַ שֶׁלָּנוּ מִשְׁתַּנֶּה פַּעַם אֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת יְרֵאִים וְחֶלְקֵנוּ אַף עֲצוּבִים[23] וּמִיַּד

[23] כַּמּוּבָן שֶׁפַּחַד וְיִרְאָה אֵינָם עֶצֶב, וְנִתַּן לַעֲבוֹר אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים עִם יִרְאָה וַפַּחַד מְהַדֵּר גְּאוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ לְלֹא עֶצֶב וְדִכָּאוֹן. אַךְ עִם חֵלְשַׁת הַדּוֹרוֹת שֶׁלָּנוּ, אֲנָשִׁים נוֹטִים לִפּוֹל מִבְּכִי שֶׁל יִרְאָה וְטָהֳרַת לֵב שֶׁהוּא רְצוּי בַּשָּׁמַיִם וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

מִתְבַּקְשִׁים לִשְׁמוֹחַ וְשׂוּב לִפְחֹד. רוֹפֵא פְּסִיכְיָאטְרִי יְאַבְחֵן אֶת הַיְהוּדִי הַמַּאֲמִין בַּתְּקוּפָה הַזּוֹ כְּלוֹקֶה בְּ"מַאנְיָה דִּפְּרֶסִיָה", אִי יְצִיבוּת רִגְשִׁית, פַּעַם צוֹחֵק וּבְשִׂיא הָאשֶׁר, וּפַעַם בּוֹכֶה וּבְשִׂיא הַפַּחַד.

כָּל חֹדֶשׁ אֱלוּל מַכְנִיסִים אוֹתָנוּ לְפַחַד מִמַּעֲמָד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַדִּין! אֶת מִי יִכְתְּבוּ וְהֵיכָן, מִי לְחַיִּים מִי לְמִיתָה?! מִי לְמַחֲלָה?! אָנוּ נִכְנָסִים כֻּלָּנוּ רוֹעֲדִים אֶל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אוֹמְרִים לָנוּ: "עַכְשָׁו תִּפְחֲדוּ יִרְאָה בַּמִּשְׁפָּט, וְגַם תִּהְיוּ שְׂמֵחִים! זֶה חָג"! וְאָז אֲנַחְנוּ מִתְבַּלְבְּלִים, מָה אָנוּ אֲמוּרִים לַעֲשׂוֹת? חֲצִי יוֹם בּוֹכִים, חֲצִי שְׁנֵי עוֹשִׂים בָּשָׂר עַל הָאֵשׁ?

אַחֲרֵי שֶׁעָבַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאָדָם מֵבִין לְפֶתַע כִּי כָּתְבוּ אֶת דִּינוֹ לַשָּׁנָה הַבָּאָה וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ אִם לְטוֹבָה אוֹ לְרָעָה, אָז הוּא נִכְנָס לַאֲנִיקָה. אוּלַי כָּתְבוּ מַשֶּׁהוּ לֹא טוֹב? וַחֲרֵי יָדוּעַ שֶׁלְּצֵאת זַכַּאי בַּמִּשְׁפָּט הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל מֵאֲשֶׁר לְצֵאת זַכַּאי בָּעַרְעוּר. וְאִם מָצְאוּ אוֹתוֹ אָשֵׁם? עַכְשָׁו יֵשׁ לוֹ עַרְעוּר עוֹד 10 יָמִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. בַּעֲשָׂרָה הַיָּמִים הָאֵלֶּה הוּא יָכוֹל לִמְצוֹא אֶת עַצְמוֹ בְּהִסְטֶרְיָה שְׁלֵמָה! הוּא מַגִּיעַ לְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְכֻלָּם בּוֹכִים בִּדְמָעוֹת וּבְפַחַד אוּלַי זֶה יוֹעִיל בְּעֶזְרַת ה' שֶׁאִם חַס וְשָׁלוֹם נִגְזַר לוֹ מַשֶּׁהוּ רַע יְבַטְּלוּ אוֹתוֹ.

וְאָז כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא כֻּלּוֹ רוֹעֵד וּמִתְעַלֵּף אַחֲרֵי חֲתִימַת הַדִּין שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים מִיַּד מְרִיצִים אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת מִצְווֹת! תַּתְחִיל לִבְנוֹת סֻכָּה! תִּשְׁמַח! תָּשִׁיר הַלֵּל! תִּצְעַק (תהלים קיח, כה): "אָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָּא"! נ"א בְּגִימַטְרִיָּא זֶה 51, כְּלוֹמַר בַּיּוֹם הַ-51 מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל מַגִּיעַ הַסִּיּוּם שֶׁל כָּל הַתְּקוּפָה הָרִגְשִׁית

שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעָלוּ] לִבְכִי שֶׁל עַצְבוּת וְדִכָּאוֹן, שֶׁהֵם רְצוֹנוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרַע, וּמְשַׁמְּשִׁים אוֹתוֹ לְהַפִּיל אוֹתָנוּ חַס וְשָׁלוֹם.

וְהָרוּחָנִית הַזּוֹ בְּיוֹם "הוֹשַׁעְנָא רַבָּה", שָׁם נִשְׁלָחוֹת הַפִּתְקָאוֹת שֶׁנִּחְתְּמוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

בְּתוֹךְ 51 הַיָּמִים הַלָּלוּ יֵשׁ לָנוּ פְּסַק דִּין (רֹאשׁ הַשָּׁנָה) גְּזַר דִּין (יוֹם הַכִּפּוּרִים) וִירִידַת הַפִּתְקָאוֹת (הוֹשַׁעְנָא רַבָּה). אִם כֵּן בְּיוֹם הוֹשַׁעְנָא רַבָּה הָיִיתִי אָמוּר לִבְכּוֹת וּלְפַחֵד כִּי שָׁם יוֹרֶדֶת הַגְּזֵרָה הַסּוֹפִית, אֲבָל בַּמְּצִיאוּת מִיַּד אַחֲרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים יֵשׁ לִי רַק שִׂמְחוֹת מֵחַג לְחַג, מִשִּׂמְחָה לְשִׂמְחָה. אָדָם מְבֻלְבָּל הוּא לֹא יוֹדֵעַ אִם הוּא אָמוּר לִהְיוֹת מְפֻחָד וְיָרֵא אוֹ שָׂמֵחַ.

קֻשְׁיָה שְׁנִיָּה שֶׁעוֹלָה מֵהַיָּמִים הַלָּלוּ הִיא בְּתְפִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ פּוֹתְחִים אֶת סִדּוּר יוֹם הַכִּפּוּרִים אֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים בְּנֻסַּח הַתְּפִלָּה וְלוֹמְדִים מֵהַמִּלִּים כִּי יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם שֶׁל מְחִילָה, יוֹם שֶׁל סְלִיחָה וְכַפָּרָה. רַק דָּבָר אֶחָד לֹא כָּתוּב בְּכָל הַתְּפִלּוֹת לֹא כָּתוּב - שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם מַתָּן תּוֹרָה. הָעִקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר. מַדּוּעַ?

מָתַי נִבְרָא הָעוֹלָם בֶּאֱמֶת?

אִם יִשְׁאֲלוּ אוֹתָנוּ מָתַי זֶה יוֹם מַתָּן תּוֹרָה נַעֲנֶה בְּשָׁבוּעוֹת. מְקַשְׁטִים אֶת הַבַּיִת בִּפְרָחִים לוֹמְדִים כָּל הַלַּיְלָה אוֹכְלִים גְּבִינָה בַּבֹּקֶר, מְסַיְּמִים אֶת מְגִלַּת רוּת קוֹרְאִים תְּהִלִּים שׁוֹמְעִים אֶת הַסִּפּוּר אֵיךְ כֻּלָּם הִתְרַגְּשׁוּ עַל הַר סִינַי וְשָׁמְעוּ אֶת הַשּׁוֹפָרוֹת. אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁבְּשָׁבוּעוֹת הָיָה רַק מַעֲמָד הַר סִינַי. שָׁם שָׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקֹשִׁי שְׁנֵי דִּבְּרוֹת מִפִּי הַגְּבוּרָה וּמֵתוּ בַּמָּקוֹם ! הָיָה צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אוֹתָם ! אֶת שְׁאָר הַדִּבְּרוֹת הֵם כְּבָר שָׁמְעוּ מִפִּי מֹשֶׁה. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָה לְהַר סִינַי לְמֶשֶׁךְ 40 יוֹם וְיָרַד עִם הַתּוֹרָה בִּכְתָב מִפָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית עַד מַעֲמַד הַר סִינַי וְעִם כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה (וְלֹא כְּמוֹ אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁהוּא יָרַד רַק עִם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת !).

מֹשֶׁה יָרַד בְּי״ז בְּתַמּוּז רָאָה אֶת חֵטְא הָעֵגֶל שָׁבַר אֶת הַלּוּחוֹת וְעָלָה שׁוּב לְהַר לְמֶשֶׁךְ 40 יוֹם נוֹסָפִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים. הוּא יָרַד בַּשֵּׁנִית בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל, הִרְגִּיעַ אֶת הָעָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סָלַח לָהֶם כַּכָּתוּב (במדבר יד, כ): ״וַיֹּאמֶר ה׳ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ״ וְעָלָה בַּשְּׁלִישִׁית לְעוֹד 40 יוֹם נוֹסָפִים לְקַבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת הַשֵּׁנִיִּים!

וּמָתַי הוּא יָרַד עִם הַלּוּחוֹת הַשֵּׁנִיִּים? בָּעֲשִׂירִי בְּתִשְׁרֵי שְׁנַת 2,449 לִבְרִיאַת הָעוֹלָם יוֹם הַכִּפּוּרִים הָרִאשׁוֹן. אָז יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם מַתָּן תּוֹרָה! מַדּוּעַ זֶה לֹא כָּתוּב בְּשׁוּם מָקוֹם בְּסֵדֶר הַיּוֹם?

הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר (תנחומא בראשית, א) שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם עַל תְּנַאי, כָּל קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הֻתְנָה שֶׁבְּעוֹד 2448 שָׁנִים מֵרֵעַ בְּרִיאָתוֹ ה׳ יִתְבָּרַךְ יָצִיעַ אֶת הַתּוֹרָה לְעָם יִשְׂרָאֵל אִם יַסְכִּימוּ לְקַבֵּל אוֹתָהּ אֲזַי הָעוֹלָם יִשָּׁאֵר, וְאִם יְסָרְבוּ הָעוֹלָם יַחְזֹר לְתֹהוּ וָבֹהוּ!

מִבְּחִינַת הָאֱנוֹשׁוּת לֹא הָיָה רֶגַע חָשׁוּב יוֹתֵר מִזְּמַן קַבָּלַת הַתּוֹרָה. בְּדָבָר זֶה תָּלוּי קִיּוּם כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא ה׳ יִתְבָּרַךְ. עַד לְאוֹתוֹ רֶגַע הָעוֹלָם חַי עַל חֶסֶד שֶׁיִּנָּהֲגוּ טוֹב אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי וּמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּחֶסֶד (כִּי כָּל עוֹד לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה אֵין מָה שֶׁיְּקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם).

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (שבת לא.) שֶׁהַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּשְׁאַל אָדָם בַּשָּׁמַיִם הִיא: ׳נָשָׂאתָ וְנָתַתָּ בֶּאֱמוּנָה׳? כִּי עַל זֶה הָיָה קַיָּם הָעוֹלָם עַד מַתַּן תּוֹרָה. לָזֶה הִתְכַּוְּנוּ חֲז״ל (ויקרא רבה ט, ג): ״קָדְמָה דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֶת הַתּוֹרָה״. ״דֶּרֶךְ אֶרֶץ״ פֵּרוּשׁוֹ מִסְחָר, מַשָּׂא וּמַתָּן, יְשׁוּב הָעוֹלָם. 2,448 שָׁנָה לִפְנֵי שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה הָעוֹלָם הָיָה קַיָּם

עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה[24]. עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה הַתּוֹרָה הָעוֹלָם הָיָה קַיָּם עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. וְהַכֹּל הָיָה עַל תְּנַאי, שֶׁיִּשְׂרָאֵל יְסַכִּימוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה.

מִכָּאן שְׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הָרִאשׁוֹן הוּא יוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָאֲמִתִּי ! כִּי כָּל מָה שֶׁהָיָה עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה עַל תְּנַאי. אָז מַדּוּעַ כָּל זֶה לֹא כָּתוּב בְּשׁוּם מָקוֹם ? עִם כָּל הַכָּבוֹד לִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה, וְלִבְכִיוֹת וּלְתַחֲנוּנִים לְכִתִּיבָה וְלַחֲתִימָה הֵיכָן מַתָּן תּוֹרָה ? מַדּוּעַ זֶה לֹא כָּתוּב ? כְּשֶׁשָּׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת בְּמַעֲמַד הַר סִינַי עָשׂינוּ מִזֶּה חַג שָׁלֵם, כְּשֶׁנִּתְּנָה לָנוּ כָּל הַתּוֹרָה לֹא נַזְכִּיר אֶת זֶה אֲפִילוּ בְּמִלָּה אַחַת ?

מִי מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה?

יֵשׁ תְּשׁוּבָה אַחַת לִשְׁתֵּי הַשְּׁאֵלוֹת לַבֶּכִי וְלַשִּׂמְחָה שֶׁמְּהוּלִים בְּיַחַד עַד שֶׁיָּצָאנוּ מְבֻלְבָּלִים. וְכֵן מַדּוּעַ לֹא מֻזְכָּר מַתָּן תּוֹרָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

מַתָּן תּוֹרָה הוּא דָּבָר חָשׁוּב מְאֹד, הַשְּׁאֵלָה הִיא מִי מְקַבֵּל אוֹתָהּ. הַיּוֹם יֵשׁ תַּרְגּוּם שֶׁל הַגְּמָרָא לְסִינִית וְקוֹרְיָאנִית ! יוֹשְׁבִים סִינִים וְקוֹרְיָאנִים וְלוֹמְדִים גְּמָרָא ! הֵם הִגִּיעוּ לַמַּסֶּכְתָּא שֶׁסּוֹד הַחָכְמָה שֶׁל הָעָם הַיְּהוּדִי נָעוּץ בַּתַּלְמוּד ! יוֹשְׁבִים צַ׳אנְג יַאנְג וְיִינְג מִינְג וְלוֹמְדִים מַחֲלוֹקוֹת אַבַּיֵי וְרָבָא ! הַאִם זֶה מֵבִיא אוֹתָם לְדַרְגָּה קְדוֹשָׁה כָּמוֹנוּ ? הַאִם זֶה גּוֹרֵם לָהֶם לְהֵיטִיב אֶת מִדּוֹתֵיהֶם ? לִהְיוֹת מְנֻמָּסִים יוֹתֵר ? לִהְיוֹת יוֹתֵר בְּנֵי אָדָם ? כַּמּוּבָן שֶׁלֹּא !

---

[24] לֹא כְּמוֹ שֶׁאֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים שֶׁ״דֶּרֶךְ אֶרֶץ קַדְמָה לַתּוֹרָה״ פֵּרוּשָׁהּ שֶׁאִם אֲנִי מְנֻמָּס אָז לֹא צָרִיךְ לִלְמֹד תּוֹרָה !

סֵגְיוֹת דִּינֵי נְזִיקִין הַמּוֹפִיעִים בַּגְּמָרוֹת ׳בָּבָא קַמָּא׳ ׳בָּבָא מְצִיעָא׳ וְכַדּוֹמֶה, נִלְמָדִים גַּם בַּאוּנִיבֶרְסִיטָה בַּפָּקוּלְטָה לְמִשְׁפָּטִים עַל יְדֵי עוֹרְכֵי דִּין שֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים תּוֹרָה וּמִצְווֹת, הַאִם זֶה נִקְרָא לִמּוּד תּוֹרָה? לֹא! לָכֵן זֶה גַּם לֹא מַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת טוֹבִים יוֹתֵר.

וְאִם נִשְׁאַל חֲרֵי סוֹף סוֹף הוּא לוֹמֵד גְּמָרָא? אָז מָה! יֵשׁ לִמּוּד וְיֵשׁ לִמּוּד. יֵשׁ סְפָרֵי תַּנַ״ךְ עִם פֵּרוּשׁ רַשׁ״י הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּלְמָדִים בְּכָל בֵּית מִדְרַשׁ וּבֵית כְּנֶסֶת בְּחֶרְדַּת קֹדֶשׁ כְּבָר 800 שָׁנָה, וּלְהַבְדִּיל אֶלֶף אַלְפֵי הַבְדָּלוֹת, בֵּין הַטָּהוֹר וּבֵין הַטָּמֵא, בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, יֵשׁ גַּם פֵּרוּשׁ שֶׁל ד״ר קָסוּטוֹ שר״י, שֶׁמְּלַמְּדִים בִּבְתֵּי סֵפֶר חִלּוֹנִיִּים, שֶׁאֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל וְצָרִיךְ לְהוֹצִיאוֹ מִן הַבַּיִת!

אָז מִי נֶחְשָׁב לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה? מִי רָאוּי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? זֶה הָרַעְיוֹן שֶׁעוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, זֶה הָרַעְיוֹן שֶׁל הַסְּלִיחָה וְהַכַּפָּרָה וְהַהִתְחַדְּשׁוּת. אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּזְמַן תְּפִילַת הַנְּעִילָה אַחֲרֵי שֶׁעָבְרוּ אֶת כָּל תַּהֲלִיךְ הַכַּפָּרָה, כְּלוֹמַר הַתּוֹרָה נִתֶּנֶת לְמִי שֶׁנִּטְהַר בִּפְנֵי ה׳!

לְהַתְחִיל מִבְּרֵאשִׁית

אִם אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה קַיֶּמֶת עַל תְּנַאי שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, זֶה אוֹמֵר שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים מִתְחַבֵּר עִם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עִם הָרַעְיוֹן שֶׁל ״בְּרֵאשִׁית״.

מָה הָרַעְיוֹן שֶׁל ׳בְּרֵאשִׁית׳? מַדּוּעַ הַתּוֹרָה בּוֹחֶרֶת לְהַתְחִיל דַּוְקָא בַּמִּלָּה ״בְּרֵאשִׁית״ בָּאוֹת בֵּי״ת? הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה בָּאָלֶ״ף בֵּי״ת הִיא אָלֶ״ף, לָמָּה לֹא מַתְחִילִים עִם אָלֶ״ף? מִי שֶׁכֵּן

מַתְחִילִים בְּאוֹת אָלֶ״ף הֵם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ, ב): ״אָנֹכִי ה׳ אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים״. אָז מַדּוּעַ סֵפֶר הַתּוֹרָה עַצְמוֹ מַתְחִיל בָּאוֹת בֵּי״ת? כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שְׁנֵי דְּבָרִים:

הָרִאשׁוֹן: ׳בְּרֵאשִׁית׳, מָה שֶּׁבָּרָאתִי בָּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹ לֹא הַהַתְחָלָה, קָדְמָה לָהּ הַתּוֹרָה. הַתּוֹרָה קָדְמָה 2,000 שָׁנָה לִבְרִיאַת הָעוֹלָם. לָכֵן הַתּוֹרָה (עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת) מַתְחִילָה בְּאָלֶ״ף וְתֵאוֹר בְּרִיאַת הָעוֹלָם (בְּרֵאשִׁית) פּוֹתֵחַ בְּבֵי״ת.

סִבָּה נוֹסֶפֶת לְהַתְחִיל בָּאוֹת בֵּי״ת, הַמִּלָּה ״רֵאשִׁית״ פֵּרוּשָׁהּ הַתְחָלָה, כְּלוֹמַר ״בְּרֵאשִׁית״ פֵּרוּשׁוֹ לַחְזוֹר לַהַתְחָלָה, לְהִתְחַדֵּשׁ, כָּל הַזְּמַן!

הָעוֹלָם נִבְרָא יֵשׁ מֵאַיִן, לֹא אָמוּר לְעַנְיֵן אוֹתִי מָה הָיָה לְפָנַי וּמָה יִהְיֶה אַחֲרַי. הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (חגיגה יא:): ״כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים רָאוּי לוֹ כְּאִלּוּ לֹא בָּא לָעוֹלָם: מָה לְמַעְלָה (מֵעַל לָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ) מָה לְמָטָּה (לְמָטָּה מֵהֵן) מָה לְפָנִים (מָה הָיָה לִפְנֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָם) מָה לְאָחוֹר (מָה יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים)״. רָאוּי לוֹ כְּאִלּוּ לֹא בָּא לָעוֹלָם! מַדּוּעַ? כִּי זוֹ הִתְעַסְּקוּת בְּכְלוּם. אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לָנוּ עִם הַמֹּחַ שֶׁלָּנוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אֶלָּא צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּכָאן וְעַכְשָׁו עִם הַכֵּלִים שֶׁנָּתְנוּ לָנוּ כָּרֶגַע.

בְּרֵאשִׁית פְּרוּשָׁהּ הִתְחַדְּשׁוּת. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר נְקוּדָה בַּזְּמַן (עַד שֶׁהוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה קַיָּם הַמֻּשָּׂג ״זְמַן״) וּמֵאוֹתָהּ נְקוּדָה מַתְחִילָה בְּרִיאַת הָעוֹלָם. לֹא מְעַנְיֵן מָה הָיָה לִפְנֵי.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם הוּא עוֹלָם קָטָן, גַּם לְאָדָם יֵשׁ נְקוּדַת בְּרֵאשִׁית, נְקוּדָה שֶׁמִּמֶּנָּה אֲנִי מַתְחִיל מֵחָדָשׁ. לֹא מְעַנְיֵן אוֹתִי מָה הָיָה לִפְנֵי אֲנִי לֹא שׁוֹאֵל גַּם מָה הָיָה לִפְנֵי, אֵין הַתְחָלָה יֵשׁ נְקוּדַת בְּרֵאשִׁית.

אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים כָּל יוֹם בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית: "מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית". "בְּרֵאשִׁית" לֹא הָיְתָה פַּעַם אַחַת!

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לִשְׁמִינִי עֲצֶרֶת אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים פָּרָשַׁת "זֹאת הַבְּרָכָה" הַחוֹתֶמֶת אֶת הַתּוֹרָה וּמִיָּד לְאַחַר מִכֵּן אָנוּ מַעֲלִים אֶת חָתָן "בְּרֵאשִׁית" וּמַתְחִילִים אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ. אֵין נְקוּדַת הַתְחָלָה אַחַת בִּלְבַד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵחָדָשׁ בְּכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה.

אֲנַחְנוּ בְּעָצֶם כֻּלָּנוּ חֻלְקִיקִים קְטַנְטַנִים שֶׁל אוֹר שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים בִּמְהִירוּת מַדְהִימָה סְבִיב עַצְמָם וְהַסִּיבּוּב הוּא כָּל כָּךְ מָהִיר שֶׁנּוֹצֶרֶת אַשְׁלָיָה שֶׁל צְפִיפוּת אַשְׁלָיָה שֶׁל הַדָּבָר לוֹ אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים "חֹמֶר". לָכֵן הָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא עוֹלָם הַשֶּׁקֶר כִּי אֵין דָּבָר כָּזֶה שֶׁנִּקְרָא "חֹמֶר". כָּל מָה שֶׁאֲנִי מַרְגִּישׁ: אֶת הַגּוּף שֶׁלִּי, אֶת הַשֻּׁלְחָן שֶׁלִּי, הַכֹּל זֶה חֻלְקִיקִים שֶׁל אוֹר שֶׁמִּסְתּוֹבְבִים מַהֵר מְאֹד סְבִיב עַצְמָם.

וּמֵהֵיכָן מַגִּיעַ הָאוֹר הַזֶּה? זֶה הָאוֹר הָאֱלֹקִי. מִי מְסוֹבֵב אֶת כָּל הָאוֹר הַזֶּה? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה. הַחֻלְקִיקִים הָאֵלֶּה לֹא עוֹצְרִים שְׁנִיָּה אַחַת, כִּי אִם יַעֲשׂוּ זֹאת הַכֹּל יִתְאַדֶּה וְיֵעָלֵם! מָה שֶׁיּוֹצֵר אֶת הַחֹמֶר הוּא לֹא הַחֻלְקִיקִים אֶלָּא הַתְּנוּעָה שֶׁלָּהֶם[25], וּבְכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסוֹבֵב אֶת הַחֻלְקִיקִים, הוּא בּוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ.

מִכָּאן נִלְמַד שֶׁאֲנִי שֶׁעָמַדְתִּי כָּאן לִפְנֵי כַּמָּה שְׁנִיּוֹת אֵינוֹ אוֹתוֹ אָדָם שֶׁעוֹמֵד כָּאן עַכְשָׁו. בְּכָל שְׁנִיָּה הָאָדָם מִתְחַדֵּשׁ מֵחָדָשׁ, בְּכָל שְׁנִיָּה כָּל הַטֶּבַע מִתְחַדֵּשׁ מֵחָדָשׁ! בָּעֵינַיִם שֶׁלָּנוּ הַכֹּל נִרְאֶה אוֹתוֹ דָּבָר, לֹא הִשְׁתַּנָּה כְּלוּם. אֲנִי עֲדַיִן עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ

[25] צְפִיפוּת הַחֹמֶר נוֹבַעַת מִמְּהִירוּת הַתְּנוּעָה, כְּכָל שֶׁהַחֹמֶר נִרְאֶה בְּעֵינֵינוּ קָשֶׁה יוֹתֵר, זֶהוּ מְשׁוּם שֶׁמְּהִירוּת הַתְּנוּעָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר.

חֶדֶר הַכֹּל נִרְאָה אוֹתוֹ דָּבָר, אֲבָל אֲנַחְנוּ כָּל שְׁנִיָּה מִתְחַדְּשִׁים מֵחָדָשׁ. וּכְשֵׁם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא בְּכָל רֶגַע אֶת כָּל הָעוֹלָם מֵחָדָשׁ, כֵּיוָן שֶׁהַיְּהוּדִי הוּא עוֹלָם קָטָן, גַּם הַיְּהוּדִי מִתְחַדֵּשׁ בְּכָל שְׁנִיָּה מֵחָדָשׁ, בַּחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁלּוֹ!

אֲבָל דָּבָר זֶה לֹא נִתְפַּס בְּשִׂכְלֵנוּ. לָכֵן ה׳ יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עֲבוּרֵנוּ תַּחֲנוֹת: רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַכִּפּוּרִים. דָּבָר כָּזֶה אֲנַחְנוּ מְסֻגָּלִים לְעַכֵּל, יוֹם בְּשָׁנָה. לֹא מְשַׁנֶּה מָה עָשִׂיתִי בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה הִגַּעְתִּי לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, נִשְׁפַּטְתִּי, קִבַּלְתִּי אֶת הַמִּכְסָה לְשָׁנָה הַבָּאָה. מִי לַטּוֹב, מִי לַמּוֹטָב, ה׳ יְרַחֵם, אֲבָל נָחְתָּם עַכְשָׁו תַּקְצִיב חָדָשׁ. אֲנִי יָכוֹל לְעַרְעֵר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וַאֲנִי יָכוֹל לְכַפֵּר עַל מָה שֶׁעָשִׂיתִי.

הָאֱמֶת שֶׁגַּם זֶה קָצָת לֹא מוּבָן לָנוּ, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל 30 שָׁנָה וּלְתַקֵּן בְּשָׁעָה אַחַת? אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה לָנוּ כִּי הוּא יָצָר בִּשְׂבִילֵנוּ נְקוּדַת אִפּוּס. בַּנְּקוּדָה הַזּוֹ בַּזְּמַן אֶפְשָׁר לְהִתְנַקּוֹת.

יֵשׁ קוֹנֶה עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה אַחַת

כֻּלָּנוּ מַכִּירִים הַסִּפּוּר הַמְּפֻרְסָם בַּגְּמָרָא (עבודה זרה יז.) עַל אֶלְעָזָר בֶּן דּוּרְדָּיָא שֶׁהָיָה מָכוּר לְתַאֲוֹת נָשִׁים. פַּעַם אַחַת כְּשֶׁעָשָׂה עֲבֵרָה עִם אִשָּׁה פְּרוּצָה, בְּאֶמְצַע הָעֲבֵרָה יָצְאָה מִמֶּנָּה רוּחַ מִלְמַטָּה, וְאָז הִיא לָעֲגָה לוֹ: ״כְּשֵׁם שֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ יָצְאָה מִמֶּנִּי וְלֹא תַּחְזֹר, כָּךְ גַּם אַתָּה לֹא תּוּכַל לַחְזֹר לְעוֹלָם בִּתְשׁוּבָה״.

1,000 שְׁעוּרֵי מוּסָר וְתוֹכָחוֹת שֶׁשָּׁמַע בְּחַיָּיו לֹא הִשְׁפִּיעוּ עָלָיו כְּמוֹ הַלַּעַג שֶׁבָּא מֵאוֹתָהּ אִשָּׁה בְּזוּיָה. הוּא בִּקֵּשׁ לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, אֲבָל הוּא לֹא מָצָא מִישֶׁהוּ שֶׁיְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלָיו,

הָלַךְ וְיָשַׁב בֵּין שְׁנֵי הָרִים וּגְבָעוֹת, אָמַר: "הָרִים וּגְבָעוֹת, בַּקְּשׁוּ עָלַי רַחֲמִים". אָמְרוּ לוֹ: "עַד שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים עָלֶיךָ נְבַקֵּשׁ עַל עַצְמֵנוּ", שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו נד, י): "כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה".

אָמַר: "שָׁמַיִם וָאָרֶץ בַּקְּשׁוּ עָלַי רַחֲמִים", אָמְרוּ: "עַד שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים עָלֶיךָ, נְבַקֵּשׁ עַל עַצְמֵנוּ", שֶׁנֶּאֱמַר (שם נא, ו): "כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה".

אָמַר: "חַמָּה וּלְבָנָה, בַּקְּשׁוּ עָלַי רַחֲמִים". אָמְרוּ לוֹ: "עַד שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים עָלֶיךָ, נְבַקֵּשׁ עַל עַצְמֵנוּ", שֶׁנֶּאֱמַר (שם כד, כג): "וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה".

אָמַר: "כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, בַּקְּשׁוּ עָלַי רַחֲמִים". אָמְרוּ לוֹ: "עַד שֶׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים עָלֶיךָ, נְבַקֵּשׁ עַל עַצְמֵנוּ", שֶׁנֶּאֱמַר (שם לד, ד): "וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמָיִם".

אָמַר: "אֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בִּי!". הֵנִיחַ רֹאשׁוֹ בֵּין בִּרְכָּיו וְגָעָה בִּבְכִיָּה עַד שֶׁיָּצְתָה נִשְׁמָתוֹ. יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: "רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן דּוּרְדַּיָּא מְזֻמָּן לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא". בָּכָה רַבִּי וְאָמַר: "יֵשׁ קוֹנֶה עוֹלָמוֹ בְּכַמָּה שָׁנִים, וְיֵשׁ קוֹנֶה עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה אַחַת"! וְאָמַר רַבִּי: "לֹא דַּיָּן לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁמְּקַבְּלִין אוֹתָן, אֶלָּא שֶׁקּוֹרִין אוֹתָן: 'רַבִּי'"!

רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא - רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, שָׁמַע אֶת הַבַּת קוֹל וְהִתְחִיל לִבְכּוֹת: לֹא מַסְפִּיק שֶׁיֵּשׁ בֶּן אָדָם הַקּוֹנֶה אֶת כָּל עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה אַחַת, עוֹד קוֹרְאִים לוֹ "רַבִּי"!

מַדּוּעַ רַבִּי בָּכָה? לְלַמְּדֵנוּ: אִם אֲנִי יָכוֹל לִקְנוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם שֶׁלִּי בְּשָׁעָה אַחַת, אֲנִי יָכוֹל לְאַבֵּד אוֹתוֹ בַּחֲצִי שָׁעָה: עַל זֶה הוּא בָּכָה: הוּא לֹא בָּכָה שֶׁאֶלְעָזָר בֶּן דּוּרְדַּיָּא קָנָה אֶת עוֹלָמוֹ בַּחֲזָרָתוֹ בִּתְשׁוּבָה, אֶלָּא אָמַר לְעַצְמוֹ אִם הָעוֹלָם הַבָּא הוּא דָּבָר שֶׁכָּל כָּךְ "קַל" לְקַבֵּל אוֹתוֹ, אִם כֵּן גַּם "קַל" לְאַבֵּד אוֹתוֹ: בְּכָל שָׁעָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה:

כָּתוּב בַּגְּמָרָא (שבת קנג.): ״רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: ׳שׁוּב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתְךָ׳. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְכִי אָדָם יוֹדֵעַ אֵיזֶהוּ יוֹם יָמוּת? אָמַר לָהֶן: ׳וְכָל שֶׁכֵּן, יָשׁוּב הַיּוֹם שֶׁמָּא יָמוּת לְמָחָר, וְנִמְצָא כָּל יָמָיו בִּתְשׁוּבָה׳״.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן דּוּרְדַּיָּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית; הוּא לֹא תִּכְנֵן לַחֲטֹא וְלַחֲזֹר בָּרֵגַע אֶחָד[26] אֶלָּא הָיָה לוֹ לֵב שָׁבוּר וְהוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה בָּרֵגַע אֶחָד. רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּכָה שֶׁהָרֵי הוּא יָכוֹל לְקַלְקֵל. הָעֲבֵרָה שֶׁהוּא קָדוֹשׁ וְצַדִּיק לֹא הוֹפֶכֶת אוֹתוֹ לְחָסִין מִיֵּצֶר הָרַע, וּמֵאִבּוּד הַכֹּל בְּרֶגַע אֶחָד.

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (ברכות כט.): ״אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, שֶׁהָרֵי יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל שִׁמֵּשׁ בִּכְהוּנָּה גְּדוֹלָה 80 שָׁנָה וּלְבַסּוֹף נַעֲשָׂה צָדוֹקִי״.

יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה כֹּהֵן צַדִּיק בְּמֶשֶׁךְ 80 שָׁנָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה בִּשְׁנָתוֹ הָאַחֲרוֹנָה כָּפַר וְהָיָה לְצָדוֹקִי! 80 שָׁנָה נִכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְרוֹאֶה שֶׁבַּוּכּוּחַ בֵּין הַחָכָמִים לַצְּדוֹקִים שֶׁפָּקְרוּ בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְגַבֵּי כֵּיצַד לַעֲשׂוֹת אֶת עֲבוֹדַת הַקְּטֹרֶת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הָאֱמֶת נִמְצֵאת עִם הַפְּרוּשִׁים! אָז אֵיךְ בְּשָׁנָה הָאַחֲרוֹנָה קִלְקֵל עָשָׂה אֶת מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת כְּשִׁיטַת הַצְּדוֹקִים וְשִׁלֵּם עַל כָּךְ בְּחַיָּיו? אֵין הֶסְבֵּר לָזֶה! אֲבָל לוֹמְדִים שֶׁאָדָם יָכוֹל לְאַבֵּד אֶת הַכֹּל 80 שָׁנָה שֶׁל כְּהוּנָּה גְּדוֹלָה, הַכֹּל! בַּחֲמֵשׁ דַּקּוֹת!

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לְיוֹם הַכִּפּוּרִים אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים אִם לִצְחוֹק אוֹ לִבְכּוֹת. מִצַּד אֶחָד נִתְּנָה לִי אֶפְשָׁרוּת לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת תְּשׁוּבָה גְּדוֹלָה וְהַכֹּל יִסָּלַח לִי וּלְהַתְחִיל דַּף חָדָשׁ, בָּרוּךְ ה׳! אֲבָל אֲנִי יָכוֹל גַּם, חַס שָׁלוֹם לִפּוֹל וּלְהַפְסִיד. לִהְיוֹת שַׁאֲנָן

---

[26] כִּי אָדָם הָאוֹמֵר: ״אֶחְטָא וְאָשׁוּב, אֶחְטָא וְאָשׁוּב, אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה״ (יוֹמָא פה:), כְּלוֹמַר לֹא נוֹתְנִים לוֹ מְשָׁמַיִם הִזְדַּמְּנוּת לָשׁוּב.

וּלְאַבֵּד הַכֹּל! כִּי כָּל אֵלּוּ שֶׁלֹּא אִתָּנוּ הַיּוֹם וְהָיוּ אִתָּנוּ בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה הַדָּבָר נִגְזַר עֲלֵיהֶם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנָחְתָם עֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים! וְהֵם לֹא יָדְעוּ!

אָדָם שֶׁמַּגִּיעַ לְהִתְפַּלֵּל, הוּא מִתְכַּוֵּן לְהִתְפַּלֵּל עַל זוּוּג לְהִתְפַּלֵּל עַל יְלָדִים הוּא לֹא חוֹשֵׁב לְהִתְפַּלֵּל עַל הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם שֶׁלּוֹ. מִי אָמַר לוֹ שֶׁהֵם יִשָּׁאֲרוּ אֶצְלוֹ?! פַּחַד פְּחָדִים! אָז הוּא מַגִּיעַ וּבוֹכֶה בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ. מִצַּד שֵׁנִי מְצַפִּים מִמֶּנּוּ גַּם לִשְׂמוֹחַ! הֵיכָן הַשִּׂמְחָה מִשְׁתַּלֶּבֶת בְּמַעֲמַד מַפְחִיד וְגוֹרָלִי כָּל כָּךְ?

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְבַקֵּשׁ לְהַעֲנִישׁ אוֹתָנוּ הוּא מְצַפֶּה שֶׁנָּבִין אֶת הַמַּהוּת הָעֲמֻקָּה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, נְקוּדַת הַבְּרֵאשִׁית! כָּל הָעוֹלָם מִתְחַדֵּשׁ! לֹא מִשֻּׁנָּה מָה עָשִׂינוּ כַּמָּה קִלְקַלְנוּ בְּמִי פָּגַעְנוּ, יֵשׁ לָנוּ אֶפְשָׁרוּת לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ! זוֹ הַמְּתָנָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל הָיָה לָתֵת לָנוּ! לֹא מְשֻׁנֶּה מָה גָּרַמְנוּ, לֹא מְשֻׁנֶּה מָה עָשִׂינוּ, אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ! זֶה דָּבָר שֶׁלֹּא נִתְפַּס בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: "זְרֹק אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁלְּךָ, תַּכְנִיס קְצָת שֵׂכֶל אֱלֹקִי". לְדָבָר כָּזֶה צָרִיךְ 40 יְמֵי הֲכָנָה! רַק כְּדֵי שֶׁלְּאַט לְאַט נָבִין בְּמֹחֲנוּ הַזָּעִיר אֶת הָרַעְיוֹן שֶׁאָנוּ בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, שֶׁאָנוּ בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּנּוֹת לְטוֹבָה!

יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁנּוֹשְׂאִים מִשְׁקָעִים שְׁנָאָה וְטִינָה כְּלַפֵּי אֲחֵרִים גַּם לְתִקּוּפוֹת שֶׁל 40 וַ-50 שָׁנָה! שְׁנֵי אַחִים לֹא יְדַבְּרוּ 60 שָׁנָה בִּגְלַל שֶׁבְּאֵיזוֹ חֲתֻנָּה מִשְׁפַּחְתִּית הוּא אָמַר לוֹ הֶעֱרָה לֹא בַּמָּקוֹם! אָז אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁזּוֹכֵר הַכֹּל לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת יִשְׁכַּח וְיִסְלַח לָנוּ עַל הַכֹּל?

אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ בָּא בִּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו (כְּמוֹנוּ בְּנֵי הָאָדָם) נַהֲפֹךְ הוּא, הוּא מְחַפֵּשׂ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ, וְלָכֵן הוּא אוֹמֵר לָנוּ שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים צָרִיךְ לִהְיוֹת עִם לֵב בּוֹכֶה וְשָׁבוּר זוֹ תְּשׁוּבָה, אֲבָל כְּשֶׁנַּגִּיעַ אֶל תְּפִילַת הַנְּעִילָה לֹא נַגִּיעַ עֲיֵפִים וּרְפוּיִים כְּסַמַּרְטוּטִים אֶלָּא נִצְעָק מִתּוֹךְ שִׂמְחָה.

בָּרוּךְ ה׳ אַחֲרֵי שֶׁזָּכִינוּ לְיוֹם כָּזֶה שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַאֲמִין גַּם שֶׁהִיא הִתְקַבְּלָה ! מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה כָּל יוֹם נַעֲשֶׂה חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה ! כָּל יוֹם ! לֹא נְחַכֶּה לַיּוֹם הַכִּפּוּרִים הַבָּא נִתְחַדֵּשׁ כָּל יוֹם מֵחָדָשׁ, זֶה מָה שֶּׁה׳ רוֹצֶה.

הַקְּטֹרֶת הָאַחֲרוֹן

יֶשְׁנוֹ סִפּוּר עַל בָּחוּר יְשִׁיבָה שֶׁבִּקֵּשׁ רְשׁוּת מֵאָבִיו לְהִתְפַּלֵּל אֶת תְּפִילַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בַּיְּשִׁיבָה בְּעִיר רְחוֹקָה, וְכָךְ יָצָא לְמַסַּע אָרוֹךְ בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים עַד שֶׁהִגִּיעַ אֶל הַיְּשִׁיבָה עָיֵף מְאֹד. הוּא נִגַּשׁ לִישׁוֹן מְעַט בְּחֶדֶר שֶׁחֲבֵרוֹ הֵכִין לוֹ מֵרֹאשׁ וְנִרְדָּם שֵׁינָה עֲמוּקָה. וְכָךְ עָבְרוּ הַתְּפִלּוֹת: עַרְבִית, שַׁחֲרִית, מוּסָף, מִנְחָה. אַף אֶחָד לֹא שָׂם לֵב שֶׁהוּא נִרְדָּם.

הוּא הִתְעוֹרֵר לִפְנֵי תְּפִילַת הַנְּעִילָה וּמְגַלֶּה שֶׁהוּא יָשָׁן כָּל יוֹם הַכִּפּוּרִים ! הוּא רָצָה תְּפִלָּה שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁל טָהֳרָה, שֶׁל כַּוָּנוֹת, שֶׁל סְלִיחָה, נָסַע בַּדְּרָכִים כְּדֵי לְהַגִּיעַ לַיְּשִׁיבָה שֶׁל הָרַבָּנִים הַגְּדוֹלִים וְהַצַּדִּיקִים וְהִנֵּה לְבַסּוֹף יָשָׁן כָּל הַיּוֹם הַקָּדוֹשׁ ! וְכָךְ הִפְסִיד עַרְבִית, שַׁחֲרִית, מוּסָף, מִנְחָה !

כָּךְ מָצָא עַצְמוֹ עוֹמֵד בִּתְפִלַּת נְעִילָה וּבוֹכֶה, וְצוֹרֵחַ. בִּשְׁלַב מְסֻיָּם הוּא אַף הֵחֵל לְהַכּוֹת אֶת עַצְמוֹ ! וְהוּא מִתְפַּלֵּל בִּדְמָעוֹת וּבְרַעַד. הָרַב שֶׁהִבְחִין בּוֹ, נִגַּשׁ לַחֲבֵרוֹ שֶׁל הַבָּחוּר שֶׁעָמַד לְיָדוֹ:

- ״מִי זֶה הֶחָבֵר הַזֶּה שֶׁהֵבֵאתָ אִתְּךָ״?
- ״חָבֵר מֵהָעֲיָרָה שֶׁלִּי שֶׁרָצָה לְהִתְפַּלֵּל אִתָּנוּ״,
- ״אֱמֹר לוֹ תּוֹדָה רַבָּה בִּשְׁמֵנוּ! בִּזְכוּתוֹ הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כֻּלָּנוּ הִתְקַבְּלוּ״!
- ״לָמָּה כְּבוֹדוֹ מִתְכַּוֵּן״?
- ״הַקִּטְרוּג הֲכִי גָּדוֹל מַגִּיעַ בִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה, כִּי כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לַתְּפִלָּה הַזּוֹ, אַף אֶחָד לֹא מִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹתָיו. אֲנוּ עוֹמְדִים לְאַחַר 24 שָׁעוֹת בְּצוֹם, שַׁחֲרִית, מוּסָף, מִנְחָה וְאַתָּה רוֹאֶה כֻּלָּם עֲיֵפִים! לֹא מִתְפַּלְּלִים מַסְפִּיק חָזָק! אָז בָּא הַמְּקַטְרֵג לְקַטְרֵג עַל תְּפִילַת הַנְּעִילָה שֶׁלָּנוּ. הֶחָבֵר שֶׁלְּךָ שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּעָצְמָה, הֵרִים אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת וְסִלֵּק אֶת כָּל הַקִּטְרוּגִים״!

אָנוּ לְמֵדִים מִכָּאן שֶׁמַּהוּת יוֹם הַכִּפּוּרִים הִיא חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה. אֲבָל הַהֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַמַּטָּרָה הַסּוֹפִית עוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ תְּפִילַת הַנְּעִילָה. אַחֲרֵי שֶׁעָשִׂיתִי תְּשׁוּבָה בְּמַהֲלַךְ יוֹם הַכִּפּוּרִים, נִשְׁאַר לְהָבִין וּלְהַאֲמִין בִּזְמַן תְּפִילַת הַנְּעִילָה שֶׁהַתְּשׁוּבָה וּבַקָּשַׁת הַסְּלִיחָה שֶׁלִּי תִּתְקַבֵּלְנָה!

לָכֵן הַפִּתְקָאוֹת יוֹרְדוֹת בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה 11 יוֹם אַחֲרֵי הַיּוֹם הַגָּדוֹל בְּמַהֲלָכָם אָסוּר בֶּכִי וְהֶסְפֵּד אֵין תַּחֲנוּן וּוִדּוּיִים רַק שְׂמָחוֹת, רַק חַגִּים, רַק מִצְווֹת. לְהַרְאוֹת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֵב שָׁבוּר וְיִרְאָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כִּי אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים שֶׁזֶּה מִשְׁפָּט, וְשִׂמְחָה מִשָּׁם וְעַד הוֹשַׁעְנָא רַבָּה לְהַרְאוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים שֶׁאִם אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית נֵצֵא זַכָּאִים בַּדִּין!

אִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה כִּי בְּ-11 הַיָּמִים שֶׁחוֹלְפִים מִתְּפִלַּת הַנְּעִילָה אֲנַחְנוּ שְׂמֵחִים בַּעֲבוֹדַת ה׳, מְאֻשָּׁרִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, מְקַיְּמִים עוֹד וְעוֹד מִצְווֹת עוֹשִׂים הַקָּפוֹת קוֹנִים אַרְבַּעַת הַמִּינִים בּוֹנִים סֻכָּה כְּשֶׁרָה, ה׳ יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה הַכֹּל, אָז רַק אַחֲרֵי הַחַגִּים בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה הוּא מוֹרִיד אֶת הַפִּתְקָאוֹת הַסּוֹפִיּוֹת. זֹאת

אַחֲרֵי שֶׁהוֹכַחְנוּ לוֹ 11 יוֹם שֶׁאֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים בּוֹ בְּצִדְקוּתוֹ וּבְמִשְׁפָּטוֹ.

הַמַּטָּרָה שֶׁלָּנוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אִם כֵּן הִיא לֹא רַק לְהַזִּיל דְּמָעוֹת וְלִבְכּוֹת אֶלָּא בֶּאֱמֶת לְהַרְהֵר בְּמַעֲשֵׂינוּ, לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה גַּם כְּלַפֵּי אֲנָשִׁים שֶׁפָּגַעְנוּ בָּהֶם. כִּי כְּשֶׁאָנוּ פּוֹגְעִים בְּבֶן אָדָם וַאֲנַחְנוּ לֹא מִטַּפְּלִים בָּזֶה בַּזְּמַן תְּוָצֵר לָנוּ בְּעָיָה בְּיוֹם הַדִּין. יוֹם הַכִּפּוּרִים לֹא מְכַפֵּר בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ אִם לֹא פִּיֵּס אֶת חֲבֵרוֹ קֹדֶם.

לֹא לְהִתְקַשֵּׁר 5 דַּקּוֹת לִפְנֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים וְלִשְׁאֹל: "אַתָּה סוֹלֵחַ לִי"? לֹא לִהְיוֹת מֵאֵלּוּ שֶׁשּׁוֹלְחִים מִסְרוֹן בְּמַכְשִׁיר הַפֶּלֶאפוֹן לִרְשִׁימַת תְּפוּצָה: "סְלִיחָה אִם פָּגַעְתִּי בְּמִישֶׁהוּ", זֶה אֲפִילוּ לֹא אִישִׁי, הַסְּלִיחָה מַגִּיעָה גַּם לִשְׁלִיחַ הַפִּיצָה וּפָקִיד הַבַּנְק שֶׁהִכְנִסְנוּ אֶת מִסְפָּרָם פַּעַם אַחַת לַזִּכָּרוֹן. מָה יֵּשׁ לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה מִשְּׁלִיחַ הַפִּיצָה? עַל הַטִּיפּ? סְלִיחָה זֶה דָּבָר אִישִׁי! יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם גָּדוֹל, צָרִיךְ לָבוֹא אֵלָיו מוּכָנִים.

אִם סוֹף סוֹף נִכְנַס לָנוּ לָרֹאשׁ שֶׁיֵּשׁ כָּזֶה דָּבָר שֶׁנִּקְרָא תְּשׁוּבָה וְהִתְחַדְּשׁוּת בְּכָל רֶגַע, אֲזַי אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כָּל יוֹם. כָּךְ בְּסוֹף הַיּוֹם יַעֲשֶׂה 5 דַּקּוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה עַל מָה שֶׁעָבַר עָלָיו הַיּוֹם וְלֹא הָיָה בְּסֵדֶר, יִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשָׂיו. כְּשֶׁהוּא יַגִּיעַ לַיּוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יִהְיֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר נָקִי, הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל וְהַרְבֵּה יוֹתֵר שָׂמֵחַ. 5 דַּקּוֹת תְּשׁוּבָה בְּסוֹף כָּל יוֹם. עִם מִי דִּבַּרְתִּי הַיּוֹם? הַאִם יָכֹלְתִּי לוֹמַר כָּךְ אוֹ לוֹמַר אַחֶרֶת? הַאִם הִתְנַהַגְתִּי לֹא בְּסֵדֶר? אוּלַי הַתְּפִלָּה שֶׁלִּי טְעוּנָה שִׁפּוּר? אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ 5 דַּקּוֹת בְּכָל יוֹם, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יְפַחֵד פַּחוֹת. הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מַגִּיעַ עִם מִטְעָן הַרְבֵּה יוֹתֵר קַל עַל הַגַּב.

יְהִי רָצוֹן שֶׁגַּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הַקָּרוֹב הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה נְבַקֵּשׁ וּנְקַבֵּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹד שְׁנַת חַיִּים, אֲבָל

לֹא כְּמוֹ בְּכָל שָׁנָה שֶׁאֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים וְלֹא עוֹשִׂים עִם זֶה כְּלוּם,
הַשָּׁנָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה בְּכָל יוֹם וְאָז בְּעֶזְרַת ה׳,
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַחְתּוֹם אוֹתָנוּ לְטוֹבָה אֲמִתִּית וְלִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה.

והיית אך שמח

לִצְחוֹק אוֹ לִבְכּוֹת?

10 הַיָּמִים בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים נִקְרָאִים גַּם "הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים". בִּלְשׁוֹן הָרִחוּב הַמִּלָּה "נוֹרָא" הִיא בְּדֶרֶךְ כְּלָל בַּעֲלַת מַשְׁמָעוּת שְׁלִילִית: "קָרָה לִי מַשֶּׁהוּ נוֹרָא". אֲבָל הַמַּשְׁמָעוּת הָאֲמִתִּית שֶׁל הַמִּלָּה "נוֹרָא" הִיא מִלְּשׁוֹן "מוֹרָא", מַשֶּׁהוּ גָּדוֹל וּמַרְשִׁים שֶׁיָּכוֹל לְהַטִּיל אֵימָתוֹ מֵעֶצֶם גֻּדְלוּתוֹ, לָאו דַּוְקָא מִסִּבָּה רָעָה.

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים (נחמיה ט, לב): "הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא", אֲנַחְנוּ לֹא מִתְכַּוְּנִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַגִּיד שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַע אֶלָּא מֵטִיל מוֹרָא מֵעֶצֶם גֻּדְלוּתוֹ. כָּךְ גַּם "הַיָּמִים

הַנּוֹרָאִים״ נִרְאִים מַפְחִידִים כִּי יֵשׁ מוֹרָא שָׁמַיִם עָלֵינוּ, שֶׁחֲרֵי כֻלָּנוּ מוּבָאִים לַמִּשְׁפָּט בַּיָּמִים הַלָּלוּ.

וְכָךְ כֻּלָּנוּ מוֹצְאִים עַצְמֵנוּ מִתְכּוֹנְנִים לַמִּשְׁפָּט אַחֲרֵי שֶׁנִּרְדַּמְנוּ כָּל הַשָּׁנָה, פִּתְאוֹם מַגִּיעַ רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל בּוֹ אֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים קְרִיאָה ״בֶּן אָדָם מָה לְךָ נִרְדָּם״, מַתְחִילִים לְהָעִיר אוֹתָנוּ: יֵשׁ לָנוּ מִשְׁפָּט עוֹד 30 יוֹם: כּוֹתְבִים שָׁם מִי יִחְיֶה מִי יָמוּת, ה׳ יְרַחֵם.

אֲנַחְנוּ מַגִּיעִים אֶל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּפַחַד, עוֹבְרִים אוֹתוֹ בַּחֲשָׁשׁוֹת כִּי לֹא יוֹדְעִים מָה נִגְזַר עָלֵינוּ, אִם לְטוֹבָה וְאִם לְרָעָה חָלִילָה. יֵשׁ לָנוּ עוֹד 10 יָמִים לְעַרְעֵר, מְקֻצֶּה שִׁפּוּרִים. יֵשׁ לָנוּ אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים, שָׁם חוֹתְמִים לָנוּ אֶת גְּזַר דִּינֵנוּ לַשָּׁנָה הַזּוֹ, וּלְעִתִּים גַּם לַשָּׁנִים הַבָּאוֹת אַחֲרֶיהָ. וַאֲנַחְנוּ מְהַלְכִים מְפֻחָדִים כָּל הָ-40 יוֹם מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל וְעַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, הוֹלְכִים לַסְּלִיחוֹת נוֹתְנִים צְדָקוֹת בּוֹכִים בְּתַחֲנוּנִים. וְכָךְ עַד לַשִּׁיא שֶׁמַּגִּיעַ בַּחֲתִימָה תְּפִילַת הַנְּעִילָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים. שִׁיא הַהִתְרַגְּשׁוּת שִׁיא הַהִתְפָּרְקוּת מֵהַמֶּתַח, מֵהַפַּחַד. וַאֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים וּמְקַוִּים שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ, סוֹמְכִים עַל כָּךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בַּתְּשׁוּבָה שֶׁלָּנוּ.

אֶת רְצוֹן ה׳ לְרַחֵם עָלֵינוּ רוֹאִים בְּעִקָּר בִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה. לִפְנֵי סוֹף הַדִּין לִפְנֵי הַחֲתִימָה הַסּוֹפִית פִּתְאוֹם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹרֵם שֶׁכְּמַעַט כָּל יְהוּדִי יַגִּיעַ אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת, גַּם אֵלֶּה שֶׁרְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְוֹות. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹפֵט אֶת כָּל הָעוֹלָם בִּשְׁנֵיָה אַחַת, בִּשְׁנֵיָה אַחַת קוֹבְעִים מִי יִחְיֶה מִי יָמוּת מִי יִהְיֶה חוֹלֶה מָתַי יַבְרִיא מָה יַרְוִיחַ מָה יַפְסִיד, הַכֹּל: בִּשְׁנֵיָה אַחַת: וּכְדֵי שֶׁבִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה יוּכַל לְגַלּוֹת רַחֲמָיו עָלֵינוּ שֶׁחֲרֵי יֵשׁ הֶבְדֵּל גָּדוֹל אִם אֲנַחְנוּ נִשְׁפָּטִים בְּפָנֵינוּ אוֹ שֶׁלֹּא בְּפָנֵינוּ, אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

גוֹרֵם לָנוּ לָבוֹא. וְאָז אֲנַחְנוּ רוֹאִים מִצְעָד שֶׁל כְּפוֹת לְבָנוֹת וְטָלִיתוֹת מֵהַבַּר מִצְוָה שֶׁמַּגִּיעַ לְסוֹף הַתְּפִלָּה לִשְׁמוֹעַ תְּקִיעַת שׁוֹפָר וְלַחֲזוֹר הַבַּיְתָה לֶאֱכוֹל.

הַגּוּף חוֹשֵׁב שֶׁהוּא בָּא לִשְׁמוֹעַ אֶת הַשּׁוֹפָר כְּדֵי שֶׁיֵּדַע מָתַי אֶפְשָׁר לֶאֱכוֹל, אֲבָל הַנְּשָׁמָה שֶׁהֵבִיאָה אוֹתוֹ הִיא בָּאָה לִצְעֹק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "לִפְנֵי שָׁאַתָּה סוֹגֵר אֶת הַשְּׁעָרִים, הִנֵּה גַּם אֲנִי סוֹף הִגַּעְתִּי, לָקַח לִי 24 שָׁעוֹת לְהָזִיז אֶת הַגּוּף הַבַּטָּה הַזֶּה מֵהַמִּטָּה וְהִנֵּה הֵבֵאתִי אוֹתוֹ. תַּעֲשֶׂה לִי טוֹבָה! תְּרַחֵם גַּם עָלַי"! וְכָכָה ה' מְרַחֵם עַל כֻּלָּם.

עַכְשָׁו אַחֲרֵי שֶׁחָתַמְתּוּ אוֹתָנוּ לְטוֹבָה בְּעֶזְרַת ה', תָּם וְנֶחְתָּם שֶׁבַח לְבוֹרֵא עוֹלָם, הָיִינוּ צְרִיכִים סוּג שֶׁל מְנוּחָה מִכָּל הַלַּחַץ הָאַדִּיר. הָיִינוּ בְּמִשְׁפָּט וַאֲנַחְנוּ אֲפִילוּ לֹא יוֹדְעִים מָה נֶחְתַּם עָלֵינוּ. הָיִינוּ מְצַפִּים שֶׁתִּהְיֶה אֵיזוֹ הַפְסָקָה בָּהּ נוּכַל לִנְשֹׁם קְצָת לִרְוָחָה וּלְעַכֵּל מָה עָבַרְנוּ. אֲבָל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּכְנִיּוֹת אֲחֵרוֹת.

פִּתְאוֹם אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים מַעֲבַר חַד לְ-11 יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה! וְעוֹד אֵיזוֹ שִׂמְחָה (דְּבָרִים טז, יד-טו): "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ... **וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ**", צִוּוּי עַל רֶגֶשׁ! אֵין צִוּוּי "לֹא תִּכְעַס" אֲבָל כָּאן יֵשׁ לָנוּ צִוּוּי לְרֶגֶשׁ "תִּשְׂמַח וְרַק תִּשְׂמַח"!

עַד כְּדֵי כָּךְ הָעֲצָבוּת אֲסוּרָה שֶׁלֹּא רַק חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה הַנּוֹהֲגִים לְהִתְעַנּוֹת כָּל הַשָּׁנָה אֲסוּרִים בְּכָךְ כָּעֵת, אֶלָּא אֲפִילוּ מִי שֶׁאָמוּר לִהְיוֹת בָּאֲבֵלוּת לֹא עָלֵינוּ, אָסוּר לוֹ לְהִתְאַבֵּל! אִם נִפְטַר לוֹ מֵת לִפְנֵי הֶחָג מִתְבַּטֶּלֶת יְשִׁיבַת הַשִּׁבְעָה! אִם הוּא נִפְטַר בְּתוֹךְ חוֹל הַמּוֹעֵד נִדְחֵית הַשִּׁבְעָה לְאַחֲרֵי הַחַגִּים. הַחַגִּים דּוֹחִים וּמְבַטְּלִים אֲבֵלוּת!

הִכַּרְתִּי אָדָם שֶׁאֲחוֹתוֹ נִפְטְרָה לִפְנֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים הָאַחֲרוֹן לֹא עָלֵינוּ, הוּא מַגִּיעַ לְעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים, אוֹמְרִים לוֹ: "יָצָאתָ מֵהַשִּׁבְעָה"! (נִפְטְרָה רַק יוֹמַיִם לִפְנֵי זֶה), עָבַר יוֹם הַכִּפּוּרִים הִגִּיעַ לְעֶרֶב סֻכּוֹת, אוֹמְרִים לוֹ: "יָצָאתָ מֵהַ-30"! בְּקִשֵּׁי עָבַר שָׁבוּעַ יָמִים מִשֶּׁנִּקְבְּרָה וּכְבָר יָצָא מֵהַ-30! לָמָּה? כִּי הֶחָג הַזֶּה הוּא צַוּוּי מֵה' "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ" דּוֹחֶה אֲבֵלוּת! אָסוּר לִבְכּוֹת!

וּמָה הִשִּׁיא שֶׁאֲנַחְנוּ שׁוֹאֲפִים אֵלָיו מִכָּאן? יוֹם הוֹשַׁעְנָא רַבָּה. 51 יָמִים שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁהֵחֵלּוּ מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל מִסְתַּיְּמִים בַּיּוֹם הַ-51 (פְּמִנְיַן נ"א), בַּיּוֹם הַזֶּה נִמְסָרוֹת הַפְּתָקָאוֹת עִם גְּזַר הַדִּין שֶׁלָּנוּ מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים.

מָה זוֹ יְרִידַת הַפְּתָקָאוֹת הַזּוֹ? אִם נִחְתַּמְתִּי בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מַדּוּעַ לוֹקֵחַ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה זְמַן עַד שֶׁהַפְּתָקָאוֹת יוֹרְדוֹת? חֲרֵי בַּדַּאַר שֶׁל מַעְלָה אֵין שְׁבִיתוֹת. אִם נִחְתַּמְתִּי אָז אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת אֶת הַכָּתוּב בַּפֶּתֶק, לָמָּה לְחַכּוֹת? וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת, אָז מַדּוּעַ אֲנִי מְצַיֵּן 11 יָמִים שֶׁל שִׂמְחָה? תְּנוּ לִי עוֹד 11 יָמִים שֶׁל סְלִיחוֹת עַד הָרֶגַע הָאַחֲרוֹן. לְכְאוֹרָה לֹא מוּבָן הָרַעְיוֹן שֶׁל הוֹשַׁעְנָא רַבָּה.

הוֹפְכִים כִּוּון

וְאִם כָּל זֶה לֹא מַסְפִּיק, אָז אַחֲרֵי שֶׁיָּרְדוּ הַפְּתָקָאוֹת הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַשָּׁנָה הוּא אִם כֵּן כ"ב בְּתִשְׁרֵי וְגַם הוּא חָג! אָדָם יוֹצֵא מִכָּל אֵימַת הַדִּין לִחְיוֹת אֶת הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה וּפוֹתֵחַ אוֹתָהּ בֶּחָג?!

וְאַחֲרֵי כָּל הַתַּהֲלִיךְ שֶׁעָבַרְנוּ שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּתַרְדֵּמֶת בְּתְחִלַּת חֹדֶשׁ אֱלוּל עַד שֶׁהִתְחַלְנוּ לְהִתְאַזֵּן שֶׁיֵּשׁ חַגִּים וְהִתְעַלְּנוּ רוּחָנִית, וְשַׂמְּחָנוּ וְעָלִינוּ וְעָלִינוּ, עַד שֶׁכְּבָר נִגְמָרִים

חַגִּים וַאֲנַחְנוּ בָּאִים לַעֲשׂוֹת הַקָּפוֹת שְׁנִיּוֹת בְּמוֹצָאֵי הֶחָג בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וְסוֹף סוֹף נָפַל לָנוּ הָאֲסִימוֹן מָה זֶּה לִהְיוֹת שָׂמֵחַ, אַחֲרֵי כָּל זֹאת מִיַּד לַמָּחֳרָת חוֹזְרִים לַשִּׁגְרָה! לַעֲבוֹדָה! לַפְּקָקִים!

אֵיזֶה שִׁנּוּי קִיצוֹנִי! מָה ה׳ יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה? מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל וְעַד יוֹם הַכִּפּוּרִים עוֹד חָשַׁבְתִּי שֶׁאֲנִי מֵבִין מָה רוֹצִים מִמֶּנִּי. יֵשׁ לִי מִשְׁפָּט וַאֲנִי מְקַבֵּל הִזְדַּמְּנוּיוֹת חוֹזְרוֹת לָצֵאת מִמֶּנּוּ בַּצּוּרָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר. מֵעִקָּר הַדִּין הַמִּשְׁפָּט הוּא יוֹם אֶחָד, רַק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָנוּ 40 יָמִים שֶׁל רַחֲמִים, כְּדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר וְנִבְכֶּה וְנִבַּקֵּשׁ סְלִיחָה. נִכְתַּבְנוּ וְנֶחְתַּמְנוּ וְנִגְמָר. אָז מָה פֵּשֶׁר כָּל הַהֶמְשֵׁךְ שֶׁאַחֲרֵי חֲתִימַת הַדִּין?

אֶלָּא אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהָבִין אֶת שֹׁרֶשׁ הַדְּבָרִים שֶׁל כָּל 51 יְמֵי הַסְּלִיחָה. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְחַלְּקָם לִשְׁתֵּי קְבוּצוֹת: 40 יָמִים שֶׁל סְלִיחוֹת וְאֵימַת הַדִּין, וְ-11 יָמִים שֶׁל "וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ". צָרִיךְ לָדַעַת כִּי יֵשׁ לָנוּ שְׁנֵי תִּקּוּנִים חֲשׁוּבִים לַעֲשׂוֹת, כְּשֶׁלְּכָל אֶחָד זְמַן מִשֶּׁלּוֹ.

הַתִּקּוּן הָרִאשׁוֹן נַעֲשֶׂה בְּ-40 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל וְעַד יוֹם הַכִּפּוּרִים וְהוּא נוֹעָד לְתַקֵּן כָּל מָה שֶׁקִּלְקַלְתִּי. אֲנִי מַגִּיעַ בְּסוֹף הַשָּׁנָה לִקְרַאת תְּחִלַּת הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה לַבַּנְק שֶׁל מַעְלָה לְבַקֵּשׁ הַלְוָאָה חֲדָשָׁה. אָז מַבְהִירִים לָנוּ שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת מָה עָשִׂינוּ עִם הַהַלְוָאָה הַקּוֹדֶמֶת, פַּחַד פְּחָדִים. מָה עָשִׂינוּ עִם 'הַכֶּסֶף' שֶׁל שָׁנָה שֶׁעָבְרָה? גַּם אָז בִּקַּשְׁנוּ חַיִּים בִּקַּשְׁנוּ בְּרִיאוּת, עַכְשָׁו ה׳ יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה מַאֲזָן כַּמָּה מֵהַבְּרִיאוּת הַזּוֹ נַצָּלָה לְתוֹרָה לִתְפִלּוֹת וּלְמִצְווֹת, כַּמָּה נַצַּל לְחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שֶׁל פַּרְנָסָה וְסִדּוּרִים, וְכַמָּה בִּזְבַּזְנוּ עַל שְׁטֻיּוֹת הֲבָלִים וְאִסּוּרִים! מָה רָאִינוּ עִם הָעֵינַיִם שֶׁלָּנוּ, מָה עָשִׂינוּ עִם הַיָּדַיִם שֶׁלָּנוּ, מָה שָׁמַעְנוּ

עִם הָאָזְנַיִם שֶׁלָּנוּ, מָה אָמַרְנוּ עִם הַלָּשׁוֹן שֶׁלָּנוּ. כָּל אֵיבָר נִשְׁפָּט בִּפְנֵי עַצְמוֹ ; עַד שֶׁהוּא מְקַבֵּל אַשְׁרַאי לַשָּׁנָה הַבָּאָה רוֹאִים מָה עָשָׂה בַּשָּׁנָה הַחוֹלֶפֶת ; וְכָךְ שׁוֹפְטִים אוֹתָנוּ.

אָז כְּדֵי שֶׁלֹּא נֵצֵא בְּשֵׁן וָעַיִן כִּי יָדוּעַ שֶׁצַּדִּיקִים נִכְתָּבִים לְחַיִּים לְאַלְתַּר, רְשָׁעִים נִכְתָּבִים לַמִּיתָה לְאַלְתַּר, וְהַבֵּינוֹנִים הֵם שֶׁתְּלוּיִים בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַיּוֹם הַכִּפּוּרִים (ראש השנה טז:), וַאֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ צְרִיכִים לִרְאוֹת אֶת עַצְמֵנוּ כְּבֵינוֹנִיִּים שֶׁהֲרֵי אֲפִילוּ רַבָּה הָאָמוֹרָא הַקָּדוֹשׁ רָאָה אֶת עַצְמוֹ כְּבֵינוֹנִי (ברכות סא:), וְהוּא הָיָה מְחַיֶּה מֵתִים ; אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים מָה הוֹלֵךְ לִהְיוֹת עִמָּנוּ אָז אֲנַחְנוּ בּוֹכִים וּמִתְחַנְּנִים וּמְבַקְּשִׁים סְלִיחָה.

שָׁלָב זֶה נִמְשָׁךְ עַד תְּפִילַת הַנְּעִילָה. יֵשׁ לָנוּ הִזְדַּמְּנוּת לִפְנֵי שֶׁחוֹתְמִים אֶת גְּזַר הַדִּין שֶׁלָּנוּ לַשָּׁנָה הַקְּרוֹבָה לְבַקֵּשׁ וְלִבְכּוֹת שֶׁיְּרַחֲמוּ עָלֵינוּ, כִּי בָּרֵגַע שֶׁהַדִּין נֶחְתַּם אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת ; מָה שֶׁנֶּחְתַּם בַּפִּתְקָאוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת. אָז לָמָּה צָרִיךְ עוֹד 11 יָמִים שֶׁל שִׂמְחָה? מָה הַתִּקּוּן הַשֵּׁנִי?

כַּאֲשֶׁר אֲנִי כּוֹתֵב מִבְרָק וְשׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ מֵהַדֹּאַר, הַמִּבְרָק עוֹבֵר שְׁלוֹשָׁה שְׁלַבִּים. הַשָּׁלָב הָרִאשׁוֹן הוּא הַכְּתִיבָה בּוֹ אֲנִי מְנַסֵּחַ אֶת מָה שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לוֹמַר. אַחֲרֵי שֶׁכָּתַבְתִּי אֲנִי עוֹבֵר לַשָּׁלָב הַשֵּׁנִי בּוֹ אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְהַכְנִיס שִׁנּוּיִים. הַכְנָסַת שִׁנּוּיִים לְאַחַר הַכְּתִיבָה הִיא כְּבָר יוֹתֵר מְסֻבָּכֶת כִּי צָרִיךְ לִפְתֹּחַ מֵחָדָשׁ מָה שֶׁנִּכְתַּב עַל מְנָת לְהוֹסִיף אוֹ לְהַשְׁמִיט אַךְ זֶה עֲדַיִן אֶפְשָׁרִי. בָּרֵגַע שֶׁסַּיַּמְתִּי אֶת כָּל הַשִּׁנּוּיִים וְאִשַּׁרְתִּי אֶת הַמִּבְרָק עַל תּוֹכְנוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁלָב הַשְּׁלִישִׁי וְהָאַחֲרוֹן בּוֹ יָצָא הַמִּבְרָק עִם הַשְּׁלִיחַ אֶל יְעָדוֹ. זֶהוּ, הַמִּבְרָק נֶחְתַּם, אֲנִי כְּבָר לֹא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת מָה שֶׁכָּתוּב בּוֹ. מָה אֲנִי עוֹשֶׂה עַכְשָׁו אִם הִתְחָרַטְתִּי?

אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לְמַנוֹעַ אֶת הַגַּעַת הַמִּבְרָק לְיַעֲדוֹ אִם אֲנִי לֹא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת אֶת תּוֹכְנוֹ אוֹ לְהַשִּׂיג אֶת הַשָּׁלִיחַ? אִם אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת אֶת הַמַּעַן צָרִיךְ לְטַפֵּל בַּנִּמְעָן. מָה קוֹרֶה אִם הַדְּוָר מַגִּיעַ לַבַּיִת וְהַנִּמְעָן לֹא נִמְצָא? אָז שׁוֹלְחִים לוֹ הַתְרָאָה בַּדֹּאַר פְּתֶק אָדֹם בּוֹ אוֹמְרִים לוֹ שֶׁיָּסוּר לְסְנִיף הַקָּרוֹב לָקַחַת דֹּאר רָשׁוּם. הַתְרָאָה שְׁנִיָּה, שְׁלִישִׁית. וְאָז מַחְזִירִים אֶת הַמִּבְרָק לַמּוֹעֵן: "לֹא מָצָאנוּ אֶת הַנִּמְעָן, הוּא לֹא נִמְצָא בְּבֵיתוֹ, הוּא לֹא בָּא לָקַחַת".

בְּמֶשֶׁךְ 30 יוֹם מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל וְעַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה "נִסַּחְנוּ אֶת הַמִּבְרָק". בָּכִינוּ וְהִשְׁתַּדַּלְנוּ לְקַבֵּעַ לְעַצְמֵנוּ גְּזַר דִּין טוֹב שֶׁיִּתֵּן לָנוּ עוֹד שְׁנַת חַיִּים. בַּשָּׁלָב הַשֵּׁנִי נִצַּלְנוּ עוֹד 10 יָמִים נוֹרָאִים עַד לְיוֹם הַכִּפּוּרִים עַל מְנָת לְשַׁנּוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ הַקּוֹדֶם, זֶה כְּבָר יוֹתֵר קָשֶׁה אַךְ אֶפְשָׁרִי, בְּעִקָּר אִם נִשְׁתַּדֵּל וּנְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה. בַּשָּׁלָב הַשְּׁלִישִׁי נֶחְתַּם הַמִּבְרָק וְנִשְׁלַח לְיַעֲדוֹ. בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים נִגְמָר הַדִּין, אֲנִי כְּבָר לֹא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת מָה שֶׁכָּתוּב לִי בַּ"מִּבְרָק". מָה אֲנִי כֵּן יָכוֹל לְשַׁנּוֹת? אֶת עַצְמִי! אִם אֲנִי אֲשַׁנֶּה אֶת הַנִּמְעָן, וְהַדְּוָר לֹא יִמְצָא אוֹתִי, הוּא יַחְזִיר אֶת הָאִגֶּרֶת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

- "מָה אַתָּה עוֹשֶׂה עִם הַמַּעֲטָפָה הַזּוֹ? מַדּוּעַ לֹא מָסַרְתָּ לוֹ בַּיָּד"?
- "לֹא מָצָאתִי אוֹתוֹ, הוּא לֹא הָיָה בַּבַּיִת".

אָז אֵיךְ אֲנִי מְשַׁנֶּה אֶת הַנִּמְעָן בְּ-11 יוֹם? 40 יוֹם שֶׁל בֶּכִי לֹא הִסְפִּיקוּ, מָה 11 יוֹם יְשַׁנּוּ? אֶלָּא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ אוֹמֵר לָנוּ שֶׁהֻמְשַׁךְ הַתִּקּוּן הוּא אֵינוֹ בְּבֶכִי. הַבְּכִי הָיָה עַל מְנָת לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה עַל הַקִּלְקוּלִים שֶׁעָשִׂינוּ, הוּא לֹא מוֹנֵעַ הִשָּׁנוּת שֶׁל קִלְקוּלִים בְּעָתִיד. וּמָה כֵּן מוֹנֵעַ קִלְקוּלִים נוֹסָפִים בְּעָתִיד? מָה מְתַקֵּן אֶת שֹׁרֶשׁ הַבְּעָיָה בְּתוֹכֵנוּ? שִׂמְחָה! הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל כָּל

הָעֲבֵרוֹת וְהַשֹּׂרֶשׁ שֶׁל כָּל הַמַּחֲלוֹת הַנַּפְשִׁיוֹת וְהַגּוּפָנִיּוֹת וְשֶׁל כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְנִיעוֹת הוּא הֶעָדְרוּת הַשִּׂמְחָה!

מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כָּתַב (ליקוטי מוֹהַר"ן תנינא כד) כִּי הַנְּטִיָּה הַטִּבְעִית שֶׁל הָאָדָם הִיא לִפּוֹל לְעַצְבוּת וְדִכָּאוֹן וּלְמָרָה שְׁחוֹרָה. וְזֶה כְּמוֹ חוֹר שָׁחֹר, מַגְנֵט שֶׁמּוֹשֵׁךְ אֵלָיו אֶת כָּל הַצָּרוֹת הָאֶפְשָׁרִיּוֹת, מְמֻלָּא אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּל הַזְּמַן צָרוֹת הוּא כָּל הַזְּמַן בְּצַעַר וּבְכַעַס בְּמִרְמוּר וּבְעֶצֶב. אֵין לוֹ יְשׁוּב הַדַּעַת וּמִכָּאן הַדֶּרֶךְ קָצָרָה עַד שֶׁהוּא גַּם עוֹשֶׂה שְׁטֻיּוֹת וַעֲבֵרוֹת. וְלָכֵן יֵשׁ לְתַקֵּן אֶת שֹׁרֶשׁ הַחֵטְא שֶׁזּוֹ הָעַצְבוּת לְשַׁנּוֹת אֶת עַצְמִי וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, מְמֻלָּא כְּבָר לֹא אֶעֱשֶׂה עֲבֵרוֹת חֲדָשׁוֹת וּמִכֵּיוָן שֶׁשִּׁנִּיתִי אֶת עַצְמִי אָז שְׁלִיחֵי הַפִּתְקָאוֹת לֹא יִמְצְאוּ אוֹתִי!

אֵיךְ מְשַׁנִּים אֶת עַצְמֵנוּ? הַמַּרְכִּיב שֶׁל שִׂמְחָה בְּחַיֵּינוּ הוּא דָּבָר שֶׁלֹּא מוּבָן לָנוּ, אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים מַהִי שִׂמְחָה אֲמִתִּית. רוֹב בְּנֵי הָאָדָם חוֹוִים רַק "שִׂמְחַת חֻרְסוֹנוֹת". כְּלוֹמַר חָסֵר לִי בַּחַיִּים דָּבָר שֶׁאֲנִי רוֹצֶה, אֲנִי עוֹבֵד קָשֶׁה עֲבוּדָה פִּיזִית הִשְׁתַּדְּלוּת אֵצֶל אֲנָשִׁים, מִתְאַמֵּץ לְמַלֵּא אֶת הַחִסָּרוֹן. כְּשֶׁהַחִסָּרוֹן מִתְמַלֵּא אֲנִי שָׂמֵחַ. שַׂמְתִּי לְעַצְמִי מַטָּרָה: אֲנִי רוֹצֶה בַּיִת, אֲנִי רוֹצֶה רֶכֶב, אֲנִי רוֹצֶה שִׁדּוּךְ, אֲנִי רוֹצֶה יֶלֶד, אֲנִי רוֹצֶה עֲבוֹדָה. כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ חִסָּרוֹן מְסֻיָּם הוּא עוֹבֵד קָשֶׁה לְהַשִּׂיג אֶת הַחִסָּרוֹן וּכְשֶׁהוּא מַשִּׂיג אוֹתוֹ, בְּאוֹתוֹ יוֹם הוּא שָׂמֵחַ.

אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַתֵּן לְאַחַר שָׁנִים רַבּוֹת שֶׁהוּא מְחַפֵּשׂ שִׁדּוּךְ, כַּמָּה הוּא שָׂמֵחַ בַּבַּיִת הֶחָדָשׁ שֶׁהֵקִים? עוֹרֵךְ חֲתֻנָּה מִפְאֶרֶת בְּאוּלָם יָקָרְתִּי. אָדָם נוֹלָד לוֹ יֶלֶד לְאַחַר שָׁנִים שֶׁל נִשּׂוּאִין הוּא עוֹרֵךְ בְּרִית מִפְאֶרֶת, אֵיזֶה שָׂמֵחַ הוּא! אָדָם קָנָה

בָּיִת מִשֶּׁלּוֹ הוּא מְמַהֵר לַעֲרֹךְ חֲנֻכַּת בַּיִת. כַּמָּה זְמַן מַחְזִיקָה הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת? יוֹם יוֹמַיִם שָׁבוּעַ שְׁבוּעַיִם, וְזֶהוּ.

מַדּוּעַ? כִּי יֵשׁ לוֹ עוֹד הַרְבֵּה חֶסְרוֹנוֹת, הוּא עוֹד לֹא סַיֵּם לְמַצּוֹת אֶת שִׂמְחָתוֹ מֵהַשְׁלָמַת הַחִסָּרוֹן שֶׁהִשִּׂיג, וּכְבָר עוֹבֵר לַחִסָּרוֹן הַבָּא שֶׁלּוֹ, וְהוּא מַתְחִיל מַסָּע חָדָשׁ.

לָכֵן חַיָּיו שֶׁל אָדָם הֵם 99 אָחוּז שֶׁל מַסָּע אָרוֹךְ וּמְפָרֵךְ לְהַשְׁלָמַת חֶסְרוֹנוֹת וְאָחוּז בּוֹדֵד שֶׁזּוֹכֶה לֵהָנוֹת מֵהֶם לְרֶגַע קָט בְּטֶרֶם מִתְפַּנִּים לְהַשְׁלָמַת הַחִסָּרוֹן הַבָּא. כָּךְ שֶׁרֹב חַיָּיו שֶׁל אָדָם מֻרְכָּבִים מֵעֲבוֹדָה קָשָׁה וְכָעָס עַצְבוּיוֹת וּנְפִילוֹת, בְּמַטָּרָה לְהַשִּׂיג אֶת הַחֶסְרוֹנוֹת.

פַּעַם בְּכַמָּה זְמַן יֵשׁ קְפִיצָה קְטַנָּה שֶׁל שִׂמְחָה לְכַמָּה יָמִים, זֶה כְּדֵי שֶׁהוּא לֹא יִשְׁתַּגֵּעַ! כִּי אִם לֹא הָיְתָה לוֹ שִׂמְחָה כְּלָל, אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַק עֶצֶב כָּל הַזְּמַן, בַּסּוֹף לֹא עָלֵינוּ הוּא יָכוֹל אַף לְצֵאת מִדַּעְתּוֹ וְחָלִילָה גַּם לִפְגֹּעַ בְּעַצְמוֹ! כַּמָּה אֶפְשָׁר לִסְבֹּל? אֲנָשִׁים צְרִיכִים שִׂמְחוֹת כְּמוֹ אֲוִיר לִנְשִׁימָה, כִּי רוֹב הַזְּמַן קָשֶׁה לָנוּ. וּמַדּוּעַ כָּל זֹאת? כִּי אֲנַחְנוּ מִתְרַכְּזִים בְּשִׂמְחַת הַחֶסְרוֹנוֹת.

אִם אֲנִי נִמְצָא בְּמָקוֹם שֶׁאֲנִי מִתְחַבֵּר לְשִׂמְחָה לְלֹא הַפְסָקָה וַאֲנִי כָּל הַזְּמַן שָׂמֵחַ, אָז אֵין דָּבָר שֶׁיָּכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ עָלַי לְרָעָה אֲפִילוּ גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת לֹא נִדְבָּקוֹת בִּי! הֵן לֹא מַפִּילוֹת אוֹתִי הֵן לֹא מַכְאִיבוֹת לִי!

אָדָם נִמְצָא בְּשִׂמְחָה שֶׁהַבֵּן שֶׁלּוֹ מִתְחַתֵּן וְעוֹמֵד עַכְשָׁו מִתַּחַת לַחֻפָּה וּפִתְאוֹם רוֹאֶה אֶת אָח שֶׁלּוֹ, דּוֹד שֶׁל הֶחָתָן, שֶׁשָּׁתָה קְצָת יוֹתֵר מִדַּי נִתְקַע בְּשֶׁלְחָן מַפִּיל כַּמָּה צַלָּחוֹת וְעוֹשֶׂה רַעַשׁ אֶחָד גָּדוֹל. אֲבִי הֶחָתָן מְחַיֵּךְ, אוֹמֵר לְעַצְמוֹ: ״טוֹב, נְשַׁלֵּם

לְבַעַל הָאוּלָם מָחָר. מָה, אֲנִי אֶהֱרוֹס אֶת הַכֹּל בִּשְׁבִיל כַּמָּה צַלָּחוֹת? אֲנִי שָׂמֵחַ".

חֹדֶשׁ אַחֲרֵי אוֹתוֹ אָח שׁוֹתֶה בַּבָּיִת שֶׁלּוֹ, עוֹבֵר בַּסָּלוֹן וְשׁוֹבֵר לוֹ אֶת כָּל הַמִּזְנוֹן. מָה יַעֲשֶׂה אֲבִי הֶחָתָן עַכְשָׁו? הוּא יִצְעַק עָלָיו! יִצְרַח עָלָיו: "תְּשַׁלֵּם לִי אֶת הַנֶּזֶק הַזֶּה"! מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין הַחֲתֻנָּה לַסָּלוֹן? בַּחֲתֻנָּה הוּא הָיָה בְּשִׂמְחָה, לֹא הָיָה אִכְפַּת לוֹ מֵהַפְּגָעִים הַקְּטַנִּים, אֲבָל בַּסָּלוֹן הוּא לֹא הָיָה בְּשִׂמְחָה כָּל דָּבָר מַפְרִיעַ לוֹ. אִם הוּא הָיָה שׂוֹמֵר עַל הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַחֲתֻנָּה גַּם חֹדֶשׁ אַחֲרֵי אֲצִלּוֹ בַּסָּלוֹן, אָז גַּם כְּשֶׁאָחִיו שׁוֹבֵר לוֹ אֶת כָּל הַסָּלוֹן זֶה לֹא הָיָה מַפְרִיעַ לוֹ.

בִּלְתִּי פְּגִיעַ

עַל הַפַּחַ שֶׁל שִׂמְחָה לוֹמְדִים לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר מֵהָמָן הָרָשָׁע! כְּשֶׁאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה רָצְתָה לְהַפִּיל אוֹתוֹ הִיא עָשְׂתָה סְעוּדָה וְהִזְמִינָה אֵלֶיהָ רַק אֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן הָרָשָׁע. הִיא עָשְׂתָה זֹאת כְּדֵי לְנַצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת לְהַפִּיל אֶת הָמָן. בְּסוֹף הַסְּעוּדָה, כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נֶהֱנָה מִמְּנָה כָּל כָּךְ הוּא נִגַּשׁ לְאֶסְתֵּר וּמַצִּיעַ: "מָה שְׁאֵלָתֵךְ רוֹצָה תַּגִּידִי עַכְשָׁו עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת! מָה אָתְּ רוֹצָה"? מָה הָיוּ כֻּלָּם צוֹעֲקִים בִּמְקוֹמָהּ? "הָמָן גְּזֹר לַהֲרוֹג אוֹתָנוּ! תִּתְלֶה אוֹתוֹ! תַּהֲרֹג אוֹתוֹ"! וּמָה אֶסְתֵּר אָמְרָה?

"אִם מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ" (אסתר ה, ח). מַדּוּעַ לָבוֹא מָחָר עוֹד פַּעַם? הִיא אִרְגְּנָה אֶת כָּל הָעֶרֶב הַזֶּה לְהַפִּיל אֶת הָמָן עַכְשָׁו, אָז מַדּוּעַ לִדְחוֹת לְמָחָר? וְאִם הַמֶּלֶךְ לֹא יַסְכִּים?

אֶלָּא שֶׁהָיְתָה לָהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהִיא רָאֲתָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִפְגֹּעַ בְּהָמָן ; מַדּוּעַ ? כִּי כָּתוּב בַּפָּסוּק אַחֲרֵי שֶׁהָמָן יָצָא מֵאַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ (אסתר ה, ט) : "וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב"[27]. הָמָן הָיָה בְּשִׂמְחָה כֹּה גְּדוֹלָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר הָיָה לִגְזֹר נֶגְדּוֹ גְּזֵרוֹת רָעוֹת !

מִי שֶׁנִּמְצָא בְּשִׂמְחָה מֻשְׁלֶמֶת הוּא חָסִין לְמַכּוֹת. רַק שֶׁאֵצֶל הָמָן זוֹ לֹא הָיְתָה שִׂמְחָה רוּחָנִית אֶלָּא שִׂמְחַת הַחֶסְרוֹנוֹת. וּמַדּוּעַ שִׂמְחַת הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ נִרְאֲתָה מֻשְׁלֶמֶת עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִפְגֹּעַ בּוֹ ? כִּי עַל פָּנָיו נִרְאָה הָיָה כִּי כְּלוּם לֹא חָסֵר לוֹ. בְּשִׂמְחַת הַחִסָּרוֹן הַכֹּל מֻפְנֶה לְחִסָּרוֹן אַחַר שֶׁאֵין לָנוּ בְּאוֹתוֹ רֶגַע. הָמָן הָרָשָׁע הִרְגִּישׁ כִּי יֵשׁ לוֹ הַכֹּל ; הָיְתָה לוֹ אִשָּׁה, הָיוּ לוֹ חֲבֵרִים, הָיוּ לוֹ מֵעַל לְ-208 יְלָדִים עִם עַיִן הָרַע ; הָיָה לוֹ עֹשֶׁר כְּקֹרַח, הוּא הָיָה סְגַן מֶלֶךְ הָעוֹלָם בְּאֹפֶן רִשְׁמִי, הוּא הָיָה מֶלֶךְ הָעוֹלָם בַּפֹּעַל הַחוֹתֶמֶת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָיְתָה אֶצְלוֹ ; וְגַם הָאִישׁ שֶׁהוּא הֲכִי שׂוֹנֵא, מָרְדְּכַי הַיְהוּדִי, כְּבָר נִגְזְרָה עָלָיו מִיתָה וְגַם עַל כָּל עַמּוֹ ; הֵם צְרִיכִים לָמוּת עוֹד 11 חֹדֶשׁ בְּי"ג בַּאֲדָר. הוּא חָשַׁב שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַכֹּל ; וְעַכְשָׁו הוּא יוֹצֵא מִסְּעוּדָה שֶׁרַק הוּא וְהַמֶּלֶךְ יוֹשְׁבִים שָׁם וְהוּא מְאֻשָּׁר. אַךְ זוֹ רַק אַשְׁלָיָה כִּי אֵין שִׂמְחַת חֶסְרוֹנוֹת יְכוֹלָה לִהְיוֹת מֻשְׁלֶמֶת לְעוֹלָם !

לָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חִיֵּךְ אֵלָיו : "רָשָׁע בֶּן רָשָׁע בֶּן בְּנוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע ! הַשִּׂמְחָה שֶׁלְּךָ הִיא שִׂמְחַת הַחֶסְרוֹנוֹת, נָכוֹן ? בּוֹא נִרְאֶה מָה חָסֵר לְךָ ! יֵשׁ בַּשַּׁעַר אֵיזֶה יְהוּדִי זָקֵן שֶׁכְּבָר גָּזַרְתָּ עָלָיו מִיתָה עוֹד 11 חֳדָשִׁים יָחַד עִם שְׁאָר הַיְהוּדִים, אֲבָל הוּא

---

[27] הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּתוּב "טוֹב **לֵבָב**", כְּנֶגֶד יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרַע, אֲבָל לְהָמָן הָרָשָׁע הָיָה רַק יֵצֶר רַע, וְלָכֵן כָּתוּב רַק טוֹב לֵב, כְּבֵי"ת אַחַת.

לֹא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּחֲוות לְךָ״ ! וְהַחְסָרוֹן הַקָּטָן הַזֶּה (שֶׁהֲרי אותו מָרְדְּכַי אָמוּר לָמוּת בַּגְּזֵרָה) הַחְסָרוֹן הַזֶּה שָׁבַר אֶת הָמָן !

הָמָן בָּא לְאִשְׁתּוֹ בְּפָנִים נְפוּלוֹת וְשׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ (אסתר ה, יא-יג) : ״וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת כָּל אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ עַל הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ. וַיֹּאמֶר הָמָן : אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אוֹתִי וְגַם לְמָחָר אֲנִי קָרוּא לָהּ עִם הַמֶּלֶךְ, **וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שָׁוֶה לִי** בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה אֶת מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ״.

רָשָׁע ! ״וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שָׁוֶה לִי״ ! כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֹא שָׁוֶה ! מַדּוּעַ ? כִּי חָסֵר לוֹ מַשֶּׁהוּ אֶחָד ? ! זֶה הַפְּגָם בְּשִׂמְחַת הַחֲסְרוֹנוֹת ! כָּךְ זֶה בָּעוֹלָם הַגַּשְׁמִי ״אֵין אָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם וַחֲצִי תַאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ״ (קהלת-רבה א, א). כְּשֶׁאֲנִי מִתְרַכֵּז רַק בְּסִפּוּק הַתַּאֲווֹת הַגַּשְׁמִיּוֹת שֶׁלִּי אֲנִי אַף פַּעַם לֹא אַשִּׂיג אַף חֲצִי מִמַּה שֶׁאֶרְצֶה כַּמָּה שֶׁאֹכַל יוֹתֵר כָּךְ הַתֵּאָבוֹן שֶׁלִּי יִגְדַּל יוֹתֵר, וְתָמִיד אֶהְיֶה עָצוּב !

זֶה הַתַּרְגִּיל הֲכִי גָּדוֹל שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע ! גַּם כְּשֶׁאַתָּה לְכֶסֶף, וּלְבַסּוֹף יִהְיֶה לִי מִלְיוֹן שֶׁקֶל בַּבַּנְק הוּא יִפְתַּח לִי תֵּאָבוֹן אַחֵר ! זֹאת הָאַשְׁלָיָה הֲכִי גְּדוֹלָה ! בָּרֵגַע שֶׁהָמָן הָרָשָׁע אָמַר : ״וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שָׁוֶה לִי״, נִכְנְסָה בּוֹ עַצְבוּת. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דֶּרֶךְ הַפְּתָח הַזֶּה הִגְדִּיל בּוֹ אֶת הָעַצְבוּת עוֹד יוֹתֵר, כְּשֶׁהוּא מַשְׁפִּילוֹ לַמָּחֳרָת לְכַבֵּד אֶת מָרְדְּכַי כְּבוֹד יְקָרִים לְהוֹבִילוֹ עַל סוּס בִּבְגְדֵי מְלוּכָה וּלְהַכְרִיז (אסתר ו, יא) : ״כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ״ !

מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא (מגילה טז.) כִּי מָרְדְּכַי הָיָה בְּתַעֲנִית שֶׁל 3 יָמִים רְצוּפִים 72 שָׁעוֹת שֶׁלֹּא אָכַל וְלֹא רָחַץ, וּבְמַצָּב כָּזֶה מַגִּיעַ

אֵלָיו הָמָן וּמְבַקֵּשׁ לְהַעֲלוֹתוֹ עַל סוּסוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וּלְהַלְבִּישׁוֹ בְּבִגְדֵי מַלְכוּת. מָרְדְּכַי מֵיד עוֹנֶה כִּי לֹא יָאֶה כָּךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי הַמֶּלֶךְ וְעָלָיו לִרְחֹץ וּלְהִסְתַּפֵּר תְּחִלָּה. אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה הוֹצִיאָה כְּרוּז לִסְגוֹר כָּל הַמִּסְפָּרוֹת וְהַמֶּרְחָצָאוֹת, וְכָךְ הָמָן הָרָשָׁע מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ מְסַפֵּר אֶת מָרְדְּכַי וּמְסַבֵּן לוֹ אֶת הַגַּב! לְאַחַר מִכֵּן מָרְדְּכַי מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְטַפֵּס עָלָיו כְּדֵי לַעֲלוֹת עַל הַסּוּס, בַּטַעֲנָה כִּי הוּא חַלָּשׁ מִדַּי מִלְּטַפֵּס עָלָיו לְבַדּוֹ!

וְאִם כָּל זֶה לֹא מַסְפִּיק חֲרֵי כְּשֶׁעָבְרוּ מִתַּחַת לְבֵיתוֹ שֶׁל הָמָן חֲשָׁבָהּ בִּתּוֹ שֶׁל הָמָן כִּי הוּא עַל הַסּוּס וּמָרְדְּכַי מוֹלִיכוֹ, אָז מִהֲרָה לָקַחַת דְּלִי שׁוֹפְכִין שֶׁעַל הַגַּג וְלִשְׁפֹּךְ עַל רֹאשׁ מָרְדְּכַי, וּכְשֶׁגִּלְתָה כִּי הָיָה זֶה אָבִיהָ שֶׁבִּזְתָה קָפְצָה מֵהַגַּג אֶל מוּתָהּ! וְעַל כָּךְ נֶאֱמַר (אסתר ו, יב): "וְהָמָן נִדְחַף אֶל בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ" - אָבֵל עַל בִּתּוֹ וַחֲפוּי רֹאשׁ עַל בִּזּוּיוֹ! וּבְדִיּוּק בָּרֶגַע הַזֶּה שֶׁהָיָה אָבֵל שָׁבוּר וּמְלֻכְלָךְ, בָּאוּ שְׁלִיחֵי הַמֶּלֶךְ וְזֵרְזוּ אוֹתוֹ אֶל הָאַרְמוֹן לִסְעוּדָה חֲגִיגִית.

תּוֹךְ יְמָמָה אַחַת הָפַךְ הָמָן הָרָשָׁע מִמֶּלֶךְ הָעוֹלָם לִהְיוֹת תָּלוּי עַל עֵץ! הוּא יָרַד מִשִּׂמְחָה עֲצוּמָה לְעַצְבוּת עֲצוּמָה, כַּאֲשֶׁר בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה אֲפִילוּ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה לֹא יָכְלָה לִפְגֹּעַ בּוֹ וְאִלּוּ בְּעַצְבוּת עֲצוּמָה תָּלוּ אוֹתוֹ עַל עֵץ! תִּרְאוּ מָה הַפֹּחַ שֶׁל שִׂמְחָה לְהָגֵן עָלֵינוּ!

טִירוֹנוּת לְשִׂמְחָה

הָאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגַן עֵדֶן מִקֶּדֶם לִפְנֵי הַחֵטְא הָיָה כֻּלּוֹ מִצְפֹּרֶן, לֹא הָיָה לוֹ "עוֹר" בְּעַי"ן אֶלָּא "אוֹר" בָּאָל"ף. כְּשֶׁהוּא אָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת וְנָשְׁרוּ מִמֶּנּוּ כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּמַל עִמּוֹ חֶסֶד וְעָשָׂה לוֹ כָּתָנוֹת עוֹר. מִסְבִּיר הָרַב רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זָצוּק"ל (בן-איש-חי, בראשית) כִּי הַהֶבְדֵּל בֵּין 'אוֹר' לְ'עוֹר'

בְּגִימַטְרִיָּא הוּא 69, כְּמִנְיַן "יָגוֹן" וְכֵן "אֶבְיוֹן". אִם נְחַבֵּר אֶת זֶה לַשִּׁעוּר שֶׁלָּנוּ, "יָגוֹן" פְּרוּשׁוֹ עַצְבוּת "אֶבְיוֹן" פְּרוּשׁוֹ עָנִי, וַחֲז"ל אוֹמְרִים לָנוּ שֶׁאֵין עָנִי אֶלָּא בְּדַעַת (נדרים מא.), וְזֶה הוֹבִיל לְעַצְבוּת.

בָּרֵגַע שֶׁהָאָדָם אָכַל מִפְּרִי עֵץ הַדַּעַת - נִגְרַם לוֹ חֹסֶר דַּעַת! פְּגַם בַּדַּעַת! מַדּוּעַ? כִּי הֲרֵי פְּרִי עֵץ הַדַּעַת יָצָר בְּבֶן אָדָם אֶת הַיְכֹלֶת לְהַתְחִיל לִשְׁאוֹל וְלַחְקֹר וְלִתְהוֹת. הוּא הָיָה אָמוּר לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְאַחֲרֵי זֶה הוּא הָיָה מְקַבֵּל אִשּׁוּר לֶאֱכוֹל מֵעֵץ פְּרִי הַדַּעַת, וְאֶת הַיְכֹלֶת לַחְקוֹר וְלִשְׁאֹל הָיָה מַפְנֶה לַתּוֹרָה, וְהָיָה מְקַבֵּל הֲנָאָה אֵין סוֹפִית.

כֵּיוָן שֶׁהוּא אָכַל מִפְּרִי עֵץ הַדַּעַת לִפְנֵי שֶׁקִּבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הוּא הִתְמַלֵּא בְּהַרְבֵּה שְׁאֵלוֹת מִבְּלִי שֶׁתִּהְיֶה יְכֹלֶת לַעֲנוֹת לוֹ תְּשׁוּבָה אֲפִילוּ עַל אַחַת מֵהֶן. אָז נִכְנְסוּ בּוֹ סְפֵקוֹת וּתְהִיּוֹת עַד שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר, סֵלַק מִגַּן עֵדֶן וְנִגְזְרָה מִיתָה עַל כָּל הָעוֹלָם לְכָל הַדּוֹרוֹת! כָּל זֶה בִּגְלַל שֶׁהוּא שָׁאַל שְׁאֵלוֹת בַּזְּמַן וּבַמָּקוֹם הַלֹּא נָכוֹן בִּגְלַל שֶׁהָיְתָה לוֹ דַּעַת מְשֻׁלוֹ וְלֹא דַּעַת תּוֹרָה (וְלֹא יָכְלָה לִהְיוֹת לוֹ דַּעַת תּוֹרָה, כִּי הוּא לֹא חִכָּה שֶׁהַתּוֹרָה תֵּרֵד לָעוֹלָם). הוּא הָיָה עָנִי מִדַּעַת תּוֹרָה וְזֶה הֵבִיא לוֹ עַצְבוּת.

וּמָה הַתִּקּוּן? מָה הַהֶפֶךְ שֶׁל עָנִי? עָשִׁיר! וְאִם עָנִי זֶה עָנִי מִדַּעַת, אָז מַהוּ עָשִׁיר עַל פִּי חֲז"ל? "אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ" (אבות ד, א). כָּאן הַשִּׂמְחָה נִכְנֶסֶת לַתְּמוּנָה! הָאָדָם הָרִאשׁוֹן קִלְקֵל, נִהְיֶה אֶבְיוֹן (עָנִי מִדַּעַת), וְלָכֵן הָפַךְ לְיָגוֹן (נִכְנְסָה בּוֹ עַצְבוּת) כִּי יֵשׁ לוֹ חַרְבָּה שְׁאֵלוֹת וּסְפֵקוֹת. אִם הָיָה בֶּאֱמוּנָה תְּמִימָה כִּי מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה כָּל מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ בֶּאֱמֶת אָז הָיָה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, וְהָיָה עָשִׁיר! הַתִּקּוּן שֶׁל הַפְּגָם הָרִאשׁוֹן הִיא הַשִּׂמְחָה! זֶה הַתִּקּוּן לְכָל הַמַּחֲלוֹת וְהַבְּעָיוֹת!

וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵבִיא לָנוּ אֶת חַג הַסֻּכּוֹת מִיַּד לְאַחַר יְמֵי הַדִּין כִּי הַמַּטָּרָה שֶׁל סֻכּוֹת הִיא לְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֵיךְ לִשְׂמוֹחַ ! אֲנַחְנוּ שָׂכַחְנוּ אֵיךְ לִשְׂמוֹחַ ! כָּל הַשָּׁנָה אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים עִם פַּרְצוּף תִּשְׁעָה בְּאָב ! כָּל הַזְּמַן רַק : "חָסֵר לִי ! קָשֶׁה לִי ! כּוֹאֵב לִי ! צַר לִי" !

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב מַסְבִּיר (לקו"מ תנינא מו) כִּי כָּל אָדָם מִסְתּוֹבֵב בָּעוֹלָם כְּשֶׁהוּא מַרְגִּישׁ שֶׁהַמְּנִיעוֹת שֶׁלּוֹ הֵן הֲכִי גְּדוֹלוֹת בָּעוֹלָם, וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁהַמְּנִיעָה הֲכִי גְּדוֹלָה הַמְשֻׁתֶּפֶת לְכֻלָּם הִיא מְנִיעַת הַמֹּחַ ! כְּשֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים בַּמְּנִיעוּת שֶׁהֵן אֲמִתִּיוֹת אָז הֵן הוֹפְכוֹת לְחוֹמוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁבֹּר אוֹתָן !

יֵשׁ לְהָבִין שֶׁאֵין מְנִיעוֹת בִּכְלָל הַכֹּל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוּם דָּבָר לֹא קָשֶׁה. אֲבָל אֲנָשִׁים קוֹרְסִים תַּחַת הַצָּרוֹת שֶׁלָּהֶם תַּחַת הַחוֹבוֹת שֶׁלָּהֶם תַּחַת הַבְּעָיוֹת הָרְפוּאִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, וְכָל שְׁאָר הַבְּעָיוֹת שֶׁיֵּשׁ לָנוּ ה' יְרַחֵם, אָז קָשֶׁה, קָשֶׁה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה ! רוֹב הַזְּמַן עֲצוּבִים. לָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְלַמֵּד אוֹתָנוּ מָה זוֹ שִׂמְחָה.

אֵיךְ מְלַמְּדִים שִׂמְחָה ? מָה זוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית ? חֲזַ"ל אוֹמְרִים כִּי אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בִּמְקוֹם שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה (שבת ל:), וְהַכַּוָּנָה שֶׁהַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית הִיא כְּשֶׁאֲנִי דָּבֵק בַּשְּׁכִינָה וַאֲנִי נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוֹת. הַדֶּרֶךְ הָאֲמִתִּית לַעֲשׂוֹת מִצְוָה הִיא בְּשִׂמְחָה כָּזוֹ שֶׁתִּשְׁרֶה עָלַי שְׁכִינָה !

בַּתַּלְמוּד הַיְרוּשַׁלְמִי מְסֻפָּר (סֹטָה פ"ה, ה"א) כִּי הַנָּבִיא יוֹנָה בֶּן אֲמִתַּי הָיָה מֵעוֹלֵי רְגָלִים שֶׁשָּׂמַח כָּל כָּךְ בְּמִצְוַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה עַד שֶׁשָּׁרְתָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכָךְ הָפַךְ לְנָבִיא ! לְלַמְּדֵנוּ שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל לֵב שָׂמֵחַ. לְכָזוֹ דַּרְגָּה

אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ עַל יְדֵי שִׂמְחָה, וְזוֹ הַמְּצִיאוּת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְיַחֵל שֶׁכֻּלָּנוּ נַגִּיעַ אֵלֶיהָ.

אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת זֹאת, אֵיךְ מַגִּיעִים לְשִׂמְחָה כָּזוֹ? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהוֹפְכִים נַעַר בֶּן 18 לְלוֹחֵם קְרָבִי עַל יְדֵי טִירוֹנוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּיעַ לָנוּ, לְהַבְדִּיל, טִירוֹנוּת שֶׁל שִׂמְחָה. אֶת אֹהֶל הַסְּיָרִים מַחְלִיפָה הַסֻּכָּה, וְכָאן ה׳ יִתְבָּרַךְ מִתְרַגֵּל עִמָּנוּ שִׂמְחָה. סֻכּוֹת זֶה חַג מְיֻחָד, כִּי זֶה הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם הַיְחִידִים בָּהֶם יְהוּדִי אֶחָד יָכוֹל לְהוֹרִיד שְׁכִינָה עַל עַצְמוֹ.

חַז״ל אוֹמְרִים כִּי לְכָל דָּבָר שֶׁבַּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ מִנְיָן, עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים (מגילה כג:), כַּאֲשֶׁר יֵשׁ מִנְיָן אָזַי שְׁכִינָה יוֹרֶדֶת. לֹא כָּךְ בְּסֻכָּה. יְהוּדִי יוֹשֵׁב בַּסֻּכָּה לְבַדּוֹ וְזֶה כָּל מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לָשֶׁבֶת בְּסֻכָּה כְּשֵׁרָה, הוּא רַק יוֹשֵׁב בַּסֻּכָּה וְהַשְּׁכִינָה בָּאָה! יְהוּדִי אֶחָד! לְפָנֶיךָ שֶׁהוּא לָמַד תּוֹרָה בַּסֻּכָּה אוֹ בֵּרַךְ בַּסֻּכָּה אוֹ אָכַל בַּסֻּכָּה אוֹ אֲפִילוּ יָשַׁב בַּסֻּכָּה! רַק נִכְנַס וְהַשְּׁכִינָה בָּאָה.

אִם יָבוֹא גּוֹי לַסֻּכָּה, חָסִיד אֻמּוֹת עוֹלָם שֶׁמְּקַיֵּם 7 מִצְוֹות בְּנֵי נֹחַ וְיֵשׁ לוֹ גַּן עֵדֶן שֶׁל גּוֹיִם, מִיָּד כְּשֶׁהוּא נִכְנַס אֶל הַסֻּכָּה הַשְּׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת! (ש״ך על התורה, פרשת אמור). יֵשׁ רַק תְּנַאי קַבָּלָה אֶחָד לַסֻּכָּה - לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת צַדִּיק אוֹ חָסִיד רַק שֶׁיִּהְיֶה יְהוּדִי, זֶה הַכֹּל! זוֹ הָאַהֲבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלֵינוּ, הַיְהוּדִי נִכְנַס לְתוֹךְ הַסֻּכָּה וְהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, וְאָז הוּא שָׂמֵחַ.

אִם זָכָה אוֹתוֹ אָדָם לִהְיוֹת קָרוֹב לְתוֹרָה וּמִצְוֹות הוּא מֵבִין גַּם מַדּוּעַ הוּא שָׂמֵחַ. אֲבָל אִם הוּא רָחוֹק הוּא לֹא מֵבִין, הוּא רַק יוֹדֵעַ שֶׁטּוֹב לוֹ בַּסֻּכָּה. הַשָּׁנָה רָאִיתִי הֲכִי הַרְבֵּה סֻכּוֹת מֵאָז שְׁנוֹלַדְתִּי. מַמָּשׁ בְּכָל מָקוֹם כְּמוֹ פִּטְרִיּוֹת אַחֲרֵי הַגֶּשֶׁם סֻכּוֹת לִפְנֵי הַגֶּשֶׁם, בְּכָל חָצֵר סֻכָּה. עַכְשָׁו שֶׁיֵּשׁ סֻכּוֹת נְחָלִים זֶה יוֹתֵר קַל, פַּעַם הָיוּ בּוֹנִים מֵעֵץ זֶה הָיָה כָּרוּךְ בְּטִרְחָה וּבַעֲבוֹדָה קָשָׁה,

הַשָּׁנָה קָנוּ סֻכּוֹת נְחָלִים, הָיָה רָצוֹן לַעֲשׂוֹת סֻכּוֹת! רָצוֹן לָשֶׁבֶת בְּסֻכָּה! אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת, לֹא יוֹדְעִים הֲלָכוֹת, גַּם הַסֻּכָּה שֶׁל חֵלֶק מֵהֶם לֹא כְּשֵׁרָה בִּכְלָל. אֲבָל קוֹנִים וּבוֹנִים. מַדּוּעַ?

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (מגילה ג.): "אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לֹא חָזֵי מַזָּלֵיהּ חָזֵי", זֹאת אוֹמֶרֶת אַף עַל פִּי שֶׁהַגּוּף לֹא מֵבִין מָה הוּא רוֹאֶה הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ רוֹאָה. הַנְּשָׁמָה רוֹאֶה שְׁכִינָה בַּסֻּכָּה וְהִיא רוֹצָה לִדְבֹּק בָּהּ. אָז בֵּינְתַיִם הוּא יוֹצֵא מֵהַבַּיִת שֶׁלּוֹ עוֹזֵב אֶת הַמַּזְגָּן, עוֹזֵב אֶת הַטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה עוֹזֵב אֶת הַנּוֹחִיּוּת וְהוֹלֵךְ לָשֶׁבֶת בְּסֻכַּת בַּרְזֶל שֶׁהוּא בָּנָה עִם כַּמָּה בַּדִּים לְבָנִים וְקִשּׁוּטֵי נְיָר מִסִּין, וְהוּא שָׁמֵחַ עַד הַגָּג. יֵשׁ לוֹ מַנְגָּל בַּחוּץ, הַחֲבֵרֵ׳ה בָּאִים, הוּא יֹאמַר לְךָ אֶלֶף סִבּוֹת מַדּוּעַ טוֹב לוֹ אֲבָל הוּא לֹא מְחַבֵּר שֶׁזֶּה בִּגְלַל שֶׁיֵּשׁ שְׁכִינָה עָלָיו.

כְּשֶׁנִּגְמַר הֶחָג הַשְּׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת אֲבָל אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָנוּ הַסָּבָה מֵאִמּוּנִים לַקֶּרֶב. הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַשָּׁנָה הוּא כ״ב בְּתִשְׁרֵי, זֶה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה. נִגְמָר הוֹשַׁעְנָא רַבָּה יָרְדוּ הַפִּתְקָאוֹת, זֶה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה. וּמַהוּ? שְׁמִינִי עֲצֶרֶת חַג שִׂמְחַת תּוֹרָה! עוֹד חָג! וַאֲנַחְנוּ עוֹבְרִים מִשִּׂמְחָה שֶׁל סֻכּוֹת לְשִׂמְחָה שֶׁל תּוֹרָה וַאֲנַחְנוּ שָׁרִים וְרוֹקְדִים וְשׁוּב שְׁכִינָה שׁוֹרָה עָלֵינוּ וַאֲנַחְנוּ מְאֻשָּׁרִים.

רַק שֶׁלֹּא שַׁמְנוּ לֵב שֶׁהָפְכוּ לָנוּ אֶת הַיּוֹצְרוֹת. אִם בַּסֻּכּוֹת הַשְּׁכִינָה יָרְדָה קֹדֶם וְאָז שָׂמַחְנוּ, חֲרֵי שֶׁבְּשִׂמְחַת תּוֹרָה אֲנַחְנוּ שָׂמַחְנוּ וְאָז הַשְּׁכִינָה יָרְדָה בְּדִיּוּק כְּמוֹ אֵצֶל יוֹנָה בֶּן אֲמִתַּי! זֶה הַמַּצָּב הַטִּבְעִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁנִּהְיֶה בּוֹ! אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכְּבָר בָּאנוּ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל 7 יָמִים אָז הָיָה קַל לִשְׁמוֹחַ עוֹד יוֹם אֶחָד. אֲפִילּוּ בְּמוֹצָאֵי הֶחָג יֵשׁ הַקָּפוֹת שְׁנִיּוֹת.

זֶה יוֹם הַחוֹל הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַשָּׁנָה, אֲנָשִׁים רַבִּים בָּאִים לִשְׁמוֹחַ. פִּתְאוֹם רוֹאִים אֲנָשִׁים שְׁרְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת, שֶׁקּוֹנִים הַקָּפוֹת בְּ-2,000 שֶׁקֶל כְּדֵי לִרְקֹד עִם הַתּוֹרָה! יֵשׁ רַמְקוֹלִים עִם נִגּוּנִים עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה. מָחָר יֵשׁ יוֹם עֲבוֹדָה אֲבָל לֹא אִכְפַּת לָהֶם, לֹא רוֹאִים כְּלוּם רַק שִׂמְחָה אֲמִתִּית.

וְזוֹ שִׂמְחָה שֶׁמְּבִיאָה אֶת הַשְּׁכִינָה, הַשְּׁכִינָה לֹא בָּאָה מֵעַצְמָהּ כְּמוֹ בְּסֻכּוֹת. אַחֲרֵי שֶׁהֵכִינוּ אוֹתָנוּ וּבָנוּ אוֹתָנוּ, גִּלִּינוּ שֶׁיֵּשׁ בָּנוּ שִׂמְחָה פְּנִימִית. הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית, הַפְּנִימִית בָּאָה מֵהַנְּשָׁמָה. רַק שֶׁאֲנַחְנוּ מַרְדִּימִים אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ כָּל הַשָּׁנָה. אָז הַגּוּף חַי וְהוּא רוֹצֶה שְׂמָחוֹת שֶׁל גּוּף: אֹכֶל טוֹב, שֵׁינָה טוֹבָה. שִׂמְחָה כָּזוֹ הִיא שִׂמְחַת חֶסְרוֹנוֹת. הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ הִיא אֵינְסוֹפִית, הִיא צְרִיכָה שִׂמְחָה אֵינְסוֹפִית.

אֶת הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ אֶפְשָׁר לִמְצוֹא רַק בֶּאֱמוּנָה, עַל יְדֵי קִיּוּם תּוֹרָה וּמִצְווֹת. אָז אֲנַחְנוּ רוֹאִים בְּתוֹךְ הֶחָג הָאַחֲרוֹן, שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה יֵשׁ בּוֹ שִׂמְחָה שֶׁבָּאָה מִמְּנוּ מֵהַלֵּב, מֵהַנְּשָׁמָה, וְהוּא רוֹקֵד וְשָׂר.

שִׁיר חָדָשׁ בַּלֵּב

בְּכָל בֹּקֶר אָנוּ מִתְפַּלְלִים: ״הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים״ וּפֵרְשׁוּ שֶׁאֶחָד מִגְּלוּיֵי הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ, שֶׁהוּא עָשָׂה לָנוּ שְׁקִיעָה וּזְרִיחָה אִטִּיוֹת (קשו״ע לב, כז). אִם הַשֶּׁמֶשׁ הָיְתָה זוֹרַחַת וְשׁוֹקַעַת בְּבַת אַחַת כְּמוֹ אוֹר שֶׁנִּסְגַּר וְנִפְתַּח בִּלְחִיצָה - כֻּלָּנוּ הָיִינוּ מִתְעַוְּרִים! כַּאֲשֶׁר אָדָם מִשְׁתַּחְרֵר מִשְּׁבִי מְמַשָּׁךְ הוּא חוֹבֵשׁ מִשְׁקְפֵי שֶׁמֶשׁ כֵּהוֹת כִּי הָעַיִן לֹא יְכוֹלָה לְהִסְתַּגֵּל לְמַעֲבָר מֵחֹשֶׁךְ מֻחְלָט לְאוֹר מֻחְלָט, וּלְהֵפֶךְ.

כָּךְ בַּמּוּבָן הַגַּשְׁמִי וְכָךְ בַּמּוּבָן הָרוּחָנִי. הַאִם יִתָּכֵן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵרִים אוֹתָנוּ מִבְּחִינָה רוּחָנִית בְּמֶשֶׁךְ 52 יוֹם, מֵאֱלוּל עַד שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁאֲנַחְנוּ שְׂמֵחִים כָּל כָּךְ וּפִתְאוֹם יִסְגֹּר אֶת הָאוֹר: לְכוּ לַעֲבוֹדָה הֶחָג הַבָּא עוֹד חֲצִי שָׁנָה בְּפֶסַח?! הֵיכָן הָרַחֲמִים הַיְדוּעִים שֶׁלּוֹ? אִם לַעֵינַיִם שֶׁלָּנוּ הוּא דַּאג, לַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ הוּא לֹא יִדְאָג?

אֶלָּא שֶׁ' יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לָנוּ: "חֲבִיבִי תִּסְתַּכֵּל מָה עָשִׂיתָ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה! שִׂמְחַת הַתּוֹרָה שֶׁלְּךָ לֹא בָּאָה מִמֶּנִּי! אָמְנָם כָּל הַשִּׂמְחָה שֶׁלְּךָ בְּסֵכּוֹת זֶה אֲנִי עָשִׂיתִי, אֲנִי הֵבֵאתִי אֶת הַשְּׁכִינָה וְלָכֵן שָׂמַחְתָּ. אֲבָל בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה אַתָּה שָׂמַחְתָּ. אַתָּה הֵבֵאתָ אֶת הַשְּׁכִינָה, אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת זֶה! אַתָּה מְסֻגָּל לִהְיוֹת שָׂמֵחַ כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה! אַתָּה לֹא צָרִיךְ אֶת הַחַגִּים לְשֵׁם כָּךְ, אַתָּה לֹא צָרִיךְ מוֹעֲדִים כְּדֵי לִהְיוֹת שָׂמֵחַ. הַשִּׂמְחָה נִמְצֵאת בְּתוֹכְךָ! רַק תֵּן לַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ לְהוֹצִיא אוֹתָהּ הַחוּצָה הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית הִיא שִׂמְחָה רוּחָנִית שִׂמְחָה בְּמִצְוֹות! שִׂמְחָה מֵהַתּוֹרָה! שִׂמְחָה שֶׁאַתָּה יְהוּדִי! כַּמָּה שֶׁאַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאַתָּה רָחוֹק, תִּשְׂמַח! תַּחְשֹׁב עַל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁיֵּשׁ בְּךָ. אַתָּה עוֹשֶׂה מִצְוֹות! אַתָּה מִתְפַּלֵּל! יֵשׁ בְּךָ הַרְבֵּה דְּבָרִים טוֹבִים, אָז תַּתְחִיל לָשִׂים לֵב! אַתָּה מְיֻחָד! בִּשְׁבִילִי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין מִישֶׁהוּ שֶׁיָּכוֹל לְהַחְלִיף אוֹתְךָ"!

אִם הַיֵּצֶר הָרַע יָבוֹא עִם צֶבַע שָׁחֹר וְיִצְבַּע לָנוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁעָשִׂינוּ אִי פַּעַם וְנַחְשֹׁב שֶׁאֵין בָּנוּ דָּבָר טוֹב אֶחָד חַס וְשָׁלוֹם וְנִתְקַשֶּׁה לִשְׂמוֹחַ, נִשְׂמַח בְּזֶה שֶׁאֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהוֹרִיד שְׁכִינָה רַק בִּזְכוּת שֶׁאֲנַחְנוּ יְהוּדִים! אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהַשְׁלִים מִנְיָן! תִּשְׁעָה יְהוּדִים בַּגְּבוּל בֵּין סִין וְהוֹדוּ מְחַפְּשִׂים עֲשִׂירִי לְמִנְיָן, יָבוֹאוּ מִלְיָארְד וַחֲצִי מִסִּין וּמִלְיָארְד וַחֲצִי מֵהוֹדוּ, 3

מִלְיָארְד גּוֹיִם לֹא מַשְׁלִימִים לָהֶם מִנְיָן! אָבוֹא אֲנִי הַקָּטָן, אֲנִי מַשְׁלִים לָהֶם! מַדּוּעַ? כִּי אֲנִי יְהוּדִי! אָז אֲנִי לֹא אֶשְׂמַח בָּזֶה? כָּךְ יְהוּדִי יְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כְּשֶׁיֵּצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְהוּא מִתְעוֹרֵר וְחַי מֵחָדָשׁ!

וְלָכֵן מֵהַשִּׁעוּר הַזֶּה צָרִיךְ לָצֵאת עִם מִשְׁפָּט חָדָשׁ: אֵין יוֹתֵר "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ", יֵשׁ "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַיֶּיךָ"! "וְשָׂמַחְתָּ בְּחַיֶּיךָ, וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ"! כָּל יוֹם, כָּל הַשָּׁנָה! לִשְׂמֹחַ זֶה לֹא אָסוּר זֶה לֹא חָלִילָה "לֹא-חֻקִּי"! שָׂמֵחַ! אֲנָשִׁים יְבַהֲלוּ יִשְׁאֲלוּ: "מָה קָרָה לְךָ? אֵיזוֹ תְּרוּפָה אַתָּה לוֹקֵחַ? לֹא נוֹרָא, יַעֲבוֹר לְךָ"! לֹא נִרְאָה לָהֶם טִבְעִי שֶׁבֶּן אָדָם יְחַיֵּךְ. מַדּוּעַ? הֵם לֹא רְגִילִים!

נִשְׂמַח! נְחַיֵּךְ: "אֲנִי יְהוּדִי"! גַּם אִם אֵין לָנוּ אַף סִבָּה כְּבָיְכוֹל לִשְׂמוֹחַ, אֵין לָנוּ בַּיִת אֵין לָנוּ בֶּן זוּג אֵין לָנוּ יְלָדִים, אָז נִשְׂמַח שֶׁאֲנַחְנוּ יְהוּדִים! חֲרֵי כְּשֶׁרַע לָנוּ לְמִי אֲנַחְנוּ בּוֹכִים? לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! לֹא לְאֵיזוֹ פָּרָה בְּהוֹדוּ בֶּחָצֵר. אֲנַחְנוּ יְהוּדִים! זֶה צָרִיךְ לְהַסְפִּיק לָנוּ לְבַדּוֹ, כָּל הַשְּׁאָר זֶה בּוֹנוּסִים! יֵשׁ לָנוּ בְּרָכָה בְּשֵׁם וּמַלְכוּת עַל כָּךְ כָּל בֹּקֶר: "בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי"! נִשְׂמַח מִזֶּה, וְאָז יָבוֹאוּ שְׂמָחוֹת אֲחֵרוֹת.

לַיְרָקָן מַצִּיעִים יְרָקוֹת, לְיַהֲלוֹמָן מַצִּיעִים יַהֲלוֹמִים, לְבַכְיָין יִתְּנוּ הַרְבֵּה סִבּוֹת לִבְכּוֹת, וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּשִׂמְחָה יַזְמִינוּ לוֹ עוֹד הַרְבֵּה סִבּוֹת לִשְׂמוֹחַ.

וְיֵשׁ לָנוּ הַרְבֵּה דְּבָרִים לִהְיוֹת שְׂמֵחִים בְּגִינָם. אֲנַחְנוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר חֲשׁוּבִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּה שֶּׁאֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים. אָנוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוֹלִים בְּעֵינֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּה שֶּׁאָנוּ מְבִינִים. אִם אֲנַחְנוּ נַתְחִיל לְהָבִין כַּמָּה אֲנַחְנוּ שָׁוִים לַה' מֵעַצְמֵנוּ נִרְצֶה לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְווֹת לַחְמֹד אוֹתָן לִשְׂמוֹחַ בָּהֶן.

יְהִי רָצוֹן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָבִיא לָנוּ רַק שְׂמָחוֹת, שֶׁנִּהְיָה שְׂמֵחִים מִתּוֹךְ שִׂמְחָה רוּחָנִית אֲמִתִּית וְאָז כָּל הַפְּתָקָאוֹת שֶׁיָּרְדוּ עִם הַצָּרוֹת יַחְזְרוּ לְמַעְלָה כִּי לֹא מְזַהִים אוֹתָנוּ! בַּפְּתָקָאוֹת שֶׁלָּנוּ יֵשׁ תְּמוּנוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים מְדֻכְּאִים וְאֵלּוּ אֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ כָּאן עוֹמְדִים עַכְשָׁו עִם חִיּוּכִים, אָז הַשְּׁלִיחִים לֹא מוֹצְאִים אֶת הַנִּמְעָן! נִחַיֵּךְ מֵהַסִּבָּה שֶׁאֲנַחְנוּ יְהוּדִים! וְנִזְכֹּר, מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד (ליקו״מ תנינא כד), וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת גְּזַר הַדִּין גַּם אַחֲרֵי הַחֲתִימָה!

תמיד בעליה

נְשָׁמָה עֲיֵפָה

בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת אָנוּ רוֹאִים תּוֹפָעָה חֲדָשָׁה בַּתְּקוּפָה שְׁאַחֲרֵי הַחַגִּים בַּהִתְנַהֲלוּת וּבְהַרְגָּשָׁה הָאִישִׁית שֶׁל אֲנָשִׁים לְאַחַר שֶׁעָבְרוּ אֶת הַמְּתָחִים וְהַלְּחָצִים שֶׁל הַחַגִּים. כַּאֲשֶׁר בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנָה אָנוּ שׁוֹאֲלִים אֲנָשִׁים לִשְׁלוֹמָם, אָז בַּדֶּרֶךְ כְּלָל מְקַבְּלִים שְׁתֵּי תְּגוּבוֹת נְפוֹצוֹת, הַמַּאֲמִינִים אוֹמְרִים: "בָּרוּךְ ה', ה' עוֹזֵר", הָרְחוֹקִים יוֹתֵר אוֹמְרִים: "יִהְיֶה טוֹב" (אַף פַּעַם לֹא טוֹב עַכְשָׁו, תָּמִיד יִהְיֶה טוֹב). אֲבָל כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עִם אֲנָשִׁים אַחֲרֵי הַחַגִּים זֶה נִשְׁמַע כְּמוֹ רְשִׁימָה לַמּוֹסָךְ: "אֲנִי שָׁבוּר, אֲנִי מְפֻרָּק". מָה קָרָה?

אִם יֹאמַר לִי אָדָם שֶׁאַחֲרֵי הַחַגִּים הוּא מַרְגִּישׁ עֲיֵפוּת גּוּפָנִית יְרִידָה וּתְשִׁישׁוּת זֶה מוּבָן. חֲרֵי הָיִינוּ בַּתְּקוּפָה שֶׁל חַגִּים,

52 יָמִים דְּרוּכִים מְאֹד. הַגּוּף שֶׁל הָאָדָם הוּא מְכוֹנָה מְשֻׁמֶּנֶת הֵיטֵב שֶׁאֶפְשָׁר לְהָבִיאוֹ לִשְׁיאִים מְיֻחָדִים לִתְקוּפָה מֻגְבֶּלֶת, אַחֲרֵי כֵּן יֵשׁ יְרִידַת מֶתַח טִבְעִית. הַלְּחָצִים גּוֹבִים אֶת הַמְּחִיר. אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת דָּרוּךְ כָּל הַזְּמַן לְלֹא הַפְסָקָה. מָה שֶׁכֵּן אֶפְשָׁרִי לַעֲשׂוֹת הוּא לְהַגְדִּיר לַגּוּף פֶּרֶק זְמַן מֻגְבָּל לְהַגְדִּיר לוֹ יָעַד וְלִדְרֹשׁ מִמֶּנּוּ לְהוֹצִיא 110 אֲחוּזִים לְאוֹתוֹ פֶּרֶק זְמַן!

יָדוּעַ כִּי בַּצָּבָא יֵשׁ יְחִידוֹת שֶׁל חַיָּלִים קָרָבִיִּים הַמְסַפְּרִים עַל מַצָּבִים בָּהֶם הֵבִיאוּ אֶת הַגּוּף שֶׁלָּהֶם לִשְׁיאִים חֲדָשִׁים הָאֲדְרֶנָלִין פּוֹעֵל הַדָּם זוֹרֵם בְּחָזְקָה הַלֵּב פּוֹעֵם, כִּי יֵשׁ מַטָּרָה. וְכָךְ הַחַיָּל יָכוֹל לִמְצוֹא עַצְמוֹ יוֹשֵׁב בְּמַאְרַב וּלְחַכּוֹת לְאֵיזֶה מְחַבֵּל שֶׁיַּעֲבֹר מֵאוֹתָהּ דֶּרֶךְ לִשְׁכַּב בְּאוֹתָהּ תְּנוּחָה וְלֹא לָזוּז גַּם 40 שָׁעוֹת! מַדּוּעַ? יֵשׁ לִי מַטָּרָה מֻגְבֶּלֶת בִּזְמַן וּבְמָקוֹם אָז אֲנִי יָכוֹל לְהוֹצִיא מֵעַצְמִי אֶת הַפְּחוֹת לַעֲשׂוֹת אֶת זֶה.

סְטוּדֶנְט לִרְפוּאָה לְדֶגְמָא לוֹמֵד עַכְשָׁו לְמִבְחָנִים, יֵשׁ לוֹ 3 יָמִים שֶׁבָּהֶם מַתְחִילָה תְּקוּפַת הַמִּבְחָנִים. כָּל הַשָּׁנָה הוּא "יָשָׁן", רַק הִגִּיעָה הַתְּקוּפָה שֶׁל הַמִּבְחָנִים 3 יָמִים שֶׁהַבָּחוּר חַי עַל קָפֶה וְסִיגָרִיּוֹת יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד. לֹא יָשֵׁן לֹא אוֹכֵל כְּלוּם רַק קָפֶה וְסִיגָרִיּוֹת וְלוֹמֵד. 3 יָמִים כָּאֵלֶּה בָּהֶם הוּא עוֹשֶׂה מִבְחָנִים וְנִהְיָה רוֹפֵא. אִם יְנַהֵל אוֹרַח חַיִּים כָּזֶה שָׁנָה שְׁלֵמָה הוּא יִצְטָרֵךְ רוֹפֵא! אָדָם לֹא יָכוֹל לִחְיוֹת כָּכָה לְלֹא הַגְבָּלָה, אֲבָל כְּשֶׁאֲנִי מַגְבִּיל אוֹתוֹ לִזְמַן מְסֻיָּם הוּא יָכוֹל.

תְּקוּפַת הַחַגִּים דָּרְשָׁה מֵאִתָּנוּ הַרְבֵּה כֹּחוֹת. 40 יוֹם שֶׁל לָחַץ, קִימָה לַסְּלִיחוֹת בַּלַּיְלָה אֵימַת הַדִּין שֶׁל יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים וְהַשִּׂיא בְּתִפְלַת הַנְּעִילָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים. אַחֲרֵיהֶם הִגִּיעוּ 11 יָמִים שֶׁל הִתְעַלּוּת בְּשִׂמְחָה שֶׁהָיְתָה כְּרוּכָה בִּבְנִיַּת סֻכָּה בְּחִירַת אַרְבַּעַת הַמִּינִים וְתַעֲסוּקָה לַיְלָדִים שֶׁנִּמְצָאִים

בְּחֻפְשָׁה וּמְצַפִּים שֶׁנַּשְׁלִים לָהֶם תְּשׁוּמַת לֵב חֲסֵרָה שֶׁל 6 חֲדָשִׁים! אַחַר כָּךְ שִׂמְחַת תּוֹרָה הַקָּפוֹת שְׁנִיּוֹת, עֲיֵפִים! צָרִיךְ מְנוּחָה! אֶפִילוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִחֵם עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר הֶחָג הַבָּא מֵהַתּוֹרָה הוּא פֶּסַח חֲצִי שָׁנָה אַחֲרֵי, "תָּנוּחוּ קְצָת".

אָז כְּשֶׁאֲנִי פּוֹגֵשׁ אָדָם שֶׁמּוֹדִיעַ לִי שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ תָּשׁוּשׁ גּוּפָנִית אַחֲרֵי הַחַגִּים אֲנִי מֵבִין. אֲבָל כְּשֶׁמִּישֶׁהוּ מוֹדִיעַ לִי עַל נְפִילַת מֶתַח רוּחָנִית זֶה מַדְלִיק אֶצְלִי נוּרַת אַזְהָרָה. מָה הִשְׁתַּנָּה? אִם אָדָם אוֹמֵר: "אֲנִי עָיֵף" אָז הוּא עָיֵף, הַגּוּף לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד בְּשִׁיאוֹ 24 שָׁעוֹת רְצוּפוֹת. גַּם מְכוֹנָה בַּמִּפְעָל אִם נַפְעִיל אוֹתָהּ 24 שָׁעוֹת רְצוּפוֹת, לְאַחַר תְּקוּפָה קָצָרָה הִיא תִּקָּרוֹס.

אָדָם שֶׁקִּבֵּל הַזְמָנַת מוּצָרִים גְּדוֹלָה לַמִּפְעָל שֶׁלּוֹ וְהוּא לַחוּץ בִּזְמַן כִּי צָרִיךְ לְיַצֵּר כַּמּוּת גְּדוֹלָה וְהַזְּמַן מַגְבִּיל אָז הוּא מַפְעִיל אוֹתָהּ עוֹד כַּמָּה שָׁעוֹת, 24 שָׁעוֹת סְבִיב הַשָּׁעוֹן, עַד שֶׁיַּעֲמֹד בַּמִּכְסָה. לְעִסְקָהּ חַד פְּעָמִית אֶפְשָׁר, אֲבָל אִם יִפְעַל כָּכָה כָּל הַשָּׁנָה יִשָּׁרֵף הַמָּנוֹעַ. אֲנִי לֹא יָכוֹל לְהַחֲזִיק מַשֶּׁהוּ שֶׁיִּפְעַל גַּשְׁמִית עַל רָמָה שֶׁל 100 אָחוּז לְמֶשֶׁךְ זְמַן מְמֻשָּׁךְ מִדַּי. אִי אֶפְשָׁר!

אֲבָל מִבְּחִינָה רוּחָנִית הַנֶּפֶשׁ שֶׁלָּנוּ הָרוּחַ שֶׁלָּנוּ הֵן חֵלֶק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ה' יִתְבָּרַךְ הוּא אֵינְסוֹפִי. הַאִם שַׂיָּךְ לוֹמַר עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא עָיֵף? שַׂיָּךְ לְדַבֵּר עַל ה' יִתְבָּרַךְ בְּמֻשָּׂגִים כְּמוֹ: "נִשְׁבַּרְתִּי"? "נָפַלְתִּי"? "לֹא מַרְגִּישׁ טוֹב"? לֹא שַׂיָּךְ! כָּךְ לֹא שַׂיָּךְ לְדַבֵּר גַּם עַל הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ!

הָאֱינְסוֹף הוּא דָּבָר שֶׁאָנוּ לֹא מַצְלִיחִים לְהָבִין בָּרֹאשׁ שֶׁלָּנוּ, כִּי אָנוּ מֻגְבָּלִים בַּהֲבָנָה בִּגְדָלִים כָּאֵלּוּ. זֶה כְּמוֹ לְהַסְבִּיר לִנְמָלָה מָה זוֹ מַעֲרֶכֶת הַכּוֹכָבִים! הִיא בְּקֹשִׁי מַצְלִיחָה לְהָבִין מָה זֶה בֶּן אָדָם שֶׁעוֹמֵד מוּלָהּ בִּגְלַל הֶבְדֵּל הַגֹּדֶל, נַתְחִיל לְהַסְבִּיר לָהּ

עַכְשָׁו עַל גָּלַקְסְיָה וְכוֹכָבִים. וְהַמֶּרְחָק בֵּין הַנְּמָלָה לְגָלַקְסְיָה זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר קָטָן מֵהַמֶּרְחָק שֶׁלָּנוּ לְהָבִין מָה זֶה אֵינְסוֹף ! זֶה דָּבָר אַדִּיר מֵימַדִּים שֶׁאָנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין, וְזֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ! הוּא מֵעֵבֶר לִיכֹלֶת שֶׁלָּנוּ לְהָבִין !

לָנוּ יֵשׁ גְּבוּלוֹת, מִלְּשׁוֹן "מֻגְבָּל". אָנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין דָּבָר שֶׁנִּקְרָא אֵינְסוֹף. לָכֵן כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא אֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבִקֵּשׁ שֶׁיִּבְנֶה לוֹ מִשְׁכָּן וְהוּא יוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה וְיִשְׁכֹּן בְּתוֹכוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא הֵבִין, כֵּיצַד ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֵינְסוֹף שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (ישעיהו ו, ג) : "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", כֵּיצַד הוּא יָכוֹל לָגוּר בְּתוֹךְ מִבְנֶה עֵץ קָטָן ? עָנָה לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ (שם נה, ח) : "כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי נְאֻם ה'". וְכָךְ הֶעֱמִיד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּנְיָן מִכַּמָּה עֲשָׂרוֹת קְרָשִׁים כַּמָּה מֶטְרִים מְרֻבָּעִים שֶׁהֵם קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְשָׁם יָרְדָה וְדָרָה הַשְּׁכִינָה ! אֵינְסוֹף רוּחָנִי יָכוֹל לְהִצְטַמְצֵם בְּמַשֶּׁהוּ גַּשְׁמִי אֲפִילוּ קָטָן מְאֹד !

וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם

כָּךְ גַּם אָנוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ (שמות כה, ח) : "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם". הַגּוּף שֶׁלָּנוּ הוּא מִקְדָּשׁ. מִבְחִינָה גַּשְׁמִית הוּא מֻגְבָּל קָטָן אָדָם מְמֻצָּע גָּבְהוֹ 1.7 מֶטֶר, 1.8 מֶטֶר, שׁוֹקֵל 60 אוֹ 70 קִילוֹ (אִם הוּא נָשׁוּי זֶה כְּבָר נִהְיָה 90 אוֹ 100 קִילוֹ), אֲבָל בְּפְנִים בְּתוֹכוֹ פְּנִימָה יֵשׁ נְשָׁמָה אֵינְסוֹפִית ! בְּלִי גְּבוּלוֹת ! אָז אִם יֹאמְרוּ לִי שֶׁהַגּוּף עָיֵף אֲנִי מֵבִין "אָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וְיָשַׁנְתָּ", אֲבָל שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי תִּתְעַיֵּף ?

פָּגַשְׁתִּי חָבֵר שֶׁאֲנִי מַכִּיר כְּבָר כַּמָּה שָׁנִים, אַבְרֵךְ שְׁתּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ, אָדָם שֶׁעָזַב אֶת חַיֵּי וְהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, עָזַב מִשְׂרָה מְכֻבֶּדֶת וְדָבַק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בַּתְּקוּפָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁלְּפָנַי הַחַגִּים הוּא חָוָה חֲצִי שָׁנָה שֶׁל עֲלִיָּה רוּחָנִית בִּלְבַד. הוּא

הָיָה שָׂמֵחַ מֵהַלְמוּדִים מֵהַמִּשְׁפָּחָה כָּל הַזְּמַן מְחַיֵּךְ, תְּפִלּוֹת חַגִּים, הוּא פָּרַח! עָבְרוּ הַחַגִּים וְהִנֵּה פִּתְאוֹם עָבַר עָלָיו מַשְׁבֵּר רוּחָנִי. הוּא גָּזַר אֶת הַפֵּאוֹת, יָצָא מִן הַכּוֹלֵל, נָסַע לַצָּפוֹן לְבַדּוֹ, נֶעְלָם לַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלּוֹ לְכַמָּה יָמִים. לְאַחַר מִכֵּן הוּא נִרְגַּע מְעַט מִמַּה שֶׁעָבַר עָלָיו, יָצָא לַעֲבֹד בַּיּוֹם וְלִלְמֹד בַּלַּיְלָה. הַכֹּל בְּסֵדֶר הַכֹּל הִסְתַּדֵּר, אֲבָל הָיָה לוֹ מַשְׁבֵּר שֶׁהִתְפָּרֵץ מִשּׁוּם מָקוֹם שֶׁהוּא כְּמְעַט הִשְׁתַּגֵּעַ. הוּא לֹא יָדַע מָה לַעֲשׂוֹת! מֵהֵיכָן זֶה בָּא? מֵהֵיכָן בָּאָה הִתְרַסְּקוּת רוּחָנִית כָּזוֹ וְעוֹד לְאַחַר עֲלִיָּה רוּחָנִית מַתְמֶדֶת?

עַל מָה אַתָּה בּוֹכֶה?

כָּתוּב בַּגְּמָרָא (סוכה נב.):

> דָּרַשׁ רַבִּי יְהוּדָה: לֶעָתִיד לָבֹא מְבִיאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיֵצֶר הָרַע וְשׁוֹחֲטוֹ בִּפְנֵי הַצַּדִּיקִים וּבִפְנֵי הָרְשָׁעִים. צַדִּיקִים נִדְמֶה לָהֶם כְּהַר גָּבוֹהַּ וּרְשָׁעִים נִדְמֶה לָהֶם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. הַלָּלוּ בּוֹכִין וְהַלָּלוּ בּוֹכִין, צַדִּיקִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים: "הֵיאַךְ יָכוֹלְנוּ לִכְבּוֹשׁ הַר גָּבוֹהַּ כָּזֶה"? וּרְשָׁעִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים: "הֵיאַךְ לֹא יָכוֹלְנוּ לִכְבּוֹשׁ אֶת חוּט הַשַּׂעֲרָה הַזֶּה"?

בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹחֵט אֶת יֵצֶר הָרַע. מִתְכַּנְּסִים כָּל הַצַּדִּיקִים וְכָל הָרְשָׁעִים וּפוֹרְצִים בִּבְכִי גָּדוֹל, לָמָּה? אֵלּוּ מִסִּבָּה אַחַת וְאֵלּוּ מִסִּבָּה אַחֶרֶת. הַצַּדִּיקִים בּוֹכִים כִּי מַרְאִים לָהֶם הַר עֲנָק שֶׁל כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהֵם עָבְרוּ בַּחַיִּים, וְכָל צַדִּיק עוֹמֵד שָׁם בְּהֶלֶם גָּמוּר שׁוֹאֵל אֶת עַצְמוֹ: "אֶת הָהָר הַזֶּה עָבַרְתִּי? פְּשׁשׁשׁ"! וְאָז הוּא בּוֹכֶה מֵרֹב אֹשֶׁר. לָרָשָׁע מַרְאִים אֵיזוֹ שְׂעָרָה קְטַנָּה אֵיזוֹ אֲפוּנָה קְטַנָּה. "זֶה יֵצֶר הָרַע שֶׁהִפִּיל אוֹתִי וְלֹא קַמְתִּי"? וְהֵם בּוֹכִים מֵהַבּוּשָׁה! יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהֵם בּוֹכִים מֵהַצַּעַר הֵם בּוֹכִים מֵהַבּוּשָׁה! זֶה בֶּכִי הַרְבֵּה יוֹתֵר גָּדוֹל מִבֶּכִי שֶׁל צַעַר!

כְּשֶׁבֶּן אָדָם נוֹפֵל עַל הָרִצְפָּה לִפְנֵי שֶׁהוּא בָּא לְשַׁפְשֵׁף אֶת עַצְמוֹ מֵהַחֲבָטָה שֶׁקִּבֵּל הוּא מִסְתַּכֵּל אִם מִישֶׁהוּ רָאָה אוֹתוֹ כִּי הַבּוּשָׁה יוֹתֵר כּוֹאֶבֶת מֵהַמַּכָּה בָּרֶגֶל, זֶה הָאִפְּי שֶׁל בֶּן אָדָם. אָז שְׁעָרָה אַחַת הִפִּילָה אוֹתוֹ? הוּא בּוֹכֶה.

בִּשְׁלָמָא הַבֶּכִי שֶׁל הָרָשָׁע אֲנִי מֵבִין אוֹתוֹ. הוּא הֵפְתִּיעַ מִמַּה שֶׁגִּלָּה, כִּי בְּתוֹךְ הָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ מֵהָעִינַיִם שֶׁלָּנוּ כָּל אֶחָד חוֹשֵׁב שֶׁהַצָּרוֹת שֶׁלּוֹ אוֹ הַמְּנִיעוֹת שֶׁלּוֹ הֵן הַדָּבָר הֲכִי גָּדוֹל בָּעוֹלָם, אִי אֶפְשָׁר לַעֲבוֹר אוֹתָן! "לְכֻלָּם יֵשׁ צָרוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְהִסְתַּדֵּר עִמָּן אֲבָל אֲנִי? הַצָּרוֹת שֶׁלִּי יוֹתֵר גְּדוֹלוֹת"! וּכְשֶׁהוּא מַגִּיעַ לָעוֹלָם הַבָּא וְרוֹאֶה אֲפוּנָה קְטַנָּה הוּא מְגַלֶּה שֶׁעָבְדוּ עָלָיו אָז הוּא בּוֹכֶה, מוּבָן.

אֲבָל הַבֶּכִי שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֵינוֹ מוּבָן לִי: צַדִּיק יָקָר, עַל מָה אַתָּה בּוֹכֶה? שְׁרָאִיתָ הַר גָּדוֹל? לֹא הִרְגַּשְׁתָּ שֶׁאַתָּה בּוֹנֶה אוֹתוֹ בְּמַהֲלַךְ הַחַיִּים שֶׁלְּךָ? הֲרֵי אֵיךְ אָדָם נַעֲשֶׂה צַדִּיק? כָּתוּב (משלי כד, טז): "כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם", בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא נוֹפֵל - אִם הוּא קָם מֵחָדָשׁ זֶה מָה שֶׁהוֹפֵךְ אוֹתוֹ לְצַדִּיק. לֹא שֶׁאֵינוֹ נוֹפֵל בִּכְלָל אֶלָּא דַּוְקָא שֶׁנּוֹפֵל וְקָם. אָז אַתָּה צַדִּיק יָקָר שֶׁלִּי הִרְגַּשְׁתָּ כָּל נְפִילָה כָּזוֹ עַל הַבָּשָׂר שֶׁלְּךָ שֶׁהֲרֵי קָמַת מִמֶּנָּה. הוּא לֹא הִתְיָאֵשׁ הוּא לֹא נִשְׁאַר עַל הָרִצְפָּה וְאוֹמֵר "אֲנִי לֹא קָם".

תִּינוֹק שֶׁמַּתְחִיל לָלֶכֶת הוּא נוֹפֵל אָז הוּא בּוֹכֶה פַּעַם פַּעֲמַיִם, אֲבָל מַמְשִׁיךְ לָקוּם וְלָלֶכֶת. הוּא לֹא יוֹשֵׁב עַל הָרִצְפָּה וּבוֹכֶה כָּל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ! צָרִיךְ לָקוּם! וְהַצַּדִּיק הַזֶּה קָם לֹא פַּעַם וְלֹא פַּעֲמַיִם וְלֹא שָׁלוֹשׁ, כָּתוּב "שֶׁבַע" מִלְּשׁוֹן הַרְבֵּה! קָם הַרְבֵּה פְּעָמִים! אָז עַכְשָׁו מַרְאִים לוֹ: תִּרְאֶה כַּמָּה פְּעָמִים נָפַלְתָּ וְקַמְתָּ. מָה אַתָּה מֵפְתִּיעַ? אַתָּה הִרְגַּשְׁתָּ אֶת זֶה עַל הַקִּשְׁקֵעַ שֶׁלְּךָ כְּשֶׁנָּפַלְתָּ, מָה הִפְתִּיעַ אוֹתְךָ עַד כְּדֵי בֶּכִי"?

הַתַּרְגִּיל הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁל יֵצֶר הָרַע

הַתַּרְגִּיל הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁל יֵצֶר הָרַע שֶׁבְּאֶמְצָעוּתוֹ הוּא מַצְלִיחַ לְבַלְבֵּל אוֹתָנוּ זֶה לְהַטְעוֹת אוֹתָנוּ שֶׁנַּחְשֹׁב שֶׁאָנוּ נוֹפְלִים כְּשֶׁבְּעֶצֶם אָנוּ לֹא נוֹפְלִים בֶּאֱמֶת! כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים מָה שֶׁאָנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁזּוֹ נְפִילָה אֵין זוֹ נְפִילָה כְּלָל!

לִפְעָמִים יֵשׁ אָדָם שֶׁנִּכְנַס בּוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה. פִּתְאוֹם אַחֲרֵי תְּקוּפָה בָּהּ הָיָה זָרוּק בַּחֹשֶׁךְ הוּא נִכְנַס לִתְקוּפָה רוּחָנִית טוֹבָה. מַתְחִיל לָקוּם מֻקְדָּם בַּבֹּקֶר, הוֹלֵךְ לְתְפִלּוֹת בְּמִנְיָן, מְקַבֵּל מַשְׂמָעוּת לַחַיִּים. הוּא מִשְׁתַּתֵּף בְּשִׁעוּרֵי תּוֹרָה מוֹסִיף עוֹד וְעוֹד בְּשִׁמְרַת הַמִּצְוֹות, מַרְגִּישׁ סוּג שֶׁל הִתְעַלּוּת. הוּא שָׂמֵחַ וָטוֹב לוֹ. וְאַחֲרֵי תְּקוּפָה מְסֻיֶּמֶת כָּזוֹ שֶׁהוּא מַתְמִיד, בֶּאֱמֶת מַתְמִיד, בָּא מַשְׁבֵּר. וּבְעִקְבוֹת הַמַּשְׁבֵּר הַזֶּה הוּא מִתְעוֹרֵר בַּבֹּקֶר וּמְגַלֶּה כִּי אֵין לוֹ חֵשֶׁק לִלְמֹד, אֵין לוֹ חֵשֶׁק לְהִתְפַּלֵּל, אֵין לוֹ חֵשֶׁק לָקוּם.

אֲנִי מַכִּיר אָדָם שֶׁכְּבָר שָׁנִים מֵנִיחַ תְּפִלִּין, מְיָמָיו לֹא הִפְסִיד יוֹם אֶחָד, כָּל חַיָּיו מֵנִיחַ תְּפִלִּין. אֲבָל מִזֶּה שָׁנִים שֶׁכָּל בֹּקֶר לִפְנֵי שֶׁהוּא מֵנִיחַ אֶת הַתְּפִלִּין בְּמֶשֶׁךְ רֶבַע שָׁעָה הוּא רַק מַבִּיט עַל הַתְּפִלִּין וּמִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּתֵּן לוֹ כּוֹחַ לְהָנִיחַ אֶת הַתְּפִלִּין, כִּי לֹא בָּא לוֹ! וְאַחֲרֵי שָׁנִים הוּא עֲדַיִן לֹא מִתְרַגֵּל! אָנוּ מַנִּיחִים תְּפִלִּין בְּצוּרָה אוֹטוֹמָטִית כְּמוֹ מְכוֹנָה, לִפְעָמִים אָנוּ לֹא זוֹכְרִים אִם הִנַּחְנוּ תְּפִלִּין מֵרֹב שֶׁזֶּה נִהְיָה אוֹטוֹמָטִי. וְהוּא? רֶבַע שָׁעָה יוֹם יוֹם! שָׁנִים! זֶה קָשֶׁה!

אָז אָדָם מַרְגִּישׁ עֲלִיָּה רוּחָנִית מַתְחִיל לְהִבָּנוֹת מַתְחִיל לַעֲשׂוֹת טוֹב, פִּתְאוֹם הוּא קָם בֹּקֶר אֶחָד וְלֹא בָּא לוֹ! מֵהֵיכָן בָּא לוֹ הֲ״לֹא בָּא לִי״ הַזֶּה? הֲרֵי אֲנִי כָּל הַזְּמַן בַּעֲלִיָּה רוּחָנִית וְרַבּוֹתֵינוּ הִבְטִיחוּ (שבת קד.): ׳הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִים אוֹתוֹ׳, אָז הֵיכָן הַסַּיְעָתָא שֶׁלִּי? אֵיפֹה הָעֶזְרָה שֶׁלִּי?

אָדָם אוֹמֵר לְעַצְמוֹ: "אֲנִי עָבַדְתִּי כְּבָר 3 חֳדָשִׁים עַל עַצְמִי, הִתְפַּלָּלְתִּי, הִנַּחְתִּי תְּפִלִּין, קָמְתִּי בַּבֹּקֶר לְמִנְיָן, זֶה לֹא פָּשׁוּט"![28] הוּא הִצְלִיחַ לְהִתְגַּבֵּר הוּא עָשָׂה מַשֶּׁהוּ! אָז אֵיךְ פִּתְאוֹם הוּא קָם בְּלִי חֵשֶׁק?

שָׁכְחוּ לְסַפֵּר לָנוּ...

כּוֹתֵב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו"מ עב) שֶׁכָּל צָעַד קָטָן שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים מִבְּחִינָה רוּחָנִית בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹ קְפִיצָה עֲנָקִית לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם, וְלִפְעָמִים כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה קְפִיצָה רוּחָנִית גְּדוֹלָה וּמַתְמִיד בָּהּ זְמַן רַב הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלִּי נִשְׁבַּר! הָרַגְתִּי אוֹתוֹ! מֵת, שִׁבְעָה הַשְׁכָּבָה שָׁמוּ אוֹתוֹ בְּתָא הַקְּפָאָה עִם תָּוִית קְטַנָּה עַל הָאֶצְבַּע הַגְּדוֹלָה שֶׁל הָרֶגֶל! נִגְמַר הַסִּפּוּר שֶׁלּוֹ! וַאֲנִי? עָלִיתִי לַשָּׁלָב הַבָּא עָלִיתִי בְּדַרְגָּה רוּחָנִית. אֲנִי אָדָם יוֹתֵר גָּבוֹהַּ מִבְּחִינָה רוּחָנִית!

מִכֵּיוָן שֶׁהָאָדָם לֹא מִסְתּוֹבֵב בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּלִי יֵצֶר הָרַע, וְכֵיוָן שֶׁהִתְפַּנָּה לִי תֵּקֶן לְיֵצֶר רַע חָדָשׁ אָז הַיֵּצֶר הָרַע הֶחָדָשׁ שֶׁמַּגִּיעַ אֵלַי בָּאֲרִיזָה הוּא לֹא כְּמוֹ הַיֵּצֶר הַקּוֹדֵם שֶׁהָרַגְתִּי, אֶלָּא הוּא יוֹתֵר גָּדוֹל כִּי גַּם אֲנִי הִתְקַדַּמְתִּי וְגָדַלְתִּי רוּחָנִית! הַטָּעוּת שֶׁלָּנוּ, "מָה שֶׁשָּׁכְחוּ לְסַפֵּר לָנוּ" שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע הִתְחַלֵּף! אֶת זֶה לֹא גִּילוּ לָנוּ.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? אֲנִי נִמְצָא עַכְשָׁו בִּקְרָב בְּתוֹךְ זִירַת אִגְרוּף. מוּלִי עוֹמֵד אֵיזֶה מִתְאַגְרֵף קָטָן וְקָשׁוּחַ נָמוּךְ קוֹמָה שֶׁמַּגִּיעַ בְּקֹשִׁי לָחָזֶה שֶׁלִּי, אֲבָל הוּא חָזָק, הוּא יוֹדֵעַ לָתֵת מַכּוֹת!

---

[28] יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁרְגִילִים לָקוּם מֵאֵחַר בַּבֹּקֶר בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים, פִּתְאוֹם לְהַתְחִיל לָקוּם בַּחֲמֵשׁ וַחֲצִי אוֹ שֵׁשׁ בַּבֹּקֶר זֶה לֹא דָּבָר קַל! וּמָה אוֹמְרִים לוֹ: "אֵיךְ בָּאתָ בְּשֵׁשׁ וָרֶבַע לִתְפִלָּה? אֵחַרְתָּ בְּרֶבַע שָׁעָה"! הַבֵּן אָדָם הָיָה קָם בְּעָשֶׂר זֶה מַשֶּׁהוּ גָּדוֹל שֶׁהוּא בָּא בְּשֵׁשׁ וָרֶבַע!

בְּאֵיזֶה שֶׁהוּא שְׁלָב הַמּוֹמָנְטוּם עוֹבֵר אֲלַי, אֲנִי נוֹתֵן לוֹ עוֹד מַכּוֹת וְעוֹד מַכּוֹת וְעוֹד מַכּוֹת. וְזֶה נִהְיָה יוֹתֵר קַל וְיוֹתֵר קַל, עַד שֶׁאֲנִי מַכֶּה בּוֹ בְּאֶגְרוֹף חָזָק וְהוּא נוֹפֵל עַל הָרִצְפָּה. הַשּׁוֹפְטִים מְיַד מַתְחִילִים לִסְפּוֹר לוֹ עַד 10 שֶׁיָּקוּם, וְאָז כְּשֶׁהֵם מַגִּיעִים לְ-7 הַזִּירָה מִתְמַלֵּאת בְּהֶבְזְקֵי הַמַּצְלֵמוֹת שֶׁל הַצַּלָּמִים הַמַּנְצִיחִים אֶת נִצָּחוֹנִי. אֲנִי כְּבָר נָח עַל זֵרֵי הַדַּפְנָה מְצַפֶּה לִשְׁמוֹעַ אֶת קְרִיאַת הָ-10 שֶׁתְּבַשֵּׂר אֶת נִצָּחוֹנִי, אֲנִי כְּבָר לֹא רוֹאֶה אֶת הַיָּרִיב מֵרֹב הֶבְזְקֵי מַצְלֵמוֹת, רַק מְחַכֶּה לִשְׁמוֹעַ אֶת קְרִיאַת הָ-10. אֲבָל בְּמָקוֹם לִשְׁמוֹעַ 10 לְפֶתַע מִתּוֹךְ הָאוֹר מַגִּיעָה חֲבָטַת אֶגְרוֹף לַסַּנְטֵר שֶׁלִּי וַאֲנִי נִשְׁכָּב עַל הָרִצְפָּה!

וַאֲנִי לֹא מֵבִין! לְפָנַי 3 שְׁנִיּוֹת הָיִיתִי קָרוֹב לְנִצָּחוֹן הָיוּ מַצְלֵמוֹת הָיְתָה סְפִירָה, נִצַּחְתִּי אוֹתוֹ! מֵהֵיכָן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָתֶת לִי אֶגְרוֹף כָּזֶה? אִם אֲנִי אֵשֵׁב עַל הָרִצְפָּה אֲלַקֵּק אֶת הַפְּצָעִים שֶׁלִּי עַד שֶׁיִּסְפְּרוּ לִי לְ-10 אָז הִפְסַדְתִּי! אֲבָל אִם אֲנִי אָרִים אֶת הָרֹאשׁ וְאַבִּיט מִבַּעַד לְדָם הַזּוֹרֵם עַל פָּנַי אֲנִי אֶקְלוֹט שֶׁהַלּוֹחֵם הַקָּטָן שֶׁהֻבְאתִי לוֹ אֶגְרוֹף בֶּאֱמֶת הִפְסִיד, הִנֵּה אֲנִי רוֹאֶה שֶׁלּוֹקְחִים אוֹתוֹ עַל אֲלוֹנְקָה וּמְפַנִּים אוֹתוֹ מִן הָאוּלָם! בְּתוֹךְ הַזִּירָה עוֹמֵד כָּעֵת מִישֶׁהוּ עָנָק בְּגֹבַהּ שְׁנֵי מֶטְרִים, זֶה הוּא שְׁנִכְנַס לַזִּירָה וְחָבַט בִּי! הֶחְלִיפוּ לִי אֶת הַיָּרִיב וְרַק אֲנִי לֹא הִרְגַּשְׁתִּי וְחָשַׁבְתִּי שֶׁזֶּה אוֹתוֹ לוֹחֵם נָמוּךְ שֶׁהִפַּלְתִּי וְהִתְיָאַשְׁתִּי שֶׁאֲנִי כְּבָר לֹא אוּכַל לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ, כִּי הִנֵּה הוּא חוֹזֵר וְחוֹבֵט בִּי, אֲבָל זֶה לֹא נָכוֹן! זֶה מִישֶׁהוּ אַחֵר, גָּדוֹל וְרַעְנָן יוֹתֵר!

עָלֵינוּ לָדַעַת: הָרַגְנוּ אֶת הַיֵּצֶר הָרַע הַמְּקוֹרִי שֶׁלָּנוּ עוֹד בַּשָּׁלָב שֶׁל הִרְהוּר הַתְּשׁוּבָה! לִפְעָמִים אָדָם יָכוֹל לַהֲרוֹג אֶת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלּוֹ אֲפִילוּ לְלֹא מַעֲשֶׂה הוּא רַק הִרְהֵר תְּשׁוּבָה! חַז"ל אוֹמְרִים (קידושין מט:) כִּי רָשָׁע גָּמוּר הַמְקַדֵּשׁ אִשָּׁה עַל מְנָת

שֶׁהוּא צַדִּיק חֲרֵי הִיא מְקֻדֶּשֶׁת מִסָּפֵק! מַדּוּעַ? שֶׁמָּא הִרְהֵר תְּשׁוּבָה! הִרְהוּר תְּשׁוּבָה אֲמִתִּי יָכוֹל לְהַקְפִּיץ אוֹתוֹ מִדַּרְגָּה שֶׁל רָשָׁע גָּמוּר לְדַרְגָּה שֶׁל צַדִּיק! כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֶחָד כָּזֶה שֶׁכְּבָר בָּא כַּמָּה חֳדָשִׁים לְבֵית הַכְּנֶסֶת מֵניַח תְּפִלִּין מִתְפַּלֵּל וְאוֹמֵר קְדִישִׁים, זֶה אַדִּיר! הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלּוֹ נִגְמָר, מֵת! אֶלָּא שֶׁבָּא בִּמְקוֹמוֹ יֵצֶר רַע יוֹתֵר חָזָק וְהַמִּסְכֵּן לֹא יוֹדֵעַ שֶׁהֶחְלִיפוּ לוֹ אוֹתוֹ, וְזוֹ הַטָּעוּת שֶׁל כֻּלָּנוּ.

אָדָם מַרְגִּישׁ כָּל הַזְּמַן: "אֲנִי מִתְקַדֵּם וּמִתְקַדֵּם וּפִתְאוֹם נָפַלְתִּי! טוֹב נָפַלְתִּי, אָז יֵשׁ לִי שְׁתֵּי דְּרָכִים לְפָנַי אוֹ לְהִתְיָאֵשׁ וְלִבְכּוֹת, אוֹ לָקוּם עוֹד פַּעַם. אָז אֲנִי קָם עוֹד פַּעַם מִתְקַדֵּם וּמִתְקַדֵּם וְעוֹד פַּעַם נָפַלְתִּי. וְכָךְ כָּל הַחַיִּים שֶׁלִּי מֻרְכָּבִים מִנְּפִילוֹת וְקִימוֹת, 'נָחוּם תָּקוּם'. אֲנִי לֹא הִתְיָאַשְׁתִּי, אָז אַחֲרֵי 120 אֲנִי רוֹצֶה לְקַבֵּל מְעַט שָׂכָר עַל הַשְׁרָדוּת, חוֹשֵׁב לְעַצְמִי 'הֶחֱזַקְתִּי מַעֲמָד! הָיוּ גַּלִּים בַּיָּם, תָּפַסְתִּי קֶצֶת בְּאֵיזֶה קֶרֶשׁ שֶׁצָּף עַל הַמַּיִם, שָׂרַדְתִּי וְלֹא טָבַעְתִּי לְגַמְרֵי. מַגִּיעַ לִי קֶצֶת כָּבוֹד לְמַעְלָה'. נָכוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי מְעִידוֹת אֲבָל קַמְתִּי, טִפֵּיחָה עַל הַשֶּׁכֶם מִדֵּי פַּעַם גַּם מַגִּיעָה לִי. שָׂרַדְתִּי עִם כָּל הַנְּפִילוֹת. יֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁנָּפְלוּ וְלֹא קָמוּ. אֲנִי קַמְתִּי"!

אָז אֲנִי מְצַפֶּה לִרְאוֹת גִּבְעָה כָּזוֹ נֶחְמָדָה, הִנֵּה הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁעָבַרְתִּי. פִּתְאוֹם מַרְאִים לִי הַר עֲנָק, וַאֲנִי אוֹמֵר: "רֵגַע, אֲבָל אֲנִי כָּל הַזְּמַן חָזַרְתִּי אֲחוֹרָה, מָתַי הִסְפַּקְתִּי לְצַבֵּר עוֹד"? וְאָז פִּתְאוֹם מְגַלִּים לִי שֶׁלֹּא נָפַלְתִּי אֲחוֹרָה, כִּי הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁהִפִּיל אוֹתִי בַּנְּפִילוֹת הַלָּלוּ, בְּכָל פַּעַם זֶה הָיָה יֵצֶר רַע יוֹתֵר חָזָק. בְּכָל פַּעַם שֶׁחָשַׁבְתִּי שֶׁזּוֹ נְפִילָה, לְמַעֲשֶׂה דָּחֲפוּ אוֹתִי קָדִימָה! כָּל הַזְּמַן דּוֹחֲפִים אוֹתִי קָדִימָה!

אֱמְנָם דּוֹחֲפִים אוֹתִי חָזָק עַד שֶׁאֲנִי נוֹפֵל עַל הַפָּנִים, אֲבָל כְּשֶׁאֲנִי קָם, אֲנִי קָם בְּמָקוֹם הַרְבֵּה יוֹתֵר גָּבוֹהַּ מֵהַמָּקוֹם בּוֹ נָפַלְתִּי, הִתְקַדַּמְתִּי ! בָּעוֹלָם הַזֶּה אֲנִי לֹא רוֹאֶה אֶת הַהִתְקַדְּמוּת הַזּוֹ כִּי כָּל הַחַיִּים שֶׁלִּי הָיִיתִי אָדָם פָּשׁוּט : סַנְדְּלָר, חַיָּט, שָׁעַן, כָּכָה הִתְחַלְתִּי וְכָכָה סַיַּמְתִּי ! אֲנִי לֹא מַרְגִּישׁ שֶׁהִתְחַלְתִּי כְּבָחוּר קָטָן בְּאֵיזֶה תַּלְמוּד תּוֹרָה וְסַיַּמְתִּי כְּגָדוֹל הַדּוֹר. אֲנִי לֹא מַרְגִּישׁ אֶת הַבְּנְיָה, אֶלָּא מַרְגִּישׁ שֶׁאֲנִי אוֹתוֹ אָדָם.

בַּפְּנִימִיּוֹת שֶׁלִּי כֵּן עָלִיתִי בְּכַמָּה וְכַמָּה דַּרְגּוֹת, מִכָּל הַמַּאֲבָקִים וְהַנְּפִילוֹת וְהַקִּימוֹת הָאֵלֶּה ! וְקָשֶׁה לַחְשֹׁב וּלְהָבִין שֶׁבְּעֶצֶם הַתַּרְגִּיל הַגָּדוֹל שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע זֶה לְבַלְבֵּל אוֹתָנוּ שֶׁאָנוּ כָּל הַזְּמַן חוֹזְרִים אֲחוֹרָה, נוֹפְלִים וְקָמִים נוֹפְלִים וְקָמִים, וְזֶה לֹא נָכוֹן ! אֲנִי לֹא נוֹפֵל אֲנִי רַק עוֹלֶה !

לָמָּה הַדָּבָר דּוֹמֶה ? נְדַמְיֵן בִּנְיַן רַב קוֹמוֹת, נִבְנֶה מַעֲלִית שְׁקוּפָה וְלַבְּנְיָן קִיר שָׁקוּף וּנְרָהֵט אֶת כָּל הַדִּירוֹת בְּדִיּוּק אוֹתוֹ דָּבָר. אָדָם שֶׁיַּעֲלֶה בַּמַּעֲלִית תִּהְיֶה לוֹ תְּחוּשָׁה שֶׁהוּא כָּל הַזְּמַן עוֹלֶה וַיּוֹרֵד בְּאוֹתָהּ קוֹמָה. הִנֵּה הַתִּקְרָה וְעוֹד פַּעַם הָרִצְפָּה, וְשׁוּב הַתִּקְרָה וְשׁוּב הָרִצְפָּה, הִנֵּה הַתִּקְרָה פַּעַם נוֹסֶפֶת. הוּא אוֹמֵר מָה קוֹרֶה עִם הַמַּעֲלִית הַזֹּאת ? אֲנִי תָּקוּעַ ! בֵּינְתַיִם הוּא עוֹלֶה 10 קוֹמוֹת 20 קוֹמוֹת 50 80. הַיֵּצֶר הָרַע מְשַׁגֵּעַ אוֹתוֹ שֶׁהוּא לֹא עָלָה קוֹמָה אַחַת ! אַחֲרֵי פֶּרֶק זְמַן אָרוֹךְ בּוֹ הוּא עוֹלֶה וְעוֹלֶה וְחוֹשֵׁב שֶׁהוּא כָּל הַזְּמַן בְּאוֹתָהּ קוֹמָה, הוּא נִשְׁבָּר : ״כַּמָּה אֲנִי יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ כָּךְ״ ? הוּא מִתְיָאֵשׁ ! וְאָז הוּא לוֹחֵץ עַל הַכַּפְתּוֹר לְקוֹמַת הַכְּנִיסָה וְיוֹצֵא הַחוּצָה בְּקוֹמַת הַקַּרְקַע. זֶה הַתַּרְגִּיל שֶׁל יֵצֶר הָרַע לִגְרֹם לָנוּ לְהִתְיָאֵשׁ וּלְוַתֵּר עַל הַכֹּל !

אֶת הַיֵּצֶר הָרַע מְתָאֲרִים כָּל הַזְּמַן בְּתוֹר ״קִלְפָּה״. מַדּוּעַ ? אָמְנָם יֵשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה דְּרָכִים לְתָאֵר אוֹתוֹ, אַךְ צָרִיךְ

לָשִׂים לֵב מָה הַתְּכוּנָה הַמְאַפְיֶנֶת שֶׁל קְלָפָה? הִיא עוֹטֶפֶת אוֹתָנוּ מִכָּל הַצְּדָדִים וְאָז נִהְיֶה חֹשֶׁךְ! יֵצֶר הָרַע לֹא יָכוֹל לְכַבּוֹת אֶת הָאוֹר הַפְּנִימִי שֶׁלָּנוּ, הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁלָּנוּ, אֲנַחְנוּ מְאִירִים! אָז הוּא עוֹטֵף אוֹתָנוּ מִכָּל הַכִּוּוּנִים, וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ. כְּשֶׁיֵּשׁ חֹשֶׁךְ אֲנַחְנוּ לֹא רוֹאִים לְאָן אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים, וְאָז הַיֵּצֶר הָרַע מְבַלְבֵּל לָנוּ בָּאָזֶן וְאוֹמֵר לָנוּ שֶׁהוּא כְּבָיְכוֹל יַעֲזֹר לָנוּ. הוּא אוֹמֵר לָנוּ: "אֲנִי אַגִּיד לְךָ לְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ". הוּא נוֹתֵן לָנוּ תְּחוּשָׁה שֶׁאֲנַחְנוּ הוֹלְכִים בְּמַעְגָּלִים. אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת מִתְקַדְּמִים אֲבָל לֹא מַרְגִּישִׁים.

כְּבִישִׁים מַקְבִּילִים

אֲנִי נוֹסֵעַ בִּכְבִישׁ מָהִיר, אֲבָל הַכְּבִישׁ הַזֶּה חָשׁוּךְ. אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁבְּסוֹף הַכְּבִישׁ יֵשׁ אֶת הַמַּטָּרָה הַמָּקוֹם שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלָיו, אֲבָל בַּכְּבִישׁ לִפְעָמִים יֵשׁ סְטִיוֹת קְטַנּוֹת שֶׁמּוֹבִילוֹת לִכְבִישִׁים מַקְבִּילִים שֶׁלֹּא מַגִּיעִים לְשׁוּם מָקוֹם. אָז הַיֵּצֶר הָרַע לִפְעָמִים מַטְעֶה אוֹתִי, הוּא מֵסִיט אוֹתִי בַּחֹשֶׁךְ לִכְבִישׁ מַקְבִּיל. אֲבָל הוּא לֹא מִסְתַּפֵּק בְּכָךְ. בְּאַכְזָרִיּוּת לִשְׁמָהּ הוּא מַתְחִיל אֶת הַהִתְעַלְלוּת בִּי. אֲנִי נוֹסֵעַ מִבְּאֵר שֶׁבַע לְחֵיפָה, וְהִנֵּה אֲנִי בִּבְאֵר שֶׁבַע, הִגַּעְתִּי לְאַשְׁדּוֹד, הִגַּעְתִּי לְתֵל אָבִיב, הִגַּעְתִּי לְנָתַנְיָה, וְאָז הוּא מֵסִיט אוֹתִי לִכְבִישׁ מַקְבִּיל.

אֲנִי מַמְשִׁיךְ לִנְסֹעַ לַכִּוּוּן שֶׁלִּי אֲבָל בְּמַסְלוּל מַקְבִּיל. אָז יֵצֶר הָרַע שָׂם לִי שְׁלָטִים: "אַשְׁדּוֹד", "אַשְׁקְלוֹן", "בְּאֵר שֶׁבַע", עוֹד פַּעַם "אַשְׁקְלוֹן", עוֹד פַּעַם "בְּאֵר שֶׁבַע", וַאֲנִי מִתְבַּלְבֵּל: "מָה זֶה? מָתַי סָטִיתִי? מָתַי חָזַרְתִּי אָחוֹרָה"? לֹא חָזַרְתִּי אָחוֹרָה אֲנִי עַל מַסְלוּל מַקְבִּיל. אִם אַתָּה אֶת הַהֶגֶה הַצִּדָּה אַגִּיעַ אֶל הַכְּבִישׁ הָרָאשִׁי, וַאֲנִי אֶמְצָא אֶת עַצְמִי בִּנְקֻדָּה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִתְקַדֶּמֶת וּקְרוֹבָה לַיַּעַד שֶׁלִּי, מֵעוֹלָם לֹא חָזַרְתִּי אָחוֹרָה!

אֲבָל אֵיךְ חוֹזְרִים לַכְּבִישׁ הָרָאשִׁי? הַכְּבִישׁ הָרָאשִׁי הוּא הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת. הֵן נוֹעָדוּ לְהוֹבִיל אוֹתָנוּ לַמַּטָּרָה. מִי שֶׁדָּבֵק בַּתּוֹרָה גַּם כְּשֶׁ׳אֵין שֵׂכֶל׳ - אָז גַּם כְּשֶׁיִּשְׁתַּלּוּ לָנוּ שְׁלָטִים עֲקוּמִים כְּשֶׁיְּסִיטוּ אוֹתָנוּ לִכְבִישִׁים מַקְבִּילִים, אִם אֲנַחְנוּ נָאִיר עַל הַדֶּרֶךְ הָרָאשִׁית אֲנַחְנוּ נִרְאֶה שֶׁאָנוּ נוֹסְעִים עַל כְּבִישׁ מַקְבִּיל וְנַטֵּה חֲזָרָה. וְאִם נַטֵּה חֲזָרָה אֲנַחְנוּ שָׁבִים לַכְּבִישׁ הָרָאשִׁי לְנְקֻדָּה הַרְבֵּה יוֹתֵר קְרוֹבָה אֶל הַיַּעַד, מֵהַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיִינוּ בָּהּ לִפְנֵי שֶׁסָּטִינוּ.

הַסְּטָיָה הַזֹּאת עָשְׂתָה לָנוּ רַק טוֹב! אַךְ זֶה רַק אִם אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שֶׁסָּטִינוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ עֲטוּפִים בַּקְּלִפָּה וְלֹא יוֹדְעִים הֵיכָן אָנוּ נִמְצָאִים.

אֵיךְ נָאִיר מִתּוֹךְ הַקְּלִפָּה? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אֶת נֹחַ (בראשית ו, טז): "צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה". רַשׁ"י מַסְבִּיר שֶׁלַּמִּלָּה צֹהַר יֵשׁ שְׁנֵי פֵּרוּשִׁים, יֵשׁ אוֹמְרִים אֶבֶן טוֹבָה וְיֵשׁ אוֹמְרִים חַלּוֹן. מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין אֶבֶן טוֹבָה לְחַלּוֹן? אֶבֶן טוֹבָה מְאִירָה מֵעַצְמָהּ, חַלּוֹן מֵאִיר רַק כְּשֶׁיֵּשׁ שֶׁמֶשׁ בַּחוּץ וְאִם אֵין אוֹר בַּחוּץ אָז הוּא לֹא מֵאִיר.

חַז"ל אוֹמְרִים (שבת קד.): "הַבָּא לִיטַּמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ", זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁבְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ שֶׁל הַקְּלִפָּה יֵשׁ פְּתָחִים, חֲרֵי נָפַלְתִּי לְתוֹךְ הַקְּלִפָּה הַזּוֹ דֶּרֶךְ פֶּתַח, אָז יֵשׁ פֶּתַח! אִם אֶמְצָא אֶת הַפֶּתַח הַזֶּה, אוּכַל גַּם לָצֵאת חֲזָרָה. אֲבָל כְּשֶׁנּוֹפְלִים פְּנִימָה יֵשׁ חֹשֶׁךְ וּכְדֵי לִמְצוֹא פֶּתַח, אֲנִי צָרִיךְ לְהָאִיר, צָרִיךְ לִמְצוֹא צֹהַר. וּבְכָל אָדָם יֵשׁ צֹהַר וּבְכֹחוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אָז אִם הַצֹּהַר שֶׁבִּי הִיא כְּמוֹ אֶבֶן מְאִירָה, זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁיֵּשׁ אוֹר בְּתוֹכִי, אֲנִי חַיָּב וְיָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּלְהָאִיר אֹתוֹ, וְאָז אֶרְאֶה אֶת הַדֶּרֶךְ חֲזָרָה, וְגַם אִם הַצֹּהַר שֶׁבִּי הוּא כְּמוֹ חַלּוֹן, אָז לְפָחוֹת גַּם אִם אֲנִי לֹא בְּדַרְגָּה

לְהָאִיר בְּעַצְמִי, אָז כְּשֶׁמִּישֶׁהוּ יָאִיר לִי אֲנִי אָשִׂים לֵב וְאֶחֱזֹר אֶל הַדֶּרֶךְ.

וְאֵלֶּה שְׁתֵּי דְּרָכִים לְצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ. הַדֶּרֶךְ הָאַחַת הִיא לִהְיוֹת אֶבֶן מְאִירָה בְּעַצְמִי זוֹ דַּרְגָּה שֶׁל עֲבוֹדָה עַל עַצְמִי, עֲבוֹדָה עַל שִׂמְחָה עֲבוֹדָה עַל אֱמוּנָה שֶׁאֵין מָקוֹם לְיֵאוּשׁ כְּלָל. כַּמָּה חָשׁוּב לְשַׂמֵּחַ בְּחַיָּי, לַעֲבוֹד עַל עַצְמִי עַל הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁבִּי - יֵשׁ בִּי נְקוּדּוֹת טוֹבוֹת ! וְאִם אֲנִי מְדַבֵּר עֲלֵיהֶן וְחוֹשֵׁב עֲלֵיהֶן כָּל הַזְּמַן, הֵן דּוֹלְקוֹת.

יֵשׁ כָּאן מִלְחָמָה עִם הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁמְּנַסֶּה לְשַׁכְנְעַ אוֹתִי שֶׁאֲנִי חֲסַר תַּקָּנָה. כְּשֶׁיֵּשׁ לִי כּוֹס מְלֵכְלֶכֶת אֲנִי שׁוֹטֵף אוֹתָהּ הַלְכְלוּךְ יוֹרֵד לַבְּיוּב וְהַכּוֹס הַנְּקִיָּה נִשְׁלַחַת אַחַר כָּבוֹד לַמַּדָּף. הַיֵּצֶר מְנַסֶּה לְשַׁכְנְעַ אוֹתִי שֶׁאֲנִי הַלְכְלוּךְ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לִי כִּי אֲנִי הוּא הַכּוֹס. אִם בַּכּוֹס יֵשׁ סֶדֶק זֶה מוּם וְזוֹרְקִים אוֹתָהּ לַפַּח, לָכֵן ה' יִתְבָּרַךְ מַבְהִיר לָנוּ (שיר השירים ד, ז) : "כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ", אֵין בָּנוּ מוּם זֶה רַק לְכְלוּךְ ! עוֹד לֹא רָאִיתִי מִישֶׁהוּ זוֹרֵק כּוֹס יְקָרָה לַפַּח כִּי יֵשׁ בָּהּ קְצָת קֶפֶה. שׁוֹטְפִים אֶת שְׁאֵרִיּוֹת הַקֶּפֶה הַלְכְלוּךְ יוֹרֵד לַבְּיוּב וְהַכּוֹס חוֹזֶרֶת לַמַּדָּף. אֲנַחְנוּ הַכּוֹס ! "מוּם אֵין בָּךְ" ! נַתְחִיל לַעֲבוֹד עַל עַצְמֵנוּ נַתְחִיל לְנַקּוֹת אֶת עַצְמֵנוּ ! נַחְשֹׁב עַל הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה שֶׁבָּנוּ:

- "אֲנִי מֵנִיחַ תְּפִלִּין מְאֻחָר, אֲבָל אֲנִי מֵנִיחַ תְּפִלִּין, זוֹ נְקוּדָּה טוֹבָה"!
- "הַיּוֹם פִּסְפַּסְתִּי תְּפִלָּה בְּמִנְיָן הִתְפַּלַּלְתִּי יְחִידִי אֲבָל הִתְפַּלַּלְתִּי ! נְקוּדָּה"!

אֶת הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה בַּסְּפוּר אָנוּ שׁוֹכְחִים. רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כּוֹתֵב (לקו"מ רפב) שֶׁגַּם אִם נְפַשְּׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִמְצָא כִּי 99 אָחוּז מִתּוֹכָם הֵם לֹא רְאוּיִים, יֵשׁ עֲדַיִן אָחוּז אֶחָד שֶׁהוּא טוֹב. וְגַם אִם נְפַשְּׁפֵּשׁ בָּאָחוּז הַטּוֹב וְנִגְלֶה שֶׁ-99 אֲחוּזִים מִתּוֹכוֹ הָיוּ

מְלֵאִים בִּנְגִיעוֹת אִישִׁיּוֹת וְלֹא לְשֵׁם שָׁמַיִם, יֵשׁ עֲדַיִן אָחוּזוֹן אֶחָד מִתּוֹכוֹ שֶׁהוּא לֹא נָגוּעַ, אֶלָּא הוּא טוֹב הוּא טָהוֹר. נַחְשֹׁב עַל הָאָחוּזוֹן הַזֶּה ! נִתְחַזֵּק בּוֹ ! נָאִיר אוֹתוֹ ! וְאָז הוּא יָאִיר לָנוּ עַל דְּבָרִים אֲחֵרִים וְנִמְצָא עוֹד דְּבָרִים טוֹבִים. נָאִיר אֶת עַצְמֵנוּ ! זוֹ הָאֱבֶן הַמְּאִירָה בַּצַּהַר. אָז אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֶת הַיְשׁוּעָה. גַּם אִם הָאוֹר עֲדַיִן חַלָּשׁ, יֵשׁ בָּנוּ מַלֵּא דְּבָרִים לְחַזְּקוֹ. עַל זֶה נֶאֱמַר (ברכות נז.) : "אַפִּילוּ רֵיקָנִין שֶׁבָּךְ מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן" !

אֲבָל אִם אָדָם לֹא רוֹאֶה אֶת הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת בִּגְלַל הָאֵימָה שֶׁל הַחֹשֶׁךְ, אָז הוּא צָרִיךְ צַהַר שֶׁהוּא חַלּוֹן, הוּא זָקוּק לְמִישֶׁהוּ אַחֵר שֶׁיָּאִיר לוֹ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַזַ"ל (אבות א, טז) : "עֲשֵׂה לְךָ רַב, וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק". הוֹלְכִים לָרַב שֶׁיַּרְאֶה לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹות, יִתֵּן לָנוּ הַדְרָכָה יְעוּץ אֹזֶן קַשֶּׁבֶת, מִסְפֵּר טֶלֶפוֹן שֶׁאֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהַשִּׂיגוֹ כָּל פַּעַם בִּזְמַן שֶׁל מְצוּקָה, וְהוּא יָאִיר לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ.

הַצַּהַר בַּהַתְחָלָה יִהְיֶה חַלּוֹן, עַד שֶׁבַּסּוֹף נַגִּיעַ לְדַרְגָּה שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה בְּעַצְמֵנוּ, רַק שֶׁבֵּינְתַיִם כְּשֶׁנַּסַּע, יִהְיֶה לָנוּ אוֹר וַאֲנַחְנוּ נִרְאֶה אֶת הַדֶּרֶךְ חֲזָרָה, וְאָז נָסִיט חֲזָרָה לַכְּבִישׁ הָרָאשִׁי.

וְזֶה הַפֵּרוּשׁ (שבת קד.) : "הַבָּא לִיטַּמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ", לֹא שֶׁפּוֹתְחִים לוֹ פֶּתַח לַטֻּמְאָה וּמְסַיְּעִים לוֹ לְהִטָּמֵא, חָלִילָה, אֶת זֶה הָאָדָם עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ, הוּא לֹא צָרִיךְ שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ כְּדֵי לַחֲטֹא, אֶלָּא הַכַּוָּנָה שֶׁעוֹשִׂים לוֹ פֶּתַח לְצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ, פֶּתַח לָשׁוּב מִמֶּנּוּ חֲזָרָה ! אַחֲרֵי שֶׁיִּטַּמֵּא מֵאוֹתוֹ פֶּתַח שֶׁנִּפְתַּח הוּא גַּם יוּכַל לָצֵאת חֲזָרָה ! הַפֶּתַח הַזֶּה קַיָּם הוּא לֹא רוֹאֶה אוֹתוֹ בִּגְלַל הַחֹשֶׁךְ, אֲבָל הַמָּקוֹם אֵלָיו נָפַל לֹא סָגוּר לְגַמְרֵי. אִם אָדָם נִמְצָא בְּתוֹךְ חֶדֶר מְסֻיָּם סִימָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּתַח אַחֶרֶת אֵיךְ הוּא נִכְנַס לַחֶדֶר ? אָז

מֵאוֹתוֹ פֶּתַח שֶׁנִּכְנַס מִשָּׁם הוּא יֵצֵא ! הוּא צָרִיךְ רַק לְהַדְלִיק אֶת הָאוֹר בַּחֶדֶר כְּדֵי לִמְצוֹא אֶת הַדֶּלֶת.

וְאֵיךְ מְאִירִים ? עַל יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת, עַל יְדֵי שִׂמְחָה, עַל יְדֵי דְּבֵקוּת בַּצַּדִּיק שֶׁיַּעֲזוֹר לָנוּ לִלְמֹד וְלָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה לְלֹא סְפֵקוֹת. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַיֵּעַ לְכֻלָּנוּ לִרְאוֹת אֶת הַדְּבָרִים הָאֱלֶה, וְלָכֵן יֵשׁ לִזְכֹּר אִם אֲנִי עַכְשָׁו נוֹפֵל לְאַחַר תְּקוּפָה שֶׁל עֲלִיָּה, סִימָן שֶׁהֶחְלִיפוּ לִי אֶת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלִּי ! סִימָן שֶׁאֲנִי בֶּאֱמֶת בִּזְמַן וּבְתַהֲלִיךְ שֶׁל עֲלִיָּה ! אֲנִי בְּדַרְגָּה יוֹתֵר גְּבוֹהָה ! אֵין לִי מָה לְהִשָּׁבֵר וְלִבְכּוֹת, אֲנִי צָרִיךְ לָקוּם מַהֵר וּלְהִתְאַרְגֵּן לַסִּיבּוּב הַבָּא. אֲנִי בְּמַצָּב יוֹתֵר טוֹב מִמַּה שֶׁהָיִיתִי, אֲנִי רַק צָרִיךְ לְהָסִיט אֶת הָרֶכֶב חֲזָרָה לַכְּבִישׁ הָרָאשִׁי. הָבָה לֹא נִתְבַּלְבֵּל מֵהַתַּרְגִּיל הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁל יֵצֶר הָרַע, נֵדַע כִּי יְהוּדִי אֲמִתִּי תָּמִיד נִמְצָא בַּעֲלִיָּה.

סוד האמונה התמימה

בִּנְיַן אַב

הַמִּשְׁנָה אוֹמֶרֶת (אבות ה, ג): "עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְעָמַד בְּכֻלָּם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם".

הָאֱמֶת הִיא שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָבַר הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו וְהָיוּ כְּאֵלֶּה שֶׁהוּא גַּם נָפַל בָּהֶם לְפִי הַדְּרָגָה שֶׁלּוֹ, כִּי אֲנַחְנוּ שׁוֹכְחִים שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁאָמְנָם הוּא רֶגֶל רִאשׁוֹנָה לַמֶּרְכָּבָה וְהוּא אֲבִי הָאֱמָה וְהוּא צַדִּיק בְּמֻשָּׂגִים שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא מְסֻגָּלִים לְהָבִין בִּכְלָל בַּמֹּחַ הַקָּטָן שֶׁלָּנוּ, בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הוּא גַּם בֶּן אָדָם וְגַם לוֹ הָיוּ נִסְיוֹנוֹת וְגַם לוֹ הָיוּ נְפִילוֹת

לַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ כַּמּוּבָן, וְגַם לוֹ הָיָה קִימוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז, כ): "כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא".

וְכָךְ מוֹנִים חֲכָמִים גַּם "נְפִילוֹת" לְדַרְגָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ כְּגוֹן שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְרָאָה שֶׁיֵּשׁ רָעָב הֶחְלִיט לָרֶדֶת לְמִצְרַיִם עַל דַּעַת עַצְמוֹ, וְכִי לֹא בָּטַח בַּה' שֶׁאָמַר לוֹ כִּי מְבִיאוֹ לְאֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ? וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לוֹ כַּוָּנָה טוֹבָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה חִלּוּל ה', שֶׁכְּבָיְכוֹל הִבְטִיחַ לוֹ ה' דָּבָר וְלֹא קַיֵּם, חֲרֵי הוּא לֹא הִתְיַעֵץ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל צָעַד זֶה. וְכֵן כַּאֲשֶׁר יָרַד לְמִצְרַיִם הוּא הֶחְבִּיא אֶת שָׂרָה אִמֵּנוּ מִפְּנֵי הַמִּצְרִים וְכִי אֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁה' יִשְׁמֹר עָלָיו?

אוֹ כַּאֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ כִּי זַרְעוֹ יִירַשׁ אֶת הָאָרֶץ הוּא שָׂאַל אֶת ה' (בראשית טו, ח): "בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה"? וּבְגִלַּל שְׁאֵלָה זוֹ שֶׁשָּׁאַל, אוֹמְרִים חֲז"ל (מדרש תנחומא קדושים, יג): "אוֹי לוֹ לְאָדָם שֶׁמּוֹצִיא דָּבָר מִתּוֹךְ פִּיו וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיאַךְ מוֹצִיאוֹ, עַל שֶׁאָמַר: **'בַּמָּה אֵדַע'** נִתְחַיְּבוּ בָּנָיו לְהִשְׁתַּעְבֵּד בְּמִצְרַיִם 400 שָׁנָה", כְּלוֹמַר שֶׁנִּגְזַר עַל עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמוּר לְצֵאת מֵאַבְרָהָם, שֶׁיֵּאָלֵץ לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָעָם זָר וְלִגְלוּת 400 שָׁנָה[29]! רַק בִּגְלַל שֶׁשָּׁאַל שְׁאֵלָה שֶׁנֶּחְשֶׁבֶת לְדַרְגָּתוֹ שֶׁלּוֹ כִּנְפִילָה בְּנִסָּיוֹן. אָז רוֹאִים אָנוּ שֶׁגַּם אַבְרָהָם אָבִינוּ בַּדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ עָבַר נִסְיוֹנוֹת וְהָיוּ גַּם "נְפִילוֹת".

אִם כֵּן מָה הַכַּוָּנָה שֶׁעָשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה וְעָמַד בְּכֻלָּם? הַכַּוָּנָה הִיא שֶׁלְּאַבְרָהָם אָבִינוּ חוּץ מִכָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁעָבַר בְּחַיָּיו בְּתוֹר הָאָדָם עַצְמוֹ כְּמוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ, הָיוּ גַּם עֲשָׂרָה

---

[29] יֵשׁ מְפָרְשִׁים שֶׁאֵין הַכַּוָּנָה שֶׁהַגָּלוּת נִגְזְרָה עַל זַרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם רַק בִּגְלַל שֶׁשָּׁאַל שְׁאֵלָה, אֶלָּא בֶּאֱמֶת הָיְתָה הַגָּלוּת נִצְרֶכֶת מְסִיבּוֹת אֲחֵרוֹת, אֲבָל מָה שֶּׁגִּלּוּ לְאַבְרָהָם עָלֶיהָ וּבְכָךְ צִעֲרוּ אוֹתוֹ, זֶה הָיָה בִּגְלַל שֶׁשָּׁאַל שְׁאֵלָה שֶׁלֹּא הִתְאִימָה כְּבָיְכוֹל לְדַרְגָּתוֹ בֶּאֱמוּנָה.

נִסְיוֹנוֹת שֶׁהוּא לֹא עָבַר בְּתוֹר "אַבְרָהָם" אֶלָּא בְּתוֹר "אָבִינוּ", כְּדֵי שֶׁתִּצְאֶ מִמֶּנּוּ הָאֻמָּה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֲשֶׁר לְמַעֲנָם תֵּרֵד הַתּוֹרָה לָעוֹלָם, וּבִזְכוּת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כִּי כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא עַל תְּנַאי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יְקַבֵּל אֶת תּוֹרָה.

וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ עַל הַפָּסוּק (בראשית ד, ב): "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ **בְּהִבָּרְאָם**" - בְּה' בְּרָאָם, כְּלוֹמַר בִּזְכוּת חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיהו לג, כה): "כֹּה אָמַר ה' אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי", לָשׁוֹן אַחֶרֶת אַל תִּקְרָא "בְּהִבָּרְאָם" אֶלָּא "בְּאַבְרָהָם", בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ (בראשית רבה יב, ט). וּשְׁנֵי הַתֵּרוּצִים הֵם אֶחָד, בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם.

זֶה הָיָה הַתְּנַאי שֶׁהִתְנָה ה' יִתְבָּרַךְ עִם הָעוֹלָם: שֶׁכְּשֶׁיֵּצֵא עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם יַסְכִּים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְאִם לֹא אֲזַי יַחְזֹר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ (עבודה זרה, ה.) שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א, לא): "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי". "יוֹם הַשִּׁשִּׁי" נִכְתַּב בְּהֵ"א הַיְדִיעָה לְרַמֵּז לְיוֹם שִׁשִּׁי מִסִּיָּם ו' בְּסִיוָן בְּמַעֲמַד הַר סִינַי בִּשְׁנַת 2,448 לִבְרִיאַת הָעוֹלָם, שָׁם תָּלָה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם בְּהַסְכָּמַת יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה.

וּמֵהֵיכָן יוֹצֵא כָּל הָעָם הַזֶּה שֶׁכָּל הָעוֹלָם תָּלוּי בּוֹ? מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁנִּבְחַר עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וּמַדּוּעַ אַבְרָהָם אָבִינוּ נִבְחַר? מַדּוּעַ דַּוְקָא הוּא מִכָּל מִילְיוֹנֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם? כִּי ה' הֶעֱמִיד אוֹתוֹ בַּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת שֶׁאִם יַעֲמוֹד בְּכֻלָּם יִזְכֶּה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יֵצֵא מִמֶּנּוּ. אֵלּוּ חַיָּבִים לִהְיוֹת עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים בְּמִיֻּחָד, לְצֹרֶךְ מַטָּרָה זוֹ.

אַךְ מָה הֵם הָעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת? מַחְלֹקֶת. כַּאֲשֶׁר מִתְבּוֹנְנִים בַּמִּשְׁנָה (אבות ה, ג), מְגַלִּים כִּי חַז"ל מֵעוֹלָם לֹא פֵּרְטוּ

אֶת עֲשֶׂרֶת הַנִּסְיוֹנוֹת וְהִשְׁאִירוּ לָנוּ לְהָבִין לְבַד מִתּוֹךְ הַפְּסוּקִים וְהַמִּדְרָשִׁים.

אִם נִתְבּוֹנֵן בַּמִּקְרָא וּבַמִּדְרָשׁ וּבַגְּמָרָא נַגִּיעַ לְהַרְבֵּה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת, אִם כֵּן מִי קוֹבֵעַ אֵלּוּ מֵהֶם הֵם הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל "אַבְרָהָם" וְאֵלּוּ הֵם שֶׁל "אָבִינוּ"? מָהֵם עֲשֶׂרֶת הַנִּסְיוֹנוֹת הַמְיֻחָדִים? רוֹב הַמְּפָרְשִׁים מַסְכִּימִים כִּי הַנִּסָּיוֹן הָעֲשִׂירִי הוּא כְּמוּבָן עֲקֵדַת יִצְחָק (לְמֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ כָּאֵלּוּ שֶׁרָצוּ לִמְנוֹת גַּם אֶת עִנְיַן קְנִיַּת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה לְקִבּוֹר בָּהּ אֶת שָׂרָה אִמֵּנוּ).

הַנִּסָּיוֹן הָאַחֲרוֹן שֶׁל הָעֲקֵדָה הִתְרַחֵשׁ כַּאֲשֶׁר אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה כְּבָר בְּגִיל 137 שָׁנִים! הַיֶּלֶד שֶׁהִשְׁתּוֹקֵק וְחִכָּה לוֹ 100 שָׁנָה, גֶּבֶר צָעִיר בֶּן 37 עוֹד לֹא הִסְפִּיק לְהִתְחַתֵּן, עוֹד לֹא רָאָה מִמֶּנּוּ נְכָדִים, וְהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹנֶה אֶל אַבְרָהָם בְּדִרְישָׁה (בראשית כב, ב): "וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ".

זֶהוּ נִסָּיוֹן קָשֶׁה מְאֹד וּמֻכָּרָן שֶׁנִּרְאֶה כִּי הוּא הַקָּשֶׁה מִכֻּלָּם, מֻסְכָּם כִּמְעַט עַל כָּל הַמְּפָרְשִׁים כִּי זֶהוּ הַנִּסָּיוֹן הָאַחֲרוֹן שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ.

מַהוּ נִסָּיוֹן אֲמִתִּי?

וּמָה הָיָה הַנִּסָּיוֹן הָרִאשׁוֹן? גַּם כָּאן יֵשׁ מַחְלֹקֶת. רוֹב הַמְּפָרְשִׁים כִּמְעַט לְלֹא יוֹצֵא מִן הַכְּלָל סוֹבְרִים כִּי הַנִּסָּיוֹן הָרִאשׁוֹן שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה בְּאוּר כַּשְׂדִּים.

אַבְרָהָם אָבִינוּ גִּילָה אֶת קִיּוּמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְּבָרָא לְלֹא שֵׁה׳ הִתְגַּלָּה אֵלָיו אוֹ דִּבֵּר עִמּוֹ. הוּא הִתְבּוֹנֵן בָּעוֹלָם וְרָאָה אֶת מָה שֶׁכֻּלָּם לֹא רָצוּ לִרְאוֹת, כֵּיוָן שֶׁהָיוּ עֲסוּקִים

בְּתַאֲוֹותֵיהֶם. הוּא רָאָה כִּי יֵשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן וְיֵשׁ יוֹצֵר שֶׁיְּצִירָתוֹ מְעִידָה עָלָיו. אַבְרָהָם אָבִינוּ הִתְבּוֹנֵן בַּמַּהֲלָךְ שֶׁל הַיְרֵחַ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל הַכּוֹכָבִים שֶׁל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וְהִגִּיעַ לְבַד לַמַּסְקָנָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם. אַף אֶחָד לֹא דִּבֵּר אִתּוֹ לֹא הֵבִיאוּ לוֹ הוֹכָחוֹת וְנִסִּים מֵעַל לַטֶּבַע לְהוֹכִיחַ אֶת קִיּוּם ה׳, הוּא לֹא צָוָּה עַל יְדֵי אַף אֶחָד לַעֲשׂוֹת דָּבָר.

בְּאֵיזֶה גִּיל גִּילָה אַבְרָהָם אֶת ה׳? גַּם כָּאן יֵשׁ מַחְלֹקֶת! הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (נדרים לב.) כִּי כְּבָר בְּגִיל 3 מָצָא אֶת בּוֹרְאוֹ וְאִלּוּ הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר (בראשית רבה ל, ח) כִּי עָבְרוּ עָלָיו 48 שָׁנִים בָּהֶם חַי וְהִסְתּוֹבֵב בָּעוֹלָם הַזֶּה לִפְנֵי גִּלּוּי ה׳ בָּהֶן עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה בְּדִיּוּק כְּמוֹ כֻּלָּם. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לַמַּסְקָנָה בְּגִיל 48 שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים הוּא הִשְׁלִיךְ הַצִּדָּה אֶת כָּל מַהֲלַךְ הַמַּחְשָׁבָה שֶׁלּוֹ וְהַהִשְׁקָפוֹת עֲלֵיהֶן גָּדַל וּבְכָךְ הָיָה כָּל כָּךְ מְשֻׁנֶּה מִסְּבִיבָתוֹ עַד שֶׁהוּא הָיָה מֵעֵבֶר אֶחָד וְכָל הָעוֹלָם מֵהָעֵבֶר הַשֵּׁנִי, וְלָכֵן נִקְרָא אַבְרָהָם "הָעִבְרִי".

אַבְרָהָם אָבִינוּ הוּבַל אֶל מָקוֹם הַנִּקְרָא אוּר כַּשְׂדִּים, שָׁם יָשַׁב נִמְרוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁהִכְרִיז עַל עַצְמוֹ כֶּאֱלוֹהַּ וְעָשָׂה מֵעַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה. אָמַר נִמְרוֹד לְאַבְרָהָם כִּי יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה לְהַכִּיר בּוֹ כָּאֵל שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁיַּשְׁלִיכוּ אוֹתוֹ לָאֵשׁ, וְ"הָאֱלֹקִים" שֶׁהוּא מַאֲמִין בּוֹ שֶׁהוּא יַעֲזֹר לוֹ. כַּמּוּבָן שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ בָּחַר בָּאֶפְשָׁרוּת הַשְּׁנִיָּה.

אוֹתָם רְשָׁעִים הִבְעִירוּ אֵשׁ חַמָּה כָּל כָּךְ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר (פרשת נח) כִּי אִי אֶפְשָׁר הָיָה לְהִתְקָרֵב בִּכְלָל לִמְקוֹם הַבְּעֵרָה, וּמִי שֶׁאָפִילוּ רַק נָע לְכִוּונָה כְּבָר הָיָה נִשְׂרָף מֵרָחוֹק! לְבַסּוֹף בָּנוּ מַכְשִׁיר שֶׁיַּשְׁלִיךְ אֶת אַבְרָהָם אֶל הָאֵשׁ מֵרָחוֹק, כִּי לֹא נִתַּן הָיָה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְכָךְ אַבְרָהָם הֻשְׁלַךְ מֵרָחוֹק אֶל תּוֹךְ הָאֵשׁ, אַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצִּילוֹ בְּעַצְמוֹ וְכֻלָּם רָאוּ אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ

מְטַיֵּל בְּתוֹךְ הָאֵשׁ לְלֹא פְּגַע וְיוֹצֵא מִמֶּנָּה בָּרִיא וְשָׁלֵם וְהָיָה קְדוּשׁ ה׳ גָּדוֹל.

נִסָּיוֹן זֶה רָמוּז בַּתּוֹרָה בְּפָסוּק קָטָן וְסָתוּם (בראשית טו, ז): ״וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה׳ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָתֶת לְךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ״. רוֹב הַמְּפָרְשִׁים כָּתְבוּ כִּי זֶהוּ נִסָּיוֹן גָּדוֹל וְהוּא הָרִאשׁוֹן מִתּוֹךְ הָעֲשָׂרָה, הַנִּסָּיוֹן בּוֹ מָסַר אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ ה׳.

אֲבָל הָרַמְבַּ״ם כָּתַב (פרהמ״ש אבות ה, ג) אֶת הַצִּוּוּי ״לֶךְ לְךָ״ בְּתוֹר הַנִּסָּיוֹן הָרִאשׁוֹן וְלֹא מָנָה אֶת אוּר כַּשְׂדִּים שֶׁלֹּא כָּתוּב בְּמִפְרָשׁ בַּתּוֹרָה. מַדּוּעַ לָמוּת עַל קִדּוּשׁ ה׳ לֹא נֶחְשָׁב נִסָּיוֹן? כִּי ה׳ לֹא צִוָּה אוֹתוֹ; כַּאֲשֶׁר אָדָם פּוֹעֵל בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה, אֵין יֵצֶר רַע שֶׁיַּפְרִיעַ לוֹ. כַּאֲשֶׁר ה׳ מְצַוֶּה אוֹתָנוּ לָקוּם בַּבֹּקֶר לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן תִּרְאוּ כַּמָּה תֵּרוּצִים יֵשׁ לָנוּ לֹא לָבוֹא: ״מֻקְדָּם מִדַּי, מְאֻחָר מִדַּי, קַר מִדַּי, חָם מִדַּי״.

ה׳ מְצַוֶּה אוֹתָנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, כַּמָּה זֶה קָשֶׁה לָנוּ, בְּאֵיזוֹ כְּבֵדוּת וְחֹסֶר רָצוֹן אָנוּ עוֹשִׂים זֹאת לְעִתִּים קְרוֹבוֹת. מַדּוּעַ? הַאִם כִּי אָנוּ אֲנָשִׁים רָעִים? מְקֻלְקָלִים? נְחוּתִים? לֹא; כִּי יֵשׁ לָנוּ יֵצֶר הָרַע שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתָן מִצְוֹות.

וּמַדּוּעַ הַיֵּצֶר הָרַע מִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם? כִּי אָמְרוּ לָנוּ שֶׁאָנוּ חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּעֲשִׂים הַלָּלוּ; גַּם כַּאֲשֶׁר אוֹמְרִים לְיֶלֶד בְּגִיל 3 שֶׁהוּא חַיָּב לַעֲשׂוֹת דָּבָר מְסֻיָּם אַפִילוּ לְטוֹבָתוֹ שֶׁלּוֹ הַתְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנִית שֶׁלּוֹ תִּהְיֶה מִיָּד: ״לֹא רוֹצֶה״. מַדּוּעַ? יֵצֶר רַע. לֹא מוּכָן לְקַבֵּל הוֹרָאוֹת מֵאֲחֵרִים.

כַּאֲשֶׁר דָּוִד הַמֶּלֶךְ בָּרַח מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ שֶׁמָּרַד בּוֹ קִלֵּל אוֹתוֹ שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא קִלָּלָה נִמְרֶצֶת וְהִתְחַיֵּב בְּכָךְ מִיתָה, אֲבָל

כַּאֲשֶׁר חָזַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְכִסְאוֹ הִצְלִיחַ שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא לְהַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ כִּי לֹא יַהַרְגֶנּוּ. כַּאֲשֶׁר עָמַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, צִוָּה אֶת בְּנוֹ שְׁלֹמֹה (מלכים א ב, ח-ט): "וְהִנֵּה עִמְּךָ שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא בֶן הַיְמִינִי מִבַּחֲרִים וְהוּא קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת בְּיוֹם לֶכְתִּי מַחֲנָיִם וְהוּא יָרַד לִקְרָאתִי הַיַּרְדֵּן וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַּה' לֵאמֹר אִם אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב. וְעַתָּה אַל תְּנַקֵּהוּ כִּי אִישׁ חָכָם אָתָּה וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לּוֹ וְהוֹרַדְתָּ אֶת שֵׂיבָתוֹ בְּדָם שְׁאוֹל".

מִיָּד פּוֹנָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ לְקַיֵּם צַוָּאַת אָבִיו וְקוֹרֵא אֵלָיו אֶת שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא, כְּשֶׁהוּא מַתְנֶה עִמּוֹ אֶת הַתְּנַאי הַבָּא (מלכים א ב, לו-לז): "בְּנֵה לְךָ בַיִת בִּירוּשָׁלַם וְיָשַׁבְתָּ שָׁם וְלֹא תֵצֵא מִשָּׁם אָנֶה וָאָנָה. וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת נַחַל קִדְרוֹן יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת דָּמְךָ יִהְיֶה בְרֹאשֶׁךָ".

שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא הִצְטַוָּה לְחָיוֹת בְּאֹשֶׁר וּבְעֹשֶׁר עַד סוֹף יָמָיו בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם אַךְ לְעוֹלָם לֹא לָצֵאת מִמֶּנָּה הַחוּצָה אַחֶרֶת דָּמוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וְהוּא כַּמּוּבָן הִסְכִּים לַתְּנַאי וְחָזַר לְאַרְמוֹנוֹ שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב. הֵיכָן הַצַּוָּאָה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ? וּמַדּוּעַ אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִבְנוֹ "כִּי אִישׁ חָכָם אַתָּה"? מָה הֶחָכְמָה בַּהוֹרָאָה שֶׁנָּתַן לְשִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא?

אֶלָּא שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה הֶחָכָם מִכָּל אָדָם יָדַע כִּי אִם אוֹמְרִים לְאָדָם שֶׁאָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת דָּבָר מְסֻיָּם זֶה הַדָּבָר שֶׁהוּא הַכִּי יִרְצֶה לַעֲשׂוֹת. וְלָכֵן בָּאֶפְשָׁרוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּקְרְתָה בְּדַרְכּוֹ עָשָׂה שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא אֶת הַטָּעוּת הָאֱיֻמָּה לָצֵאת מִירוּשָׁלַיִם (מ"א ב, לט-מו):

> וַיְהִי מִקֵּץ שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּבְרְחוּ שְׁנֵי עֲבָדִים לִשְׁמְעִי אֶל אָכִישׁ בֶּן מַעֲכָה מֶלֶךְ גַּת וַיַּגִּידוּ לִשְׁמְעִי לֵאמֹר: "הִנֵּה עֲבָדֶיךָ בְּגַת". וַיָּקָם שִׁמְעִי וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וַיֵּלֶךְ גַּתָּה אֶל

אָכִישׁ לְבַקֵּשׁ אֶת עֲבָדָיו, וַיֵּלֶךְ שִׁמְעִי וַיָּבֵא אֶת עֲבָדָיו מִגַּת. וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה כִּי הָלַךְ שִׁמְעִי מִירוּשָׁלַם גַּת וַיָּשֹׁב. וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו: "הֲלוֹא הִשְׁבַּעְתִּיךָ בַּה' וָאָעִיד בְּךָ לֵאמֹר בְּיוֹם צֵאתְךָ וְהָלַכְתָּ אָנֹה וָאָנָה, יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת, וַתֹּאמֶר אֵלַי טוֹב הַדָּבָר שָׁמָעְתִּי. וּמַדּוּעַ לֹא שָׁמַרְתָּ אֵת שְׁבֻעַת ה' וְאֶת הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ"? וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל שִׁמְעִי: "אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר יָדַע לִבָּבְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי וְהֵשִׁיב ה' אֶת רָעָתְךָ בְּרֹאשֶׁךָ, וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ וְכִסֵּא דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן לִפְנֵי ה' עַד עוֹלָם". וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת בְּנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע וַיֵּצֵא וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיָּמֹת, וְהַמַּמְלָכָה נָכוֹנָה בְּיַד שְׁלֹמֹה.

שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא עָבַר עַל שְׁבוּעָתוֹ וְקִפַּח אֶת חַיָּיו עֲבוּר שְׁנֵי עֲבָדִים שֶׁלֹּא שָׁוִים אַף אַלְפִּית מֵרְכוּשׁוֹ הָרַב. וּמַדּוּעַ? כִּי הָיָה זֶה רַק תֵּרוּץ. הָיָה לוֹ דָּחַף בִּלְתִּי נִמְנָע לַעֲבוֹר עַל הַתְּנַאי שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, כִּי כַּאֲשֶׁר מְצַוִּים אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹת דָּבָר מְסֻיָּם אָנוּ מַרְגִּישִׁים צֹרֶךְ פְּנִימִי לְהִתְנַגֵּד!

לְאַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא הָיָה צִוּוּי לִקְפֹּץ לָאֵשׁ, רַק אַחֲרֵי שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה יֵשׁ מִצְוָה לִמְסֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ ה' בִּשְׁלֹשׁ הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת שֶׁהֵן בְּגֶדֶר "יֶהֱרֵג וּבַל יַעֲבוֹר" עֲבוֹדָה זָרָה גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. כַּאֲשֶׁר מִישֶׁהוּ מְצַוֶּה עָלֵינוּ לִרְצֹחַ אוֹ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה וְלֹא הוּא יַהֲרֹג אוֹתָנוּ, הִצְטַוִּינוּ לִמְסֹר נַפְשֵׁנוּ לְמִיתָה וְלֹא לַעֲבוֹר עַל עֲבֵרוֹת אֵלּוּ.

אֻמְנָם שָׁלוֹשׁ עֲבֵרוֹת אֵלּוּ הֵן בִּמְסֻגֶּרֶת 7 מִצְוֹוֹת בְּנֵי נֹחַ שֶׁגַּם הַגּוֹיִם מְחֻיָּבִים בָּהֶן וְאִם עוֹבְרִים עֲלֵיהֶן מֵרְצוֹנָם חַיָּבִים מִיתָה גַּם בִּזְמַן אַבְרָהָם אָבִינוּ, אֲבָל הֵיכָן הָיָה צִוּוּי לִמְסֹר נֶפֶשׁ אִם מַכְרִיחִים אוֹתָנוּ נֶגֶד רְצוֹנֵנוּ? בְּאוּר כַּשְׂדִּים עֲדַיִן לֹא הָיָה

צִוּוּי ה׳. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא דִּבֵּר עִם אַבְרָהָם אָבִינוּ מֵעוֹלָם עֲדַיִן, אָז אִם אֵין יֵצֶר רַע קַל יוֹתֵר לַעֲנוֹת: ״זְרֹק אוֹתִי לָאֵשׁ״.

אִם כֵּן, מַהוּ הַנְּסָיוֹן הָרִאשׁוֹן לְפִי הָרַמְבַּ״ם? ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ״ (בראשית יב, א). מַדּוּעַ זֶה נֶחְשָׁב לְנִסָּיוֹן? כִּי זוֹ הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁה׳ מְצַוֶּה אוֹתוֹ בְּקוֹם וַעֲשֵׂה מַעֲשֶׂה, וְכָל הָעֲצָמוֹת שֶׁלּוֹ כְּאָדָם רָגִיל, רָצוּ לִצְעֹק בְּאוֹתוֹ רֶגַע ״לֹא רוֹצֶה״, מַדּוּעַ? כִּי אַתָּה מְצַוֶּה עָלַי! כְּשֶׁמְּצַוִּים עָלֵינוּ קֹדֶם כָּל עוֹד בְּטֶרֶם אָנוּ שׁוֹמְעִים מָה מְבַקְּשִׁים מֵאִתָּנוּ וְאִם זֶה טוֹב אוֹ לֹא טוֹב לָנוּ, מִיָּד עוֹנִים ״לֹא רוֹצֶה״. ״אַתָּה מַכְרִיחַ אוֹתִי? לֹא רוֹצֶה״!

וְאַבְרָהָם קָם וְעָזַב הַכֹּל וְהָלַךְ לְאֶרֶץ שֶׁהוּא לֹא מַכִּיר וְלֹא רָאָה, זֶה הַנִּסָּיוֹן! אֲבָל הָאֱמֶת כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִים אֶת הַצִּוּוּי זֶה לֹא נִרְאָה לָנוּ כָּזֶה נִסָּיוֹן גָּדוֹל, כִּי כְּבָיְכוֹל הוּא יָשַׁב 70 שָׁנָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה שׁוֹנְאִים, שֶׁאֲפִילוּ אַבָּא שֶׁלּוֹ רוֹצֶה לַהֲרוֹג אוֹתוֹ שֶׁהֲרֵי הוּא מָסַר אוֹתוֹ לְנִמְרוֹד, וְהִנֵּה ה׳ אוֹמֵר לוֹ בְּכְבוֹדוֹ בְּעַצְמוֹ בּוֹא לְאֶרֶץ אַחֶרֶת וַאֲנִי מַבְטִיחַ לְךָ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ טוֹב יוֹתֵר פִּי אֶלֶף מֵעַכְשָׁו, אָז הֵיכָן הַנִּסָּיוֹן בִּכְלָל?

כְּשֶׁרַוָּק מֵבְטָל שֶׁגָּר בִּשְׂכִירוּת וְחָבֵר שֶׁלּוֹ מִתְקַשֵּׁר מֵאַמֶרִיקָה: ״תָּבוֹא אֲנִי אֲסַדֵּר לְךָ עֲבוֹדָה אֲנִי אֶדְאַג לְךָ לְבַיִת״, הוּא כְּבָר שׁוֹקֵל לַעֲזֹב אֶת הָאָרֶץ! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹתֵחַ לִי שַׁעַר: ״בּוֹא אֵלַי אֲנִי אֲסַדֵּר לְךָ מָקוֹם יוֹתֵר טוֹב״ בֶּטַח שֶׁאֲנִי אֶקְפֹּץ עַל הַמְּצִיאָה, מָה הַנִּסָּיוֹן כָּאן?

הַצִּוּוּי הָאֲמִתִּי עַל אַבְרָהָם

כָּתוּב בַּנִּסָּיוֹן הָרִאשׁוֹן: ״**לֵךְ לְךָ** מֵאַרְצְךָ״, וְאִלּוּ בַּנִּסָּיוֹן הָאַחֲרוֹן כָּתוּב (בראשית כב, ב): ״קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר

אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק, **וְלָךְ לְךָ** אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ". אֵלֶּה שְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת הַיְחִידִים בְּכָל הַתּוֹרָה בָּהּ כְּתוּבִים צֶמֶד הַמִּלִּים "**לֵךְ לְךָ**": בַּנְּסָיוֹן הָרִאשׁוֹן הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה (וּלְפִי הָרַמְבַּ"ם זֶה הַנִּסָּיוֹן הָרִאשׁוֹן בִּכְלָל), וּבַנְּסָיוֹן הָאַחֲרוֹן. בְּשׁוּם מָקוֹם אַחֵר לֹא כָּתוּב "**לֵךְ לְךָ**".

וְכֵיוָן שֶׁכָּל מָה שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָשָׂה הוּא בְּחֻזְקַת מַעֲשֵׂי אָבוֹת סִימָן לְבָנִים, צָרִיךְ לְהָבִין מִדּוּעַ דַּוְקָא כָּאן כָּתוּב "**לֵךְ לְךָ**"? צָרִיךְ לְהָבִין מָה הָיָה הַנִּסָּיוֹן בַּתְּחִלָּה וּמָה הָיָה הַנִּסָּיוֹן בַּסּוֹף. כֵּיצַד נִתַּן לְהַשְׁוּוֹת הַנִּסָּיוֹן בַּהַתְחָלָה לַעֲזֹב אֶת הַמָּקוֹם בּוֹ כֻּלָּם שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ וּמְבִיאִים אוֹתוֹ לְמָקוֹם מְצֻיָּן עִם הַבְטָחָה מֵה׳ לִרְאוֹת נִפְלָאוֹת לְנִסָּיוֹן בּוֹ יַקְרִיב אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ שֶׁהֶעֱמִיד לוֹ? הֵיכָן הַדִּמְיוֹן מַתְחִיל בִּכְלָל?

הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה הִיא שֵׁשׁ בָּעוֹלָם 50 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, וּמוּלָם 50 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. בְּשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה ה-50 אֲנִי מַגִּיעַ לַהַתְחָלָה שֶׁל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. כְּשֶׁאָנוּ נִגָּשִׁים לָשַׁעַר ה-50 תּוּפָן יְדִיעַת ה׳ בָּעוֹלָם וְהָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא יִהְיוּ כְּאֶחָד, וְזֶה מָה שֶׁיִּהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים.

אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנֵס לְשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה לִפְנֵי שֶׁנָּפַלְנוּ בְּשַׁעַר הַטֻּמְאָה הַמַּקְבִּיל לוֹ וְיָצָאנוּ מִמֶּנּוּ אָנוּ חַיָּבִים לַעֲבוֹר דֶּרֶךְ כָּל הַשְּׁעָרִים הַטְּמֵאִים וְלָצֵאת כְּדֵי לְהִכָּנֵס לָאוֹר הַמַּקְבִּיל. אֲבָל שַׁעַר הַטֻּמְאָה ה-50 לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִפָּתַח עַד שֶׁהַתּוֹרָה תֵּרֵד לְעוֹלָם וְנִסְבֹּל אֶת עֹל הַגָּלֻיּוֹת.

וְכָךְ כּוֹתֵב אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ (שמות ג, ט):

"כִּי עִקַּר הַגָּלוּת הוּא לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּטְמְאוּ בְּחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה ... וְהֻבְטַחְנוּ כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא יַשְׁפִּיעַ בָּנוּ אֵל עֶלְיוֹן תּוֹרַת חַיִּים שֶׁבְּשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים וְהַשָּׂגָתוֹ הוּא

בְּאֶמְצָעוּת הַגָּלֻיּוֹת וּבִפְרָט גָּלוּת הָאַחֲרוֹן אָנוּ מַשִּׂיגִים הַדָּבָר. וְטַעַם שֶׁנִּסְתַּכְּנוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּבֵרוּר שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים **לְצַד שֶׁלֹּא הָיוּ בְּנֵי תּוֹרָה**, מַה שֶּׁאֵין כֵּן דּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים בְּאֶמְצָעוּת תּוֹרָתָם יַשִּׂיגוּ לְכָנֵס לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים וּלְהוֹצִיא בָּלְעוֹ מִפִּיו, וְאָז סָפוּ תַּמּוּ בְּחִינַת הַטֻּמְאָה״.

תַּאֲרוּ לְעַצְמְכֶם מָה הָיָה קוֹרֶה אִם הָיָה נִפְתָּח שַׁעַר הַטֻּמְאָה ה־50 (הוּא שַׁעַר הַכְּפִירָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסִיּוּת) לִפְנֵי שֶׁהִצְטַבְּרוּ בְּיָדֵינוּ כָּל שְׁנוֹת הַתּוֹרָה מֵאָז מַתַּן תּוֹרָה וְעַד הַיּוֹם. הָיָה צָרִיךְ לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה וּלְפָרֵק אוֹתָהּ לְגוֹרְמֵי גּוֹרְמִים וּלְהוֹצִיא מִמֶּנָּה אַלְפֵי סְפָרִים לִפְנֵי שֶׁה׳ יִפְתַּח אֶת הַשַּׁעַר וְתִהְיֶה לָנוּ יְכֹלֶת לְהִתְמוֹדֵד אִתּוֹ.

הָיִינוּ צְרִיכִים אֶת כָּל הַנְּבִיאִים וְהַזְּקֵנִים וְהַשּׁוֹפְטִים, הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים הַסָּבוֹרָאִים וְהַגְּאוֹנִים וְהָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים וְאַחֲרוֹנֵי הָאַחֲרוֹנִים. הָיִינוּ צְרִיכִים אֶת רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, וְאֶת מָרָן הַבֵּית יוֹסֵף, אֶת רַבִּי עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא, אֶת רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר וְהַשַּׁ״ךְ וְהַט״ז. צָרִיךְ אֶת כֻּלָּם כִּי כַּשֶּׁה׳ פּוֹתֵחַ אֶת שַׁעַר הַטֻּמְאָה ה־50 בְּחָמֵשׁ דַּקּוֹת הוּא יִבְלַע אֶת כֻּלָּנוּ אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לָנוּ 3,000 שָׁנָה שֶׁל תּוֹרָה מֵאֲחוֹרֵינוּ.

בְּכָל שַׁעֲרֵי הַטֻּמְאָה הָאֲחֵרִים לֹא כָּפְרוּ הָאֲנָשִׁים בַּה׳ הֵם הָלְכוּ אַחַר הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו כב, יג): ״אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת״, כָּךְ תֵּאֵר הַנָּבִיא אֶת הִתְנַהֲגוּתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּימֵי בָּיִת רִאשׁוֹן שֶׁלִּפְנֵי הַחֻרְבָּן, אֲנָשִׁים הַהוֹלְכִים אַחֲרֵי הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁלָּהֶם. גַּם עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָבְדוּ לֹא הָיְתָה מִתּוֹךְ כְּפִירָה בְּכֹחוֹת עֶלְיוֹנִים, הִיא הָיְתָה אֱמוּנָה בְּכֹחַ רוּחָנִי, הֵבִינוּ שֶׁיֵּשׁ מַשֶּׁהוּ מֵעֲלֵיהֶם, רַק טָעוּ בַּהֲבָנָה מִי מֵעֲלֵיהֶם. אֲבָל בָּרוּר הָיָה לָהֶם שֶׁיֵּשׁ מִישֶׁהוּ מֵעֲלֵיהֶם.

כְּפִירָה וְאֶפִּיקוֹרְסִיוּת פְּרוּשָׁה: "אֵין כְּלוּם מֵעָלַי! אֲנִי וְרַק אֲנִי הוּא זֶה שֶׁקּוֹבֵעַ וְהַסִּבָּה הַיְחִידָה שֶׁאֲנִי לֹא רוֹצֵחַ וְגוֹנֵב וְעוֹשֶׂה מָה שֶׁבָּא לִי כִּי אֲנִי מְפַחֵד מֵהַמִּשְׁטָרָה, לֹא מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר". וְלָכֵן אָנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים בְּרִיוֹנִים שֶׁלֹּא פּוֹחֲדִים מֵהַמִּשְׁטָרָה אָז הֵם רוֹצְחִים וְגוֹנְבִים. מִי שֶׁלֹּא מְפַחֵד עוֹשֶׂה מָה שֶׁבָּא לוֹ. מִי שֶׁכֵּן מְפַחֵד לֹא עוֹשֶׂה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתָּפֵס. אֵין כָּאן יִרְאַת שָׁמַיִם יוֹתֵר, זוֹ הַכְּפִירָה וְהָאֶפִּיקוֹרְסִיוּת! וְזֶה הַשַּׁעַר שֶׁנִּפְתַּח בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ!

מוּלוֹ יֶשְׁנוֹ שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה הַ-50 שַׁעַר הָאֱמוּנָה הַתְּמִימָה, וְזֶה רָמוּז בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ בִּבְחִינַת מַעֲשֵׂי אָבוֹת סִימָן לְבָנִים. בַּנְּסָיוֹן הָרִאשׁוֹן כָּתוּב "**לֶךְ לְךָ**", שֶׁהִיא בִּבְחִינַת יְצִיאָה לְגָלוּת. הַמִּלָּה "**לֶךְ**" בְּגִימַטְרִיָּא הִיא 50, "**לֶךְ**" בְּגִימַטְרִיָּא הִיא גַּם 50. ה' מְצַוֶּה אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ "צֵא מִ-50 שַׁעֲרֵי טֻמְאָה! **לֶךְ לְךָ**, כִּי אַתָּה צָרִיךְ לַעֲבוֹר וּלְהִכָּנֵס בַּ-50 שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה", וּכְדֵי לַעֲשׂוֹת זֹאת יֵשׁ שְׁנֵי שְׁלַבִּים שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבוֹר. אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תהלים לד, טו): "סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב". קוֹדֶם כָּל סוּר מֵרָע: לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ.

כְּשֶׁאֲנִי מְצַוֶּה אָדָם לַעֲזֹב אֶת אַרְצוֹ לִכְאוֹרָה הַסֵּדֶר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָפוּךְ: קֹדֶם צֵא מֵהַבַּיִת, אַחֵר כָּךְ מֵהָעִיר, וּלְאַחַר מִכֵּן מֵהָאָרֶץ. אָז מַדּוּעַ כָּאן הַסֵּדֶר הָפוּךְ? כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר עַל יְצִיאָה מִשַּׁעֲרֵי טֻמְאָה, זֶה הַסֵּדֶר הַנָּכוֹן.

"לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ", קֹדֶם כָּל לָצֵאת וְלַעֲזֹב אֶת הַדְּבָרִים שֶׁמַּפְרִיעִים בִּכְלָלִיּוּת לָרוּחָנִיּוּת שֶׁלִּי, הָאַרְצִיּוּת שֶׁלִּי הַתַּאֲוֹוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁלִּי: אֲנִי אוֹהֵב לִישׁוֹן יוֹתֵר מִדַּי, לֶאֱכוֹל יוֹתֵר מִדַּי, לִשְׁתּוֹת יוֹתֵר מִדַּי, צָרִיךְ לָצֵאת מֵהַשְׁפָּעַת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ.

אַחֵרי זֶה עוֹלִים שָׁלָב, "מִמּוֹלַדְתְּךָ", הַסְּבִיבָה הַקְּרוֹבָה שֶׁלִּי, הֲרְגִלִים לֹא טוֹבִים שֶׁאֲנִי מַחֲזִיק בָּהֶם הַרְבֵּה זְמַן, חֲבֵרִים לֹא טוֹבִים שֶׁאֲנִי מִסְתּוֹבֵב עִמָּם, דְּבָרִים שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֵם לֹא בְּסֵדֶר וַאֲנִי מַחֲזִיק בָּהֶם וְעוֹשֶׂה אוֹתָם וּמְזֶה קָשֶׁה יוֹתֵר לְהִפָּטֵר.

לְבַסּוֹף "מִבֵּית אָבִיךָ", אֵלֶּה הַמִּדּוֹת שֶׁלִּי: אֲנִי כַּעֲסָן, אֲנִי קַמְצָן, אֲנִי קַנַּאי. מִזֶּה הֲכִי קָשֶׁה לָצֵאת. אָז הַתְּאוּר שֶׁל הַיְצִיאָה הוּא לְפִי סֵדֶר הַקֹּשִׁי בִּמְלֹאכֶת סוּר מֵרָע.

הַמִּלִּים "וְלֶךְ לְךָ" בַּנִּפָּיוֹן הָאַחֲרוֹן הֵם "וַעֲשֵׂה טוֹב". לָצֵאת מֵהַשַּׁעַר הַ-50 שֶׁל הַטֻּמְאָה וּלְהִכָּנֵס לְשַׁעַר הַ-50 שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שַׁעַר הָאֱמוּנָה הַתְּמִימָה. אֲנִי ה' אוֹמֵר לְךָ: קַח אֶת בִּנְךָ יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ חִכִּיתָ לוֹ מֵאָה שָׁנָה, וַאֲנִי הַבְטָחְתִּי לְךָ אִישִׁית שֶׁתִּרְאֶה מִמֶּנּוּ יְלָדִים, וַאֲנִי אוֹמֵר לְךָ תַּקְרִיב אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא רַוָק! אֲנִי זֶה שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ: לֵךְ אָמוּר לְכֻלָּם שֶׁיַּעַזְבוּ אֶת הָאֱלֹהִים הָאֲחֵרִים שֶׁלָּהֶם כִּי עֲבוֹדָתָם הוֹרֶשֶׁת אֶת הַקְּרָבַת יַלְדֵיהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ וַאֲנִי אֵל רַחְמָן, וְהִנֵּה אֲנִי אוֹמֵר לְךָ לְהַקְרִיב לִי בֵּן אָדָם! כָּל הַמִּפְעָל שֶׁבָּנִיתָ כָּל הַחַיִּים, כָּל הָאֱמוּנָה שֶׁלְּךָ, כָּל הָעֲבוֹדָה שֶׁלְּךָ כָּל הַחַיִּים וְהַמַּהוּת שֶׁלְּךָ מִיּוֹם שֶׁהִכַּרְתָּ בִּי, אֲנִי אוֹמֵר לְךָ זְרֹק הַכֹּל לַפַּח! תַּעֲשֶׂה בְּדִיּוּק הָפוּךְ! אֵיזוֹ אֱמוּנָה חֲזָקָה וּתְמִימָה צְרִיכָה לִהְיוֹת לְאָדָם לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת כָּזֶה מַעֲשֶׂה!

וְהִנֵּה מָה כָּתוּב בַּתּוֹרָה? "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹקִים" (בראשית כב, ג). "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר"! ה' לֹא הִקְצִיב לוֹ זְמַן לֹא אָמַר לוֹ "תָּבוֹא מָחָר". אֲבָל אֵצֶל אַבְרָהָם אֵין שְׁאֵלוֹת קָם בַּבֹּקֶר מִתְפַּלֵּל תְּפִילַת נֵץ, חוֹבֵשׁ אֶת הַחֲמוֹר אוֹסֵף אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו, אֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ, וְקָדִימָה הוֹלְכִים לִשְׁחוֹט אֶת בְּנֵי אֲהוּבִי!

לְעִתִּים אָדָם נִמְצָא בִּמְצוּקָה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב כַּשּׁוּרָה בִּשְׁעַת לָחַץ, וּמַחְשָׁבָה זוֹ יְכוֹלָה לְהִמָּשֵׁךְ כַּמָּה יָמִים בְּטֶרֶם תִּתְיַשֵּׁב עָלָיו דַּעְתּוֹ. לוֹקֵחַ לְאָדָם מְעַט זְמַן עַד שֶׁהוּא נִרְגַּע וְהוּא מֵבִין מָה הוּא עוֹשֶׂה. אָמְרוּ חֲכָמִים כִּי זְמַן כָּזֶה הוּא עַד 3 יָמִים.

רוֹאִים זֹאת בַּאֲבֵלִים לֹא עָלֵינוּ. אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (מועד קטן כז:) עַל הַפָּסוּק (ירמיהו כב, י): "אַל תִּבְכּוּ לְמֵת וְאַל תָּנֻדוּ לוֹ" - "אַל תִּבְכּוּ לְמֵת" יוֹתֵר מִדַּי "וְאַל תָּנֻדוּ לוֹ" יוֹתֵר מִכַּשֶּׁעוּר. הָא כֵּיצַד? שְׁלֹשָׁה יָמִים לְבֶכִי וְשִׁבְעָה לְהֶסְפֵּד וּשְׁלֹשִׁים לְגִהוּץ וּלְתִסְפֹּרֶת. כְּלוֹמַר, 3 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הָאֵבֶל הֵם לְבֶכִי. בַּ-3 הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים אִי אֶפְשָׁר לְנַחֵם אֶת הָאֵבֶל צָרִיךְ לָשֶׁבֶת בִּשְׁתִיקָה וּלְהַנְהֵן עִם הָרֹאשׁ, מָה שֶׁנֹּאמַר לוֹ הוּא יִפְרֹץ בְּבֶכִי. זֶה קָשֶׁה לוֹ, לֹא נִתְפַּס לוֹ בַּמֹּחַ. 3 יָמִים עַד שֶׁהוּא מַתְחִיל לְהֵרָגַע.

גַּם כָּאן אָמַר ה' לְאַבְרָהָם: "לֵךְ תַּקְרִיב אֶת הַבֵּן שְׁלְךָ", זֶה עִנְיָן גָּדוֹל. לָכֵן שָׁלַח לְהַקְרִיבוֹ בְּמָקוֹם הָרָחוֹק שְׁלוֹשָׁה יָמִים מִמְּקוֹם הִמָּצְאוֹ, וּבְכָל הַזְּמַן הַזֶּה לֹא דִּבֵּר אִתּוֹ בַּשְּׁנִית עַד לַעֲקֵדָה עַצְמָהּ, שֶׁתִּתְיַשֵּׁב עָלָיו דַּעְתּוֹ.

וּמִי כֵּן דִּבֵּר אִתּוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלָּלוּ? הַיֵּצֶר הָרַע. "אוּלַי לֹא הֵבַנְתָּ טוֹב? הוּא לֹא אָמַר לְךָ 'מָחָר', חָרֵי הוּא הִבְטִיחַ לְךָ יְלָדִים מִיִּצְחָק, חַכֵּה שֶׁיִּתְחַתֵּן וְתִרְאֶה מִמֶּנּוּ בָּנִים, תַּעֲשֶׂה בְּרִית לַיֶּלֶד וְאַחַר כָּךְ תַּעֲשֶׂה 'בְּרִית' לָאַבָּא. חַכֵּה קְצָת מָה הַלַּחַץ? וּמָה עִם חִלּוּל ה'? יֹאמְרוּ יְהוּדִי מַקְרִיב בֵּן אָדָם? אוּלַי לֹא הֵבַנְתָּ? תִּשְׁאַל עוֹד פַּעַם".

וְאַבְרָהָם? כְּלוּם. 3 יָמִים בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מְדַבֵּר אִתּוֹ, רַק יֵצֶר הָרַע. וְאַבְרָהָם לֹא זָז יְמִינָה וּשְׂמֹאלָה, עוֹקֵד אֶת בְּנוֹ וּבָא לְשָׁחֲטוֹ. רַק אָז ה' שׁוֹלֵחַ אֵלָיו מַלְאַךְ לַעֲצֹר אוֹתוֹ.

זוֹ אֱמוּנָה תְּמִימָה! לָלֶכֶת גַּם נֶגֶד ׳הַשֵּׂכֶל׳. זוֹ הַיְצִיאָה מִשַּׁעַר הַכְּפִירָה.

וְהֵיכָן מִתְבַּצַּעַת הָעֲקֵדָה? עַל הַר הַמּוֹרִיָּה, שָׁם נִבְנוּ בָּתִּים רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וְשָׁם יַעֲמוֹד הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי וְהָאַחֲרוֹן שָׁם תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה לְשָׁם יָבוֹא הַמָּשִׁיחַ. זֶה הָרֶמֶז לָנוּ, רוֹצִים שֶׁמָּשִׁיחַ יָבוֹא? אָז נַעֲבֹד אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת.

צָרִיךְ לִזְכֹּר שֶׁבָּרֵגַע שֶׁנִּפְתַּח שַׁעַר הַטֻּמְאָה ה־50 הִתְחִילָה תְּנוּעַת הַהִשְׁכָּלָה הַיְּדוּעָה לְשִׁמְצָה לִשְׁלֹחַ אֶת יָדֶיהָ בִּצְעִירֵי הַצֹּאן. מָחֲקוּ לָאָבוֹת שֶׁלָּנוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּשֶׁהָיוּ קְטַנִּים. אֲנַחְנוּ נוֹלַדְנוּ כְּבָר לְתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ. הִגִּיעָנוּ לְמַצָּבוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁחַי בְּעוֹלָם שָׁלֵם שֶׁלֹּא מַכִּיר וְיוֹדֵעַ אֶת ה׳ וְהוֹלֵךְ אַחֲרֵי תַּאֲוֹתָיו. צָרִיךְ לְהַזְכִּיר לָנוּ מִי אֲנַחְנוּ.

לִזְכֹּר מִי אֲנַחְנוּ

מַעֲשֶׂה בְּצַיָּד שֶׁהִתְמַחָה בְּצַיִד עוֹפוֹת וְחַיּוֹת נְדִירוֹת. וְהִנֵּה בְּסִיּוּרָיו הוּא מַגִּיעַ לְאֵזוֹר כַּפְרִי בְּמָקוֹם מְרֻחָק, וְהוּא רוֹאֶה אָדָם כַּפְרִי פָּשׁוּט שֶׁמְּטַפֵּל בְּלוּל תַּרְנְגוֹלוֹת עָנָק. לְפֶתַע מַבְחִין הַצַּיָּד כִּי בְּמֶרְכַּז הַלּוּל עוֹמֵד נָשֶׁר קֵרֵחַ שָׁחֹר וְגָדוֹל, עוֹף נָדִיר מְלֻךְ הָעוֹפוֹת, וּמְנַקֵּר גַּרְגְּרִים כִּשְׁאָר הַתַּרְנְגוֹלוֹת. מִיַּד נִגַּשׁ הַצַּיָּד לַכַּפְרִי וּמַצְבִּיעַ עַל הַנָּשֶׁר:

- ״מָה הַסִּפּוּר שֶׁלּוֹ״?
- ״עַל מָה אַתָּה מְדַבֵּר? עַל הַתַּרְנְגוֹל הַשָּׁחוֹר״?

הַצַּיָּד הֵבִין כִּי לָאִכָּר אֵין מֻשָּׂג מִי הוּא הַנָּשֶׁר הַשָּׁחוֹר וּבְרַוַּאי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת שָׁוְיוֹ שֶׁל הָעוֹף הַנָּדִיר, וְלָכֵן הִמְשִׁיךְ לְשׂוֹחֵחַ עִמּוֹ בְּתְמִימוּת:

- ״כֵּן, מָה הַסִּפּוּר שֶׁל הַתַּרְנְגוֹל הַשָּׁחוֹר״?

- ״תִּשְׁמַע, יוֹם אֶחָד בָּאתִי לְהַאֲכִיל אֶת הָעוֹפוֹת רָאִיתִי גּוֹזָל שָׁחוֹר מְחוּץ לַלּוּל הִכְנַסְתִּי אוֹתוֹ פְּנִימָה וּמֵאָז הוּא שָׁם״,
- ״אֲנִי רוֹצֶה לִקְנוֹת אוֹתוֹ, כַּמָּה אַתָּה דּוֹרֵשׁ עֲבוּרוֹ״?
- ״כְּמוֹ כָּל הַתַּרְנְגוֹלוֹת, לְפִי מִשְׁקָל״!

שָׁם הָאִכָּר אֶת הַנֶּשֶׁר עַל הַמִּשְׁקָל וּמָכַר לוֹ אוֹתוֹ בְּתוֹר תַּרְנְגוֹל גָּדוֹל, הָרֶוַח הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לוֹ אִי פַּעַם מִתַּרְנְגוֹל אֶחָד. הַצַּיָּד יָצָא מִן הַחַנוּת כְּשֶׁהוּא לָקַח אִתּוֹ אֶת מֶלֶךְ הָעוֹפוֹת תַּחַת יָדוֹ. הִכְנִיסוֹ הַצַּיָּד אֶל בֵּיתוֹ וְהוֹרָה לוֹ: ״עוּף״! הוּא הִפְרִיחַ אוֹתוֹ עִם יָדָיו, אַךְ זֶה טִלְטֵל מְעַט אֶת כְּנָפָיו כְּמוֹ תַּרְנְגוֹל שֶׁקּוֹפֵץ עַל גַּבֵּי מַדְרֵגוֹת, נַחַת עַל הַקַּרְקַע וְהִמְשִׁיךְ לְנַקֵּר עַל הָרִצְפָּה.

הַצַּיָּד הִתְעַצְבֵּן: ״אַתָּה נָשֶׁר״! תָּפַס אוֹתוֹ בְּגוּפוֹ, עָלָה עִמּוֹ לַגַּג בֵּיתוֹ וְהוֹרָה לוֹ: ״עוּף״! הַנָּשֶׁר טִלְטֵל בִּכְנָפָיו כְּתַרְנְגוֹל מְפֻחָד שֶׁמֻּשְׁלָךְ מִגֹּבַהּ שֶׁל כַּמָּה מֶטְרִים. הוּא לֹא יוֹדֵעַ לָעוּף! אֵיכְשֶׁהוּ הוּא מַצְלִיחַ לִנְחוֹת עַל הַקַּרְקַע, לֹא מֵבִין בִּכְלָל שֶׁכְּנָפָיו הָאֲרֻכּוֹת סִיְּעוּ לוֹ בַּמְּלָאכָה, וְהִמְשִׁיךְ לְנַקֵּר בָּרִצְפָּה.

אָמַר הַצַּיָּד לְעַצְמוֹ שֶׁכָּךְ לֹא יָכוֹל לְהִמָּשֵׁךְ וְהוּא אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְוַתֵּר לוֹ. כָּאַב לוֹ לִרְאוֹת אֶת מֶלֶךְ הָעוֹפוֹת מְקַרְקֵר כְּתַרְנְגֹלֶת טִפְּשָׁה. הוּא נָסַע עִם הַנָּשֶׁר בְּמַעֲלֵה הַר גָּבוֹהַּ, עָמַד מֵעַל אֶחָד הַצּוּקִים, תָּפַס אֶת הַנָּשֶׁר בְּיָדָיו וְצָעַק לוֹ בָּאָזְנוֹ: ״תַּקְשִׁיב לִי טוֹב טוֹב! אַתָּה נָשֶׁר! אַתָּה לֹא תַּרְנְגוֹל״! וְהִשְׁלִיךְ אוֹתוֹ בָּאֲוִיר.

בַּמֶּטְרִים הָרִאשׁוֹנִים הַנָּשֶׁר צָוַח וְטִלְטֵל כְּנָפָיו כְּתַרְנְגֹלֶת מְפֻחֶדֶת, אֲבָל כְּכָל שֶׁנִּמְשְׁכָה הַדֶּרֶךְ אֶל הַתְּהוֹם הִגִּיעָה אֵלָיו הַהֲבָנָה כִּי זֶה לֹא יַסְפִּיק לוֹ הַפַּעַם! בְּאִינְסְטִינְקְט חַיָּתִי שֶׁהוּא לֹא הָיָה מוּדָע אֵלָיו, הוּא פָּרַשׂ אֶת כְּנָפָיו וְקָלַט שֶׁהוּא עָף! הוּא נָשֶׁר! זֶה הָעוֹף שֶׁעָף הֲכִי גָּבוֹהַּ שֶׁמַּגִּיעַ לִגְבָהִים שֶׁצִּפּוֹרִים

אֲחֵרוֹת לֹא יְכוֹלוֹת לְהַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כִּי הַחַמְצָן שָׁם דָּלִיל, רַק הוּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְשָׁם! אֲבָל הוּא נוֹלָד בָּלוּל אָז הוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא תַּרְנְגוֹל. בִּשְׁבִילוֹ לָעוּף שֶׁזֶּה אָמוּר לִהְיוֹת הַדָּבָר הַכִּי טִבְעִי, הָפַךְ לִהְיוֹת הַכִּי קָשֶׁה כִּי הָרַעְיוֹן לָעוּף לֹא קַיָּם בְּעוֹלָם הַמֻּשָּׂגִים שֶׁלּוֹ בִּכְלָל.

וְזֶה מָה שֶׁקּוֹרֶה לָדוֹר שֶׁלָּנוּ. זֶה תִּקּוּן שֶׁל עֲבוֹדַת ה׳ בִּתְמִימוּת. דּוֹר שֶׁנּוֹלַד לְתוֹךְ עוֹלָם שֶׁאֵין בּוֹ תְּמִימוּת, לָקְחוּ אוֹתָם נְשָׁרִים קְטַנִּים שָׁמוּ אוֹתָם בָּלוּל וְהִדְלִיקוּ לָהֶם טֶמְבֶּלְוִיזְיָה וְרַדְיוֹ וְאִינְטֶר-מֵת וְהִכְנִיסוּ לָהֶם טֶמְאָה לְתוֹךְ הָעֵינַיִם לְתוֹךְ הַנְּשָׁמָה. ״גִּמְדוּ״ אוֹתָם מִבְּחִינָה רוּחָנִית עַד שֶׁנִּהְיוּ בְּגֹדֶל שֶׁל אֲפוּנָה.

מֶחְקָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּעוֹלָם הֶרְאוּ כִּי עַד גִּיל 10 יֶלֶד רוֹאֶה בַּטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי מִקְרֵי יֶרִי, אַלְפֵי מִקְרֵי רֶצַח, עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי מִקְרֵי אַלִּימוּת, וְעוֹד מֵאוֹת מִקְרִים שֶׁאֵין רָאוּי לְהַעֲלוֹתָם עַל הַכְּתָב. וְכָל זֶה בַּטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה! בַּסָּלוֹן! בְּתוֹךְ הָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ! יוֹשֵׁב לְיַד אָבִיו בְּשָׁעָה 7 בָּעֶרֶב וְצוֹפִים בְּיַחַד, ״חֲוָיָה מִשְׁפַּחְתִּית״! וְזֶה רַק עַד גִּיל 10! אֵיזוֹ תְּמִימוּת יְכוֹלָה לִהְיוֹת לְבֶן אָדָם כָּזֶה?

עַכְשָׁו נֹאמַר לְאָדָם כָּזֶה: ״לֵךְ דַּבֵּר עִם ה׳״, הוּא יִסְתַּכֵּל עָלֵינוּ כְּאִלּוּ נָפַלְנוּ מֵאֵיזֶה כּוֹכָב אַחֵר. ״מָה זֶה ה׳? מָה אַתֶּם רוֹצִים מִמֶּנִּי בִּכְלָל״? בָּרֶגַע שֶׁאָדָם כָּזֶה מְגַלֶּה שֶׁיֵּשׁ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, הוּא שָׂמֵחַ! וְכָל מִצְוָה קְטַנָּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, בַּשָּׁמַיִם נִגְרָם רַעַשׁ גָּדוֹל!

כִּי זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל הַדּוֹר שֶׁלָּנוּ, לַעֲבֹד אֶת ה׳ בִּתְמִימוּת. לֹא לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹנוֹת מַדּוּעַ אֲנִי לֹא כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא הוּא יָדַע אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּעַל פֶּה. זֶה לֹא הַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ! לָדוֹר שֶׁל רַבִּי

עֲקִיבָא הָיָה אֶת שַׁעַר הַטֻּמְאָה שֶׁלּוֹ, נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ. בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ זֶה שַׁעַר אַחֵר. זָרְקוּ אוֹתָנוּ בְּעוֹלָם שֶׁל תָּכְנִיּוֹת טְמְבְּלְוִיזְיָה מְטֻנָּפוֹת אִינְטֶר-מֵת טָמֵא, וּפִתְאוֹם צָרִיךְ לַעֲבוֹר לְתוֹרָה ! לַעֲזֹב אֶת "הָאָח הַגָּדוֹל" בַּטְּמְבְּלְוִיזְיָה לַעֲבוֹר לַ"אַחוֹת קְטַנָּה" בִּתְפִלַּת יוֹם הַכִּפּוּרִים.

כָּךְ יוֹצְאִים מִשַּׁעַר הַטֻּמְאָה ה-50. אָנוּ בָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְבֵית הַמִּדְרָשׁ שׁוֹמְעִים דִּבְרֵי תוֹרָה, שָׁרִים וּמִתְפַּלְלִים לַה'. זֶה הַתִּקּוּן ! זֶה מָה שֶׁיָּבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה ! "אֲבָל אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ אֶת כָּל הַשַּׁ"ס בְּעַל פֶּה". מִי בִּקֵּשׁ מִמֶּנִּי ? בִּקְּשׁוּ מִמֶּנִּי לַעֲבֹד אֶת ה' בִּתְמִימוּת.

הַדֶּרֶךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל סַבָּא

סָבָא שֶׁלָּנוּ עָבַד אֶת ה' בִּתְמִימוּת וּבְקַלּוּת, כִּי הוּא נוֹלַד לִפְנֵי שֶׁשַּׁעַר הַטֻּמְאָה ה-50 נִפְתָּח. הַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ הוּא לַחְזֹר לִהְיוֹת כְּמוֹ סָבָא וְסַבְתָּא, לֹא לְצַחוֹק עֲלֵיהֶם אֶלָּא לְקַנֵּא בָּהֶם קְנָאַת סוֹפְרִים וְלִלְמֹד מֵהֶם. נֵלֶךְ אֶל הַזְּקֵנִים שֶׁיְּחַכִּימוּ אוֹתָנוּ אֵיךְ לַעֲבוֹד אֶת ה' בִּתְמִימוּת. אֵיךְ לְהַדְלִיק נֵר אוֹ לָשִׂים יָד עַל הַמְּזוּזָה וּלְדַבֵּר עִם ה' וְעִם הַצַּדִּיקִים כְּאִלּוּ הֵם חֲבֵרִים שֶׁלָּנוּ וְנִמְצָאִים לְיָדֵינוּ. כָּךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת ! זֶה מָה שֶׁיָּבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה !

וְרַק אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת זֹאת ! לֹא הַדּוֹר שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא הִצְלִיחַ לְהָבִיא אֶת הַמָּשִׁיחַ וְלֹא דּוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זֶה הַתִּקּוּן **שֶׁלָּנוּ** ! "לֶךְ לְךָ" ! אֶת זֶה קִבַּלְנוּ מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ בִּירוּשָׁה. "וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה" נַעֲלֶה אֶת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלָּנוּ עַל הַמּוֹקֵד ! מֵהַיּוֹם אֲנַחְנוּ עוֹבְדִים אֶת ה' בִּתְמִימוּת. מֵהַיּוֹם מָה שֶּׁה' אוֹמֵר לָנוּ אָנוּ עוֹשִׂים בְּלִי שְׁאֵלוֹת. לֹא מְבִינִים ? לֹא צָרִיךְ לְהָבִין ! לְהַשְׁלִיךְ הַצִּדָּה אֶת "הַשֵּׂכֶל" ! יֵשׁ לָנוּ אֶת הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה ! נַעֲזֹב אֶת הַדַּעַת שֶׁל פְּרִי עֵץ

הַדַּעַת, נֶאֱחַז בְּדַעַת תּוֹרָה דַּעַת ה׳ ! נֵלֵךְ עִם עֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלָּנוּ עַד הַסּוֹף וְה׳ יֵלֵךְ עִמָּנוּ עַד הַסּוֹף הַטּוֹב. וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה תְּמִימָה זוֹ נֵצֵא לְגַמְרֵי מִשַּׁעַר הַ-50 שֶׁל הַטֻּמְאָה אֶל תּוֹךְ שַׁעַר הַ-50 שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, וְנִזְכֶּה לִרְאוֹת בַּגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה.

מגמילות חסדים להצלת נפשות

הָבֵא זְכוּת וְהַפְּטֵר

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (שבת קנא:): "כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם", וְאִלּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר כָּתוּב (ברכות לג.): "כָּל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו". אַךְ מָה קוֹרֶה כַּאֲשֶׁר אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת? אוֹמֵר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו"מ קטז) שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ כִּי יְרַחֲמוּ עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם בְּשֶׁל מַעֲשֵׂהוּ וְלָכֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתֵּן לוֹ דַּעַת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְקַבֵּל רַחֲמִים מִן הַשָּׁמַיִם! וְעַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה נִצּוֹל מֵעֲבֵרוֹת כִּי "אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת" (סוטה ג.), וּמִמֵּילָא כַּאֲשֶׁר יִתְּנוּ לוֹ דַּעַת הֲרֵי לֹא יָבוֹא לַעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת וְנִמְצָא כִּי בְּכָךְ שֶׁרִחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת זָכָה לְהִנָּצֵל מֵעֲבֵרוֹת!

כֵּן כָּתוּב בַּגְּמָרָא (שבת יב.) כִּי כַּאֲשֶׁר מְבַקְּרִים חוֹלֶה בְּשַׁבָּת וּמְבַקְּשִׁים לְהִתְפַּלֵּל עָלָיו וּלְבָרְכוֹ שֶׁיִּתְרַפֵּא מֵחָלְיוֹ יֵשׁ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּלָשׁוֹן מְיֻחֶדֶת מִכֵּיוָן שֶׁאָסוּר לִגְרֹם צַעַר אוֹ לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹת אִישִׁיוֹת בְּשַׁבָּת וְלָכֵן יֹאמְרוּ בְּשִׁנּוּי לָשׁוֹן כְּגוֹן: "שַׁבָּת הִיא מִלְּזָעוֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא", וְרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: "יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם". מָה הַקּוֹ הַמַּחֲבֵר בֵּין כָּל הָאֲמִירוֹת הַלָּלוּ עַל רַחֲמִים וּמָה אָנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד מִמַּאֲמְרֵי חַזַ"ל הַלָּלוּ לְחַיֵּי הַיּוֹם-יוֹם שֶׁלָּנוּ?

מִי שֶׁזָּקוּק לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם כְּגוֹן חוֹלֶה וְרוֹצֶה שֶׁיְּרַחֲמוּ עָלָיו אוֹמְרִים לוֹ: "הַבָּא זְכוּת וְהִפָּטֵר". לָכֵן כִּדְאִי לָדַעַת כִּי גַּם אִם אָדָם מַרְגִּישׁ בָּרִיא בַּגּוּף וּבַנֶּפֶשׁ בָּרוּךְ ה', יֵשׁ לוֹ מִשְׁפָּחָה וּמָמוֹן, שֶׁיֵּדַע כִּי טוֹב תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל גַּם עַל כָּל הַטּוֹב שֶׁכְּבָר יֵשׁ בְּיָדָיו חֲרֵי אֵין זֶה מוּבָן מֵאֵלָיו. אִם יִקָּחוּ לְאָדָם אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁקִּבֵּל וְהוּא יְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ חֲזָרָה יֹאמְרוּ לוֹ: "הָבֵא זְכוּת וְהִפָּטֵר".

כְּשֶׁאֲנִי מְבַקֵּשׁ בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּרִיאוּת שֶׁהִיא תִּשָּׁאֵר אֶצְלִי אָז בַּקָּשָׁה זוֹ הִיא מֵאוֹצָר מַתְּנוֹת חִנָּם שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, לֹא צָרִיךְ זְכֻיּוֹת בִּשְׁבִיל כָּךְ מַתְּנַת חִנָּם הִיא מַתְּנַת חִנָּם. לָכֵן תָּמִיד טוֹב לְבַקֵּשׁ גַּם עַל כָּל הַטּוֹב שֶׁכְּבָר יֵשׁ לָנוּ כִּי אַף אֶחָד לֹא הִבְטִיחַ לָנוּ שֶׁמָּה שֶׁיֵּשׁ בְּיָדֵינוּ יִשָּׁאֵר אֶצְלֵנוּ. לָכֵן אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (שבת לב.): "לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים עַד שֶׁלֹּא יֶחֱלֶה שֶׁאִם יֶחֱלֶה אוֹמְרִים לוֹ הָבֵא זְכוּת וְהִפָּטֵר", כְּלוֹמַר בְּמִדָּה וְהָאָדָם כְּבָר נִקְלַע לְמַצָּב בּוֹ הוּא זָקוּק לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם אָז אוֹמְרִים לוֹ: "הָבֵא זְכוּת וְהִפָּטֵר".

אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַס עַל יִשְׂרָאֵל, לָכֵן הוּא מְגַלְגֵּל לְיָדָיו זְכוּת לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְאִם יְנַצֵּל אוֹתָהּ אָזַי הוּא יִתֵּן לוֹ דַּעַת

כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְרַחֵם עָלָיו. אִם אָדָם יְרַחֵם עַל אֲחֵרִים יְרַחֲמוּ עָלָיו. רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כּוֹתֵב (לקו״מ קיט):

״שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת דַּעַת כִּי כָּל יְמוֹת הַחוֹל כְּתִיב (במדבר יא, ח): 'שָׂטוּ הָעָם וְלָקְטוּ', בִּשְׁטוּתָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (שמות, סג.), אֲבָל בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לְכָל אֶחָד. וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים הַמְבַקְּרִים לַחוֹלֶה: 'יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם', הַיְנוּ שֶׁהַשַּׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינוֹת דַּעַת, יְכוֹלָה שֶׁתְּרַחֵם, לָשׁוֹן נוֹכֵחַ, הַיְנוּ שֶׁתְּרַחֵם אַתָּה, שֶׁיִּהְיוּ לְךָ רַחֲמִים עַל אֲחֵרִים, עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ לְךָ מִבְּחִינוֹת שַׁבָּת. וְכֵיוָן שֶׁיִּהְיוּ לְךָ רַחֲמִים בְּוַדַּאי יְרַחֲמוּ עָלֶיךָ מִן הַשָּׁמַיִם״.

שִׁשָּׁה יָמִים בַּשָּׁבוּעַ טָרְחוּ אַנְשֵׁי הַמִּדְבָּר לְלַקֵּט אֶת הַמָּן, וְאִלּוּ בְּיוֹם שַׁבָּת הָיְתָה לָהֶם מְנוּחָה מֵאַחַר וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי קִבְּלוּ מָנָה כְּפוּלָה. ״**שָׂטוּ** הָעָם וְלָקְטוּ״ שָׂטוּ מִלְּשׁוֹן לְשׁוֹטֵט, אֲבָל גַּם לְשׁוֹן שְׁטוּת, חֹסֶר דַּעַת. שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחוֹל בַּשָּׁבוּעַ הֵן בְּחִינַת חֹסֶר דַּעַת, וְאִלּוּ הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא נִצְרָךְ לְשׁוֹטֵט, שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּמַצָּב שֶׁל שְׁטוּת, הִיא מִבְּחִינַת דַּעַת. לָכֵן כְּשֶׁאוֹמְרִים עַל הַשַּׁבָּת: ״יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם״, כְּבָיכוֹל זֶה רֶמֶז לָנוּ: ״אִם יֵשׁ לְךָ דַּעַת הִיא יְכוֹלָה לִגְרֹם לְךָ שֶׁאַתָּה **תְּרַחֵם**, אַתָּה תְּרַחֵם עַל אֲחֵרִים, כִּי אִם תְּרַחֵם עַל אֲחֵרִים יְרַחֲמוּ עָלֶיךָ מֵהַשָּׁמַיִם״.

אֲבָל מַסְבִּיר רַבִּי נַחְמָן (שם):

״כַּעַס שֶׁהוּא הֵפֶךְ הָרַחֲמָנוּת הוּא מֵחֲמַת כְּסִילוּת כַּכָּתוּב (קהלת ז, ט): 'כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ'. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לג.): 'כָּל מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו', כִּי אִם אֵין בּוֹ דֵּעָה אֵין בּוֹ רַחֲמָנוּת כִּי כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ״.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הֶחְכָּם מִכָּל אָדָם מְגַלֶּה לָנוּ כִּי ״כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ״, כְּלוֹמַר אָדָם שֶׁהוּא כְּסִיל שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת מוֹצֵא עַצְמוֹ כָּל הַזְּמַן כּוֹעֵס וּמִתְמַרְמֵר עַל כָּל מָה שֶׁקּוֹרֶה לוֹ.

אָדָם כָּזֶה לֹא יָכוֹל לְרַחֵם עַל אֲחֵרִים וְלָכֵן אָסוּר לְרַחֵם עַל הַחָסַר דַּעַת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא מְרַחֵם עַל אֲחֵרִים אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו.

נִמְצָאנוּ לְמֵדִים כָּאן יְסוֹד גָּדוֹל לַחַיִּים, עֵצָה כֵּיצַד לִפְעֹל כְּשֶׁאָנוּ זְקוּקִים לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם. כָּל אֶחָד זָקוּק לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם בַּפַּעַם כָּזוֹ אוֹ אַחֶרֶת אִם בִּרְפוּאָה אִם בְּפַרְנָסָה אִם בְּשָׁלוֹם בָּיִת. אָז אִם אָנוּ נִקְלָעִים לִמְצוּקָה, מֵעֵבֶר לִתְפִלּוֹתֵינוּ וּבַקָּשָׁתֵנוּ לְעֶזְרָה מִשָּׁמַיִם עָלֵינוּ לְרַחֵם עַל אֲחֵרִים לַעְזוֹר לַזּוּלַת וּמִמֵּילָא כְּשֶׁנְּרַחֵם עַל אֲחֵרִים יְרַחֲמוּ עָלֵינוּ. כִּי כַּאֲשֶׁר כְּבָר נִקְלַעְנוּ לִמְצוּקָה וְאָנוּ מְבַקְּשִׁים לְהִשְׁתַּחְרֵר מִמֶּנָּה בְּכֹחוֹת עַצְמֵנוּ אוֹמְרִים לָנוּ: "הָבֵא זְכוּת וְהִפָּטֵר". אִם כֵּן זוֹ הַזְּכוּת שֶׁלִּי שֶׁאֲנִי מֵבִיא לְבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה - אֲנִי מְרַחֵם עַל אֲחֵרִים.

שְׁפִיכַת דְּמִים

אַחַת הַזְּכֻיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ זִכָּנוּ לַעֲשׂוֹתָהּ הִיא הַצְּדָקָה, וְלָכֵן כָּל הַנּוֹתֵן צְדָקָה בְּחִינַת "מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת" זוֹכֶה שֶׁיְּרַחֲמוּ עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם. מַדּוּעַ? כִּי צְדָקָה נַעֲשֵׂית בְּדָמִים. "דָּמִים" פֵּרוּשׁוֹ כֶּסֶף אַךְ גַּם פֵּרוּשׁוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יב, כג): "כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ". כַּאֲשֶׁר אָדָם נוֹתֵן מִכַּסְפּוֹ הוּא נוֹתֵן מִנַּפְשׁוֹ שֶׁלּוֹ לְאַחֵר. וְאָדָם מַרְגִּישׁ זֹאת עַל בְּשָׂרוֹ. כַּאֲשֶׁר אָדָם מְבַזְבֵּז אֶת כַּסְפּוֹ עַל עַצְמוֹ חֲרֵי הַנֶּפֶשׁ נִשְׁאֶרֶת אֶצְלוֹ שֶׁהַכֶּסֶף מְתֻרְגָּם לְחֵפֶץ אַחֵר שֶׁנּוֹתֵר בְּיָדָיו, אֲבָל כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ צְדָקָה עֲבוּר מִישֶׁהוּ אַחֵר וְהוּא נוֹתֵן הוּא מַרְגִּישׁ שֶׁהוּא נוֹתֵן מִנַּפְשׁוֹ מַמָּשׁ לְלֹא קֶשֶׁר לְגֹדֶל הַסְּכוּם. קָשֶׁה לוֹ לְהוֹצִיא אֶת הַדָּמִים מִכִּיסוֹ.

קַל לְצַקְצֵק בִּלְשׁוֹנֵנוּ וְלוֹמַר: "זֶה יֵצֶר הָרַע, זוֹ מִדַּת הַקַּמְצָנוּת", לֹא! הַכֶּסֶף הַזֶּה הוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁלּוֹ! לְוַתֵּר עַל מָמוֹנוֹ

עֲבוּר מִישֶׁהוּ אַחֵר הוּא לֹא עִנְיָן פָּשׁוּט. כַּמּוּבָן שֶׁאָנוּ לֹא מְדַבְּרִים עַל רְשָׁעִים אֲנוֹכְיִים שֶׁלֹּא נוֹתְנִים צְדָקוֹת כִּי אֵין בִּלְבָּם וּרְצוֹנָם לְסַיֵּעַ לַאֲחֵרִים בְּכָל דֶּרֶךְ שֶׁהִיא, אֶלָּא עַל אֵלּוּ שֶׁרוֹצִים וּלְעִתִּים אַף מִתְגַּבְּרִים וְנוֹתְנִים, צָרִיךְ לְהָבִין מָה בֶּאֱמֶת מַפְרִיעַ לָנוּ לָתֵת בְּרִוָחָה.

הָרַמְבַּ"ם כּוֹתֵב (פרהמ"ש, אבות ג, טו):

"וְהַמָּשָׁל בּוֹ כְּשֶׁיִּתֵּן הָאָדָם לְמִי שֶׁרָאוּי אֶלֶף זְהוּבִים בְּבַת אַחַת לְאִישׁ אֶחָד וּלְאִישׁ אַחֵר לֹא נָתַן כְּלוּם, לֹא יַעֲלֶה בְּיָדוֹ מִדַּת הַנְּדִיבוּת בָּזֶה הַמַּעֲשֶׂה הָאֶחָד הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמַּגִּיעַ לְמִי שֶׁהִתְנַדֵּב אֶלֶף זְהוּבִים בְּאֶלֶף פְּעָמִים וְנָתַן כָּל זְהוּב מֵהֶם עַל צַד הַנְּדִיבוּת, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה כָּפַל מַעֲשֶׂה הַנְּדִיבוּת אֶלֶף פְּעָמִים וְהִגִּיעַ לוֹ קִנְיָן חָזָק, וְזֶה פַּעַם אַחַת לְבַד הִתְעוֹרְרָה נַפְשׁוֹ הִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה לִפְעֹל טוֹב וְאַחַר כָּךְ פָּסְקָה מִמֶּנּוּ. וְכֵן בַּתּוֹרָה אֵין שָׂכָר מִי שֶׁפָּדָה אָסוּר בְּמֵאָה דִּינָרִים אוֹ עָשָׂה צְדָקָה לָעָנִי בְּמֵאָה דִּינָרִים שֶׁהוּא דֵּי מַחְסוֹרוֹ כְּמוֹ שֶׁפָּדָה עֲשָׂרָה אֲסִירִים אוֹ הִשְׁלִים חִסָּרוֹן עֲשָׂרָה עֲנִיִּים כָּל אֶחָד בַּעֲשָׂרָה דִּינָרִים. וְאֶל זֶה הַהֶקֵּשׁ וְזֶה עִנְיָן אוֹמְרוֹ לְפִי רוֹב הַמַּעֲשֶׂה אֲבָל לֹא לְפִי גֹּדֶל הַמַּעֲשֶׂה".

כְּלוֹמַר עָדִיף לָתֵת סְכוּם קָטָן מִסְפַּר פְּעָמִים רַב מֵאָשֵׁר סְכוּם גָּדוֹל בְּאַפֶּן חַד פַּעֲמִי עַל מְנָת לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוַת הַצְּדָקָה. כָּךְ אָדָם יָחוּשׁ שֶׁהוּא נוֹתֵן מִנַּפְשׁוֹ פְּעָמִים רַבּוֹת וְיִרְאֶה כִּי לֹא נֶחְסַר בְּכָךְ דָּבָר בֶּאֱמֶת. כַּאֲשֶׁר נִשְׁאַל אָדָם בָּרְחוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ 1,000 שְׁקָלִים שֶׁיִּתֵּן לִצְדָקָה 200 שֶׁקֶל מִתּוֹכָם וְנִשְׁאַל אוֹתוֹ כַּמָּה נוֹתַר לוֹ בְּיָדָיו הוּא יַעֲנֶה 800 שְׁקָלִים. אֲבָל הָאֱמֶת הִיא כִּי הַ-200 שֶׁנָּתַן לִצְדָקָה הֵם אֵלֶּה שֶׁנּוֹתְרוּ בְּיָדָיו. כֵּיוָן שֶׁהַ-800 שְׁקָלִים שֶׁלֹּא נָתַן לִצְדָקָה נוֹתְרוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם הַתְּבַזְבְּזוּ בְּתַשְׁלוּמִים לְבִטּוּחַ לְאוּמִי לְמַס הַכְנָסָה לַמַּכֹּלֶת לְחַשְׁמַל

לְאַרְנוֹנָה וְלַבְּגָדִים. אֲבָל הַ-200 שֶׁנִּמְסְרוּ לִצְדָקָה מֻפְקָדִים לָאָדָם בְּחֶשְׁבּוֹן לְמַעְלָה, אִי אֶפְשָׁר לָגַעַת בָּהֶם. בַּבַּנְק לְמַעְלָה אֵין מְעִילוֹת אֵין מִינּוּס וְיֵשׁ רִבִּית עַל הַפִּלּוּס, שֶׁהַשָּׂכָר שֶׁיְקַבֵּל הוּא פִּי 1,000. מָה שֶׁמֻּפְקָד שָׁם נִשְׁמַר לְכָל הַחַיִּים.

מִכָּאן שֶׁאָדָם שֶׁנּוֹתֵן מָמוֹן הוּא נוֹתֵן מֵהַנֶּפֶשׁ שֶׁלּוֹ, לָכֵן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ. נֶפֶשׁ זֶה בְּחִינַת דַּעַת, יִתְּנוּ לוֹ הָרְחָבָה יִתְּנוּ לוֹ קְדֻשָּׁה וְזֶה חָשׁוּב הַרְבֵּה יוֹתֵר. וְעַל זֶה אָמְרוּ חֲזַ״ל (ויקרא רבה לד, ח) יוֹתֵר מִמַּה שֶׁבַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה עִם הֶעָנִי, הֶעָנִי עוֹשֶׂה עִם בַּעַל הַבַּיִת. שֶׁהֲרֵי נָתַן כֶּסֶף וְקִבֵּל דֵּעָה.

וְכֵן הַמִּלִּים ״מָמוֹן״ וְ״אֱמוּנָה״ נִגְזָרִים מֵאוֹתוֹ שֹׁרֶשׁ. הַמָּמוֹן מְקוֹרוֹ בְּחֶסֶד. מָמוֹן הוּא דָּבָר טוֹב רַק הַבְּעָיָה הִיא שֶׁיֵּצֶר הָרַע עוֹטֵף אוֹתוֹ בַּקְלִפָּה הַנִּקְרֵאת תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְנַתֵּק אֶת הַמָּמוֹן מֵהַמָּקוֹר שֶׁלּוֹ. הַנְּשָׁמָה הַיְהוּדִית נִמְשֶׁכֶת לְכֶסֶף כִּי כֶּסֶף זֶה חֲסָדִים. כָּתוּב בַּגְּמָרָא (עירובין פו.): ״רַבִּי מְכַבֵּד עֲשִׁירִים, רַבִּי עֲקִיבָא מְכַבֵּד עֲשִׁירִים״. מַדּוּעַ? כִּי אִם נָתְנוּ לוֹ כֶּסֶף מֵהַשָּׁמַיִם סִימָן שֶׁמְּקוֹר הַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ הוּא מְאֹד גָּבוֹהַּ.

אֶלָּא מַאי? כְּכָל שֶׁאָדָם קָרוֹב יוֹתֵר לָאוֹר וְאֵין לוֹ הַכֵּלִים הַמַּתְאִימִים שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְווֹת, כַּאֲשֶׁר הוּא עוֹמֵד מוּל פְּרוֹזְ׳קְטוֹר עֲנָק שֶׁנִּפְתַּח לְתוֹךְ עֵינָיו, הוּא מִתְעַוֵּר. זֶה הַנִּסָּיוֹן הַקָּשֶׁה שֶׁל כָּל הָעֲשִׁירִים הַגְּדוֹלִים. מְקוֹר נִשְׁמָתָם גָּבוֹהַּ לָכֵן חָנַנּוּ אוֹתָם בְּכֶסֶף שֶׁיְּסוֹדוֹ בְּחֶסֶד, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהֵם לֹא מְנַצְּלִים אֶת הַכֵּלִים הָרוּחָנִיִּים שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם הֵם ״מִתְעַוְּרִים״ מֵהַכֶּסֶף שֶׁבְּיָדָם.

וְכָךְ אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְכֶסֶף רַב מִן הַשָּׁמַיִם בִּמְקוֹם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת גְּמִילוּת חֲסָדִים לִפְתֹּחַ מִפְעָלִים שֶׁל חֶסֶד לְתֹרֶם, הוּא מְבַזְבֵּז 30 אֶלֶף דּוֹלָר עַל הַכִּיּוֹר בַּמִּטְבָּח. וְאָנוּ מְצַקְצְקִים בִּלְשׁוֹנֵנוּ מַפְטִירִין: ״אִם הָיָה הַכֶּסֶף אֶצְלִי אֲנִי

הָיִיתִי מֵחַלֵּק לַעֲנִיִּים הָיִיתִי נָדִיב". זֶה לֹא נָכוֹן! אוֹתוֹ עָשִׁיר שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ מִמְּקוֹר גְּבוֹהַּ יוֹתֵר מִשֶּׁלָּנוּ וְהוּא אָמוּר לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְהִנֵּה לֹא עוֹמֵד אָז אֲנַחְנוּ כֵּן נַעֲמֹד? לָכֵן גַּם אוֹתָם צָרִיךְ לָדוּן לְכַף זְכוּת זֶה לֹא נִסָּיוֹן קַל בִּכְלָל.

גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֲסָדִים

וְלַמְרוֹת שֶׁהַצְּדָקָה הִיא נִסָּיוֹן קָשֶׁה כֵּיוָן שֶׁאָדָם הַנּוֹתֵן צְדָקָה נוֹתֵן מִנַּפְשׁוֹ, וְלָכֵן מַעֲלָתָהּ גְּדוֹלָה כַּכָּתוּב (משלי י, ב): "וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת", יֶשְׁנָהּ מַעֲלָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה וְהִיא גְּמִילוּת חֲסָדִים. מַדּוּעַ? אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (סוכה מט:): "גְּדוֹלָה גְּמִילוּת חֲסָדִים יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה. צְדָקָה בְּמָמוֹנוֹ גְּמִילוּת חֲסָדִים בֵּין בְּגוּפוֹ בֵּין בְּמָמוֹנוֹ, צְדָקָה לַעֲנִיִּים גְּמִילוּת חֲסָדִים בֵּין לַעֲנִיִּים בֵּין לַעֲשִׁירִים, צְדָקָה לְחַיִּים גְּמִילוּת חֲסָדִים בֵּין לְחַיִּים בֵּין לַמֵּתִים". גְּמִילוּת חֲסָדִים הִיא מַעֲלָה גְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר כִּי כְּשֶׁהָאָדָם נוֹתֵן מֵעַצְמוֹ מַמָּשׁ אָז הוּא מְזַכֶּה לְקָרֵב אֶת הָאֲחֵרִים אֶל הַשְּׁכִינָה.

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת כִּי כַּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ שְׁלוֹשֶׁת הַמַּלְאָכִים לְפֶתַח אָהֳלוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ נִדְמוּ לוֹ כַּעֲרָבִים. מִיַּד יָצָא לִקְרָאתָם לְהַזְמִינָם לָנוּחַ אֶצְלוֹ, אַךְ בְּטֶרֶם הִכְנִיסָם אָמַר (בראשית יח, ד): "יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ", וְרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ (שם): "כְּסָבוּר שֶׁהֵם עַרְבִיִּים שֶׁמִּשְׁתַּחֲוִים לְאָבָק רַגְלֵיהֶם וְהִקְפִּיד שֶׁלֹּא לְהַכְנִיס עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים לְבֵיתוֹ, אֲבָל לוֹט שֶׁלֹּא הִקְפִּיד הִקְדִּים לִינָה לְרַחִיצָה, שֶׁנֶּאֱמַר: וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם".

אֲנִי שָׁמַעְתִּי עַל הַרְבֵּה עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שׁוֹנוֹת וּמְשֻׁנּוֹת אֲבָל עֲבוֹדָה מְטֻפֶּשֶׁת כְּמוֹ לַעֲבוֹד אֶת הָאָבָק שֶׁעַל הָרַגְלַיִם שֶׁלִּי לֹא שָׁמַעְתִּי. מָה פִּשְׁרָה שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה הַזּוֹ? בִּשְׁלָמָא כָּל

יִשְׂרָאֵל עָבְדוּ אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל "הַבַּעַל", כִּי "הַבַּעַל" הָיָה הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הַפַּרְנָסָה. כָּל מִי שֶׁהֶחְזִיק אֶת הַפֶּסֶל וְעָבַד אֶת "הַבַּעַל" זָכָה לִרְאוֹת מָמוֹן. הַיֵּצֶר הָרַע שֹׁלֵם לוֹ בִּמְזֻמָּן אָז לֹא פֶּלֶא שֶׁזּוֹ הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהֶחְזִיקָה בְּרֹב יְמֵי בֵּית רִאשׁוֹן. כָּל הָעֲבוֹדוֹת הָאֲחֵרוֹת, פַּעַם "פְּעוֹר" פַּעַם "הַמֹּלֶךְ", הֵן הִתְחַלְּפוּ אֲבָל אֶת "הַבַּעַל" תָּמִיד הִשְׁאִירוּ כִּי "הַבַּעַל" פֵּרוּשׁוֹ כֶּסֶף וְכֶסֶף תָּמִיד "טוֹב", לָכֵן הַכֶּסֶף שִׁגֵּעַ אוֹתָם. אֲבָל אָבָק שֶׁעַל רַגְלֵיהֶם מָה פֵּשֶׁר הָעֲבוֹדָה זָרָה הַזּוֹ? אָז אֲנַחְנוּ צוֹחֲקִים עֲלֵיהֶם.

אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁהָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל עֲבוֹדַת הָאָבָק עַל הָרַגְלַיִם הִיא הָעֲבוֹדָה זָרָה הַנְּפוֹצָה בְּיוֹתֵר הַקַּיֶּמֶת עַד הַיּוֹם, וְכִמְעַט כֻּלָּם לְלֹא יוֹצֵא מֵהַכְּלָל עֲבָדוּ אוֹתָהּ בִּשְׁלַב זֶה אוֹ אַחֵר בְּחַיֵּיהֶם וַאֲפִילוּ לֹא שָׂמוּ לֵב! מָה הַפֵּרוּשׁ לַעֲבוֹד אֶת הָאָבָק עַל הָרַגְלַיִם? מֵהֵיכָן מַגִּיעַ אָבָק לָרַגְלַיִם? מֵאָדָם שֶׁמְּכַתֵּת רַגְלָיו בַּדְּרָכִים, מִמָּקוֹם לַמָּקוֹם. הוֹלֵךְ לְפֹה וְהוֹלֵךְ לְשָׁם פּוֹנֶה לְאִישׁ הַזֶּה לָעֵסֶק הַהוּא. בֶּן אָדָם שֶׁפּוֹעֵל. אֲנִי רוֹאֶה אָדָם שֶׁהָיָה עָנִי וּפִתְאוֹם הֵקִים מִפְעָלֵי עֲנָק, וְהִתְעַשֵּׁר. הוּא גַּם עוֹשֶׂה חֶסָדִים, אָדָם מַאֲמִין.

- "אֵיךְ עָשִׂיתָ אֶת זֶה? אֲנִי זוֹכֵר אוֹתְךָ שֶׁהָיִיתָ יֶלֶד קָטָן הָיִיתָ רָחוֹק מִלִּהְיוֹת בְּמַצַּב כַּלְכָּלִי מַזְהִיר, כֵּיצַד נִהֵיִיתָ אִישׁ עָשִׁיר בָּעַל בְּנָנִים וּמִפְעָלִים"?
- "אֵיךְ עָשִׂיתִי אֶת זֶה? עִם 10 אֶצְבָּעוֹתַיי עָמַלְתִּי! לֹא יָשַׁנְתִּי! עָבַדְתִּי מֵהַבֹּקֶר עַד הַלַּיְלָה! הִפְעַלְתִּי קְשָׁרִים לֹא בָּחַלְתִּי בְּשׁוּם עֲבוֹדָה שֶׁלָּקַחְתִּי עָבַדְתִּי בַּחֹרֶף בַּקֹּיץ בַּיּוֹם בַּלַּיְלָה! רָצִתִּי לְפֹה הָלַכְתִּי לְשָׁם. כָּכָה עָשִׂיתִי! מָה חָשַׁבְתָּ שֶׁכָּל זֶה בָּא לִי בְּקַלּוּת"?

וְאֵיפָה בּוֹרֵא עוֹלָם בְּכָל הַתְּמוּנָה? הָאִישׁ הַזֶּה נִכְשָׁל בְּלַעֲבוֹד אֶת הָאָבָק שֶׁעַל רַגְלָיו! הָאָבָק עַל הָרַגְלַיִם שֶׁהִתְאַסֵּף מֵרִיצוֹתָיו וְהִשְׁתַּדְּלוּיוֹתָיו, וְהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהֵם עָשׂוּ לוֹ אֶת הָעֹשֶׁר

הַזֶּה. הֵיכָן בּוֹרֵא עוֹלָם? שָׁכַח אוֹתוֹ מִתַּחַת לַאֲבַק! לָכֵן כְּשֶׁעֲרָבִים כָּאֵלּוּ בָּאוּ אֶל אַבְרָהָם אָבִינוּ, מָה הַגְּמִילוּת חֲסָדִים הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוּא נָקַט עִמָּם? לִשְׁטֹף לָהֶם אֶת הָ״אָבָק מֵהָרַגְלַיִם״ וְעִם מָה? עִם מַיִם. וְאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (בבא קמא, יז.) אֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה, א): ״הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם״. מַיִם הֵם תּוֹרָה! בִּזְכוּת הַתּוֹרָה הוּא שָׁטַף לָהֶם אֶת הָ״אָבָק״.

הוּא הִכְנִיס לָהֶם לָרֹאשׁ: אַתֶּם חוֹשְׁבִים שֶׁהָרִיצוֹת שֶׁלָּכֶם הֵבִיאוּ אֶתְכֶם לְאָן שֶׁהִגַּעְתֶּם? עִם כָּל הָרִיצוֹת שֶׁלָּכֶם לְהֵיכָן הִגַּעְתֶּם לְבַסּוֹף? לְאֶמְצַע הַמִּדְבָּר בִּשְׁמָמָה גַּשְׁמִית וְרוּחָנִית בְּלִי אֹכֶל וּמַיִם וּלְלֹא קוֹרַת גַּג לֹא נִשְׁאַר לָכֶם כְּלוּם. זֶה הַפַּרְצוּף הָאֲמִתִּי שֶׁל הַשֶּׁקֶר הַנִּקְרָא ״פֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי״.

זוֹ הָיְתָה נְקוּדַת הַמַּחֲלֹקֶת בֵּין אַבְרָהָם אָבִינוּ לְלוֹט אַחְיָנוֹ שֶׁכֵּן לוֹט הָיָה חָסִיד שֶׁל תְּפִיסַת ״פֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״ (דברים ח, יז), וְלָכֵן נִפְרְדוּ דַּרְכֵּיהֶם. כְּשֶׁהַמַּלְאָכִים הִגִּיעוּ אֶל אַבְרָהָם דָּבָר רִאשׁוֹן שֶׁעָשָׂה הוּא לִשְׁטֹף רַגְלֵיהֶם וְאָז לְהַכְנִיסָם לְבֵיתוֹ, כְּלוֹמַר: ״קוֹדֶם כָּל שְׁטֹף אֶת הַשְּׁטוּיוֹת שֶׁלְּךָ שֶׁאַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה כֹּחֲךָ וְעֹצֶם יָדֶךָ וְאַחֲרֵי זֶה תִּכָּנֵס״. וְאִלּוּ כְּשֶׁהַמַּלְאָכִים הִגִּיעוּ אֶל לוֹט קוֹדֶם כָּל הִכְנִיסָם לְבֵיתוֹ וְרַק אַחַר כָּךְ הִצִּיעַ מַיִם לִשְׁטֹף רַגְלֵיהֶם, כְּלוֹמַר הוּא כְּבָיְכוֹל שׁוֹטֵף אוֹתוֹ אַךְ לְמַעֲשֶׂה הוּא מַכְנִיס אָבָק לְבֵיתוֹ בַּדֶּלֶת הָאֲחוֹרִית. הַחִבּוּר שֶׁלּוֹ לַכֶּסֶף גָּבַר עַל הָאֱמוּנָה שֶׁהַכֹּל מֵה׳ יִתְבָּרַךְ.

לֹא חֶבֶל עַל הַכֶּסֶף?

כַּאֲשֶׁר רוֹעֵי לוֹט רָעוּ אֶת צֹאנוֹ לְצַד רוֹעָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הִתְעוֹרְרָה מַחְלֹקֶת בִּגְלַל דַּרְכָּם שֶׁל הָרוֹעִים שֶׁל לוֹט לִרְעוֹת בִּשָּׂדוֹת אֲחֵרִים וּבְכָךְ גָּזְלוּ אוֹתָם כַּאֲשֶׁר הַצֹּאן הִשְׁחִית אֶת הַתְּבוּאָה שֶׁגָּדְלָה בַּשָּׂדוֹת.

הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל לוֹט הָיָה: "כֵּיוָן שֶׁאַבְרָהָם צָרִיךְ לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ הַזּוֹ וּמֵאַחַר וְאֵין לוֹ יְלָדִים וַאֲנִי יוֹרְשׁוֹ הַיָּחִיד אָז הָאָרֶץ תִּהְיֶה לִי אָז כְּדַאי לְהָנוֹת מֵעַכְשָׁו! אֲבָל הַדּוֹד הַתִּמְהוֹנִי שֶׁלִּי מְחַלֵּק אֶת כָּל כַּסְפּוֹ לָזָרִים! כָּל הַיּוֹם הָאֹהֶל שֶׁלּוֹ מְתַפְקֵד כְּבֵית תַּמְחוּי לְכָל הָעוֹלָם. כָּל עֲרָבִי שֶׁבָּא מֵהָרְחוֹב הוּא שׁוֹחֵט לוֹ עֵגֶל שָׁלֵם כְּדֵי לְהַגִּישׁ לוֹ לָשׁוֹן בְּחַרְדָּל! לֹא חֲבָל עַל הַכֶּסֶף? זֶה בַּל תַּשְׁחִית! אֲנִי לֹא מַתְאִים לִי הַשִּׁטּוּת הַזּוֹ, לֹא יִשָּׁאֵר לִי כְּלוּם"!

אַבְרָהָם אָבִינוּ מַצִּיעַ שֶׁתִּפָּרֵדְנָה דַּרְכֵיהֶם עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מְרִיבָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יג, ח-יג):

"וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט: 'אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ. הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי אִם הַשְּׂמאל וְאֵימְנָה וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה'. וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה לִפְנֵי שַׁחֵת ה' אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בֹּאֲכָה צֹעַר. וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֵת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו. אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם. וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד".

אַבְרָהָם אָבִינוּ מַצִּיעַ לְלוֹט שֶׁיִּבְחַר לְהֵיכָן הוּא רוֹצֶה לָלֶכֶת וְאַבְרָהָם יִפְנֶה לַכִּוּוּן הַשֵּׁנִי. מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת בָּאָרֶץ בּוֹחֵר לוֹט בִּסְדוֹם. סְדוֹם הִיא הַשָּׁוְיץ שֶׁל פַּעַם. הַכֹּל יָרוֹק הַכֹּל יָפֶה כֻּלָּם עֲשִׁירִים אֵין עֲנִיִּים בָּרְחוֹבוֹת מְקַבְּצֵי נְדָבוֹת וְאוֹכְלֵי חִנָּם. תְּנַאי הַקַּבָּלָה לַחֲיוֹת בָּעִיר הִיא לָבוֹא עִם הוֹן רְאשׁוֹנִי. כָּךְ דֶּרֶךְ אַגַּב גַּם בְּשָׁוְיץ שֶׁל הַיּוֹם. כְּדֵי לְקַבֵּל אֶזְרָחוּת שְׁוִיצָרִית צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּעַל אֶמְצָעִים. לֹא מְקַבְּלִים עֲנִיִּים אוֹ מְהַגְּרִים. בְּשָׁוְיץ אָדָם יָכוֹל לָגוּר כַּמָּה שָׁנִים עַד שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ וִיזָה, בּוֹדְקִים אוֹתוֹ שֶׁחָס וְשָׁלוֹם לֹא יִתְגַּלֶּה כְּעָנִי שֶׁצָּרִיךְ סַעַד. אֵין כֶּסֶף? אֵין אֶזְרָחוּת! כָּךְ בְּשָׁוְיץ וְכָךְ הָיָה בִּסְדוֹם.

לוֹט אוֹמֵר לְעַצְמוֹ: "מַתְאִים לִי! כָּכָה נִשְׁמֹר אֶת הַהוֹן. מִי מְחַלֵּק אֶת הַכֶּסֶף שֶׁלּוֹ לְכָל מִינֵי תַּפָּרָנִים וְאוֹכְלֵי חִנָּם? מָה אֲנִי מְשֻׁגָּע? אָדָם נוֹרְמָאלִי יֵשׁ לוֹ 1,000 נוֹתֵן 100, לַדּוֹד שֶׁלִּי יֵשׁ 100 הוּא נוֹתֵן 1,000! לֹא יִשָּׁאֵר כְּלוּם בַּסּוֹף! אֲבָל פֹּה בְּסְדוֹם יִשָּׁאֵר לִי הַכֹּל". וּמָה נִשְׁאַר מִכָּל הָרְכוּשׁ שֶׁל לוֹט? שׁוּם דָּבָר! מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמוֹר אֶת הַכֹּל לְעַצְמוֹ נִשְׁאַר בְּלִי כְּלוּם! כָּל הַתּוֹשָׁבִים הָאֲחֵרִים מֵתוּ לְגַמְרֵי, לוֹט שֶׁעוֹד הָיְתָה לוֹ זְכוּת מִצָּוָה אַחַת שֶׁהוּא לֹא הִסְגִּיר לַמִּצְרִים אֶת הַסּוֹד שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ הוּא בַּעְלָהּ שֶׁל שָׂרָה וְלֹא אָחִיהָ, עָשָׂה פַּעַם אַחַת חֶסֶד, הוּא זָכָה שֶׁיִּנָּצֵל! אַךְ מִכֵּיוָן שֶׁבְּכַסְפּוֹ לֹא עָזַר לַאֲחֵרִים לֹא נוֹתַר מִמֶּנּוּ דָּבָר!

אֲבָל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁרַק חִלֵּק וְנָתַן עָלָיו נֶאֱמַר (בראשית כד, א): "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל". הָיָה לוֹ הַכֹּל! יֵשׁ אוֹמְרִים "בַּכֹּל" שֶׁהִתְבָּרֵךְ בְּבַת שֶׁנִּקְרְאָה "כֹּל". וְגַם הַשְׁכִּינָה נִקְרֵאת "כֹּל" זָכָה שֶׁשְּׁכִינָה תִּשְׁרֶה עָלָיו! כָּל זֹאת בִּגְלַל שֶׁכְּשֶׁהוּא נָתַן לַאֲחֵרִים הוּא לֹא חָשַׁב שֶׁהוּא מַפְסִיד, לְהֵפֶךְ הוּא יָדַע שֶׁהוּא מַרְוִיחַ וְנָתַן בְּשִׂמְחָה. וּכְכָל שֶׁהוּא הִגְבִּיר אֶת הַצְּדָקוֹת וּגְמִילוּת הַחֲסָדִים כְּכָל שֶׁמָּסַר יוֹתֵר מִנַּפְשׁוֹ וְנָתַן מִמֶּנָּה לַזּוּלַת זָכָה לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר לַה' וְלִזְכוֹת לְדַעַת עֶלְיוֹן.

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק (בְּרֵאשִׁית יב, ה): "וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ ... וְאֶת **הַנֶּפֶשׁ** אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן"[30], אַבְרָהָם אָבִינוּ וְשָׂרָה אִמֵּנוּ עָשׂוּ צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים עִם אֲחֵרִים הֵם נָתְנוּ מֵהַנֶּפֶשׁ שֶׁלָּהֶם לַאֲנָשִׁים אֵלּוּ, וְכָךְ הִכְנִיסוּ אוֹתָם תַּחַת כַּנְפֵי הַשְׁכִינָה. זֶהוּ יְסוֹד גָּדוֹל הָעוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי גְּמִילוּת חֲסָדִים.

---

[30] רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ (שם): "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן" - שֶׁהִכְנִיסָן תַּחַת כַּנְפֵי הַשְׁכִינָה, אַבְרָהָם מְגַיֵּר אֶת הָאֲנָשִׁים וְשָׂרַי מְגַיֶּרֶת הַנָּשִׁים.

לִפְתֹּחַ גְּמַ״ח

כְּשֶׁאֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים עַל גְּמִילוּת חֲסָדִים אָנוּ חוֹשְׁבִים בַּגָּדוֹל וְלָכֵן לֹא עוֹשִׂים אַף בְּקָטָן. אֲנָשִׁים אוֹמְרִים לִי: ״הַחֲלוֹם שֶׁלִּי לִפְתֹּחַ גְּמַ״ח. אִם ה׳ יִזְכֶּה אוֹתִי אֲנִי אֶפְתַּח גְּמַ״ח חֲנוּת קְטַנָּה אֲחַלֵּק מוּצְרֵי מָזוֹן, בְּגָדִים לַעֲנִיִּים״. וְעַד שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם תַּקְצִיב לַחֲלוֹמוֹת שֶׁלָּהֶם הֵם לֹא מַתְחִילִים.

אָז הִנֵּה רַעְיוֹן לִגְמַ״ח הַרְבֵּה יוֹתֵר מַעֲשִׂי שֶׁלֹּא עוֹלֶה לָנוּ שֶׂקֶל אֶחָד וְהוּא נִקְרָא: ״מִלָּה טוֹבָה״. זֶה הַגְּמַ״ח הַכִּי זוֹל הֲכִי מַעֲשִׂי וַהֲכִי מְבֻקָּשׁ! נֶאֱמַר מִלָּה טוֹבָה נִדְאַג לְאוֹמְרָהּ בְּחִיּוּךְ וְנֵדַע שֶׁקִּנִינוּ אֶת עוֹלָמֵנוּ! גְּמַ״ח פּוֹעֵל לְפִי הֵצַע וּבְקוּשׁ. כְּשֶׁאֲנִי פּוֹתֵחַ גְּמַ״ח הוּא צָרִיךְ לְהָכִיל מוּצָרִים שֶׁאֲנָשִׁים צְרִיכִים. אֲנָשִׁים הַיּוֹם זְקוּקִים לְמִלָּה טוֹבָה יוֹתֵר מִכָּל דָּבָר אַחֵר כִּי אֵין אֶת זֶה, אֲנָשִׁים לֹא יוֹדְעִים לְפַרְגֵּן! לְצַעֲרֵנוּ כֻּלָּנוּ טוֹבִים בִּלְחַפֵּשׂ מָה לֹא טוֹב אֵצֶל הַשֵּׁנִי.

פַּעַם הָיָה צַיָּר מַתְחִיל שֶׁהֶעֱמִיד צִיּוּר שֶׁצִּיֵּר בְּקֶרֶן רְחוֹב וְכָתַב: ״אֲנִי צַיָּר חָדָשׁ וְזוֹ יְצִירָתִי. מִי שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁמַּשֶּׁהוּ לֹא בְּסֵדֶר בַּצִּיּוּר שֶׁלִּי אָנָּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמִּכְחוֹל הַשָּׂחוֹר הַצָּמוּד לַצִּיּוּר וְסַמֵּן אִיקְס לְיַד הַמָּקוֹם הַדָּרוּשׁ תִּקּוּן, תּוֹדָה״. לַמָּחֳרָת הוּא חוֹזֵר לֶאֱסֹף אֶת הַצִּיּוּר וְחָשְׁכוּ עֵינָיו כָּל הַצִּיּוּר מָלֵא בְּאִיקְסִים שְׁחוֹרִים! הַכֹּל לֹא טוֹב! רַק הַצַּיָּר בִּדְמָעוֹת לַמּוֹרֶה שֶׁלּוֹ: ״אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ לְצַיֵּר! אֲנִי חָסַר כִּשָּׁרוֹן! תִּרְאֶה מָה עָשׂוּ לִי״!

אָמַר הַמּוֹרֶה: ״אַל תִּדְאַג, אִם תּוּכַל אָנָּא צַיֵּר לִי אֶת אוֹתוֹ הַצִּיּוּר בְּדִיּוּק״. הַמּוֹרֶה לָקַח אֶת הַצִּיּוּר הֶחָדָשׁ שֶׁל תַּלְמִידוֹ הֵנִיחַ אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ קֶרֶן רְחוֹב וּלְצִדּוֹ שׂוּרָה שֶׁל מִכְחוֹלִים בְּשָׂלַל צְבָעִים, וְתָלָה שֶׁלֶט: ״אֲנִי צַיָּר חָדָשׁ וְזוֹ יְצִירָתִי. מִי שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁמַּשֶּׁהוּ לֹא בְּסֵדֶר בַּצִּיּוּר שֶׁלִּי אָנָּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמִּכְחוֹלִים

לְשֵׁרותְךָ וְתַקֵּן אֶת אוֹתוֹ פְּגַם, תּוֹדָה״. כְּשֶׁהִגִּיעַ הַמּוֹרֶה לָאֶסֹּף אֶת הַצִּיּוּר לַמַּחֲרָת רָאָה כִּי לֹא נָגְעוּ בּוֹ.

לְמָצוֹא מָה לֹא בְּסֵדֶר אֶצְלִי כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ, וַאֲנִי הָרִאשׁוֹן שֶׁמּוֹצֵא אֶת הַמּוּמִים הַלִּלוּ בִּי, אֲבָל לָדַעַת לְפַרְגֵּן לְהַרְאוֹת לִי אֵיךְ מְתַקְּנִים - בָּזֶה יֵשׁ חִסָּרוֹן בַּשּׁוּק. מִלָּה טוֹבָה חִיּוּךְ קָטָן הַיּוֹם זֶה עִנְיָן שֶׁל לְהַצִּיל נֶפֶשׁ, כִּפְשׁוּטוֹ.

הָיָה רַב אֶחָד שֶׁמָּסַר שִׁעוּר בְּבֵית כְּנֶסֶת קָטָן בְּתֵל אָבִיב. שִׁעוּר שֶׁכֻּלּוֹ מְסִירוּת נֶפֶשׁ מִצִּדּוֹ. הוּא הָיָה מַגִּיעַ מִמְּקוֹם רָחוֹק נִתְקַע בַּפְּקָקִים חוֹזֵר לְבֵיתוֹ מְאֻחָר בַּלַּיְלָה, כָּל זֹאת כְּדֵי לְמְסֹר שִׁעוּר בַּגְּמָרָא בְּאוֹתוֹ בֵּית כְּנֶסֶת. הַשִּׁעוּר הָיָה בְּשָׁעַת עֶרֶב קְצָת מְאֻחֶרֶת, וּבְמַהֲלַךְ הַשָּׁנָה וַחֲצִי שֶׁהוּא מְלַמֵּד הַשִּׁעוּר נָע בֵּין שְׁלוֹשָׁה לְשִׁשָּׁה מִשְׁתַּתְּפִים סַךְ הַכֹּל. אֲבָל הוּא לֹא הִתְיָאֵשׁ. כָּל יְהוּדִי הוּא עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ. פַּעַם אַחַת הוּא הִגִּיעַ לַמָּקוֹם בְּיוֹם גָּשׁוּם בְּמְיֻחָד מֶזֶג אֲוִיר אַפְרוּרִי שֶׁיָּכוֹל לְהַשְׁרוֹת עַצְבוּת עַל אֲנָשִׁים. בַּחֲצִי שָׁעָה הָרִאשׁוֹנָה הוּא הָיָה לְבַדּוֹ. אַחֲרֵי חֲצִי שָׁעָה נִכְנַס אָדָם אֶחָד לְשִׁעוּר. הָרַב בְּקֹשׁ לְחַכּוֹת עוֹד כַּמָּה דַּקּוֹת שֶׁיָּבוֹא לְפָחוֹת עוֹד אָדָם אֶחָד. אֲבָל אַף אֶחָד לֹא הִגִּיעַ. בְּקֹשׁ הָרַב מְחִילָה מֵהַתַּלְמִיד, וְאִם יַסְכִּים יְנַסּוּ לְגַיֵּס לְפָחוֹת עוֹד אִישׁ אֶחָד לְשִׁעוּר. הוּא הִצִּיעַ שֶׁיּוּגְשׁוּ לַבְּנָיָן מִמּוּל וְיַעַבְרוּ מְדֶלֶת לְדֶלֶת, אוּלַי מִישֶׁהוּ יִצְטָרֵף לְשִׁעוּר.

וְכָךְ נִכְנְסוּ הַשְּׁנַיִם אֶל תּוֹךְ הַבִּנְיָן וְהִתְחִילוּ לִדְפֹּק בִּדְלָתוֹת. קוֹמָה רִאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה שְׁלִישִׁית. רוֹב הָאֲנָשִׁים לֹא טָרְחוּ לִפְתֹּחַ. חֶלְקָם צָעֲקוּ: ״תְּרַמְנוּ כְּבָר״. בַּקּוֹמָה הָרְבִיעִית פּוֹתֵחַ לָרַב אֶת הַדֶּלֶת בָּחוּר בִּשְׁנוֹת הָאַרְבָּעִים לְחַיָּיו: ״כֵּן מָה אַתָּה רוֹצֶה״? וְהָרַב עָיֵף סָחוּט וְרָטוּב אֲבָל מְחַיֵּךְ, אוֹמֵר לוֹ בְּפָנִים מְאִירוֹת: ״יְהוּדִי יָקָר אֲנַחְנוּ זְקוּקִים לְךָ ! אֲנַחְנוּ צְרִיכִים אוֹתְךָ !

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא הָעוֹלָמוֹת רוֹצֶה בְּךָ! הוּא שָׁלַח אוֹתָנוּ לִקְרֹא לְךָ. בּוֹא תִּלְמַד שִׁעוּר תּוֹרָה, חֲצִי שָׁעָה מִזְּמַנְּךָ כַּמָּה מִלּוֹת תּוֹרָה לַנְּשָׁמָה, ה' מְאֹד יִשְׂמַח בְּךָ! תַּעֲזֹר לָנוּ וְתַעֲשֶׂה חֶסֶד אִתָּנוּ! אֲנַחְנוּ מְאֹד צְרִיכִים אוֹתְךָ, בְּבַקָּשָׁה תָּבוֹא"! הָרַב רַק סִיֵּם אֶת דְּבָרָיו וְהָאִישׁ פּוֹרֵץ בְּבֶכִי. הוּא קוֹרֵא לָרַב שֶׁיָּבוֹא אַחֲרָיו וּמַדְלִיק אֶת הָאוֹר בַּחֲדַר הַשֵּׁינָה.

בְּאֶמְצַע הַחֶדֶר הָיָה כִּסֵּא וְחֶבֶל תְּלוּיָה שֶׁהִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהַתִּקְרָה. "אִם הָיִיתָ דּוֹפֵק בַּדֶּלֶת 10 דַּקּוֹת מְאֻחָר יוֹתֵר אַף אֶחָד לֹא הָיָה פּוֹתֵחַ לְךָ! פִּטְרוּ אוֹתִי מֵהָעֲבוֹדָה וְזֶה אַחֲרֵי תְּקוּפָה שֶׁהָיוּ לִי הַרְבֵּה בְּעָיוֹת שֶׁל פַּרְנָסָה שֶׁבִּגְלָלָן רַבְתִּי עִם אִשְׁתִּי, וְהִיא עָזְבָה עִם הַיְלָדִים! הַדִּירָה הַזֹּאת בִּשְׂכִירוּת וַאֲנִי כְּבָר חָדְשַׁיִם לֹא שִׁלַּמְתִּי וְהוֹלְכִים לְהָעִיף אוֹתִי! אָמַרְתִּי לְעַצְמִי אֵין לִי כְּלוּם אֲנִי לֹא חָשׁוּב לְאַף אֶחָד, מִי צָרִיךְ אוֹתִי בִּכְלָל בָּעוֹלָם הַזֶּה? אוּלַי עוֹד שָׁבוּעַ הַשְּׁכֵנִים יָרִיחוּ מַשֶּׁהוּ יִקְרְאוּ לַמִּשְׁטָרָה, גַּם כָּכָה אֵין מִי שֶׁיְּחַפֵּשׂ אַחֲרַי! וּפִתְאוֹם אַתָּה דּוֹפֵק לִי בַּדֶּלֶת, 'זְקוּקִים לְךָ צְרִיכִים אוֹתְךָ רוֹצִים אוֹתְךָ', אַתָּה חוֹשֵׁב שָׁאַתָּה הוֹלֵךְ לְזַכּוֹת אוֹתִי בְּשִׁעוּר תּוֹרָה? אַתָּה הִצַּלְתָּ אֶת הַחַיִּים שֶׁלִּי! לָדַעַת שֶׁאֲנִי כֵּן חָשׁוּב לְמִישֶׁהוּ! אֲנִי אֶזְכּוֹר לְךָ אֶת זֶה כָּל הַחַיִּים"!

מַדּוּעַ זֶה קוֹרֶה לִי?

אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהַצִּיל אָדָם בְּחִיּוּךְ! זֶה לֹא נִתְפָּס בַּשֵּׂכֶל! פְּעָמִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן אוֹתָנוּ לִמְקוֹמוֹת וּלְסִיטוּאַצְיוֹת לֹא נְעִימוֹת. אָדָם עוֹבֵד לְמִחְיָתוֹ לוֹמֵד וּפִתְאוֹם הוּא נֶאֱלָץ לַעֲזֹב אֶת הַכֹּל, אֶת הַמִּשְׁפָּחָה אֶת הָעֲבוֹדָה אֶת הַלִּמּוּדִים, וּמוֹצֵא עַצְמוֹ לֹא עָלֵינוּ בְּבֵית חוֹלִים בַּחֲקִירוֹת בְּמַס הַכְנָסָה אוֹ בְּחִפּוּשׂ הַלְוָאוֹת לַעֲצֹר אֶת הַבַּנְק וּלְנַסּוֹת לְהַצִּיל אֶת

עַצְמוֹ מֵחוֹב מִלְּפָנַי 10 שָׁנִים שֶׁפִּתְאֹם נִזְכְּרוּ בּוֹ. וְאָדָם אוֹמֵר לְעַצְמוֹ: "מַדּוּעַ ה' מְגַלְגֵּל אֶת זֶה עָלַי"? וְאָז הוּא נִכְנַס לְרַחֲמִים עַצְמִיִּים: "מָה הַחֵטְא שֶׁלִּי הָיָה? אֵיךְ אֲנִי אֶתַּקֵּן"?

אֲבָל אִם הוּא בָּעַל אֱמוּנָה יִסְתַּכֵּל בָּאָדָם שֶׁלְּפָנָיו בַּתּוֹר, אָדָם מִסְכֵּן שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה, שֶׁיִּרְאֶה כַּמָּה שָׁנִים מֵהַחַיִּים יָרְדוּ לוֹ רַק בְּגַלַּל הַתּוֹר. שֶׁיִּרְאֶה כַּמָּה הַהוּא יוֹשֵׁב מְדֻכָּא בְּמִטַּת הַחוֹלֶה לְיָדוֹ יִתְכֵּן שֶׁכָּל מָה שֶׁגִּלְגְּלוּ אוֹתוֹ מְשָׁמַיִם לְשָׁם זֶה לֹא בִּשְׁבִילוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל הָאִישׁ לְיָדוֹ בִּכְלָל! אִם יְרֻחַם עַל הָאִישׁ לְיָדוֹ מִמֵּילָא יְרֻחֲמוּ עָלָיו מֵהַשָּׁמַיִם וְהוּא יִשְׁתַּחְרֵר כִּי כָּל הַמְּרֻחָם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרֻחָמִים עָלָיו מֵהַשָּׁמַיִם.

שָׁמַעְתִּי עַל אַבְרֵךְ אֶחָד שֶׁתּוֹרָתוֹ אֱמָנוּתוֹ לוֹמֵד בַּכּוֹלֵל וּבַבַּיִת. אִשְׁתּוֹ אֵשֶׁת חַיִל מְטַפֶּלֶת בְּכָל עִנְיְנֵי הַבַּיִת וְהוּא יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד כָּל הַיּוֹם. פַּעַם אַחַת בְּנֵי הַבַּיִת מִתְעוֹרְרִים לְרַעַשׁ דְּפִיקוֹת עַזּוֹת בַּדֶּלֶת בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה. בַּדֶּלֶת עָמְדוּ שְׁנֵי שׁוֹטְרִים וְטָעֲנוּ כִּי בָּאוּ לַעֲצֹר אוֹתוֹ כְּיָן שֶׁהוּא עָרִיק מֵהַצָּבָא. הָאַבְרֵךְ הַמְּבֻגָּר שֶׁהִשְׁתַּחְרֵר מֵהַשִּׁרוּת כְּבָר לִפְנֵי 20 שָׁנָה לֹא הֵבִין כְּלָל עַל מָה הֵם מְדַבְּרִים. אֲבָל לֹא הָיָה עִם מִי לְדַבֵּר. מַעֲצָר בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה פֵּרוּשׁוֹ שְׁהוּת בְּתָא כֶּלֶא עַד הַבֹּקֶר עַד שֶׁיַּעֲמֹד לִפְנֵי שׁוֹפֵט. סִיּוּט שָׁלֵם בְּגַלַּל טָעוּת בַּזִּהוּי. אִשְׁתּוֹ צוֹעֶקֶת: "זֶה לֹא הוּא יֵשׁ לוֹ יְלָדִים קְטַנִּים תִּינוֹקוֹת", לֹא עָזַר. וְכָךְ הוּא מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ מֻשְׁלָךְ לְתָא הַמַּעֲצָר. הוּא הִתְיַשֵּׁב וְהִתְחִיל לַחְשֹׁב: מָה עָשִׂיתִי? מָה חָטָאתִי וּמָה פָּשַׁעְתִּי? מָה קִלְקַלְתִּי וְאֵיךְ הִגַּעְתִּי לְפֹה?

לֹא חָלְפוּ דַּקּוֹת מְעַטּוֹת וְתָא הַמַּעֲצָר נִפְתָּח וּלְבִפְנִים מֻכְנָס אָדָם נוֹסָף. הָאַבְרֵךְ מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ פּוֹתֵחַ עִמּוֹ בְּשִׂיחָה:

- "אַתָּה דָּתִי, מָה אַתָּה עוֹשֶׂה בַּכֶּלֶא"?

- ״טָעוּת בַּזֶּהוּי. אָמְרוּ לִי מֵהַצָּבָא שֶׁאֲנִי עָרִיק, אֲנִי שֻׁחְרַרְתִּי לִפְנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה. מַדּוּעַ אַתָּה כָּאן״?
- ״אֲנִי כָּאן בְּצֶדֶק הִרְבַּצְתִּי לַאֲרוּסָה שֶׁלִּי. אֲבָל הִגִּיעַ לָהּ״.
- ״מָה הִיא עָשְׂתָה״?
- ״הִיא הָרְבִיצָה לַבֶּן שֶׁלָּהּ וַאֲנִי לֹא מוּכָן שֶׁיִּגְּעוּ בַּבֶּן הַזֶּה אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד. זֶה הַבֵּן שֶׁל אָח שֶׁלִּי זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה״.
- ״אַתָּה הִתְאָרַסְתָּ עִם הָאַלְמָנָה שֶׁל אָח שֶׁלְּךָ״?
- ״בֶּטַח בִּשְׁבִיל הַיֶּלֶד הַזֶּה אֲנִי נוֹרָא אוֹהֵב אוֹתוֹ. אָח שֶׁלִּי מֵת, אָמַרְתִּי אֲנִי אֶעֱשֶׂה מִצְוַת יִבּוּם. אָמַרְתִּי לְאִמָּא שֶׁלּוֹ שֶׁאֲנִי אֶתְחַתֵּן אִתָּהּ וְאֶדְאַג לִשְׁנֵיהֶם״.
- ״תִּסְלַח לִי, מִצְוַת יִבּוּם זֶה רַק כְּשֶׁהָאָח מֵת בְּלִי יְלָדִים אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ יֶלֶד כְּמוֹ בַּמִּקְרֶה שֶׁל אָח שֶׁלְּךָ לֹא רַק שֶׁאֵין לְךָ מִצְוָה פֹּה, יֵשׁ לְךָ אִסּוּר אֵשֶׁת אָח! כָּל הַיְלָדִים הַבָּאִים שֶׁלְּךָ מִמֶּנָּה הֵם יִהְיוּ בְּכָלָל מַמְזֵרִים״!
- ״לֹא, זֶה רַק חֻמְרָה שֶׁל דָּתִיִּים״.

וְאָז הֵבִין הָאַבְרֵךְ מַדּוּעַ ה׳ הֵבִיא אוֹתוֹ לְכָאן, הוּא בָּא לְהַצִּיל אֶת ״חֲבֵרוֹ לַתָּא״ מִלַּעֲשׂוֹת עֲבֵרָה חֲמוּרָה. נוֹתְרוּ עוֹד 5 שָׁעוֹת עַד הַזְּרִיחָה. הוּא יוֹשֵׁב אִתּוֹ כָּל הַלַּיְלָה מְלַמֵּד אוֹתוֹ חֲלָקִים שְׁלֵמִים מִמַּסֶּכֶת יְבָמוֹת, מְנַסֶּה לְהַסְבִּיר לוֹ שֶׁיִּכָּנֵס לוֹ בָּרֹאשׁ כִּי מָה שֶׁהוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת רָחוֹק מִלִּהְיוֹת מִצְוָה. בַּבֹּקֶר הִסְכִּים כְּבָר אוֹתוֹ אָדָם לְוַותֵּר עַל הַתָּכְנִית לָשֵׂאת אֶת גִּיסָתוֹ וּלְהִסְתַּפֵּק בְּעֶזְרָה לַיָּלֶד לְלֹא נְשׂוּאִים עִם אִמּוֹ. אָז נִפְתַּחַת דֶּלֶת הַתָּא וְהַשּׁוֹטְרִים נִכְנָסִים וּמַתְחִילִים לְהִתְנַצֵּל בִּפְנֵי הָאַבְרֵךְ כִּי הָיְתָה טָעוּת בַּזֶּהוּי. אֲבָל הָאַבְרֵךְ חִיֵּךְ אֲלֵיהֶם וְהִרְגִּיעָם, הוּא הִתְחִיל לְהַסְבִּיר לָהֶם שֶׁהֵם לֹא טָעוּ בַּזֶּהוּי בִּכְלָל ה׳ שָׁלַח אוֹתָם בְּדִיּוּק לָאָדָם הַנָּכוֹן !

אָז אִם אֲנִי מַגִּיעַ לְמָקוֹם לֹא נוֹחַ בַּזְּמַן הַכִּי לֹא מַתְאִים בְּמָקוֹם לְהִתְכַּנֵּס בְּעַצְמִי בְּמַסַּע שֶׁל רַחֲמִים עַצְמִיִּים אֶסְתַּכֵּל

מִסְּבִיבִי מִי עוֹד בַּסְּבִיבָה שֶׁהִגִּיעַ לְאוֹתוֹ מַצָּב? כִּי אִם לָהֶם אֵין אֱמוּנָה הַנִּסָּיוֹן שֶׁלָּהֶם פִּי 1,000 יוֹתֵר קָשֶׁה מִשֶּׁלִּי וְיִתָּכֵן כִּי אֲנִי מִתְבַּקֵּשׁ לָתֵת כָּאן צְדָקָה - מָמוֹן מִלְּשׁוֹן "אֱמוּנָה", אֲנִי אָמוּר לְחַזֵּק מִישֶׁהוּ כָּאן בֶּאֱמוּנָה לָתֵת לוֹ כֵּלִים לָצֵאת מֵהַבְּעָיָה שֶׁלּוֹ.

אֲנִי כָּאן בִּגְלָלְךָ

לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים הָיָה אַבְרֶךְ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת צִלּוּם MRI לָרֹאשׁ. הָיָה חֶשֶׁד שֶׁיִּמְצְאוּ אֵיזֶה גּוּף זָר בַּמֹּחַ. וְכָךְ הוּא מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ נוֹסֵעַ עִם חָבֵר מֵהַכּוֹלֵל בְּשָׁעָה 2 בַּלַּיְלָה לַעֲשׂוֹת סְרִיקָה. יָשְׁבוּ שָׁם וְדִבְּרוּ דִּבְרֵי אֱמוּנָה וְצָחֲקוּ כְּאִלּוּ בָּאוּ לַעֲשׂוֹת צִלּוּם רֶנְטְגֶן לָאֶצְבַּע הַקְּטַנָּה בָּרֶגֶל. מוּלָם חִכָּה לִבְדִיקָה דּוֹמָה אָדָם נוֹסָף. הוּא יָשַׁב שָׁם עִם אִשְׁתּוֹ וְנִרְאָה כִּי הוּא נִמְצָא בְּמָקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי. אֲנָשִׁים מִסְכְּנִים, בְּלִי אֱמוּנָה, רְחוֹקִים. הָאַבְרֶךְ רָאָה אִישׁ חִוֵּר לָבָן מַמָּשׁ מַזִּיעַ וְרוֹעֵד. רוֹאִים עַל פָּנָיו כִּי הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ מֵרִיץ אֶת הַתַּסְרִיטִים הֲכִי שְׁחוֹרִים. אִשְׁתּוֹ מְלַטֶּפֶת אוֹתוֹ וּמְפַיֶּסֶת אוֹתוֹ וְהוּא מְהַנְהֵן וּמְגַמְגֵּם לָהּ מַשֶּׁהוּ וְהוּא בִּכְלָל בְּמָקוֹם אַחֵר, ה' יְרַחֵם.

הָאַבְרֶךְ וַחֲבֵרוֹ הֵרִימוּ אֶת קוֹלָם בְּדִבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה, כִּי יָשַׁבְנוּ בַּכֶּסֶא לְיָדוֹ. חָשְׁבוּ אוּלַי הוּא יִשְׁמַע בַּחֲצִי אֹזֶן וְזֶה יַרְגִּיעַ אוֹתוֹ מְעַט. לְאַחַר מִכֵּן נִקְרָא הָאַבְרֶךְ אֶל הַחֶדֶר, עָשָׂה אֶת הַבְּדִיקָה וּמָצְאוּ כִּי אֵין לוֹ גִּדּוּל בָּרוּךְ ה', אֶלָּא אֵיזוֹ בַּלּוֹטָה שֶׁנִּמְסָה בְּטִפּוּל בְּכַדּוּרִים.

כְּשֶׁיָּצָא מִשָּׁם הֵבִין הָאַבְרֶךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְגַלְגֵּל אוֹתָנוּ לְכָל מִינֵי מְקוֹמוֹת לְעִתִּים בִּשְׁבִיל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים. אִם הוּא הָיָה חָסַר אֱמוּנָה לֹא הָיָה רוֹאֶה בְּכְלָל אֶת הָאִישׁ לְיָדוֹ. הוּא הָיָה פּוֹחֵד וּמֵרִיץ כָּל מִינֵי תַּסְרִיטִים נוֹרָאִים מָה יִמְצְאוּ לוֹ בָּרֹאשׁ חַס וְשָׁלוֹם. אִם ה' מְגַלְגֵּל אוֹתָנוּ לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלֶּה וְיֵשׁ לָנוּ אֱמוּנָה

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִסְתַּכֵּל מִסְּבִיבֵנוּ לְמִי אֵין אֱמוּנָה וְצָרִיךְ לְחַזֵּק אוֹתוֹ כִּי הַצְּדָקָה הֲכִי גְּדוֹלָה הִיא מִלָּה טוֹבָה, חִיּוּךְ.

סִפֵּר לִי תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיָּשַׁב עִם הַבֵּן שֶׁלּוֹ בָּעֶרֶב בַּגִּנָּה עַל אֵיזֶה סַפְסָל, חִבֵּק אוֹתוֹ וְדִבֵּר אִתּוֹ עַל הַלִּמּוּדִים וְעַל מָה שֶׁמַּפְרִיעַ לוֹ. הַיֶּלֶד חָלָק אִתּוֹ אֶת כָּל הַחֲשָׁשׁוֹת הַפְּחָדִים וְהָאַבָּא מְחַבֵּק אוֹתוֹ מַרְאֶה לוֹ כִּי כְּלוּם לֹא נוֹרָא וְיִהְיֶה בְּסֵדֶר וְהוּא אִתּוֹ. מִמּוּל יָשַׁב בָּחוּר בִּשְׁנוֹת הָעֶשְׂרִים לְחַיָּיו, נִרְאָה רָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת - בְּגָדִים קְצָרִים שֵׂעָר יָרוֹק וַעֲגִילִים. הוּא הִתְחִיל לִבְכּוֹת וְנִגַּשׁ לְתַלְמִיד חָכָם וְאָמַר: "אִם אַבָּא שֶׁלִּי הָיָה יוֹשֵׁב אִתִּי פַּעַם אַחַת, פַּעַם אַחַת בִּלְבַד, כְּמוֹ שָׁאַתָּה יוֹשֵׁב עִם הַבֵּן שֶׁלְּךָ, הָיִיתִי נִשְׁאַר חֲרֵדִי"!

מִלָּה טוֹבָה! הַחֶסֶד הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר מַתְחִיל בַּבַּיִת. אָדָם שֶׁלֹּא אוֹמֵר מִלָּה טוֹבָה לְאִשְׁתּוֹ הוּא גַּזְלָן! מַגִּיעַ לָהּ בַּדִּין מִלָּה טוֹבָה גַּזְלָן! תַּגִּיד מִלָּה טוֹבָה! חֶסֶד! אַבְרָהָם אָבִינוּ עָשָׂה חֶסֶד עִם כָּל הָעוֹלָם אֲבָל לֹא שָׂכַח אֶת אִשְׁתּוֹ. עַל הַפָּסוּק (בראשית יב, ח): "וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל וַיֵּט אָהֳלֹה", מַסְבִּיר הַמִּדְרָשׁ (בראשית רבה לט, טו): "אָהֳלֹה" כְּתִיב, מְלַמֵּד שֶׁנָּטַע אֹהֶל שָׂרָה תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ נָטַע אָהֳלוֹ. חֲרֵי הַמִּילָה "אָהֳלוֹ" הָיְתָה צְרִיכָה לְהִכָּתֵב עִם וָי"ו בְּסוֹפָהּ וְלֹא עִם ה"א, אֶלָּא שֶׁרָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה כִּי קֹדֶם הֵקִים אֶת אֹהֶל אִשְׁתּוֹ וְרַק אַחַר כָּךְ טָרַח לְהָקִים אֶת הָאֹהֶל שֶׁלּוֹ, עָשָׂה חֶסֶד עִם הָאִשָּׁה.

אָדָם שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל הָעוֹלָם רַק לֹא עִם הַבַּיִת שֶׁלּוֹ יֵשׁ לַחְשֹׁד בּוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֹאת בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל כָּבוֹד, כִּי בַּבַּיִת אָדָם לֹא תָּמִיד מְקַבֵּל כָּבוֹד כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הָאִשָּׁה, זֶה נִרְאֶה לָהּ מוּבָן מֵאֵלָיו, נִמְצָא שֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֹאת לְשֵׁם שָׁמַיִם. שֶׁיִּשְׂמַח!

יְהִי רָצוֹן שֶׁכֻּלָּנוּ נִתְחַזֵּק בִּגְמִילוּת חֲסָדִים בַּבַּיִת וּבַחוּץ. נִפְתָּח גְּמַ״ח חִיּוּכִים זֶה לֹא עוֹלֶה כֶּסֶף וּמְחַיֶּה נְפָשׁוֹת! אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים אֶת מִי אָנוּ יְכוֹלִים לְהַחֲיוֹת בְּחִיּוּךְ אֶחָד. הַצָּלַת נְפָשׁוֹת! זֶה מָה שֶׁיֶּחְשְׁבוּ הַחִיּוּכִים שֶׁלָּנוּ בַּשָּׁמַיִם לְמַעְלָה. וְלֹא לִשְׁפֹּחַ לָתֵת גַּם צְדָקָה, שֶׁכָּל הַנּוֹתֵן מָמוֹן לַאֲחֵרִים נוֹתְנִים לוֹ מֵהַשָּׁמַיִם אֶת נַפְשׁוֹ בַּחֲזָרָה, זֹאת הָעִסְקָה הֲכִי טוֹבָה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת! אָז בּוֹאוּ נִתֵּן מֵעַצְמֵנוּ מִנַּפְשֵׁנוּ וְמִמָּמוֹנֵנוּ וְנִזְכֶּה לְגַלּוֹת כִּי אֲנַחְנוּ הַמַּרְוִיחִים הָעִקָּרִיִּים, שֶׁכָּל הַמְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִים עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם וְגוֹאֲלִים אוֹתוֹ מִכָּל צָרוֹתָיו.

מדוע לא מצפים למשיח?

הַתִּקּוּן שֶׁל הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן

יְדוּעָה הַמֵּימְרָא שֶׁל הָרַבִּי מִלּוּבָּאוִיטְשׁ, זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, שֶׁאָמַר כִּי כָּל הַשָּׁנִים צִפּוּ לַמָּשִׁיחַ, אֲבָל הָיְתָה שׁוּרָה אֲרֻכָּה שֶׁל תִּקּוּנִים שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהֵעָשׂוֹת בְּטֶרֶם נִהְיֶה מוּכָנִים לְבִיאָתוֹ. כָּל דּוֹר וְהַתִּקּוּן שֶׁלּוֹ, כָּל גִּלְגּוּל וְהַתִּקּוּן שֶׁלּוֹ. כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁלִים, לִפְנֵי שֶׁהַמָּשִׁיחַ יְקַבֵּל אֶת הָאִשּׁוּר הַמְיֻחָל לָבוֹא וְלִגְאֹל אוֹתָנוּ. וּבַדּוֹר שֶׁלָּנוּ תֵּקֶן כָּל מָה שֶׁנּוֹתַר לְתַקֵּן, נִשְׁאֲרָה רַק מְשִׁימָה אַחַת אַחֲרוֹנָה וְהִיא הַצִּפִּיָּה עַצְמָהּ...

הָאֲרִיזָ״ל הַקָּדוֹשׁ אָמַר, כִּי הַמִּצְוָה שֶׁהָכִי קָשֶׁה לָנוּ לַעֲשׂוֹתָהּ הִיא הַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ. בְּכָל הַדּוֹרוֹת חִכִּינוּ לַמָּשִׁיחַ, אֲבָל הָיוּ דְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן. בְּמַהֲלַךְ הַדּוֹרוֹת, הַגִּלְגּוּלִים וְהַגָּלֻיּוֹת,

עָבַרְנוּ אֶת הַכֹּל. אִם לֹא לִמַּדְתִּי לִקְרֹא בַּתּוֹרָה בַּדּוֹר הַזֶּה, כְּבָר הָיָה גִּלְגּוּל שֶׁכֵּן יָדַעְתִּי, הָיָה גִּלְגּוּל שֶׁהָיִיתִי כֹּהֵן וּבֵרַכְתִּי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, הָיִיתִי אֲפִילוּ אִשָּׁה וּבֵרַכְתִּי עַל מִצְוַת טְבִילָה בַּמִּקְוֶה... הַכֹּל הָיִיתִי. נִשְׁאֲרָה רַק הַצִּפִּיָּה לַמָּשִׁיחַ. זֶה הַתִּקּוּן עַצְמוֹ. לָכֵן זֶה הַדָּבָר שֶׁהָכִי קָשֶׁה לָנוּ לַעֲשׂוֹת בַּדּוֹר הָאַחֲרוֹן, לְהַאֲמִין כִּי הַמָּשִׁיחַ יִגִּיעַ בְּכָל רֶגַע.

בְּדוֹרוֹת קוֹדְמִים רָאִינוּ גְּדוֹלִים שֶׁהֶאֱמִינוּ וְיִחֲלוּ לַמָּשִׁיחַ שֶׁיַּגִּיעַ בְּכָל רֶגַע. מְסֻפָּר עַל הַחֶפֶץ חַיִּים, רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן מֵרָאדִין, שֶׁהָיָה מַחֲזִיק בְּתִיקוֹ טַלִּית חֲדָשָׁה שֶׁהָיָה לוֹקֵחַ עִמּוֹ לְכָל מָקוֹם, שֶׁאִם הַמָּשִׁיחַ יוֹפִיעַ פִּתְאוֹם, הוּא מִיָּד יִתְעַטֵּף בַּטַּלִּית וְיָבֹרֵךְ: "שֶׁהֶחֱיָינוּ"! עַד כְּדֵי כָּךְ חָיוּ אָז אֶת הָרַעְיוֹן וְהָאֱמוּנָה שֶׁהַמָּשִׁיחַ יָכוֹל לָבוֹא בְּכָל רֶגַע. הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל אַחֵר שֶׁהָיָה אוֹכֵל מְעַט וּמְקַצֵּר בַּמִּקְלָחוֹת, שֶׁבְּיֹאת הַמָּשִׁיחַ לֹא תִּמְצָא אוֹתוֹ בַּשֵּׁרוּתִים אוֹ בָּאַמְבַּטְיָה, בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּם יָרוּצוּ הַחוּצָה לְקוֹל תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר! כָּךְ הָיְתָה הַתְּחוּשָׁה... וְאִלּוּ בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ, מִי בֶּאֱמֶת מְחַכֶּה לַמָּשִׁיחַ? וְלֹא בִּגְלַל שֶׁאֲנַחְנוּ רְשָׁעִים, אֶלָּא בִּגְלַל שֶׁזֶּה הַתִּקּוּן שֶׁלָּנוּ, לָכֵן עַל זֶה יֵשׁ אֶת הַיֵּצֶר הַכִּי גָּדוֹל.

מִי זֶה הַמָּשִׁיחַ?

מַדּוּעַ לֹא מְחַכִּים לַמָּשִׁיחַ? כִּי אָדָם לֹא מַאֲמִין בֶּאֱמֶת בַּמָּשִׁיחַ. וּמַדּוּעַ הוּא לֹא מַאֲמִין בַּמָּשִׁיחַ? כִּי הוּא לֹא מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא רָאוּי לְהָבִיא אֶת הַמָּשִׁיחַ. אִם רַבִּי עֲקִיבָא לֹא הֵבִיא אוֹתוֹ, וְרַבִּי מֵאִיר בָּעַל הַנֵּס לֹא הֵבִיא אוֹתוֹ, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי לֹא הֵבִיא אוֹתוֹ, אָז אֲנִי הַקָּטָן וְהַשָּׁפֵל, **אֲנִי** אָבִיא אֶת הַמָּשִׁיחַ?

אֶלָּא כְּדֵי לְהָבִין מַהִי מַהוּתוֹ שֶׁל הַמָּשִׁיחַ, צָרִיךְ לִרְאוֹת מֵהֵיכָן הוּא בָּא. כְּשֶׁאֲנִי אֶשְׁאַל מִי זֶה הַמָּשִׁיחַ, אֵיךְ הוּא יֵרָאֶה?

יֹאמְרוּ לִי הוּא יִהְיֶה דּוֹמֶה לְמַלְאָךְ. תִּהְיֶה לוֹ חָכְמָה כְּשֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, נְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּמְעַט כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ... אַל תִּשְׂפַּח מִיהֵם אֲבוֹתָיו וְאִמּוֹתָיו שֶׁל הַמָּשִׁיחַ, הוּא יָצָא מִשִּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ, מִיהוּדָה בֶּן יַעֲקֹב אָבִינוּ, מִיַּעֲקֹב וְלֵאָה, מִיִּצְחָק וְרִבְקָה, מֵאַבְרָהָם וְשָׂרָה, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים ! מָה לִי וְלוֹ ?

מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ צָרִיךְ לִהְיוֹת כִּשְׁמוֹ, מֶלֶךְ. אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (הוריות י.) : "אֵיזֶהוּ נָשִׂיא ? זֶה מֶלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ד, כב) : 'מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹקָיו' שֶׁאֵין עַל גַּבָּיו אֶלָּא ה' אֱלֹקָיו". כְּלוֹמַר הַמֶּלֶךְ נִקְרָא בִּלְשׁוֹן הַתּוֹרָה "נָשִׂיא", אָדָם שֶׁנִּשָּׂא עַל כְּתֵפֵי הָעָם מִתּוֹךְ הָעָם שֶׁבּוֹחֵר בּוֹ. אָדָם שֶׁתּוֹפֵס אֶת הַשִּׁלְטוֹן בְּכֹחַ הַזְּרוֹעַ לֹא נִקְרָא מֶלֶךְ, וְלֹא מְשַׁנֶּה כַּמָּה תְּאָרִים יִתֵּן לְעַצְמוֹ וְכַמָּה כְּתָרִים יָשִׂים עַל רֹאשׁוֹ, זֶה רוֹדָן, דִּקְטָטוֹר ! מֶלֶךְ נִבְחָר מִתּוֹךְ הָעָם, כִּי הוּא חַיָּב לְיַצֵּג אֶת הָעָם. אָז הוּא חַיָּב לִהְיוֹת שַׁיָּךְ לָעָם מִמֶּנּוּ הוּא יוֹצֵא וְעָלָיו הוּא שׁוֹלֵט. גֵּר לְדֶגְמָא לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא לֹא יָצָא מִתּוֹכוֹ, הוּא בָּא מִבַּחוּץ.

כָּךְ הָאָדָם הוּא מֶלֶךְ הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה הָיָה יְעוּדוֹ כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹתוֹ. אָז יָבוֹאוּ הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת, הָעוֹפוֹת וְהַדָּגִים, הָעֵצִים וְהֶהָרִים וְיֹאמְרוּ אֵיךְ תִּמְלוֹךְ עָלֵינוּ, חֲרֵי אֵינְךָ קָשׁוּר אֵלֵינוּ ?

בָּעוֹלָם הַכִּימְיָה יֶשְׁנָהּ הַטַּבְלָה הַמַּחְזוֹרִית שֶׁמְּכִילָה רְשִׁימָה שֶׁל כָּל הַיְסוֹדוֹת הַקַּיָּמִים בַּטֶּבַע, מֵהֶם מֻרְכָּבִים כָּל הַדְּבָרִים הַקַּיָּמִים בָּעוֹלָם. יְסוֹדוֹת כְּמוֹ נַתְרָן, חַמְצָן, מֵימָן, כְּלוֹר, בַּרְזֶל, זָהָב וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. כָּל שִׁלּוּב שֶׁל כַּמָּה יְסוֹדוֹת יוֹצֵר חֹמֶר אַחֵר, שִׁלּוּב שֶׁל חַמְצָן וּמֵימָן יוֹצֵר מַיִם, שִׁלּוּב שֶׁל נַתְרָן וּכְלוֹר יוֹצֵר מֶלַח. דְּבָרִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר מֻרְכָּבִים מֵאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, מֵחֲמִשָּׁה וְיוֹתֵר... אַךְ יֵשׁ יְצוּר אֶחָד בְּכָל הַבְּרִיאָה שֶׁמֵּכִיל אֶת כָּל

הַטַּבְלָה הַמַּחְזוֹרִית וְהוּא הָאָדָם. אָז אִם יָבוֹאוּ אֵלָיו הָעֵצִים וְיִשְׁאֲלוּ: "מַדּוּעַ תִּמְלוֹךְ עָלֵינוּ"? יַעֲנֶה: "מִמַּה אַתֶּם מֻרְכָּבִים? מִיְּסוֹדוֹת א', ב' וְג'? גַּם בִּי יֵשׁ יְסוֹדוֹת אֵלּוּ". יָבוֹאוּ הַסּוּסִים וְיִשְׁאֲלוּ: "מַדּוּעַ תִּמְלוֹךְ עָלֵינוּ"? וְיַעֲנֶה: "וְכִי מִמַּה מֻרְכָּב הַסּוּס? מִיְּסוֹדוֹת ג', ה' וְח'? מֵעֶשְׂרִים יְסוֹדוֹת? חֲמִשִּׁים יְסוֹדוֹת? יֵשׁ בִּי אֶת כֻּלָּם"! בָּאָדָם יֵשׁ חֹמְצָן, חַנְקָן וּמֵימָן, יֵשׁ בַּרְזֶל, וְיֵשׁ גַּם נְחֹשֶׁת כֶּסֶף וְזָהָב! לֹא בְּכַמֵּיּוֹת מִסְחָרִיּוֹת, אֲנַחְנוּ 70 אָחוּז מַיִם שֶׁזֶּה חֹמְצָן וּמֵימָן, אֲבָל יֵשׁ בָּנוּ גַּם זָהָב! הַכֹּל יֵשׁ בָּנוּ! מַדּוּעַ? כִּי אֲנַחְנוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת מַלְכֵי הַבְּרִיאָה, אָנוּ אֲמוּרִים לְיַצֵּג אֶת כֻּלָּם, לָכֵן יֵשׁ בְּתוֹכֵנוּ הַיְסוֹדוֹת שֶׁל כֻּלָּם.

וְכָךְ גַּם מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. הוּא צָרִיךְ לְיַצֵּג אֶת כֻּלָּם. וּמִיַּד עוֹלָה שְׁאֵלָה, אֲבָל הוּא קָדֹשׁ קָדָשִׁים, אֵיךְ הוּא קָשׁוּר אֵלַי? הָבָה נִתְחַקֵּה אַחַר הָאָבוֹת שֶׁל הַמָּשִׁיחַ. מִלְּבַד אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׂרָה, רִבְקָה וְלֵאָה, יְהוּדָה, דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, הוּא גַּם יָצָא מִתָּמָר, וּמִלּוֹט, מִלָּבָן, וּמִבָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב, וְנִמְנְכְּדוֹ עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב! גַּם אֵלֶּה נִמְצָאִים בְּתוֹךְ הַמָּשִׁיחַ!

הוֹרְיוֹ שֶׁל הַמָּשִׁיחַ

מִי אֲבִי הָאֻמָּה הָעִבְרִית? כֻּלָּנוּ נֶאֱמַר מִיַּד אַבְרָהָם אָבִינוּ. אָבִיו שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה תֶּרַח. הוּא לֹא רַק הָיָה אַבָּא שֶׁל אַבְרָהָם, הוּא הָיָה גַּם סַבָּא שֶׁל שָׂרָה, מִלְכָּה וְלוֹט. שָׂרָה וּמִלְכָּה הָיוּ בְּנוֹתָיו שֶׁל הָרָן בֶּן תֶּרַח, כַּכָּתוּב (בראשית יא, כט): "הָרָן אֲבִי מִלְכָּה וַאֲבִי יִסְכָּה", וְאוֹמְרִים חֲז"ל (מגילה יד.) יִסְכָּה זוֹ שָׂרָה, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ יִסְכָּה? שֶׁסָּכְתָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ...

תֶּרַח הוּא גַּם אַבָּא שֶׁל סַבָּא שֶׁל רִבְקָה וְלָבָן, כַּכָּתוּב (בראשית כב, כ-כג): "וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַּם הִוא בָּנִים לְנָחוֹר אָחִיךָ, אֶת עוּץ בְּכֹרוֹ... וְאֶת בְּתוּאֵל, וּבְתוּאֵל יָלַד

אֶת רִבְקָה״. וְאִם הוּא אַבָּא שֶׁל סַבָּא שֶׁל רִבְקָה וְלָבָן, הֲרֵי הוּא סַבָּא שֶׁל סַבָּא שֶׁל רָחֵל, לֵאָה, זִלְפָּה וּבִלְהָה, שֶׁהָיוּ בְּנוֹתָיו שֶׁל לָבָן אָחִי רִבְקָה. שֶׁהֲרֵי זִלְפָּה וּבִלְהָה שֶׁהָיוּ הָאֲמוֹת שֶׁל לֵאָה וְרָחֵל, הָיוּ בְּנוֹתָיו שֶׁל לָבָן מֵהַשִּׁפְחָה שֶׁלּוֹ.

נִמְצָא כִּי תֶּרַח הוֹצִיא מֵחֶלְצָיו אֶת כָּל שִׁלּוֹשֶׁת הָאָבוֹת וְשֵׁשׁ הָאִמָּהוֹת, ו-12 הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים מֵהֶם מֶרְכָּב עַם יִשְׂרָאֵל. כֻּלָּם יָצְאוּ מִמֶּנּוּ ! וּמִי הָיָה תֶּרַח ? אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ (בראשית רבה לח, יג) שֶׁהָיָה עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִסְגִּיר אֶת הַבֵּן שֶׁלּוֹ אַבְרָהָם לְנִמְרוֹד הַמֶּלֶךְ הָרָשָׁע כְּדֵי שֶׁיִּשְׂרֹף אוֹתוֹ ! וְהוּא שֶׁזָּכָה שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ שִׁלּוֹשָׁה אָבוֹת, שֵׁשׁ אִמָּהוֹת וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ !

לוֹט הָיָה אָחִיהָ שֶׁל שָׂרָה אִמֵּנוּ. עָלָיו נֶאֱמַר שֶׁהוּא עָזַב אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ בִּגְלַל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן וְהָעֲרָיוֹת שֶׁלּוֹ. וּכְשֶׁעָזַב אֶת אַבְרָהָם אָמַר אִי אֶפְשִׁי לֹא בְּאַבְרָהָם וְלֹא בֵּאלֹקָיו ! אֲנִי אֶבְחַר מָקוֹם אַחֵר. אָמַר לוֹ אַבְרָהָם כָּל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ, בְּמַה תִּבְחַר ? אָמַר לוֹ אֲנִי רוֹצֶה לָגוּר בִּסְדוֹם ! זֶה הַמָּקוֹם שֶׁמַּתְאִים לִי !

אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ (שם נ, ג) שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהִגִּיעַ לִסְדוֹם הֵם מִנּוּ אוֹתוֹ לְשׁוֹפֵט ! סְדוֹם זֹאת עִיר שֶׁהוֹרֶגֶת כָּל מִי שֶׁבָּא לְשָׁם... לֹא רוֹצִים אֲנָשִׁים חֲדָשִׁים ! וּכְשֶׁלּוֹט מַגִּיעַ הֵם אוֹמְרִים לֹא רַק שֶׁהוּא אֶחָד מִשֶּׁלָּנוּ, הוּא הֲכִי טוֹב בִּשְׁבִילֵנוּ ! מִנּוּ אוֹתוֹ לְשׁוֹפֵט עֲלֵיהֶם ! לְאַחַר חֻרְבָּן סְדוֹם, נִצַּל לוֹט עִם שְׁתֵּי בְּנוֹתָיו. וּמִכֵּיוָן שֶׁחָשְׁבוּ כִּי הֵם הַנִּצּוֹלִים הַיְחִידִים בְּכָל הָעוֹלָם, הֵן שִׁכְּרוּ אֶת אֲבִיהֶן בְּיַיִן, וְהֵבִיאוּ מִמֶּנּוּ בָּנִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאֱנוֹשׁוּת ! כָּךְ יָצְאוּ מִלּוֹט עַמּוֹן וּמוֹאָב. מִמּוֹאָב יָצְאָה לְבַסּוֹף רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, שֶׁהִיא אִם סָבוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וּמֵעַמּוֹן יָצְאָה נַעֲמָה הָעַמּוֹנִית אִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁמִּצֶּאֱצָאֶיהָ יֵצֵא הַמָּשִׁיחַ. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהַמָּשִׁיחַ יָצָא גַּם מִלּוֹט !

וּמִי לֹא מָכִיר אֶת לָבָן הָאֲרַמִּי? בִּתְקוּפַת הָאֲרִיזָ״ל וְרַבִּי יוֹסֵף קָארוֹ זַצ״ל, הֲלֹא הוּא מָרָן הַבֵּית יוֹסֵף וּמְחַבֵּר הַסֵּפֶר שֻׁלְחָן עָרוּךְ, חַי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָאַלְשִׁיךְ הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן. כְּשֶׁהִגִּיעָה הַפָּרָשָׁה שֶׁעָסְקָה בְּיַעֲקֹב וְלָבָן, אָמַר הָאַלְשִׁיךְ הַקָּדוֹשׁ: ״כֻּלָּם דּוֹרְשִׁים אֶת הַדְּרָשָׁה שֶׁל חֲזַ״ל, שֶׁלָּבָן רִמָּה אֶת יַעֲקֹב מֵאָה פְּעָמִים, אֲבָל לֹא כָּתוּב מָה הֵן מֵאָה הָרַמָּאוּיוֹת שֶׁעָשָׂה. אֲבָל אֲנִי אֶמְנֶה לָכֶם אוֹתָן״. וְהִתְחִיל לִמְנוֹת אֶת כָּל הַמֵּאָה שִׁיטוֹת בָּהֶן לָבָן רִמָּה אֶת יַעֲקֹב. פִּתְאוֹם, בְּאֶמְצַע הַדְּרָשָׁה, הִבְחִינוּ שֶׁהָאֲרִיזָ״ל צוֹחֵק. כְּשֶׁנִּגְּשׁוּ אֵלָיו בְּסוֹף הַשִּׁעוּר לִשְׁאוֹל מַדּוּעַ צָחַק, עָנָה:

- ״דְּעוּ לָכֶם, כְּשֶׁהָאַלְשִׁיךְ הַקָּדוֹשׁ אָמַר שֶׁהוּא יִמְנֶה אֶת מֵאָה הָרַמָּאוּיוֹת שֶׁל לָבָן, הוֹרִידוּ אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁל לָבָן לָעוֹלָם, וְכָל רַמָּאוּת שֶׁהָאַלְשִׁיךְ צִיֵּן, אָמַר לָבָן: ׳נָכוֹן, עָשִׂיתִי אֶת זֶה׳. אֲבָל בְּאַחַת הָרַמָּאוּיוֹת שֶׁמָּנָה הָאַלְשִׁיךְ, אָמַר לָבָן: ׳אֶת זֶה לֹא עָשִׂיתִי! אֲבָל אִם הָיִיתִי יוֹדֵעַ, הָיִיתִי עוֹשֶׂה גַּם אֶת זֶה׳! שָׁמַעְתִּי אֶת זֶה וְצָחַקְתִּי״.

לָבָן הָיָה רָשָׁע וְנוֹכֵל, רִמָּה אֶת הֶחָתָן שֶׁלּוֹ וְלֹא בָּחַל ״לִסְחוֹר״ בִּבְנוֹתָיו עֲבוּר בֶּצַע כֶּסֶף, כְּפִי שֶׁהִתְלוֹנְנוּ עָלָיו לִפְנֵי יַעֲקֹב (בראשית לא, טו): ״הֲלוֹא נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ כִּי מְכָרָנוּ וַיֹּאכַל גַּם אָכוֹל אֶת כַּסְפֵּנוּ״. רָשָׁע כָּזֶה, בְּמַה זָכָה שֶׁתֵּצֵאנָה מִמֶּנּוּ רָחֵל, לֵאָה, זִלְפָּה וּבִלְהָה?

כֻּלָּם יוֹדְעִים כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ יָצָא מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, אַךְ מֵאַיִן רוּת עַצְמָהּ יָצְאָה? לֹא רַק מִמּוֹאָב בְּנוֹ שֶׁל לוֹט, אֶלָּא מִצֶּאֱצָאָיו, בָּלָק וְעֶגְלוֹן מַלְכֵי מוֹאָב. לְאַחַר 40 שָׁנָה שֶׁל נְדוּדִים בַּמִּדְבָּר, עַם יִשְׂרָאֵל עָמַד לְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אוֹ אָז קָם עֲלֵיהֶם בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב, אֲשֶׁר אַף עַל פִּי שֶׁאַרְצוֹ לֹא הָיְתָה אֲמוּרָה לְהִכָּבֵשׁ עַל יְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּכָל זֹאת שָׂכַר אֶת שֵׁרוּתָיו

שֶׁל הַמִּכַּשֵּׁף בִּלְעָם עַל מְנָת לְקַלְלָם וּלְמָחְקָם, חָלִילָה, מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה!

וְאִלּוּ נֶכְדּוֹ, עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב, חָבַר עִם עַמּוֹן וַעֲמָלֵק וְכָבַשׁ אֶת יְרִיחוֹ, וְשִׁעְבֵּד אֶת יִשְׂרָאֵל תַּחַת שִׁלְטוֹנוֹ הָאַכְזָרִי בְּמֶשֶׁךְ 18 שָׁנָה! וְאוֹתוֹ עֶגְלוֹן הָיָה סַבָּא שֶׁל רוּת וְעָרְפָּה! מִמֶּנּוּ יָצָא דָּוִד הַמֶּלֶךְ!

אֵיךְ בַּמָּשִׁיחַ הִתְחַבְּרוּ תֶּרַח, לוֹט וְלָבָן, בָּלָק וְעֶגְלוֹן? הֲרֵי אָמַרְנוּ שֶׁהַמָּשִׁיחַ הִנּוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים? אֶלָּא מִכְּיָן שֶׁהַמָּשִׁיחַ אָמוּר לְיַצֵּג אֶת כָּל הָעָם, הוּא חַיָּב לְהָכִיל אֶת הַתְּכוּנוֹת שֶׁל כָּל הָעָם, וּמִכְּיָן שֶׁהַמָּשִׁיחַ הוּא לֹא מֶלֶךְ רָגִיל, אֶלָּא הוּא גַּם מֶלֶךְ רוּחָנִי, הוּא חַיָּב לְהָכִיל אֶת כָּל הַתְּכוּנוֹת הָרוּחָנִיּוּת הַטּוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, וְזֶה מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָסַף מִכָּל הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה.

הַדִּבֵּר הַחֲמִישִׁי

כָּתוּב בַּתּוֹרָה (בראשית יא, כד-כו): "וַיְחִי **נָחוֹר** תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת תָּרַח... וַיְחִי תֶּרַח שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת אַבְרָם אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן". אָבִיו שֶׁל תֶּרַח נִקְרָא נָחוֹר, וְכָךְ קָרָא תֶּרַח לְאֶחָד מִשְּׁלֹשֶׁת יְלָדָיו, הוּא קָרָא לַבֵּן שֶׁלּוֹ עַל שֵׁם הַסַּבָּא! יֵשׁ כָּאן גִּלּוּי שֶׁל תְּכוּנַת כִּבּוּד אַב וְאֵם. אָמַר ה' יִתְבָּרַךְ "תְּכוּנָה כָּזֹאת מְאֹד חֲשׁוּבָה לִי". הֲרֵי הַדִּבֵּר הַחֲמִישִׁי (שמות כ, יא): "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ", נִמְצָא בַּדִּבְּרוֹת שֶׁל מִצְווֹת בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם וְלֹא בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ מִצְוַת "לֹא תִרְצַח" אוֹ "לֹא תִּגְנֹב". אָדָם שֶׁלֹּא מְכַבֵּד אֶת הוֹרָיו, לֹא מְסַגֵּל לְכַבֵּד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. הֲרֵי הַהוֹרִים שֶׁלָּנוּ תָּמִיד דּוֹאֲגִים לָנוּ, תָּמִיד נוֹתְנִים לָנוּ פִּי אֶלֶף יוֹתֵר מִמַּה שֶׁאֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהַחְזִיר לָהֶם, וְגַם לִפְעָמִים אוֹמְרִים לָנוּ: "לֹא", גַּם אִם זֶה לֹא תָּמִיד מוֹצָא חֵן בְּעֵינֵינוּ, כִּי הֵם יוֹדְעִים יוֹתֵר

טוֹב מֵאִתָּנוּ מָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים. וְאִם אָנוּ לֹא מְכַבְּדִים אוֹתָם, אָז אֵיךְ נְכַבֵּד אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ? חֲרֵי גַּם הוּא דּוֹאֵג לָנוּ, יוֹדֵעַ יוֹתֵר טוֹב מֵאִתָּנוּ מָה טוֹב לָנוּ, וְגַם לִפְעָמִים אוֹמֵר לָנוּ: ״לֹא״! אָז אִם אֲנַחְנוּ לֹא מְכַבְּדִים אֶת הַהוֹרִים שֶׁלָּנוּ, נְכַבֵּד אוֹתוֹ?

כָּתוּב בַּגְּמָרָא (קידושין ל:): תָּנוּ רַבָּנָן, שְׁלֹשָׁה שֻׁתָּפִין הֵן בָּאָדָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָבִיו וְאִמּוֹ. בִּזְמַן שֶׁאָדָם מְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ״מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיהֶם, כְּאִלּוּ דַּרְתִּי בֵּינֵיהֶם, וְכִבְּדוּנִי״, בִּזְמַן שֶׁאָדָם מְצַעֵר אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ״יָפָה עָשִׂיתִי שֶׁלֹּא דַּרְתִּי בֵּינֵיהֶם, שֶׁאִלְמָלֵי דַּרְתִּי בֵּינֵיהֶם, צִעֲרוּנִי״.

נִמְצָא כִּי כִּבּוּד אַב וָאֵם הִיא מִצְוָה חֲשׁוּבָה וְחִיּוּנִית לְהַשְׁרַאַת הַשְּׁכִינָה, כִּי הִיא מַפְתֵּחַ לְכִבּוּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֶת הַתְּכוּנָה הַזּוֹ אָסַף ה׳ מִתָּרַח.

שָׁוֶה יוֹתֵר מִכֶּסֶף

לוֹט הָיָה רָדוּף בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁזָּרַק אֶת אַבְרָהָם וֶאֱלִקָיו לְטוֹבַת הַכֶּסֶף. אֲבָל הָיְתָה לוֹ מִדָּה שֶׁל נֶאֱמָנוּת וְהַכָּרַת הַטּוֹב. הָיָה זֶה כַּאֲשֶׁר הָיוּ הוּא וְאַבְרָהָם עֲנִיִּים וְיָרְדוּ לְמִצְרַיִם. אַבְרָהָם בִּקֵּשׁ מִשָּׂרָה שֶׁתֹּאמַר כִּי אֲחוֹתוֹ הִיא, וְכָךְ בִּמְקוֹם לְהָרְגוֹ יַצִּיעוּ לוֹ מֹהַר עַל אִשְׁתּוֹ, וְהוּא יִנָּקֵב בִּמְחִיר גָּדוֹל מִדַּי שֶׁאִישׁ לֹא יוּכַל לְשַׁלֵּם. וּמִי אָחִיהָ הָאֲמִתִּי? לוֹט! וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לוֹ תַּאֲוַת מָמוֹן אַדִּירָה, שֶׁבִּגְנוּתָהּ זָנַח אֶת ה׳ וְעָבַר לִסְדוֹם, בְּכָל זֹאת הָיְתָה לוֹ נֶאֱמָנוּת לַמִּשְׁפָּחָה. חֲרֵי בְּמִשְׁפָּט אֶחָד יָכוֹל הָיָה לְגַלּוֹת מִי הֶאָח הָאֲמִתִּי, לְהָבִיא לְמוֹתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וּלְהַזְרַמַת כְּסָפִים אַדִּירָה לְיָדָיו, אֲבָל הוּא נוֹתַר נֶאֱמָן לַמִּשְׁפָּחָה. זוֹ תְּכוּנָה טוֹבָה לַעֲבוֹדַת ה׳, לְהִשָּׁאֵר נֶאֱמָן לַמִּרּוֹת שֶׁיֵּשׁ פְּתוּיִים שֶׁל הָעוֹלָם הַחִיצוֹן.

צַדִּיק אוֹ רָשָׁע?

לָבָן הָיָה שָׁחוֹר מִשְּׁחוֹר... אָז מָה מָצְאוּ בּוֹ שֶׁאֶפְשָׁר לָקַחַת לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ? כַּאֲשֶׁר אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם הִגִּיעַ אֶל חָרָן, הוּא פּוֹגֵשׁ בְּרִבְקָה אִמֵּנוּ, וְאָז הוּא נוֹתֵן לָהּ תַּכְשִׁיטִים וְשׁוֹאֵל לִזְהוּתָהּ, לְצֹרֶךְ שִׁדּוּכֶיהָ עִם יִצְחָק. רִבְקָה רָצָה לְאָהֵל אִמָּהּ, וּמַיָּד אַחַר כָּךְ אָנוּ רוֹאִים כִּי לָבָן יוֹצֵא לִקְרַאת אֱלִיעֶזֶר בִּבְהִילוּת, כַּכָּתוּב (בראשית כד, כט-ל): "וּלְרִבְקָה אָח **וּשְׁמוֹ לָבָן** וַיָּרָץ לָבָן אֶל הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל הָעָיִן. וַיְהִי כִּרְאֹת אֶת הַנֶּזֶם וְאֶת הַצְּמִדִים עַל יְדֵי אֲחֹתוֹ וּכְשָׁמְעוֹ אֶת דִּבְרֵי רִבְקָה אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כֹּה דִבֶּר אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַגְּמַלִּים עַל הָעָיִן".

מַדּוּעַ רָץ לָבָן בִּבְהִילוּת כָּזוֹ לְכִוּונוֹ שֶׁל אֱלִיעֶזֶר? רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מֵבִיא אֶת הַמִּדְרָשׁ (ילקוט שמעוני קט) "**וַיָּרָץ**', לָמָּה רָץ וְעַל מָה רָץ, 'וַיְהִי כִּרְאוֹת אֶת הַנֶּזֶם', אָמַר 'עָשִׁיר הוּא זֶה', וְנָתַן עֵינָיו בַּמָּמוֹן".

אֲבָל אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ כּוֹתֵב פֵּרוּשׁ אַחֵר: "לְדִבְרֵיהֶם זַ"ל שֶׁאָמְרוּ כִּי הַצַּדִּיקִים שְׁמָם קוֹדֵם לָהֶם דִּכְתִיב: 'וּשְׁמוֹ בֹּעַז', 'וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ', אֲבָל הָרְשָׁעִים הֵם קוֹדְמִים לִשְׁמָם דִּכְתִיב: 'נָבָל שְׁמוֹ' וְגוֹ', אִם כֵּן לָמָּה לָקַח הַכָּתוּב סֵדֶר הַצַּדִּיקִים בְּלָבָן הָרָשָׁע? וְלָתֵת טַעַם לַדָּבָר, יֵשׁ לְהָעִיר בַּכָּתוּב אוֹמְרוֹ: 'וַיָּרָץ', לָמָּה רָץ? וְרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אָמְרוּ לְפִי שְׁרָאָה הַנֶּזֶם וְכוּ' נָתַן עֵינָיו בַּמָּמוֹן. וַעֲדַיִן קָשֶׁה אִם כֵּן הָיָה לוֹ לְהַקְדִּים לוֹמַר: 'וַיְהִי כִּרְאוֹת' וְגוֹ' 'וַיָּרָץ' וְגוֹ'. גַּם בָּזֶה לֹא הָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב ב' פְּעָמִים 'אֶל הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל הָעָיִן'. אָכֵן הַכַּוָּנָה הִיא כִּי זֶה הָאִישׁ לָבָן חָרַד לִקְרַאת הָאִישׁ בְּיוֹדְעוֹ מַה שֶּׁעָבַר בֵּינוֹ לְבֵין רִבְקָה מֵהַדְּבָרִים וּמִקָּרוֹב הַדַּעַת וְהוּא אִישׁ נָכְרִי חֲרִי זֶה מַגִּיד דְּבָרִים

בְּגוֹ וְלָזֶה לָבַשׁ קִנְאָה וְרָץ לִקְרָאתוֹ לִפְגֹּעַ בּוֹ בְּקַנְאָוּתוֹ אֶת קִנְאַת אֲחוֹתוֹ, וּלְצַד בְּחִינַת מַעֲשֶׂה זֶה יִחֵס ה׳ אוֹתוֹ יְחוּסִין שֶׁל צַדִּיקִים וְאָמַר: ׳**וּשְׁמוֹ לָבָן**׳ כִּי מַעֲשֶׂה צַדִּיקִים עָשָׂה בָּזֶה וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר בְּרִיָּה. וְאוֹמְרוֹ: ׳**וַיְהִי כִּרְאוֹת**׳ וְגוֹ׳, יַגִּיד כִּי מַה שֶּׁקָּדַם הָיָה קֹדֶם כִּרְאוֹת הַצְּמִידִים וְקֹדֶם שָׁמְעוֹ דִּבְרֵי אֲחוֹתוֹ סִדְרָן שֶׁל מַעֲשִׂים חָשְׁדוֹ לֶאֱלִיעֶזֶר בְּדָבָר מְכוֹעָר אֲבָל ׳כִּרְאוֹת הַנֶּזֶם׳ וְגוֹ׳ ׳וּכְשָׁמְעוֹ׳ וְגוֹ׳ ׳כָּכָה דִּבֶּר אֵלַי הָאִישׁ׳ שָׂם אַפּוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן מוֹדִיעַ הַכָּתוּב שֶׁיָּצָא לִקְרַאת הָאִישׁ לֹא לְהָרַע אֶלָּא אַדְרַבָּה לְהַאֲכִסִינוֹ וּלְחַזֵּיק לוֹ טוֹבָה״.

אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה רָשָׁע, כָּאן נִכְתַּב ״וּשְׁמוֹ לָבָן״, כְּפִי שֶׁרוֹשְׁמִים שֵׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, כִּי הוּא יָצָא לִקַּנֵּא וּלְהָגֵן עַל הַצְּנִיעוּת וְהַכָּבוֹד שֶׁל אֲחוֹתוֹ, מִי זֶה הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁנּוֹתֵן לָהּ תַּכְשִׁיטִים בְּאֶמְצַע הָרְחוֹב? צְנִיעוּת וְקִנְאָה לָעֲרָיוֹת הֵן תְּכוּנוֹת טוֹבוֹת, אֶת זֶה צָרִיךְ לָקַחַת לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁכֵּן אָמְרוּ חֲזַ״ל (ויקרא רבה כד, ו): ״כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא בּוֹ גְּדֶר עֶרְוָה אַתָּה מוֹצֵא בּוֹ קְדֻשָּׁה״, וְלָכֵן צְנִיעוּת וְקִנְאָה אֵלּוּ הֵן מַפְתְּחַ לְקַבָּלַת קְדֻשָּׁה.

עוֹד רָאִינוּ בְּלָבָן, כְּשֶׁהוּא נִפְרָד מִיַּעֲקֹב בְּאֹפֶן סוֹפִי הוּא מַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ (בראשית לא, נ): ״אִם תְּעַנֶּה אֶת בְּנֹתַי וְאִם תִּקַּח נָשִׁים עַל בְּנֹתַי אֵין אִישׁ עִמָּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים עֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָ״. לָבָן מַשְׁבִּיעַ אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁלֹּא יִקַּח אִשָּׁה חֲמִישִׁית עַל בְּנוֹתָיו.

מַדּוּעַ? אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (כתובות סב:) כִּי תַּלְמִיד חָכָם מְקַיֵּם עוֹנָתוֹ רַק מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת. כֵּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה תַּלְמִיד חָכָם וְהָיוּ לוֹ אַרְבַּע נָשִׁים, חֲרֵי עוֹנָתָהּ שֶׁל כָּל אִשָּׁה הִיא רַק פַּעַם בְּאַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת. וְכֵיוָן שְׁוּסְתָּה שֶׁל אִשָּׁה הוּא פַּעַם בְּחֹדֶשׁ, אִם יִשָּׂא אִשָּׁה חֲמִישִׁית, חֲרֵי פְּעָמִים שֶׁהוּא יִפְסַח עַל אַחַת הַנָּשִׁים לְיוֹתֵר מֵחֹדֶשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה טְהוֹרָה לְבַעֲלָהּ,

כִּי אוֹתָהּ שַׁבָּת שַׂיֶּכֶת לְמִישֶׁהִי אַחֶרֶת... לָבָן דָּאַג לָעוֹנָה שֶׁל בְּנוֹתָיו, כִּי הֶעְדֵּר הַבַּעַל לָאִשָּׁה הוּא צַעַר עֲבוּרָהּ, עַד שֶׁלָּבָן תֹּאַר נְשׁוּאֵי אִשָּׁה חֲמִישִׁית כְּעִנּוּי לִבְנוֹתָיו ! רוֹאִים מִמֶּנּוּ דְּאָגָה לִבְנוֹת הַמִּשְׁפָּחָה, לְיוֹצְאֵי חֲלָצָיו. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹ תְּכוּנָה טוֹבָה, נַקֵּח אוֹתָהּ לַמִּשִׁיחַ.

חוֹתָם אֱמֶת

בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב הָיָה מֶלֶךְ רָשָׁע שֶׁבִּקֵּשׁ לְקַלֵּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. וְהִנֵּה, לֹא רַק שֶׁזָּכָה שֶׁהַמָּשִׁיחַ יֵצֵא מִזַּרְעוֹ, אֶלָּא אַף נִקְרָאָה פָּרָשָׁה בַּתּוֹרָה עַל שְׁמוֹ ! בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ יֵשׁ רַק שְׁתֵּי פָּרָשׁוֹת עַל שְׁמָם שֶׁל גּוֹיִם, "יִתְרוֹ" וּ"בָלָק". יִתְרוֹ הִתְגַּיֵּר, זָרַק אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ וּמַעֲמָדוֹ כְּכֹהֵן מִדְיָן, וְרָץ לַמִּדְבָּר לְהִתְחַבֵּר עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל בָּלָק הָיָה רָשָׁע, נִשְׁאַר רָשָׁע וּמֵת רָשָׁע. מַדּוּעַ יֵשׁ פָּרָשָׁה עַל שְׁמוֹ ? מָה מְיֻחָד בְּבָלָק ?

לְבָלָק הָיְתָה מִדַּת הָאֱמֶת. אַף עַל פִּי שֶׁהַגּוֹיִם שׂוֹנְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, אֻמּוֹת הָעוֹלָם מִתְנַהֲגוֹת בִּצְבִיעוּת, יָד יָמִין מְחַבֶּקֶת וּשְׂמֹאל מַחְבִּיאָה סַכִּין מֵאֲחוֹרֵי הַגַּב... אַף בָּלָק לֹא הָיָה צָבוּעַ. הוּא אָמַר בְּגָלוּי אֲנִי שׂוֹנֵא לְיִשְׂרָאֵל, לֹא אוֹהֲבָם וְלֹא רוֹצֶה שֶׁיַּעַבְרוּ בְּאַרְצִי. אוֹ שֶׁיֵּלְכוּ לַמָּקוֹם אַחֵר, אוֹ שֶׁאֲנִי מְקַלֵּל אוֹתָם. וְאֵיךְ רָצָה לְקַלֵּל אוֹתָם ? עַל יְדֵי מְכַשֵּׁף שֶׁיָּדַע אֶת שְׁעַת כַּעֲסוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ! הוּא רָצָה לְקַלֵּל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ ! הוּא מַאֲמִין בַּה' וּבְכֹחוֹ, וְאוֹמֵר אֶת הָאֱמֶת בְּרֵישׁ גַּלֵּי. לְהוֹצִיא אֱמֶת מִגּוֹי אֵינוֹ דָּבָר פָּשׁוּט... וְכֵיוָן שֶׁחוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "אֱמֶת" (שבת נד.), ה' הֶעֱרִיךְ אֶת הַתְּכוּנָה הַזּוֹ בְּבָלָק, וּלְקָחָהּ לְמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ.

כָּל הַכָּבוֹד

מִזַּרְעוֹ שֶׁל בָּלָק יָצָא עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב. הוּא כָּבַשׁ אֶת יְרִיחוֹ וְעִנָּה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל 18 שָׁנִים! עַד שֶׁה' רִחֵם עַל יִשְׂרָאֵל וְשָׁלַח אֶת הַשּׁוֹפֵט אֵהוּד בֶּן גֵּרָא לְהוֹרְגוֹ. כֵּיוָן שֶׁאֵהוּד בֶּן גֵּרָא הָיָה אִטֵּר יַד יְמִינוֹ, הוּא הִצְלִיחַ לְהַחְבִּיא חֶרֶב בְּשַׂרְווּלוֹ הַשְּׂמָאלִי מִבְּלִי שֶׁיְּבְדְּקוּ אוֹתוֹ וְנִכְנַס אֶל הַחֶדֶר שֶׁל הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה, כְּבָיְכוֹל לְהָבִיא לוֹ מַתָּנָה כִּשְׁאָר הַמְּבַקְּרִים שֶׁהֶעֱלוּ לוֹ מִנְחוֹת. אוֹ אָז הוּא בִּקֵּשׁ לְדַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ כְּמַמְתִּיק סוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ג, יט-כא): "וְהוּא שָׁב מִן הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת הַגִּלְגָּל וַיֹּאמֶר: 'דְּבַר סֵתֶר לִי אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ', וַיֹּאמֶר: 'הָס' וַיֵּצְאוּ מֵעָלָיו כָּל הָעֹמְדִים עָלָיו. וְאֵהוּד בָּא אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בַּעֲלִיַּת הַמְּקֵרָה אֲשֶׁר לוֹ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֵהוּד: 'דְּבַר אֱלֹקִים לִי אֵלֶיךָ' וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא. וַיִּשְׁלַח אֵהוּד אֶת יַד שְׂמֹאלוֹ וַיִּקַּח אֶת הַחֶרֶב מֵעַל יֶרֶךְ יְמִינוֹ וַיִּתְקָעֶהָ בְּבִטְנוֹ".

כַּאֲשֶׁר אֵהוּד בֶּן גֵּרָא אָמַר לַמֶּלֶךְ כִּי יֵשׁ לוֹ דָּבָר לוֹמַר בְּשֵׁם הָאֱלֹקִים וְהִזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ, הַמֶּלֶךְ קָם מִיָּד מֵעַל כִּסְאוֹ וְנֶעֱמַד לִכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! מֶלֶךְ גּוֹי נָתַן כָּבוֹד לְשֵׁם ה' וְהִכִּיר בְּגַדְלוּתוֹ. לַמְרוֹת שֶׁהָיָה מֶלֶךְ רַב עָצְמָה, הָיְתָה לוֹ יִרְאָה, וְזוֹ תְּכוּנָה טוֹבָה שֶׁה' רוֹצֶה בַּמְּשִׁיחַ.

אָמְנָם יֵשׁ לָנוּ כָּאן לֶקַח שֶׁל תְּכוּנוֹת טוֹבוֹת, כִּבּוּד אָב וָאֵם, נֶאֱמָנוּת לַמִּשְׁפָּחָה, קִנְאָה לִצְנִיעוּת, מִדַּת אֱמֶת, יִרְאַת שָׁמַיִם, הַכֹּל טוֹב וְיָפֶה, אַךְ הַאִם לֹא הָיוּ תְּכוּנוֹת אֵלּוּ בַּצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם כְּמוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֵׁת, נֹחַ, שֵׁם, עֵבֶר, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב? שָׂרָה, רִבְקָה, רָחֵל וְלֵאָה? מַדּוּעַ בָּחַר ה' דַּוְקָא בָּרְשָׁעִים?

אֶלָּא, כַּמּוּבָן שֶׁלַּצַּדִּיקִים הָיוּ הַתְּכוּנוֹת הַלָּלוּ, אֲבָל כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ תְּכוּנָה טוֹבָה אֵצֶל רָשָׁע, לַמְרוֹת שְׁאָר תְּכוּנוֹתָיו הַמְקֻלְקָלוֹת, אֲנִי מֵבִין שֶׁהַתְּכוּנָה הַזֹּאת כָּל כָּךְ חֲזָקָה אֶצְלוֹ, שֶׁאֲפִילוּ עִם כָּל רִשְׁעוּתוֹ הוּא לֹא קִלְקֵל אוֹתָהּ. עִם כָּל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, וְהַחַמְדָנוּת, וְהַנְּאוּף, עֲדַיִן יֵשׁ בּוֹ צְנִיעוּת, אוֹ יִרְאַת ה׳, אוֹ כִּבּוּד הוֹרִים, אָז זוֹ תְּכוּנָה חֲזָקָה מְאֹד אֶצְלוֹ. צַדִּיק בָּעַל תְּכוּנוֹת אֵלּוּ אֵינוֹ מַפְתִּיעַ, הֲרֵי הוּא צַדִּיק, אֲבָל רָשָׁע שֶׁעוֹשֶׂה מַשֶּׂהוּ טוֹב, זֶה מוֹכִיחַ שֶׁהַדָּבָר טָבוּעַ בּוֹ בְּעָצְמָה גְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר, תְּכוּנָה כָּזוֹ חֲזָקָה צָרִיךְ עֲבוּר הַמָּשִׁיחַ.

שְׁעַת רָצוֹן

כַּאֲשֶׁר חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיְתָה אָז תִּקְשֹׁרֶת לֹא הַכְּתוּבָה וְלֹא הַמְּשֻׁדֶּרֶת, בָּרוּךְ ה׳, הַיְדִיעָה עַל חֻרְבָּן הַבַּיִת לֹא הִגִּיעָה בִּזְמַן אֱמֶת לַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים. הָיוּ שֶׁגִּלּוּ זֹאת רַק חֲדָשִׁים אַחֲרֵי ! כָּתוּב בַּגְּמָרָא (נזיר לב:) שֶׁאֲנָשִׁים שֶׁנָּדְרוּ נְזִירוּת בְּבָבֶל, וְהִגִּיעוּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְגַלֵּחַ שַׂעֲרָם וּלְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת בְּתֹם תְּקוּפַת נְזִירוּתָם, וְגִילּוּ כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּבָר לֹא קַיָּם יוֹתֵר... הֵם אֲפִילּוּ לֹא יָדְעוּ !

מְסֻפָּר בַּתַּלְמוּד הַיְרוּשַׁלְמִי (ברכות פ״ב ה״ד) עַל אָדָם שֶׁחָרַשׁ אֶת שָׂדֵהוּ בְּיוֹם חֻרְבָּן הַבַּיִת. פִּתְאוֹם עוֹבֵר שָׁם עֲרָבִי (יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָיָה זֶה אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא שֶׁהִתְגַּלָּה אֵלָיו), וְאוֹמֵר לוֹ: ״יְהוּדִי, מָה אַתָּה חוֹרֵשׁ? לֹא שָׁמַעְתָּ שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלָּכֶם״? הַיְהוּדִי שֶׁשָּׁמַע אֶת הַבְּשׂוֹרָה הַמָּרָה, הִפְסִיק אֶת מְלֶאכֶת הַחֲרִישָׁה, הִתְיַשֵּׁב עַל הַקַּרְקַע, קָרַע בְּגָדָיו וּפָרַץ בִּבְכִי. לֹא עָבְרוּ שָׁעוֹת מִסְפָּר וְשׁוּב הָעַרְבִי מוֹפִיעַ וְצוֹעֵק: ״יְהוּדִי, מָה אַתָּה בּוֹכֶה? לֹא שָׁמַעְתָּ שֶׁנּוֹלַד הַמָּשִׁיחַ הַיּוֹם״? הַיְהוּדִי מִיָּד נֶעֱמַד עַל רַגְלָיו וְהֵחֵל

לַחְקוֹר הֵיכָן הַמָּשִׁיחַ, וְנֶאֱמַר לוֹ כִּי שְׁמוֹ מְנַחֵם בֶּן חִזְקִיָּה, וְהוּא נוֹלָד בְּבֵית לֶחֶם.

מְצַיֵּד בְּפִסַּת מֵידַע קְטַנְטַנָּה בְּיוֹתֵר, מָכַר שָׂדֵהוּ, רָכַשׁ בִּגְדֵי תִּינוֹקוֹת וְעָלָה לְבֵית לֶחֶם, כְּשֶׁהוּא עוֹבֵר מִשְׁכּוּנָה לִשְׁכוּנָה, מְחַפֵּשׂ תִּינוֹק שֶׁזֶּה עַתָּה נוֹלַד וּשְׁמוֹ מְנַחֵם... מְצִיאַת מַחַט בַּעֲרֵמַת שָׁחַת ! הוּא מְכַתֵּת רַגְלָיו מִשְׁכּוּנָה לִשְׁכוּנָה, אֲבָל נִרְאָה כִּי אֵין לוֹ סִכּוּי לִמְצוֹא אֶת הַיֶּלֶד בֵּין כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְשַׁקְמִים עַצְמָם מִתּוֹצָאוֹת הַחֻרְבָּן הַגָּדוֹל שֶׁנָּפַל עֲלֵיהֶם.

לְבַסּוֹף הִגִּיעַ לִשְׁכוּנָה רְחוֹקָה בְּפַאֲתֵי בֵּית לֶחֶם. כָּל הָאֻמָּהוֹת קָפְצוּ עַל מוּצָרָיו, וּפִתְאוֹם אַחַת מֵהֶן קוֹרֵאת לַחֲבֶרְתָּהּ שֶׁבְּבֵיתָהּ: "אִמָּא שֶׁל מְנַחֵם ! אִמָּא שֶׁל מְנַחֵם ! בּוֹאִי תִּרְאִי אֶת הַמּוּצָרִים שֶׁיֵּשׁ כָּאן". בַּחֲלוֹן מוֹפִיעָה אִשָּׁה וְצוֹעֶקֶת חֲזָרָה: "רְאִי אִם יֵּשׁ שָׁם אֵיזֶה סְמַרְטוּט שֶׁאֶפְשָׁר לַחֲנֹק בּוֹ אֶת הַתִּינוֹק הַזֶּה, שֶׁבַּיּוֹם שֶׁהוּא נוֹלַד חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ" !

הָאִישׁ הֵבִין מַיִּד כִּי מָצָא אֶת מְבֻקָּשׁוֹ וְשִׁכְנֵעַ אֶת הָאִשָּׁה לָרֶדֶת לְמָטָּה לִרְאוֹת מֵהַמּוּצָרִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ כָּל כֶּסֶף לִרְכֹּשׁ אוֹתָם. הִיא יָרְדָה אֶל הָרְחוֹב, אוֹחֶזֶת בְּיָדֶיהָ תִּינוֹק יָפֶה וּמֵאִיר עֵינַיִם. הָאִישׁ הִבְטִיחַ לָהּ כִּי יַחְזֹר עִם מוּצָרִים נוֹסָפִים. אֲבָל כַּאֲשֶׁר חָזַר בַּשֵּׁנִית הָאִשָּׁה הָיְתָה לְלֹא הַתִּינוֹק. "אֵיפֹה הַיֶּלֶד"? שָׁאַל בִּדְאָגָה. אַךְ הִיא עָנְתָה בַּאֲדִישׁוּת: "בָּאָה הָרוּחַ וְלָקְחָה אוֹתוֹ"...

מִמִּדְרַשׁ זֶה אָנוּ לְמֵדִים שְׁנֵי יְסוֹדוֹת גְּדוֹלִים. הָרִאשׁוֹן, בָּרֵגַע שֶׁל הַחֻרְבָּן הַכִּי גָּדוֹל, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִתָּנוּ. כָּתוּב בַּגְּמָרָא (יומא נד:) כִּי כַּאֲשֶׁר הַגּוֹיִם בָּזְזוּ אֶת הַמִּקְדָּשׁ הֶחָרֵב, הֵם הוֹצִיאוּ אֶת הַכְּרוּבִים שֶׁהָיוּ מֵעַל אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ. בְּכָל יוֹם כִּפּוּר, כַּאֲשֶׁר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה נִכְנָס אֶל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, הוּא הָיָה מַבִּיט

בַּכְּרוּבִים שֶׁעָמְדוּ מִשְּׁנֵי צִדֵּי הָאָרוֹן. אִם פְּנֵיהֶם הָיוּ זֶה כְּלַפֵּי חֲבֵרוֹ, סִימָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סָלַח לָהֶם, אַךְ אִם חָלִילָה הִפְנוּ גַּבָּם זֶה אֶל זֶה, סִימָן שֶׁה׳ כַּעַס, וְאִלּוּ כָּאן בַּחֲרָבָן, שֶׁנִּרְאָה כִּי ה׳ חָלִילָה נָטַשׁ אוֹתָם וְנָתַן לָהֶם גֵּט פִּטּוּרִין, דַּוְקָא כָּאן הָיוּ הַכְּרוּבִים מְעוּרִין זֶה בָּזֶה! אָז הַמְּעַטִּים שֶׁזָּכוּ לִרְאוֹת אֶת הַכְּרוּבִים הִתְנַחֲמוּ, אַךְ רוֹב הָעָם שֶׁלֹּא רָאָה זֹאת, נִכְנַס לְיֵאוּשׁ, הֵבִינוּ כִּי ה׳ נָטַשׁ אוֹתָם בִּשְׁעָתָם הַקָּשָׁה מִכֹּל, וְלֹא הֵבִינוּ כִּי דַּוְקָא בָּרְגָעִים הַכִּי קָשִׁים הֵם זוֹכִים לָחִבּוּק הַכִּי חָזָק מֵה׳. לָכֵן דַּוְקָא בְּיוֹם הַחֻרְבָּן נוֹלָד הַמָּשִׁיחַ!

וְהַיְסוֹד הַשֵּׁנִי וְהַכּוֹאֵב, שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ חֲלוֹן הִזְדַּמְּנוּיוֹת שֶׁנִּפְתַּח, צָרִיךְ לְנַצֵּל אוֹתוֹ, אֲבָל אִם אֲנַחְנוּ לֹא מַאֲמִינִים הַהִזְדַּמְּנוּת תֵּלֵךְ לְאִבּוּד. אֲפִילּוּ אִמּוֹ שֶׁל הַמָּשִׁיחַ לֹא הֶאֱמִינָה בְּמָשִׁיחַ, אָז בָּאָה רוּחַ וְלָקְחָה אוֹתוֹ, כְּלוֹמַר חָלְפָה שְׁעַת הָרָצוֹן, וְצָרִיךְ לְחַכּוֹת לְהִזְדַּמְּנוּת נוֹסֶפֶת...

אָנוּ יְכוֹלִים לְהָבִיא אֶת הַמָּשִׁיחַ, הַמָּשִׁיחַ מֵרְכָּב מֵהַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ, וְאִם בִּגְדוֹלֵי הָרְשָׁעִים שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם יֵשׁ מִדּוֹת טוֹבוֹת, כָּל שֶׁכֵּן בָּנוּ, שֶׁהֲרֵיקָנִים שֶׁבָּנוּ מְלֵאִים מִצְוֹוֹת כְּרִמּוֹן (ברכות נז.), יֵשׁ בָּנוּ טוֹב. צָרִיךְ לְהוֹצִיא אֶת הַטּוֹב הַזֶּה הַחוּצָה וּלְעוֹרֵר שְׁעַת רָצוֹן לְבִיאַת הַמָּשִׁיחַ.

וּמֵעֵבֶר לַמָּשִׁיחַ הַכְּלָלִי, יֵשׁ לָנוּ גַּם מָשִׁיחַ פְּרָטִי. כְּשֶׁשָּׁאֲלוּ אֶת רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, תַּלְמִידוֹ שֶׁל רַבִּי נַחְמָן, מָתַי יָבוֹא הַמָּשִׁיחַ? הוּא עָנָה: "שֶׁלִּי כְּבָר הִגִּיעַ". מָה פֵּרוּשׁ? אֶלָּא שֶׁחוּץ מֵהַמָּשִׁיחַ הַכְּלָלִי שֶׁיַּגִּיעַ לִגְאוֹל אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לְכָל אֶחָד אֶת הַגָּלוּת-מִצְרַיִם שֶׁלּוֹ, אֶת הַבְּעָיוֹת שֶׁלּוֹ, הַצָּרוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁמְּחַכּוֹת לַגְּאֻלָּה וּלְמָשִׁיחַ שֶׁלּוֹ. אֶת הַגְּאוּלָה וְהַמָּשִׁיחַ שֶׁלִּי רַק אֲנִי יָכוֹל לְהָבִיא.

וְאֵיךְ אֲנִי מֵבִיא אוֹתוֹ? רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה בְּעַצְמִי שֶׁאֲנִי יָכוֹל וְרָאוּי לְהָבִיא אֶת הַמָּשִׁיחַ אִם אֲבַצֵּעַ אֶת תַּפְקִידִי בָּעוֹלָם. כָּל עוֹד אֲנִי לֹא מַאֲמִין בְּעַצְמִי, אֲנִי לֹא יָכוֹל לְהַאֲמִין בְּשׁוּם דָּבָר אַחֵר. וַאֲנִי לֹא יָכוֹל לְהַאֲמִין בְּעַצְמִי כְּשֶׁאֲנִי נִמְצָא בְּעַצְבוּת וְיֵאוּשׁ, לָכֵן חָשׁוּב שֶׁיְּחַפֵּשׂ אָדָם אֶת הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁבּוֹ כְּדֵי שֶׁהוּא יִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה, לְדַבֵּר עִם ה׳, לְהַרְגִּישׁ אֶת ה׳, אֶת הַשַּׁיָּכוּת שֶׁלּוֹ לַה׳. אִם ה׳ מְלַקֵּט נְקוּדוֹת טוֹבוֹת אֲפִילּוּ מִגּוֹיִם, מַדּוּעַ שֶׁלֹּא נַרְאֶה לוֹ נְקוּדוֹת טוֹבוֹת בָּנוּ, שֶׁיֶּאֱסֹף גַּם אוֹתָנוּ? אָז נִצַּפֶּה לַמָּשִׁיחַ. וְזֶה הַתִּקּוּן הַפְּרָטִי וְהַכְּלָלִי שֶׁל כֻּלָּנוּ.

וְזֶה מָה שֶׁהִתְכַּוֵּן הָרַבִּי מִלּוּבָּאוִויטְשׁ בִּדְבָרָיו, שֶׁעָשִׂינוּ אֶת כָּל הַתִּקּוּנִים לִקְרַאת בּוֹאוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וְנוֹתָרָה הַצְּפִיָּה עַצְמָהּ. הַתַּפְקִיד הָאַחֲרוֹן שֶׁנִּשְׁאַר לָנוּ הוּא לַעֲבֹד אֶת ה׳ בְּשִׂמְחָה וּבְתָמִימוּת, לִרְאוֹת עַל יְדֵי כָּךְ יְשׁוּעָה פְּרָטִית וּבְסוֹף גַּם לִזְכּוֹת וְלִרְאוֹת בַּגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה שֶׁל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן.

קול הנשמה

בוא נַעֲשֶׂה עִסְקָה

בְּפָרָשַׁת תּוֹלְדוֹת אָנוּ קוֹרְאִים עַל הַסִּפּוּר שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, עִם מַתָּן דָּגֵשׁ עַל 3 נְקוּדוֹת מְסֻיָּמוֹת בַּזְּמַן, הַמִּתְחַבְּרוֹת לְמִרְקָם אֶחָד שֶׁטּוֹמֵן בְּחוּבּוֹ מֶסֶר חָשׁוּב לַעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלָּנוּ.

הַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה הִיא הַלֵּידָה עַצְמָהּ. כָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ[31] (ילקוט שמעוני בראשית, קיא) עוֹד כְּשֶׁהָיוּ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו בַּבֶּטֶן אִמָּם עָשׂוּ

---

31 וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: כְּשֶׁהָיוּ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו בִּמְעֵי אִמָּן, אָמַר לוֹ יַעֲקֹב לְעֵשָׂו: ״אָחִי, שְׁנֵי עוֹלָמוֹת לְפָנֵינוּ, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. הָעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וּמַשָּׂא וּמַתָּן, לִישָׂא אִשָּׁה וּלְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת, אֲבָל הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ כָּל הַמִּדּוֹת הַלָּלוּ. רְצוֹנְךָ טוֹל אַתָּה הָעוֹלָם הַזֶּה וַאֲנִי אֶטֹּל הָעוֹלָם הַבָּא״? שֶׁנֶּאֱמַר: ׳מִכָּרָה כַיּוֹם אֶת בְּכֹרָתְךָ לִי׳, כְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהָיוּ בְּבֶטֶן אִמָּם. מִיָּד כָּפַר עֵשָׂו

עִסְקָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁעֵשָׂו מְקַבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְיַעֲקֹב אָמוּר לְקַבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַבָּא. מִכְּיוָן שֶׁזּוֹ הָיְתָה הָעִסְקָה, לָכֵן בַּלֵּילָה עֵשָׂו פּוֹרֵץ יָשָׁר קָדִימָה, "הַחֵלֶק שֶׁלִּי בְּעִסְקָה הוּא הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא שֶׁלִּי! אָז לְמָה לְחַכּוֹת"? הוּא רוֹצָה לָצֵאת הַחוּצָה.

אֲבָל מִיָּד כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא יַעֲקֹב תּוֹפֵס אוֹתוֹ בַּעֲקֵב, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה, כה-כו): "וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו. וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וְיִצְחָק בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אוֹתָם".

לְכְאוֹרָה יַעֲקֹב מְנַסֶּה לְהָפֵר אֶת הָעִסְקָה שֶׁזּוֹ עַתָּה נִרְקָמָה, מַדּוּעַ הוּא אוֹחֵז בַּעֲקֵבוֹ שֶׁל עֵשָׂו? עוֹד פְּרָט מְעַנְיֵן הוּא כִּי בְּעֵשָׂו כָּתוּב: "**וַיִּקְרְאוּ** שְׁמוֹ" בִּלְשׁוֹן רַבִּים, וְאִלּוּ בְּיַעֲקֹב כָּתוּב: "**וַיִּקְרָא** שְׁמוֹ" בִּלְשׁוֹן יָחִיד. וְכָאן מִסְתַּיֶּמֶת הַנְּקֻדָּה הָרִאשׁוֹנָה בַּזְּמַן בְּחַיֵּיהֶם שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו.

עוֹבְרוֹת 15 שָׁנָה מִלֵּידָתָם. כְּשֶׁהָיוּ בְּגִיל 15 שָׁנָה נִפְטַר אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם[32]. יִצְחָק אָבִינוּ יוֹשֵׁב שִׁבְעָה עַל אָבִיו, וְיַעֲקֹב אָבִינוּ מְבַשֵּׁל לוֹ נָזִיד עֲדָשִׁים. הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר (פדר"א, לה) כִּי הַמִּנְהָג מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הָיָה לֶאֱכוֹל בְּבֵית אֲבֵלוּת עֲדָשִׁים אוֹ בֵּיצִים, בְּשֶׁל צוּרָתָם הָעֲגֻלָּה, הַמְּרֻמֶּזֶת עַל מַעְגַּל הַחַיִּים בּוֹ נוֹלָדִים וּמֵתִים וְנוֹלָדִים אֲחֵרִים וְכֵן הָלְאָה. וְאָז מַגִּיעַ עֵשָׂו רָעֵב מִן הַשָּׂדֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה, כט-לד): "וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב: 'הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה כִּי עָיֵף אָנֹכִי' עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֱדוֹם.

בְּתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁנֶּאֱמַר: 'הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת', אוֹתָהּ שָׁעָה נָטַל עֵשָׂו חֶלְקוֹ הָעוֹלָם הַזֶּה וְיַעֲקֹב נָטַל חֶלְקוֹ הָעוֹלָם הַבָּא.

[32] אַבְרָהָם הָיָה בְּגִיל 175 בְּמוֹתוֹ, וְכֵיוָן שֶׁיִּצְחָק נוֹלַד לְאָבִיו כְּשֶׁהָיָה בְּגִיל 100, הֲרֵי שֶׁיִּצְחָק הָיָה כָּעֵת בֶּן 75, וְכֵיוָן שֶׁיַּעֲקֹב וְעֵשָׂו נוֹלְדוּ לְיִצְחָק בְּגִיל 60, הֲרֵי הֵם בְּנֵי 15 שָׁנִים בִּלְבַד.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: ׳מִכְרָה כַּיּוֹם אֶת בְּכוֹרָתְךָ לִי׳. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו: ׳הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה זֶּה לִי בְּכוֹרָה׳? וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: ׳הִשָּׁבְעָה לִי כַּיּוֹם׳, וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכוֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב. וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים, וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ, וַיָּקָם וַיֵּלַךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכוֹרָה״.

מָה פֵּרוּשׁ: ״וַיָּבָא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף״? הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר (ילקוט שמעוני בראשית, קיא) כִּי בְּאוֹתוֹ יוֹם עָבַר 5 עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת: שְׁפִיכוּת דָּמִים, גִּלּוּי עֲרָיוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה, כְּפִירָה בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים וּכְפִירָה בָּעִקָּר! וְכָל זֹאת כְּשֶׁהוּא בֶּן 15! עֵשָׂו פּוֹנֶה אֶל אָחָיו:

- ״אֲנִי רָעֵב, תֵּן לִי מַשֶּׁהוּ לֶאֱכוֹל, אִם אֲנִי לֹא אוֹכֵל עַכְשָׁו אֲנִי מֵת״!
- ״אֵין בְּעָיָה יֵשׁ פֹּה נָזִיד עֲדָשִׁים, תֵּן לִי אֶת הַבְּכוֹרָה שֶׁלְּךָ וּתְקַבֵּל צַלַּחַת״.

מַדּוּעַ הוּא רוֹצֶה אֶת הַבְּכוֹרָה? יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, יוֹשֵׁב כָּל הַיּוֹם וְלוֹמֵד תּוֹרָה, זוֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא שְׁזֶּה הַחֵלֶק שֶׁלּוֹ בָּעִסְקָה, מָה הוּא רוֹצֶה מֵעֵשָׂו? הַקְּנְיָן דֶּרֶךְ אַגַּב הָיָה קְנְיַן חֻקִּי לְמְהַדְּרִין. יַעֲקֹב לֹא נִצֵּל אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא רָעֵב, אֶלָּא קֹדֶם הֶאֱכִילוֹ לֶחֶם שְׁיִּשְׁבַּע מְעַט וְתָשׁוּב דַּעְתּוֹ, וְאָז נָתַן לוֹ אֶת נָזִיד הָעֲדָשִׁים. וְאִם נַחְשֹׁב לְרֶגַע כִּי אוּלַי עֵשָׂו הִתְחָרֵט, מְסַפֵּר הַמִּדְרָשׁ (בראשית רבה סג, יד) כִּי פֵּרוּשׁ הַמִּלִּים: ׳וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה׳ שֶׁעֵשָׂו חָזַר לְאָהֳל עִם חֲבֵרָיו וְצָחֲקוּ עַל יַעֲקֹב הַטִּפֵּשׁ שֶׁקָּנָה בְּכוֹרָה שֶׁלֹּא שָׁוָה שֶׁקֶל תְּמוּרַת נָזִיד עֲדָשִׁים אֵיכוּתִי שֶׁכָּזֶה...

בְּרָכָה עַל תְּנַאי

הַתַּחֲנָה הַשְּׁלִישִׁית הִיא בְּקַבָּלַת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק אָבִינוּ, כַּאֲשֶׁר יַעֲקֹב וְעֵשָׂו הָיוּ בְּנֵי 63[33] (הַתּוֹרָה קָפְצָה בְּתֹאוּר חַיֵּיהֶם שֶׁל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו מִגִּיל 15 לְגִיל 63, מִבְּלִי לְצַיֵּן כָּל דָּבָר אַחֵר שֶׁקָּרָה בֵּינֵיהֶם בְּכָל 48 הַשָּׁנִים שֶׁבֶּאֶמְצַע). יִצְחָק אָבִינוּ שׁוֹלֵחַ אֶת עֵשָׂו לָצוּד לוֹ צַיִד עַל מְנָת שֶׁיְּבָרֵךְ אוֹתוֹ. בִּזְמַן שֶׁעֵשָׂו יָצָא לַשָּׂדֶה, נִכְנַס יַעֲקֹב מְחֻפָּשׂ לְאָחִיו וְלָקַח אֶת הַבְּרָכוֹת עֲבוּרוֹ.

כַּאֲשֶׁר עֵשָׂו חוֹזֵר, מְגַלֶּה יִצְחָק אָבִינוּ כִּי אֶת הַבְּרָכוֹת לָקַח יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כז, לג-לה): "וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר: 'מִי אֵפוֹא הוּא הַצָּד צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וָאֲבָרְכֵהוּ? גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה'. כִּשְׁמוֹעַ עֵשָׂו אֶת דִּבְרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו: 'בָּרְכֵנִי גַם אָנִי אָבִי'. וַיֹּאמֶר: 'בָּא אָחִיךָ **בְּמִרְמָה** וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ'".

רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ "**בְּמִרְמָה**" הַכַּוָּנָה בְּחָכְמָה, מִלְּשׁוֹן עָרְמָה. מִי גִּילָה סוֹד זֶה לְרַשִׁ"י? מַדּוּעַ לֹא פֵּרֵשׁ שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁלְּקָחָן בְּרַמָּאוּת? אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁאָמַר יִצְחָק אָבִינוּ: "**גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה**" כְּשֶׁהֵבִין שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה זֶה שֶׁלָּקַח אֶת הַבְּרָכוֹת, וְלֹא קִלְלוֹ עַל מַעֲשֶׂה זֶה, הֵבִין יִצְחָק אָבִינוּ כִּי זֶה הָיָה רְצוֹן ה', וּמַעֲשֵׂהוּ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה בְּחָכְמָה.

---

[33] הַבְּרָכוֹת נִתְּנוּ בְּסָמוּךְ לְנִשּׂוּאֵי עֵשָׂו לְבִתּוֹ שֶׁל יִשְׁמָעֵאל, כַּכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כח, ט): "וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מָחֲלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אַבְרָהָם **אֲחוֹת נְבָיוֹת** עַל נָשָׁיו לוֹ לְאִשָּׁה". מַדּוּעַ הוֹסִיפָה הַתּוֹרָה שֶׁנָּשָׂא אֶת "אֲחוֹת נְבָיוֹת" וְלֹא הִסְתַּפְּקָה בַּהַגְדָּרָה "בַּת יִשְׁמָעֵאל"? מִכָּאן לָמְדוּ חֲזַ"ל (מגילה יז.) כִּי יִשְׁמָעֵאל נִפְטַר בֵּין הָאֲרוּסִין לַנִּשּׂוּאִין, וְאָחִיהָ הוּא שֶׁהִכְנִיסָהּ לַחֻפָּה. יִשְׁמָעֵאל נִפְטַר בְּגִיל 137, כַּכָּתוּב בְּפָרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה, וַיִּצְחָק אָבִינוּ שֶׁהָיָה קָטָן מִמֶּנּוּ בְּ-14 שָׁנִים, הָיָה אָז בֶּן 123. וְכֵיוָן שֶׁיַּעֲקֹב וְעֵשָׂו נוֹלְדוּ לוֹ כְּשֶׁהָיָה בֶּן 60, הֲרֵי שֶׁבִּזְמַן הַבְּרָכוֹת הָיוּ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו בְּנֵי 63.

אֲבָל עֵשָׂו פּוֹרֵץ בְּבֶכִי. שֶׁהִנֵּה יַעֲקֹב לָקַח מִמֶּנּוּ גַּם אֶת הַבְּכוֹרָה וְגַם אֶת הַבְּרָכוֹת. כְּשֶׁמָּכַר אֶת הַבְּכוֹרָה הָיָה זֶה בְּלֵב שָׁלֵם, כִּי הוּא מָכַר אֶת הַחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁל הַבְּכוֹרָה, כְּגוֹן עֲבוֹדַת הַבְּכוֹרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֶעָתִיד לָבוֹא, וְכִי מָה מְעַנְיְנִים אוֹתוֹ דְּבָרִים כָּאֵלֶּה? לֹא הָיָה אִכְפַּת לוֹ. אֲבָל כָּעֵת שֶׁהֵבִין כִּי הַבְּכוֹר מְקַבֵּל גַּם אֶת הַבְּרָכוֹת, וְכָל הַבְּרָכוֹת כֻּלָּן הָיוּ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה (בראשית כז, כח-כט): "וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ. יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ", כָּאן כְּבָר עֵשָׂו הֶעֱלָה טָעֲנָה צוֹרֶמֶת, הָעוֹלָם הַזֶּה שַׁיָּךְ לִי! זוֹ הָיְתָה הָעִסְקָה! מָה אַתָּה שָׂם יָדֶיךָ עַל הַחֵלֶק שֶׁלִּי?!

וְאָז עֵשָׂו מְבַקֵּשׁ מֵאָבִיו שֶׁיְּבָרֵךְ גַּם אוֹתוֹ (שם, לח-מ): "וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל אָבִיו: 'הַבְרָכָה אַחַת הִיא לְךָ אָבִי? בָּרְכֵנִי גַם אֲנִי אָבִי', וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹולוֹ וַיֵּבְךְּ. וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו: 'הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מושָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל, וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ'".

יִצְחָק אָבִינוּ טָעַן כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה אַחַר שֶׁנָּתַן אוֹתוֹ לְיַעֲקֹב וְהָפַךְ אֶת עֵשָׂו לְעַבְדּוֹ, וְכָל מָה שֶׁקּוֹנֶה הָעֶבֶד קוֹנֶה רַבּוֹ (פסחים פח:), וּמִמֵּילָא כָּל שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת עֵשָׂו גַּם שַׁיָּךְ לְיַעֲקֹב! אַךְ לְבַסּוֹף מִשֶּׁתִּכָּנַע וְנוֹתֵן לוֹ אֶת אוֹתָהּ בְּרָכָה: "מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מושָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל". אֵיךְ שְׁנֵיהֶם יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ עוֹלָם?

אֶלָּא שֶׁבִּרְכַּת עֵשָׂו עַל תְּנַאי, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָיָה **כַּאֲשֶׁר תָּרִיד** וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ", וּמְפָרֵשׁ תַּרְגּוּם אוּנְקְלוֹס עַל הַפָּסוּק: "וִיהֵי כַּד **יַעְבְּרוּן בְּנוֹהִי עַל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא** וַתַּעְדֵּי נִירֵהּ מֵעַל

צַוָּרְךָ״, כְּלוֹמַר אִם בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב (בְּנֵי יִשְׂרָאֵל) יַעַבְרוּ עַל חֻקֵּי הַתּוֹרָה, פָּרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעָלֶיךָ וְהַבְּרָכוֹת יַעַבְרוּ אֵלֶיךָ. הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁלְּךָ עַל תְּנַאי. לְכְאוֹרָה עֵשָׂו יָכוֹל לְטָעוֹן שֶׁרְמוּ אוֹתוֹ, מַדּוּעַ קִבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה עַל תְּנַאי, הֲרֵי הוּא עָשָׂה עִסְקָה בַּבָּטֵן, שֶׁיַּעֲקֹב מְקַבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַבָּא וְהוּא מְקַבֵּל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, מַדּוּעַ יַפְסִיד הַכֹּל?

אָז מִי הַבְּכוֹר הָאֲמִתִּי?

יַעֲקֹב וְעֵשָׂו מְיַצְּגִים אֶת שְׁנֵי הַחֲלָקִים שֶׁל הָאָדָם הַיְּהוּדִי. עֵשָׂו הוּא הַגּוּף וְיַעֲקֹב הוּא הַנְּשָׁמָה. לַמִּלָּה 'בְּכוֹר' יֵשׁ שְׁתֵּי מַשְׁמָעוּיוֹת, 'בְּכוֹר' מִלְּשׁוֹן מַבְכִּיר, 'בְּכוּרִים', הָרִאשׁוֹן שֶׁיּוֹצֵא מֵהַבָּטֶן. וּ'בְכוֹר' הוּא גַּם מִלְּשׁוֹן 'בְּכִיר' חָשׁוּב. הַגּוּף הוּא בְּכוֹר כִּי הוּא יוֹצֵא רִאשׁוֹן, בְּחִינַת בְּכוּרִים. רַבֵּנוּ בְּחַיֵּי, כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ ״חוֹבוֹת הַלְּבָבוֹת״ (שער עבודת האלוקים, פ״ב), כִּי הַכֹּחוֹת הַמּוֹשְׁכִים אֶת הָאָדָם לְתַעֲנוּגִים גַּשְׁמִיִּים וְהִתְעַסְּקוּת חָמְרִית (=נֶפֶשׁ), גּוֹבְרִים עַל כֹּחוֹת הָאָדָם שֶׁמּוֹשְׁכִים לְהִתְעַלּוֹת רוּחָנִית וַעֲבוֹדַת ה׳ (=נְשָׁמָה), בְּגִלְגַּל 3 סִבּוֹת עִקָּרִיּוֹת:

- הַנֶּפֶשׁ הַפּוֹעֶלֶת בָּאָדָם מִתְּחִלַּת בְּרִיאָתוֹ קוֹדֶמֶת לִשְׂכְלוֹ, וְהָאָדָם רָגִיל לְהִשָּׁמַע לָהּ.
- נֶפֶשׁ הָאָדָם מֻרְכֶּבֶת מִיְּסוֹדוֹת הַטֶּבַע, שֶׁתַּעֲנוּגָיו מוֹסִיפִים לָהּ כֹּחַ, בְּשׁוֹנֶה מִשֵּׂכֶל הָאָדָם (הַנְּשָׁמָה) שֶׁנֶּחְצָב מֵעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְכָל הַבְּרוּאִים הַגַּשְׁמִיִּים מִתְנַגְּדִים לוֹ.
- כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ פּוֹעֲלִים כָּל הַזְּמַן, וְאִלּוּ הַשֵּׂכֶל פּוֹעֵל לְעִתִּים מְסֻיָּמוֹת.

כְּלוֹמַר, יֵשׁ מַאֲבָק תְּמִידִי הַנִּמְשָׁךְ עַל פְּנֵי כָּל שְׁנוֹת חַיֵּי הָאָדָם, בֵּין הַגּוּף (נֶפֶשׁ) לְבֵין הַנְּשָׁמָה, כְּשֶׁלַּגּוּף יֵשׁ ג׳ יְתְרוֹנוֹת, הָרִאשׁוֹן, הוּא מַקְדִּים אֶת הַנְּשָׁמָה בְּ-13 שָׁנָה ! עַד גִּיל בַּר מִצְוָה אָדָם חַי עִם רוּחַ וְנֶפֶשׁ בִּלְבַד. הַיּוֹם אֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים שֶׁגִּיל 13

פֵּרוּשׁוֹ טִיּוּל לְיוּרוֹ-דִּיסְנִי לִכְבוֹד הַבָּר מִצְוָה... בַּגִּיל הַזֶּה אָדָם מְקַבֵּל נְשָׁמָה ! וְעֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹות ! וְעַד אָז ? יֵצֶר הָרַע נִמְצָא לְבַד, "הֶחָבֵר" הַכִּי טוֹב שֶׁלָּנוּ, וַאֲנַחְנוּ מַקְשִׁיבִים לוֹ... אָדָם נוֹלָד וּכְבָר הוּא רָעֵב, צָמֵא, עָיֵף וְכוּ'. לֹא הָיָה מֵעוֹלָם תִּינוֹק שֶׁבָּכָה: "תָּבִיאוּ לִי גְּמָרָא", אִם הוּא בּוֹכֶה סִימָן שֶׁהוּא רוֹצֶה לֶאֱכוֹל.

הַיִּתְרוֹן הַשֵּׁנִי הוּא שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הַמִּגְרָשׁ הַבֵּיתִי שֶׁל הַגּוּף. כְּמוֹ שֶׁבְּמִשְׂחָקֵי סְפּוֹרְט בָּהֶם יֵשׁ קְבוּצָה מְאֹרַחַת וּקְבוּצָה אוֹרַחַת, וְשָׁם הַמִּגְרָשׁ הַבֵּיתִי נוֹסֵךְ בִּטָּחוֹן בַּקְּבוּצָה הַמְאֹרַחַת, שֶׁמַּכִּירָה אֶת הַמִּגְרָשׁ וּמִתְאַמֶּנֶת בּוֹ, וְהוּא שָׁוֶה לָהּ כַּמָּה נְקוּדוֹת יִתְרוֹן עַל הַיְרִיבָה עוֹד בְּטֶרֶם נִפְתָּח הַמִּשְׂחָק, חֲרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הַמִּגְרָשׁ הַבֵּיתִי שֶׁל הַגּוּף, הַנְּשָׁמָה הִיא אוֹרַחַת, וְלָכֵן הַגּוּף פּוֹתֵחַ עָלֶיהָ בְּיִתְרוֹן עוֹד בְּטֶרֶם הִתְחִיל הַמִּשְׂחָק...

הַיִּתְרוֹן הַשְּׁלִישִׁי הוּא שֶׁהַגּוּף כָּל הַזְּמַן עוֹבֵד, הוּא אוֹכֵל, וְשׁוֹתֶה, וְיָשֵׁן, וְאִלּוּ הַנְּשָׁמָה נִכְנֶסֶת לִפְעָלָה רַק לְעִתִּים מְסֻיָּמוֹת. צָרְכֵי הַגּוּף וְצָרְכֵי הַנְּשָׁמָה הֵם שׁוֹנִים. הַנְּשָׁמָה רוֹצָה לִלְמֹד תּוֹרָה, לְהִתְפַּלֵּל, לְבָרֵךְ, בִּשְׁבִיל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה צָרִיךְ לַעֲמֹל, עַד שֶׁיִּמְצָא בֵּית כְּנֶסֶת, בֵּית מִדְרָשׁ, רַב שֶׁיּוֹרֶה לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ, לְפַנּוֹת זְמַן לְשִׁעוּרִים, לִתְפִלּוֹת... לַגּוּף הַכֹּל זָמִין, רוֹצִים לֶאֱכוֹל ? נִגָּשִׁים לַמִּקָּרר, הַכֹּל מֻכָּן ! אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים לָרְחוֹב, עַל כָּל חֲנוּת אַחַת שֶׁל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה אוֹ סְפָרִים, נִמְצָא עֲשָׂרוֹת חֲנֻיּוֹת שֶׁל אֹכֶל וּבְגָדִים, מַדּוּעַ ? כִּי הַגּוּף כָּל הַזְּמַן דּוֹרֵשׁ, וּבַעֲסָקִים הַכֹּל זֶה שְׁאֵלָה שֶׁל הֵצַע וּבִקּוּשׁ, וְאִם הַגּוּף דּוֹרֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַשִּׂכֶל, הַחֲנֻיּוֹת הֵן בְּהֶתְאֵם.

לְכְאוֹרָה עִם יִתְרוֹנוֹת כָּאֵלּוּ בְּרוּרִים, לֹא פֶּלֶא שֶׁהַגּוּף שָׁלָנוּ מַכֶּה אֶת נִשְׁמָתֵנוּ שׁוֹק עַל יֶרֶךְ. אַךְ הַאִם הַמַּכּוֹת כָּל כָּךְ חֲזָקוֹת כְּדֵי שֶׁאָרִים יָדַיִם וְאַוֹתֵר ? כַּמּוּבָן שֶׁלֹּא !

הַשׁוּרוֹת הַקְּטַנּוֹת בַּחוֹוֶה...

יַעֲקֹב אָבִינוּ עָשָׂה עִסְקָה עִם עֵשָׂו, כְּלוֹמַר הַנְּשָׁמָה עָשְׂתָה עִסְקָה עִם הַגּוּף: הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא שֶׁלְּךָ, לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת, אֲנִי רוֹצֶה אֶת הָעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל יֵשׁ כָּאן מִלְכּוּד בַּחוֹוֶה. עֵשָׂו (הַגּוּף) מִתְחַיֵּב לָתֵת לְיַעֲקֹב (הַנְּשָׁמָה) אֶת הָעוֹלָם הַבָּא. אַךְ דַּע לְךָ גּוּף יָקָר, אֲנִי לֹא יָכוֹל לְהַגִּיעַ לָעוֹלָם הַבָּא בְּלִי שֶׁתִּהְיֶה לִי תְּפִיסָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, אִי אֶפְשָׁר! אָדָם לֹא מִתְקַיֵּם מֵהָאֲוִיר, הַנְּשָׁמָה צְרִיכָה אֶת הַגּוּף כָּל זְמַן שֶׁהִיא בָּעוֹלָם הַזֶּה. הַנְּשָׁמָה צְרִיכָה שֶׁהַגּוּף יֹאכַל וְיִשְׁתֶּה וְיִשַּׁן, כְּדֵי שֶׁיִּחְיֶה יוֹתֵר, וְהַנְּשָׁמָה תּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ לְהִסְתּוֹבֵב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלְבַצַּע אֶת הַפְּעֻלּוֹת הַנִּדְרָשׁוֹת לִקְרַאת חֲזָרָתָהּ לָעוֹלָם הַבָּא.

מָה שֶׁיַּעֲקֹב לוֹקֵחַ מֵעֵשָׂו הוּא רַק אֶת הַחֵלֶק שֶׁהֶבְטַח לוֹ בֶּאֱמֶת בָּעִסְקָה. אֶלָּא שֶׁעֵשָׂו לֹא הֵבִין זֹאת, הוּא חָשַׁב אֲנִי אוֹכַל וְאֶשְׁתֶּה וְאֶתְעַסֵּק בַּגַּשְׁמִי, וְהַנְּשָׁמָה תִּסְתַּדֵּר לְבַד, אֵין לָהּ קֶשֶׁר אֵלַי. אַךְ אֵיךְ הַנְּשָׁמָה תִּסְתַּדֵּר בְּלִי גּוּף? וְהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת אֲנִי לֹא רוֹצָה אֶת הַגַּאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, קַח אוֹתָן, תֵּן לִי רַק אֶת הַחֵלֶק שֶׁאֲנִי צְרִיכָה כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם עַל מְנַת שֶׁאַגִּיעַ לְעוֹלָם הַבָּא לְאַחַר גְּמַר תִּקּוּנִי.

הַגּוּף יוֹצֵא כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם, עָשׁוּי וְגָמוּר, וְלָכֵן נִקְרָא "עֵשָׂו". יֵשׁ בּוֹ אֶת הַכֹּל, עֵינַיִם, יָדַיִם, רַגְלַיִם, אֶצְבָּעוֹת... חוּץ מִשְּׁנַיִם וּשְׁעָרוֹת. אֵלֶּה לֹא נִקְרָאִים אֵיבָרִים, וְזוֹ הַסִּבָּה גַּם שֵׁשֶׁן וְשֵׂעָר לֹא מְטַמְּאִים טֻמְאַת מֵת כְּמוֹ עַצְמוֹת הַגּוּף. שְׁאָר הָאֵיבָרִים כֻּלָּם יוֹצְאִים עִם הַתִּינוֹק בַּלֵּידָה. אָדָם יוֹצֵא עָשׂוּי, לֹא תִּצְמַח לוֹ עוֹד עַיִן, אֹזֶן אוֹ יָד אַחֲרֵי הַלֵּידָה. הָאָדָם מוּכָן וְגָמוּר. אֶת זֶה כֻּלָּם יְכוֹלִים לִרְאוֹת, וְלָכֵן נֶאֱמַר בִּלְשׁוֹן רַבִּים: "**וַיִּקְרְאוּ** שְׁמוֹ עֵשָׂו".

יַעֲקֹב מְסַמֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה, וּמִי יוֹדֵעַ מָה הַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי בֶּאֱמֶת שָׁוָה כְּשֶׁאֲנִי נוֹלָד? רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן כָּתוּב בִּלְשׁוֹן יָחִיד: "**וַיִּקְרָא** שְׁמוֹ יַעֲקֹב".

בָּעוֹלָם הַזֶּה רוֹאִים כֻּלָּם אֶת הַגּוּף כְּשֶׁהוּא נוֹלָד, אֶת עֵשָׂו. וְכַאֲשֶׁר עֵשָׂו יוֹצֵא, תּוֹפֵס אוֹתוֹ יַעֲקֹב בַּעֲקֵבוֹ, לְלַמְּדֵנוּ כִּי אָנוּ צְרִיכִים לְטַפֵּל בַּצְּרָכִים הָרוּחָנִיִּים שֶׁל הַתִּינוֹק מֵהַוָּלְדוֹ, וְלֹא לְחַכּוֹת לַבָּר מִצְוָה! חֲרֵי לַגּוּף יֵשׁ 3 יְתְרוֹנוֹת עַל הַנְּשָׁמָה, וְאִם לֹא נְהַוֶּה מִשְׁקָל נֶגֶד לַגּוּף עַל יְדֵי הָרוּחָנִיּוּת שֶׁנַּכְנִיס בַּיֶּלֶד, עַל פִּי חַיֵּי הַתּוֹרָה, חֲרֵי שֶׁהַמַּאֲבָק יוּכְרַע לְרָעָתֵנוּ. וּמָתַי תַּעֲבוֹר הַבְּכוֹרָה, הַחֲשִׁיבוּת, מֵהַגּוּף לַנְּשָׁמָה? בְּגִיל 15.

כָּתוּב בַּמִּשְׁנָה (אבות ה, כא): "בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא, בֶּן עֶשֶׂר לַמִּשְׁנָה, בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת, בֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַתַּלְמוּד, בֶּן שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה" וְכוּ'. זוֹ הָיְתָה שִׁיטַת הַלִּמּוּד בִּזְמַן הַגְּמָרָא: בַּחֲמֵשׁ הַשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת, מִגִּיל 5 וְעַד 10 הַיֶּלֶד לוֹמֵד אֶת כָּל הַתַּנַ"ךְ בְּעַל-פֶּה, 24 סְפָרִים שֶׁל תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים! מִגִּיל 10 וְעַד 15 הוּא לוֹמֵד מִשְׁנָיוֹת בְּעַל פֶּה, 6 סְדָרִים, 63 מַסֶּכְתּוֹת, 525 פְּרָקִים, 4,180 מִשְׁנָיוֹת! בְּעַל פֶּה! בְּגִיל 15, אַחֲרֵי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֶת כָּל הַתּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמִשְׁנָיוֹת בְּעַל-פֶּה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹא הֵבִין הַכֹּל לָעֹמֶק, אַךְ הַכֹּל נֶחֱרָט בִּזְכְרוֹנוֹ שֶׁהוּא כְּדַף נָקִי, אָז בְּגִיל 15 אֶפְשָׁר לָגֶשֶׁת לַתַּלְמוּד.

הַגְּמָרָא, הִיא הַתַּלְמוּד, הִנָּהּ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הַמְבֻסֶּסֶת עַל הַמִּשְׁנָיוֹת וְעַל הַתַּנַ"ךְ. וּלְאַחַר שֶׁהִתְכּוֹנֵן כְּבָר מִגִּיל 5, וּבְמֶשֶׁךְ 10 שָׁנִים לָמַד אֶת הַבָּסִיס בְּעַל פֶּה, כְּשֶׁיָּבוֹא לָגֶשֶׁת לַתַּלְמוּד, הוּא יַחְכִּים וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת אֶת הָאוֹר שֶׁל שִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁה' גָּנַז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. וּבָעוֹלָם הַזֶּה נִתַּן לִרְאוֹתָהּ אַךְ וְרַק בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל

פֶּה. וְאָז הַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי מִתְעוֹרֶרֶת! זוֹ הַחַיּוּת הָאֲמִתִּית! לָכֵן בְּגִיל 15, הַגִּיל בּוֹ לוֹמְדִים תַּלְמוּד לָרִאשׁוֹנָה, זֶה הַגִּיל בּוֹ יַעֲקֹב (הַנְּשָׁמָה) קוֹנֶה אֶת הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו (הַגּוּף). עַד עַכְשָׁו הַגּוּף שָׁלַט, עַכְשָׁו שֶׁאֲנִי לוֹמֵד תּוֹרָה, הַיִּתְרוֹן עוֹבֵר אֵלַי.

וּמָתַי אֲנִי זוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּשֶׁאֲנִי עוֹסֵק וְלוֹמֵד אוֹתָהּ עַל כָּל סְפָרֶיהָ וּתְחוּמֶיהָ. בְּש"ס הַמִּשְׁנָיוֹת יֵשׁ 63 מַסֶּכְתּוֹת. אָנוּ נוֹהֲגִים לְנַקֵּט אֶת הַמִּסְפָּר 60, כֵּיוָן שֶׁבַּמָּקוֹר הָיוּ 60 מַסֶּכְתּוֹת, אַךְ מַסֶּכֶת נְזִיקִין הָאֲרֻכָּה שֶׁהֻכְילָה 30 פְּרָקִים הִתְפַּצְלָה לְשָׁלוֹשׁ מַסֶּכְתּוֹת שׁוֹנוֹת "בָּבָא קַמָּא" (הַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן), "בָּבָא מְצִיעָא (הַשַּׁעַר הָאֶמְצָעִי) ו"בָּבָא בָּתְרָא" (הַשַּׁעַר הָאַחֲרוֹן). גַּם מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין שֶׁהֻכְילָה 14 פְּרָקִים הִתְפַּצְלָה לִשְׁתַּיִם, מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין מְכִילָה כָּעֵת 11 פְּרָקִים, וְאִלּוּ 3 הַפְּרָקִים הָאַחֲרוֹנִים הָפְכוּ לְמַסֶּכֶת "מַכּוֹת". אָז מִ-60 עָלֵינוּ לְ-63 מַסֶּכְתּוֹת.

בְּגִיל 63 יַעֲקֹב לוֹקֵחַ מֵעֵשָׂו אֶת הַבְּרָכוֹת בְּ"מִרְמָה", מַדּוּעַ? כְּנֶגֶד 63 מַסֶּכְתּוֹת שֶׁלָּמַדְתִּי, וְחָזַרְתִּי וְשִׁנַּנְתִּי וְהָפַכְתִּי אֶת הַתּוֹרָה לְחֵלֶק מִמֶּנִּי וְהִתְחַבַּרְתִּי עַל יָדָהּ לַה' יִתְבָּרַךְ, וּבְכָךְ נִצְּחָה הַנְּשָׁמָה אֶת הַגּוּף, וְלָכֵן מְפָרֵשׁ רַשְׁ"י "בְּמִרְמָה" מִלְּשׁוֹן חָכְמָה, כִּי חָכְמַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁמַּעֲבִירָה אֶת הַיִּתְרוֹן אֶל הַנְּשָׁמָה.

אָבַד בַּתַּרְגּוּם

נִצָּחוֹן הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף מֻבְטָח אַךְ וְרַק אִם נַפְנֶה אֶת הַנְּשָׁמָה אֶל הַתּוֹרָה, אַךְ אִם חָלִילָה נִתֵּן לַגּוּף לָלֶכֶת אַחֲרֵי תַּאֲוֹתָיו, חֲרֵי שֶׁנִּשְׁלַם עַל כָּךְ מְחִיר גָּבוֹהַּ. אוֹמֵר רַבִּי קְלוֹנִימוֹס קַלְמָן זַצַ"ל, תֵּדַע לְךָ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלְּךָ צוֹעֶקֶת כָּל הַזְּמַן, רַק לְךָ יֵשׁ בְּעָיָה שֶׁאַתָּה לֹא מַכִּיר אֶת הַשָּׂפָה שֶׁלָּהּ. וּכְשֶׁלֹּא מְבִינִים אֶת הַשָּׂפָה, יֵשׁ שְׁתֵּי אֶפְשָׁרוּיוֹת לְפָנֵינוּ, אוֹ לִלְמֹד אוֹתָהּ אוֹ לְהָבִיא

מְתֻרְגְּמָן. אַךְ הַבְּעָיָה עִם מְתֻרְגְּמָן, שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַרְגֵּם, הֵם "הוֹלְכִים לְאִבּוּד" בַּתַּרְגּוּם. צָרִיךְ לִשְׁלוֹט בַּשָּׂפָה בְּעַצְמְךָ, לִלְמֹד אֶת הַשָּׂפָה עַל בּוּרְיָהּ כְּדֵי לְהָבִין, אַחֶרֶת הַכֹּל "נוֹפֵל" בַּתַּרְגּוּם.

בִּזְמַן שֶׁהַסַּנְהֶדְרִין הָיְתָה קַיֶּמֶת, כָּל אֶחָד מִ-71 חֲכָמֶיהָ הָיָה צָרִיךְ לָדַעַת גַּם אֶת כָּל הַ-70 לָשׁוֹן שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם (מִלְּבַד לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ) עַל בּוֹרְיָן! (אָז הָיוּ רַק 71, הַיּוֹם הֵן כְּבָר הִתְפַּצְלוּ לְמֵאוֹת שָׂפוֹת וְניבִים). מַדּוּעַ? שֶׁאִם יָבוֹא יְהוּדִי מִצַּרְפָת וְיִתְבַּע יְהוּדִי מִגֶּרְמַנְיָה, וְזֶה יוֹדֵעַ רַק צָרְפָתִית וְהַהוּא יוֹדֵעַ רַק גֶּרְמָנִית, אָז צָרִיךְ שֶׁהַשּׁוֹפֵט יִשְׁמַע אֶת שְׁנֵיהֶם יִשְׁירוֹת וְלֹא דֶּרֶךְ מְתֻרְגְּמָן, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּבֵּשׁ דָּבָר בַּתַּרְגּוּם וְיֵצֵא דִּין לֹא צוֹדֵק!

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (מגילה יג:) כִּי מָרְדְּכַי הַיְהוּדִי יָדַע לְהַצִּיל אֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִתְּכְנִית הַהִתְנַקְּשׁוּת שֶׁל שְׁנֵי שׁוֹמְרָיו בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ, שֶׁדִּבְּרוּ שָׂפָה זָרָה וּנְדַחַת לִפְנֵי מָרְדְּכַי. הֵם לֹא יָדְעוּ כִּי הוּא מִשְׁיָרֵי הַסַּנְהֶדְרִין שֶׁלִּפְנֵי חָרְבָּן הַבַּיִת וְכִי הוּא יוֹדֵעַ גַּם אֶת לְשׁוֹנָם עַל בּוּרְיָהּ!

גַּם הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ צוֹעֶקֶת, אֲבָל אָנוּ לֹא מַכִּירִים אֶת הַשָּׂפָה. לֹא נִכְנַסְנוּ בְּגִיל 5 לְמִקְרָא וּבְגִיל 10 לְמִשְׁנָה וּבְגִיל 15 לַתַּלְמוּד... אָז הַנְּשָׁמָה צוֹעֶקֶת, וַאֲנִי שׁוֹמֵעַ אוֹתָהּ אֲבָל לֹא מֵבִין מָה הִיא אוֹמֶרֶת. אֲנִי צָרִיךְ מְתֻרְגְּמָן! אָז אוֹמֵר רַבִּי קְלוֹנִימוֹס קַלְמָן, יֵשׁ לְךָ מְתֻרְגְּמָן. אַתָּה יוֹדֵעַ מִי הַמְתֻרְגְּמָן שֶׁלְּךָ? הַיֵּצֶר הָרַע! הוּא אוֹמֵר לְךָ: "בּוֹא, אֲנִי אֲתַרְגֵּם לְךָ מָה הִיא צוֹעֶקֶת". הַנְּשָׁמָה צוֹעֶקֶת: "לֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת", וְהוּא מְתַרְגֵּם: "לֵךְ לַיָּם". הַנְּשָׁמָה צוֹעֶקֶת: "תַּנִּיחַ תְּפִלִּין", וְהוּא מְתַרְגֵּם: "גְּלוֹשׁ בָּאִינְטֶרְנֶט"! וַאֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מָה שֶׁהַנְּשָׁמָה רוֹצָה, אֲנִי צַדִּיק!

אֲנִי שׁוֹמֵעַ שֶׁהַנְּשָׁמָה צוֹעֶקֶת, כָּל הַגּוּף שֶׁלִּי מַרְגִּישׁ אֶת הַלַּחַץ. לָכֵן כְּשֶׁאָדָם נִגַּשׁ לְבַצַּע עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ אֲפִילוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ עֲבֵרָה אֶלָּא רַק לֹא רָאוּי, יֵשׁ לוֹ לִפְעָמִים דָּחַף בִּלְתִּי נִשְׁלָט שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לַעֲצֹר אֶת עַצְמוֹ, וְהוּא לֹא מֵבִין מַדּוּעַ. זֶה בִּגְלַל שֶׁהַנְּשָׁמָה צוֹעֶקֶת. הִיא לֹא צוֹעֶקֶת לַעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, הִיא צוֹעֶקֶת לְמַשֶּׁהוּ אַחֵר, אֲבָל בִּגְלַל הַתַּרְגּוּם הַמְשֻׁבָּשׁ הָאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה מָה שֶׁהַנְּשָׁמָה רוֹצָה כְּרֶגַע...

וּמִכָּאן מַתְחִילִים הַתַּסְבִּיכִים וְהַמּוּעָקוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים בַּעֲבוֹדַת ה׳. אִם נֵלֵךְ לִשְׁעוּרֵי תּוֹרָה וְנִשְׁמָע שֶׁדָּבָר מְסֻיָּם הוּא רַע וְאָסוּר, נָבִין שֶׁזֶּה לֹא טוֹב, אָז נַעְצֹר אֶת עַצְמֵנוּ מִלְּבַצֵּעַ אוֹתוֹ. אֲבָל יִהְיֶה לָנוּ קְשֵׁי אַדִּיר בַּדָּבָר, כִּי הַנְּשָׁמָה כָּל הַזְּמַן מַמְשִׁיכָה לִצְעֹק לָנוּ: ״שִׂים צִיצִית״, וְהַתַּרְגּוּם אוֹמֵר לָנוּ: ״עָשֵׂן בְּשַׁבָּת״, אָז כָּל הַגּוּף שֶׁלָּנוּ מַרְגִּישׁ דָּחַף לְעַשֵּׁן בְּשַׁבָּת, כִּי אָנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁזּוֹ הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ שֶׁצּוֹעֶקֶת. וְאָדָם מַתְחִיל לְהֶאֱבֵק בְּעַצְמוֹ, חֲרֵי הָרַב אוֹתָנוּ שֶׁאָסוּר, אָז הוּא מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ, אֲבָל הוּא סוֹבֵל כִּי הַנְּשָׁמָה מַמְשִׁיכָה לִצְעֹק, וְהוּא בָּטוּחַ שֶׁהִיא דּוֹרֶשֶׁת שֶׁהוּא יְעַשֵּׁן, אָז הוּא עוֹצֵר אֶת עַצְמוֹ שַׁבָּת אַחַת, שְׁתַּיִם, שָׁלוֹשׁ, אַרְבַּע... וּבַסּוֹף נִשְׁבָּר. מַדּוּעַ? כִּי אָמְנָם הוּא לֹא עָשָׂה אֶת הָעֲבֵרָה עַד לְאוֹתוֹ רֶגַע, אֲבָל הוּא גַּם לֹא עָשָׂה אֶת הַמִּצְוָה שֶׁהַנְּשָׁמָה רָצְתָה, אָז הִיא הַמְשִׁיכָה לִצְעֹק, וְכָל עוֹד שֶׁהָאָדָם לֹא עוֹשֶׂה מָה שֶׁהִיא רוֹצָה הַצְּעָקָה נִמְשֶׁכֶת, וְהַתַּרְגּוּם הַקָּלוּקָל נִמְשָׁךְ, וְהַדַּחַף לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֲבֵרָה נִמְשָׁךְ עַד שֶׁהָאָדָם נוֹפֵל וְעוֹשֶׂה אֶת הָעֲבֵרָה!

עֶזְרָה רִאשׁוֹנָה

חַיָּבִים לְהָעִיף אֶת הַמְּתַרְגֵּם שֶׁלָּנוּ! חַיָּבִים לִלְמֹד אֶת שְׂפַת הַנְּשָׁמָה, מָה הַנְּשָׁמָה בְּאֱמֶת צוֹעֶקֶת, מָה בֶּאֱמֶת יַשְׁקִיט

אוֹתָהּ. מִי שֶׁלָּקַח פַּעַם אֶת הַיֶּלֶד שֶׁלּוֹ לְקְנִיּוֹת מַכִּיר אֶת הַסִּפּוּר. בִּזְמַן שֶׁאִמָּא מְכִינָה אֲרוּחַת עֶרֶב הִיא מְבַקֶּשֶׁת שֶׁאַבָּא יַעֲשֶׂה קְנִיּוֹת בַּסּוּפֶּרמַרְקֶט, עַד שֶׁהִיא מְאַרְגֶּנֶת אֶת הַסִּירִים עַל הַגַּז. הַיֶּלֶד קוֹפֵץ וּמַפְרִיעַ וּמַיִּד מַגִּיעָה הַפְקֻדָּה: "קַח אֶת הַיֶּלֶד אִתְּךָ". אָז הָאָב לוֹקֵחַ אֶת הַיֶּלֶד אִתּוֹ, וּכְשֶׁמַּגִּיעִים לַסּוּפֶּרמַרְקֶט הַיֶּלֶד כְּבָר רָעֵב. הוּא מַתְחִיל לְקַפֵּץ וְלִדְרוֹשׁ: "תִּקְנֶה לִי אֶת זֶה, וְתִקְנֶה לִי כָּזֶה"... יֵשׁ אֲרוּחַת עֶרֶב בַּבַּיִת, חֲבָל, מַדּוּעַ שֶׁהַבֵּן יִשְׂבַּע מִשְּׁטֻיּוֹת וְאֹכֶל-רְחוֹב לֹא בָּרִיא? שֶׁיֹּאכַל בַּבַּיִת.

מִצַּד שֵׁנִי הַיֶּלֶד רָעֵב עַכְשָׁו. הוּא כָּאן אִתּוֹ! הוּא לֹא בַּבַּיִת. אָז הָאַבָּא קוֹנֶה לוֹ מַשֶּׁהוּ קָטָן, אֵיזֶה חַטִּיף, בַּמִּבָּה, בִּיסְלִי, מַשֶּׁהוּ שֶׁיַּרְגִּיעַ אוֹתוֹ, טִפּוּל רִאשׁוֹנִי עַד שֶׁיַּחְזְרוּ הַבַּיְתָה לְאֹכֶל הָאֲמִתִּי. הוּא חַיָּב לָתֵת לוֹ אֲרוּחָה בַּבַּיִת, הַיֶּלֶד לֹא יָכוֹל לְחְיוֹת עַל בַּמְבָּה, אֶלָּא שֶׁהַבַּמְבָּה הִיא פִּתָּרוֹן זְמַנִּי, מַגִּיעִים הַבַּיְתָה, נוֹתְנִים לוֹ לֶאֱכוֹל.

כָּךְ גַּם אֲנַחְנוּ. כְּשֶׁאֲנִי מַרְגִּישׁ דָּחַף בִּלְתִּי נִשְׁלָט לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לֹא נָכוֹן, אֲבָל כָּל הַגּוּף שֶׁלִּי זוֹעֵק לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ, וַאֲנִי לֹא מֵבִין מַדּוּעַ, זֶה בִּגְלַל שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי צוֹעֶקֶת, אֲבָל אֲנִי לֹא מֵבִין מָה הִיא צוֹעֶקֶת. יֵשׁ לִי רַק תִּרְגּוּם קָלוֹקֵל. אֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ מָה בָּאֱמֶת הַנְּשָׁמָה רוֹצָה, אֲבָל זֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי תַּחַת הַלַּחַץ וְהַדַּחַף הַבִּלְתִּי נִשְׁלָט לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֲבֵרָה, וּכְשֶׁאֲנִי כְּבָר מוֹצֵא אֶת עַצְמִי בְּפִתְחָהּ שֶׁל הָעֲבֵרָה עַצְמָהּ, עַכְשָׁו הַמֹּחַ לֹא מְסֻגָּל לַחְשֹׁב עַל כְּלוּם...

אָז קֹדֶם כָּל נִתֵּן לַנְּשָׁמָה "בַּמְבָּה" שֶׁתִּרְגַּע. מָה זֶה "בַּמְבָּה" שֶׁל הַנְּשָׁמָה? פִּרְקֵי תְּהִלִּים. נֹאמַר שְׁנַיִם שְׁלוֹשָׁה פִּרְקֵי תְּהִלִּים בִּזְמַן שֶׁאָנוּ מַרְגִּישִׁים דָּחַף בִּלְתִּי נִשְׁלָט לְהִסְתַּכֵּל עַל מַשֶּׁהוּ אָסוּר, אוֹ לְהוֹצִיא מֵהַפֶּה דִּבּוּר אָסוּר, אוֹ לְהַכְנִיס לְתוֹכוֹ

דָּבָר אָסוּר... נֹאמַר פְּרָקֵי תְּהִלִּים! זֶה הַכֹּל! זֶה מַרְגִּיעַ אֶת הַצְּעָקוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמָה. זֶה לֹא יִפְתֹּר אֶת הַצְּעָקוֹת שְׁלָהּ אַחַר כָּךְ, כִּי הִיא לֹא רָצְתָה פְּרָקֵי תְּהִלִּים, הִיא רָצְתָה מַשֶּׁהוּ יוֹתֵר גָּדוֹל, רַק אֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים מָה. אָז קֹדֶם כָּל נִתֵּן לָהּ מַשֶּׁהוּ לְהַרְגִּיעַ אוֹתָהּ, נַחְזֹר הַבַּיְתָה וְשָׁם נַתְחִיל לִלְמֹד מָה הִיא רוֹצָה מֵאִתָּנוּ בֶּאֱמֶת.

רוּחַ מְמַלְלָא

עַל הַפָּסוּק (בראשית ב, ז): "וַיִּיצֶר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם **לְנֶפֶשׁ חַיָּה**", אוֹמֵר הַתַּרְגּוּם אוּנְקְלוֹס: "וּבְרָא ה' אֱלֹקִים יָת אָדָם עַפְרָא מִן אַדְמְתָא וְנָפַח בְּאַפּוֹהִי נִשְׁמְתָא דְּחַיֵּי וַהֲוַת בְּאָדָם **לְרוּחַ מְמַלְלָא**", כְּלוֹמַר נִשְׁמַת הַחַיִּים, הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה שֶׁל הָאָדָם, נִקְרֵאת "רוּחַ מְמַלְלָא", "רוּחַ מְדַבֶּרֶת", אֲנִי יָכוֹל לִשְׁמוֹעַ אֶת הַנְּשָׁמָה בַּדִּבּוּר שֶׁלִּי!

אֲנִי צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִפִּי דִּבּוּרִים, דֶּרֶךְ 3 מֶרְכָּזֵי שִׂיחָה חֲשׁוּבִים: שִׂיחָה עִם חֲבֵרִים, שִׂיחָה עִם הַצַּדִּיק הָרַב שֶׁלִּי, וְשִׂיחָה עִם ה' יִתְבָּרַךְ. כְּשֶׁהַפֶּה שֶׁלִּי מְדַבֵּר דִּבְרֵי קֹדֶשׁ עִם ה' יִתְבָּרַךְ, עִם הָרַב שֶׁלִּי וְעִם חֲבֵרַי, אֲנִי מַקְשִׁיב לְעַצְמִי שֶׁכֵּן הַדִּבּוּרִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנִּי הֵן מָה שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי רוֹצָה. זוֹ הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאֲנִי בֶּאֱמֶת מַקְשִׁיב וּמְנַסֶּה לִלְמֹד מָה הִיא בֶּאֱמֶת רוֹצָה.

לָכֵן אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת עַד כַּמָּה חָשׁוּב הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ, שִׂיחוֹת חֲבֵרִים (בְּדִבְרֵי קֹדֶשׁ כַּמּוּבָן, וְלֹא דִּבּוּרִים עַל הַמִּשְׁחָק שֶׁל מַכַּבִּי, וּמָנוֹעִים שֶׁל מְכוֹנִיּוֹת), וְשִׂיחוֹת חִזּוּק וְהִתְיַעֲצוּת עִם הָרַב, וּמֵעַל לַכֹּל, לְדַבֵּר עִם ה', לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ בָּעֶרֶב עַל אוֹתוֹ הַיּוֹם. זוֹ הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאָדָם בֶּאֱמֶת מַקְשִׁיב לַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ בְּלִי הַמִּתַּרְגֵּם, וְאָז הוּא מְקַבֵּל סִיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר הַנָּכוֹן.

הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִים בְּיָדוֹ

וְכֵיוָן שֶׁחָזַ"ל הִבְטִיחוּ כִּי כָּל הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִים אוֹתוֹ (שבת קד.), חֲרֵי כְּשֶׁאָנוּ נַחְפֹּץ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה' וְנִתְעַמֵּק בְּתוֹרָתוֹ, תִּהְיֶה לָנוּ סַיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא לְהַצִּילֵנוּ מִתַּרְגּוּם קָלוֹקֵל.

הָרַב הַגָּאוֹן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי אֵלְיָהוּ זַצַ"ל, נָסַע פַּעַם עִם מִשְׁלַחַת יִשְׂרָאֵל לְצָרְפַת, הָיָה זֶה כְּשֶׁכֹּהֵן כְּרַב הָרָאשִׁי לְיִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה הָיָה לָחַץ בֵּין לְאוּמִי אַדִּיר עַל מְדִינַת יִשְׂרָאֵל שֶׁתַּעֲשֶׂה הֶסְכֵּם עִם הַפַּלֶשְׁתִּינָאִים אֲשֶׁר בְּמִסְגַּרְתּוֹ תְּבַצַּע יִשְׂרָאֵל וְתוּרִים עַל חֲלָקִים מִיְּרוּשָׁלַיִם.

הָרַב מָרְדְּכַי אֵלְיָהוּ זַצַ"ל, לֹא הָיְתָה נַפְשׁוֹ נוֹחָה מֵהַדִּבּוּרִים עַל "פְּשָׁרָה" וּמְסִירַת חֲלָקִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַבִּירָה הַקְּדוֹשָׁה לִידֵי הַמְרַצְּחִים הַפַּלֶשְׁתִּינָאִים. אַנְשֵׁי הַמִּשְׁלַחַת הַיִּשְׂרְאֵלִית לֹא כָּל כָּךְ הִתְלַהֲבוּ מִצִּרּוּפוֹ שֶׁל אִישׁ הַקֹּדֶשׁ עִמָּהֶם, וְחָשְׁשׁוּ שְׁתִּגָּרֵם תַּקְרִית בֵּין לְאוּמִית בְּגִלְלוֹ, כֵּיוָן שֶׁהָיָה יָדוּעַ בְּתַקִּיפוּתוֹ וַחֲרִיפוּת לְשׁוֹנוֹ.

הָרַב דִּבֵּר בְּעִבְרִית וְהַמְתַרְגְּמָן שֶׁל הַמִּשְׁלַחַת הֶעֱבִיר אֶת דְּבָרָיו בַּמְּקוֹמוֹת בָּהֶם בִּקֵּר. בְּטֶרֶם הִגִּיעוּ לְאַרְמוֹנוֹ שֶׁל נְשִׂיא צָרְפַת דְּאָז, הֵם בִּקְּרוּ בַּמּוּזֵיאוֹן הַגָּדוֹל שֶׁל צָרְפַת. אָז הִבְחִין הָרַב בַּכְּסֵא שֶׁל אֶחָד מִמַּלְכֵי צָרְפַת, וְשָׁאַל אֶת מְאָרְחָיו:

- "כַּמָּה עוֹלֶה הַכִּסֵּא הַזֶּה, הוּא לְמְכִירָה עַכְשָׁו"?

הַמְתַרְגֵּם הַיִּשְׂרְאֵלִי הִרְגִּישׁ כֵּיצַד נִשְׁמָתוֹ נֶעֱצֶרֶת בְּשֶׁל הַשְּׁאֵלָה הַמּוּזָרָה שֶׁל הָרַב, וְהֵחֵל לְתַרְגְּמָהּ בְּגִלְגּוּל עֵינַיִם וּבְקוֹל מִתְנַצֵּל קִמְעָא. אַנְשֵׁי הַמּוּזֵיאוֹן הֶפְתִּיעוּ לְמִשְׁמַע הַשְּׁאֵלָה וּמִהֲרוּ כַּמּוּבָן לְתַקֵּן אֶת "טָעוּתוֹ" שֶׁל הָרַב,

- "מָה פִּתְאוֹם, חַס וְשָׁלוֹם, זוֹ הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁגָּנוּ, מִישֶׁהוּ מוֹכֵר אֶת הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁלּוֹ"!

- "וְשֶׁל מִי הַכִּסֵּא הַזֶּה"?
- "שֶׁל הַמֶּלֶךְ לוּאִי הַ-16",
- "הוּא עֲדַיִן חַי"?
- "לֹא, הוּא מֵת לִפְנֵי מֵאוֹת שָׁנִים",
- "וְאַתֶּם שׁוֹמְרִים אֶת הַכִּסֵּא שֶׁלּוֹ? בֶּטַח הָיָה מֶלֶךְ צַדִּיק שֶׁהֵיטִיב לָעָם",
- "לֹא בְּדִיּוּק... בְּזְמַנּוֹ דַּוְקָא הָיִיתָה הַמַּהְפֵּכָה הַצָּרְפָתִית, וְהוּא הוּצָא לָהֳרֵג".
- "אָז לָמָּה אַתֶּם שׁוֹמְרִים אֶת הַכִּסֵּא שֶׁלּוֹ"?
- "כִּי זוֹ הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁלָּנוּ, זֶה הָעָם שֶׁלָּנוּ, זֶה הֶעָבָר שֶׁלָּנוּ, לַטּוֹב וּלְרַע זֶה שֶׁלָּנוּ".

הַסִּיּוּר נִגְמַר וְהַמְּתַרְגְּמָן נִגֵּב אֶת זֵעָתוֹ. מֵהֵיכָן "נָפַל" עָלָיו הָרַב הַפְּרִימִיטִיבִי הַזֶּה עִם הַשְּׁאֵלוֹת הַטִּפְּשִׁיּוֹת שֶׁלּוֹ. הָרַבָּנִית שֶׁהִתְלַוְּתָה לְבַעֲלָהּ וְהָיְתָה דּוֹבֶרֶת צָרְפָתִית בְּעַצְמָהּ, הֵבִינָה כִּי הָרַב לֹא מְבַזְבֵּז זְמַנּוֹ בִּדְבּוּרֵי סְרָק וּבְוַדַּאי הוּא מְתַכְנֵן מַשֶּׁהוּ, אַךְ לֹא יָדְעָה מָה.

הַמִּשְׁלַחַת הִגִּיעָה אֶל אִרְמוֹנוֹ שֶׁל הַנָּשִׂיא, וְהֻחֲלָה מִסִּבַּת עִתּוֹנָאִים. הָרַב דִּבֵּר גַּם הוּא עַל שְׁלֵמוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאָז רָאָה כִּי הָרַבָּנִית מְסַמֶּנֶת לוֹ שֶׁהַמְּתַרְגְּמָן הַיִּשְׂרְאֵלִי לֹא "מְדַיֵּק" בַּתַּרְגּוּם, "וּמְעַדֵּן" אֶת דִּבּוּרָיו. הָרַב לָחַשׁ לַנָּשִׂיא בְּאַנְגְּלִית כִּי יֵשׁ לוֹ דָּבָר חָשׁוּב לוֹמַר, אַךְ הוּא חוֹשֵׁשׁ כִּי הַמְּתַרְגְּמָן לֹא עוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ נֶאֱמָנָה, וְאִם אֶפְשָׁר לְבַקֵּשׁ מֵהָרַב שֶׁל פָּאריז שֶׁהָיָה נוֹכֵחַ בַּמָּקוֹם, שֶׁהוּא יְתַרְגֵּם אֶת דְּבָרָיו. וְכָךְ הַמְּתַרְגְּמָן הַמְבֹהָל הֵרְחַק לַצַּד לְמוֹרַת רוּחוֹ, וְהָרַב הֵחֵל לְדַבֵּר:

- "הַיּוֹם הָיִיתִי בַּמּוּזֵיאוֹן הַלְּאוּמִי שֶׁל צָרְפַת, רָאִיתִי כִּסֵּא שֶׁל מֶלֶךְ מִלִּפְנֵי מֵאוֹת שָׁנִים, שֶׁהֻבַּנְתִּי כִּי לֹא הָיָה בְּדִיּוּק מֶלֶךְ יָשָׁר וְאָהוּב 'בִּלְשׁוֹן הַמְּעָטָה', וּבְכָל זֹאת שׁוֹמְרִים אֶת הַכִּסֵּא שֶׁלּוֹ בְּכָבוֹד, בְּטַעֲנָה שֶׁזּוֹ הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁל הָעָם הַצָּרְפָתִי וְהִסְטוֹרְיָה אֵינָהּ עוֹמֶדֶת לִמְכִירָה. וַאֲנִי אוֹמֵר,

לָנוּ יֵשׁ אֶת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא בַּת 3,000 שָׁנָה, וְכָל הַמְּלָכִים שֶׁלָּנוּ מְלָכוּ שָׁם, כּוֹלֵל מְלָכִים צַדִּיקִים, וְכִי זֶה כֵּן יִהְיֶה לִמְכִירָה? אֶפְשָׁר לְוַתֵּר עַל הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁלָּנוּ?״.

הַקָּהָל מָחָא כַּפַּיִם בְּהִתְלַהֲבוּת, וְהַנָּשִׂיא הֵבִיא לוֹ מַתָּנָה אֶת אוֹת הַכָּבוֹד שֶׁל צָרְפַת שֶׁנִּתָּן בְּדֶרֶךְ כְּלָל רַק לְנָשִׂיאֵי מְדִינוֹת, אֲבָל בְּשֶׁל הָרֹאשֶׁם הָרַב מִדְּבָרָיו, הַנָּשִׂיא חָשׁ כִּי הוּא רָאוּי לְקַבֵּל תְּשׁוּרָה זוֹ מֵהָעָם הַצָּרְפָתִי. כַּאֲשֶׁר אָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְכָל כֹּחוֹ וְעִנְיָנוֹ הוּא לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה׳, אָז גַּם אִם יֵצֵר הָרַע יָרָצֶה לְהִתְעָרֵב וּלְתַרְגֵּם לֹא נָכוֹן, יֵשׁ סִיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא שֶׁיְּזַמֵּן לוֹ הַמְתֻרְגְּמָן הַנָּכוֹן, וּדְבָרָיו יִשָּׁמְעוּ, כְּמַאֲמָר חֲזַ״ל (ברכות ו:): ״כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין״.

וְנִלְמַד מִשָּׁם לְגַבֵּינוּ, שֶׁאִם אֲנַחְנוּ מַשְׁקִיעִים אֶת עַסְקֵנוּ בַּתּוֹרָה, אִם נִכְנַס לַתַּלְמוּד, שֶׁזּוֹ קִנְיַת הַבְּכוֹרָה, וְאִם נִשְׁקַע בַּתּוֹרָה עַל כָּל עֲנָפֶיהָ, שֶׁזּוֹ לְקִיחַת הַבְּרָכוֹת, אָז גַּם הָעוֹלָם הַזֶּה וְגַם הָעוֹלָם הַבָּא יִהְיוּ שֶׁלָּנוּ. הַגּוֹף מְנַצֵּחַ רַק כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ פּוֹרְקִים מֵעָלֵינוּ אֶת עֹל הַתּוֹרָה, זֹאת הַבְּרָכָה שֶׁל יִצְחָק לְעֵשָׂו. אָז לֹא נִפְרֹק ! נִדַּבֵּק בַּתּוֹרָה, נֵלֵךְ לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה, נִלְמַד לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, נְדַבֵּר עִם חֲבֵרִים, נְדַבֵּר עִם הָרַב, וּנְדַבֵּר עִם ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְאָז בְּסִיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא יִסְתַּלֵּק הַמִּתְרַגֵּם הַמְקַלְקֵל. אָז כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה תִּצְעַק: ״לֵךְ לְבֵית כְּנֶסֶת״, אֲנַחְנוּ נָבִין מָה הִיא אוֹמֶרֶת וּבֶאֱמֶת נֵלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְנִזְכֶּה לַבְּכוֹרָה, בְּרָכָה וְשָׁלוֹם.

טוב להודות לה׳

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל...

בְּפָרָשַׁת "וַיֵּצֵא" אָנוּ קוֹרְאִים עַל נִשּׂוּאָיו שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ לְאַרְבַּע נְשׁוֹתָיו וְעַל הַיְלָדֶת 11 מִתּוֹךְ 12 בָּנָיו (לְמַעֵט בִּנְיָמִין שֶׁעֲדַיִן לֹא נוֹלַד). לְכָל אֶחָד מִבָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב נִתַּן שֵׁם בָּעַל מַשְׁמָעוּת, כְּפִי שֶׁהַתּוֹרָה עַצְמָהּ טוֹרַחַת לְהִתְחַקּוֹת אַחַר מְקוֹרוֹ, לְלַמֵּד אוֹתָנוּ כִּי יֵשׁ מַשְׁמָעוּת וַחֲשִׁיבוּת לְשֵׁם הַיֶּלֶד הַמַּשְׁפִּיעַ עַל חַיָּיו, וְהוּא מַצְרִיךְ מַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה וְסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא.

אִם הַיּוֹם בּוֹחֲרִים אֶת הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַיְלָדִים מִתּוֹךְ סְפָרִים אוֹ סְרָטִים, וּשְׁאָר רַעְיוֹנוֹת מוּזָרִים, וּמַגִּיעִים לְשֵׁמוֹת כְּגוֹן שָׁקֵד, שְׁזִיף וְצָבָף, חֲרִי שֶׁפַּעַם הֵבִינוּ אֶת הַמַּשְׁפָּעָה שֶׁיֵּשׁ לְשֵׁם עַל

מַהוּתוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד וְלָכֵן הִשְׁקִיעוּ בָּהֶם, כִּי שֵׁמוֹת צְרִיכִים לִהְיוֹת בַּעֲלֵי מִשְׁקָל.

40 שָׁמַעְתִּי סִפּוּר עַל אָדָם שֶׁהָיָה בַּחֲצִי הָאִי סִינַי לִפְנֵי שָׁנָה (כְּשֶׁחֲצִי הָאִי הָיָה עֲדַיִן בִּשְׁלִיטַת יִשְׂרָאֵל), שֶׁכַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לִשְׂדֵה הַתְּעוּפָה שָׁם, שֶׁנִּקְרָא "אוֹפִיר", הוּא עָשָׂה שִׂיחַת טֶלֶפוֹן הַבַּיְתָה לְאִשְׁתּוֹ וְקִבֵּל אֶת הַהוֹדָעָה הַמְשַׂמַּחַת שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן. הָאִישׁ שָׂמֵחַ, הִבִּיט עַל הַשָּׁלְטִים סְבִיבוֹ וְהוֹדִיעַ: "נִקְרָא לוֹ אוֹפִיר". בָּרוּךְ ה' שֶׁזֶּה לֹא קָרָה אַחֲרֵי שֶׁהֶחְזִירוּ אֶת חֲצִי הָאִי לַעֲרָבִים, עוֹד הָיוּ קוֹרְאִים לוֹ מוּבָּרַאכ... כָּךְ בּוֹחֲרִים שֵׁם לַיֶּלֶד?

כְּשֶׁאֲבוֹתֵינוּ בַּחֲרוּ שֵׁמוֹת, הֵם הִצְבִּיעוּ עַל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁעָבְרוּ עַד קַבָּלָתָם. בִּשְׁמוֹת אַרְבַּעַת הַיְלָדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל לֵאָה, אָנוּ מְבִינִים בְּאֵלּוּ יִסּוּרִים הִיא קִבְּלָה אוֹתָם. לֵאָה הִתְחַתְּנָה עִם אָדָם שֶׁרָצָה בַּאֲחוֹתָהּ (וּלְבַסּוֹף גַּם נָשָׂא אוֹתָהּ מֵיָּד לְאַחַר 7 הַבְּרָכוֹת שֶׁלּוֹ עִם לֵאָה), לָכֵן הִתְאַוְּתָה לְבֵן מִיַּעֲקֹב, שֶׁיְּחַבֵּר אֶת שְׁנֵיהֶם יַחְדָּיו, וְגַם ה' רָאָה אֶת צָרָתָהּ וְנִעֲנָה לָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כט, לא): "וַיַּרְא ה' כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וְרָחֵל עֲקָרָה". לֹא שֶׁחָלִילָה שָׂנָא יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת לֵאָה, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב (שם, ל): "וַיֶּאֱהַב **גַּם** אֶת רָחֵל", פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה "גַּם" הוּא בְּנוֹסָף לְאַהֲבָתוֹ אֶת לֵאָה, אֶלָּא שֶׁכֵּיוָן שֶׁאָהַב אֶת רָחֵל יוֹתֵר, עָבוּר לֵאָה הָיְתָה הַרְגָּשָׁה שֶׁהִיא שְׂנוּאָה.

הַיֶּלֶד הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּא לָעוֹלָם נוֹתֵן לְאָבִיו אֶת הַמַּתָּנָה הַכִּי יְקָרָה, הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁמַּעֲנִיק לוֹ אֶת הַתֹּאַר "אַבָּא". בִּזְכוּתוֹ קוֹרְאִים לְאָבִיו "אַבָּא". כְּשֶׁלֵּאָה יָלְדָה אֶת הַבֵּן הָרִאשׁוֹן קָרְאָה לוֹ "רְאוּבֵן", שֶׁנֶּאֱמַר (שם, לב): "וַתַּהַר לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבַנִי אִישִׁי". 'רְאוּ-

בֵּן, הֵבֵאתִי לוֹ בֵּן שֶׁבִּזְכוּתוֹ הוּא נֶהְפַּךְ לְ"אַבָּא", אוּלַי עַכְשָׁו יַעֲדִיף אוֹתִי? אֲבָל הוּא עֲדַיִן הֶעְדִּיף אֶת רָחֵל.

הַבֵּן הַשֵּׁנִי נִקְרָא "שִׁמְעוֹן", שֶׁנֶּאֱמַר (שם, לג): "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי שָׁמַע ה' כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי וַיִּתֶּן לִי גַּם אֶת זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן". ה' שׁוֹמֵעַ לִקְרִיאוֹתַי, אוּלַי יַשְׁפִּיעַ עַל בַּעֲלִי בְּבֵן זֶה שֶׁיִּקְבַּע עִקֵּר דִּירָתוֹ אֶצְלִי? אַךְ לֹא, עֲדַיִן מִטָּתוֹ מֵאֶבֶת בְּאָהֳלָהּ שֶׁל רָחֵל.

לַבֵּן הַשְּׁלִישִׁי קָרְאָה "לֵוִי", שֶׁנֶּאֱמַר (שם, לד): "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר עַתָּה הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ לֵוִי", בְּתִקְוָה שֶׁבַּעֲלָהּ יִתְלַוֶּה אֵלֶיהָ, אֲבָל עֲדַיִן יַעֲקֹב מִתְלַוֶּה בְּעִקֵּר לְרָחֵל.

וְאָז הִיא יוֹלֶדֶת בֵּן רְבִיעִי, כַּכָּתוּב (שם, לה): "וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה' עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת". מָה פֵּרוּשׁ "**הַפַּעַם** אוֹדֶה אֶת ה'"? רַק עַכְשָׁו נִזְכְּרָה לוֹמַר תּוֹדָה? מָה עִם 3 הַבָּנִים הַקּוֹדְמִים?

וְרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ עַל הַמִּלִּים "**הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת** ה'": "**הַפַּעַם אוֹדֶה** - שֶׁנְּטַלְתִּי יוֹתֵר מֵחֶלְקִי, מֵעַתָּה יֵשׁ לִי לְהוֹדוֹת". הֵיא מוֹדָה לַה' שֶׁהִיא קִבְּלָהּ "מֵעֵבֶר לְמָה שֶׁמַּגִּיעַ לָהּ". מָה הַכַּוָּנָה? כֵּיוָן שֶׁיָּדְעָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כִּי לְיַעֲקֹב יִהְיוּ 4 נָשִׁים ו-12 בָּנִים, חֲרֵי חֶשְׁבּוֹן מָהִיר מְגַלֶּה כִּי כָּל אִשָּׁה תֵּלֵד לוֹ 3 בָּנִים. הִיא יָלְדָה בֵּן רְבִיעִי, כְּלוֹמַר הִיא קִבְּלָהּ כִּבְיָכוֹל "מֵעֵבֶר לְמָה שֶׁמַּגִּיעַ לַה", אָז אָמְרָה תּוֹדָה. מַדּוּעַ רַק עָלָיו? וְכִי יֵשׁ מַשֶּׁהוּ שֶׁכֵּן "מַגִּיעַ לָהּ"? 3 הַבָּנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנּוֹלְדוּ לָהּ הֵן חֹק טֶבַע בַּל יַעֲבוֹר אוֹ חֶסֶד ה'? לֹא אוֹמְרִים תּוֹדָה?

וְאִם זֶה קָשֶׁה לָנוּ, הֲרֵי בָּאִים חֲזַ״ל וְאוֹמְרִים (ברכות ז:): ״אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, לֹא הָיָה אָדָם שֶׁהוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁבָּאתָה לֵאָה וְהוֹדָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: **הַפַּעַם** אוֹדֶה אֶת ה״׳! לֵאָה יָלְדָה אֶת יְהוּדָה 2,196 שָׁנָה אַחֲרֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָם! 22 דּוֹרוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם הָיוּ בָּעוֹלָם, מִילְיָארְדֵי אֲנָשִׁים, אַף אֶחָד לֹא אָמַר תּוֹדָה לַה׳ קֹדֶם לָכֵן? הֵיכָן כָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ עַד אָז? הֵיכָן יַעֲקֹב, הֵיכָן יִצְחָק וְרִבְקָה, הֵיכָן אַבְרָהָם וְשָׂרָה, הֵיכָן נֹחַ, שֵׁם וָעֵבֶר? הֵיכָן מְתוּשֶׁלַח? הֵיכָן חֲנוֹךְ? הֵיכָן הָאָדָם הָרִאשׁוֹן?

מִי לֹא אָמַר תּוֹדָה?

כָּתוּב בְּפָרָשַׁת ״וַיֵּרָא״ (בראשית כא, ח): ״וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָּדוֹל בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת יִצְחָק״. אַבְרָהָם אָבִינוּ עוֹשֶׂה מִשְׁתֶּה בְּיוֹם ״הִגָּמֵל״ אֶת יִצְחָק. מָה הַכַּוָּנָה ״הִגָּמֵל אֶת בְּנוֹ״? יֵשׁ אוֹמְרִים כִּפְשָׁט הַמִּילָה, שֶׁנִּגְמַל מִינִיקָה, בֶּן 24 חֳדָשִׁים. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָיָה זֶה בְּרִית הַמִּלָה שֶׁלּוֹ, אַל תִּקְרָא ״**הִגָּמֵל**״ אֶלָּא ״**ה׳-גִ׳ מָל**״ (ה׳ בַּגִּימַטְרִיָּה זֶה 5, ג׳ בַּגִּימַטְרִיָּה זֶה 3, יַחַד 8 כְּלוֹמַר בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מָל אוֹתוֹ). בֵּין מִילָה וּבֵין גְּמִילָה, אַבְרָהָם עוֹשֶׂה מִסְּבַּת הוֹדָיָה לַה׳! וְלֹא סְתָם הוֹדָיָה, הוּא הֵבִיא אֶת כָּל הָעוֹלָם לְשָׁם, כָּל הַשָּׂרִים וְהַנְּשִׂיאִים וְהַמְּלָכִים, עָשָׂה לָהֶם עַל הָאֵשׁ, הַיַּיִן זָרַם שָׁם כַּמַּיִם, קָרָא ״נִשְׁמַת כָּל חַי״... עָשָׂה מִסְּבַּת הוֹדָאָה! אָמַר תּוֹדָה!

לְפָנָיו הָיָה נֹחַ. הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁעָשָׂה נֹחַ כְּשֶׁיָּצָא מֵהַתֵּבָה זֶה לִזְבֹּחַ לַה׳, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ח, כ): ״וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה׳ וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ״. נֹחַ תָּהָה, מַדּוּעַ ה׳ צִוָּה אוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת מֵהַבְּהֵמוֹת הַטְּמֵאוֹת זוּגוֹת זוּגוֹת וְאִלּוּ מֵהַטְּהוֹרוֹת לְהַעֲלוֹתָן בְּשִׁבְיעִיּוֹת?

כַּנִּרְאֶה שֶׁאוֹתָן "הַמְיֻתָּרוֹת" בַּטָּהוֹרוֹת נוֹעֲדוּ לְקָרְבָּנוֹת, 5 שְׁוָרִים, 5 פָּרוֹת, 5 אֵילִים, 5 כְּבָשִׂים, 5 תְּיָשִׁים, 5 עִזִּים, חֲמִסָּה חֲמִסָּה חֲמִסָּה! הַכֹּל לְהַקְרִיב עַל הָאֵשׁ. מַדּוּעַ? לוֹמַר תּוֹדָה לַה'.

לְפָנָיו הָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן. אָדָם הָרִאשׁוֹן הִסְתּוֹבֵב בְּלֵב שָׁבוּר וּבְבֹשֶׁת פָּנִים לְאַחַר חֶטְאוֹ. נִגְזְרָה עָלָיו מִיתָה, נִגְזַר עָלָיו (שם ג, יט): "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם". הוּא חוֹשֵׁב שֶׁאֵין תִּקּוּן וְכַפָּרָה לַעֲוֹנוֹ. וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה אֶת בְּנוֹ קַיִן מִסְתּוֹבֵב עִם רֹאשׁ מוּרָם כְּשֶׁאוֹת מֵטְבַּעַת עַל מִצְחוֹ.

- "אֵיךְ אַתָּה הוֹלֵךְ עִם רֹאשׁ מוּרָם, הֲרֵי הָרַגְתָּ אֶת אָחִיךָ? אֵין לְךָ כַּפָּרָה"!
- "יֵשׁ לִי, אֲנִי עָשִׂיתִי תְּשׁוּבָה",
- "מָה זֶה תְּשׁוּבָה"?
- "לֹא שָׁמַעְתָּ? זֶה 'חוֹק' שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִטְבִּיעַ בַּבְּרִיאָה. חו"ק רָאשֵׁי תֵּבוֹת: חֲרָטָה, וִדּוּי, קַבָּלָה. הִתְחָרַטְתָּ בְּכָל לִבְּךָ עַל מָה שֶׁעָשִׂיתָ? הִתְוַדִּיתָ עַל הָעֲבֵרָה בִּפְנֵי ה'? קִבַּלְתָּ עַל עַצְמְךָ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אֶת זֶה עוֹד פַּעַם? זֶהוּ, נִסְלַח".

אוֹמֵר אָדָם הָרִאשׁוֹן לְעַצְמוֹ: "יֵשׁ תְּשׁוּבָה? אֵיךְ לֹא יָדַעְתִּי? אַף אֶחָד לֹא סִפֵּר לִי"! מִיַּד יָשַׁב וְחִבֵּר מִזְמוֹר לַה'. אֶת הַמִּזְמוֹר הַזֶּה שִׁחְזֵר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וַאֲמָרוֹ בִּזְמַנּוֹ, וְשׁוּב חִדְּשׁוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְהִכְנִיסוֹ לְסֵפֶר תְּהִלִּים (צב, א-ב): "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. טוֹב **לְהוֹדוֹת** לַה' וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן". כְּלוֹמַר עַל יוֹם "**הַשַּׁבָּת**" אוֹתִיּוֹת "**תְּשַׁבָּה**", טוֹב "**לְהוֹדוֹת**" לַה', לוֹמַר תּוֹדָה. הִנֵּה אָמַר תּוֹדָה! אָז לָמָּה הִתְכַּוְּנוּ חַז"ל כְּשֶׁאָמְרוּ: "מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, לֹא הָיָה אָדָם שֶׁהוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁבָּאתָה לֵאָה וְהוֹדָתוֹ"? לֹא מוּבָן.

אֶלָּא שֶׁנִּתַּן לַבְּאֵר אֶת הַדְּבָרִים, עַל יְדֵי מַאֲמָר אַחֵר שֶׁל חֲזַ"ל (ברכות נד.): חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו, ה): וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ". כַּאֲשֶׁר אָדָם חַי בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים לוֹ "עָלְמָא דְּשִׁיקְרָא", עוֹלָם הַשֶּׁקֶר, וְהוּא מַעֲבִיר בּוֹ אֶת 70 שְׁנוֹתָיו, בְּעוֹד שֶׁיּוֹם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁקוּל לְאֶלֶף שָׁנָה שֶׁלָּנוּ[34], חֲרֵי שֶׁהוּא חַי פַּחוֹת מִשִּׁבְעִים בְּיוֹם שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, וְהוּא רוֹצֶה לְהָבִין אֶת ה'! הוּא לֹא יָכוֹל לְהָבִין! ה' אוֹמֵר לוֹ: "אִם הָיִיתָ חַי יוֹם אֶחָד שֶׁלִּי, אוּלַי הָיִיתָ מַתְחִיל לְהָבִין מְעַט מִמַּה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה. אֲבָל כְּשֶׁאַתָּה חַי שִׁבְעִים מִתּוֹךְ הַיּוֹם שֶׁלִּי, אַתָּה לֹא תוּכַל לְהָבִין בָּעוֹלָם הַזֶּה".

לָכֵן אִם אָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁנֶּעֱשְׂתָה לוֹ טוֹבָה, מְבָרֵךְ "בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב", וְאִם הוּא מֵבִין בַּהֲבָנָתוֹ הַמֻּגְבֶּלֶת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי קָרְתָה לוֹ רָעָה, הוּא מְבָרֵךְ "בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת", שֶׁפְּרוּשׁוֹ, אַתָּה ה' דַּנְתָּ בֶּאֱמֶת, וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁכָּל מָה שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה הוּא לְטוֹבָה, אֲנִי מֵבִין אֶת זֶה בְּרֹאשִׁי. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁקָּרְתָה הָרָעָה, כְּגוֹן שֶׁנִּפְטַר קָרוֹב, לֹא עָלֵינוּ, אָדָם לֹא פּוֹתֵחַ בְּרִקּוּדִים! הוּא קוֹרֵעַ אֶת הַבֶּגֶד, אוֹמֵר בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת! מַדּוּעַ? כִּי בִּלְבּוֹ כָּרֵגַע צַר לוֹ! וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּל שֶׁה' עוֹשֶׂה הוּא לְטוֹבָתוֹ, כּוֹלֵל יְסוּרִים וְעִנּוּיִים, חֲרֵי גַּם אִם זוֹ תְּרוּפָה עֲבוּרוֹ, זוֹ תְּרוּפָה מָרָה! אָז הוּא מְבָרֵךְ בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת!

---

[34] הַיְחוּס שֶׁל "יוֹמוֹ" שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַשָּׁנִים שֶׁלָּנוּ אֵינוֹ נָכוֹן, שֶׁחֲרֵי ה' לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן וְלֹא שַׁיָּךְ לְיַחֵסוֹ כְּלָל לְמִידַת זְמַן כָּלְשֶׁהוּ. בְּטוּיִים אֵלּוּ נוֹעָדוּ רַק "לְסַבֵּר אֶת הָאֹזֶן" (כְּלוֹמַר לְדַבֵּר אִתָּנוּ בְּמֻשָּׂגִים וּבְשָׂפָה שֶׁלָּנוּ), כְּפִי שֶׁרָאִינוּ בַּכְּתוּבִים פְּסוּקִים כְּגוֹן "הַנֹּטַע **אֹזֶן** הֲלֹא **יִשְׁמָע**", "אִם יוֹצֵר **עַיִן** הֲלֹא **יַבִּיט**", אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ גּוּף וּדְמוּת הַגּוּף, וְלֹא אֹזֶן וְלֹא עַיִן.

תּוֹדָה נֶפַח הָעוֹלָם הַבָּא

אֶלָּא שֶׁחָזַ"ל מְגַלִּים לָנוּ סוֹד (פסחים נ.): "וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד" (זכריה יד, ט) אַטוּ הָאִידָּנָא לָאו אֶחָד הוּא? [וְכִי הַיּוֹם הוּא לֹא אֶחָד?] אָמַר רַבִּי אָחָא בַּר חֲנִינָא לֹא כְּעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא, הָעוֹלָם הַזֶּה עַל בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת אוֹמֵר בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְעַל בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת אוֹמֵר בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת, לְעוֹלָם הַבָּא כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.

לֶעָתִיד לָבוֹא יְבָרְכוּ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. מַדּוּעַ? כִּי לֶעָתִיד לָבוֹא, כְּשֶׁהַדַּעַת תִּתְרַחֵב, אָנוּ נָבִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. כְּשֶׁהַדַּעַת מְצֻמְצֶמֶת יֵשׁ לָנוּ אֶת הַהֶבְנוֹת שֶׁלָּנוּ מָה זֶה טוֹב וְרַע, אֲבָל אָנוּ נְגוּעִים מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, אָז טוֹב וְרַע מְבֻלְבָּלִים אֶצְלֵנוּ בְּיַחַד, אָנוּ לֹא תָּמִיד יוֹדְעִים לְהַבְדִּיל. בֶּעָתִיד לָבוֹא, כְּשֶׁתִּהְיֶה לָנוּ דַּעַת אֱלֹקִית, אָז נָבִין שֶׁהַכֹּל הוּא לְטוֹבָה.

רַק כְּדֵי לְקַבֵּל רֹשֶׁם מְעַט מַהִי דַּעַת שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, נָבִיא סִפּוּר עַל הָרַמְבַּ"ן, שֶׁהָיָה מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, מֻחְכְּמֵי הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁשָּׁלַט בְּתוֹרַת הַנִּסְתָּר כְּבַנְגְּלָה. מְסֻפָּר כִּי הָיְתָה פַּעַם קֻשְׁיָה בְּלִמּוּדוֹ שֶׁלֹּא מָצָא לָהּ מַעֲנֶה, וּכְשֶׁאֶחָד מִתַּלְמִידָיו עָמַד לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, הוּא כָּתַב לוֹ פֶּתֶק וְטָמַן אוֹתוֹ בְּיָדוֹ. הוּא הִסְבִּיר לוֹ כִּי יִטָּמֵן עִם פֶּתֶק זֶה וּבִזְכוּתוֹ יְאַפְשְׁרוּ לוֹ לַעֲלוֹת בָּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, וּכְשֶׁיַּגִּיעַ לְעוֹלָם עֶלְיוֹן פְּלוֹנִי, יִכָּנֵס בְּאֶמְצָעוּת הַפֶּתֶק וִיבַקֵּשׁ תְּשׁוּבָה עַל הַקֻּשְׁיָה שֶׁלּוֹ, וְאָז יַחְזוֹר אֵלָיו בַּחֲלוֹמוֹ וְיִמְסֹר לוֹ אֶת הַתֵּרוּץ.

עָבְרוּ חֳדָשִׁים מֵאָז פְּטִירָתוֹ שֶׁל הַתַּלְמִיד עַד שֶׁלְּבַסּוֹף הִתְגַּלָּה אֵלָיו בַּחֲלוֹמוֹ:

- "הֵיכָן הָיִיתָ עַד עַתָּה"?

- ״קָשֶׁה לְהִתְנַתֵּק מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אִם לֹא הָיִיתִי מַבְטִיחַ לְךָ לַחְזֹר לֹא הָיִיתִי חוֹזֵר״,
- ״שָׂכַחְתָּ מֵהַשְּׁאֵלָה שֶׁלִּי״?
- ״כַּמּוּבָן שֶׁלֹּא, רַבִּי. עוֹד לִפְנֵי שֶׁנִּכְנַסְתִּי לַמִּשְׁפָּט שֶׁלִּי, עָלִיתִי עִם הַפֶּתֶק שֶׁלְּךָ עוֹלָמוֹת עַל עוֹלָמוֹת, וְנִכְנַסְתִּי לַהֵיכָל שֶׁבְּקַשְׁתָּ לִשְׁאוֹל אֶת הַשְּׁאֵלָה שֶׁלְּךָ, וּמִיָּד כְּשֶׁנִּכְנַסְתִּי הָיְתָה כָּזוֹ דֵּעָה וְגַדְלוּת הַמּוֹחִין שָׁם, שֶׁרָאִיתִי שֶׁזּוֹ לֹא שְׁאֵלָה בִּכְלָל! הִתְבַּיַּשְׁתִּי לִשְׁאוֹל אֶת הַשְּׁאֵלָה בְּשִׁמְךָ״!

זֹאת אוֹמֶרֶת תְּהִיֶּה דֵּעָה כָּזוֹ, שֶׁאֲפִילוּ דְּבָרִים שֶׁגְּדוֹלֵי הַגְּדוֹלִים לֹא מָצְאוּ עֲלֵיהֶם מַעֲנֶה, יִהְיוּ נְהִירִים לַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעָם. אָז בַּיּוֹם הַהוּא, נְבָרֵךְ עַל הַכֹּל ״הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב״.

כּוֹתֵב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו״מ ד):

כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים נ, יא): ״בֵּאלֹקִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּה׳ אֲהַלֵּל דָּבָר״. וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: ״בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה׳ אֶחָד״ וְכוּ׳. וְהִקְשׁוּ: וְכִי הָאִידָנָא לָאו הוּא אֶחָד? וְתֵרְצוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: הָאִידָנָא מְבָרְכִין עַל הַטּוֹבָה הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, וְעַל הָרָעָה דַּיָּן אֱמֶת. וּלְעָתִיד כֻּלּוֹ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם ה׳ וְשָׁם אֱלֹקִים אַחְדּוּת אֶחָד.

כְּלוֹמַר **״אֱלֹקִים״** הוּא רֶמֶז לְמִדַּת הַדִּין, **וְאֵלּוּ ה׳** (אוֹתִיּוֹת הוי״ה) הוּא רֶמֶז לְמִדַּת הַחֶסֶד. אָדָם צָרִיךְ לְהַלֵּל אֶת שְׁנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ אֹפֶן, זֹאת אוֹמֶרֶת אִם הוּא מְבָרֵךְ עַל הַכֹּל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, הוּא מֵבִין וָחַי שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, יֵשׁ לוֹ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה! כִּי זֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לָבֹא, שֶׁשָּׁם הוּא רוֹאֶה שֶׁהַכֹּל זֶה הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.

עַד שֶׁבָּאָה לֵאָה

וְאִם נַחְזֹר לְלֵאָה אִמֵּנוּ, עַכְשָׁו זֶה מוּבָן. לֵאָה אִמֵּנוּ הִיא לֹא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאָמְרָה תּוֹדָה לַה׳, הָיוּ לְפָנֶיהָ צַדִּיקִים אֲחֵרִים, כְּלָם אָמְרוּ תּוֹדָה. כֻּלָּם בֵּרְכוּ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁבֵּרְכוּ עַל הַטּוֹבָה, אֲבָל אֶצְלָהּ הָיָה הֶבְדֵּל אֶחָד. כַּאֲשֶׁר הִיא הִתְחַתְּנָה עִם יַעֲקֹב, הָיָה זֶה אַחֲרֵי שׁוּרָה אֲרֻכָּה וְשָׁנִים שֶׁל יִסּוּרִים, שָׁנִים שֶׁאָמְרוּ לָהּ מֵאָז שֶׁנּוֹלְדָה, יָחַד עִם אֲחוֹתָהּ הַתְּאוֹמָה רָחֵל (סדר הדורות, האלף השלישי), שֶׁהִיא מְיֹעֶדֶת לְהִתְחַתֵּן עִם עֵשָׂו. כָּתוּב בַּגְּמָרָא[35] (בבא בתרא קכג.), שֶׁלֵּאָה הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּצַמָּת דְּרָכִים וְשׁוֹאֶלֶת: ״מִי זֶה יַעֲקֹב בַּעְלָהּ שֶׁל אֲחוֹתִי לֶעָתִיד״? וּ״מִי זֶה עֵשָׂו בַּעְלִי לֶעָתִיד״? הָיְתָה שׁוֹמַעַת ״יַעֲקֹב הוּא אִישׁ חָכָם, הוּא תָּם, הוּא צַדִּיק, הוּא יְפֵה תֹּאַר״, יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה אֶחָד מֵאַרְבַּעַת הָאֲנָשִׁים הַיָּפִים בְּיוֹתֵר בְּכָל הַזְּמַנִּים, כְּיָפְיוֹ שֶׁל הָאָדָם הָרִאשׁוֹן (בבא מציעא פד.)[36], וְעַל עֵשָׂו אָמְרוּ ״רָשָׁע, גַּנָּב, רוֹצֵחַ, עוֹבֵר עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה״! אָז הִיא הָיְתָה בּוֹכָה! ״אֲחוֹתִי זוֹכָה לְבַעַל כָּזֶה וַאֲנִי מְקַבֶּלֶת רָשָׁע מְרֻשָּׁע, רַק בִּגְלַל שֶׁנּוֹלַדְתִּי כַּמָּה דַּקּוֹת קֹדֶם לַאֲחוֹתִי״? אָז הִיא בָּכְתָה וּבָכְתָה, עַד שֶׁנָּשְׁרוּ רִיסֵי עֵינֶיהָ! אָז בְּנוֹסָף לְכָל, גַּם יָפְיָהּ נִפְגַּם!

---

35 וְזוֹ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא: ״וְעֵינֵי לֵאָה **רַכּוֹת**״ (בראשית כט, יז): מַאי ״רַכּוֹת״? רַב אָמַר לְעוֹלָם רַכּוֹת מַמָּשׁ, וְלֹא גְּנַאי הוּא לָהּ אֶלָּא שֶׁבַח הוּא לָהּ, שֶׁהָיְתָה שׁוֹמַעַת עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: ״שְׁנֵי בָּנִים יֵשׁ לָהּ לְרִבְקָה, שְׁתֵּי בָּנוֹת יֵשׁ לוֹ לְלָבָן. גְּדוֹלָה לַגָּדוֹל וּקְטַנָּה לְקָטָן״. וְהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים וּמַשְׁאֶלֶת ״גָּדוֹל מָה מַעֲשָׂיו״? ״אִישׁ רַע הוּא מְלֻסְטֵם בְּרִיּוֹת״! ״קָטָן מָה מַעֲשָׂיו״? ״**אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים**״ (בראשית כה, כז), וְהָיְתָה בּוֹכָה עַד שֶׁנָּשְׁרוּ רִיסֵי עֵינֶיהָ! וְהֵינוּ דִּכְתִיב (שם כט, לא): ״וַיַּרְא ה׳ כִּי **שְׂנוּאָה** לֵאָה״. מַאי שְׂנוּאָה? רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשְּׂנוּאִין מַעֲשֶׂיהָ עֵשָׂו בְּפָנֶיהָ״.

36 הַיְפֵי הַחִיצוֹנִי שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים נָבַע מֵהַיְפִי וְהַטֹּהַר הַפְּנִימִי שֶׁל נִשְׁמָתָם שֶׁפָּרַץ הַחוּצָה, וְהִצְבִּיעַ עַל טֹהַר מִדּוֹתֵיהֶם.

לָבָן אֲבִיהֶן מְרַמֶּה אֶת יַעֲקֹב וּמַחֲלִיף בֵּין לֵאָה לְרָחֵל בְּלֵיל הַכְּלוּלוֹת, וְאַף עַל פִּי שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ אָמוּר הָיָה לָשֵׂאת 4 נָשִׁים, בִּגְלַל הָאֹפֶן בָּהּ נַעֲשׂוּ הַנִּשּׂוּאִין הַלָּלוּ, הָיְתָה לְיַעֲקֹב טְרוּנְיָה עָלֶיהָ, עַל שֶׁהוֹנְתָה אוֹתוֹ כָּךְ. וְאָז יַעֲקֹב חוֹזֵר לְאָבִיהָ וּמִתְחַיֵּב לְעוֹד 7 שָׁנוֹת עֲבוֹדָה כְּדֵי לָשֵׂאת אֶת אֲחוֹתָהּ רָחֵל, וְהוּא מִתְחַתֵּן עִם רָחֵל בְּסוֹף הַ-7 בְּרָכוֹת שֶׁלּוֹ עִם לֵאָה ! 7 יָמִים אַחֲרֵי שֶׁהִתְחַתֵּן עִמָּהּ ! בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא מֵקִים אֹהֶל עִם רָחֵל, מַכְנִיס אֶת מִטָּתוֹ לְשָׁם וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְעִקָּר בֵּיתוֹ !

הִיא יָלְדָה לוֹ 3 בָּנִים, "מִלְּאָה אֶת חֶלְקָהּ" עוֹד בְּטֶרֶם נוֹלְדוּ לוֹ יְלָדִים מִנָּשִׁים אֲחֵרוֹת, וַעֲדַיִן יַעֲקֹב מַעֲדִיף אֶת אֲחוֹתָהּ עַל פָּנֶיהָ. כְּשֶׁהִיא יָלְדָה בֵּן רְבִיעִי הִיא הֵפִתְעָה בְּעַצְמָהּ. חֲרֵי לְיַעֲקֹב יִהְיוּ 4 נָשִׁים וּ-12 יְלָדִים, צְרִיכִים לִהְיוֹת לִי 3 בָּנִים, מֵהֵיכָן בָּא הַבֵּן הָרְבִיעִי? הִיא עָשְׂתָה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ וְגִלְתָה דָּבָר מַדְהִים. הִיא גִּלְתָה שֶׁכְּכָל שֶׁרוֹדְפִים אֶת הָאָדָם צַעַר, יִסּוּרִים וּכְאֵב, מָקוֹם הַמִּפְלָט הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לָרוּץ אֵלָיו הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְתוֹךְ זְרוֹעוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. בִּגְלַל כָּל הַצַּעַר שֶׁהָיָה לָהּ, שֶׁאָמְרוּ לָהּ שֶׁעָשָׂו הָרָשָׁע יִהְיֶה בַּעְלָהּ, וְגַם בַּעְלָהּ רוֹצֶה בַּאֲחוֹתָהּ אֲפִילוּ לְאַחַר 3 בָּנִים, כָּל הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים, חֲרֵי שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּהּ הִרְקִיעוּ שְׁחָקִים, נוֹצַר חִבּוּר לַה', אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל חִבּוּר כָּזֶה מַגִּיעַ לָךְ בֵּן רְבִיעִי.

וְאָז הִיא הֵבִינָה, שֶׁאִם לֹא הָיוּ לָהּ כָּל הַיִּסּוּרִים וְאֶת כָּל הַצָּרוֹת הַלָּלוּ, אִם לֹא הָיָה לָהּ אֶת כָּל הַכְּאֵב הַזֶּה, אִם לֹא הָיוּ לָהּ כָּל הָ"רָעוֹת" הָאֵלֶּה, לֹא הָיָה בֵּן רְבִיעִי ! אָז הִיא לֹא אָמְרָה תּוֹדָה רַק עַל יְהוּדָה, הִיא אָמְרָה תּוֹדָה **עַל כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁבִּגְלָלָם הִיא קִבְּלָה אֶת יְהוּדָה** ! הִיא הָרִאשׁוֹנָה בַּהִסְטוֹרְיָה, 2,196 שָׁנִים מֵאָז

בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד עַתָּה, שֶׁאָמְרָה תּוֹדָה אֲמִתִּית לַה', כְּלוֹמַר בֵּרְכָה "**הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב**" עַל הַ"צָּרוֹת" שֶׁלָּהּ!

אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה קָדֵשׁ קְדֻשִׁים, אַךְ כְּשֶׁנִּפְטְרָה שָׂרָה אִמֵּנוּ, הוּא קָרַע אֶת הַבֶּגֶד וּבֵרַךְ "בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת". מִי מְבָרֵךְ "הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב" עַל רָעָה? זֶה יִהְיֶה רַק בָּאַחֲרִית הַיָּמִים. לֵאָה הָיְתָה הָרִאשׁוֹנָה! הִיא הֵבִינָה שֶׁהַכֹּל הָיָה לְטוֹבָה מִלְּכַתְּחִלָּה! הִיא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבֵּרְכָה "בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב" עַל עֶצֶם הַצָּרוֹת וְהַקְּשָׁיִים.

אָמְרָה לֵאָה לְעַצְמָהּ: "אִם זֶה הַכֹּחַ שֶׁל תּוֹדָה, אָז מַדּוּעַ אֲנִי בּוֹכָה? אַתְחִיל לוֹמַר תּוֹדָה! בְּמָקוֹם לְהִתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁאֵין לִי וְרַע' לִי, אֶתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לִי וְטוֹב לִי! אַגִּיד תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! לֹא מַגִּיעַ לִי כְּלוּם! תּוֹדָה! תּוֹדָה! תּוֹדָה"!

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "אֶת אוֹהֶבֶת לוֹמַר לִי תּוֹדָה? אֲנִי אֶתֵּן לָךְ סִבּוֹת לוֹמַר תּוֹדָה"! וְכָךְ נוֹלַד לָהּ יִשָּׂשכָר בְּנָהּ הַחֲמִישִׁי! וּכְשֶׁהוֹדְתָה עָלָיו, קִבְּלָהּ אֶת זְבוּלוּן, בְּנָהּ הַשִּׁשִּׁי! וְהִנֵּה כְּבָר יֵשׁ לָהּ שִׁשָּׁה בָּנִים, כְּנֶגֶד חֶלְקָן שֶׁל שְׁאָר כָּל הָאִמָּהוֹת יָחַד!

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (ברכות ס.) שֶׁכְּשֶׁלֵּאָה הָיְתָה מְעֻבֶּרֶת עִם בֵּן נוֹסָף הִיא הֵבִינָה שֶׁלַּאֲחוֹתָהּ יִשְׁאַר רַק בֵּן אֶחָד, וְחֶלְקָהּ יִקָּטֵן מֵהַשִּׁפְחוֹת. הִיא הִתְפַּלְּלָה וְהָעֻבָּר בְּבִטְנָהּ הָפַךְ לְבַת וְכָךְ נוֹלְדָה דִּינָה, רַק כְּדֵי שֶׁרָחֵל תֵּלֵד אֶת יוֹסֵף. הַאִם הִיא הִפְסִידָה שֵׁבֶט? לֹא. כִּי דִּינָה יָלְדָה אֶת אָסְנַת שֶׁהִתְחַתְּנָה עִם יוֹסֵף, וּמֵהֶם יָצְאוּ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה! אָז לֵאָה "וּתְרָה", כְּבְיָכוֹל, עַל יוֹסֵף, עַל שֵׁבֶט, וְקִבְּלָה שְׁנַיִם! 8 שְׁבָטִים יָצְאוּ מִלֵּאָה! עַל מָה? בִּזְכוּת שֶׁאָמְרָה תּוֹדָה! תִּרְאוּ מָה הַכֹּחַ שֶׁל תּוֹדָה!

כּוֹתֵב ״הַפְּלֵא יוֹעֵץ״ בָּעֵרֶךְ ״הִלּוּל״:

וּמִכְּלָל חַסְדֵי ה׳ וּמִשְׁפְּטֵי ה׳ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב, שֶׁמָּה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים אוֹתוֹ וּמְהַלְלִים לִשְׁמוֹ עַל הַטּוֹבָה שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, יֶעֱרַב לוֹ וְה׳ יַחְשֹׁב לָנוּ לְמִצְוָה וּמְקַבְּלִין עָלֶיהָ שָׂכָר, עַד שֶׁאָמְרוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס וְאוֹמֵר שִׁירָה (עיין מדרש תהלים שוחר טוב יח, ו) הִנֵּה שְׂכָרוֹ שֶׁעוֹשִׂים לוֹ נֵס אַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נ כג): ״זוֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹקִים״. הַיֵּשׁ חֵפֶץ מָתוֹק מִזֶּה, לָכֵן הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

כְּלוֹמַר, מִי שֶׁמּוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַנִּסִּים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עֲבוּרוֹ, הַדָּבָר נֶחְשָׁב עֲבוּרוֹ כְּמִצְוָה, וְהַשָּׂכָר עָלֶיהָ שֶׁיֵּעָשׂוּ לוֹ נִסִּים נוֹסָפִים!

עַיִן טוֹבָה

שָׁמַעְתִּי סִפּוּר עַל הָרַב הַגָּאוֹן שִׂמְחָה כֹּהֵן קוּק שְׁלִיטָ״א, רַבָּה שֶׁל רְחוֹבוֹת. הוּא נִכְנַס פַּעַם לְמִסְעָר שְׁעוּר כֶּלּוֹ נִרְגָּשׁ, וְאָמַר לַקָּהָל כִּי הוּא פָּגַשׁ כָּרֶגַע אָדָם בַּחוּץ שֶׁסִּפֵּר לוֹ סִפּוּר מֻפְלָא וְהוּא חָשׁ צָרֶךְ לַחְלֹק אוֹתוֹ עִם הַצִּבּוּר, וְכָךְ סִפֵּר לוֹ הָאִישׁ:

- ״הָיְתָה לִי מַחֲלָה קָשָׁה בַּעַיִן, וְעָבַרְתִּי אֵצֶל כָּל הָרוֹפְאִים בָּאָרֶץ, וְכֻלָּם אָמְרוּ כִּי אֵין תִּקָּנָה, וְאוּלַי הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לַעְזוֹר הוּא רוֹפֵא גּוֹי בַּאֲמֶרִיקָה שֶׁנֶּחְשָׁב הַמֻּמְחֶה מִסְפַּר אֶחָד בָּעוֹלָם, אִם הוּא לֹא יָכוֹל לַעְזוֹר לִי, אֵין שׁוּם סִכּוּי אַחֵר.
טַסְתִּי לְאַמֶרִיקָה וּפָגַשְׁתִּי בָּרוֹפֵא. הוּא בָּדַק אוֹתִי וּלְאַחַר סִדְרָה שֶׁל צִלּוּמִים אָמַר כִּי צַר לוֹ לְבַשֵּׂר לִי שֶׁאֵין תִּקָּנָה לַעַיִן וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת נִתּוּחַ, לַעֲקוֹר אֶת הָעַיִן וְלָשִׂים עַיִן זְכוּכִית בִּמְקוֹמָהּ! הוּא בִּקֵּשׁ אֶת הַחָתִימָה וְהָאִשּׁוּר שֶׁלִּי לְנִתּוּחַ. אָמַרְתִּי לוֹ שֶׁאֲנִי צָרִיךְ כַּמָּה שָׁעוֹת לְעַצְמִי, וַאֲנִי אֶחֱזֹר אֵלָיו.

מִיַּד נִגַּשְׁתִּי, כִּיהוּדִי מַאֲמִין, לְבֵית כְּנֶסֶת הָרִאשׁוֹן בַּסְּבִיבָה. עָמַדְתִּי מוּל הַהֵיכָל. אַךְ בִּמְקוֹם לְהִשְׁתַּטֵחַ וְלִבְכּוֹת לַה' שֶׁיַּעֲזֹר לִי, יָשַׁבְתִּי שָׁם 6 שָׁעוֹת וְהִתְחַלְתִּי לוֹמַר תּוֹדָה לַה' עַל כָּל מָה שֶׁקִּבַּלְתִּי בַּחַיִּים שֶׁלִּי! וְלֹא רַק עַל הָאִשָּׁה, הַבַּיִת וְהָעֲבוֹדָה. תּוֹדָה גַּם עַל הָאֲצָבָּעוֹת שֶׁלִּי, וְעַל הַשִּׁנַּיִם שֶׁלִּי, וְעַל הָאַף שֶׁלִּי. פִּתְאוֹם הֵבַנְתִּי שֶׁאִם לוֹקְחִים לִי אֶת הָעַיִן, אָז גַּם כָּל הַשְּׁאָר זֶה לֹא שֶׁלִּי, עֲבָדָה שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ לְאַבֵּד עַיִן שֶׁחָשַׁבְתִּי שֶׁהִיא בְּבַעֲלוּתִי לָנֶצַח. וְכָךְ הִתְחַלְתִּי לוֹמַר תּוֹדָה לַה' עַל כָּל דָּבָר, מֵהַגָּדוֹל לְקָטָן. 6 שָׁעוֹת! מֵהָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים וְעַד הַצִּפּוֹרְנַיִם בָּרֶגֶל! הַכֹּל! עַל הַכֹּל תּוֹדָה! תּוֹדָה! תּוֹדָה! תּוֹדָה! 6 שָׁעוֹת! וּבְתֹם 6 שָׁעוֹת, אַחֲרֵי רְשִׁימָה כָּזוֹ אֲרֻכָּה, אָמַרְתִּי לַה' שֶׁשָּׂכַחְתִּי וַדַּאי עוֹד 90 אָחוּז מֵהַדְּבָרִים שֶׁנָּתַתָּ לִי! כָּל כָּךְ הַרְבֵּה נָתַתָּ לִי בַּחַיִּים, כְּשֶׁלֹּא מַגִּיעַ לִי כְּלוּם! אֲבָל אִם כָּל כָּךְ הַרְבֵּה נָתַתָּ לִי, מַתְּנַת חִנָּם, סִימָן שֶׁאַתָּה אוֹהֵב אוֹתִי, אָז אֲנִי בָּטוּחַ שֶׁגַּם מָה שֶׁקּוֹרֶה עִם הָעַיִן שֶׁלִּי זֶה לְטוֹבָתִי, תּוֹדָה רַבָּה לְךָ!

חָזַרְתִּי לְבֵית הַחוֹלִים וְאָמַרְתִּי שֶׁאֲנִי מוּכָן לַחִתּוּם וְשֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת הַנִּתּוּחַ. לְפָנַי הַנִּתּוּחַ עָשׂוּ לִי צִלּוּם נוֹסָף. הָרוֹפֵא נִגַּשׁ אֵלַי וְאָמַר כִּי מֵהַצִּלּוּם הַנּוֹכְחִי הוּא רוֹאֶה שֶׁאוּלַי יֵשׁ סוּג שֶׁל טִפּוּל עִם סִכּוּי קָטָן עַד קָלוּשׁ לְהַצִּיל אֶת הָעַיִן. לֹא סִכּוּי שֶׁאֶפְשָׁר לִשְׁמוֹחַ בּוֹ, אֲבָל עָדִיף מִכְּלוּם. אָמַרְתִּי לוֹ שֶׁיֵּלֵךְ עַל הַטִּפּוּל, וְאָכֵן הוּא הִצְלִיחַ וְנִצְּלָה הָעַיִן שֶׁלִּי"!

עוֹבְרִים 4 חֳדָשִׁים מֵאָז שֶׁסִּפֵּר הָרַב קוּק אֶת סִפּוּרוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי בַּשִּׁעוּר, וְהִנֵּה הוּא מְקַבֵּל שִׂיחַת טֶלֶפוֹן בְּשָׁעַת לַיְלָה מְאֻחֶרֶת:

- "הָרַב קוּק"?
- "מְדַבֵּר",
- "אַתָּה לֹא מַכִּיר אוֹתִי, הָיִיתִי בַּשִּׁעוּר שֶׁלְּךָ לִפְנֵי 4 חֳדָשִׁים, שֶׁסִּפַּרְתָּ עַל אוֹתוֹ יְהוּדִי שֶׁנִּצְּלָה לוֹ הָעַיִן",

- ״נָכוֹן״,
- ״הַשָּׁעוֹר הַזֶּה מְאֹד הִשְׁפִּיעַ עָלַי. חָזַרְתִּי הַבַּיְתָה וְסִפַּרְתִּי אוֹתוֹ לְמִשְׁפַּחְתִּי. יֵשׁ לִי שְׁתֵּי בָּנוֹת מְעֻלָּבוֹת שְׁדוּפוֹת וּכְבָר מְבֻגָּרוֹת מְאֹד, מֵעַל לְגִיל 30, וְכָל הַזְּמַן הָיינוּ מְמֻרְמָרִים וּבוֹכִים, וְהוֹלְכִים לְשַׁדְּכָנִים, וּכְלוּם לֹא עוֹבֵד. וְאִמַּצְנוּ מָה שֶּׁאָמַרְתָּ בַּשִּׁעוּר, בְּמִקּוֹם לִבְכּוֹת נֹאמַר תּוֹדָה! וְכָל עֶרֶב אָנוּ יוֹשְׁבִים אֲנִי הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת סְבִיב הַשֻּׁלְחָן, וְרַק אוֹמְרִים תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁה׳ עוֹשֶׂה לָנוּ יוֹם יוֹם! וְגַם עַל הָעִכּוּב בַּשִּׁדּוּכִים! תּוֹדָה! אִם זֶה מֵה׳ הֲרֵי שֶׁזֶּה לְטוֹבָה! וְהִנֵּה אֲנִי מִתְקַשֵּׁר אֵלֶיךָ עַכְשָׁו אַרְבָּעָה חֲדָשִׁים אַחֲרֵי, כִּי כְּרָגַע סָגַרְנוּ אֶת הַוּוֹרְט (הֶסְפֵּם שִׁדּוּכִין) שֶׁל הַבַּת הַשְּׁנִיָּה! שִׁדַּכְנוּ אֶת שְׁתֵּיהֶן! וְאֶת זֶה הִשַּׂגְנוּ בְּ-4 חֲדָשִׁים, אַחֲרֵי שָׁנִים שֶׁל עִכּוּב, מֵהַכֹּחַ שֶׁל תּוֹדָה״!

כַּמָּה אָדָם יָכוֹל לְהַשִּׂיג מֵהַכֹּחַ שֶׁל תּוֹדָה! רָאִינוּ בְּחֵטְא הַמְרַגְּלִים שֶׁנַּעֲשָׂה בְּתִשְׁעָה בְּאָב[37], כִּי ה׳ לֹא אוֹהֵב בֶּכִי לְחִנָּם, לִבְכּוֹת מִכְּסוּפִים וּמִגַּעְגּוּעִים זֶה בְּסֵדֶר, לְהִתְבָּכְיֵין זֶה לֹא נָכוֹן! כְּשֶׁאָדָם בּוֹכֶה כָּל הַיּוֹם: ״רַע לִי, רַע לִי, רַע לִי״, זוֹ כְּפִירָה בַּה׳! אִם אָדָם יִסְתַּכֵּל עַל כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְרַק יוֹדֶה לַה׳, הוּא יִרְאֶה נִסִּים וְנִפְלָאוֹת.

---

[37] בְּפָרָשַׁת ״שְׁלַח לְךָ״ מְסַפֵּר כִּיצַד שָׁלַח מֹשֶׁה רַבֵּנוּ 12 מְרַגְּלִים לָתוּר אֶת הָאָרֶץ, וְכַאֲשֶׁר חָזְרוּ בְּט׳ בְּאָב, קָשְׁרוּ קֶשֶׁר 10 מִתּוֹכָם וְהוֹצִיאוּ דִּבַּת הָאָרֶץ כִּי הִיא אוֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ וְכִי גִּרִים בָּהּ עֲנָקִים שֶׁיִּהַרְגוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, חָלִילָה. עַם יִשְׂרָאֵל פָּרַץ בְּבֶכִי מַר וּבָא בִּטְעָנוֹת לְמֹשֶׁה עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֶבִיאָם לָמוּת בַּמִּדְבָּר, וּבָכָךְ גָּזְרוּ עַל עַצְמָם עֹנֶשׁ נְדוּדִים בַּמִּדְבָּר שֶׁל 40 שָׁנָה, שָׁם מָצְאוּ אֶת מוֹתָם הַדּוֹר הַהוּא, כְּשֶׁבְּכָל שָׁנָה בְּט׳ בְּאָב נִפְטְרוּ 15 אֶלֶף אִישׁ מִתּוֹכָם, עַד שֶׁכָּלוּ כָּל 600 אֶלֶף יוֹצְאֵי מִצְרַיִם. אָמַר ה׳: ״אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה לְחִנָּם, וַאֲנִי קוֹבֵעַ לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת״ (תענית כט.), וְכָךְ ט׳ בְּאָב הָפַךְ לְתַאֲרִיךְ שֶׁיִּזָּכֵר לְדִרְאוֹן עוֹלָם, בּוֹ חָרְבוּ שְׁנֵי בָּתֵּי הַמִּקְדָּשׁ, נִלְכְּדָה הָעִיר בֵּיתָר, נֶחְרְשָׁה יְרוּשָׁלַיִם, הִתְרַחֵשׁ גֵּרוּשׁ סְפָרַד בִּימֵי הַבֵּינַיִם, פֶּגַע הַיָּשׁוּב הַיְּהוּדִי בְּגוּשׁ קָטִיף, וְהַכֹּל מִבְּכִיָּה שֶׁל חִנָּם.

אַחַת הַמִּצְוֹות בַּתּוֹרָה הִיא לָתֵת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה. כָּל בְּהֵמָה עֲשִׂירִית מִתּוֹךְ הַבְּהֵמוֹת שְׁנּוֹלְדוּ לִי בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, תִּנָּתֵן לַכֹּהֵן. הַגְּמָרָא מַסְבִּירָה (בכורות נח:): כִּי הָיוּ מַכְנִיסִים אֶת כָּל הַבְּהֵמוֹת לְמָקוֹם סָגוּר עִם פֶּתַח צַר שֶׁמִּמֶּנּוּ יְכוֹלָה לָצֵאת רַק בְּהֵמָה אַחַת בְּכָל פַּעַם, וְהָאָדָם הָיָה סוֹפֵר "1, 2, 3" וְכוּ'. כְּשֶׁמַּגִּיעַ לָעֲשִׂירִי הָיָה מְסַמֵּן עַל גַּבּוֹ בְּצֶבַע אָדֹם, וְכָךְ מַמְשִׁיךְ עַד שֶׁמְּסַתַּיְּמִים כָּל הַוְלָדוֹת שֶׁהָיוּ בַּדִּיר.

וּמֵאַחַר וְיוֹדֵעַ כַּמָּה וְלָדוֹת נוֹלְדוּ לוֹ, מַדּוּעַ לֹא יְחַלֵּק אֶת הַמִּסְפָּר בְּ-10 וַיַּפְרִישׁ אוֹתָם בְּבַת אַחַת? כֵּיוָן שֶׁאָז הוּא יִתְרַכֵּז בְּמַה שֶׁהוּא נוֹתֵן, וְזֶה יִכְאַב לוֹ. אֲבָל אִם הוּא סוֹפֵר אֶת הַיּוֹצְאִים וְאוֹמֵר עַל הָרִאשׁוֹן: "זֶה שְׁלִי", וְכֵן עַל הַשֵּׁנִי, וּשְׁלִישִׁי וְכֵן הָלְאָה, כְּשֶׁמַּגִּיעַ לָעֲשִׂירִי הוּא אוֹמֵר: "תִּשְׁעָה נָתַן לִי ה', אֲנִי לֹא יָכוֹל לָתֵת לוֹ אֶחָד חֲזָרָה"? כַּאֲשֶׁר מוֹנִים אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת בְּנִפְרָד, גַּם "הָרָעָה" הִיא כְּבָר לֹא רָעָה בִּכְלָל. הִיא אֶמְצָעִי לְהַכִּיר בְּכָל הַטּוֹב.

שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה

לִפְנֵי מִסְפַּר שָׁנִים, הָיִיתִי בְּבֵית חוֹלִים "אָסוּתָא" בְּרָמַת הַחַיָל, לִוִּיתִי אֶת אַבָּא שֶׁלִּי, שֶׁיִּבְדֹּל לְחַיִּים אֲרֻכִּים, לְנִתּוּחַ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לַעֲבוֹר.

אֲנִי רָגִיל כָּל יוֹם לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה גְּדוֹלָה בְּשָׁעָה אַחַת, אַחַת וָרֶבַע, בַּכּוֹלֵל עִם מִנְיָן אַבְרֵכִים. הַנִּתּוּחַ שֶׁל אַבִּי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשָׁעָה 10 בַּבֹּקֶר, וַאֲנִי מִתְכַּנֵּן כֵּיצַד אֶסַּע לְבַת-יָם אֶל הַכּוֹלֵל וְאֶתְפַּלֵּל בַּזְּמַן שֶׁהוּא יֵצֵא מֵהַנִּתּוּחַ לְהִתְאוֹשְׁשׁוּת, וְאַסְפִּיק לַחְזֹר בְּטֶרֶם אֲקַבֵּל אִשּׁוּר לִרְאוֹת אוֹתוֹ. כָּךְ הָיִיתִי מוּכָן, כִּי לֹא רָצִיתִי לְוַתֵּר עַל תְּפִילַת מִנְחָה עִם אַבְרֵכִים. אֲבָל לַה' הָיוּ

תָּכְנִיּוֹת אֲחֵרוֹת, וְאָמְרוּ לָנוּ כִּי הַנִּתּוּחַ נִדְחָה לְאַרְבַּע! אֲנִי לֹא אֶעֱזֹב אֶת אַבָּא שֶׁלִּי לְבַד, אָז מָה עוֹשִׂים?

אוֹמְרִים תּוֹדָה! אֲנִי לֹא מִתְלוֹנֵן. אָמַרְתִּי לַה' יִתְבָּרַךְ: "תּוֹדָה רַבָּה! זִכִּיתָ אוֹתִי בְּמִצְוָה חֲשׁוּבָה. תְּפִלָּה בְּמִנְיָן זֶה דְּרַבָּנָן, כִּבּוּד אַב וְאֵם זֶה דְּאוֹרָיְיתָא, אַבָּא שֶׁלִּי יִצְטַעֵר אִם לֹא אֶהְיֶה עִמּוֹ, וּלְאָדָם חוֹלֶה זוֹ סַכָּנָה, אָז תּוֹדָה רַבָּה שֶׁאַתָּה מְזַכֶּה אוֹתִי בְּמִצְוָה! הַכֹּל מִמְּךָ! הַכֹּל לְטוֹבָה! גַּם אִם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל יָחִיד, נִתְפַּלֵּל יָחִיד! בָּרוּךְ ה' הַכֹּל מִמְּךָ, הַכֹּל לְטוֹבָה! אֵין תְּלוּנוֹת וְאֵין מַעֲנוֹת".

לְאַחַר שֶׁאַבִּי הֻכְנַס לְנִתּוּחַ וּזְמַן תְּפִילַת מִנְחָה קָטַנָּה כְּבָר הִתְקָרֵב וּבָא, אָמַרְתִּי לְעַצְמִי מַדּוּעַ לֹא אֶשְׁאַל אֶת הָאָחוֹת, אוּלַי יֵשׁ אֵיזֶה בֵּית כְּנֶסֶת בַּסְּבִיבָה? אָמְנָם רָמַת הַחַיָּל הִיא אֵזוֹר שֶׁל הַיִּי-טֶק, וְאֵין כָּאן כּוֹלֵל בַּנְמְצָא, אַךְ כָּל מִנְיָן יִתְקַבֵּל בִּבְרָכָה, מָה יֵשׁ לִי לְהַפְסִיד? אָז נִגַּשְׁתִּי לָאָחוֹת,

- "אוּלַי אָתְּ יוֹדַעַת הֵיכָן יֵשׁ כָּאן אֵיזֶה בֵּית כְּנֶסֶת בַּסְּבִיבָה"?
- "בְּמִקְרֶה (אֲנִי אוֹהֵב אֶת הַמִּלָּה הַזּוֹ, 'מִקְרֶה' אוֹתִיּוֹת רַק מַה') הַיּוֹם אָנוּ חוֹנְכִים אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת הֶחָדָשׁ שֶׁל בֵּית הַחוֹלִים עַצְמוֹ! יַגִּיעַ לְכָאן הָרַב הָרָאשִׁי לְתֵל אָבִיב הָרַב לָאוֹ, עִם סֵפֶר תּוֹרָה חָדָשׁ וְיַעַרְכוּ תְּפִילַת מִנְחָה וְעַרְבִית"!

כְּשֶׁמְּבִיאִים סֵפֶר תּוֹרָה חָדָשׁ, מְלַוִּים אוֹתוֹ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים, וּכְשֶׁהָרַב הָרָאשִׁי לְתֵל אָבִיב מֵבִיא אוֹתוֹ, מְלַוִּים אוֹתוֹ... 10 אַבְרֵכִים! רַב רָאשִׁי, 10 אַבְרֵכִים וְסֵפֶר תּוֹרָה, בְּבֵית כְּנֶסֶת שֶׁנִּפְתָּח לְרִאשׁוֹנָה בְּדִיּוּק בִּזְמַן תְּפִילַת מִנְחָה! ה' אָמַר לִי: "אַתָּה אוֹהֵב לוֹמַר תּוֹדָה? הִנֵּה סִדַּרְתִּי לְךָ מִנְיָן אַבְרֵכִים"!

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹבֵד! בְּמִקּוֹם לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן מָה אֵין לָנוּ, בּוֹאוּ נַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן מָה יֵשׁ לָנוּ! בּוֹאוּ נֹאמַר תּוֹדָה

עַל מָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ ; גַּם עַל הַחֶסְרוֹנוֹת ; כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה. אִם נִזְכֶּה לְהַגִּיעַ לְדַרְגָּה לוֹמַר עַל הַכֹּל "בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב", יִהְיֶה לָנוּ מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה ;

נֹאמַר תּוֹדָה עַל הַיְלָדִים שֶׁלָּנוּ, נֹאמַר תּוֹדָה שֶׁהֵם מְשַׁתּוֹלְלִים וְהוֹפְכִים אֶת הַבַּיִת, סִימָן שֶׁהֵם בְּרִיאִים ; נֹאמַר תּוֹדָה עַל הָאִשָּׁה, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְעִירָה לָנוּ כָּל הַזְּמַן, סִימָן שֶׁהִיא אוֹהֶבֶת אוֹתָנוּ וְאִכְפַּת לָהּ מֵאִתָּנוּ שֶׁנִּהְיֶה טוֹבִים יוֹתֵר ; נֹאמַר תּוֹדָה עַל הַבּוֹס שֶׁעוֹמֵד לָנוּ עַל הָרֹאשׁ, סִימָן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ פַּרְנָסָה לְהָבִיא הַבַּיְתָה ; נֹאמַר תּוֹדָה עַל חֶשְׁבּוֹנוֹת הַחַשְׁמַל הַמַּיִם הָאַרְנוֹנָה וְהַמַּשְׂכַּנְתָּא, סִימָן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בַּיִת ; תּוֹדָה עַל הַכֹּל ;

וְגַם עַל הֶעָתִיד אֶפְשָׁר לוֹמַר תּוֹדָה. כָּתוּב (איוב מא, ג): "מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא", כְּלוֹמַר אַף אָדָם לֹא יָכוֹל לְבַקֵּשׁ מֵה׳ שֶׁיְּשַׁלֵּם לוֹ עַל הַמִּצְווֹת בִּזְכוּת וְלֹא בְּחֶסֶד, שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא הִקְדַּמְנוּ אֶת ה׳ בְּשׁוּם מִצְוָה, כִּי לְצֹרֶךְ בְּרִית הוּא נָתַן לָנוּ יֶלֶד, וּלְצֹרֶךְ מִצְוַת מְזוּזָה וּמַעֲקֶה, הוּא נָתַן לָנוּ בַּיִת וְכָךְ בְּכָל מִצְוָה. בַּמָּקוֹם בּוֹ אֲנִי אַקְדִּים אֶת ה׳, הוּא יְשַׁלֵּם לִי בִּזְכוּת.

כָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (ויק״ר כז, ב): רַבִּי תַּנְחוּמָא פָּתַח: "מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא" - זֶה רַוָּק הַדָּר בַּמְּדִינָה וְנוֹתֵן שְׂכַר סוֹפְרִים וּמַשְׁנִים, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: עָלַי לְשַׁלֵּם גְּמוּלוֹ וּשְׂכָרוֹ וְלִתֵּן לוֹ בֵּן זָכָר.

כֵּיוָן שֶׁהָרָוָק הִקְדִּים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשִׁלֵּם עַל הוֹצָאוֹת שֶׁל לְמוּד תּוֹרָה לִילָדִים, ה׳ הֶחְלִיט לְזַכּוֹתוֹ בִּילָדִים ; כְּלוֹמַר אִם אֲנִי מַקְדִּים אֶת ה׳, אָז הוּא נוֹתֵן לִי בִּזְכוּת, אִם כֵּן נֹאמַר תּוֹדָה עַל הֶעָתִיד לָבוֹא ; אִם נַקְדִּים אוֹתוֹ, הוּא יְשַׁלֵּם ;

אָז נֹאמַר תּוֹדָה עַל הַכֹּל ! יֵשׁ לָנוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה דְּבָרִים לְהַגִּיד עֲלֵיהֶם תּוֹדָה, שֶׁתְּפִלָּה אַחַת לֹא תַּסְפִּיק. צָרִיךְ לוֹמַר תּוֹדָה כָּל הַזְּמַן ! נֹאמַר תּוֹדָה, וְה׳ יִרְאֶה אוֹתָנוּ וְיֹאמַר : ״אִם אַתָּה אוֹהֵב כָּל כָּךְ לוֹמַר תּוֹדָה, אֶתֵּן לְךָ עוֹד הַרְבֵּה סִבּוֹת לוֹמַר תּוֹדָה״ ! וְנִחְיֶה בְּמֵעֵין עוֹלָם הַבָּא כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה.

המצוה החסרה

פְּגִישָׁה גּוֹרָלִית

פָּרָשַׁת "וַיִּשְׁלַח" מַתְחִילָה בְּהִתְכּוֹנְנוּת שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ לַמִּפְגָּשׁ הַמְחֻדָּשׁ עִם אָחִיו עֵשָׂו. פְּגִישָׁה שֶׁתֵּעָרֵךְ לְאַחַר שֶׁעָבְרוּ 34 שָׁנִים, מֵאָז שֶׁבָּרַח מִפָּנָיו אַחֲרֵי שֶׁלָּקַח אֶת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק אָבִינוּ. 14 שָׁנָה הִתְעַכֵּב בִּישִׁיבַת שֵׁם וְעֵבֶר, וְעוֹד 20 שָׁנָה אֵצֶל חָמִיו לָבָן, בְּטֶרֶם יָצָא לַמַּסָּע הַבַּיְתָה, שֶׁעָרַךְ עוֹד שְׁנָתַיִם מֵאָז יְצִיאָתוֹ מִלָּבָן.

הַמִּפְגָּשׁ עִם עֵשָׂו אֵינוֹ מִפְגָּשׁ פָּשׁוּט, מֵאַחַר וְאָחִיו עֵשָׂו מְחַכֶּה כָּל הַזְּמַן הַזֶּה לִפְגֹּעַ בְּיַעֲקֹב אָבִינוּ. כֵּיוָן שֶׁהַזְּמַן עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וּמַשְׁכִּיחַ אֶת הַכְּאֵב, דָּאַג עֵשָׂו לְהַזְכִּיר לְעַצְמוֹ כָּל יוֹם אֶת שֶׁעָשָׂה לוֹ אָחִיו, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לו, ח): "וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו **בְּהַר שֵׂעִיר**

עֵשָׂו הוּא **אֱדוֹם**". כְּלוֹמַר הוּא קָרָא לְאַרְצוֹ "**אֱדוֹם**", לְהַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת מְכִירַת הַבְּכוֹרָה תְּמוּרַת נָזִיד עֲדָשִׁים אֱדוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם כה, ל): "וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הלְעִיטֵנִי נָא מִן **הָאָדֹם הָאָדֹם** הַזֶּה", וְכֵן לִמְקוֹם מְגוּרָיו "**הַר שֵׂעִיר**", לְהַזְכִּיר לוֹ אֶת לְקִיחַת הַבְּרָכוֹת, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ הִתְחַזָּה אֵלָיו, עַל יְדֵי שֶׁלָּבַשׁ עוֹרוֹת גְּדָיִים עַל יָדָיו וְצַוָּארוֹ, לְהַדְּמוֹת לְאִישׁ שָׂעִיר כְּאָחִיו.

עֵשָׂו בִּקֵּשׁ לִפְגֹּעַ בְּיַעֲקֹב אָבִינוּ מִיַּד עִם לְקִיחַת הַבְּרָכוֹת, שָׁלַח אַחֲרָיו עֵשָׂו אֶת אֱלִיפָז בְּנוֹ לַהֲרוֹג אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ, אַךְ אֱלִיפָז שֶׁזָּכַר לְיַעֲקֹב חֶסֶד עַל שֶׁלִּמְּדוֹ תּוֹרָה, לָקַח מִמֶּנּוּ אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ בְּמָקוֹם, כִּי עָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת (רש"י בראשית כט, יא). יַעֲקֹב טָמַן אֶת עַצְמוֹ בִּישִׁיבַת "שֵׁם וְעֵבֶר" בְּמֶשֶׁךְ 14 שָׁנָה (מגילה יז.) וְלֹא הַתּוֹרָה עָמַד לוֹ, וּמִיַּד כְּשֶׁיָּצָא מֵהַיְשִׁיבָה הִמְשִׁיךְ לְחָרָן, וּכְשֶׁנּוֹדַע הַדָּבָר לְעֵשָׂו, יַעֲקֹב הָיָה כְּבָר בְּבֵית לָבָן, וּלְשָׁם אֲפִילוּ עֵשָׂו הָרָשָׁע פַּחַד לְהִתְקָרֵב...

לְלָבָן הָיוּ כָּל מִינֵי עֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁעָבַד, וְאַחַת מֵהֶן הִצְרִיכָה הַקְרָבַת רָאשִׁים שֶׁל בְּכוֹרוֹת! כֵּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב לֹא טָרַח לְעַדְכֵּן אֶת לָבָן עַל קִנְיַת הַבְּכוֹרָה, כַּמּוּבָן, מִמֵּילָא חָשַׁב לָבָן שֶׁעֵשָׂו הוּא הַבְּכוֹר, וְלָכֵן עֵשָׂו נֶאֱלָץ לְחַכּוֹת שֶׁיַּעֲקֹב יַעֲזֹב אֶת חָמִיו, בְּטֶרֶם יִנָּסֶה לִפְגֹּעַ בּוֹ בַּשִּׁנִּית.

לְאַחַר שֶׁלָּבָן כָּרַת בְּרִית עִם יַעֲקֹב שֶׁלֹּא יִפְגְּעוּ זֶה בָּזֶה, מֵהַר לָבָן הָרָשָׁע לִשְׁלֹחַ שָׁלִיחַ לְעֵשָׂו וְלוֹמַר לוֹ כִּי יַעֲקֹב נִפְרָד מִמֶּנּוּ וְהוּא בַּדֶּרֶךְ לְבֵית אָבִיו (ספר הישר, סוף פרשת ויצא). אָז מְאַרְגֵּן עֵשָׂו צָבָא שָׁלֵם שֶׁל 400 אִישׁ לָבוֹא וּלְהִלָּחֵם בְּאָחִיו עִם 4 נְשׁוֹתָיו ו-12 יְלָדָיו הַקְּטַנִּים.

וְאִלּוּ יַעֲקֹב עַצְמוֹ בִּקֵּשׁ לְהִמָּנַע מִמִּלְחָמָה בְּכָל מְחִיר, שֶׁהֲרֵי אִמּוֹ, רִבְקָה אִמֵּנוּ, נִבְּאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּיוֹם שֶׁגִּלְתָה כִּי

עֵשָׂו רוֹצֶה לַהֲרוֹג אֶת בְּנָהּ עַל לְקִיחַת הַבְּרָכוֹת (בראשית כז, מג-מה):
"וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקוֹלִי וְקוּם בְּרַח לְךָ אֶל לָבָן אָחִי חָרָנָה. וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ יָמִים אֲחָדִים עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב חֲמַת אָחִיךָ, עַד שׁוּב אַף אָחִיךָ מִמְּךָ וְשָׁכַח אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לּוֹ, וְשָׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם. **לָמָּה אֶשְׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד**"? כַּוָּנָתָהּ הָיְתָה: "בְּרַח וְאַל תִּתְמוֹדֵד מוּל עֵשָׂו, כִּי שְׁנֵיכֶם תָּמוּתוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם" ("אֶשְׁכַּל שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד"). מִמֵּילָא, יַעֲקֹב חוֹשֵׁב שֶׁגַּם אִם הוּא יְנַצֵּחַ וַיַּהֲרֹג אֶת עֵשָׂו, הוּא בְּכָל מִקְרֶה הִפְסִיד, כִּי עַל פִּי הַנְּבוּאָה גַּם הוּא יֵלֵךְ לְעוֹלָמוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם[38]!

אָז כֵּיצַד מוֹנְעִים מִלְחָמָה עִם מִי שֶׁמְּחַכֶּה לָהּ בְּלְהִיטוּת רַבָּה כְּבָר מֵעַל לְ-30 שָׁנָה? עַל יְדֵי מִלְחָמָה פְּסִיכוֹלוֹגִית. הַפְחָדָה. וְגַם אָנוּ רָאִינוּ דָּבָר דּוֹמֶה בְּיָמֵינוּ, בְּאֶחָד הַמִּבְצָעִים הַצְּבָאִיִּים נֶגֶד הַטֶּרוֹר הַפַּלְשְׁתִּינָאִי, מִדִּינַת יִשְׂרָאֵל גִּיְּסָה חַיָּלֵי מִלּוּאִים בַּאֲלָפִים, וְהֵזִיזוּ כֹּחוֹת אֶל הַגְּבוּל, לְצַד טַנְקִים וּכְלֵי נֶשֶׁק רַבֵּי עָצְמָה. בְּמֶשֶׁךְ שָׁבוּעוֹת שִׁדְּרוּ בַּתִּקְשֹׁרֶת תְּמוּנָה שֶׁל גִּיּוּס הֲמוֹנִי, שֶׁכְּבָיְכוֹל בִּשֵּׂר עַל כְּנִיסָה רַבָּתִי אֶל הַשְּׁטָחִים, מִבְּלִי שֶׁחַיָּל אֶחָד יִכָּנֵס אוֹ יִרְיֶה אַחַת תִּשָּׁמַע, הַכֹּל כְּדֵי לְהָבִיא לְהִתְעָרְבוּת וְלָחַץ בֵּינְלְאוּמִי עַל הַצַּד הָעַרְבִי לְהַפְסִיק בְּשִׁלּוּחַ טִילִים לְעֵבֶר יִשְׂרָאֵל. כָּךְ יָצְאָה יִשְׂרָאֵל לְמִלְחָמָה מִבְּלִי לְהִלָּחֵם יוֹם אֶחָד בַּפֹּעַל.

---

[38] הָאֱמֶת הָיְתָה כִּי הֵם פֵּרְשׁוּ אֶת הַנְּבוּאָה לֹא נָכוֹן, כִּי פֵּרוּשׁ "אֶשְׁכַּל" הוּא מִלְּשׁוֹן אֲבֵלוּת, וְהַכַּוָּנָה הָיְתָה שֶׁשְּׁנֵיהֶם יִקָּבְרוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם, כְּפִי שֶׁבֶּאֱמֶת הָיָה (סוטה יג.), אַף עַל פִּי שֶׁיַּעֲקֹב נִפְטַר יָמִים רַבִּים קוֹדֶם לְעֵשָׂו. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים עַל פִּי הַמִּדְרָשׁ כִּי כַּאֲשֶׁר הֵבִיאוּ אֶת יַעֲקֹב לִקְבוּרָה בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אָז עֵשָׂו הִגִּיעַ וְעִכֵּב אוֹתָם בְּטַעֲנָה שֶׁהַקֶּבֶר הַפָּנוּי הוּא שֶׁלּוֹ. בַּמֶּהוּמָה שֶׁהִתְפַּתְּחָה שָׁם קָם חָשִׁים בֶּן דָּן וְכָרַת אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְזֶה הִתְגַּלְגֵּל לַמְּעָרָה לְרַגְלֵי אָבִיו יִצְחָק. אָז קָם יַעֲקֹב לִתְחִיָּה, רָאָה אֶת הַדָּבָר חִיֵּךְ וְנִפְטַר. נִמְצָא כִּי אָכֵן שְׁנֵיהֶם גַּם נִפְטְרוּ בְּיוֹם אֶחָד.

גַּם יַעֲקֹב בִּקֵּשׁ לְגַיֵּס כֹּחוֹת מַלְאָכִים שֶׁיַּפְחִידוּ אֶת עֵשָׂו. וּמִי הֵם כֹּחוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁל יַעֲקֹב? מַלְאָכִים! שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לב, ד): "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם". לַמִּלָּה "מַלְאָךְ" יֵשׁ שְׁנֵי פֵּרוּשִׁים בְּשִׂפַּת הַקֹּדֶשׁ, הָרִאשׁוֹן פֵּרוּשׁוֹ "שָׁלִיחַ". שִׁמַּעְתֶּם פַּעַם עַל מַלְאַךְ-פִּיצָה? מַלְאַךְ הוּא שָׁלִיחַ, אָדָם שֶׁמְּבַצֵּעַ שְׁלִיחוּת. הַפֵּרוּשׁ הַשֵּׁנִי וְהַמֻּכָּר יוֹתֵר הוּא מַלְאַךְ מַמָּשׁ, וְגַם הוּא לְמַעֲשֶׂה מְתַפְקֵד כְּשָׁלִיחַ, אִם עֲבוּר ה' יִתְבָּרַךְ, וְאִם עֲבוּר הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים.

רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ עַל הַפָּסוּק כִּי מְדֻבָּר בְּמַלְאָכִים מַמָּשׁ. מִי הָיוּ הַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ? מַלְאָכִים שֶׁבָּרָא יַעֲקֹב אָבִינוּ מִמְּצוֹתָיו! הוּא שָׁלַח לְעֵשָׂו מַלְאָכִים, עֲשׂוּיִים מֵאֵשׁ, עֲנָקִים בְּגוֹבְהָם, מַבְהִיקִים בְּיָפְיָם, עִם כְּנָפַיִם, מַלְאֲכֵי שָׁמַיִם! הוּא בִּקֵּשׁ מֵהֶם לוֹמַר לְעֵשָׂו, בַּעֲנָוָה וּבְהַשְׁפָּלָה (בראשית לב, ה): "כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד עָתָּה". תַּחַת כָּל הַמִּלִּים הַמְּנֻמָּסוֹ " וְתָאֳרֵי הַכָּבוֹד, הִתְחַבְּאָה כָּאן עוֹד אֲמִירָה שֶׁל מִלְחָמָה פְּסִיכוֹלוֹגִית, וְרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרְשָׁהּ "עִם לָבָן גַּרְתִּי" - וְתַרְיַ"ג מִצְווֹת שָׁמַרְתִּי! (תַּרְיַ"ג אוֹתִיּוֹת "גַּרְתִּי"). מָה הַכַּוָּנָה?

יַעֲקֹב אָבִינוּ יָדַע כִּי עֵשָׂו לֹא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כָּל עוֹד יֵשׁ לוֹ אֶת כֹּחַ הַתּוֹרָה, אֶלָּא הוּא חָשַׁשׁ שֶׁעֵשָׂו מַאֲמִין כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּבָר אֵינוֹ מַקְפִּיד בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה לִפְנֵי 20 שָׁנָה כְּשֶׁיָּצָא מִישִׁיבַת "שֵׁם וְעֵבֶר". אַחֲרֵי הַכֹּל, עֵשָׂו וַדַּאי אוֹמֵר לְעַצְמוֹ "20 שָׁנָה שֶׁהוּא גָּר אֵצֶל לָבָן הָרַשָׁע, שֶׁאֲפִילוּ אֲנִי מְפַחֵד מִמֶּנּוּ... בָּטוּחַ שֶׁהִתְקַלְקֵל! מָה יֵשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת עִם לָבָן 20 שָׁנָה, לִלְמֹד גְּמָרָא? הוּא וַדַּאי נִכְשַׁל בָּעֲבוֹדוֹת זָרוֹת, חֲרֵי חָמִיו מַקְרִיב בְּכוֹרוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ! גּוֹנֵב וּמְלַסְטֵם אֶת הַבְּרִיּוֹת! גַּזְלָן וְשַׁקְרָן,

רַמַאי וְנוֹכֵל מִסְפֵּר אַחַת ! אָז גַּם יַעֲקֹב ׳נִכְנַס לַמִּשְׁפָּחָה׳, וְעַכְשָׁו אֲנִי יָכוֹל לִפְגֹּעַ בּוֹ סוֹף סוֹף״ !

עֵשָׂו מַעֲרִיךְ וּמְפַחֵד מִפַּחַ הַתּוֹרָה. הֲרֵי כְּשֶׁרָצָה לַהֲרוֹג אֶת יַעֲקֹב מִיַּד בִּלְקִיחַת הַבְּרָכוֹת, נֶאֱמַר (בראשית כז, מא) : ״וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל אָבִי וְאַהַרְגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי״. עֵשָׂו יָדַע כִּי כָּל עוֹד יַעֲקֹב לוֹמֵד תּוֹרָה אֵין לִפְגֹּעַ בּוֹ, וְהָאִישׁ לֹא עוֹזֵב אֶת הַסֵּפֶר ! שֶׁנֶּאֱמַר (שם כה, כז) : ״וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים״, שֶׁיּוֹשֵׁב כָּל הַיּוֹם בְּאָהֳלָהּ שֶׁל תּוֹרָה. אֲבָל אִם יִצְחָק אָבִינוּ יֵלֵךְ לְעוֹלָמוֹ, חֲרֵי בִּימֵי הַשִּׁבְעָה, הָאֲבֵלִים אֲסוּרִים לִלְמֹד תּוֹרָה, וְאָז יָכוֹל הוּא לְהָרְגוֹ ! אָז אִם 7 יְמֵי אֲבֵלוּת הָיוּ מַחְלִישִׁים אֶת תּוֹרָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְפִי חֶשְׁבּוֹנוֹ שֶׁל עֵשָׂו, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה 20 שָׁנָה אֵצֶל לָבָן...

כְּדֵי לְמְנוֹעַ אֶת טָעוּת הַמַּחְשָׁבָה הַזּוֹ מֵעֵשָׂו, שְׁתּוּבִיל לְמִלְחָמָה בָּהּ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו יִמְצְאוּ אֶת מוֹתָם בְּאוֹתוֹ יוֹם, יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח לוֹ מַלְאָכִים מַמָּשׁ מִתַּרְי״ג הַמִּצְווֹת שֶׁשָּׁמַר. וְכָךְ יָבוֹאוּ לְפָנָיו הַמַּלְאָכִים שֶׁנּוֹצְרוּ מִמִּצְוַת הַשַּׁבָּת, וּמִמִּצְוַת הַמַּאֲכָלִים הַכְּשֵׁרִים, וּמִמִּצְוַת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, וּמֵהַתְּפִלּוֹת, וּמֵהַתְּפִלִּין, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. אִם עֵשָׂו יִרְאֶה כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ מְצַיֵּר מַלְאָכִים מֵשִׁלְמִים, תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁהוּא מַעֲבִיר אֶת הַשָּׁנִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל לָבָן, וַדַּאי יָבִין כִּי יַעֲקֹב לֹא הִשְׁתַּנָּה וְיִחָזֵר עַל עִקְבוֹתָיו.

אֵיפֹה טָעִיתִי?

הַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר (בראשית רבה עח, יא) כִּי הַמַּלְאָכִים הִגִּיעוּ אֶל עֵשָׂו וּמִשְׁלַחְתּוֹ וְהֵחֵלּוּ לְהַכּוֹת בָּהֶם ! עֵשָׂו עַצְמוֹ לֹא הָיָה עֲבַרְיָן פָּשׁוּט, הוּא הָיָה נוֹכֵל עַרְמוּמִי שֶׁיָּדַע לִגְנֹב אֶת דַּעַת הַבְּרִיּוֹת, הָיָה לוֹ זָקָן וְכוֹבַע וְחָצֵר... הוּא הָיָה הָאַדְמוֹ״ר עֵשָׂו בֶּן יִצְחָק ! 400 הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ עִמּוֹ לֹא הֵבִינוּ כֵּיצַד מַלְאָכִים מַכִּים אֶת

אֲדוֹנָם, חָשְׁבוּ שֶׁזּוֹ טָעוּת בַּזִּהוּי! "מָה אַתֶּם עוֹשִׂים? זֶה הָרַב עֵשָׂו"! רָאוּ כִּי הַמַּלְאָכִים לֹא מַשְׂגִּיחִים בָּהֶם, וְצָעֲקוּ "זֶה הַבֵּן שֶׁל יִצְחָק"! וְגַם זֶה לֹא עָזַר. "הוּא הַנֶּכֶד שֶׁל אַבְרָהָם, אַב לְכָל גּוֹיִם"... אַךְ גַּם זֶה לֹא עָזַר! וְרַק כְּשֶׁאָמְרוּ: "הוּא אָח שֶׁל יַעֲקֹב", הַמַּלְאָכִים חָדְלוּ! וְכָךְ הָיְתָה מִשְׁלַחַת הַמַּלְאָכִים הָרִאשׁוֹנָה נוֹהֶגֶת, וְכֵן הַשְּׁנִיָּה וְכֵן הַשְּׁלִישִׁית.

הָיִינוּ מְצַפִּים שֶׁכָּעֵת עֵשָׂו הֵבִין אֶת הַמֶּסֶר וְיִדְחֶה תָּכְנִיּוֹתָיו לְפַעַם אַחֶרֶת, אַךְ בִּמְקוֹם זֹאת, הַמַּלְאָכִים חוֹזְרִים אֶל יַעֲקֹב עִם מֶסֶר מַפְתִּיעַ (בראשית לב, ד): "וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הוֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ". תֵּדַע לְךָ, הִסְבִּירָנוּ לוֹ, הֶרְבַּצְנוּ לוֹ, הוֹכַחְנוּ לוֹ שֶׁהוּא טוֹעֶה, וְהוּא לֹא אִכְפַּת לוֹ! הוּא עַדַיִן רוֹצֶה לְהִלָּחֵם בְּךָ. וְגַם אִם הוּא חוֹשֵׁב שֶׁיַּפְסִיד וְיָמוּת, לְפָחוֹת הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה תָּמוּת אִתּוֹ! לֹא אִכְפַּת לוֹ שֶׁיָּמוּת, רַק שֶׁיִּקַּח אוֹתְךָ אִתּוֹ!

וְהִנֵּה, יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְחִיל לְפַחֵד! שֶׁנֶּאֱמַר (שם, ח-יג): וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת. וַיֹּאמֶר: "אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה". וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: "אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק ה' הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ, קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת, הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים! וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב".

יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּבָר בָּטוּחַ שֶׁתִּהְיֶה מִלְחָמָה, וְהוּא אַף חוֹשֵׁשׁ שֶׁיָּדוֹ שֶׁל עֵשָׂו תִּהְיֶה עַל הָעֶלְיוֹנָה! הוּא מְתַכְנֵן לְחַלֵּק

אֶת הַמַּחֲנֶה שֶׁלּוֹ לִשְׁנַיִם, שֶׁיִּהְיוּ בְּמֶרְחַק שֶׁל 24 שָׁעוֹת זֶה מִזֶּה, שֶׁאִם עֵשָׂו יַהֲרֹג אוֹתוֹ וְאֶת הַמַּחֲנֶה שֶׁעִמּוֹ, הוּא לֹא יַסְפִּיק לְהַגִּיעַ אֶל הַמַּחֲנֶה הַשֵּׁנִי, כִּי עַל פִּי הַנְּבוּאָה הוּא יָמוּת גַּם כֵּן בְּאוֹתוֹ יוֹם.

לְאַחַר מִכֵּן הוּא פּוֹתֵחַ בִּתְפִלָּה וּבְתְחִינָה לַה' שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ, וּמַזְכִּיר לַה' כִּי הוּא הִבְטִיחַ לוֹ שֶׁיַּחְזֹר בְּשָׁלוֹם. כְּלוֹמַר הוּא כְּבָר לֹא סָמַךְ עַל הַהַבְטָחָה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ עַצְמוֹ, וְהָיָה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר לַה' אֶת הַהַבְטָחָה בְּתוֹרַת בַּקָּשָׁה, שֶׁיַּבְטִיחַ לוֹ מֵחָדָשׁ שֶׁלֹּא יִפָּגַע...

כֵּיצַד יַעֲקֹב אָבִינוּ עָבַר מִבִּטָּחוֹן מֻשְׁלָם וַעֲרִיכַת מִלְחָמָה פְּסִיכוֹלוֹגִית נֶגֶד עֵשָׂו, לְפַחַד מַמָּשִׁי מֵהֶפְסֵד מֵחֶלְטַ בַּמִּלְחָמָה עִם אָחִיו? אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַר תַּרי"ג מִצְוֹות! אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לוֹ הַבְטָחָה מְפֹרֶשֶׁת מֵה' יִתְבָּרַךְ! מִמַּה אַתָּה מְפַחֵד? תִּשְׁלַח לוֹ אֶת הַמַּלְאָכִים שֶׁיַּכּוּ אוֹתוֹ עַד שֶׁיָּבִין, מָה שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ בְּכֹחַ הוֹלֵךְ בְּעוֹד יוֹתֵר כֹּחַ... מָה קָרָה?

חַז"ל מַסְבִּירִים (סנהדרין צח:) כִּי יַעֲקֹב חָשַׁשׁ "שֶׁמָּא גָּרַם הַחֵטְא", נִכְנָסָה בּוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁמָּא עָשָׂה חֵטְא שֶׁבִּגְלָלוֹ הִפְסִיד זְכֻיּוֹתָיו וְאֶת הַבְטָחַת ה'! בְּאֵיזֶה חֵטְא חָשַׁד יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת עַצְמוֹ? וּמַדּוּעַ דַּוְקָא עַכְשָׁו, אַחֲרֵי שֶׁהַמַּלְאָכִים חָזְרוּ אֵלָיו עִם הַבְּשׂוֹרָה שֶׁעֵשָׂו מַמְשִׁיךְ בַּדַּרְכּוֹ אֵלָיו?

צָרִיךְ לְנַסּוֹת...

כָּתוּב בַּגְּמָרָא (שבת נה.) כִּי כָּל טוֹבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹרִיד לָעוֹלָם, הוּא לֹא לוֹקֵחַ אוֹתָהּ חֲזָרָה. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר, חַס וְשָׁלוֹם, גְּזֵרָה רָעָה, אָז אָנוּ עֲדַיִן יְכוֹלִים לְבַטֵּלָה עַל יְדֵי צוֹם, תְּפִלָּה וּצְדָקָה. אַךְ כַּאֲשֶׁר ה' גּוֹזֵר גְּזֵרָה טוֹבָה, זֶה חַיָּב

לָרֶדֶת לָעוֹלָם. וְאִם קִלְקָלְנוּ וְלֹא מַגִּיעַ לָנוּ הַטּוֹבָה הַזּוֹ, ה׳ יַפְנֶה אוֹתָהּ לְמִישֶׁהוּ אַחֵר, אַךְ הוּא לֹא יִקַּח אוֹתָהּ חֲזָרָה.

לְדֶגְמָא, אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (ראש השנה יז:), אִם ה׳ גָּזַר שֶׁתִּהְיֶה שָׁנָה רְווּיַת גְּשָׁמִים, וְעָם יִשְׂרָאֵל קִלְקֵל אֶת מַעֲשָׂיו, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא מַגִּיעַ לוֹ, הַגְּשָׁמִים יֵרְדוּ בְּכָל זֹאת, אַךְ הֵם יוּפְנוּ לַמִּדְבָּרוֹת, לְיַרְדֵּן, לַהֲצָפַת הַכְּבִישִׁים בִּשְׂכוּנַת הַתִּקְוָה בְּתֵל אָבִיב... הַכֹּל יָצוּף ! הַגֶּשֶׁם יֵרֵד בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ, אֲבָל יֵרֵד ! מַדּוּעַ שֶׁלֹּא יְבַטֵּל אֶת הַגֶּשֶׁם ? כֵּיוָן שֶׁגֶּשֶׁם הוּא טוֹבָה שֶׁה׳ מֵבִיא לָעוֹלָם, וְאִם גָּזַר ה׳ שֶׁתֵּרֵד טוֹבָה לָעוֹלָם, הוּא לֹא חוֹזֵר בּוֹ ! זֶה הַכְּלָל.

וּבְכָל זֹאת, אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (שבת נה.) כִּי הָיְתָה פַּעַם אַחַת בַּהִסְטוֹרְיָה שֶׁה׳ לָקַח אֶת הַטּוֹבָה בַּחֲזָרָה, הָיָה יוֹצֵא מִן הַכְּלָל ! וּמָתַי הָיְתָה הַפַּעַם הַזּוֹ ? בְּחֻרְבַּן הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן. כֵּיוָן שֶׁה׳ גָּזַר כִּי יְרוּשָׁלַיִם תֵּחָרֵב עַל יְדֵי הָאוֹיֵב הָמֵר שֶׁצַּר עָלֶיהָ, חֲרֵי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִשְׁלֹחַ מַלְאַךְ מַשְׁחִית שֶׁיִּפְגַּע בְּאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם, כִּי לְלֹא עֶזְרָה מִלְמַעְלָה, לֹא יְכוֹלִים שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל לִפְגֹּעַ בָּעָם יִשְׂרָאֵל. אַךְ כֵּיוָן שֶׁמַּלְאַךְ מַשְׁחִית לֹא מַבְחִין בֵּין טוֹב וְרַע, בִּקֵּשׁ ה׳ לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיקִים מִפָּנָיו, שֶׁלֹּא יִפְגַּע בָּהֶם.

לָכֵן הֶחְלִיט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד טוֹבָה לַצַּדִּיקִים בִּירוּשָׁלַיִם, וְשָׁלַח אֶת הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל לְמָטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ט, ד): ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֵלָיו עֲבֹר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִָם וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּתוֹכָהּ״. ה׳ מְצַוֶּה אֶת הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל שֶׁיְּרַשֵּׁם עַל הַמֵּצַח שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֶת הָאוֹת תַּי״ו בִּדְיוֹ, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ ״תִּחְיֶה״, וְאָז לֹא יִשְׁלְטוּ בָּהֶם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְאִלּוּ עַל מֵצַח הָרְשָׁעִים

יִכְתֹּב אֶת הָאוֹת תַּי״ו בְּדָם, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ ״תַּמּוּת״, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלְטוּ בָּהֶם מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

בְּעוֹד הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל עָשָׂה אֶת דַּרְכּוֹ לִירוּשָׁלַיִם לְסַמֵּן אֶת הַצַּדִּיקִים, הוֹפִיעָה מִדַּת הַדִּין בִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵחֵלָה לְקַטְרֵג, כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא:

- ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָה נִשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ״?
- ״הַלְלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים וְהַלָּלוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים״,
- ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הָיָה בְּיָדָם לִמְחוֹת וְלֹא מִחוּ״,
- ״גָּלוּי וְיִדּוּעַ לְפָנַי שֶׁאִם מִחוּ בָּהֶם לֹא יְקַבְּלוּ מֵהֶם״,
- ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי, לָהֶם מִי גָּלוּי״?

מִדַּת הַדִּין מַחְתָּה בִּפְנֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ, עַל כָּךְ שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיקִים, וְטָעֲנָה כִּי אֵין לְהַפְלוֹת בֵּינֵיהֶם. ה׳ הִסְבִּיר כִּי הֵם צַדִּיקִים, וְעוֹד בִּתְקוּפָה בָּהּ עוֹבְדֵי ה׳ נִרְדְּפוּ בָּרְחוֹבוֹת עַל יְדֵי הַצִּבּוּר שֶׁעָבַד עֲבוֹדָה זָרָה. מִדַּת הַדִּין טָעֲנָה כִּי לֹא קַיְּמוּ מִצְוַת תּוֹכֵחָה וְלֹא מִחוּ בִּידֵי הָרְשָׁעִים. ה׳ יִתְבָּרַךְ טָעַן לִזְכוּתָם, שֶׁהֲרֵי הַהֲלָכָה אוֹמֶרֶת כִּי פֵּרוּשׁ הַמִּלִּים ״הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ״ (ויקרא יט, יז) אֲפִילּוּ מֵאָה פְּעָמִים, אֲבָל יֵשׁ בְּכָל זֹאת גְּבוּל שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לְהַפְסִיק לְהוֹכִיחַ. הַגְּמָרָא שׁוֹאֶלֶת (ערכין טז:) עַד הֵיכָן מִצְוַת הוֹכָחָה? 3 דֵּעוֹת בַּגְּמָרָא, הָרִאשׁוֹן אוֹמֵר עַד שֶׁיַּכּוּ אוֹתוֹ, הַשֵּׁנִי מִסְתַּפֵּק בְּקָלָלָה, וְהַשְּׁלִישִׁי אוֹמֵר עַד שֶׁיְּנַזְּפוּ בּוֹ. אָמַר ה׳ לְמִדַּת הַדִּין, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁלֹּא הָיוּ מְקַבְּלִים! הֵם הָיוּ נוֹזְפִים, וּמְקַלְלִים וּמַכִּים! אִם כָּךְ, נֶחְשָׁב שֶׁקִּיְּמוּ גַּם מִצְוָה זוֹ.

עָנְתָה מִדַּת הַדִּין כִּי ה׳ בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וְלֵב וְיוֹדֵעַ כִּי הֵם לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים, אֲבָל הַצַּדִּיקִים הָיוּ צְרִיכִים לְנַסּוֹת, וְלוּ עַד שֶׁיְּנַזְּפוּ בָּהֶם. מַדּוּעַ לֹא נִסּוּ כְּלָל? וְעַל זֶה הוֹדָה ה׳ יִתְבָּרַךְ לְמִדַּת הַדִּין! הֵם הָיוּ צְרִיכִים לְנַסּוֹת! הֵם הָיוּ צְרִיכִים לָלֶכֶת לִדְפֹּק

בַּדֶּלֶת, לִפְתֹּחַ אֶת הַפֶּה, לְקַבֵּל סְטִירָה וְלַחֲזֹר. אִם הֵם לֹא עָשׂוּ אֶת זֶה, אָז חֲסֵרָה לָהֶם מִצְוָה.

וְאָז ה׳ יִתְבָּרַךְ, בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְהַיְחִידָה בְּתוֹלְדוֹת הָעוֹלָם, הֶחְזִיר טוֹבָה שֶׁהוֹרִיד לָעוֹלָם, וּמָנַע מִגַּבְרִיאֵל מִלְסַמֵּן אֶת הַצַּדִּיקִים, וְלֹא רַק שֶׁגַּם הֵם נֶהֱרְגוּ, אֶלָּא הַמַּשְׁחִית פָּגַע בָּהֶם בָּרִאשׁוֹנָה! שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ט, ו): "**וּמִמִּקְדָּשִׁי** תָּחֵלּוּ וַיָּחֵלּוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבָּיִת", וְאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (שבת נה.) תָּנֵי רַב יוֹסֵף אַל תִּקְרֵי "וּמִמִּקְדָּשִׁי", אֶלָּא "וּמִמְּקֻדָּשַׁי", אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּימוּ אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ מְאַלֵּ"ף וְעַד תַּי"ו!

חֲצִי חֲצִי

יַעֲקֹב אָבִינוּ שָׁלַח לְעֵשָׂו מַלְאָכִים לְהַפְחִידוֹ: "יֵשׁ לִי מַלְאָכִים הַמְּעִידִים כִּי שָׁמַרְתִּי אֶת כָּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְלֹא הִתְקַלְקַלְתִּי, יֵשׁ לִי הַבְטָחָה מֵה׳ שֶׁאֶחֱזֹר בְּשָׁלוֹם! אַתָּה לֹא יָכוֹל לְפָגֵעַ בִּי! לֹא כְּדַאי לְךָ לְהִלָּחֵם עִמִּי, אַתָּה תַּפְסִיד"!

עֵשָׂו הִמְשִׁיךְ לְהִתְקַדֵּם עִם 400 אִישׁ לְכִוּונוֹ. 400 בְּגִימַטְרִיָּה זוֹ הָאוֹת "תַּי"ו". רַמַז לוֹ עֵשָׂו בַּתְּשׁוּבָה: "נוֹרָא נֶחְמָד שָׁאַתָּה צַדִּיק, וְיֵשׁ לְךָ פֵּאוֹת יָפוֹת וְזָקָן, וְשָׁמַרְתָּ מִצְוֹות... אֲבָל הַאִם לֹא חֲסֵרָה לְךָ מִצְוָה? הַאִם הוֹכַחְתָּ אֶת לָבָן?! 20 שָׁנָה גַּרְתָּ בַּבַּיִת שֶׁלּוֹ, הַאִם פַּעַם אַחַת נִגַּשְׁתָּ אֵלָיו וְאָמַרְתָּ לוֹ בְּנוֹעַם: 'תִּשְׁמַע חָמִי הַיָּקָר, אוּלַי תַּפְסִיק עִם הָעֲבוֹדָה זָרָה? אוּלַי זֶה לֹא טוֹב לְרַמּוֹת אֶת כָּל הַשִּׂכֵּנִים שֶׁלְּךָ? אוּלַי זֶה לֹא כָּל כָּךְ נֶחְמָד לִכְרוֹת לְכָל הַבְּכוֹרוֹת שָׁאַתָּה פּוֹגֵשׁ אֶת הָרֹאשׁ וְלָשִׂים עַל הַמִּזְבֵּחַ'? הַאִם נִסִּיתָ פַּעַם אַחַת לְהַחְזִירוֹ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר? אָמְנָם אִם הָיָה כּוֹעֵס עָלֶיךָ וְנוֹזֵף בְּךָ, מְקַלְלְךָ אוֹ מַכֶּה אוֹתְךָ אָז הָיִיתָ פָּטוּר מִלְהַמְשִׁיךְ, אֲבָל אַתָּה אֲפִילוּ לֹא נִסִּיתָ"!

וְעַל זֶה אָמַר הַמִּדְרָשׁ, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ חָשַׁשׁ "שֶׁמָּא גָּרַם הַחֵטְא". שֶׁמָּא יָכְלְתִּי לְהוֹכִיחַ אֶת לָבָן וַאֲפִילוּ לֹא נִסִּיתִי! וְכָתוּב: "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא", וְאִם אֲנִי לֹא הוֹכַחְתִּי אוֹתוֹ, אֲנִי נוֹשֵׂא עָלַי אֶת חֲטָאָיו, וְעוֹד אֶת הַחֲטָאִים שֶׁל לָבָן! בְּמַצָּב כָּזֶה עֵשָׂו בֶּאֱמֶת יָכוֹל לִפְגֹּעַ בִּי! מָה עוֹשִׂים?

מָה עוֹשִׂים? תְּשׁוּבָה. זוֹ הַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁנָּתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. גַּם אִם כְּבָר קִלְקַלְנוּ, אֵין דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ לְעַצְמוֹ, עַד הַיּוֹם הִסְתַּכַּלְתִּי בְּתוֹךְ 4 הָאִמּוֹת שֶׁלִּי, בְּבֵיתִי שֶׁלִּי, עַל הַהִתְנַהֲגוּת שֶׁלִּי, שֶׁל נְשׁוֹתַי, שֶׁל יְלָדַי. דַּאֲגָתִי שֶׁבַּבַּיִת שֶׁלִּי לֹא יִהְיֶה גֶּזֶל, לֹא תִּהְיֶה גְּנֵבָה, לֹא תִּהְיֶה רַמָּאוּת. אֲבָל אֲנִי לֹא חַי בְּבוּעָה, וַאֲנִי לֹא חַי עַל אִי בּוֹדֵד, בְּקֶרֶב עַמִּי אֲנִי חַי! צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לִי גַּם מִשְּׁאָר עַם יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם אֵיבָרִים שֶׁל אוֹתוֹ גּוּף! לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאָדָם יִדְאַג לְיַדָּיו וְיִשְׁמֹר עֲלֵיהֶן, וְאֶת רַגְלָיו יַזְנִיחַ וְלֹא יַטְפֵּל בָּהֶן כְּשֶׁהֵן פְּצוּעוֹת. זֶה הַכֹּל אוֹתוֹ גּוּף! וְלָכֵן צָרִיךְ לְחַלֵּק לִשְׁנַיִם אֶת עֲבוֹדַת ה', אֶת הַחֵלֶק שֶׁל הַבַּיִת, וְאֶת הַחֵלֶק שֶׁל הַחוּץ.

וְזֶה שֶׁכָּתְבָה הַתּוֹרָה (בראשית לב, ח): "וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת". זאת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ. הַצֹּאן מְרַמֵּז לִתְפִלָּה, הִתְבּוֹדְדוּת וּדְבֵקוּת בַּה'. כָּל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְדָוִד הַמֶּלֶךְ, כֻּלָּם נִקְרָאִים "רַעְיָא מְהֵימְנָא", הָרוֹעִים הַנֶּאֱמָנִים. כֻּלָּם הָיוּ רוֹעֵי צֹאן. כְּשֶׁאָדָם יֵרֵא שָׁמַיִם רוֹעֶה צֹאן, הוּא נִמְצָא כָּל הַיּוֹם בַּשָּׂדֶה לְבַדּוֹ, מְדַבֵּר עִם ה'. לָכֵן הַצֹּאן הוּא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה.

וְלָכֵן הַתְּשׁוּבָה הִיא: "וַיַּחַץ אֶת הַצֹּאן". אֲנִי מִתְפַּלֵּל עַל עַצְמִי, עַל הַמִּשְׁפָּחָה, הָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים, עַל הַבְּרִיאוּת וְהַפַּרְנָסָה.

אֲבָל אֶתְפַּלֵּל גַּם "חֲצִי" עַל הָעָם שֶׁלִּי, הָאַחִים הַטּוֹעִים שֶׁלִּי, בָּרוּךְ ה' אֲנִי בָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל הָאַחִים שֶׁלִּי מִסְתּוֹבְבִים בִּמְקוֹמוֹת רְחוֹקִים. הַאִם כּוֹאֵב לִי עַל אֶחָי?

הִסְתַּכַּלְנוּ בַּחֲדָשׁוֹת עַל מִתְקָפוֹת טִילִים עַל אַחֵינוּ בַּדָּרוֹם הַיּוֹשְׁבִים מְפֻחָדִים בַּמִּקְלָטִים, וְהִתְיַחַסְנוּ כְּאִלּוּ זֶה קוֹרֶה בְּמִזְרַח אֵרוֹפָּה. אֵלֶּה לֹא אַחִים שֶׁלָּנוּ הַחַיִּים רַק כַּמָּה עֲשָׂרוֹת קִילוֹמֶטְרִים מִבֵּיתֵנוּ הַמֻּגָּן? טִיל אֶחָד יָרַד בְּמֶרְכַּז הָאָרֶץ, וּכְבָר עָלוּ קוֹלוֹת צְמֵאֵי דָּם שֶׁדָּרְשׁוּ מִלְחָמָה! אֲבָל 700 אוֹ 800 טִילִים בַּיּוֹם עַל הַדָּרוֹם, לְמִישֶׁהוּ כָּאָב? מִישֶׁהוּ הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם?!

"וַיַּחַן אֶת הַצָּאן"! כַּמָּה מְעַכְּבֵי זִווּג יֵשׁ? כַּמָּה זוּגוֹת נְשׂוּאִים לְלֹא יְלָדִים? כַּמָּה חוֹלִים, ה' יְרַחֵם? בְּכָל שָׁנָה עוֹד עֲשָׂרוֹת אַלְפֵי אֲנָשִׁים לוֹקִים בַּמַּחֲלָה הָאֲרוּרָה! כָּל שָׁנָה! מִישֶׁהוּ הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם? "וַיַּחַן אֶת הַצָּאן"!

"וַיַּחַן אֶת הַבָּקָר". בָּקָר מִלְּשׁוֹן "בְּקֶרֶת", תּוֹכֵחָה. נוֹכִיחַ בַּבַּיִת, נוֹכִיחַ גַּם בַּחוּץ. לֹא נֹאמַר: "אֲנִי בְּבֵיתִי צַדִּיק גָּמוּר, הָאֲחֵרִים בַּחוּץ זוֹ בְּעָיָה שֶׁלָּהֶם עִם ה'", זֶה לֹא עוֹבֵד כָּךְ. אָנוּ עֲרֵבִים זֶה לָזֶה. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לָנוּ מֵאֲחֵרִים. אִם אָנוּ יְכוֹלִים לְדַבֵּר, וְאוּלַי תִּהְיֶה סִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא וְיַקְשִׁיבוּ לָנוּ, וַאֲנַחְנוּ בְּכָל זֹאת בּוֹלְמִים אֶת פִּינוּ, חֲרֵי נוֹכַל לְהִתָּבַע עַל זֶה! יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהָיָה קָדֵשׁ קָדָשִׁים חֲשַׁשׁ שַׁמָּא שָׁתַק הֵיכָן שֶׁצָּרִיךְ הָיָה לְדַבֵּר, וְהֵבִין כִּי אִם כָּךְ, יִתָּכֵן וְלֹא יַעַמְדוּ לוֹ כָּל זְכֻיּוֹתָיו וְאַף הַבְטָחַת ה' מִפֹּרֶשֶׁת. וַאֲנַחְנוּ? "וַיַּחַן אֶת הַבָּקָר"!

"וַיַּחַן אֶת הַגְּמַלִּים". זוֹ גְּמִילוּת חֲסָדִים! שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לָנוּ מֵאֲחֵרִים, לִגְמֹל חֶסֶד. לִגְמֹל חֶסֶד בַּבַּיִת זֶה טוֹב מְאֹד, זוֹ מִצְוָה! אָדָם שֶׁעוֹזֵר לַיְלָדִים שֶׁלּוֹ, עוֹזֵר לְאִשְׁתּוֹ, מְקַיֵּם מִצְוַת גְּמִילוּת חֲסָדִים! אַךְ גַּם בַּחוּץ צְרִיכִים אוֹתָנוּ.

וְיֵשׁ שֶׁעוֹשִׂים הָפוּךְ, בַּחוּץ הֵם עוֹשִׂים הַרְבֵּה חֲסָדִים כִּי הֵם מְקַבְּלִים עַל זֶה כָּבוֹד וְהוֹדָאָה וּשְׁבָחִים, אַךְ בַּבַּיִת כְּלוּם, כְּאִלּוּ מוּבָן מֵאֵלָיו שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעְזוֹר. וְלָכֵן הוּא כָּל הַיּוֹם רָץ לַעְזוֹר לַאֲחֵרִים וְשׁוֹכֵחַ שֶׁיֵּשׁ מִצְוָה בַּבַּיִת. אִשְׁתּוֹ מִתְקַשֶּׁרֶת אֵלָיו:

- "אֲנִי חוֹלָה, אַתָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לִי טוֹבָה? אַתָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם אֶת הַקְּנִיּוֹת"?
- "אֲנִי לֹא יָכוֹל, אֲנִי בְּאֶמְצַע מִצְוָה חֲשׁוּבָה",
- "מָה"?
- "יֵשׁ פֹּה אִשָּׁה חוֹלָה, אֲנִי עוֹשֶׂה לָהּ קְנִיּוֹת"!

לַעְזוֹר בַּבַּיִת קֹדֶם! אֵין כָּבוֹד וְהַעֲרָכָה עַל עֶזְרָה זוֹ? מְצֻיָּן, אִם כֵּן זוֹ מִצְוָה לְשֵׁם שָׁמַיִם וּשְׂכָרָהּ גָּדוֹל יוֹתֵר. נַעֲזוֹר בַּבַּיִת וְנַעֲזוֹר בַּחוּץ, נִגְמוֹל חֲסָדִים בַּבַּיִת וְנִגְמוֹל חֲסָדִים בַּחוּץ, "רַיַּחַץ אֶת הַגְּמַלִּים"!

בָּרֶגַע שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ עָשָׂה תְּשׁוּבָה, הַגְּזֵרָה בֻּטְלָה. כְּשֶׁעָשָׂו מַגִּיעַ אֵלָיו לַמָּחֳרָת, הוּא מְחַבְּקוֹ וּמְנַשְּׁקוֹ, מַדּוּעַ? כִּי הוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה. וְאֶת מִי הֲכִי צָרִיךְ אָדָם לְהוֹכִיחַ? אֶת עַצְמוֹ. וְאֵיךְ עוֹשִׂים זֹאת? כְּשֶׁנִּלְחָמִים בַּ"שֵׂר שֶׁל עֵשָׂו" שֶׁבְּתוֹכֵנוּ. כָּתוּב "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ", קֹדֶם כָּל אוֹכִיחַ אֶת עַצְמִי, וְאַחַר כָּךְ אֶת הָאַחֵר! אִם אֲנִי רוֹצֶה שֶׁמִּישֶׁהוּ יִשְׁמַע בְּקוֹלִי וְיִקַּבֵּל אֶת עֶמְדָתִי, אֲנִי לֹא נִגַּשׁ אֵלָיו עִם פַּטִּישׁ 100 קִילוֹ וּמַנְחִית לוֹ מַהֲלֻמָּה בָּרֹאשׁ, אֶלָּא אֲנִי מִתְבּוֹנֵן לְתוֹךְ עַצְמִי.

אִם שׁוֹלְחִים לִי מֵהַשָּׁמַיִם אֲנָשִׁים שׁוֹנִים בְּאוֹתוֹ הֶקְשֵׁר, וְכָל הַזְּמַן אֲנִי מַרְגִּישׁ שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לְהָעִיר לַאֲנָשִׁים לְגַבֵּי שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת אוֹ לְגַבֵּי צְנִיעוּת, כָּל הַזְּמַן אוֹתוֹ נוֹשֵׂא חוֹזֵר אֵלַי, כַּנִּרְאֶה שֶׁמַּשֶּׁהוּ בַּנְּקוּדָה הַזּוֹ אֶצְלִי לֹא בְּסֵדֶר. רַק אֲסַדֵּר וַאֲתַקֵּן אֶצְלִי, וְיִסְתַּיֵּם הַסִּפּוּר בַּנּוֹשֵׂא הַזֶּה.

מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא...

עַל הַגְּבוּל שֶׁל רָמַת גַּן בְּנֵי בְּרַק, יֵשׁ כְּבָר בָּתִּים מְעֹרָבִים. מְדֻבָּר בְּפַאֲתֵי בְּנֵי בְּרַק, בּוֹ חֲרֵדִים וְחִילוֹנִים גָּרִים בְּיַחַד. בְּבִנְיָן כָּזֶה גָּר חִלּוֹנִי "שׁוֹנֵא חֲרֵדִים", שֶׁגִּלָּה כִּי הַחֲרֵדִים הִגִּיעוּ גַּם לַבִּנְיָן שֶׁלּוֹ, בְּצוּרַת שָׁכֵן חֲרֵדִי חָדָשׁ.

כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת מוֹרַת רוּחוֹ מֵהָעִנְיָן, בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה עוֹמֵד בִּכְנִיסַת הַבִּנְיָן וּמְחַכֶּה שֶׁהַשָּׁכֵן הַחֲרֵדִי יַחְזֹר מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וּכְשֶׁהִבְחִין בּוֹ מֵרָחוֹק, הִדְלִיק לְעַצְמוֹ סִיגָרִיָּה, וְנָשַׁף אֶת הֶעָשָׁן יָשָׁר לְתוֹךְ פָּנָיו שֶׁל הַשָּׁכֵן. הַשָּׁכֵן שָׁתַק, הוֹרִיד מִעַט אֶת רֹאשׁוֹ וְעָלָה לְמַעְלָה לְבֵיתוֹ.

בְּמַהֲלַךְ יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, כְּשֶׁהַשָּׁכֵן הַחֲרֵדִי הָיָה רוֹאֶה אֶת שְׁכֵנוֹ הַחִלּוֹנִי בַּחֲדַר הַמַּדְרֵגוֹת, הוּא חִיֵּךְ אֵלָיו: "שָׁבוּעַ טוֹב, מָה שְׁלוֹמְכֶם"? כְּאִלּוּ דָּבָר לֹא קָרָה. אֲבָל מִיָּד כְּשֶׁמַּגִּיעַ לֵיל שַׁבָּת הַבָּא, שׁוּב הַשָּׁכֵן מְחַכֶּה לַחֲזָרָתוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, מְעַשֵּׁן סִיגָרִיָּה וְנוֹשֵׁף לְתוֹךְ פָּנָיו בְּהַתְרָסָה! וְכָךְ חוֹלְפִים לָהֶם שָׁבוּעַ, שְׁבוּעַיִם, שְׁלוֹשָׁה, וְהַשָּׁכֵן הַחֲרֵדִי לֹא מִתְעַצְבֵּן! וְאִלּוּ הַחִלּוֹנִי כְּבָר הִתְחִיל לְהִתְעַצְבֵּן מֵעַצְמוֹ! מַדּוּעַ הָאִישׁ הַזֶּה לֹא כּוֹעֵס? זֶה לֹא נוֹרְמָאלִי!

יוֹם אֶחָד הוּא כְּבָר לֹא הָיָה יָכוֹל יוֹתֵר, וּבְאֶחָד הַלֵּילוֹת בְּאֶמְצַע הַשָּׁבוּעַ מָצָא עַצְמוֹ דּוֹפֵק לַשָּׁכֵן הַחֲרֵדִי בַּדֶּלֶת. זֶה הִכְנִיסוֹ לְבֵיתוֹ בְּחִיּוּךְ, הוֹשִׁיבוֹ אַחַר כָּבוֹד עַל הַסַּפָּה בְּסָלוֹנוֹ, וְאַף הִתְפַּנָּה לְהַגִּישׁ לוֹ כִּבּוּד קַל...

- "אֲנִי לֹא רוֹצֶה אֹכֶל! אֲנִי רוֹצֶה לְהָבִין דָּבָר אֶחָד! תַּסְבִּיר לִי, מִמַּה אַתָּה עָשׁוּי? אֵיךְ יָכוֹל שֶׁאֲנִי מֵצִיק לְךָ כָּל כָּךְ וְזֶה לֹא כּוֹאֵב לְךָ"?

- ״מַדּוּעַ אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה לֹא כּוֹאֵב לִי? מִיָּד כְּשֶׁאֲנִי נִכְנָס הַבַּיְתָה, אֲנִי סוֹגֵר אֶת הַדֶּלֶת וַאֲנִי בּוֹכֶה! רַק בּוֹכֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! אֲנִי צוֹעֵק אֵלָיו ׳הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, תַּרְאֶה לִי בְּמַה טָעִיתִי! תַּעֲזֹר לִי לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה״! כָּךְ כָּל לֵיל שַׁבָּת״,
- ״אַתָּה צָרִיךְ לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה? אֲנִי זֶה שֶׁמֵּעַשָּׁן לְךָ בַּפַּרְצוּף״!
- ״אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁסָּתָם נִטְפַּלְתָּ אֵלַיי? כַּנִּרְאֶה מַשֶּׁהוּ בִּשְׁמִירַת הַשַּׁבָּת שֶׁלִּי לֹא מְדֻקְדָּק, אָז ה׳ יִתְבָּרַךְ שָׁלַח אוֹתְךָ אֵלַי, זֶה מֶסֶר עֲבוּרִי שֶׁאֲנִי אֶעֱשֶׂה תְּשׁוּבָה! מִמֵּילָא אִם אֲנִי אֶעֱשֶׂה תְּשׁוּבָה, הַבְּעָיָה אִתְּךָ תִּתְתַּקֵּן מֵעַצְמָהּ! אִם אֶצְלִי הַכֹּל הָיָה בְּסֵדֶר, ה׳ לֹא הָיָה מְצַעֵר אוֹתִי כָּךְ. הַבְּעָיָה הִיא בִּיי״!

הַחִלּוּנִי כָּל כָּךְ הִתְרַשֵּׁם מֵהַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה רַק מֵהַתְּשׁוּבָה הַזּוֹ! זוֹ הִסְתַּכְּלוּת שֶׁל אָדָם מַאֲמִין! לְפָנַי שֶׁאֲנִי בָּא עִם פַּטִּישׁ שֶׁל 100 קִילוֹ לִשְׁבֹּר לְכֻלָּם אֶת הָרֹאשׁ וּלְהוֹכִיחָם כְּנָבִיא זָעַם בְּשַׁעֲרֵי הָעִיר, אֲנִי מִסְתַּכֵּל מָה אֶצְלִי לֹא בְּסֵדֶר בְּאוֹתָהּ נְקוּדָה! ״**הוֹכֵחַ** אֶת עַצְמְךָ וְאָז **תּוֹכִיחַ** אֶת הָאֲחֵרִים״, בַּמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ.

כְּשֶׁהַמַּהוּת שֶׁלָּנוּ תִּהְיֶה סְבִיב שַׁבָּת וּקְדֻשָּׁה, גַּם הַסְּבִיבָה סְבִיבֵנוּ תִּשְׁתַּנֶּה מֵעַצְמָהּ בְּאוֹתָן נְקוּדוֹת. אָדָם צָרִיךְ לְהִתְקָרֵב אֶל ה׳, לַעֲבֹד עַל הַמִּדּוֹת שֶׁלּוֹ. ה׳ יְסַדֵּר לוֹ כְּבָר אֶת כָּל הַשְּׁאָר. זֶה הַ״**הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ**״ הָאֲמִתִּי.

יַעֲקֹב אָבִינוּ רָצָה לְהוֹכִיחַ אֶת עֵשָׂו, אָז הוּא נִלְחָם עִם הַשָּׂר שֶׁל עֵשָׂו, עִם הָ״עֵשָׂו״ שֶׁבְּתוֹכוֹ! נִצַּחְתִּי אֶת הָעֵשָׂו שֶׁבְּפָנִים, מִמֵּילָא הָעֵשָׂו שֶׁבַּחוּץ מִתְפַּיֵּס עִמִּי! לָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ וּלְתַקֵּן עַצְמוֹ, וְכַאֲשֶׁר יָבוֹא לְהוֹכִיחַ אֲחֵרִים

בִּנְעִימוּת וּבְדֶרֶךְ אִישִׁית, כֵּיוָן שֶׁאִכְפַּת לוֹ מֵהַשֵּׁנִי, אָז הַשֵּׁנִי גַּם יִפְתָּח לִבּוֹ לְפָנָיו וְיִקַּבֵּל מִמֶּנּוּ.

התגלות ה׳ בנפילה

מֵהֵיכָן הַכֹּחַ?

פָּרָשַׁת ״וַיֵּשֶׁב״ נִקְרֵאת בְּסָמוּךְ לַחֲנֻכָּה, וְלֹא בִּכְדִי. הַיָּמִים הַנִּפְלָאִים שֶׁל חֲנֻכָּה מְצַיְּנִים אֶת הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לְחַשְׁמוֹנָאִים בְּמִלְחַמְתָּם נֶגֶד אִמְפֶּרְיָת הָרֶשַׁע שֶׁל יָוָן. מִלְחָמָה חַסְרַת סִכּוּיִים שֶׁנִּסְתַּיְּמָה בְּנִצָּחוֹן גָּדוֹל, הַמֵּכִיל בְּתוֹכוֹ לֶקַח גָּדוֹל עֲבוּר כֻּלָּנוּ. אָנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד אֶת הַסּוֹד כֵּיצַד לִשְׁאֹב כֹּחוֹת לַעֲמוֹד מוּל כָּל הַתַּהְפּוּכוֹת, הַתְּמוּרוֹת וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹבְרִים בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנָה. מֵהֵיכָן אָדָם יָכוֹל לֶאֱגֹר כֹּחוֹת אֵלּוּ? בַּדּוֹר הָאַחֲרוֹן יֶשְׁנָם נִסְיוֹנוֹת חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא שְׁמָעָתָן אֹזֶן, אֵיךְ מִתְמוֹדְדִים וּמִתְגַּבְּרִים מוּל מִבְחָנִים קָשִׁים שֶׁעוֹבְרִים בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם?

תַּאֲרוּ לְעַצְמְכֶם, אָדָם עָשִׁיר שֶׁנּוֹלַד עָשִׁיר, בֵּן שֶׁל עֲשִׁירִים, נֶכֶד שֶׁל עֲשִׁירִים, נִין שֶׁל עֲשִׁירִים ! מִגִּיל אֶפֶס עוֹשִׂים עֲבוּרוֹ הַכֹּל, אֲפִילוּ אֶת הָאֹכֶל מְכִינִים וּמַגִּישִׁים לוֹ עַד הַפֶּה... הַכֹּל ! הוּא רָגִיל לְכָל הַתַּפְנוּקִים וְהַנּוֹחִיוּת. הוּא גַּם מְיֻחָס, מִמִּשְׁפָּחָה מְכֻבֶּדֶת, לֹא חָסֵר לוֹ כְּלוּם. וְהִנֵּה, בְּיוֹם אֶחָד הוּא מְאַבֵּד הַכֹּל. מְאַבֵּד אֶת כָּל הַכֶּסֶף, הַמַּעֲמָד, נִזְרָק אֶל הָרְחוֹב. זֶה נִסָּיוֹן קָשֶׁה ! לְהִתְרַגֵּל עַכְשָׁו לֶאֱכוֹל מַאֲכָלִים זוֹלִים וְלִלְבֹּשׁ בְּגָדִים פְּשׁוּטִים, זֶה קָשֶׁה מְאֹד לְמִי שֶׁלֹּא רָגִיל, וּלְעִתִּים יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁל סַכָּנַת נַפְשׁוֹת !

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (כתובות סז:) שֶׁיֵּשׁ לְהִזָּהֵר בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם עָשִׁיר שֶׁנָּפַל, כִּי מַצָּבוֹ גָּרוּעַ יוֹתֵר מֵאָדָם שֶׁנּוֹלַד עָנִי. וְהַצְּדָקָה נִתֶּנֶת לְפִי צָרְכָיו שֶׁל הָאָדָם. אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא אִם הָיָה רָגִיל לִרְכֹּב עַל סוּס וְעֶבֶד רָץ לְפָנָיו, זֶה מָה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ מִקֻּפַּת הַצְּדָקָה ! זֶה הַצָּרֶךְ שֶׁלּוֹ ! מְסַפְּרִים עַל הִלֵּל הַזָּקֵן שֶׁהָיָה נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל, וְהִנֵּה הָיָה פַּעַם עָשִׁיר שֶׁהֶעֱנִי, הִרְכִּיבוּ אוֹתוֹ עַל סוּס מִכַּסְפֵּי צְדָקָה אַךְ לֹא מָצְאוּ אָדָם שֶׁיָּרוּץ לְפָנָיו, אָז הִלֵּל הַזָּקֵן רָץ לְפָנָיו 3 קִילוֹמֶטְרִים !

תַּאֲרוּ לָכֶם עָשִׁיר שֶׁרָגִיל תָּמִיד שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶהָג וְעַכְשָׁו אֵין לוֹ נֶהָג, אָז הָרַב הָרָאשִׁי לְיִשְׂרָאֵל יִתְנַדֵּב לִהְיוֹת הַנֶּהָג שֶׁלּוֹ ! הֵיכָן שָׁמַעְנוּ דְּבָרִים כָּאֵלֶּה ? מַדּוּעַ לְהִתְאַמֵּץ כָּךְ ? כִּי זֶה כְּבוֹדוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִרְגִּיל עַצְמוֹ בְּכָךְ, אִם הוּא יְקַבֵּל פַּחוֹת, הוּא יָכוֹל לָמוּת מִדַּאֲבוֹן לֵב !

מְסֻפָּר בַּגְּמָרָא (שם) עַל עָשִׁיר אֶחָד שֶׁהָיָה רָגִיל לֶאֱכוֹל מַעֲדָנִים וּמַאֲכְלֵי תַּפְנוּקִים, תַּרְנְגוֹלוֹת מְפֻטָּמִים, וְהִנֵּה יָרַד מִנְּכָסָיו. פָּגַשׁ בְּרַבִּי נְחֶמְיָה וְשָׁאַל אוֹתוֹ אִם יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה בָּשָׂר שָׁמֵן וְיַיִן יָשָׁן בִּשְׁבִילוֹ. עָנָה לוֹ כִּי יֵשׁ לוֹ מְעַט עֲדָשִׁים, אִם הוּא

רוֹצֶה לֶאֱכוֹל עִמּוֹ. יָשַׁב הֶעָשִׁיר וְאָכַל מֵהָעֲדָשִׁים, וּמֵהַצַּעַר שֶׁהָיָה לוֹ נָפַל וָמֵת! הוּא מֵת! כָּזֶה אִיסְטָנִיס, כָּזֶה גֹּעַל עֲבוּרוֹ, הוּא נִגְעַל לַמָּוֶת! רָגִיל לֶאֱכוֹל אֲוָזִים מְפֻטָּמִים וְיַיִן יָשָׁן וּפִתְאוֹם מְבִיאִים לוֹ עֲדָשִׁים? מֵת! נָפְלוֹן קָשֶׁה! מֵהֵיכָן אָדָם כָּזֶה שֶׁהָיָה עָשִׁיר וְנָפַל, מֵהֵיכָן יִמְצָא כֹּחוֹת לָקוּם מֵחָדָשׁ?

שָׁמַעְתִּי סִפּוּר עַל יְהוּדִי יָרֵא שָׁמַיִם שֶׁהָיָה בָּעַל אֶמְצָעִים, וְהוּא נִקְלַע בְּ"טָעוּת" לִמְכִירָה פֶּמְבִּית שֶׁל הוֹצָאָה לַפֹּעַל. וְהִנֵּה מַגִּיעָה מַשָּׂאִית עִם רְכוּשׁ שֶׁעִקְלוּ מֵאָדָם מִסְכֵּן שֶׁלֹּא עָמַד בְּחוֹבוֹתָיו לַמְּדִינָה. כְּשֶׁנִּגְּשׁוּ לִפְרֹק אֶת הַמַּשָּׂאִית עַל מְנָת לִמְכּוֹר אֶת הַדְּבָרִים, הֵבִין הַיְּהוּדִי שֶׁלָּנוּ כִּי ה' זִמֵּן אוֹתוֹ לַמָּקוֹם. מִיַּד כְּשֶׁפָּתְחוּ אֶת הַדְּלָתוֹת הוּא רָאָה סָלוֹן שָׁלֵם, מִטְבָּח שָׁלֵם, הוּא מְזַהֶה הַכֹּל! זֶה הַבַּיִת שֶׁל הַשָּׂכֵן שֶׁלּוֹ, הַקַּבְלָן הֶעָשִׁיר! הוּא הֵבִין כִּי שְׁכֵנוֹ פָּשַׁט אֶת הָרֶגֶל וְלֹא אָמַר כְּלוּם מֵרֹב הַבּוּשָׁה! יָשָׁר נִגַּשׁ הַיְּהוּדִי שֶׁלָּנוּ וְשָׁאַל כַּמָּה הֵם מְבַקְּשִׁים עַל כָּל תְּכוּלַת הַמַּשָּׂאִית.

הָיוּ שָׁם מִסְפָּר אֲנָשִׁים שֶׁחִכּוּ לָשִׂים יָדַיִם עַל הַמִּזְנוֹן אוֹ עַל הַמִּטְבָּח, וְלֹא הֵבִינוּ מֵהֵיכָן הִגִּיעַ הַיְּהוּדִי הַזֶּה אֲלֵיהֶם, אַךְ אוֹתוֹ זֶה לֹא עִנְיֵן. הוּא הִסְכִּים לַמְּחִיר שֶׁנִּקְבַּע לוֹ וְאָמַר שֶׁמּוּכָן לְשַׁלֵּם מִיַּד, בְּתְנַאי שֶׁהַנֶּהָג יִסְתּוֹבֵב עַל עִקְבוֹתָיו וְיַחְזִיר אֶת כָּל הַדְּבָרִים מֵהַמָּקוֹם מִמֶּנּוּ עֻקְלוּ!

הַשָּׂכֵן שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא הֶאֱמִין לְמַרְאֶה עֵינָיו, כַּאֲשֶׁר הַמַּשָּׂאִית חָזְרָה אֶל פֶּתַח בֵּיתוֹ וּפָרְקָה אֶת רְכוּשׁוֹ חֲזָרָה אֶל בֵּיתוֹ, מִיַּד נִגַּשׁ לְבָרֵר מָה קָרָה וְהֵבִין מָה עָשָׂה שְׁכֵנוֹ עֲבוּרוֹ. הוּא חִכָּה עַד שֶׁשְּׁכֵנוֹ יַחְזֹר לְבֵיתוֹ וְאָז נִגַּשׁ אֵלָיו בִּדְמָעוֹת,

- "אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהֶחֱזַרְתָּ לִי סָלוֹן? הֶחְזַרְתָּ לִי אֶת הַחַיִּים שֶׁלִּי! אַתָּה יוֹדֵעַ מָה זֶה לְאַבֵּד הַכֹּל, אֲבָל הַכֹּל? אֵין לִי

חַיִּים! אֲפִילוּ הָאִשָּׁה לָקְחָה אֶת הַיְלָדִים וְהָלְכָה!
נִשְׁאַרְתִּי בְּלִי כְּלוּם! אִם הַמַּשָּׁאִית לֹא הָיְתָה חוֹזֶרֶת, לֹא
בָּטוּחַ שֶׁהָיִיתָ רוֹאֶה אוֹתִי הַיּוֹם בַּחַיִּים״!

עַד כְּדֵי כָּךְ אֲנָשִׁים מְאַבְּדִים אֶת עַצְמָם לָדַעַת. וְאִם זֶה נִסָּיוֹן קָשֶׁה, דַּמְיְנוּ לְעַצְמְכֶם אָדָם שֶׁנּוֹלַד וְגָדֵל בַּעֲנִיּוּת מַחְפִּירָה מַמָּשׁ, בְּקֹשִׁי אֹכֶל לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ. בָּנָה אֶת עַצְמוֹ בְּשִׁתֵּי יָדָיו, עָבַד קָשֶׁה כָּל חַיָּיו, וְהִנֵּה הוּא מֵקִים מִפְעָל, לְאַט לְאַט בָּנָה עוֹד עֵסֶק וְעוֹד עֵסֶק, הִגִּיעַ לָרָוְחָה וּלְנַחֲלָה. וְאָז בְּיוֹם אֶחָד הוּא מְאַבֵּד אֶת הַכֹּל ! הוּא חוֹזֵר אַחוֹרָה לַמָּקוֹם בּוֹ הִתְחִיל בְּחֹסֶר כָּל, כָּל הָ-40 שָׁנָה הָאַחֲרוֹנוֹת נִרְאוֹת כַּחֲלוֹם, כְּאִלּוּ לֹא הָיוּ ! חָזַר לְהַתְחָלָה ! מֵהֵיכָן מוֹצְאִים כֹּחוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל מַצָּב כָּזֶה ? בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי.

וְעַכְשָׁו חַבְּרוּ אֶת שְׁנֵי הַצִּיּוּרִים יַחְדָּיו. אָדָם עָשִׁיר, בֶּן שֶׁל עֲשִׁירִים מִלֵּדָה, אִבֵּד אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ. מָצָא אֶת הַכֹּחוֹת לִבְנוֹת אֶת עַצְמוֹ מֵחָדָשׁ, וְאָז שׁוּב אִבֵּד אֶת הַכֹּל ! זֶה כְּבָר לֹא אֱנוֹשִׁי ! אֵיךְ אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד מוּל מַכָּה כָּזוֹ ? הֵיכָן אֶפְשָׁר לִמְצוֹא כֹּחוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל דְּבָרִים כָּאֵלֶּה ?

שָׁמַעְתִּי עַל אַב לְמִשְׁפָּחָה לַעֲשָׂרָה יְלָדִים, שֶׁהִשְׁקִיעַ כָּל רְכוּשׁוֹ הַדַּל בַּעֲסָקִים עַל מְנָת שֶׁיּוּכַל לְחַתֵּן אֶת יְלָדָיו בְּכָבוֹד, וְהִפְסִיד הַכֹּל ! אִבֵּד הַכֹּל וְהִשְׁתַּגֵּעַ ! יָצָא מִדַּעְתּוֹ, הָפַךְ לְחוֹלֶה נֶפֶשׁ ! עַכְשָׁו אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה לְחַתֵּן אֶת הַיְלָדִים, אָז הִיא אוֹסֶפֶת תְּרוּמוֹת. אֲנָשִׁים לֹא מְבִינִים, הֲרֵי יֵשׁ לָהּ בָּעַל בַּבַּיִת ? מֵילָא הָיְתָה אַלְמָנָה אוֹ גְּרוּשָׁה. אֵיךְ הִיא תַּסְבִּיר לָהֶם שֶׁבַּעֲלָהּ הִשְׁתַּגֵּעַ כִּי הוּא אִבֵּד אֶת כָּל כַּסְפָּם ? אֲנָשִׁים לֹא עוֹמְדִים בַּנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים הָאֵלֶּה !

נוֹפֵל וְקָם, נוֹפֵל וְקָם

הָבָה נִתְבּוֹנֵן בְּפָרָשַׁת "וַיֵּשֶׁב". יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָבַר אֶת שְׁנֵי הַנִּסְיוֹנוֹת הָאֵלּוּ יָחַד! מֵהֵיכָן הָיוּ לוֹ כֹּחוֹת? הוּא נוֹלָד בֶּן שֶׁל מִלְיַארְדֵרִים, וְגַם מִשְׁפָּחָה מְיֻחֶסֶת! אַבָּא שֶׁל סַבָּא שֶׁלּוֹ הָיָה הָאִישׁ הֲכִי מְפֻרְסָם בָּעוֹלָם, אַבְרָהָם אָבִינוּ, צַדִּיק, עָשִׁיר, הָיָה מֶלֶךְ עוֹלָם! סַבָּא שֶׁלּוֹ זֶה יִצְחָק אָבִינוּ, אַבָּא שֶׁלּוֹ זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ! כֶּסֶף, עֹשֶׁר, פְּנוּקִים! יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד תּוֹרָה בְּכֵיף עִם אַבָּא שֶׁלּוֹ.

פִּתְאוֹם קוֹרְעִים אוֹתוֹ מֵהַכֹּל! זוֹרְקִים אוֹתוֹ לַבּוֹר, מוֹכְרִים אוֹתוֹ, עַל יְדֵי עֲרָבִים, לִהְיוֹת עֶבֶד שֶׁל עוֹבְדֵי אֱלִילִים בְּמִצְרַיִם! אֵין גַּם אֶפְשָׁרוּת לָצֵאת מִשָּׁם! אֵין תִּקְוָה! אַבָּא שֶׁלּוֹ לֹא יְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ! הָאַחִים מְסַפְּרִים לוֹ כִּי יֹאמְרוּ לְאַבָּא שֶׁהוּא מֵת! אָז מָה יוֹעִיל כָּל הָעֹשֶׁר שֶׁל אַבָּא שֶׁלּוֹ אִם הוּא לֹא יְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו?! וְכָךְ הוּא מִתְגַּלְגֵּל לִהְיוֹת עֶבֶד שֶׁל עוֹבְדֵי אֱלִילִים!

הַאִם יֵשׁ לָנוּ הַתְחָלָה שֶׁל מֵשֶׂג מָה הָעֵרֶךְ שֶׁל עֶבֶד בַּיָּמִים הָהֵם? זֶה לֹא שָׁכִיר שֶׁמְּקַבֵּל מַשְׂכֹּרֶת, דְּמֵי הַבְרָאָה וְפֶנְסְיָה. אֵין לוֹ כְּלוּם! הוּא שָׁוֶה פַּחוֹת מִזּוֹג נַעֲלַיִם! הוּא רַק מִסְתַּכֵּל עַל הַבּוֹס שֶׁלּוֹ בְּצוּרָה שֶׁלֹּא מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו, מַיָּד מוֹרִידִים לוֹ אֶת הָרֹאשׁ! אַף אֶחָד לֹא יִתְלוֹנֵן! אֵין וַעֲדָה לִזְכֻיּוֹת אָדָם, אֵין אִרְגּוּן "אֶמְנֶסְטִי", אֵין כְּלוּם! אַף אֶחָד לֹא מְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו! אִם עִצְבֵּן אֶת הַבּוֹס אָז הוּא מֵת! עֶרְכּוֹ פַּחוֹת מִשֶּׁל כֶּלֶב!

יוֹסֵף הָיָה בְּנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, מְעַשְׁרֵי עוֹלָם, וְהוּא נֶהְפַּךְ לְעֶבֶד שֶׁל עוֹבֵד אֱלִילִים! בְּמִצְיאוּת כָּזוֹ לֹא הָיְתָה הַפְתָּעָה גְּדוֹלָה אִם הָיָה מִשְׁתַּגֵּעַ, אוֹ נִכְנָס לִדְכָאוֹן עָמוֹק, אוֹ מִתְדַּרְדֵּר

רוּחָנִית. אֲבָל יוֹסֵף בּוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ עוֹד פַּעַם מֵחָדָשׁ ! הוּא מַגִּיעַ לִהְיוֹת אַחֲרַאי עַל כָּל רְכוּשׁוֹ וּבֵיתוֹ שֶׁל פּוֹטִיפַר, שַׂר הַטַּבָּחִים.

שַׂר הַטַּבָּחִים זֶה לֹא שֶׁף. 'טַבָּחִים' מִלְּשׁוֹן לִטְבּוֹחַ ! מוֹצִיא לָהֹרֶג ! זֶה הָיָה הָרַמַטְכָּ"ל, שַׂר הַבִּטָּחוֹן, מֵחַשּׁוּבֵי שָׂרָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ פַּרְעֹה, אוּלַי אֲפִילּוּ הָיָה מִתְאָרֵחַ אֶצְלוֹ בַּבַּיִת ! יוֹסֵף צוֹמֵחַ מֵעֶבֶד שֶׁל עוֹבֵד אֱלִילִים לִהְיוֹת יָד יְמִינוֹ שֶׁל הָאִישׁ מִסְפַּר 2 בְּמִצְרַיִם !

וְהִנֵּה פִּתְאוֹם, רוּקָמִים כְּנֶגְדּוֹ עֲלִילָה וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ לְכֶלֶא שֶׁל עֲבָדִים ! מַאֲסַר עוֹלָם בְּלִי אֶפְשָׁרוּת חֲנִינָה ! הוּא מַבִּיט עַל הָעֲבָדִים שֶׁנִּמְצָאִים בְּתָא הַכֶּלֶא אִתּוֹ וּמֵבִין שֶׁאֵין יְצִיאָה מִכָּאן:

- "אֵיךְ קוֹרְאִים לְךָ"?
- "אַחְמָד",
- "כַּמָּה זְמַן אַתָּה פֹּה"?
- "30 שָׁנָה",
- "מָה עָשִׂיתָ"?
- "הֵבֵאתִי לַבּוֹס שֶׁקִּי כּוֹס קוֹלָה בְּלִי גַּזִּים"!
- "וְאֵיךְ קוֹרְאִים לְךָ"?
- "מוּחַמַּד",
- "כַּמָּה זְמַן אַתָּה פֹּה"?
- "50 שָׁנָה"!
- "מָה עָשִׂיתָ"?
- "הִגַּשְׁתִּי לוֹ צִ'יפְּס קַר... וְאֵיךְ קוֹרְאִים לְךָ"?
- "יוֹסֵף בֶּן יַעֲקֹב",
- "מַדּוּעַ אַתָּה פֹּה"?
- "הֶאְשִׁימוּ אוֹתִי שֶׁרָצִיתִי לַחֲטֹא עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁל שַׂר הַטַּבָּחִים".
- "אֵיךְ אַתָּה בַּחַיִּים בִּכְלָל! אֲנִי כָּאן 30 שָׁנָה עַל קוֹלָה בְּלִי גַּזִּים! גָּמַרְנוּ! אֵין לְךָ סִכּוּי לָצֵאת מִפֹּה בַּחַיִּים"!

וְהִנֵּה הוּא יוֹצֵא! וְעוֹד אֵיזוֹ יְצִיאָה! "וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר" (בראשית מא, יד), בֵּין לַיְלָה הוּא הוֹפֵךְ מֵעֶבֶד בַּכֶּלֶא לִסְגָן מֶלֶךְ הָעוֹלָם! מֵהֵיכָן שָׁאַב אֶת הַכֹּחוֹת הָאֵלֶּה לֹא לְהִשָּׁבֵר? מָה הַסּוֹד? אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים הַרְבֵּה נְסִיוֹנוֹת וְאָנוּ נִשְׁבָּרִים הַרְבֵּה, מָה הַפַּטֶּנְט לַחְזוֹר חֲזָרָה?

מָה זֶּה קָשׁוּר אֵלַי?

אֲנָשִׁים יֹאמְרוּ בְּכָל זֹאת זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, הוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, מְלֵמֶד בְּנִסִּים, מָה יֵּשׁ לָנוּ לִלְמֹד מִמֶּנּוּ? הוּא מִישֶׁהוּ מְיֻחָד, אֵין לָנוּ הַשָּׂגוֹת בְּגַדְלוּתוֹ, מִמֵּילָא קָרוּ לוֹ נִסִּים כָּאֵלֶּה. זוֹ טָעוּת לַחְשֹׁב כָּךְ! אָמְנָם הוּא הָיָה צַדִּיק וּמְיֻחָד, אַךְ יֵּשׁ לָנוּ לִלְמֹד מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה לְגַבֵּינוּ הַקְּטַנִּים.

הָיוּ הַרְבֵּה צַדִּיקִים אֲחֵרִים לְפָנָיו, הָיוּ חֲנוֹךְ וּבְנוֹ מְתוּשֶׁלַח, שֶׁהָיוּ צַדִּיקֵי עֲנָק וְעוֹד בְּדוֹר הַמַּבּוּל! אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (סנהדרין קח:) כִּי בִּזְכוּת מְתוּשֶׁלַח ה' הִתְמַהְמֵהּ לְפָרֵעַ אֶת חוֹבוֹ שֶׁל כָּל דּוֹר הַמַּבּוּל! הוּא הָיָה יוֹתֵר צַדִּיק מִנֹּחַ, נֹחַ לֹא הָיָה מַסְפִּיק חָזָק לְהַחֲזִיק עַל כְּתֵפָיו אֶת כָּל דּוֹר הַמַּבּוּל, הוּא בְּקֹשִׁי הִסְפִּיק לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ וּבְנֵי בֵּיתוֹ, וְעָלָיו נֶאֱמַר (בראשית ו, ט): "נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ", וְאִלּוּ מְתוּשֶׁלַח הָיָה מַסְפִּיק חָזָק לָשֵׂאת עַל כְּתֵפָיו אֶת כָּל דּוֹר הַמַּבּוּל עַל חֲטָאָיו! רַק אַחֲרֵי ה'שִּׁבְעָה' שֶׁלְּאַחַר מוֹתוֹ הִתְחִיל הַמַּבּוּל... זוֹ זְכוּתוֹ שֶׁל מְתוּשֶׁלַח הַצַּדִּיק!

עַל הַפָּסוּק (בראשית ה, כד): "וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹקִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹקִים", כָּתוּב בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן כִּי חֲנוֹךְ הָיָה כֹּה יָשָׁר בְּמִדּוֹתָיו, וְעוֹד בְּדוֹר הַמַּבּוּל, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לָקַח אוֹתוֹ בְּחַיָּיו, בְּגִיל 365, יֶלֶד מַמָּשׁ (חֲרֵי רֻבָּם בַּדּוֹר הַהוּא הִגִּיעוּ לְגִילָאִים שֶׁל מֵעַל ל-900 שָׁנָה!). ה' הֶעֱלָה אוֹתוֹ לַשָּׁמַיִם וְהָפַךְ אוֹתוֹ לְמַלְאָךְ מָטַ"ט

שַׂר הַפָּנִים ; הַמַּלְאָךְ הַיָּחִיד בַּשָּׁמַיִם שֶׁקִּבֵּל רְשׁוּת לָשֶׁבֶת (חגיגה טו.). לְרֹב הַמַּלְאָכִים אֵין בִּרְכַּיִם בִּכְלָל, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל רְשׁוּת לָשֶׁבֶת, מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ; וּלְמָטָ״ט שַׂר הַפָּנִים מַתָּר ; זֶה הָיָה חֲנוֹךְ ; וּמָה אָנוּ יוֹדְעִים עַל אוֹתָם מְתוּשָׁלַח וַחֲנוֹךְ מֵהַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב ? שׁוּם דָּבָר !

הַדְּבָרִים הַיְחִידִים שֶׁנִּכְתְּבוּ עַל שְׁנֵי צַדִּיקֵי עוֹלָם אֵלּוּ הוּא מָתַי נוֹלְדוּ, מִי הָיָה אֲבִיהֶם, מִי הָיָה בְּנָם בְּכוֹרָם וּבְאֵיזֶה גִּיל נִפְטְרוּ, זֶהוּ ; מַדּוּעַ הַתּוֹרָה לֹא טָרְחָה לְפָרֵט עֲלֵיהֶם ? כִּי אֵין לִי מָה לִלְמֹד מֵהֶם ; הֵם הָיוּ אֲנָשִׁים מְיֻחָדִים עִם דַּרְגָּה עֶלְיוֹנָה בַּעֲבוֹדַת ה׳ שֶׁלָּהֶם, אֲבָל אִם אֵין לִי מָה לִלְמֹד מֵהֶם, הַתּוֹרָה לֹא תִּטְרַח לִכְתֹּב !

אַבְרָהָם אָבִינוּ וְיִצְחָק אָבִינוּ חָיוּ יַחְדָּיו 75 שָׁנָה. בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלַּהּ כְּתוּבִים רַק אַרְבָּעָה מִשְׁפָּטִים שֶׁהֶחְלִיפוּ בֵּינֵיהֶם, הָיָה זֶה בַּדֶּרֶךְ לַעֲקֵדָה (בראשית כב, ז-ח) :

- ״אָבִי״,
- ״הִנֶּנִּי בְנִי״,
- ״הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים, וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה״?
- ״אֱלֹקִים יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה, בְּנִי״.

״אַבָּא אֵיפֹה הַקָּרְבָּן״ ? ״כְּשֶׁנַּגִּיעַ לְשָׁם יָרָאוּ לָנוּ״. זֶהוּ ! הֵיכָן כָּל הַתּוֹרָה שֶׁלָּמְדוּ יָחַד ? הֵיכָן כָּל מָה שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם יַחְדָּיו 75 שָׁנִים ? אִם אֵין לָנוּ מָה לִלְמֹד מִזֶּה, הַתּוֹרָה לֹא תִּכְתֹּב ; לָכֵן, אִם הַתּוֹרָה כֵּן כָּתְבָה לִי אֶת כָּל הַסִּפּוּר שֶׁל יוֹסֵף, הַיְרִידָה וְהָעֲלִיָּה, וְהַיְרִידָה בַּשְּׁנִית וְהָעֲלִיָּה מִמֶּנָּה, אֵין זֶה רַק כְּדֵי שֶׁנִּתְפַּעֵל וְנֹאמַר אֵיזֶה צַדִּיק הָיָה יוֹסֵף, אֶלָּא שֶׁנִּלְמַד מַשֶּׁהוּ לְגַבֵּי עַצְמֵנוּ.

אֲנִי הַקָּטָן, גַּם אֵלַי זֶה שַׁיָּךְ. אָז אֲנִי רוֹצֶה וְצָרִיךְ לָדַעַת, מָה הַפֹּחַ שֶׁל יוֹסֵף? מֵהֵיכָן הַפֹּחַ לָקוּם מִשְׁתֵּי נְפִילוֹת עֲנָק? מֶלֶךְ שֶׁהָפַךְ לְעֶבֶד, וְשׁוּב לְמֶלֶךְ, וְשׁוּב לְעֶבֶד בְּמַאֲסָר עוֹלָם, וְשׁוּב לְמֶלֶךְ! כֵּיצַד הוּא לֹא נִשְׁבַּר בָּאֶמְצַע? אֲנָשִׁים בַּנִּסְיוֹנוֹת כָּאֵלֶּה יָצְאוּ מְדַעְתָּם, פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ! מֵהֵיכָן אָגַר יוֹסֵף אֶת הַכֹּחוֹת הַלָּלוּ?

אֶת מִי זֶה מְעַנְיֵן?

בּוֹאוּ נִתְחַקֵּה אַחַר הַהִתְחָלָה שֶׁל הַנְּפִילָה הָרִאשׁוֹנָה. אֶחָיו שֶׁל יוֹסֵף דָּנִים אוֹתוֹ, פּוֹסְקִים שֶׁהוּא אָשֵׁם וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ לַבּוֹר! כְּשֶׁזָּרְקוּ אוֹתוֹ לַבּוֹר, הוּא לֹא שָׁמַח וְרָקַד, לֹא בֵּרַךְ "בָּרוּךְ דַּיָּן הָאֱמֶת" וְקִבֵּל אֶת הַדִּין בְּאַהֲבָה. הוּא הָיָה נַעַר בֶּן 17, שֶׁגְּלָה עַד כַּמָּה אֶחָיו שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ! הֵם מָכְרוּ אוֹתוֹ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף (בראשית לז, כח), אוֹמֵר תַּרְגּוּם יוֹנָתָן כִּי הַסְּכוּם הִסְפִּיק לְכָל אָח לִקְנוֹת זוּג סַנְדָּלִים בִּלְבַד! רָצוּ לְהַרְאוֹת לוֹ כִּי אֵין כָּאן תַּאֲוַת מָמוֹן, הֵם פָּשׁוּט שׂוֹנְאִים אוֹתוֹ! "אַתָּה לֹא שָׁוֶה לָנוּ יוֹתֵר מִזּוּג סַנְדָּלִים"! אֵיזוֹ שְׁבִירָה זוֹ! אָז הוּא בָּכָה. הוּא בָּכָה וְהִתְחַנֵּן לְרַחֲמִים: "אַתֶּם הָאַחִים שֶׁלִּי, תַּחְשְׁבוּ עַל אַבָּא, תַּחֲזִירוּ אוֹתִי"! כְּלוּם.

וְאָז מַגִּיעָה הַמְּכִירָה, כַּכָּתוּב (בראשית לז, כה): "וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכָל לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה מִגִּלְעָד וּגְמַלֵּיהֶם נוֹשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה". הָאַחִים יוֹשְׁבִים לְיַד הַבּוֹר לֶאֱכוֹל אֲרוּחַת צָהֳרַיִם לְקוֹל צְעָקוֹת וְהַבְכָיוֹת שֶׁל אֲחִיהֶם שֶׁבַּבּוֹר, כְּשֶׁהֵם מַבְחִינִים בְּשַׁיָּרָה שֶׁל יִשְׁמְעֵאלִים בְּדַרְכָּהּ לְמִצְרַיִם.

הַיִּשְׁמְעֵאלִים הָיוּ נוֹשְׂאִים מִטְעָן שֶׁל **נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט**, שֶׁהֵם מִינֵי בְּשָׂמִים. רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ מִיַּד עַל פָּסוּק זֶה:

״לָמָּה פִּרְסֵם הַכָּתוּב אֶת מַשָּׂאָם? לְהוֹדִיעַ מַתָּן שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁאֵין דַּרְכָּן שֶׁל עַרְבִיִּים לָשֵׂאת אֶלָּא נֶפְטְ וְעִטְרָן שֶׁרִיחָן רַע, וְלָזֶה נִזְדַּמְּנוּ בְּשָׂמִים, שֶׁלֹּא יַזִּיק מֵרִיחַ רָע״.

כְּבָר אָז עֲרָבִים הָיוּ מִתְעַסְּקִים עִם נֶפְטְ! דְּבָרִים מַסְרִיחִים! אָז מַדּוּעַ זִמֵּן לוֹ עֲרָבִים שֶׁעוֹסְקִים בִּבְשָׂמִים? כִּי לֹא הָיָה מַגִּיעַ לַצַּדִּיק לְהָרִיחַ רֵיחַ רַע, לָכֵן זִמֵּן לוֹ סוֹחֲרֵי בְּשָׂמִים. לֹא נִגְזַר עָלָיו לְהֵחָנֵק כָּל הַדֶּרֶךְ לְמִצְרַיִם.

מָה הָרַעְיוֹן שֶׁל הַבֹּשֶׂם? אָדָם שֶׁהָאַחִים שְׁלוֹ מָכְרוּ אוֹתוֹ לִהְיוֹת עֶבֶד לָנֶצַח, הַאִם בִּכְלָל מְעַנְיֵן אוֹתוֹ אֵיזֶה רֵיחַ יֵשׁ בַּשָּׂק בְּדַרְכּוֹ לְשָׁם?

מָה נַעֲנֶה לְמִי שֶׁיַּצִּיעַ לָנוּ אֶת הַהַצָּעָה הַבָּאָה:

- ״תִּרְאֶה, אֲנִי הוֹלֵךְ לְהָטִיס אוֹתְךָ לִלְבָנוֹן, לִהְיוֹת שָׁבוּי שֶׁל הַחִיזְבַּאלְלָה לְעוֹלָם. אֲבָל מָה? תָּטוּס לְשָׁם בְּמָטוֹס יֶקֶרְתִּי, מַחְלָקָה רִאשׁוֹנָה! דַּיָּל אִישִׁי! אֲרוּחוֹת גָּרְמֶה. אָמְנָם תִּהְיֶה שָׁבוּי שֶׁל חִיזְבַּאלְלָה, אֲבָל מַחְלֶקֶת עֲסָקִים בַּדֶּרֶךְ לְשָׁם, עָלַי. מָה אַתָּה אוֹמֵר״?

מָה נֹאמַר לוֹ? שְׁמוֹר אֶת הַמָּטוֹס שֶׁלְּךָ וְאֶת מַחְלֶקֶת הָעֲסָקִים שֶׁלְּךָ לְעַצְמְךָ! תַּשְׁאִיר אוֹתִי בַּבַּיִת! יוֹסֵף הוֹלֵךְ לִהְיוֹת עֶבֶד שֶׁל עוֹבְדֵי אֱלִילִים לְעוֹלָם, הַאִם מְעַנְיֵן אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ שֶׁל בֹּשֶׂם בַּדֶּרֶךְ? אֶת מִי זֶה מְעַנְיֵן בִּכְלָל?

הָאֱמֶת שֶׁזֶּה מְעַנְיֵן מְאֹד! וְזֶה מָה שֶׁיּוֹסֵף הַבִּין! יוֹסֵף וְאֶחָיו, כֻּלָּם הָיוּ עַבְדֵי ה׳. כֻּלָּם יָדְעוּ שֶׁיֵּשׁ ה׳, כֻּלָּם חָשְׁבוּ שֶׁהֵם מְבִינִים מָה ה׳ רוֹצֶה. הָאַחִים שׁוֹפְטִים אֶת יוֹסֵף כְּדֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה׳. כְּשֶׁהָאַחִים מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף, זֶה הָיָה אַחֲרֵי שֶׁהֵם עָשׂוּ דִּין תּוֹרָה. הֵם עָשׂוּ בֵּית דִּין יָחֵד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (הֵם צֵרְפוּ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּגִזְרַת הַדִּין!), מָצְאוּ אוֹתוֹ אָשֵׁם בְּאַשְׁמַת דִּין ״מוֹסֵר״, וְהוּא

חַיָּב מִיתָה. הֵם עוֹד עָשׂוּ לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין וְהִמְתִּיקוּ אֶת דִּינוֹ, הֵמִירוּ מִמָּוֶת לְעַבְדוּת. הֵם לֹא רָאוּ שֶׁעָשׂוּ עֲבֵרָה כָּלְשֶׁהִי בְּהַחְלָטָתָם.

כַּאֲשֶׁר הָאַחִים פּוֹגְשִׁים אֶת יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם 20 שָׁנָה אַחֲרֵי, וְהוּא מִתְעַמֵּר בָּהֶם, אֲזַי הֵם עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ מַדּוּעַ הַמֶּלֶךְ הַמִּצְרִי הַזֶּה מֵצִיק לָהֶם. הָיָה בָּרוּר לָהֶם כִּי הַדָּבָר נַעֲשָׂה מֵה׳, וַעֲלֵיהֶם לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂיהֶם. הֵם חָזְרוּ 20 שָׁנָה אֲחוֹרָה לַמְּכִירָה, וְחָשְׁבוּ שֶׁאוּלַי לֹא הָיוּ צְרִיכִים לֶאֱכוֹל לְיַד הַבּוֹר, בִּזְמַן שֶׁהוּא בָּכָה לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מב, כא): ״וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו: אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְּנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמָעְנוּ, עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת״.

בְּמֶשֶׁךְ 20 שָׁנָה הֵם חָיוּ בְּלִי לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה אַחַת; בְּלִי לְדַבֵּר בֵּין תְּפִלִּין שֶׁל יָד לִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ; קְדֻשׁ קְדֻשִּׁים; הָיָה בָּרוּר לָהֶם שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהֵם עוֹשִׂים זֶה לְפִי דַּעַת תּוֹרָה, כִּי הֵם מַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ דִּין וְיֵשׁ דַּיָּן; וְגַם יוֹסֵף מֵבִין אֶת זֶה.

כַּאֲשֶׁר יוֹסֵף מֵכְנָס אֶל הַשַּׂק הוּא עוֹשֶׂה מִיַּד חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ. ״זֶה מַגִּיעַ לִי; כִּי אֲנִי דִּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם לְשׁוֹן הָרַע, חָשַׁדְתִּי בָּהֶם בַּעֲרָיוֹת, בְּאֵבֶר מִן הָחַי, שֶׁהֵם מִתְעַמְּרִים בִּבְנֵי הַשִּׁפָחוֹת. הוֹצֵאתִי דִּבָּתָם רָעָה לְאַבָּא״! הוּא עָשָׂה חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ בַּמָּקוֹם, וּבָכָה. עִם עֲבֵרוֹת כָּאֵלּוּ מַגִּיעַ לוֹ עֹנֶשׁ שֶׁיִּמָּכֵר לְעַבְדוּת; וַאֲפִילּוּ ה׳ מַסְכִּים עִם הַדִּין שֶׁל הָאַחִים שֶׁלִּי!

אָז מַדּוּעַ כָּל כָּךְ חָשׁוּב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדַאֹג בְּדִיּוּק מָה יִהְיֶה הַמְטַהֵר אֲוִיר אֶצְלִי בַּחֶדֶר? מָה אִכְפַּת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנִּי? אִם אֲנִי הוֹלֵךְ לְהִמָּכֵר לְעַבְדוּת, וְזֶה הָעֹנֶשׁ שֶׁמַּגִּיעַ

לִי, אָז מַדּוּעַ ה׳ שָׂם לִי בֹּשֶׁם בַּשָּׂק? זֶה לֹא מִסְתַּדֵּר לִי. אִם מַגִּיעַ עֹנֶשׁ, אָז עַד הַסּוֹף!

וְאָז הוּא מֵבִין, בִּזְכוּת הָרֵיחַ שֶׁל הַבֹּשֶׁם, כִּי אֵין כָּאן עֹנֶשׁ בִּכְלָל. הַכֹּל מְכֻוָּן מִשָּׁמַיִם, הַכֹּל בְּדִקְדּוּק אִישִׁי. ה׳ יִתְבָּרַךְ לֹא עוֹזֵב אוֹתִי לְעוֹלָם! גַּם אִם הִגַּעְתִּי לַתַּחְתִּית הָעֲמֻקָּה בְּיוֹתֵר, ה׳ אִתִּי! הוּא לֹא עָזַב אוֹתִי וְלוּ לְשָׁנִיָּה אַחַת! יֵשׁ לִי הַשְׁגָּחָה בְּדִקְדּוּק וּבְדִיּוּק עַד לָרָמָה שֶׁל מָה אֲנִי מֵרִיחַ בַּדֶּרֶךְ. אָז אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לַחֲשֹׁב שֶׁה׳ הִפְקִיר אוֹתִי?

אָנוּ לֹא מַשְׂכִּילִים כְּמוֹ יוֹסֵף לְהָרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׁם. לִרְאוֹת אֶת כָּל הַנִּסִּים שֶׁה׳ עוֹשֶׂה עֲבוּרֵנוּ בְּתוֹךְ הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַנְּפִילוֹת. ה׳ מְפַזֵּר אֶת הַבֹּשֶׁם אֲבָל אָנוּ לֹא מְרִיחִים אוֹתוֹ, כִּי אָנוּ שְׁקוּעִים בְּצָרוֹת עַצְמָן. אָדָם אַחֵר שֶׁהָיָה עוֹבֵר מָה שֶׁיּוֹסֵף עָבַר, לֹא הָיָה אִכְפַּת לוֹ מֵהָרֵיחַ שֶׁל הַבֹּשֶׁם, כִּי הוּא הוֹלֵךְ לְהִמָּכֵר לְעַבְדוּת לָנֶצַח! הוּא הָיָה נִכְנָס לְדִכָּאוֹן, וְהוּא הָיָה נִשְׁאָר עֶבֶד שֶׁל אֱלִילִים עַד יוֹם מוֹתוֹ. הוּא לֹא הָיָה יוֹצֵא לְחָפְשִׁי בַּשְּׁנִית.

אֲבָל כְּשֶׁיּוֹסֵף הָרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׁם, הוּא קִבֵּל כֹּחוֹת מְחֻדָּשִׁים, הוּא הִרְגִּישׁ שֶׁה׳ כָּל הַזְּמַן נִמְצָא בְּמִחְצָתוֹ. כְּשֶׁשָּׁמוּ אוֹתוֹ בַּשּׁוּק לִמְכִירָה, הוּא חִיֵּךְ לָעוֹבְרִים וְשָׁבִים. יָשְׁבוּ לְיָדוֹ עוֹד עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִסְכֵּנִים, אֶחָד נֶחְטַף מֵעַזָּה וְאַחַד מִלּוּב וּמוֹכְרִים אוֹתָם בְּתוֹר עֲבָדִים! כָּל אֶחָד שָׁקוּעַ בְּדִכָּאוֹן, בּוֹכֶה עַל שֶׁנִּקְרַע מֵהַמִּשְׁפָּחָה וּמֵהַיְלָדִים שֶׁלֹּא יִרְאֶה יוֹתֵר לְעוֹלָם, מִבַּעַל מִשְׁפָּחָה הָפַךְ לְעֶבֶד. וְרַק יוֹסֵף עוֹמֵד וּמְחַיֵּךְ, חוֹשֵׁב לְעַצְמוֹ: ״ה׳ אִתִּי״.

רָאָה אוֹתוֹ פּוֹטִיפַר שַׂר הַטַּבָּחִים וְאָמַר לְעַצְמוֹ: ״סוֹף סוֹף עֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ פַּרְצוּף תִּשְׁעָה בְּאָב, בּוֹא אִתִּי״. וְכֵן בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, הֶעֱלִילוּ עָלָיו וְהִשְׁלִיכוּ אוֹתוֹ לַכֶּלֶא. אֵיךְ נִרְאִים פָּנָיו שֶׁל אָדָם שֶׁקִּבֵּל מַאֲסַר עוֹלָם לְלֹא חֲנִינָה? וְהוּא מְחַיֵּךְ וְשָׂמֵחַ, אוֹמֵר

לְעַצְמוֹ: ״ה׳ אִתִּי״. רָאָה אוֹתוֹ רֹאשׁ הַסּוֹהֲרִים, וְהָפַךְ אוֹתוֹ לִמְנַהֵל עַל שְׁאָר הָאֲסִירִים! מַדּוּעַ? כִּי הוּא כָּל הַזְּמַן הִרְגִּישׁ אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ, בִּגְלַל הַבֹּשֶׁם שֶׁהוּא הֵרִיחַ בַּהַתְחָלָה.

שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ

רְאוּ כַּמָּה נִסִּים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל בִּימֵי הַיְוָנִים. הֵם גָּזְרוּ עַל בִּטּוּל כָּל הַמִּצְוֹות בְּאִסּוּר חָמוּר. אַחַת הַמִּצְוֹות שֶׁהֵם אָסְרוּ הָיְתָה טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, אֵין אִשּׁוּר לִטְבֹּל בַּמִּקְוֶה! אָסוּר! בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סָבְלוּ, כִּי אָדָם לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת עִם אִשְׁתּוֹ אִם הִיא לֹא נִטְהֲרָה מִטֻּמְאַת נִדָּתָהּ בְּמִקְוֶה כָּשֵׁר. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? בָּרָא לְכָל אֶחָד מֵעֵין מִקְוֶה בַּבַּיִת שֶׁלּוֹ! פִּתְאוֹם קָם יְהוּדִי בַּבֹּקֶר וְרוֹאֶה יֵשׁ לוֹ מִקְוֶה! מַעְיָן פָּרָטִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת! בְּדִיּוּק בַּיּוֹם שֶׁבּוֹ אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה לִטְבֹּל! כָּל חֹדֶשׁ צְרִיכָה לִטְבֹּל, נִהְיָה לָהּ מִקְוֶה בַּבַּיִת, וְהִיא טוֹבֶלֶת! נֵס גָּדוֹל נָכוֹן? אָז אֵיךְ הָיוּ מִתְיַוְּנִים?

אֵיךְ הָיוּ אֲנָשִׁים שֶׁהִתְיַוְּנוּ? אִם נַעֲשִׂים נִסִּים כָּאֵלּוּ מוּל עֵינֵיהֶם? יֵשׁ לוֹ מִקְוֶה פָּרָטִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אֵיךְ הוּא מִתְיַוֵּן? כִּי הָיוּ צָרוֹת גְּדוֹלוֹת וְהוּא רָאָה דְּבָרִים ״בְּגָדוֹל״! בְּגָדוֹל, הַיְוָנִים שׁוֹלְטִים עַל הָאָרֶץ, בְּגָדוֹל הַיְוָנִים גּוֹזְרִים גְּזֵרוֹת, בְּגָדוֹל הַיְוָנִים עַכְשָׁו יִמַּח שְׁמָם נִמְצָאִים בְּתוֹךְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַקְרִיבִים חֲזִירִים עַל הַמִּזְבֵּחַ, אָז אֲנִי מִתְיַוֵּן, כְּדֵי לִהְיוֹת נֶחְמָד לִפְנֵיהֶם שֶׁלֹּא יַהַרְגוּ אוֹתִי.

וְאֶת הַמִּקְוֶה הוּא לֹא רוֹאֶה? מִי שֶׁעָשָׂה לוֹ אֶת הַמִּקְוֶה, הוּא זֶה שֶׁהֵבִיא אֶת הַיְוָנִים. לֹא הַשְּׁנָקִים וְהַמְּטוֹסִים שֶׁלָּהֶם הֵבִיאוּ אוֹתָם לִכְבּוֹשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא ה׳ וְהוּא זֶה שֶׁיָּכוֹל לָקַחַת אוֹתָם מִשָּׁם אִם נַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה. וַאֲנַחְנוּ עַדַיִן לֹא מְרִיחִים אֶת הַבֹּשֶׁם עַד הַיּוֹם.

הָיוּ כָּאן לְחִימוֹת בָּחָמָאס וּבַג׳יהַאד הָאִסְלָאמִי, שֶׁבָּהֶן נִשְׁלְחוּ אַלְפֵי טִילִים לְתוֹךְ מֶרְכָּז הָאָרֶץ! ״כִּפַּת הַבַּרְזֶל״ הַמְהֻלֶּלֶת יֵרְטָה פַּחוֹת מִשְּׁלִישׁ מִתּוֹכָם. רֻבָּם נָחֲתוּ בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל! כְּמַעַט כֻּלָּם בִּ״שְׁטָחִים פְּתוּחִים״.

יָרוּ עַל תֵּל אָבִיב, הֵיכָן יֵשׁ שְׁטָחִים פְּתוּחִים בְּתֵל אָבִיב? אֲפִילוּ חֲנָיָה אִי אֶפְשָׁר לִמְצוֹא! אָז אֵיךְ הִטִּיל מָצָא שֶׁטַח פָּתוּחַ? אֵיךְ אַלְפֵי טִילִים מָצְאוּ שְׁטָחִים פְּתוּחִים? אֵיךְ? מִי נָוֵט אוֹתָם לְשָׁם, לֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? לֹא אָמְרוּ מִלָּה אַחַת טוֹבָה בַּטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה, רַק ״כִּפַּת הַבַּרְזֶל״. כִּפַּת הַבַּרְזֶל יֵרְטָה פַּחוֹת מִשְּׁלִישׁ מֵהַטִּילִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא שֶׁיָּרָה וְהִנְחִית אֶת כָּל הַטִּילִים. אֵלּוּ נְסִים! מִישֶׁהוּ הֵרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׂם?

בְּאַחַת הַלְּחִימוֹת הָיוּ 1,500 טִילִים, וְרַק 3 הֲרוּגִים. שְׁלֹשְׁתָּם, אַגַּב, הָיוּ שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת. קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן. רוֹאִים כִּי נֶהֶרְגוּ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, נֶעֱקְדוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל שְׁאָר עַם יִשְׂרָאֵל. אַחַת מֵהַהֲרוּגִים הִיא שְׁלִיחַת חַבַּ״ד מֵהוֹדוּ שֶׁהִגִּיעָה לָאָרֶץ, בְּ״מִקְרֶה״, לְהִשְׁתַּתֵּף בְּאַזְכָּרָה שֶׁל שְׁלִיחַת חַבַּ״ד אַחֶרֶת שֶׁנִּרְצְחָה בְּהוֹדוּ עַל קִדּוּשׁ ה׳. הֵבִיאוּ אוֹתָהּ מֵהוֹדוּ בְּהַזְמָנָה אִישִׁית. רוֹאִים כִּי יֵשׁ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית! 1,500 טִילִים וּשְׁלוֹשָׁה הֲרוּגִים? פְּגַז אֶחָד שֶׁל צָהַ״ל לְעֵבֶר עַזָּה, לֹא טִיל, רַק פָּגַז, יָשָׁר יֵשׁ 30 הֲרוּגִים! מִי הֵרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׂם? מִמַּה עָשׂוּ עִנְיָן? שֶׁאַמֶּרִיקָה לֹא תַּגִּיד כָּךְ, וְרוּסְיָה לֹא תַּגִּיד כָּךְ, צָרִיךְ לָצֵאת טוֹב עִם הָאוּ״ם...

צָרִיךְ לָצֵאת טוֹב עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! צָרִיךְ לְהָרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׂם! זֶה מָה שֶׁיּוֹסֵף מְלַמֵּד אוֹתָנוּ! הוּא צוֹעֵק לָנוּ: ״הִתְעוֹרְרוּ!״. כַּמָּה אָנוּ יְכוֹלִים לְחִיוֹת בְּאַשְׁלָיוֹת? לִבְכּוֹת כִּי מוֹכְרִים אוֹתָנוּ לְעַבְדוּת, וְלֹא לִשְׁאוֹל מִי מוֹכֵר אוֹתָנוּ? הַקָּדוֹשׁ

בָּרוּךְ הוּא! וּמַדּוּעַ הוּא מוֹכֵר אוֹתָנוּ? כְּדֵי לְהַפְטֵר מֵאִתָּנוּ, חַס וְשָׁלוֹם? אִם ה׳ הָיָה רוֹצֶה לְהַפְטֵר מֵאִתָּנוּ, חֲרֵי הָיוּ לוֹ הַרְבֵּה הִזְדַּמְּנוּיוֹת. חֲרֵי עַמִּים שְׁלֵמִים קָמוּ עָלֵינוּ וְה׳ נָתַן אוֹתָנוּ בְּיָדָם, וְהִנֵּה כֻּלָּם נֶעְלָמוּ מִן הַמַּפָּה! הַיְוָנִים שֶׁל הַיּוֹם הֵם לֹא הַיְוָנִים שֶׁל פַּעַם, הֵם נֶעֱלָמוּ! הָרוֹמָאִים הָהֵם נֶעֱלָמוּ! רוֹמָא הַהִיא כְּבָר מִזְּמַן לֹא קַיֶּמֶת. הַמִּצְרִים שֶׁשִּׁעְבְּדוּ אוֹתָנוּ הָיוּ בִּכְלָל עַם שֶׁל עוֹבְדֵי אֱלִילִים שְׁפָלִים, הֵם לֹא קַיָּמִים יוֹתֵר!

כָּל אֵלּוּ שֶׁבָּאוּ לְכַלּוֹתֵינוּ נֶעֱלָמוּ! אֵלֶּה הָאוֹרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה! כָּל מִי שֶׁקָּם עָלֵינוּ כְּבָר לֹא קַיָּם בִּכְלָל! ה׳ הִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּשׁוֹט, וּכְשֶׁגָּמְרוּ תַּפְקִידָם הֻשְׁלְכוּ אַחַר כָּבוֹד לְפַח הָאַשְׁפָּה שֶׁל הַהִיסְטוֹרְיָה. רַק אֲנַחְנוּ עֲדַיִן כָּאן! אֵיךְ אֲנַחְנוּ לֹא מְרִיחִים אֶת הַבֹּשֶׁם? אֵיךְ לֹא מְרִיחִים אֶת הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית? עַד כַּמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ? זֶה מָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה, שֶׁנִּתְעוֹרֵר!

ה׳ אִתִּי

זֶה מָה שֶׁיּוֹסֵף הַבִּין, וְלָכֵן הוּא זָכָה לִהְיוֹת שַׁלִּיט עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁזֶּה הָיָה שִׁלְטוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. כָּל הָעַמִּים הַזָּרִים שֶׁהֶאֱמִינוּ בְּעַצְמָם בִּלְבַד, וְשֶׁעָלֵיהֶם נֶאֱמַר (דברים ח, יז): "וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה", כֻּלָּם בָּאוּ וּמָכְרוּ אֶת עַצְמָם לַעֲבָדִים לְיוֹסֵף. הֵם מָכְרוּ אֶת עַצְמָם! מַדּוּעַ? כִּי הֵם שָׂכְחוּ שֶׁיֵּשׁ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית. מִי שֶׁחוֹשֵׁב: "אֲנִי אֶסְתַּדֵּר בְּכֹחוֹת עַצְמִי", כְּמוֹ שֶׁהֵם חָשְׁבוּ, יִמְצָא אֶת עַצְמוֹ נִמְכָּר לְעַבְדוּת מֵרְצוֹנוֹ.

אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָז אֲפִילּוּ שֶׁהוּא כְּבָר יִהְיֶה עֶבֶד בַּפַּעַל, ה׳ יוֹצִיא אוֹתוֹ מִשָּׁם! בְּרֶגַע אֶחָד! זֶה "וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר". זֶה מָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לָקַחַת אֵלֵינוּ, זֶה

מוּסָר הַמַּשְׁכִּיל מִסְפּוּרוֹ שֶׁל יוֹסֵף. זֶה לֹא קָרָה רַק לְיוֹסֵף, זֶה קוֹרֶה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. ה׳ נוֹתֵן מַכּוֹת, וּבְתוֹךְ הַמַּכּוֹת הוּא מְפַזֵּר בֹּשֶׂם, כְּדֵי שֶׁנִּבְין שֶׁמַּטָּרַת הַמַּכּוֹת הִיא לֹא לְהַכְאִיב לָנוּ, אֶלָּא שֶׁנִּמְצָא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַמַּכָּה, וְנִצָּא מִמֶּנָּה לְחֵרוּת, זֶה חַג הַחֵרוּת הָאֲמִתִּי.

גַּם חֲנֻכָּה הָיָה סִפּוּרָם שֶׁל 12 חֲרֵדִים שֶׁלָּקְחוּ לָהֶם אֶת הַשַּׁבָּת. הֵם יָצְאוּ לְהִלָּחֵם בְּאַנְטִיּוֹכוּס הָרָשָׁע, שֶׁשָּׁלַט עַל כָּל הָעוֹלָם, וְנִצְּחוּ אוֹתוֹ! יֵשׁ בַּאֲמֶרִיקָה אוֹנִיבֶרְסִיטָה שֶׁמְּלַמֶּדֶת אֶת הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁל כָּל מִלְחֲמוֹת הָעוֹלָם, אֲבָל אֶת מִלְחֶמֶת הַגְּרִילָה שֶׁל הַחַשְׁמוֹנָאִים הִיא לֹא מְלַמֶּדֶת. כְּשֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתָם מַדּוּעַ לֹא מְלַמְּדִים שָׁם אֶת מִלְחֲמוֹת יִשְׂרָאֵל? עָנוּ לָהֶם כִּי אֵין בָּהֶן הִגָּיוֹן! עַל פִּי הַנְּתוּנִים צָרִיכִים הָיוּ לְהַפְסִיד בְּכָל אַחַת וְאַחַת מֵהַמִּלְחָמוֹת שֶׁנִּלְחֲמוּ! 12 אַבְרֵכִים נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם? אֵין כָּאן טַקְטִיקָה, אֵין כָּאן הִגָּיוֹן בִּכְלָל.

נָכוֹן! לֹא צְרִיכִים "טַקְטִיקָה". צָרִיךְ לְהָרִיחַ אֶת הַבֹּשֶׂם, זֶה הַכֹּל! הֵם הֵרִיחוּ אֶת הַשְּׂגָחַת ה׳. מָה פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה **מַכַּבִּ״י**? זוֹ לֹא קְבוּצַת כַּדּוּרְסַל, לֹא מַשְׁקֶה אַלְכּוֹהוֹלִי וְלֹא קֶפֶת חוֹלִים, מַכַּבִּ״י זֶה רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "**מִ**י **כָ**מֹכָה **בָּ**אֵלִים **יְ**יָ" (שמות טו, יא). מִי שֶׁחָשׁ בַּה׳ וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ, יָכוֹל לָצֵאת בַּחֲבוּרָה שֶׁל 12 אִישׁ נֶגֶד הָאִמְפֶּרְיָה הַגְּדוֹלָה בָּעוֹלָם וּלְנַצֵּחַ אוֹתָם! זֶה סוֹד הַפֹּחַ שֶׁלָּהֶם, הֵם הֵרִיחוּ אֶת הַבֹּשֶׂם! הָבָה נָרִיחַ גַּם אֲנַחְנוּ!

המרוץ אחר הכסא

שָׂכָחְתִּי...

פָּרָשַׁת "מִקֵּץ" מַתְחִילָה בַּמִּלִּים (בראשית מא, א): "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חוֹלֵם". כָּל הַסִּבָּה שֶׁפַּרְעֹה חוֹלֵם חֲלוֹם הִיא מֵאֵת ה' יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ יִתְגַּלְגֵּל הַשִּׁחְרוּר שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִן הַכֶּלֶא וִימַנֶּה לְסָגָנוֹ שֶׁל פַּרְעֹה. הַזְּמַן שֶׁנִּקְצַב לְיוֹסֵף לָשֶׁבֶת בַּכֶּלֶא אָמוּר הָיָה לְהִסְתַּיֵּם בְּיוֹם הֻלַּדְתּוֹ שֶׁל פַּרְעֹה. לָכֵן, 3 יָמִים לִפְנֵי כֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵחַ אֶת שַׂר הַמַּשְׁקִים וְשַׂר הָאוֹפִים אֶל הַכֶּלֶא הֵיכָן שֶׁנִּמְצָא יוֹסֵף, וּמְסַיֵּעַ בְּיָדוֹ לִפְתֹּר לָהֶם אֶת חֲלוֹמוֹתֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ לַיְלָה פַּרְעֹה חוֹלֵם אֶת הַחֲלוֹם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה.

לְאַחַר 3 יָמִים יוֹצֵא שַׂר הַמַּשְׁקִים מִן הַכֶּלֶא וּמַגִּיעַ לַיּוֹם הַהֻלֶּדֶת שֶׁל פַּרְעֹה. פַּרְעֹה שְׁכְּבָר חָלַם אֶת הַחֲלוֹם 3 פְּעָמִים, רוֹאֶה כִּי אֶל יוֹם הֻלַּדְתּוֹ מַגִּיעִים כָּל הַמְכַשְּׁפִים, הַקּוֹסְמִים, הַשָּׂרִים וְהַחֲכָמִים, וַדַּאי מִישֶׁהוּ מֵהֶם יֵדַע אֶת פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ. הוּא מְסַפֵּר עַל חֲלוֹמוֹ, וְכֵיוָן שֶׁהַחֲלוֹם חָזַר וְנִשְׁנָה 3 פְּעָמִים סִימָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֱמֶת וּמְרַמְּזִים לוֹ שֶׁהוּא חַיָּב לַפַּעַל וּמַהֵר, וְלָכֵן הוּא מְבַקֵּשׁ מֵהֶם פִּתְרוֹן. בְּאוֹתָהּ הִזְדַּמְּנוּת הָיָה צָרִיךְ שַׂר הַמַּשְׁקִים לִקְפֹּץ וְלוֹמַר: "אֵיזֶה צָרוּף מִקְרִים! שִׁלְשׁוֹם הָיִיתִי בַּכֶּלֶא, הָיָה שָׁם נַעַר עִבְרִי שֶׁפָּתַר לִי אֶת חֲלוֹמִי, אוּלַי הוּא יִפְתֹּר גַּם לְךָ". כָּךְ הָיוּ קוֹרְאִים לְיוֹסֵף, שֶׁהָיָה פּוֹתֵר אֶת הַחֲלוֹם לְפַרְעֹה, וְהָיָה מִתְמַנֶּה לְסִגְנוֹ שֶׁל פַּרְעֹה בְּאוֹתוֹ יוֹם!

אֲבָל כֵּיוָן שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק הֶחֱזִיק כָּל הַזְּמַן בֶּאֱמוּנָתוֹ שֶׁאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, הוּא כַּעַס עַל עַצְמוֹ שֶׁבִּקֵּשׁ אֶת עֶזְרָתוֹ שֶׁל שַׂר הַמַּשְׁקִים לְאַחַר שֶׁפָּתַר לוֹ אֶת חֲלוֹמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מ, יד): "כִּי אִם זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ וְעָשִׂיתָ נָּא עִמָּדִי חָסֶד וְהִזְכַּרְתַּנִי אֶל פַּרְעֹה וְהוֹצֵאתַנִי מִן הַבַּיִת הַזֶּה", וְחָשׁ כִּי עָשָׂה הִשְׁתַּדְּלוּת יְתֵרָה שֶׁלֹּא עוֹלָה בְּקֶנֶה אֶחָד עִם אֱמוּנָתוֹ שֶׁהַכֹּל מֵה' יִתְבָּרַךְ, יָשַׁב יוֹסֵף בַּבּוֹר וְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁשַּׂר הַמַּשְׁקִים יִשְׁכַּח אוֹתוֹ! (מתוק האור בראשית, בשם יחל ומחוללו, פרק יב). עַבּוּר הַמִּלִּים "זְכַרְתַּנִי" וְ"הִזְכַּרְתַּנִי", גָּרַם הַ' יִתְבָּרַךְ שֶׁשַּׂר הַמַּשְׁקִים יִשְׁכַּח אֶת יוֹסֵף שָׁנָה עַל כָּל מִלָּה! שְׁנָתַיִם תְּמִימוֹת לְאַחַר שֶׁהָיָה כְּבָר אָמוּר לָצֵאת מִן הַכֶּלֶא! וְלָכֵן, בִּמְקוֹם שֶׁפַּרְעֹה יַחֲלֹם אֶת הַחֲלוֹם 3 יָמִים, הוּא חָלַם אוֹתוֹ 730 פְּעָמִים! שְׁנָתַיִם! וְזֶה "**מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים**" (אור החיים בראשית מא, א).

שַׂר הַמַּשְׁקִים יָצָא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, הוּא שָׁמַע אֶת הַחֲלוֹם 728 פְּעָמִים (כִּי בַּפְּעָמַיִם הָרִאשׁוֹנוֹת הוּא עוֹד הָיָה בַּכֶּלֶא), 728 בְּגִימַטְרִיָּא

זֶה מִנְיָן "תִּשְׁכַּח" ! הוּא שׁוֹמֵעַ 728 פְּעָמִים אֶת פַּרְעֹה מְסַפֵּר וּמְבַקֵּשׁ עֶזְרָה וְהוּא לֹא זוֹכֵר אֶת יוֹסֵף כִּי יוֹסֵף הִתְפַּלֵּל: "תִּשְׁכַּח ! תִּשְׁכַּח" ! כְּשֶׁהִגִּיעַ הַיּוֹם הַ-731 לַחֲלוֹם, שֶׁזֶּה שׁוּב יוֹם הֻלַּדְתּוֹ שֶׁל פַּרְעֹה, מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים, ה' יִתְבָּרַךְ פָּתַח אֶת זִכְרוֹנוֹ שֶׁל שַׂר הַמַּשְׁקִים וְהוּא פִּתְאוֹם נִזְכָּר !

מָה הוּא יֹאמַר לַמֶּלֶךְ ? "הַמֶּלֶךְ סוֹבֵל כְּבָר שְׁנָתַיִם, רַק עַכְשָׁו נִזְכַּרְתִּי" ? אֲבָל הוּא הָיָה חַיָּב לִפְתֹּחַ אֶת הַפֶּה, וְלָכֵן הוּא נִגַּשׁ בְּגִמְגּוּם וּפַחַד אֶל פַּרְעֹה (בראשית מא, ט-יב): "וַיְדַבֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת פַּרְעֹה לֵאמֹר: אֶת חֲטָאַי אֲנִי מַזְכִּיר הַיּוֹם. פַּרְעֹה קָצַף עַל עֲבָדָיו וַיִּתֵּן אוֹתִי בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים אוֹתִי וְאֵת שַׂר הָאוֹפִים. וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם בְּלַיְלָה אֶחָד אֲנִי וָהוּא אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלוֹמוֹ חָלָמְנוּ. וְשָׁם אִתָּנוּ נַעַר עִבְרִי עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים, וַנְּסַפֶּר לוֹ וַיִּפְתָּר לָנוּ אֶת חֲלוֹמוֹתֵינוּ אִישׁ כַּחֲלוֹמוֹ פָּתָר".

וּמְפָרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ אֶת דְּבָרָיו שֶׁל שַׂר הַמַּשְׁקִים[39], שֶׁכְּדֵי לְהַסְתִּיר אֶת מֶחְדָּלָיו, הוּא מְגַמֵּד אֶת חֶטְאוֹ שֶׁשָּׁתַק, כִּי פּוֹתֵר הַחֲלוֹמוֹת שֶׁלּוֹ הוּא "**נַעַר**", שׁוֹטֶה וְלֹא מִישֶׁהוּ שֶׁצָּרִיךְ לָקַחַת בְּחֶשְׁבּוֹן. "**עִבְרִי**", הוּא זָר, לֹא מִישֶׁהוּ שֶׁמֵּבִין אֶת הַשָּׂפָה שֶׁלָּנוּ. "**עֶבֶד**", כְּלוּמְנִיק חֲסַר חֲשִׁיבוּת. אוּלַי פָּתָר אֶת זֶה בְּצֵרוּף מִקְרִים? "**אִישׁ כַּחֲלוֹמוֹ פָּתָר**", כְּלוֹמַר הוּא לֹא הֵרְאָה פִּתְרוֹן יְצִירָתִי, הַחֲלוֹם הָיָה פַּחוֹת אוֹ יוֹתֵר קָשׁוּר אֵלֵינוּ וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת חָכָם כָּל כָּךְ כְּדֵי לִמְצוֹא פִּתָּרוֹן קָרוֹב לַחֲלוֹם שֶׁיִּתְבָּרֵר כְּנָכוֹן. יֵשׁ לְךָ קוֹסְמִים, מְכַשְּׁפִים, חֲכָמִים, מִי הוּא לְעַמָּתָם? אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁאֲנִי רוֹאֶה שֶׁלֹּא פָּתְרוּ לְךָ אֶת הַחֲלוֹם שְׁנָתַיִם יָמִים, אוּלַי

---

[39] וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ: "**נַעַר עִבְרִי עֶבֶד**" - אֲרוּרִים הָרְשָׁעִים, שֶׁאֵין טוֹבָתָם שְׁלֵמָה, מַזְכִּירוֹ בִּלְשׁוֹן בְּזָיוֹן. "**נַעַר**" - שׁוֹטֶה, וְאֵין רָאוּי לִגְדוֹלָה. "**עִבְרִי**" - אֲפִילּוּ לְשׁוֹנֵנוּ אֵינוֹ מַכִּיר. "**עֶבֶד**" - וְכָתוּב בְּנִימּוּסֵי מִצְרַיִם, שֶׁאֵין עֶבֶד מוֹלֵךְ וְלֹא לוֹבֵשׁ בִּגְדֵי שָׂרִים. "**אִישׁ כַּחֲלוֹמוֹ**" - לְפִי הַחֲלוֹם וְקָרוֹב לְעִנְיָנוֹ.

תְּנַסֶּה אוֹתוֹ, מָה יֵּשׁ לְךָ לְהַפְסִיד? אוּלַי יִהְיֶה לוֹ מַזָּל וְיִפְתֹּר גַּם אֶת הַחֲלוֹם שֶׁלְּךָ "בִּמְקֹרֶה".

אָמַר לוֹ פַּרְעֹה: "תַּגִּיד לִי, אַתָּה נוֹרְמָאלִי? ! אֲנִי חוֹלֵם כְּבָר 730 יוֹם עַל פָּרוֹת קַנִּיבָּלִיוֹת ! כְּבָר תָּלַשְׁתִּי אֶת כָּל הַשְּׂעָרוֹת מֵהַזָּקָן שֶׁלִּי ! עַכְשָׁו נִזְכַּרְתָּ? תּוֹךְ 5 דַּקּוֹת הַיּוֹסֵף הַזֶּה כָּאן אוֹ שֶׁאֲנִי מוֹרִיד לְכֻלָּם פֹּה אֶת הָרֹאשׁ" ! וְלָכֵן מִיַּד כָּתוּב (בראשית מא, יז): "וַיְשַׁלַּח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבוֹא אֶל פַּרְעֹה" ! הֵרִיצוּ אוֹתוֹ מֵהַבּוֹר, גִּלְּחוּ אוֹתוֹ, קִלְּחוּ אוֹתוֹ, בִּגְּדִים חֲדָשִׁים וּמְהֵר אֶל הַמֶּלֶךְ, לִפְנֵי שֶׁכֻּלָּם יִשַׁלְמוּ בִּרֹאשָׁם !

חֲלוֹם שָׁלוֹם

הַמֶּלֶךְ פַּרְעֹה הָיָה מְכַשֵּׁף גָּדוֹל וְהֶבִין בַּחֲלוֹמוֹת בְּעַצְמוֹ, רַק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הֵנִיחַ לוֹ לִפְתֹּר אֶת חֲלוֹמוֹ שֶׁלּוֹ עַצְמוֹ, בִּשְׁבִיל לְגָאוֹל אֶת יוֹסֵף. מָה שֶּׁכֵּן יָדַע פַּרְעֹה, שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּסָּה לִפְתֹּר לוֹ אֶת הַחֲלוֹם לֹא הָיָה בַּכִּוּוּן בִּכְלָל ! אִם נֹאמַר שֶׁהוּא שָׁמַע לְפָחוֹת 10 פִּתְרוֹנוֹת בְּיוֹם, חֲרֵי שֶׁבְּכָל הַשָּׁנָתַיִם שֶׁעָבְרוּ הוּא כְּבָר שָׁמַע מֵעַל לְ-7,300 פִּתְרוֹנוֹת ! וְהוּא רוֹאֶה שֶׁכֻּלָּם שְׁגוּיִים ! כֵּיצַד יָדַע זֹאת? כֵּיוָן שֶׁשְּׁנֵי דְּבָרִים הִפְרִיעוּ לוֹ בְּכָל הַפִּתְרוֹנוֹת. הָרִאשׁוֹן הָיָה שֶׁכֻּלָּם פָּתְרוּ אֶת שְׁנֵי הַחֲלוֹמוֹת בְּנִפְרָד, כְּאִלּוּ אֵין קֶשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וְהַשֵּׁנִי, שֶׁכֻּלָּם פָּתְרוּ אֶת הַחֲלוֹמוֹת בְּהֶקְשֵׁר אֲלֵיו אִישִׁית: "7 בָּנוֹת יִוָּלְדוּ לְךָ, 7 כַּלּוֹת יָמוּתוּ לְךָ... תֹּאכַל 7 מָנוֹת שׁוּאַרְמָה, תָּקִיא 7 מָנוֹת פָּלָאפֶל"... נוּ, מָה הַשְּׁטוּיּוֹת הָאֵלֶּה? מָה זֶה קָשׁוּר אֵלַי? אֲנִי מֶלֶךְ הַמּוֹלֵךְ עַל הָאִמְפֶּרְיָה הַגְּדוֹלָה בָּעוֹלָם, לֹא יָכוֹל שֶׁאֲנִי אֶחֱלֹם 730 פַּעַם אוֹתוֹ חֲלוֹם, כִּי מֵהַשָּׁמַיִם מַזְהִירִים אוֹתִי עַל דְּבָרִים קְטַנִּים

הַקְּשׁוּרִים אֲלַי יְשִׁירוּת: זֶה לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת: זֶה לֹא הֶגְיוֹנִי: חַיָּב שֶׁזֶּה יִהְיֶה קָשׁוּר לְמַשֶּׁהוּ גָּדוֹל יוֹתֵר: אֲבָל כֻּלָּם פָּתְרוּ לוֹ כָּךְ.

וְהִנֵּה מַגִּיעַ לְפָנָיו יוֹסֵף, נַעַר עֶבֶד שֶׁהָיָה מֵשֶׁלָּךְ בַּכֶּלֶא, וְעוֹד מִתְחַצֵּף אֵלָיו, כְּשֶׁפַּרְעֹה שׁוֹאֵל אוֹתוֹ אִם הוּא יוֹסֵף פּוֹתֵר הַחֲלוֹמוֹת, כַּכָּתוּב (בראשית מא, טו-טז): "וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יוֹסֵף: 'חֲלוֹם חָלַמְתִּי וּפוֹתֵר אֵין אוֹתוֹ וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עָלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לִפְתּוֹר אוֹתוֹ'. וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת פַּרְעֹה לֵאמֹר: 'בִּלְעָדָי אֱלֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה'".

- "אַתָּה פּוֹתֵר הַחֲלוֹמוֹת"?
- "לֹא, ה' יִתְבָּרַךְ פּוֹתֵר, יִרְצֶה אֲנִי אֶפְתֹּר לְךָ, לֹא יִרְצֶה לֹא אֶפְתֹּר"!

פַּרְעֹה אוֹהֵב אֶת הַבִּטָּחוֹן שֶׁל הַנַּעַר, זֶה הָיָה שׁוֹנֶה מִכָּל הַחַנְפָנִים שֶׁהִגִּיעוּ לְפָנָיו עַד עַתָּה וְהוּא מַחְלִיט לְנַסּוֹת, אוּלַי מַזָּלוֹ יִהְיֶה שׁוֹנֶה עִם הַיֶּלֶד הַזֶּה.

- "תִּשְׁמַע, יֵשׁ לִי שְׁנֵי חֲלוֹמוֹת כְּבָר שְׁנָתַיִם, בָּראשׁוֹן אֲנִי הוֹלֵךְ עַל יָד הַיְאוֹר, פִּתְאוֹם יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ 7 פָּרוֹת שְׁמֵנוֹת, בְּרִיאוּת וְיָפוֹת! אֲנִי יָשָׁר מֵחַלֵּק אוֹתָן בְּעַיִן, זֶה בָּשָׂר מִסְפָּר 8, זֶה בָּשָׂר מִסְפָּר 5, אֲנִי רוֹאֶה כְּבָר אֶת הַמַּנְגָּל... פִּתְאוֹם יוֹצְאוֹת 7 פָּרוֹת כֶּלֶן עֲצָמוֹת, וְבוֹלְעוֹת אֶת הַשְּׁמֵנוֹת וְנִשְׁאֲרוֹת עֲצָמוֹת"!
- "וּמָה הַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי"?
- "אֲנִי הוֹלֵךְ עַל יָד הַיְאוֹר, וְהִנֵּה צוֹמְחוֹת 7 שִׁבּוֹלִים יָפוֹת. אֲנִי כְּבָר רוֹאֶה אֵיךְ אֲנִי טוֹחֵן אוֹתָן, אוֹפֶה לִי פִּתּוֹת יָפוֹת עֲבוּר הַבָּשָׂר עַל הָאֵשׁ, וּפִתְאוֹם יוֹצְאוֹת 7 שִׁבּוֹלִים רָעוֹת וְבוֹלְעוֹת אוֹתָן, וְנִשְׁאָרוֹת רָעוֹת. מָה זֶה אָמוּר לְהַבִּיעַ"?!
- "קֹדֶם כָּל שְׁנֵי הַחֲלוֹמוֹת הֵן בְּעֶצֶם אוֹתוֹ חֲלוֹם".

בְּאוֹתוֹ רֶגַע נֶעֱתְקָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל פַּרְעֹה. זֶה אֲמִתִּי: יוֹסֵף כֵּוַן לְמָה שֶׁהִפְרִיעַ לוֹ שְׁנָתַיִם. הוּא דּוֹחֵק בְּיוֹסֵף לְהַמְשִׁיךְ.

- ״נוּ, נוּ..., תַּמְשִׁיךְ״.
- ״זֶה גַּם לֹא קָשׁוּר אֵלַיִךְ אִישִׁית, זֶה חֲלוֹם שֶׁקָּשׁוּר לְכָל מִצְרַיִם״.
- ״אוֹהוֹ, יָפָה, יָפָה, תַּמְשִׁיךְ, תַּמְשִׁיךְ״...
- ״תִּשְׁמַע, יִהְיוּ כָּאן 7 שָׁנִים שֶׁל שֶׂפַע! כֻּלָּם יִרְצוּ שְׁתֵּי מְכוֹנִיּוֹת, אַרְבָּעָה פֶּלֶאפוֹנִים, פְּלַאזְמָה בְּכָל חֶדֶר. חֲפִשׂוֹת בִּמְלוֹנוֹת חֲמִשָּׁה כּוֹכָבִים עִם בְּרֵכָה אוֹלִימְפִּית. וְאַחֲרֵי זֶה... 7 שָׁנִים שֶׁל מִתּוּן! אִינְפְּלַצְיָה! רָעָב! לֹא יִהְיֶה מָה לֶאֱכוֹל, מָה לִשְׂתּוֹת! יִהְיוּ כָּאן הַפְגָּנוֹת, מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים יֵצְאוּ לִרְחוֹבוֹת שֶׁל מִצְרַיִם! יִהְיֶה מַצָּב כָּל כָּךְ קָשֶׁה, עַד שֶׁאַף אֶחָד לֹא יִזְכֹּר אֶת הַ-7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת מֵרֹב הַקֹּשִׁי״!

כַּאֲשֶׁר יֵשׁ יָמִים קָשִׁים, הָאָדָם מִתְנַחֵם מְעַט כְּשֶׁזּוֹכֵר אֶת הַיָּמִים הַטּוֹבִים שֶׁהָיוּ לוֹ בֶּעָבָר, הוּא רוֹאֶה כֵּיצַד הָעוֹלָם גַּלְגַּל, מְמֵילָא יִתְכֵּן וְיִתְגַּלְגֵּל בַּחֲזָרָה לְטוֹבָה. ״הָיָה לִי פַּעַם טוֹב, יִהְיֶה עוֹד פַּעַם טוֹב״. אֲבָל יוֹסֵף סִפֵּר עַל רָעָב כָּל כָּךְ קָשֶׁה שֶׁלֹּא יִזָּכְרוּ בִּכְלָל אֶת הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא, כא): ״וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה״!

וְאָז יוֹסֵף מִתְנַדֵּב לָתֵת עֵצָה, כַּכָּתוּב (שם, כג): ״וְעַתָּה יֵרֶא פַּרְעֹה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם וִישִׁיתֵהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם״. מִי בִּקֵּשׁ מִיּוֹסֵף עֵצָה? עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ, אֶפְשָׁר לוֹמַר כִּי פַּרְעֹה בִּקֵּשׁ, שֶׁכֵּן אֶת הַמִּלָּה ״וְעַתָּה״ כִּבְיָכוֹל אָמַר פַּרְעֹה, כְּלוֹמַר:

- ״וְעַתָּה״?
- ״יֵרֶא פַּרְעֹה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם וִישִׁיתֵהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם״.

פַּרְעֹה אוֹמֵר אִם יֵשׁ לוֹ פִּתָּרוֹן לַחֲלוֹם אוּלַי יֵשׁ לוֹ פִּתָּרוֹן לַבְּעָיָה בַּמְּצִיאוּת, וְיוֹסֵף מַצִּיעַ לוֹ לָקַחַת אִישׁ חָכָם וּמֵנֶּה אוֹתוֹ אַחֲרַאי עַל הָאוֹצָרוֹת. הוּא יְסַפֵּק לְאֻזְרָחִים בְּמֶשֶׁךְ 7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת רַק מָה שֶׁצָּרִיךְ כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם. אָדָם לֹא צָרִיךְ 4

פְּלַאזְמוֹת! קְצָת אֹכֶל לֶאֱכוֹל, קְצָת שְׁתִיָּה לִשְׁתּוֹת, מַסְפִּיק! כָּל הַשְּׁאָר יִדְחֲפוּ לְמַחְסָנִים. כְּשֶׁיִּגְמְרוּ 7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת, וְכָל הַמְּדִינוֹת מִסָּבִיב יִגְוָעוּ מֵרָעָב, לְמִצְרַיִם יִהְיֶה אֹכֶל.

פַּרְעֹה כָּל כָּךְ הִתְלַהֵב מֵהַפִּתָּרוֹן שֶׁהוּא מְנָה אֶת יוֹסֵף לִסְגָנוֹ, וּבְעֶצֶם לְמֶלֶךְ בַּפֹּעַל, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ (בראשית מא, מ): "אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ", בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת אַתָּה תִּהְיֶה הַשַּׁלִּיט בַּפֹּעַל, אֲנִי אַחְזִיק רַק בַּכִּסֵּא, בַּתֹּאַר "מֶלֶךְ". אֲנִי אֶהְיֶה "נָשִׂיא", אַתָּה תִּהְיֶה "רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה". אַתָּה אַחֲרַאי עַל הָאַרְנוֹנָה וְהַמִּסִּים, אֲנִי לוֹחֵץ יָדַיִם לִנְשִׂיאֵי עוֹלָם וְאוֹכֵל סְטֵיקִים. אַתָּה תְּנַהֵל אֶת הַמְּדִינָה בַּפֹּעַל"!

עַל מָה וְלָמָּה? עַל שֶׁפָּתַר לוֹ אֶת הַחֲלוֹמוֹת? מְדֻבָּר בְּעֶבֶד! שֶׁיֹּאמַר תּוֹדָה שֶׁלֹּא הוֹרְגִים אוֹתוֹ. תֵּן לוֹ אֵיזֶה בָּיִת יָפֶה וּמַשְׂכֹּרֶת נָחְמָדָה. מָה אַתָּה מְפַנֶּה לוֹ אֶת הַכִּסֵּא שֶׁלְּךָ בַּפֹּעַל? וּמָה הַמֶּסֶר אֵלֵינוּ בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ מִכָּל הַסִּפּוּר הַזֶּה? אָז בּוֹאוּ נִתְחַקֵּה שׁוּב אַחַר כָּל הַסִּפּוּר, עַל דֶּרֶךְ הַדְּרָשׁ.

חֲלוֹמוֹת שָׁוְא יְדַבֵּרוּ

בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית מְסֻפָּר עַל חַוָּה שֶׁיָּלְדָה לְאָדָם שְׁנֵי יְלָדִים אֶת קַיִן וְהֶבֶל, עִם הֶבְדֵּל אֶחָד בַּתֹּאוּר (בראשית ד, א-ב): "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ **וַתַּהַר** וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. **וַתֹּסֶף** לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הֶבֶל רוֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עוֹבֵד אֲדָמָה".

בְּלֵדַת קַיִן כָּתוּב: "וַתַּהַר וַתֵּלֶד", וְאִלּוּ בְּלֵדַת הָבֶל כָּתוּב: "וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת", מִבְּלִי שֶׁכָּתוּב: "וַתַּהַר". לְהֵיכָן הַהֵרָיוֹן נֶעְלָם? כָּתוּב בַּגְּמָרָא (נדה לא.): תָּנוּ רַבָּנָן שְׁלֹשָׁה שֶׁתָּפִין יֵשׁ בָּאָדָם: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָבִיו וְאִמּוֹ. אָבִיו מַזְרִיעַ הַלֹּבֶן

שֶׁמְּמֶנּוּ עֲצָמוֹת וְגִידִים, וּמֹחַ שֶׁבְּרֹאשׁוֹ וְלֹבֶן שֶׁבָּעַיִן. אִמּוֹ מַזְרַעַת אָדֹם שֶׁמְּמֶנּוּ עוֹר וּבָשָׂר, וּשְׂעָרוֹת וְצִפָּרְנַיִם וְשָׁחוֹר שֶׁבָּעַיִן. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ וּנְשָׁמָה וּקְלָסְתֵּר פָּנִים וּרְאִיַּת הָעַיִן וּשְׁמִיעַת הָאָזֶן וְדִבּוּר הַפֶּה וְהִלּוּךְ רַגְלַיִם וּבִינָה וְהַשְׂכֵּל. וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל חֶלְקוֹ, וְחֵלֶק אָבִיו וְאִמּוֹ מֻנִּיחַ לִפְנֵיהֶם.

הָאַבָּא וְהָאִמָּא יוֹצְרִים אֶת הַגּוּף, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹסִיף אֶת הַנְּשָׁמָה. "קַיִן" זֶה הַגּוּף 'עוֹבֵד אֲדָמָה', הוּא בָּא מִן הָאֲדָמָה, וְאוֹתוֹ נוֹשֵׂאת הָאִשָּׁה בְּגוּפָהּ וְלָכֵן כָּתוּב: "וַתַּהַר". "הֶבֶל" הוּא הַנְּשָׁמָה (פְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים 'הֶבֶל רוּחַ'), וְלָכֵן כָּתוּב עָלָיו "וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת", הַנְּשָׁמָה הִיא תּוֹסֶפֶת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַגּוּף הַנּוֹלָד.

אִם כֵּן, "יוֹסֵף" מְסַמֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה, "הַתּוֹסֶפֶת" שֶׁה' נוֹתֵן לְגוּף הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. סִפּוּר יוֹסֵף וּפַרְעֹה הוּא הַמִּלְחָמָה שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁלָּנוּ בְּיֵצֶר הָרַע. הַנְּשָׁמָה מַגִּיעָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד. עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד יֵשׁ 4 פַּרְצוּפִים (חגיגה יג:): הַפַּרְצוּף הָרִאשׁוֹן הוּא פַּרְצוּף שֶׁל אַרְיֵה, שֶׁהוּא מֶלֶךְ הַחַיּוֹת. הַפַּרְצוּף הַשֵּׁנִי הוּא שֶׁל הַשּׁוֹר שֶׁהוּא מֶלֶךְ הַבְּהֵמוֹת. הַשְּׁלִישִׁי הוּא שֶׁל הַנֶּשֶׁר שֶׁהוּא מֶלֶךְ הָעוֹפוֹת. וְהָרְבִיעִי הוּא שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא מוֹלֵךְ עַל כָּל הַבְּרִיאָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. אֵלֶּה הַפַּרְצוּפִים הָרְאוּיִם לִהְיוֹת חֲרוּטִים עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, לָכֵן הוּא "יוֹשֵׁב" עַל כִּסֵּא בּוֹ חֲרוּטוֹת דְּמוּיוֹת כָּל הַמְּלָכִים. אַחֲרֵי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בְּחֵטְא עֵגֶל הַזָּהָב, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "אֲנִי לֹא רוֹצֶה יוֹתֵר אֶת הַפַּרְצוּף שֶׁל הַשּׁוֹר", וְהוּא הֶחְלִיף אוֹתוֹ בְּפַרְצוּף שֶׁל תִּינוֹק.

מִי הָיָה הָאָדָם שֶׁדִּיּוֹקְנוֹ הָיָה עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד? יַעֲקֹב אָבִינוּ. כָּתוּב בְּפָרָשַׁת "וַיֵּצֵא" (בראשית כט, יב): "וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ". מַדּוּעַ הַמַּלְאָכִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּסֻּלָּם? כּוֹתֵב תַּרְגּוּם יוֹנָתָן[40] שֶׁהַמַּלְאָכִים עָלוּ בַּסֻּלָּם לַשָּׁמַיִם וְרָאוּ אֶת דְּמוּת הָאָדָם עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, יָרְדוּ לְמָטָּה וְרָאוּ אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלוּ לְמַעְלָה לִרְאוֹת הַאִם זוֹ אוֹתָהּ דְּמוּת שֶׁחָקוּקָה עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, הֵם לֹא מַאֲמִינִים כִּי הַדְּמוּת הַחָקוּקָה עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד הִיא אִישׁ אֲמִתִּי שֶׁחַי בָּעוֹלָם הַזֶּה... אָדָם בָּשָׂר וְדָם, יְלוּד אִשָּׁה, שֶׁהַיּוֹם חַי וּמָחָר בַּקֶּבֶר, וְהוּא חָקוּק עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!

רַק שֶׁנִּבִּין מִי הָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ, עוֹד בְּחַיָּיו זָכָה לְהֵחָקֵק עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד! לָכֵן נִשְׁמַת הָאָדָם שֶׁחָצוּבָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד הִיא בָּאָה מִתַּחַת פָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, וְשַׁיֶּכֶת לְ"בֵּית יַעֲקֹב". מֵהֵיכָן יוֹסֵף הַגִּיעַ? מִ"בֵּית יַעֲקֹב". שֶׁנֶּאֱמַר (שם לז, ב): "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף", שֶׁיּוֹסֵף עָבַר מָה שֶׁעָבַר אָבִיו, מִמֶּנּוּ יָצָא, וְכֵן הַנְּשָׁמָה "יוֹסֵף" בָּאָה "מִבֵּית יַעֲקֹב", כְּלוֹמַר מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

אָז הַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לְתוֹךְ הָעוֹלָם שֶׁלָּנוּ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בּוֹר. בַּהַתְחָלָה יֵשׁ חֹשֶׁךְ, הַתִּינוֹק הַנִּמְצָא בְּרֶחֶם אִמּוֹ וַיּוֹצֵא אֶל הָעוֹלָם לְלֹא דַּעַת. הַדַּעַת מִצְטָרֶפֶת רַק שְׁנָתַיִם שָׁלוֹשׁ אַחֲרֵי. רַק אַחֲרֵי שֶׁהוּא מַתְחִיל לְדַבֵּר, מַתְחִיל לְבָרֵךְ, מִי שֶׁשּׁוֹלֵחַ אֶת הַיֶּלֶד

---

40 לְשׁוֹן תַּרְגּוּם: וְאָמְרִין אִיתּוּן חָמוֹן יַעֲקֹב חֲסִידָא דְּאִיקּוֹנִין דִּי לֵיהּ קְבִיעָא בְּכוּרְסֵי יְקָרָא דַּהֲוַיְתּוּן מִתְחַמְּדִין לְמֶחֱמֵי יְתֵיהּ בְּכֵן שְׁאַר מַלְאָכַיָּא קַדִּישַׁיָּא דַיָּיֵי נַחֲתִין לְמִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ.

שֶׁלּוֹ לְתַלְמוּד תּוֹרָה, לְגַן חֲרֵדִי, אָז בְּגִיל 3 הוּא כְּבָר יוֹדֵעַ קְצָת קְרֹא וּכְתֹב, שָׁם מַתְחִילָה הַדַּעַת.

כְּשֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ נוֹלָד, אִמּוֹ הֶחְבִּיאָה אוֹתוֹ בַּמְּעָרָה מִפְּנֵי נִמְרוֹד הָרָשָׁע שֶׁרָצָה לְהָרְגוֹ. הוּא לֹא גָּדַל עַל יְדֵי אִמָּא, אֶלָּא יְשִׁירוֹת עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. ה׳ יִתְבָּרַךְ בָּרָא לוֹ שְׁנֵי סְלָעִים בַּמְּעָרָה, אֶחָד מוֹצִיא דֶּבֶשׁ וְאֶחָד מוֹצִיא מַיִם, מִזֶּה אָכַל וְשָׁתָה וְהִתְקַיֵּם 3 שָׁנִים. בְּגִיל 3 הוּא יוֹצֵא מֵהַמְּעָרָה. אַבְרָהָם לֹא רָאָה בְּחַיָּיו כְּלוּם, אֲפִילוּ לֹא שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ, לֹא עֵצִים וּפְרָחִים, כְּלוּם... הוּא יוֹצֵא עִם דַּעַת וּפִתְאוֹם הוּא רוֹאֶה שֶׁמֶשׁ, הוּא רוֹאֶה יָרֵחַ... הוּא שׁוֹאֵל שְׁאֵלוֹת!

אֲנַחְנוּ, לְעֵמַת אַבְרָהָם אָבִינוּ, מַכִּירִים אֶת הָעוֹלָם מִגִּיל אֶפֶס. וְכֵיוָן שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִים דַּעַת רַק בְּגִיל 3, אָז עַד גִּיל 3 רָאִינוּ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ מֵעַל לְאֶלֶף פַּעַם, אָז אָנוּ לֹא שׁוֹאֲלִים "מָה זֶה"? הִתְרַגַּלְנוּ, יֵשׁ מְנוֹרָה גְּדוֹלָה בַּשָּׁמַיִם, מְעַנְיֵן אוֹתָנוּ מִי יָצָר אוֹתָהּ?

וְזוֹ כַּוָּנַת הַכָּתוּב (בראשית ד, ז): "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ", מִיַּד כְּשֶׁהַתִּינוֹק יוֹצֵא מִפֶּתַח רֶחֶם אִמּוֹ, הַיֵּצֶר מִתְנַפֵּל אֲלָיו וְחוֹטֵף אוֹתוֹ לִזְרוֹעוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (שם מא, יד): "וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר". פַּרְעֹה, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרַע, מוֹצִיא אֶת הַנְּשָׁמָה מִן הַבּוֹר וְיָשָׁר מַכְנִיס אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַשֶּׁקֶר שֶׁבִּשְׁלִיטָתוֹ, הַנִּקְרָא "חֲלוֹם". הוּא מַצִּיעַ לָנוּ חֲלוֹם! כְּשֶׁאָנוּ נוֹלָדִים אָנוּ לֹא יוֹדְעִים כְּלוּם, אָנוּ נוֹלָדִים לְתוֹךְ הַחֲלוֹם, כִּי הוֹצִיאוּ אוֹתָנוּ מִתּוֹךְ הַבּוֹר יְשִׁירוֹת לְתוֹךְ הַחֲלוֹם, עוֹלָם הַשֶּׁקֶר.

וּמָה הַחֲלוֹם? 7 פָּרוֹת. מָה הַפֵּרוּשׁ שֶׁל 7 פָּרוֹת? כְּנֶגֶד 70 שָׁנָה שֶׁאָדָם חַי בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צ, י): "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה". יֵצֶר הָרַע מַצִּיעַ

לָנוּ 70 שָׁנָה בָּהֶן נִחְיֶה כִּבְהֵמָה. הַבְּהֵמָה חַיָּה בְּלִי דְאָגוֹת, בְּלִי חֶשְׁבּוֹנוֹת, הִיא לֹא נֶאֱמֶנֶת לְאַף אֶחָד. אֵין לָהּ בָּעַל, אֵין לָהּ יְלָדִים, אֵין לָהּ מַשְׁכַּנְתָּא, אוֹכֶלֶת הֵיכָן שֶׁהִיא רוֹצָה, שׁוֹתֶה הֵיכָן שֶׁהִיא רוֹצָה, הוֹלֶכֶת עִם מִי שֶׁהִיא רוֹצֶה, חַיִּים נֶהְדָּרִים וְחַסְרֵי דְאָגָה! לֹא רוֹצֶה לִחְיוֹת 70 שָׁנָה כָּאֵלֶּה?

יֵשׁ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁמְּאַמְּצִים אֶת הַחֲלוֹם הַזֶּה. אֲנִי רוֹאֶה הַרְבֵּה אֲנָשִׁים אוֹכְלִים בְּדוּכָן פָּלָאפֶל בַּעֲמִידָה כְּמוֹ סוּס. אֲנִי לֹא מְדַבֵּר עַל נְטִילַת יָדַיִם וּבְרָכוֹת בִּכְלָל, לְפָחוֹת שֶׁיִּשֵּׁב וְיֹאכַל כְּמוֹ בֶּן אָדָם, שֵׁב תֹּאכַל! לֹא, אוֹכֵל בַּעֲמִידָה כְּמוֹ בְּהֵמָה! בְּהֵמָה עַל אַרְבַּע, בְּהֵמָה עַל שְׁתַּיִם.

כָּתוּב בַּגְּמָרָא (סוטה יד.): כִּי אִשָּׁה סוֹטָה שֶׁבַּעֲלָהּ חָשַׁד בָּהּ וְקִנֵּא לָהּ בְּעֵדִים שֶׁלֹּא תִּסְתַּתֵּר עִם אָדָם מְסֻיָּם וְהִיא עָבְרָה עַל דְּבָרָיו, חֲרֵי הִיא אֲסוּרָה עָלָיו עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר אִם עָשְׂתָה עֲבֵרָה עִם אוֹתוֹ אָדָם. וְאֵיךְ הָיוּ מְבָרְרִים? הָיוּ לוֹקְחִים אוֹתָהּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּמַשְׁקִים אוֹתָהּ בְּ"מֵי סוֹטָה". אִם הִיא סָטְתָה הָיְתָה מֻתָּה מִן הַמַּיִם, וְאִם לֹא סָטְתָה אָז זָכְתָה לְוָלָד מְשֻׁפָּר.

בְּמִסְגֶּרֶת הָעֲלָיָה לַמִּקְדָּשׁ הִיא צְרִיכָה לְהָבִיא מִנְחַת סוֹטָה. הַמִּנְחָה שֶׁלָּהּ הָיְתָה מִשְׁעוֹרִים. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא, וַהֲרֵי כָּל הַמְּנָחוֹת הֵן מֵחִטִּין, מַדּוּעַ שֶׁל הַסּוֹטָה הוּא מִשְּׁעוֹרִין? זֶה אֹכֶל שֶׁל סוּס, וְעוֹנָה הַגְּמָרָא כְּשֵׁם שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה כָּךְ קָרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה. וּמָה מַעֲשֶׂה הַבְּהֵמָה שֶׁעָשְׂתָה? הָלְכָה עִם מִישֶׁהוּ שֶׁאֵינוֹ בֶּן זוּגָהּ. בְּהֵמָה אֵינָהּ חַיָּה חַיֵּי מִשְׁפָּחָה כְּמוֹ אָדָם, לֹא רָאִיתִי סוּס מַצִּיג לַאֲנָשִׁים אֶת הַסּוּסָה לְיָדוֹ "תַּכִּירוּ, זוֹ אִשְׁתִּי וּוינְדִי". אֵין לָהֶן קִרְבָה, קֶשֶׁר, אֵין לָהֶן כְּלוּם, "אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת" (ישעיה כב, יד), אֶלָּה חַיֶּיהָ שֶׁל בְּהֵמָה. אֲבָל אֲנַחְנוּ בְּנֵי אָדָם.

פַּרְעֹה, הוּא יֵצֶר הָרַע, אוֹמֵר לְאָדָם: "תִּחְיֶה כְּמוֹ בְּהֵמָה, תֶּהֱנֶה, 7′ פָּרוֹת′, 70 שָׁנָה תֹּאכַל וְתִשְׂתֶּה בְּלִי חֶשְׁבּוֹן, אָכוֹל וְשָׂתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת'".

עוֹנָה יוֹסֵף לְפַרְעֹה (עוֹנָה הַנְּשָׁמָה לְיֵצֶר הָרַע): "בּוֹא אֲנִי אוֹמָר לְךָ מָה הַפִּתְרוֹן שֶׁל חֲלוֹמְךָ, בּוֹא אֲנִי אַגִּיד לְךָ מָה יוֹצֵא מֵהַשֶּׁקֶר הַזֶּה. כִּי אַחֲרֵי 7′ הַפָּרוֹת הַטּוֹבוֹת′, בָּאוֹת 7′ הַפָּרוֹת הָרָעוֹת′ 7 מְדוֹרֵי גֵּיהִנֹּם! וְיוֹדְעִים מָה הַגֵּיהִנֹּם שֶׁלּוֹ? לֹא יִשְׂרְפוּ אוֹתוֹ, וְלֹא יְבַשְּׁלוּ אוֹתוֹ, וְלֹא יְטַגְּנוּ אוֹתוֹ - אֶלָּא יִפְתְּחוּ לוֹ אֶת הַשְּׁעָרִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וַיַּדְבִּיקוּ אֶת הַפַּרְצוּף שֶׁלּוֹ לַשְּׁמָשָׁה וְיֹאמְרוּ לוֹ: "אַתָּה רוֹאֶה? אֶת זֶה יְכֹלֶת לְהַרְוִיחַ! וְאֵין לְךָ מִזֶּה כְּלוּם"!

וְהוּא נִשְׁאַר בַּחוּץ, הַפַּרְצוּף מָרוּחַ עַל הַשְּׁמָשָׁה, זֶה גֵּיהִנֹּם! וְהוּא כָּל כָּךְ יִתְאַוֶּה לְהִכָּנֵס בִּפְנִים, אַךְ הוּא לֹא יוּכַל! וְהַצַּעַר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ, הוּא לֹא יִזְכּוֹר אֶת כָּל הַ-70 שָׁנָה שֶׁהָיָה פֹּה, שֶׁאָכַל וְשָׁתָה וְנֶהֱנָה. כִּי זֶה כְּלוּם לְעֻמַּת שְׁנִיָּה אַחַת שֶׁל הֲנָאָה שֶׁהוּא יִרְאֶה מֵעֵבֶר לַשְּׁמָשָׁה וְלֹא יוּכַל לָגַעַת! שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ חַז"ל (אבות ד, יז): "וְיָפָה שָׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרַת רוּחַ בָּעוֹלָם הַבָּא, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה". וְהוּא פִּסְפֵּס אֶת זֶה! זֶה הַגֵּיהִנֹּם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת! זֶה הַ-7 הַפָּרוֹת הָרָעוֹת! וְהַ-70 שָׁנָה שֶׁחָגַגְתָּ פֹּה? "**וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה**"! וְהָאָדָם מָרוּחַ שָׁם עַל הַשְּׁמָשָׁה וּבוֹכֶה: "בִּשְׁבִיל מָה מָכַרְתִּי אֶת כָּל זֶה? בִּשְׁבִיל מָנָה פָּלָאפֶל? אֲנִי לֹא נוֹרְמָאלִי"!

הַבָּא בַּתּוֹר בְּבַקָּשָׁה

וְאִם "פַּרְעֹה" רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵסֶק עִם אֲנָשִׁים קְצָת יוֹתֵר נוֹרְמָאלִיִּים, עוֹמֵד מוּלוֹ אָדָם שֶׁאֵינוֹ טִיפּוּס שֶׁל מוֹעֲדוֹנִים וּמִסְעָדוֹת פְּאֵר, אֶלָּא מִתְחַתֵּן בְּגִיל צָעִיר, מֵקִים בָּיִת, מְיַשֵּׁב, יֵשׁ

לוֹ פַּרְנָסָה, אָדָם יַצִּיב, נוֹרְמָאלִי, אוֹכֵל בִּישִׁיבָה עִם סַכִּין וּמַזְלֵג, הַכֹּל בְּסֵדֶר ! אֵיךְ אֲנִי תּוֹפֵס אֶחָד כָּזֶה ? אֲנִי אַצִּיעַ לוֹ חֲלוֹם אַחֵר.

מָה זֶה שִׁבּוֹלִים ? קֶמַח ! קֶמַח זֶה כֶּסֶף ! וְאָמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ (אבות ג, יז) : "אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה". אַתָּה תַּעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, אַתָּה יֵשׁ לְךָ רֹאשׁ טוֹב עַל הַכְּתֵפַיִם, לֹא רוֹצֶה לִחְיוֹת כְּמוֹ בְּהֵמָה. אֲבָל אַתָּה יוֹדֵעַ מָה, צָרִיךְ לֶאֱכוֹל כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם, לְךָ תַּעֲבֹד קְצָת, תַּרְוִיחַ אֶלֶף אֲלָפִים שָׁלוֹשׁ... חָמֵשׁ, עֶשֶׂר, חֲמִשִּׁים... (זֶה אַף פַּעַם לֹא נִגְמָר), שְׁמוֹר לַיְלָדִים, לַנְּכָדִים, מִסְכָּנִים אֵין לָהֶם מָה לֶאֱכוֹל. יֵשׁ אֲנָשִׁים עוֹבְדִים מִסְכָּנִים, בְּקִשְׁי יֵשׁ לְכָל יֶלֶד לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ עִיר, צָרִיךְ לַעֲבֹד ! מִצַּאת הַחַמָּה עַד צֵאת הַנְּשָׁמָה ! כֶּסֶף ! כֶּסֶף ! כֶּסֶף ! 7 שִׁבּוֹלִים טוֹבוֹת...

עוֹנֶה לוֹ יוֹסֵף (אוֹמֶרֶת הַנְּשָׁמָה) : "זֶה אוֹתוֹ חֲלוֹם ! אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאֲנִי פְּרַאייֶר ? אִם אֲנִי לֹא חַי כְּמוֹ בְּהֵמָה, תִּתְפֹּס אוֹתִי בְּתַאֲוַת מָמוֹן ? גַּם כָּאן יֵשׁ 7 שִׁבּוֹלִים רָעוֹת', גַּם כָּאן הַבָּחוּר הַנָּחְמָד שֶׁיֵּלֵךְ אַחֲרֵי הַכֶּסֶף, יִקְחוּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה וַיְדַבִּיקוּ אוֹתוֹ לַשְּׁמָשָׁה. וְגַם הוּא יִרְאֶה וְיֹאכַל אֶת הַלֵּב. לֹא רוֹצֶה" !

אוֹמֵר פַּרְעֹה : "וְעַתָּה ? נוּ, נוּ, אָז מָה אַתָּה מַצִּיעַ ? מָה אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא בֶּאֱמֶת ?" וְהַתְּשׁוּבָה הָאֲמִתִּית : "יֵרֶא פַּרְעֹה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם וִישִׁיתֵהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם". אָדָם חָכָם יְמַלֵּא אֶת הָאוֹצָרוֹת שֶׁלּוֹ בְּ'7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת', בְּ-70 הַשָּׁנָה שֶׁהוּא חַי. הוּא יֹאכַל וְיִשְׂתֶּה וְיִשַּׂן, וְהוּא יִתְחַתֵּן וְיָקִים בַּיִת כִּי צָרִיךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֶה שֶׁכָּל חַיֵּי הָאָדָם יִהְיוּ בְּסִגּוּפִים, וְשֶׁיִּלְמְדוּ תּוֹרָה בְּלִי לֶאֱכוֹל וּבְלִי לִשְׁתּוֹת וּבְלִי לִישׁוֹן. זֶה רַק מַלְאַךְ יָכוֹל, וּמַלְאָכִים יֵשׁ לוֹ כְּבָר לְמַעְלָה מַסְפִּיק. מִלְיָארְדִים שֶׁל מַלְאָכִים יֵשׁ לוֹ !

"אֲנִי לֹא מְחַפֵּשׂ מַלְאָךְ ! אֲנִי מְחַפֵּשׂ אָדָם עִם נְפִילוֹת ! הָאָדָם שֶׁהוּא רָעֵב, שֶׁהוּא צָמֵא, שֶׁהוּא עָיֵף, שֶׁהוּא חוֹלֶה, וַאֲפִילוּ כָּךְ הוּא עוֹבֵד אוֹתִי ! זֶה יוֹתֵר מִמַּלְאָךְ ! זוֹ לֹא חָכְמָה לְאָדָם שֶׁאֵין לוֹ דְּאָגוֹת שֶׁיַּעֲבֹד אוֹתִי, אֲנִי רוֹצֶה אֶחָד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ ! שֶׁהוּא עוֹבֵד אוֹתִי הַרְבֵּה פַּחוֹת מֵהַמַּלְאָךְ בְּהֶסְפֵּק וּבְצוּרָה, אַךְ זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר בִּשְׁבִילִי".

אָז אֲנִי אוֹכַל וְאֶשְׁתֶּה מָה שֶׁצָּרִיךְ בְּ־7 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת', כְּלוֹמַר בַּ־70 הַשָּׁנָה שֶׁאֲנִי כָּאן. אֲנִי לֹא צָרִיךְ 4 פְּלַאזְמוֹת עַל הַקִּיר וּמָנָה שׁוּאַרְמָה כָּל יוֹם. אֲנִי צָרִיךְ מְעַט כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם. הִתְקַיַּמְתִּי? בְּכָל שְׁאָר הַזְּמַן הַכֹּחַ וְהַמַּשְׁאַבִּים, אֲמַלֵּא אֶת הָאוֹצָרוֹת שֶׁלִּי בְּמִצְווֹת, בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, בִּתְפִלּוֹת וּבְקַדִּישִׁים, בְּשָׁעוּרֵי תּוֹרָה !

וְאָז, כְּשֶׁיִּגְמְרוּ 7' הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת', שֶׁיִּגְמְרוּ הַ־70 שָׁנָה שֶׁלִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהִנֵּה מַעֲלִים אוֹתִי לְמַעְלָה, וַאֲנִי רוֹאֶה אֶת הֶחָבֵר שֶׁלִּי שֶׁקִּנְאתִי בּוֹ, שֶׁחַי 70 שָׁנָה כִּבְהֵמָה, וְאָכַל מָה שֶׁהוּא רָצָה, וְשָׁתָה מָה שֶׁהוּא רָצָה, וְיָצָא עִם מִי שֶׁהוּא רָצָה... וְהוּא מֻדְבָּק לַשְּׁמָשָׁה מִצַּד יָמִין ! וְהִנֵּה אֲנִי מִסְתַּכֵּל לִשְׂמֹאלִי, וְזֶה הֶחָבֵר שֶׁלִּי שֶׁהָיוּ לוֹ 4 מְכוֹנִיּוֹת, וּ־8 פֶּלֶאפוֹנִים, וְ־10 מְחַשְּׁבִים, וְקִנֵּאתִי בּוֹ, וְהוּא מֻדְבָּק לַשְּׁמָשָׁה מִצַּד שְׂמֹאל ! וַאֲנִי ? מַכְנִיסִים אוֹתִי פְּנִימָה ! פּוֹתְחִים לִי אֶת הַשְּׁעָרִים ! וְהָעֵינַיִם שֶׁלָּהֶם יוֹצְאוֹת מִמְּקוֹמָן מִקִּנְאָה !

יֵשׁ פָּארְקִים שֶׁל מִשְׂחֲקֵי יְלָדִים עִם מִתְקָנִים רַבִּים. אָדָם קוֹנֶה בַּכְּנִיסָה "כֶּסֶף" שֶׁל הַמָּקוֹם, וְעִם הַשְּׁטָרוֹת הַלָּלוּ הוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל הַמִּתְקָנִים. "לַמִּתְקָנִים" שֶׁל גַּן עֵדֶן מְשַׁלְּמִים בְּמִצְווֹת. וַאֲנִי הֵבֵאתִי הַרְבֵּה מִצְווֹת ! מִלֵּאתִי אֶת הַמַּחְסָנִים בָּהֶן ! יֵשׁ לִי מָה לֶּאֱכוֹל בְּ־7 הַשָּׁנִים הָרָעוֹת' !

עוֹנֶה פַּרְעֹה "חָכָם אַתָּה! זוֹ בְּדִיּוּק הָאֱמֶת!". לָכֵן פַּרְעֹה קָרָא לְיוֹסֵף: "**צָפְנַת פַּעְנֵחַ**" (בראשית מא, מה). "פִּעַנַּחְתָּ אֶת הַצֹּפֶן! הֵבַנְתָּ אֶת כָּל הַתַּרְגִּיל שֶׁלִּי! לְהָסִית אוֹתָךְ לְבַזְבֵּז אֶת הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת מִבְּלִי לַחֲשֹׁב עַל הַשָּׁנִים הָרָעוֹת! כְּדֵי שֶׁלְּשָׁם תַּגִּיעַ רָעֵב! וְלָכֵן, כֵּיוָן שֶׁעָלִיתָ עָלַי, **רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמְּךָ**", פֵּרוּשׁ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלִּי עוֹלָה חֲזָרָה לְהֵיכָן שֶׁהִיא בָּאָה מִשָּׁם, מִתַּחַת לְכִסֵּא הַכָּבוֹד! אָז: "רַק כִּסֵּא הַכָּבוֹד אֶגְדַּל מִמְּךָ", אַתָּה חוֹזֵר בְּדִיּוּק לְהֵיכָן שֶׁבָּאתָ, שָׁלֵם וּמֻשְׁלָם!

הָיוּ נְפִילוֹת, פְּעָמִים שֶׁאָכַלְתִּי יוֹתֵר מִדַּי, פְּעָמִים שֶׁנִּרְדַּמְתִּי יוֹתֵר מִדַּי... מְצֻיָּן! זוֹ כָּל הַנְּקֻדָּה! מַלְאָכִים יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה, הוּא רוֹצֶה אֶת הָאָדָם הֶעָיֵף, הָרָעֵב, וְהַמֻּתָּשׁ מֵהַפְּקָקִים בַּכְּבִישׁ, שֶׁיָּבוֹא וְיִלְמַד. וְהוּא לוֹמֵד שָׁעָה אַחַת, בַּמְּצוּי פְּחוֹתָיו, וְזֶה יוֹתֵר טוֹב מִמַּלְאָךְ שֶׁשָּׁר לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל הַלַּיְלָה!

אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ

הַמַּלְאָךְ לֹא עָיֵף, לֹא רָעֵב, לֹא מִתְפַּנֵּק, לֹא מַמְצִיא יְמֵי מַחֲלָה. הוּא לֹא יוֹשֵׁב, אֵין לוֹ בִּרְכַּיִם בִּכְלָל. הַכֹּל בַּעֲמִידָה! 24 שָׁעוֹת שֶׁל "שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף, וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (ישעיה ו, ב-ג). וּפִתְאוֹם מַגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת אִישׁ קָטָן וְעָיֵף, הָיָה תָּקוּעַ בַּפְּקָקִים, בְּקֹשִׁי הִגִּיעַ לִתְפִלַּת מִנְחָה בָּרֶגַע הָאַחֲרוֹן, קוֹרֵא מַהֵר "אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵּיתֶךָ", כִּי לֹא רָצָה לְפַסְפֵּס אֶת "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ", גַּם כָּכָה קָשֶׁה לוֹ בַּפַּרְנָסָה, וְאָז מִתְפַּלֵּל בַּחֲטָף! הִצְלִיחַ לְכַוֵּן בְּרָכָה וַחֲצִי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמֵחַ בּוֹ!

אוֹמֵר הַמַּלְאָךְ עִם הַשֵּׁשׁ כְּנָפַיִם: "אֲנִי לֹא מֵבִין! אֲנִי עוֹמֵד כָּאן יוֹם שָׁלֵם וּמְהַלֵּל אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. בְּמַה הוּא יוֹתֵר טוֹב מִמֶּנִּי"? אוֹמֵר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ: "אִם אַתָּה הָיִיתָ בִּמְקוֹמוֹ, גַּם רָבַע מִמַּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אַתָּה לֹא הָיִיתָ עוֹשֶׂה"!

הָיוּ שְׁנֵי מַלְאָכִים שֶׁפִּקְפְּקוּ בְּמַעֲשֵׂי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁבָּרָא יְצוּר כֹּה "נָחוּת" כְּמוֹ הָאָדָם. אָמַר לָהֶם "אַתֶּם חוֹשְׁבִים שֶׁאַתֶּם יְכוֹלִים לִהְיוֹת יוֹתֵר טוֹבִים מֵהֶם? בּוֹאוּ תֵּרְדוּ לְשָׁם, תְּקַבְּלוּ אֶת הַיֵּצֶר שֶׁלָּהֶם וְנִרְאֶה אֶתְכֶם". יָרְדוּ שְׁנֵיהֶם וְקִלְקְלוּ עִם בְּנוֹת הָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ו, ב): "וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ". הֵם לֹא עָמְדוּ בַּפִּתּוּי וְנִכְשָׁלוּ. הֵם לֹא עָלוּ יוֹתֵר לְמַעְלָה! נִקְּבְרוּ מֵאֲחוֹרֵי חֲרֵי הַחֹשֶׁךְ וְלִמְּדוּ אֶת בִּלְעָם הָרָשָׁע לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים מֵהַצַּד שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא! הָיוּ מַלְאָכִים, וְהִתְקַלְקְלוּ לְגַמְרֵי! (זהר במדבר, רלג:).

אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מָה זֶּה לִהְיוֹת אָדָם? זֶה מֵעָל לְמַלְאָךְ! עִם כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַבְּעָיוֹת שֶׁלָּנוּ, אָנוּ בָּאִים לְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה, מִתְפַּלְלִים, מְבָרְכִים, זֶה מָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה! הִגְשַׁמְנוּ אֶת הַתַּכְלִית שֶׁלָּנוּ! אָנוּ עוֹלִים חֲזָרָה עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, מִשָּׁם בָּאנוּ וּלְשָׁם אָנוּ חוֹזְרִים.

הָבָה נִלְמַד קְצָת מֵהַחָכְמָה הַזּוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא הִנְשָׁמָה שֶׁלָּנוּ, לְמַלֵּא אֶת הָאוֹצָרוֹת. הַזְּמַן קָצַר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה. מִתּוֹךְ ה'7 שָׁנִים הַטּוֹבוֹת' עָבְרוּ כְּבָר כַּמָּה. מַסְפִּיק לֶאֱסֹף כֶּסֶף וְלֶאֱסֹף אֹכֶל, הִגִּיעַ הַזְּמַן לֶאֱסֹף מִצְווֹת! לֶאֱסֹף חֲסָדִים! לֶאֱסֹף תְּפִלּוֹת! לֶאֱסֹף שִׁעוּרֵי תּוֹרָה! לֶאֱסֹף מִשְׁנָיוֹת! לֶאֱסֹף גְּמָרוֹת! בָּרוּךְ ה' יֵשׁ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת עִם שִׁעוּרִים מִסָּבִיב לַשָּׁעוֹן. לָבוֹא לְעֶשֶׂר דַּקּוֹת, לְרֶבַע שָׁעָה. לְמַלֵּא! לְמַעְלָה

יֵשׁ רַק ״שְׁטָרוֹת שֶׁל הַמִּתְקָנִים שֶׁל גַּן עֵדֶן״, הֵם לֹא מְקַבְּלִים וְלֹא מַכִּירִים בַּלָּאפָּה שֶׁאָכַלְנוּ וּבַמִּזְרוֹן שֶׁיָּשַׁנּוּ עָלָיו, הֵם מַכִּירִים תּוֹרָה ! יֵשׁ לָנוּ תּוֹרָה לְשַׁלֵּם אִתָּהּ, אָנוּ נִכְנָסִים. אֵין ? נִשָּׁאֵר בַּחוּץ דְּבוּקִים לַשְּׁמָשָׁה !

הָבָה לֹא נִשָּׁאֵר בַּחוּץ, הָבָה נִכָּנֵס בְּשִׂמְחָה, שֶׁגַּם לָנוּ יֹאמַר ׳פַּרְעֹה׳, הוּא יֵצֵר הָרַע, ״אֵין חָכָם וְגָדוֹל מִמֶּךָּ״, וְנִהְיֶה שַׁלִּיטִים עַל ׳אֶרֶץ מִצְרַיִם׳, עַל הָאַרְצִיּוּת וְהַיְצָרִים שֶׁלָּנוּ, וְרַק כִּסֵּא הַכָּבוֹד יִהְיֶה מֵעָלֵינוּ.

עומק הכרת הטוב

אֵין כָּמוֹנִי...

כְּלָל יָדוּעַ הוּא כִּי אֵין מֵקֶדֶם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה. כְּלוֹמַר, הַתּוֹרָה לֹא כְּתוּבָה תָּמִיד עַל פִּי סֵדֶר הִתְרַחֲשׁוּת הָאֵרוּעִים, אֶלָּא הַכָּתוּב נָע קָדִימָה וְאָחוֹרָה בַּזְּמַן, בְּהֶתְאֵם לָעִנְיָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַדְגִּישׁ לָנוּ. כָּךְ, בְּתֹם פָּרָשַׁת "וַיִּגַּשׁ", יַעֲקֹב אָבִינוּ יוֹרֵד לְמִצְרַיִם וּמִתְאַחֵד עִם בְּנוֹ יוֹסֵף, לְאַחַר מַהֲלַךְ שֶׁל שְׁנָתַיִם יָמִים מֵרֶגַע שֶׁיָּרְדוּ הָאַחִים לְמִצְרַיִם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְעַד לִירִידָתָם הַשְּׁלִישִׁית לְצָרְךְ הִשְׁתַּקְעוּת. אוֹ אָז הַכָּתוּב חוֹזֵר אָחוֹרָה שְׁנָתַיִם בַּזְּמַן, לְתָאֵר מָה קָרָה בִּשְׁתֵּי שָׁנוֹת הָרָעָב בְּכָל הָעוֹלָם דְּאָז.

הַכָּתוּב לֹא רָצָה לְקַטֵּעַ אֶת סִפּוּר יוֹסֵף וְאֶחָיו, וְרַק לְאַחַר שֶׁתָּם הַסִּפּוּר בְּמִפְגַּשׁ הָאַחִוד שֶׁל כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, מִתְפַּנֶּה הַכָּתוּב לְסַפֵּר מָה עָשׂוּ כָּל שְׁאָר מִילְיוֹנֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם דָּבָר לֶאֱכוֹל בַּשְּׁנָתַיִם הַלָּלוּ.

בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הָרָעָב יָרְדוּ לְמִצְרַיִם הַתּוֹשָׁבִים שֶׁל כָּל הַמְּדִינוֹת הַסְּמוּכוֹת שֶׁסָּבְלוּ מֵחֹסֶר כָּל. הֵם בִּקְּשׁוּ לִשְׁבֹּר אֹכֶל אֲצֶל יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה אַחֲרַאי עַל הַמַּחְסָנִים, וְזֶה מָכַר לָהֶם כַּמּוּת מָזוֹן קְצוּבָה לְכָל נֶפֶשׁ, וּבִתְמוּרָה קִבֵּל לְיָדָיו אֶת כָּל רְכוּשָׁם, הַמְכוֹנִיּוֹת, הַפֶּלְאפוֹנִים, הַמַּחְשֵׁבִים... הַכֹּל! רוֹצִים לֶאֱכוֹל, אֵין אֹכֶל בְּשׁוּם מָקוֹם רַק כָּאן! אָז מָכְרוּ הַכֹּל, חוץ מִבֵּיתָם וְגוּפָם שֶׁלָּהֶם. בְּמַבָּט רִאשׁוֹן זֶה נִרְאָה מְחִיר מֻפְקָע, אַךְ כְּשֶׁאַתָּה הַיָּחִיד בַּשּׁוּק, אֵין כָּזֶה דָּבָר "מְחִיר מֻפְקָע".

אָדָם הוֹלֵךְ לַיָּם, חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּאַרְטִיק, וְאָז הוּא רוֹאֶה אֶת הַמּוֹכֵר עַל הַחוֹף,

- "כַּמָּה עוֹלֶה אַרְטִיק"?
- "עֶשְׂרִים שֶׁקֶל"!
- "זֶה יָקָר מִדַּי"!
- "תְּקֻנָּה מִמִּישֶׁהוּ אַחֵר"...
- "אֵין מִישֶׁהוּ אַחֵר"!
- "בִּגְלַל זֶה, זֶה עֶשְׂרִים שֶׁקֶל"!

יוֹסֵף מוֹכֵר בְּיֹקֶר, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁהוּא הַיָּחִיד בַּשּׁוּק, אָז זֶה לֹא נִקְרָא בְּיֹקֶר. גַּם בְּדִינֵי תּוֹרָה זֶה מֻתָּר, שֶׁהֲרֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק שׁוֹמֵר וּמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְעַל פִּי הַתּוֹרָה זֶה לֹא נִקְרָא גֵּזֶל. כָּתוּב בַּגְּמָרָא (בבא מציעא מט:) שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ מְחִיר בַּשּׁוּק, וַאֲנִי מוֹכֵר מֵעַל לַמְּחִיר הַשּׁוּק בְּיוֹתֵר מִשְּׁתוּת, כְּלוֹמַר יוֹתֵר מִשִּׁשִּׁית הֶפְרֵשׁ, יֵשׁ כָּאן כְּבָר בִּטּוּל מֶקַח! אִם חֵפֶץ עוֹלֶה שֵׁשׁ שֶׁקֶל וַאֲנִי מוֹכֵר בְּמְחִיר מֵעַל לְשֶׁבַע שֶׁקֶל, שֶׁזֶּה יוֹתֵר מִשִּׁשִּׁית רֶוַח, זֶה בִּטּוּל

מֶקַח ! הַקּוֹנֶה יָכוֹל לְהַחְזִיר אֶת הַמּוּצָר אוֹ לְבַקֵּשׁ אֶת הַהֶפְרֵשׁ ! כָּל זֹאת כְּשֶׁיֵּשׁ מְחִיר בַּשּׁוּק. אֲבָל אִם אֲנִי הַיְחִיד בַּשּׁוּק, אֲנִי יָכוֹל לְדָרוֹשׁ כָּל מְחִיר שֶׁאֲנִי רוֹצֶה.

הָאֲנָשִׁים חָסְכוּ אֹכֶל מִפִּיהֶם וְשָׁתְלוּ חֵלֶק מֵהַזְּרָעִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם לַשָּׁנָה הַבָּאָה, חֲרֵי אֵין לָהֶם בְּמַה לִקְנוֹת בַּשָּׁנָה הַבָּאָה. אֲבָל ה׳ יִתְבָּרַךְ הִמְשִׁיךְ אֶת הַגְּזֵרָה וְלֹא צָמַח לָהֶם כְּלוּם. לְאַחַר שָׁנָה הֵם בָּאִים עֲנִיִּים יוֹתֵר וּרְעֵבִים יוֹתֵר. מָה יַעֲשׂוּ? הֵם נִגָּשִׁים לְיוֹסֵף בְּהַצָּעָה (בראשית מז, יח-כו): וַתִּתֹּם הַשָּׁנָה הַהִיא וַיָּבוֹאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ: ״לֹא נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי כִּי אִם תַּם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶל אֲדֹנִי לֹא נִשְׁאַר לִפְנֵי אֲדֹנִי בִּלְתִּי אִם גְּוִיָּתֵנוּ וְאַדְמָתֵנוּ. לָמָּה נָמוּת לְעֵינֶיךָ גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אַדְמָתֵנוּ? קְנֵה אוֹתָנוּ וְאֶת אַדְמָתֵנוּ בַּלָּחֶם, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְאַדְמָתֵנוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה, וְתֶן זֶרַע וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת, וְהָאֲדָמָה לֹא תֵשָּׁם״.

כֵּיוָן שֶׁאֵין לָהֶם מָה לְמִכּוֹר, הֵם מוֹכְרִים אֶת הַקַּרְקָעוֹת לְפַרְעֹה וְאֶת עַצְמָם לַעֲבָדוּת ! זֶה הַמְּחִיר ! ״וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת כָּל אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה כִּי מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי חָזַק עֲלֵהֶם הָרָעָב וַתְּהִי הָאָרֶץ לְפַרְעֹה, וְאֶת הָעָם הֶעֱבִיר אוֹתוֹ לֶעָרִים מִקְצֵה גְּבוּל מִצְרַיִם וְעַד קָצֵהוּ״...

וְאָז אָמַר יוֹסֵף, אִם הַכֹּל שַׁיָּךְ לְפַרְעֹה, וְהַקַּרְקָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים כְּבָר לֹא שֶׁלָּהֶם בַּסַּאבּוֹ, נַחֲלִיף בֵּין הָאוֹכְלוֹסִיוֹת. הַיַּרְדֵּנִי יַעֲבֹד בְּסוּרְיָה, הַסּוּרִי יַעֲבֹד בַּיַּרְדֵּן, הַלּוּבִי בְּסוּדָן וְהַסּוּדָנִי בְּלוּב, וְכֵן הָלְאָה. אִם הַקַּרְקָעוֹת כְּבָר לֹא שֶׁלָּכֶם, מָה זֶה מְשַׁנֶּה בְּאֵיזוֹ קַרְקַע תַּעַבְדוּ? הֶחְלִיף אֶת כֻּלָּם.

> וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל הָעָם: ״הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת אַדְמַתְכֶם לְפַרְעֹה הֵא לָכֶם זֶרַע וּזְרַעְתֶּם אֶת הָאֲדָמָה, וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית לְפַרְעֹה וְאַרְבַּע הַיָּדֹת

יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וּלְאָכְלְכֶם וְלַאֲשֶׁר בְּבָתֵּיכֶם וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם״. וַיֹּאמְרוּ: ״הֶחֱיִתָנוּ נִמְצָא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי וְהָיִינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה״. וַיָּשֶׂם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד הַיּוֹם הַזֶּה עַל אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה לַחֹמֶשׁ, רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לְבַדָּם לֹא הָיְתָה לְפַרְעֹה.

הֵם קִבְּלוּ זֶרַע לִזְרוֹעַ, בַּהִתְחַיְבוּת לְשַׁלֵּם לְפַרְעֹה מַס שֶׁל חֲמִישִׁית הַיְבוּל בִּלְבַד. בְּהִתְחַשֵּׁב בְּעֲבָדָה שֶׁהַכֹּל שַׁיָּךְ לְפַרְעֹה מֵעַכְשָׁו, הָיְתָה זוֹ עִסְקָה טוֹבָה...

לְפַרְעֹה הִסְבִּיר כִּי הַחְלָפַת הָאוֹכְלוֹסִין הִיא צָעַד טַקְטִי, אָדָם שֶׁעוֹבֵד עַל אַדְמָתוֹ שֶׁלּוֹ וּמַעֲלֶה מִסִּים לְמִישֶׁהוּ אַחֵר כָּל הַזְּמַן יָכוֹל לְהִתְמָרְמֵר וְלִכְעֹס. הֵם יִשְׁכְּחוּ אֶת הָאֹכֶל שֶׁקִּבְּלוּ וּבְרֶגַע שֶׁיִּשְׁבְּעוּ יַחְלִיטוּ שֶׁשִּׁלְמוּ יוֹתֵר מִדַּי וְרוֹצִים הַכֹּל בַּחֲזָרָה. אֲבָל אִם הֵם יִשְׁבוּ בְּבַיִת לֹא שֶׁלָּהֶם, בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת, הֵם לֹא יְמַהֲרוּ לְהָרִים אֶת רֹאשׁ נֶגֶד הַמֶּלֶךְ, וְהַכֶּסֶף יַמְשִׁיךְ לִזְרֹם לַקֻּפָּה.

אֲבָל לְיוֹסֵף הָיְתָה תָּכְנִית גְּדוֹלָה יוֹתֵר שֶׁעָמְדָה מֵאֲחוֹרֵי הַחְלָפַת הָאוֹכְלוֹסִיּוֹת. הָאוֹכְלוֹסְיָה הַכִּי חַלָּשָׁה, עֲנִיָּה, מְנֻצֶּלֶת וּבְזוּיָה בְּכָל מְדִינָה, הִיא אוֹכְלוֹסִיַּת הַמְהַגְּרִים. הֵם הַכִּי חַלָּשִׁים! הֵם מַגִּיעִים לְמָקוֹם לֹא שֶׁלָּהֶם, לֹא מְדַבְּרִים אֶת הַשָּׂפָה, לֹא אוֹחֲזִים בְּמִנְהָגִים, שׁוֹנִים. הֵם נוֹטְלִים כָּל מִלְאכָה שֶׁיִּתְּנוּ לָהֶם עַל מְנָת לְהִתְפַּרְנֵס, וּמוֹצְאִים עַצְמִים מְנֻקִּים רְחוֹבוֹת, שׁוֹטְפִים כֵּלִים בְּמִסְעָדוֹת, יְקֻחוּ כָּל עֲבוֹדָה שֶׁיַּצִּיעוּ, גַּם בְּשָׂכָר זְעוּם, רַק כְּדֵי לְהִתְקַיֵּם! אָמַר יוֹסֵף לְעַצְמוֹ: ״אַחִים שֶׁלִּי יֵרְדוּ לְמִצְרַיִם וְיִחְיוּ כָּאן כִּמְהַגְּרִים? כָּל תּוֹשְׁבֵי הָעוֹלָם יֵשְׁבוּ אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ, יְזַלְזְלוּ וְינַצְּלוּ אֶת הָאַחִים שֶׁלִּי? אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת כֻּלָּם מְהַגְּרִים! אַף אֶחָד לֹא יִחְיֶה בַּבַּיִת שֶׁלּוֹ! מִמֵּילָא אַף אֶחָד לֹא יָרִים אֶת רֹאשׁוֹ עַל הָאַחִים שֶׁלִּי״! זוֹ הָיְתָה הַתָּכְנִית (חולין ס:).

חוֹק הֶסְדֵּר הַיְשִׁיבוֹת

וְהִנֵּה, אוֹכְלוֹסְיָה אַחַת זָכְתָה לַהֲגָנָה מִפְּנֵי הַמַּהֲלָךְ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מז, כב): "רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לֹא קָנָה, כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פַּרְעֹה, וְאָכְלוּ אֶת חֻקָּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה, עַל כֵּן לֹא מָכְרוּ אֶת אַדְמָתָם". חֲרִי שֶׁחוֹקֵק כָּאן יַחֵס מוּעָדָף מִצַּד הַשִּׁלְטוֹן כְּלַפֵּי הָעוֹסְקִים בְּעִנְיְנֵי הַדָּת. חוֹק זֶה מְקֻיָּם עַד הַיּוֹם בְּתַרְבּוּיוֹת שׁוֹנוֹת בָּעוֹלָם. בָּאַרְצוֹת-הַבְּרִית לְדֻגְמָא, כָּל מוֹסָד דָּתִי פָּטוּר מִמַּס! בְּמִדִינָה שֶׁשָּׁמָה אֶת הַכֶּסֶף בְּרֹאשׁ מַעְיְנֶיהָ, וְכוֹתֶבֶת עַל הַשְּׁטָרוֹת: "אָנוּ בּוֹטְחִים בָּאֵל" (וּמִתְפַּוֶּנֶת לַדּוֹלָר עַצְמוֹ), לָתֵת לְמִישֶׁהוּ פְּטוֹר מִמַּס בְּאֱמֶת מַרְאֶה עַל כָּבוֹד רַב...

הַחֹק שֶׁל יוֹסֵף הִשְׁתָּרֵשׁ בַּתַּרְבּוּת הַמִּצְרִית וְהָיָה קַיָּם גַּם בִּשְׁנוֹת הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. אָמְנָם עָבְרוּ הַשָּׁנִים וְהִתְחַלֵּף הַשִּׁלְטוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות א, ח): "וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף"[41], אֲבָל הַחֹק שֶׁל יוֹסֵף כֵּן נִשְׁאַר! לֹא נוֹגְעִים בַּכֹּהֲנִים!

מַדּוּעַ יוֹסֵף חוֹקֵק אֶת חוֹק הַכֹּהֲנִים? תֵּרוּץ אֶחָד הוּא שֶׁיּוֹסֵף חָשַׁב עַל אֶחָיו. חוֹק זֶה הוּא בְּעֶצֶם חוֹק הֶסְדֵּר הַיְשִׁיבוֹת הָרִאשׁוֹן! כָּל מִי שֶׁ"תּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ" פָּטוּר מֵעֹל מַלְכֻיּוֹת, וּמִתְקַיֵּם בּוֹ מַאֲמָר חֲזַ"ל (אבות ג, ה): "כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה, מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ". הוּא לֹא חָשַׁב עַל כֹּהֲנֵי הַדָּת שֶׁל מִצְרַיִם, שֶׁמַּאֲמִינִים בָּאֱלִילִים, הוּא חָשַׁב עַל אֶחָיו, שֶׁיִּרְצוּ לִהְיוֹת אַבְרֵכִים. הוּא לֹא רָצָה שֶׁיִּקָּחוּ אוֹתָם לַצָּבָא שֶׁל פַּרְעֹה וְיִקָּלְקְלוּ אוֹתָם, וְלֹא יִתְּנוּ לָהֶם לִלְמֹד.

---

[41] יֵשׁ מַחְלֹקֶת בַּגְּמָרָא (עירובין נג.) בֵּין הָאֲמוֹרָאִים רַב וּשְׁמוּאֵל הַאִם הַכַּוָּנָה שֶׁבָּאֱמֶת מֵת הַמֶּלֶךְ וְקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ, אוֹ שֶׁמְּדַבֵּר בְּאוֹתוֹ מֶלֶךְ שֶׁהֶאֱרִיךְ שָׁנִים וְרַק "עָשָׂה עַצְמוֹ" כְּלֹא יוֹדֵעַ אֶת יוֹסֵף, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְנַכֵּר לְעַם יִשְׂרָאֵל.

הוּא קָבַע אֶת חוֹק הַכֹּהֲנִים. יוֹסֵף לֹא חָכָה שֶׁאֶחָיו יִרְדוּ קֹדֶם לְמִצְרַיִם, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בַּתִּקְשֹׁרֶת: "אַתָּה עוֹשֶׂה חֻקִּים עֲבוּר הָאַחִים שֶׁלְּךָ"! אָז הוּא חוֹקֵק אֶת הַחֹק לִפְנֵי שֶׁהֵם בָּאוּ, וְכָלַל בְּתוֹכוֹ גַּם אֶת כֹּהֲנֵי מִצְרַיִם. זוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַחֹק הָיָה קַיָּם עַד יְמֵי מֹשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁהַכֹּהֲנִים הַמִּצְרִיִּים הֵם אֵלֶּה שֶׁשָּׁמְרוּ שֶׁלֹּא יִגְּעוּ בַּחֹק הַזֶּה! אִם יְשַׁעְבְּדוּ כֹּהֵן שֶׁל כָּל דָּת שֶׁהִיא, יַגִּיעוּ גַּם אֲלֵיהֶם... לָכֵן הָיָה זֶה אִינְטֶרֶס שֶׁל הַכֹּהֲנִים הַמִּצְרִים שֶׁהַחֹק יִשָּׁאֵר עַל כַּנּוֹ וְיִכְלֹל אֶת כָּל כֹּהֲנֵי הַדָּת לְכָל סוּגֵיהֶם!

כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָרְדוּ לְמִצְרַיִם, הַחֹק כְּבָר הָיָה קַיָּם. לָכֵן כָּל זְמַן שֶׁיָּשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְלָמְדוּ תּוֹרָה, לֹא נָגְעוּ בָּהֶם. זוֹ הָיְתָה הַתָּכְנִית שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּגֹשֶׁן וְיַשְׁלִימוּ 400 שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת בְּשִׁעְבּוּד מֹחַם וְגוּפָם בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלֹא בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים.

אֲבָל אָז קָם דּוֹר חָדָשׁ גַּם בְּקֶרֶב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות א, ז): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם". מָה הַכַּוָּנָה בַּמִּלִּים: "וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם"? הַצְּעִירִים שֶׁל גֹּשֶׁן הֶחְלִיטוּ לָלֶכֶת לְבַלּוֹת בְּעָרֵי מִצְרַיִם. "עָזְבוּ אוֹתָנוּ, כָּל הַיּוֹם לִלְמֹד תּוֹרָה, בּוֹאוּ נֵלֵךְ קְצָת לַאֶלֶכְסַנְדְּרִיָּה, נִרְאֶה סֶרֶט טוֹב, נִשְׁתֶּה כּוֹס קָפֶה בְּבֵית קָפֶה עִם נַרְגִּילָה, נִרְאֶה קְצָת עוֹלָם". רָאוּ הַמִּצְרִים שֶׁעָזְבוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְשִׁעְבְּדוּ אוֹתָם!

שֵׁבֶט לֵוִי שֶׁנִּשְׁאַר לִלְמֹד תּוֹרָה, הָיָה הַיָּחִיד שֶׁלֹּא שֻׁעְבַּד בְּכָל הַשָּׁנִים. זוֹ הַסִּבָּה שֶׁמֹּשֶׁה וְאַהֲרֹן יָכְלוּ לְהִכָּנֵס וְלָצֵאת חָפְשִׁי בְּאַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כִּי הֵם הָיוּ מִשֵּׁבֶט לֵוִי, אַבְרֵכִים הַמּוּגָנִים עַל יְדֵי חוֹק הַכֹּהֲנִים! חוֹק זֶה חוֹק! בְּנֵי שֵׁבֶט לֵוִי נִקְרְאוּ כֹּהֲנֵי דָּת עַל פִּי הַחֹק הַמִּצְרִי, וְלָכֵן לֹא נָגְעוּ בָּהֶם לְרָעָה.

הַגְּזֵרָה הַיְחִידָה שֶׁכָּלְלָה גַּם אֶת שֵׁבֶט לֵוִי, הָיְתָה (שמות א, כב): "וַיְצַו פַּרְעֹה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבֵּן הַיִלוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ, וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן", כִּי הָיְתָה זוֹ גְּזֵרָה כְּלָלִית שֶׁחָלָה גַּם עַל הָעָם הַמִּצְרִי, בְּמַטָּרָה לִמְנוֹעַ אֶת לֵידָתוֹ שֶׁל מִי שֶׁיַּפִּיל אֶת מִלְכֵּם מִכִּסְאוֹ! אֲבָל בְּכָל שְׁאָר הַגְּזֵרוֹת, לֹא נָגְעוּ בְּשֵׁבֶט לֵוִי. הַחֹק הֶחֱזִיק.

תּוֹדָה רַבָּה

אֲבָל יֵשׁ עוֹד הֶסְבֵּר מַדּוּעַ הִפְלָה יוֹסֵף אֶת הַכֹּהֲנִים לְטוֹבָה, הַחֹק נָבַע מֵהַכָּרַת הַטּוֹב שֶׁל יוֹסֵף לַכֹּהֲנִים שֶׁל מִצְרַיִם. עַל מָה הַכָּרַת הַטּוֹב לַכֹּהֲנִים? אֵשֶׁת פּוֹטִיפַר רָקְמָה עֲלִילָה נֶגֶד יוֹסֵף שֶׁכִּבְיָכוֹל נִסָּה לִתְקֹף אוֹתָהּ. אֵשֶׁת שַׂר גְּדוֹל מְעִידָה עַל עֶבֶד שֶׁהוּא נִיסָּה לִפְגֹּעַ בָּהּ, כֵּיצַד נוֹתַר בִּכְלָל בַּחַיִּים? בַּעְלָהּ הָיָה מְסֻפָּק לְגַבֵּי סִפּוּרָהּ, מֵאַחַר וְהִכִּיר אֶת יוֹסֵף כְּנֶאֱמָן וְשׁוֹנֶה מִשְּׁאָר הָעֲבָדִים.

אִשְׁתּוֹ הַמִּרְשַׁעַת לֹא הִסְתַּפְּקָה בִּדְבָרֶיהָ, וְתַחַת הַכְּלָל "טוֹב מַרְאֶה עֵינַיִם מִמַּשְׁמַע אָזְנַיִם", הֶחֱלִיטָה לְבַיֵּם רְאָיוֹת מַפְלִילוֹת כְּנֶגֶד יוֹסֵף (תרגום יונתן בראשית לט, יד)[42] וְלָכֵן מִהֲרָה לִמְרֹחַ אֶת סְדִינֵיהַ בְּלֹבֶן שֶׁל בֵּיצַת תַּרְנְגוֹל הַדּוֹמֶה לְזֶרַע שֶׁל גֶּבֶר, עַל מְנָת לִטְעֹן כִּי יוֹסֵף הָיָה עַל מִטָּתָהּ וְרָצָה לַחֲטֹא עִמָּהּ. פּוֹטִיפַר הָיָה מְבֻלְבָּל, אָמְנָם יוֹסֵף הוּא צַדִּיק, אֲבָל סוֹף סוֹף הוּא גַּם בָּחוּר צָעִיר רַוָּק בֶּן 18, אֵין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לָעֲרָיוֹת, אוּלַי הוּא כֵּן נִיסָּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה? הֶחְלִיט לָלֶכֶת וּלְהָוָּעֵץ בַּכֹּהֲנִים.

---

[42] לְשׁוֹן הַתַּרְגּוּם: וְרַמַּת חֶלְבּוֹנָא דְּבִיעָתָא בִּדְרָגְשָׁא וּקְרַת לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ וַאֲמַרַת חֲמוֹן שְׁכְבַת זַרְעָא דְּאַטִיל דֵּין דְּאַיְתִי רִיבּוֹנְכוֹן לָנָא גְּבַר עִבְרָאֵי לְמִגְחוֹךְ בָּנָא עַל לְוָתִי לְמִשְׁכּוֹב עִמִּי וְקָרֵית בְּקָלָא רָמָא [וְהִשְׁלִיכָהּ חֶלְבּוֹן שֶׁל בֵּיצָה בַּמִּטָּה וְתִקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ וְתֹאמַר לָהֶם רְאוּ שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁהֵטִיל זֶה שֶׁהֵבִיא אֲדוֹנֵכֶם לָנוּ, אִישׁ עִבְרִי לְצַחֵק בָּנוּ, בָּא אֵלַי לִשְׁכַּב עִמִּי וָאֶקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל...]

בַּתַּרְגּוּם יוֹנָתָן כָּתוּב[43] (שם, כ) כִּי הַכֹּהֲנִים יָעֲצוּ לוֹ לִבְדּוֹק אֶת הַסִּדִינִים לַאֲמִתּוּת דְּבָרֶיהָ. לִבֶּן שֶׁל בִּיצָה וְזֶרַע שֶׁל גֶּבֶר נִרְאִים אוֹתוֹ דָּבָר, אַךְ רַק עַד שֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתָם בְּמִבְחָן הָאֵשׁ. אִם זֶה זֶרַע, הוּא יִשָּׁאֵר כָּזֶה גַּם תַּחַת חֲמוּם, אִם זוֹ בֵּיצָה אָז הִיא תִּהְיֶה חֲבִיתָה ! פּוֹטִיפַר מְחַמֵּם אֶת הַסָּדִין עַל פִּי עֲצַת הַכֹּהֲנִים וְכֻלָּם גִּילוּ כִּי זֶהוּ לִבֶּן שֶׁל בֵּיצָה ! אָמְרוּ לוֹ: "אַתָּה רוֹאֶה, הוּא זַכַּאי ! אַל תַּהֲרֹג אוֹתוֹ, בְּמָקוֹם זֹאת שִׂים אוֹתוֹ בַּכֶּלֶא". וּבְאֵיזֶה כֶּלֶא ? שָׂמוּ אוֹתוֹ בַּכֶּלֶא שֶׁנִּמְצָא בְּבֵית שַׂר הַטַּבָּחִים עַצְמוֹ, כֶּלֶא שֶׁל צַוָּארוֹן לָבָן. הוּא לֹא זָרַק אוֹתוֹ לָרְחוֹב, אֶלָּא כָּלָא אוֹתוֹ לְיָדוֹ, בְּמֶרְחַק רְאִיָּה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִשְׁמוֹר עָלָיו. חַיָּיו שֶׁל יוֹסֵף נִצְּלוּ בִּזְכוּת הַכֹּהֲנִים, לָכֵן יוֹסֵף הַצַּדִּיק חוֹקֵק חוֹק שֶׁיָּגֵן עֲלֵיהֶם, הַכָּרַת הַטּוֹב.

אֲבָל הַחִזְקוּנִי, מִמְּפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה הַקַּדְמוֹנִים, כָּתַב פֵּרוּשׁ אַחֵר עַל הַמְּאֹרָעוֹת שֶׁהִתְרַחֲשׁוּ מֵרֶגַע שֶׁאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר נִגְּשָׁה לְבַעֲלָהּ עִם סִפּוּרָהּ הַמַּרְשִׁיעַ וְעַד שֶׁיּוֹסֵף מָצָא אֶת עַצְמוֹ מֻשְׁלָךְ לַכֶּלֶא (בראשית לט, כ) : "וְנִמְצָא בָּאַגָּדָה, שֶׁהֵבִיאוּ יוֹסֵף לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, בָּא גַּבְרִיאֵל כִּדְמוּת אִישׁ וַיֹּאמַר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יְצַוֶּה לִבְדּוֹק בְּבִגְדֵיהֶם, אִם בִּגְדֵי הָאִשָּׁה נִקְרָעִים בְּיָדוּעַ שֶׁהֶחְזִיק בָּהּ יוֹסֵף לְאָנְסָהּ, וְאִם בִּגְדֵי יוֹסֵף נִקְרָעִים הֶחֱזִיקָה הִיא לְאָנְסוֹ, וַיְבַקֵּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא שֶׁהָיוּ בִּגְדֵי יוֹסֵף קְרוּעִים, וּבִשְׁבִיל כָּךְ לֹא דָּנוּהוּ לַהֲרִיגָה, וּמִכֹּל מָקוֹם לֹא נִפְטַר מִיָּד, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ אֵשֶׁת פּוֹטִיפַר לֵאמֹר אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר כִּי הִיא אָנְסָה אֶת יוֹסֵף. וְלִכְאוֹרָה מִצְרַיִם דָּנוּ דִּין זֶה, וּלְכָךְ לֹא קָנָה יוֹסֵף אַדְמָתָם בִּשְׁנֵי הָרָעָבוֹן".

---

43 לְשׁוֹן הַתַּרְגּוּם : וּנְסִיב עִטָּתָא רַבּוֹנֵיהּ דְּיוֹסֵף מִן כּוּמְרָנַיָּא דְּבַדְקַן דְּחֶלְבּוֹנָא הוּא וְלָא קָטַל יָתֵיהּ וְיַהֲבֵיהּ בְּבֵי אֲסִירֵי אֲתַר דַּאֲסִירֵי מַלְכָּא אֲסִירִין וַהֲוָה תַּמָּן בְּבֵית אֲסִירֵי... [וְלָקַח עֲצָה אֲדוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף מֵהַכְּמָרִים (הַכֹּהֲנִים) שֶׁבָּדְקוּ שֶׁחֶלְבּוֹן הוּא (שֶׁל בֵּיצָה) וְלֹא הָרַג אוֹתוֹ וְהִנִּיחוֹ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, מָקוֹם שֶׁאֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים, וְהָיָה שָׁם בְּבֵית הָאֲסוּרִים...]

עַל פִּי פֵּרוּשׁ הַחִזְקוּנִי הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל הוּא זֶה שֶׁהִצִּיל אֶת יוֹסֵף. הוּא לָבָשׁ צוּרָה שֶׁל אֶחָד מִיּוֹעֲצֵי הַמֶּלֶךְ, וְהִצִּיעַ שֶׁיִּבְדְּקוּ בִּגְדֵי מִי נִקְרְעוּ, שֶׁהֲרֵי בִּגְדֵי הַקָּרְבָּן נִקְרָעִים וְלֹא בִּגְדֵי הַתֹּקֶף. לְאַחַר שֶׁנִּמְצָא כִּי הַצַּדִּיק עִם יוֹסֵף, וְהַכֹּהֲנִים רָאוּ שֶׁהוּא חַף מִפֶּשַׁע, הֵם הִצִּיעוּ לִזְרֹק אוֹתוֹ לַכֶּלֶא וְלִשְׁכֹּחַ מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בּוּשׁוֹת לְאִשְׁתּוֹ הַמִּרְשַׁעַת שֶׁהִתְנַקְּמָה בְּעֶבֶד מִסְכֵּן כִּי לֹא מִלָּא אֶת תַּאֲוָתָהּ ! וְעַל פְּסַק דִּין זֶה הָיְתָה לְיוֹסֵף הַכָּרַת הַטּוֹב לַכֹּהֲנִים ! לֹא מוּבָן... עַל מָה הַכָּרַת הַטּוֹב פֹּה ? הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל הוּא שֶׁהִצִּיל אֶת יוֹסֵף מֵהֲרִיגָה, הוֹכִיחַ שֶׁהוּא חַף מִפֶּשַׁע, וְאִלּוּ הַכֹּהֲנִים אָמְרוּ לְפוֹטִיפַר לְהַשְׁלִיכוֹ לַכֶּלֶא לְכָל יְמֵי חַיָּיו ! עַל זֶה מַגִּיעַ לָהֶם הַכָּרַת הַטּוֹב ?

עוֹד רָאִינוּ, בְּפָרָשַׁת "וַיְחִי", יַעֲקֹב אָבִינוּ מְבָרֵךְ אֶת יוֹסֵף בְּרָכָה נוֹסֶפֶת עַל אֶחָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מח, כב) : "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם אַחַד עַל אַחֶיךָ אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי". מַדּוּעַ ? כָּתוּב בַּגְּמָרָא (בבא בתרא קכג.) כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ בֵּרַךְ אֶת יוֹסֵף מִתּוֹךְ הַכָּרַת הַטּוֹב שֶׁחָשׁ אֵלָיו: "מָה רָאָה שֶׁנָּתָנָה לְיוֹסֵף ? אֶמְשֹׁל לְךָ מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְבַעַל הַבַּיִת שֶׁגִּדֵּל יָתוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, לְיָמִים הֶעֱשִׁיר אוֹתוֹ יָתוֹם, וְאָמַר אַהֲנֶהוּ לְבַעַל הַבַּיִת מִנְּכָסַי"...

יַעֲקֹב אָבִינוּ אוֹמֵר "אֲנִי הָיִיתִי כְּאוֹתוֹ יָתוֹם, יוֹסֵף אָסַף אוֹתִי לְבֵיתוֹ. אֲנִי בָּאתִי מֵאֶרֶץ שֶׁפָּבְלָה מֵרָעָב, יוֹסֵף נָתַן לִי אֹכֶל, נָתַן לִי שְׁתִיָּה, דָּאַג לִי. עַכְשָׁו שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ לְהִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם וְיֵשׁ לִי כֹּחַ בַּבְּרָכָה, אֲנִי אֲבָרֵךְ אוֹתוֹ וְאֶגְמֹל לוֹ עַל מַעֲשָׂיו". הַכָּרַת הַטּוֹב.

עַל מָה הַכָּרַת הַטּוֹב, יַעֲקֹב ? הֲרֵי זֶה הַבֵּן שֶׁלְּךָ ! הוּא מְצֻוֶּה מֵהַתּוֹרָה לִדְאֹג לְךָ. אֱמְנָם כָּתוּב בַּגְּמָרָא (קידושין לב.) כִּבּוּד

אַב (וְאֵם) מִשֶּׁל אַב, פֵּרוּשׁ שֶׁאֲנִי לֹא מְחַיֵּב לְפַרְנֵס אֶת אֲבִי מִכִּיסִי כִּי אִם מִכִּיסוֹ. אֲנִי אֶדְאַג לְאַבָּא וְאֶתֵּן לוֹ כָּבוֹד, אֲנִי אָקוּם בְּפָנָיו וְאֶעֱזֹר לוֹ בְּכָל מָה שֶׁיְּבַקֵּשׁ, הוּא רוֹצֶה שֶׁאֲנִי אֲשַׁלֵּם לוֹ חֶשְׁבּוֹנוֹת? אֵין בְּעָיָה, אֲנִי אֶעֱמֹד בְּתוֹר, אֲבָל הַתַּשְׁלוּם יִהְיֶה מֵהַכֶּסֶף שֶׁלּוֹ.

אֲבָל אָמְרוּ חַז״ל, אִם אֵין לָאַבָּא כֶּסֶף מִשֶּׁלּוֹ, כּוֹפִין אֶת הַבֵּן. לֹא יִתָּכֵן מַצָּב בּוֹ הַבֵּן יָגוּר בְּטִירָה, וְאָבִיו יֵישֵׁן עַל סַפְסָל בָּרְחוֹב. אִם אֵין לְאַבָּא - חַיָּב לָתֵת לוֹ מִשֶּׁלּוֹ. וְכֵיוָן שֶׁבִּשְׁנוֹת הַבַּצֹּרֶת חָשִׁיב כְּאֵין לוֹ, שֶׁאִם הָיָה נִשְׁאַר יַעֲקֹב בִּכְנַעַן, הַצֹּאן וְהַמִּקְנֶה הָרַב שֶׁלּוֹ הָיוּ גּוֹוְעִים בָּרָעָב, חֲרֵי שֶׁהוּא נֶחְשָׁב כְּעָנִי, וְיוֹסֵף חַיָּב לְכַלְכְּלוֹ, שֶׁכֵּן יֵשׁ בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ. אָז עַל מָה הַכָּרַת הַטּוֹב?

לֹא מַגִּיעַ לִי כְּלוּם

אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה מְבַקֶּשֶׁת לְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֶת עוֹמֶק הַכָּרַת הַטּוֹב לְמִי שֶׁעָשָׂה עֲבוּרֵנוּ טוֹבָה, וְלוּ פַּעַם אַחַת בְּחַיָּיו, קְטַנָּה כְּכָל שֶׁתִּהְיֶה. גַּם אִם אָנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁ״זֶּה מַגִּיעַ לָנוּ״, גַּם אִם אָנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁקִּבַּלְנוּ בְּזִכּוּת וְלֹא בְּחֶסֶד, עֲדַיִן צָרִיךְ לְהַכִּיר טוֹבָה.

נְהַג אוֹטוֹבּוּס שֶׁאָסַף אוֹתָנוּ מֵהַתַּחֲנָה וְקֵרֵב אוֹתָנוּ אֶל מְקוֹם חֶפְצֵנוּ, כְּשֶׁנֵּרֵד בְּתַחֲנָה נֹאמַר: ״שָׁלוֹם, תּוֹדָה רַבָּה״. עַל מָה ״תּוֹדָה רַבָּה״? שִׁלַּמְנוּ לוֹ! הוּא לֹא עָבַד בְּחִנָּם! נָכוֹן, הוּא אָמְנָם קִבֵּל תַּשְׁלוּם, אֲבָל הוּא נָתַן לָנוּ שֵׁרוּת, לֹא נָהֲגִינוּ מִמֶּנּוּ?

נִכְנַסְנוּ לַקֶּצֶב, קִבַּלְנוּ שֵׁרוּת, חָתַךְ לָנוּ אֶת הַבָּשָׂר, פָּרַס לָנוּ אֶת הָעוֹף, סִדֵּר הַכֹּל בְּשַׁקִּיּוֹת, תּוֹדָה רַבָּה! עַל מָה ״תּוֹדָה רַבָּה״? מָה, הוּא נָתַן לָנוּ בְּחִנָּם? אִם הָיִינוּ אוֹמְרִים רַק תּוֹדָה, מִבְּלִי לְשַׁלֵּם, הוּא הָיָה טוֹרֵחַ עֲבוּרֵנוּ? הוּא רוֹצֶה אֶת הַכֶּסֶף!

אֲבָל הַתּוֹרָה מְתַקֶּנֶת אוֹתָנוּ "אֵין כָּזֶה דָּבָר! עָשָׂה לְךָ טוֹב, סוֹף סוֹף קִבַּלְתָּ מָה שֶׁרָצִיתָ, נֶהֱנֵתָ? תֹּאמַר תּוֹדָה! תַּכִּיר טוֹבָה"!

דַּע מֵאַיִן בָּאתָ

כַּאֲשֶׁר גּוֹי הָיָה מְבַקֵּשׁ לְהִתְגַּיֵּר, הָיוּ בּוֹדְקִים לְאֵיזוֹ קְבוּצָה מִתּוֹךְ חָמֵשׁ קְבוּצוֹת שֶׁל גּוֹיִם הוּא שַׁיָּךְ. אִם הוּא עָמָלֵקִי, הָיוּ הוֹרְגִים אוֹתוֹ בַּמָּקוֹם! מִצְוָה מֵהַתּוֹרָה לִמְחוֹת אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, כֵּינָן שֶׁהוּא אוֹיֵב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַצְמוֹ! וְעָלָיו הִכְרִיז ה' יִתְבָּרַךְ (דברים כה, יט): "וְהָיָה בְּהָנִיחַ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ מִכָּל אוֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נוֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ, תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם, לֹא תִּשְׁכָּח".

אִם הוּא שַׁיָּךְ לָאֶחָד מִשִּׁבְעָה עַמִּמִים שֶׁחָיוּ כָּאן לִפְנֵי כְּנִיסַת עַם יִשְׂרָאֵל בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, הוּא מִגְרָשׁ מֵאַדְמָתֵנוּ. אִם הוּא מִצְרִי אוֹ אֱדוֹמִי, הוּא מִתְגַּיֵּר אַךְ לֹא בָּא בַּקָּהָל לְמֶשֶׁךְ שְׁנֵי דּוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג, ח-ט): "לֹא תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא, לֹא תְתַעֵב מִצְרִי כִּי גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ. בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבוֹא לָהֶם בִּקְהַל ה'". זֹאת אוֹמֶרֶת, שֶׁרַק הַנֶּכֶד אוֹ הַנֶּכְדָּה שֶׁלּוֹ יְכוֹלִים לְהִתְחַתֵּן עִם זֶרַע יִשְׂרָאֵל.

אִם הוּא עַמּוֹנִי אוֹ מוֹאָבִי, הוּא מִתְגַּיֵּר, אַךְ הַזָּכָר פָּסוּל מִלְּבוֹא בַּקָּהָל לְעוֹלָם, הוּא וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ עַד עוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג, ד): "לֹא יָבוֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל ה', גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבוֹא לָהֶם בִּקְהַל ה' עַד עוֹלָם". וְלָמְדוּ חֲזַ"ל (יבמות עו:): "עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית", כְּלוֹמַר הַנְּקֵבָה יְכוֹלָה לָבוֹא בַּקָּהָל מִיָּד, וּלְהִנָּשֵׂא לְזֶרַע יִשְׂרָאֵל.

וְאִלּוּ הַגּוֹיִם מִשְּׁאָר אֻמּוֹת הָעוֹלָם כֵּן מִתְקַבְּלִים. אָמְנָם גַּם קַבָּלָתָם מְלֻוָּה בִּקְשָׁיִים מְכֻוָּנִים, שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל שֶׁקָּשִׁים גֵּרִים

לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת (יבמות מז:). כְּשֶׁגּוֹי מִתְגַּיֵּר הוּא מְקַבֵּל נְשָׁמָה מִלְמַעְלָה, וְלָכֵן "מוֹצִיאִים לוֹ אֶת הַנְּשָׁמָה" בַּגִּיּוּר, כְּדֵי לְוַדֵּא שֶׁהוּא רָאוּי שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ נְשָׁמָה מִלְמַעְלָה. אֲבָל מְקַבְּלִים, וְאִם הוּא גֵּר צֶדֶק הוּא יְהוּדִי לְכָל דָּבָר, וְזַרְעוֹ כָּשֵׁר.

מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין הַמִּצְרִי וְהָאֱדוֹמִי מִצַּד אֶחָד, לְבֵין הָעַמּוֹנִי וְהַמּוֹאָבִי מִצַּד שֵׁנִי? חֲרִי הַזָּכָר הָעַמּוֹנִי אוֹ הַמּוֹאָבִי, אֲפִילוּ שֶׁהִתְגַּיֵּר וְשׁוֹמֵר אֶת כָּל הַמִּצְוֹות כְּהִלְכָתָן, לֹא יָכוֹל לָבוֹא בַּקָּהָל, כְּלוֹמַר לֹא יָכוֹל לְהִתְחַתֵּן עִם יְהוּדָיָה מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, רַק עִם גִּיּוֹרֶת. וְאִם יִוָּלֵד לוֹ בֵּן, שֶׁהוּא יְהוּדִי מִלֵּדָה, גַּם הוּא יָכוֹל לָשֵׂאת רַק גִּיּוֹרֶת אוֹ בַּת גֵּרִים שֶׁל מִצְרִי וֶאֱדוֹמִי, וְהַנֶּכֶד שֶׁלּוֹ, וּבְנוֹ וּבֶן בְּנוֹ עַד עוֹלָם, כֻּלָּם יְכוֹלִים לָשֵׂאת רַק פְּסוּלִים שֶׁלֹּא בָּאִים בַּקָּהָל?

לְעֻמַּת זֹאת, מִצְרִי (אוֹ אֱדוֹמִי) שֶׁמִּתְגַּיֵּר, נִקְרָא "מִצְרִי רִאשׁוֹן". הוּא לֹא יָכוֹל לָבוֹא בַּקָּהָל וְלַשֵּׂאת יְהוּדִיָּה מִלֵּדָה מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, אָז הוּא מִתְחַתֵּן עִם "מִצְרִיָּה רִאשׁוֹנָה". נוֹלָד לָהֶם בֵּן בְּשָׁעָה טוֹבָה, הַנִּקְרָא "מִצְרִי שֵׁנִי". גַּם הוּא לֹא יָכוֹל לָשֵׂאת יְהוּדִיָּה כְּשֵׁרָה, אָז הוּא מִתְחַתֵּן עִם "מִצְרִיָּה שְׁנִיָּה", וְנוֹלַד לָהֶם "מִצְרִי שְׁלִישִׁי". "מִצְרִי שְׁלִישִׁי" כֵּן יָכוֹל לָבוֹא בַּקָּהָל וְלַשֵּׂאת יְהוּדִיָּה כְּשֵׁרָה! מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין הַמִּצְרִי וְהָאֱדוֹמִי לְבֵין הָעַמּוֹנִי וְהַמּוֹאָבִי?

הַמִּצְרִי לֹא יָכוֹל לָבוֹא בַּקָּהָל לְכַתְּחִלָּה, כֵּיוָן שֶׁהֵם שִׁעְבְּדוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם. 210 שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת, מִתּוֹכָם 86 שָׁנִים שֶׁל שִׁעְבּוּד אַכְזָרִי בִּמְיֻחָד, וּמִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ עַל יַלְדֵיהֶם שֶׁל הָעֲבָדִים הָעִבְרִים, בְּמַטָּרָה לִשְׁבֹּר לָהֶם אֶת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ. אָז הוּא יְחַכֶּה 3 דּוֹרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּחְרֵר לְגַמְרֵי מִטֻּמְאַת מִצְרַיִם וְיוּכַל לָבוֹא בַּקָּהָל.

אִם כֵּן, מָה עָשׂוּ הָעַמּוֹנִי וְהַמּוֹאָבִי שֶׁנֶּאֶסְרוּ לְעוֹלָם? אוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (דברים כג, ה): "עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם". כְּלוֹמַר, כְּשֶׁעָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַמּוֹן וּמוֹאָב לֹא יָצְאוּ לִקְרָאתָם עִם לֶחֶם וּמַיִם. לֹא שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ צְרִיכִים, חָלִילָה הָיָה לָהֶם אֶת הַמָּן שֶׁיָּרַד מֵהַשָּׁמַיִם בִּזְכוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבְאֵר מַיִם-חַיִּים הַנּוֹדֶדֶת עִמָּם בִּזְכוּת מִרְיָם הַנְּבִיאָה, אֶלָּא סְתָם דֶּרֶךְ אֶרֶץ... בִּשְׁבִיל זֶה לְעוֹלָם לֹא יָבוֹאוּ בַּקָּהָל?!

וְכֵן, מַדּוּעַ הַנָּשִׁים הָעַמּוֹנִיּוֹת וְהַמּוֹאֲבִיּוֹת מִתְקַבְּלוֹת מִיָּד? כִּי נָשִׁים אֵין דַּרְכָּן לָצֵאת הַחוּצָה מֵהָאֹהֶל, מִטַּעֲמֵי צְנִיעוּת, הֵן נִשְׁאָרוֹת בַּבַּיִת. אֲבָל גְּבָרִים הָיוּ צְרִיכִים לָצֵאת. אָז הַמִּצְרִים שֶׁהָרְגוּ בְּעַם יִשְׂרָאֵל וְרָצְחוּ אֶת הַתִּינוֹקוֹת שֶׁלָּהֶם, לְאַחַר 3 דּוֹרוֹת בָּאִים בַּקָּהָל, וְאֵלֶּה שֶׁלֹּא הִצִּיעוּ לֶחֶם וּמַיִם שֶׁלֹּא הָיוּ צְרִיכִים בִּכְלָל, הֵם לְעוֹלָם לֹא יָבוֹאוּ בַּקָּהָל. מָה הַהֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם?

הַכָּרַת הַטּוֹב מוּל כְּפִיּוּת טוֹבָה! לָעָם הַמִּצְרִי יֵשׁ לָנוּ הַכָּרַת הַטּוֹב. הַמִּצְרִי סוֹף סוֹף נָתַן לָנוּ בַּיִת בִּשְׁנוֹת הָרָעָב, וְקָלַט אוֹתָנוּ בַּשָּׁנִים הַקָּשׁוֹת, שָׁנִים שֶׁהָיִינוּ יְכוֹלִים לִגְוֹועַ לַמָּוֶת. וּמָה עִם זֶה שֶׁקִּלְקְלוּ הַמִּצְרִים לְאַחַר מִכֵּן? הֵם קִלְקְלוּ לְאַחַר 3 דּוֹרוֹת (מִיּוֹסֵף לְמֹשֶׁה 3 דּוֹרוֹת), הֵם יְחַכּוּ 3 דּוֹרוֹת כְּדֵי לְהַכְנִיס בַּקָּהָל.

הָעַמּוֹנִי וְהַמּוֹאָבִי לְעֻמַּת זֹאת נָהֲגוּ בִּכְפִיּוּת טוֹבָה. עַמּוֹן וּמוֹאָב יָצְאוּ מִלּוֹט שֶׁנִּצַּל בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ, פַּעֲמַיִם! פַּעַם בִּמְלְחֶמֶת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים בַּחֲמִשָּׁה, שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ יָצָא לְהִלָּחֵם וְנִצַּח אֶת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים שֶׁשָּׁבוּ אֶת לוֹט, וּפַעַם שְׁנִיָּה בַּחֻרְבָּן סְדוֹם, שֶׁזְּכוּת אַבְרָהָם עָמְדָה לְלוֹט שֶׁיַּצִּילוּ אוֹתוֹ הַמַּלְאָכִים. אָז עַמּוֹן וּמוֹאָב חַיִּים בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ. הַמְּעַט שֶׁיָּכְלוּ לַעֲשׂוֹת זֶה לָצֵאת לִקְרָאתֵנוּ עִם מְעַט לֶחֶם וּמַיִם. גַּם כָּךְ הָיִינוּ

אוֹמְרִים: "תּוֹדָה, אָנוּ לֹא צְרִיכִים", הָעִקָּר הַכַּוָּנָה. גַּם אֶת זֶה הֵם לֹא עָשׂוּ; הֵם כְּפוּיֵי טוֹבָה; בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת וְאַף שָׂכָר מְכַשֵּׁף שֶׁיְּקַלֵּל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל; הֵיכָן הַכָּרַת הַטּוֹב?

הַחוֹשׁ הַשִּׁשִּׁי

ה' יִתְבָּרַךְ מְתַעֵב כְּפִיוּת טוֹבָה; מַדּוּעַ? מָה כָּל כָּךְ חָשׁוּב בְּהַכָּרַת הַטּוֹב? הַדָּגֵשׁ הָעִקָּרִי עַל הַכָּרַת הַטּוֹב הוּא, שֶׁאָדָם שֶׁמִּתְרַגֵּל לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל דָּבָר, שֶׁכְּשֶׁנּוֹתְנִים לוֹ דָּבָר וְהוּא רוֹאֶה בּוֹ אֶת כָּל הַדְּבָרִים הַחִיּוּבִיִּים, אָדָם כָּזֶה מְפַתֵּחַ חוּשׁ נוֹסָף. יֵשׁ לָנוּ חוּשׁ רְאִיָּה, שְׁמִיעָה, רֵיחַ, דִּבּוּר וּמִשּׁוּשׁ. אָדָם כָּזֶה מְפַתֵּחַ חוּשׁ שִׁשִּׁי, חוּשׁ הַהִתְבּוֹנְנוּת. זֶה חוּשׁ רוּחָנִי, שֶׁאִתּוֹ הוּא זוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל דָּבָר.

אָדָם שֶׁלֹּא מְסֻגָּל לִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב בְּכָל מָה שֶׁקּוֹרֶה לוֹ, לֹא מְסֻגָּל לִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כֵּיוָן שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם. אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַכָּרַת הַטּוֹב, וְרוֹאֶה אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בַּאֲנָשִׁים אֲחֵרִים, וּמַעֲרִיךְ מָה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ, וְלֹא חוֹשֵׁב שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ מַשֶּׁהוּ, בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת הוּא רוֹאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל דָּבָר. וְאָז הוּא יֵדַע לְהַכִּיר טוֹבָה גַּם לַה' יִתְבָּרַךְ.

אֲבָל לָמָּה?

יֵשׁ סִפּוּר עַל יְהוּדִים שֶׁבָּרְחוּ מִגֶּרְמַנְיָה לְאַנְגְלִיָּה בְּתְחִלַּת מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, לִפְנֵי שֶׁהַגְּבוּלוֹת נִסְגְּרוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאַנְגְלִיָּה, לֹא רָצוּ לְקַבֵּל אוֹתָם. פָּחֲדוּ שֶׁמָּא יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מְרַגְּלִים גֶּרְמָנִים. מִצַּד שֵׁנִי לְהַחְזִיר אוֹתָם לְגֶרְמַנְיָה לֹא בָּא בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁמָּא הֵם בָּאֱמֶת פְּלִיטִים. מָה עוֹשִׂים? הֶחְלִיטוּ לִשְׁלֹחַ אוֹתָם לְאוֹסְטְרַלְיָה. כֵּיוָן שֶׁבַּיָּם יֵשׁ אֳנִיּוֹת גֶּרְמָנִיּוֹת, הֶחְלִיטוּ כִּי הֵם לֹא רוֹצִים לְסַכֵּן צֶוֶת בְּרִיטִי בִּשְׁבִיל חֲבוּרָה שֶׁל סָפֵק

פְּלִיטִים, וְלָכֵן שִׁחְרְרוּ מֵהַכֶּלֶא רוֹצְחִים וּפוֹשְׁעִים אֲחֵרִים, וְהָפְכוּ אוֹתָם לַצֶּוֶת שֶׁל הָאֲנָיָה !

וְכָךְ עָלוּ עַל הָאֲנָיָה פְּלִיטִים יְהוּדִים עִם פּוֹשְׁעִים גּוֹיִם... אוֹתָם רְשָׁעִים, יִמַּח שְׁמָם, כֻּלָּם רוֹצְחִים וְגַנָּבִים שֶׁיָּצְאוּ מֵהַכֶּלֶא, לֹא עָבְרָה שָׁעָה קָלָה שֶׁשָּׁטוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם וּכְבָר הִתְחִילוּ לְהַצִּיק לַיְּהוּדִים הַמְּסְכֵּנִים... שָׁדְדוּ אֶת כָּל כַּסְפָּם וְתַכְשִׁיטֵיהֶם. כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ עֵרֶךְ מָמוֹנִי עֲבוּרָם, כְּגוֹן מִזְוָדוֹ ", בְּגָדִים, מִסְמָכִים, מַזְכֶּרוֹת אִישִׁיוֹת, הַכֹּל הֻשְׁלַךְ לְלֶב יָם ! זָרְקוּ הַכֹּל ! וְכָךְ יָרְדוּ הַיְּהוּדִים לְאַדְמַת אוֹסְטְרַלְיָה, רַק עִם הַבְּגָדִים עֲלֵיהֶם, בְּלִי תְּעוּדוֹת, בְּלִי מִסְמָכִים, בְּלִי זֵכֶר לַבַּיִת שֶׁהִשְׁאִירוּ בְּאֵירוֹפָּה הַנִּחֶרֶבֶת.

שָׁנִים רַבּוֹת שֶׁל מְרִמּוּר וְתִסְכּוּל, כַּעַס וְעֶצֶב מְהוּלִים יַחְדָּיו עָבְרוּ עֲלֵיהֶם. אֵיזֶה סֵבֶל ! אֵיזֶה צַעַר ! אֵיזוֹ בּוּשָׁה ! כְּאִלּוּ לֹא דַּי שֶׁהָיוּ פְּלִיטֵי מִלְחָמָה שֶׁהִשְׁאִירוּ קְרוֹבִים וּרְכוּשׁ בְּאֵירוֹפָּה שֶׁעָלְתָה בָּאֵשׁ, לֹא קִבְּלוּ אוֹתָם בְּאַנְגְּלִיָה, עָבְרוּ סַכָּנָה בַּיָּם, גָּנְבוּ לָהֶם אֶת כָּל מָמוֹנָם, לְפָחוֹת הָיוּ מַשְׁאִירִים בְּיָדָם מַזְכֶּרוֹת, תְּמוּנוֹת, מִסְמָכִים. מַדּוּעַ זָרְקוּ לָהֶם אֶת הַכֹּל לַיָּם ? הֵם לָקְחוּ אֶת הַכֶּסֶף, מָה כָּאָב לָהֶם לְהַשְׁאִיר לָהֶם כַּמָּה תְּמוּנוֹת וּמִסְמָכִים ?

עָבְרוּ 50 שָׁנָה. אָז נִפְתְּחוּ מִסְמָכִים מֵהָאַרְכִיּוֹן שֶׁל גֶּרְמַנְיָה הַנָּאצִית, וְהָיָה שָׁם יוֹמָן שֶׁל קְצִין סְפִינָה גֶּרְמָנִי שֶׁתֵּאֵר כֵּיצַד הִבְחִין בִּסְפִינָה בְּרִיטִית עוֹבֶרֶת בַּיָּם, וְקִבֵּל הוֹרָאָה לְהַפְצִיץ אוֹתָהּ. הוּא יָרָה אַךְ לֹא יָדַע אִם פָּגַע אוֹ לֹא, אָז הוּא הִבִּיט בַּטֶּלֶסְקוֹפּ וְרָאָה כִּי עַל הַמַּיִם צָפוֹת הַרְבֵּה מִזְוָדוֹת... הַחַיָּלִים בַּסְּפִינָה הַגֶּרְמָנִית הֶעֱלוּ אֶת הַמִּזְוָדוֹת לַסִּפּוּן וּפָתְחוּ אוֹתָן, וְרָאוּ מִסְמָכִים וּתְמוּנוֹת, הַכֹּל בַּשָּׂפָה הַגֶּרְמָנִית. הֵם הֵבִינוּ שֶׁנּוֹסְעֵי הַסְּפִינָה הֵם גֶּרְמָנִים, אָז הֵם קִבְּלוּ פְּקוּדָה מֵהַצַּמֶּרֶת

לְהָגֵן עַל הַסְּפִינָה הַזּוֹ וּלְלַוּוֹת אוֹתָהּ מֵרָחוֹק, וְכָךְ עָשׂוּ כָּל הַדֶּרֶךְ לְאוֹסְטְרַלְיָה ! שְׂחָק וְשָׂלוֹם לֹא תִּפְגַּע מֵ״אֲנִיּוֹת הָאוֹיֵב !״. סְפִינָה נָאצִית לְוִתָּה אוֹתָם עַד אוֹסְטְרַלְיָה וְהֵם לֹא יָדְעוּ !

לְאַחַר שֶׁיָּרְדוּ הַיְּהוּדִים לַיַּבֶּשֶׁת, הָאֲסִירִים שֶׁנִּהֲלוּ אֶת הַסְּפִינָה עָשׂוּ דַּרְכָּם חֲזָרָה לְאַנְגְלִיָה. הַקָּצִין הַגֶּרְמָנִי כָּתַב שֶׁהֵבִינוּ כִּי טָעוּ בַּזְּהוּי וְזוֹ כַּנִּרְאֶה כֵּן הָיְתָה אֳנִיָּה בְּרִיטִית, וְלָכֵן יָרוּ בָּהּ וְהִטְבִּיעוּ אוֹתָהּ עַל נוֹסְעֶיהָ ! אֲבָל הַיְּהוּדִים נִצְּלוּ ! וְהֵם לֹא יָדְעוּ מִכָּל הַסִּפּוּר !

50 שָׁנָה הֵם יָשְׁבוּ וּבָכוּ: ״מַדּוּעַ זָרְקוּ לָנוּ אֶת כָּל הַמִּזְוָדוֹת״? הַכֹּל טוֹב ! הַכֹּל הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית ! אֵין רַע יוֹצֵא מִן ה׳ ! אָדָם שֶׁחַי בְּהִתְבּוֹנְנוּת, רוֹאֶה רַק טוֹב, מַכִּיר טוֹבָה לַה׳, מַדּוּעַ זֶה חָשׁוּב? כִּי מִי שֶׁמַּכִּיר טוֹבָה לַאֲחֵרִים, הָרִאשׁוֹן שֶׁיֵּרָוֵיחַ מִכָּךְ יִהְיֶה הוּא עַצְמוֹ ! מִי שֶׁלּוֹמֵד לְהַעֲרִיךְ מָה שֶׁאֲחֵרִים עוֹשִׂים עֲבוּרוֹ, שֶׁהַכֹּל בְּחֶסֶד וְלֹא בִּזְכוּת, הַכֹּל מֵה׳, מִי שֶׁחַי כָּךְ הוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּהֱנָה מִזֶּה.

מַרְגִּישׁ כְּמוֹ בַּבַּיִת...

יֵצֶר הָרַע תּוֹקֵף אוֹתָנוּ, כְּשֶׁמַּטָּרָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר הִיא לְיַאֵשׁ אוֹתָנוּ. הוּא מַקִּיף אוֹתָנוּ מִכָּל הַכִּוּוּנִים, מַכְנִיס אוֹתָנוּ לְלַחַץ וְלִמְצוּקָה, וּמִשָּׁם נִכְנָסִים לִדְכָאוֹן, עַצְבוּת וְיֵאוּשׁ, וְסָגַרְנוּ עַל עַצְמֵנוּ אֶת הַגּוֹלָל. אָדָם שֶׁמַּכִּיר טוֹבָה, אָז לֹא רַק שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְהַכִּיר טוֹב לַאֲחֵרִים, הוּא יוֹדֵעַ, כְּפִשׁוּטוֹ, לְהַכִּיר בְּמָה שֶׁהוּא טוֹב. וְגַם בּוֹ יֵשׁ טוֹב ! אִם הוּא יִלְמַד לְהַכִּיר אֶת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ, אָז בִּזְמַן מְצוּקָה - זוֹ תִּהְיֶה נְקוּדַת הַמֶּאָחֶז שֶׁלּוֹ לָצֵאת מֵהָרַע.

מַעֲשֶׂה בִּיהוּדִי יִשְׂרְאֵלִי שֶׁהִסְתּוֹבֵב לְתֻמּוֹ בְּגֶרְמַנְיָה, כְּשֶׁלְּפֶתַע נִטְפָּלִים אֵלָיו שְׁנֵי נְעָרִים נֵיאוֹ נָאצִים. רַק שֶׁהֵם לֹא יָדְעוּ שֶׁהוּא יוֹצֵא יְחִידָה קְרָבִית, וְכָךְ מָצְאוּ עַצְמָם נוֹפְלִים

שְׁדוּדִים וּמְדַמְּמִים עַל הָרְצָפָה תּוֹךְ כַּמָּה שְׁנִיּוֹת. עוֹבְרִים מִשָּׁם אַרְבָּעָה שׁוֹטְרִים גֶּרְמָנִים וְהֵם מַתְחִילִים לְרַדֵּף אַחֲרָיו ; הוּא הָפַךְ לָאִישׁ הָרַע ; יְהוּדִי יִשְׂרָאֵלִי בְּמִצּוּקָה בְּאֶמְצַע גֶּרְמַנְיָה, כְּשֶׁשּׁוֹטְרִים דּוֹלְקִים אַחֲרָיו, וְנִרְאָה כִּי רוֹצִים לִפְגֹּעַ בּוֹ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר לְבָרֵר מָה בְּדִיּוּק קָרָה שָׁם. לְפֶתַע, בְּאֶחָד הָרְחוֹבוֹת, הוּא רוֹאֶה מוּלוֹ, לֹא פַּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר, אֶת בְּנְיַן הַשַּׁגְרִירוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל ! הוּא קוֹפֵץ מִיַּד מֵעַל לַגָּדֵר, וְהַשּׁוֹטְרִים מַכִּים עַל הַגָּדֵר מִבַּחוּץ, צוֹעֲקִים עָלָיו בְּגֶרְמָנִית, אֲבָל אֵסוּר לָהֶם לְהִכָּנֵס ; וְהוּא מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁל הַשַּׁגְרִירוּת, מְחַיֵּךְ אֲלֵיהֶם בְּנִצָּחוֹן אִישִׁי מָתוֹק, ״אַתֶּם לֹא יְכוֹלִים לָגַעַת בִּי ; אִי אֶפְשָׁר לָגַעַת בִּי״ ; מַדּוּעַ ? כִּי הוּא בְּתְחוּם הַשַּׁגְרִירוּת שֶׁל מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, לֹא בְּתְחוּמָם שֶׁלָּהֶם.

כָּךְ הוּא גַּם עִם הַיֵּצֶר הָרַע. כְּשֶׁיֵּצֶר הָרַע רוֹדֵף אַחֲרֵינוּ, רוֹצֶה לִתְפֹּס אוֹתָנוּ וְלִפְגֹּעַ בָּנוּ, אִם יֵשׁ לָנוּ נְקוּדָה כָּזוֹ, שַׁגְרִירוּת כָּזוֹ, שֶׁאָנוּ בּוֹרְחִים אֵלֶיהָ, שֶׁיֵּצֶר הָרַע לֹא יָכוֹל לָגַעַת בָּהּ, אָז נִצַּלְנוּ מֵחַמָּתוֹ. וּמָה זוֹ הַשַּׁגְרִירוּת הַזּוֹ ? הַטּוֹב שֶׁבָּנוּ ; אָדָם שֶׁלּוֹמֵד לְהַכִּיר טוֹבָה לַאֲחֵרִים, לוֹמֵד לְהַכִּיר גַּם אֶת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ, הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, הַמְצְווֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, זוֹ הַנְּקֻדָּה הַטּוֹבָה שֶׁנּוּכַל לְהֶאָחֵז בָּהּ כְּשֶׁיֵּצֶר הָרַע ״מַכֶּה עַל הַשְּׁעָרִים״ ! זוֹ נְקוּדַת הָאֲחִיזָה שֶׁלָּנוּ לְהִנָּצֵל.

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כּוֹתֵב (ליקו״מ תנינא ז, ז) : ״וְהַכְּלָל, שֶׁהַצַּדִּיק, עִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ״ל, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְדַבֵּר וּלְלַמֵּד וּלְהָאִיר בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, בְּדָרֵי מַעְלָה וְדָרֵי מַטָּה, בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים, הַיְנוּ שֶׁלְּהַגְּדוֹלִים בַּמַּעְלָה, בְּנֵי עֲלִיָּה, בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַצַּדִּיק לְהַרְאוֹת לָהֶם וּלְגַלּוֹת לָהֶם, שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל מֵה׳ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת : ׳מָה חָמִיתָ

מָה פִּשְׁפַּשְׁתָּ׳ וְכוּ׳, וְזֶה הַלִּמּוּד וְהַהַשָּׂגָה הוּא צָרִיךְ לְהָאִיר וּלְהַכְנִיס בְּהַגְּדוֹלִים בַּמַּעֲלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת דָּרֵי מַעְלָה. וּלְהֵפֶךְ, יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁמֻּנָּחִים בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד, עַד שֶׁהָיוּ מְיָאָשִׁין אֶת עַצְמָן לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי נִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם רְחוֹקִים מְאֹד מֵה׳ יִתְבָּרַךְ, וּכְבָר אָבַד נִצְחָם וְתוֹחַלְתָּם מֵה׳ - צָרִיךְ הַצַּדִּיק שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְעוֹרְרָם וּלְהָקִיצָם, שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְיָאָשִׁין עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, וּלְהַרְאוֹת לָהֶם וּלְהָאִיר בָּהֶם, כִּי עֲדַיִן ה׳ עִמָּם וְאֶצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם, וַאֲפִילוּ בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ, אֲפִילוּ אִם נָפַל לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן שָׁם דַּיְיקָא נִמְצָא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי ״מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ״.

כְּלוֹמַר, צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְכָל עוֹבְדֵי ה׳ הֶחָשִׁים קְרוֹבִים לַה׳, עַד כַּמָּה הֵם עֲדַיִן רְחוֹקִים, וּלְכָל הֶחָשִׁים רְחוֹקִים מִן ה׳, עַד כַּמָּה הֵם קְרוֹבִים, וּבְכָךְ כֻּלָּם יוּכְלוּ לְהִתְעַלּוֹת בַּעֲבוֹדַת ה׳. מָה הַכַּוָּנָה? אִם יִפְתְּחוּ לְמַעְלָה אֶת סִפְרֵי הַמִּדּוֹת וְהַמִּצְווֹת שֶׁלָּנוּ, בִּכְתָב גָּדוֹל כְּתוּבוֹת כָּל הַמִּצְווֹת וְהַמִּדּוֹת ״אֲנִי עָנִיו״, ״אֲנִי רַחְמָן״, ״אֲנִי וַתְרָן״, ״אֲנִי מֵנִיחַ תְּפִלִּין״, ״אֲנִי שׁוֹמֵר שַׁבָּת״. לְיַד כָּל שׁוּרָה כָּזוֹ יֵשׁ כּוֹכָבִית: ״אֲנִי שׁוֹמֵר שַׁבָּת, אֲבָל אֲנִי לֹא מַקְפִּיד בְּהִלְכוֹת מֻקְצֶה״, ״אֲנִי מֵנִיחַ תְּפִלִּין, אֲבָל בְּעֶשֶׂר בַּבֹּקֶר״.

בִּזְמַן שֶׁטּוֹב לָנוּ וְהַכֹּל מִתְנַהֵל עַל מֵי מְנוּחוֹת, אַל נִהְיֶה שַׂאֲנָנִים, נַעֲבֹר עַל כָּל הַכּוֹכָבִיּוֹת, נַתְחִיל לְטַפֵּל בָּהֶן, נִרְאֶה עַד כַּמָּה אָנוּ רְחוֹקִים עֲדַיִן. בִּזְמַן שֶׁאָנוּ בְּמְצוּקָה וְרוֹדְפִים אַחֲרֵינוּ, נִקְרָא אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת ״אֲנִי מֵנִיחַ תְּפִלִּין״! נָכוֹן בְּעֶשֶׂר בַּבֹּקֶר, אֲבָל אֲנִי מֵנִיחַ תְּפִלִּין! ״אֲנִי נוֹתֵן תְּרוּמוֹת, נוֹתֵן צְדָקוֹת״,

נָכוֹן חֲצִי שֶׁקֶל... אֲבָל זוֹ צְדָקָה, דִּין פְּרוּטָה כְּדִין מֵאָה! נִרְאֶה עַד כַּמָּה אָנוּ קְרוֹבִים.

אֲנִי קוֹרֵא רַק אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת. מַדּוּעַ? כִּי זוֹ הַשַּׁגְרִירוּת שֶׁלִּי לִבְרֹחַ לְתוֹכָהּ! בִּזְמַן שֶׁטּוֹב לִי אֲנִי מִסְתַּכֵּל עַל הַכּוֹכָבִיּוֹת, מַדּוּעַ? כְּדֵי לְהַרְחִיב אֶת הַשַּׁגְרִירוּת שֶׁלִּי! בִּזְמַן שֶׁטּוֹב, בּוֹנִים, כְּדֵי שֶׁבִּזְמַן שֶׁל מְצוּקָה, יִהְיֶה לִי יוֹתֵר קַל לִבְרֹחַ, יִהְיֶה לִי מָקוֹם יוֹתֵר גָּדוֹל שֶׁיְּחַכֶּה לִי לְקַלֹּט אוֹתִי.

אָדָם צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל עֲבוֹדַת ה' שֶׁלּוֹ כָּךְ בִּזְמַן שֶׁטּוֹב לוֹ, שֶׁיִּרְאֶה כַּמָּה הוּא רָחוֹק מֵה', כַּמָּה הוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן. וּבִזְמַן שֶׁתּוֹקְפִים אוֹתוֹ, שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ רָחוֹק, יְזַכּוֹר כַּמָּה קָרוֹב הוּא לַה'. הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ אָמַר פַּעַם: "הַלְוַאי שֶׁהָיִיתִי מְסַגֵּל לְאֱהֹב אֶת הַצַּדִּיקִים בְּיִשְׂרָאֵל, מְעַט מִמַּה שֶׁה' אוֹהֵב אֶת הָרְשָׁעִים בְּיִשְׂרָאֵל"! עַד כְּדֵי כָּךְ אוֹהֵב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָנוּ! אֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים! לֹא רוֹאִים זֹאת בִּזְמַן מְצוּקָה! אָדָם שֶׁלּוֹמֵד לְהַכִּיר טוֹבָה, וְלִרְאוֹת אֶת הַטּוֹב בְּכָל דָּבָר, זוֹ לֹא בְּעָיָה עֲבוּרוֹ לִרְאוֹת זֹאת בְּחוּשׁ, הוּא חַי אֶת אַהֲבַת ה' אֵלָיו.

וְזֶה מָה שֶׁאָנוּ אֲמוּרִים לִלְמֹד מִיּוֹסֵף. עַל מָה הַכָּרַת הַטּוֹב לַכֹּהֲנִים? הֲרֵי לְפִי פְּרוּשׁ הַחִזְקוּנִי הֵם לֹא עָשׂוּ כְּלוּם? לֹא נָכוֹן! הֵם עָשׂוּ מַשֶּׁהוּ גָּדוֹל מְאֹד! בְּאוֹתָהּ מִדָּה יָכְלוּ לוֹמַר לְפוֹטִיפַר שֶׁיַּהֲרֹג אוֹתוֹ עַל מְנָת לִשְׁמוֹר עַל כְּבוֹד אִשְׁתּוֹ. וְכִי אִכְפַּת לָהֶם מִדִּין תּוֹרָה, אוֹ מִצֶּדֶק? אֲבָל הֵם אָמְרוּ שֶׁיִּסְתַּפֵּק רַק בְּלִכְלוּךְ אוֹתוֹ. עַל זֶה מַגִּיעַ לָהֶם תּוֹדָה רַבָּה! וּמָה עִם כָּךְ שֶׁנִּרְקָב בַּכֶּלֶא בְּמֶשֶׁךְ 12 שָׁנִים בִּגְלָלָם? נוּ, וְכִי עָדִיף לָמוּת? תֹּאמַר תּוֹדָה רַבָּה!

אִם יַעֲקֹב אָבִינוּ נָתַן כָּבוֹד וְהִכִּיר טוֹב לַבֵּן שֶׁלּוֹ, אָז מִי אֲנַחְנוּ שֶׁלֹּא נִתֵּן כָּבוֹד וְנַעֲרִיךְ מָה שֶׁאֲחֵרִים עוֹשִׂים עֲבוּרֵנוּ?

וְכַאֲשֶׁר נַסְבִּיר פָּנִים לְכָל אָדָם, וְנַעֲרִיךְ מָה שֶׁעוֹשִׂים עֲבוּרֵנוּ, אֲנָשִׁים יֹאהֲבוּ אוֹתָנוּ יוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁכְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה לָנוּ טוֹבָה אָנוּ מַעֲרִיכִים אֶת זֶה, הוּא מוּכָן לָצֵאת מִגִּדְרוֹ עֲבוּרֵנוּ. הוּא לֹא רוֹצֶה כֶּסֶף, רַק מִלָּה טוֹבָה. כַּאֲשֶׁר אָדָם מַעֲרִיךְ אֶת מָה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה עֲבוּרוֹ, יֵשׁ לִי רָצוֹן לָתֵת לוֹ יוֹתֵר. זוֹ הַסִּבָּה שֶׁאֲנָשִׁים עוֹשִׂים יוֹתֵר חֶסֶד בַּחוּץ מֵאֲשֶׁר בַּבַּיִת, כִּי בַּבַּיִת לֹא אוֹמְרִים מִלָּה טוֹבָה, אֶלָּא לוֹקְחִים כַּמּוּבָן מֵאֵלָיו שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עֲבוּרָם.

אָז נָכוֹן שֶׁהַחֶסֶד הוּא יוֹתֵר גָּדוֹל כְּשֶׁאֲנִי לֹא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עֲבוּר קַבָּלַת תּוֹדָה וְהַעֲרָכָה, אֶלָּא לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֲבָל תֵּדַע, כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁיַּעֲשׂוּ עֲבוּרְךָ יוֹתֵר דְּבָרִים בַּבַּיִת, לֹא לִשְׁפֹּחַ לוֹמַר מִלָּה טוֹבָה כְּשֶׁכְּבָר עוֹשִׂים מַשֶּׁהוּ שָׁאַתָּה נֶהֱנָה מִמֶּנּוּ, זֶה יִתֵּן לְעוֹשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה מוֹטִיבַצְיָה לַעֲשׂוֹת עוֹד - מִלָּה טוֹבָה! הַכָּרַת הַטּוֹב! הֲרֵוַח שֶׁלָּנוּ שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים לְהַכִּיר אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּעַצְמֵנוּ, וְזוֹ הַשִּׁגְרִירוּת שֶׁלָּנוּ לִבְרֹחַ אֵלֶיהָ כַּאֲשֶׁר יֵצֶר הָרַע תּוֹקֵף אוֹתָנוּ, וְכָךְ נוּכַל לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִתְרוֹמֵם עוֹד בַּעֲבוֹדַת ה׳.

המפתח לגאולה

נוֹתְנִים לְךָ – תִּקַּח

פָּרָשַׁת "שְׁמוֹת" הַפּוֹתַחַת אֶת הַסֵּפֶר הַשֵּׁנִי בַּתּוֹרָה, הִיא גַּם הָרִאשׁוֹנָה מִתּוֹךְ 6 הַפָּרָשׁוֹת שֶׁל תְּקוּפַת **הַשּׁוֹבָבִי"ם**. תְּקוּפָה חֲשׁוּבָה מְאֹד בָּהּ יֵשׁ שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת שֶׁל עֵת רָצוֹן מְיֻחֶדֶת לִפְעֹל, לְתַקֵּן וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל עֲבֵרוֹת שֶׁעָשִׂינוּ, וּבְעִקָּר עַל פְּגַם הַבְּרִית הֶחָמוּר. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל הַתְּקוּפָה הַזּוֹ נִגְזַר מִתּוֹךְ רָאשֵׁי הַתֵּבוֹת שֶׁל הַפָּרָשׁוֹת: **שְׁמוֹת-וָאֵרָא-בֹּא-בְּשַׁלַּח-יִתְרוֹ-מִשְׁפָּטִים**, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁשֵּׁם הַתְּקוּפָה נִגְזַר עַל פִּי הַפָּסוּק (ירמיהו ג, כב): "שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם, הִנְנוּ אָתָנוּ לָךְ כִּי אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ".

אָדָם הָרוֹצֶה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, פְּעָמִים שֶׁמְּזַמְּנִים לוֹ מְנִיעוֹת מִשָּׁמַיִם בִּגְלַל מִדַּת הַדִּין הַמְּתוּחָה עָלָיו, וּפְעָמִים שֶׁיֵּשׁ עִתּוֹת רָצוֹן. תְּקוּפָה זוֹ הִיא עֵת רָצוֹן, ה׳ אוֹמֵר: ״שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים - לֹא מְשַׁנֶּה מָה עֲשִׂיתֶם, אִם תְּנַצְּלוּ אֶת הַתְּקוּפָה הַזּוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, יֵחָשְׁבוּ בְּעֵינַי מַעֲשֵׂיכֶם כְּמַעֲשֵׂי שׁוֹבָבוּת בְּעָלְמָא״. כַּמָּה צָרִיךְ לְנַצֵּל אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת הַזּוֹ לַחְזֹר אֶל ה׳.

כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִים עַל 10 הַמַּכּוֹת שֶׁקִּבְּלוּ הַמִּצְרִים, הַמִּתְפָּרְסוֹת עַל שְׁתֵּי פָּרָשׁוֹת, ״וָאֵרָא״ ו״בֹּא״, אָנוּ לְמֵדִים מִקְּשִׁיחוּת לִבּוֹ שֶׁל פַּרְעֹה יְסוֹד גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה׳. אָנוּ רוֹאִים שֶׁחָזְרָה בִּתְשׁוּבָה פּוֹעֶלֶת עַל פִּי חֲלוֹנוֹת שֶׁל עֵת רָצוֹן, הַנִּפְתָּחִים וְנִסְגָּרִים[44]. בַּתְּחִלָּה ה׳ יִתְבָּרַךְ מְזַמֵּן מְנִיעוֹת וְיִסּוּרִים קַלִּים לָאָדָם, כְּשֶׁהוּא מַעֲנִיק לוֹ פֶּרֶק זְמַן לַעֲכֹל אֶת הַקּוֹרֶה לוֹ וְלַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה. אִם הָאָדָם ״לֹא מֵבִין״, פַּעַם, פַּעֲמַיִם, שָׁלוֹשׁ, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סוֹגֵר לוֹ אֶת הַחַלּוֹן לִתְשׁוּבָה וּפוֹתֵחַ לוֹ אוֹתוֹ רַק בַּמְּנִיעָה הַבָּאָה, וּבֵין ״הַמַּכּוֹת״, ה׳ יִתְבָּרַךְ מַקְשִׁיחַ אֶת לִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם.

גַּם אֵצֶל פַּרְעֹה הָיָה כָּךְ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ט, יב): ״וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה׳ אֶל מֹשֶׁה״. פָּסוּק זֶה שֶׁמְּגַלֶּה כִּי ה׳ חִזֵּק אֶת לֵב פַּרְעֹה, נֶאֱמַר רַק מִסּוֹף מַכַּת שְׁחִין וְהָלְאָה, כְּלוֹמַר רַק מֵהַמַּכָּה הַשִּׁשִּׁית! בַּחֲמֵשׁ הַמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת עֲדַיִן הָיְתָה לְפַרְעֹה בְּחִירָה גַּם בַּזְּמַן שֶׁבֵּין הַמַּכּוֹת. אָז כְּשֶׁיֵּשׁ לָנוּ עִתּוֹת רָצוֹן, כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר ״שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים״, שֶׁעַכְשָׁו זֶה יֵחָשֵׁב רַק ״מַעֲשֵׂה שׁוֹבָבוּת״, צָרִיךְ לְנַצֵּל אֶת הַתְּקוּפָה הַזּוֹ, לֹא תָּמִיד יֵשׁ לָנוּ אֶפְשָׁרוּת כָּזוֹ לְתַקֵּן הַרְבֵּה, וּמַהֵר.

---

[44] רְאֵה פֶּרֶק ״חַלּוֹנוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה״.

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כּוֹתֵב[45] (ליקוטי מוהר״ן קטו) כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב צֶדֶק, הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הַמִּשְׁפָּט, הוּא מֶלֶךְ הַמִּשְׁפָּט. וְלָכֵן, כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, מִיָּד מִדַּת הַדִּין מְקַטְרֶגֶת ״זֶה לֹא מַגִּיעַ לוֹ! לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה זוֹ זְכוּת״! וְאָז ה׳ יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְזַמֵּן לָאָדָם מְנִיעוֹת, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ זְכוּת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת מִדַּת הַמִּשְׁפָּט, אָז אָדָם שֶׁרוֹצֶה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה חַיָּב לְהִתְמוֹדֵד עִם הַפְּרָעוֹת, נִסְיוֹנוֹת וּמְנִיעוֹת שֶׁה׳ יְזַמֵּן לוֹ בְּהֶתְאֵם לְמָה שֶׁמִּדַּת הַדִּין מְחַיֶּבֶת. אֲבָל כֵּיוָן שֶׁיּוֹתֵר מִמַּה שֶׁה׳ אוֹהֵב אֶת אֶת מִדַּת הַמִּשְׁפָּט, ה׳ אוֹהֵב אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, לָכֵן בְּתוֹךְ הַמְּנִיעָה שֶׁהוּא מֵבִיא לוֹ, ה׳ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ! דַּוְקָא בְּתוֹךְ הַמַּכָּה הַקָּשָׁה שֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל, שָׁם הוּא רוֹאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ.

---

[45] וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: כִּי ה׳ יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב מִשְׁפָּט, וְגַם הוּא אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל. אַךְ אַהֲבָתוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, הֵיא גְּדוֹלָה יוֹתֵר מֵהָאַהֲבָה שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת הַמִּשְׁפָּט. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמִּדַּת הַדִּין מְקַטְרֵג עַל מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהִתְקָרֵב לַה׳ יִתְבָּרַךְ, לִבְלִי לְהַנִּיחוֹ לִכְנֹס לְדֶרֶךְ הַחַיִּים, לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וּלְדֶרֶךְ הָאֱמֶת. וְה׳ יִתְבָּרַךְ הוּא אוֹהֵב מִשְׁפָּט, עַל כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ מֵכִרַח, כִּבְיָכוֹל, לְהַסְכִּים לְהַזְמִין לוֹ מְנִיעוֹת לְמוֹנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, כְּפִי הֲרָאוּי לוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו הָרָעִים, עַל פִּי הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט. כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ יָכוֹל לִדְחוֹת אֶת הַדִּין, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב מִשְׁפָּט כַּנַּ״ל. אַךְ מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתָהּ הָאַהֲבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵיא גְּדוֹלָה יוֹתֵר מֵהָאַהֲבָה שֶׁל הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ״ל, מָה עוֹשֶׂה ה׳ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מֵכִרַח כִּבְיָכוֹל לְהַסְכִּים עַל הַמְּנִיעוֹת לְמוֹנְעוֹ מִן הָאֱמֶת, מֵחֲמַת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁעָלָיו, כִּי הוּא אוֹהֵב מִשְׁפָּט כַּנַּ״ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ רְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאַף עַל פִּי כֵן יִתְקָרֵב הָאָדָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵהַמִּשְׁפָּט כַּנַּ״ל. עַל כֵּן, ה׳ יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן רְשׁוּת לְהַזְמִין לוֹ מְנִיעוֹת, אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ כְּבְיָכוֹל בְּתוֹךְ הַמְּנִיעוֹת. וּמִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, יָכוֹל לִמְצוֹא אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַמְּנִיעוֹת בְּעַצְמָן. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי בְּתֹקֶף הַמְּנִיעוֹת בְּעַצְמָן נִסְתָּר ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי הַמְּנִיעוֹת בְּעַצְמָן דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה׳ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם נִסְתָּר הוּא יִתְבָּרַךְ כַּנַּ״ל.

וְלָכֵן בַּמַּכָּה הַשְּׁלִישִׁית נֶאֱמַר (שמות ח, טו): "וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּים אֶל פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא". רוֹאִים מֵהַמַּכָּה עַצְמָהּ מִי הַנּוֹתֵן אוֹתָהּ, רוֹאִים אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. לָכֵן צָרִיךְ לָדַעַת לְזַהוֹת עֵת רָצוֹן בְּתוֹךְ הַקְּשָׁיִ שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּאוֹתוֹ רֶגַע, וְלִמְצֹא אֶת הַיְצִיאָה הַחוּצָה מֵהַנְּפִילָה בְּתוֹךְ הַנְּפִילָה עַצְמָהּ.

אֲנִי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם

תְּקוּפַת הַשּׁוֹבָבי"ם הִיא זְמַן לְהִתְעוֹרְרוּת נֶפֶשׁ, זְמַן הַמְּסֻגָּל לְתִקּוּן אֶחָד הַפְּגָמִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר שֶׁקַּיְמִים, פְּגַם הַבְּרִית, עַד שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית סב.) כִּי אֵין תִּקּוּן לַחֵטְא וְלַפְּגָם הַנַּ"ל. אָמְנָם אֵין דָּבָר הָעוֹמֵד בִּפְנֵי הִתְשׁוּבָה, אֶלָּא הַכַּוָּנָה שֶׁמְּאַד קָשֶׁה לְתַקֵּן אֶת הַפְּגָם הַזֶּה, וְלָכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ לָנוּ תְּקוּפָה כָּזוֹ שֶׁהִיא מְסֻגֶּלֶת זֶה הַזְּמַן לְנַצֵּל אוֹתָהּ.

יֵשׁ הַנּוֹהֲגִים לְהִתְעַנּוֹת וְלָצוּם כָּל שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי בִּתְקוּפַת הַשּׁוֹבָבי"ם. בְּיָמֵינוּ זֶה כְּבָר מִנְהָג שֶׁל יְחִידֵי סְגוּלָה, זֶכֶר לְדוֹרוֹת קוֹדְמִים שֶׁהָיוּ חֲזָקִים יוֹתֵר בַּגּוּף וּבַנֶּפֶשׁ, הַצּוֹם גָּרַם אָז לְהֶחָלְשׁוּת הַגּוּף וּלְהִתְעַלּוּת הַנְּשָׁמָה, מָה שֶׁאֵין כֵּן בְּיָמֵינוּ אֵצֶל רֻבֵּנוּ, שֶׁכְּשֶׁהַגּוּף חָלַשׁ אָז הַנְּשָׁמָה נִרְדֶּמֶת אִתּוֹ בְּיַחַד.

מָה שֶּׁכֵּן, אֲנַחְנוּ כֵּן צְרִיכִים לְהַרְאוֹת הִתְעוֹרְרוּת, כִּי זֶה בֶּאֱמֶת מָה שֶׁה' רוֹצֶה. לֹא הַצּוֹם וְהָרָעָב, אֶלָּא הָעֲבוֹדָה עַל הַמִּדּוֹת, כַּכָּתוּב (ישעיה נח, ג-ט): "וְלֹא תֵדָע הֵן בְּיוֹם צֹמְכֶם תִּמְצְאוּ חֵפֶץ וְכָל עַצְּבֵיכֶם תִּנְגֹּשׂוּ. הֵן לְרִיב וּמַצָּה תָּצוּמוּ וּלְהַכּוֹת בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע לֹא תָצוּמוּ כַּיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ בַּמָּרוֹם קוֹלְכֶם. הֲכָזֶה יִהְיֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ יוֹם עַנּוֹת אָדָם נַפְשׁוֹ הֲלָכֹף כְּאַגְמֹן רֹאשׁוֹ וְשַׂק וָאֵפֶר יַצִּיעַ הֲלָזֶה תִּקְרָא צוֹם וְיוֹם רָצוֹן לַה'. הֲלוֹא זֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה וְשַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים וְכָל מוֹטָה תְּנַתֵּקוּ. הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא

בָּית כִּי תִרְאֶה עָרוֹם וְכִסִּיתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם. אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה׳ יַאַסְפֶךָ. אָז תִּקְרָא וַה׳ יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שִׁלַּח אֶצְבַּע וְדַבֶּר אָוֶן״.

אִם נָצוּם כָּל שִׁנֵי וַחֲמִישִׁי וְכָל מָה שֶׁנַּחְשֹׁב זֶה: ״מָתַי כְּבָר אוֹכְלִים״? אָז לֹא עָשִׂינוּ בְּכָךְ שׁוּם דָּבָר! אֵין הַמַּטָּרָה הִיא שֶׁנִּהְיֶה ״חֲסִידָא קַדִּישָׁא״, אֶלָּא שֶׁנְּבַקֵּשׁ לְתַקֵּן אֶת הַפְּגָם הַזֶּה בֶּאֱמֶת.

מְגַלֶּה לָנוּ הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ[46] (לך לך, צג.) יְסוֹד מֻפְלָא. כַּאֲשֶׁר אָדָם נִכְנָס בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, הֲרֵי הוּא נִכְנָס לְחֶלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַנִּקְרָא ״צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם״ שֶׁה׳ נוֹטֵעַ בִּיהוּדִי בִּזְמַן בְּרִית הַמִּילָה, וּמִמֵּילָא הוּא נוֹשֵׂא אוֹתוֹ עִמּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. הוּא נוֹשֵׂא עִמּוֹ חֵלֶק מֵה׳ יִתְבָּרַךְ שְׁנִקְרָא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם! זֶה חֵלֶק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹכוֹ! עַד כְּדֵי כָּךְ ה׳ יִתְבָּרַךְ מוֹקִיר, מַחְשִׁיב וּמַעֲרִיךְ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא כּוֹרֵת עִמּוֹ בְּרִית, וּמְצַוַּת הַמִּילָה הִיא אֶמְצָעִי הַחִבּוּר בֵּין ה׳ יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ[47].

---

46 וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר: ״**וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים**״ וְגוֹ׳. הַדָּבָר הַזֶּה הֲרֵי בֵּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים, מָה הַטַּעַם כָּתוּב (ישעיה ס, כא): ״**וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים**״, וְכִי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם צַדִּיקִים? וַהֲרֵי כַּמָּה רְשָׁעִים יֵשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, כַּמָּה חוֹטְאִים וְכַמָּה רְשָׁעִים שֶׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה. אֶלָּא כָּךְ שָׁנָה בְּסוֹד הַמִּשְׁנָיוֹת: אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשִׂים קָרְבָּן שֶׁל רָצוֹן לְקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁמַּקְרִיבִים אֶת בְּנֵיהֶם לְשִׁמּוֹנָה יָמִים לְקָרְבָּן, וּכְשֶׁנִּמּוֹלִים, נִכְנָסִים לַחֵלֶק הַטּוֹב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (משלי י, כה): ״**וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם**״. וְכֵיוָן שֶׁנִּכְנָסוּ בַּחֵלֶק הַזֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק, הֵם נִקְרָאִים צַדִּיקִים. וַדַּאי כֻּלָּם צַדִּיקִים.

47 וְעַכְשָׁו, רוּחוֹת רָעוֹת חֲדָשׁוֹת נוֹשְׁבוֹת בְּקִרְבֵּנוּ, אֲנָשִׁים הַמְבַקְּשִׁים לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָה הַיְקָרָה הַזּוֹ מֵאִתָּנוּ, מִצְוָה שֶׁעָשִׂינוּ אוֹתָהּ בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ לְאוֹרֶךְ כָּל הַהִיסְטוֹרְיָה וּמוּל כָּל גְּזֵרוֹת הַשְּׂמָד שֶׁל כָּל מַלְכֵיוּת הָרִשְׁעָה שֶׁשָּׁלְטוּ עָלֵינוּ מִיָּוָן וְרוֹמִי וְעַד הַנָּאצִים וְהַקּוֹמוּנִיסְטִים יִמַּח שְׁמָם. קוֹלוֹת כָּאֵלֶּה נִשְׁמָעִים בְּחוּץ לָאָרֶץ עַד הַיּוֹם, כְּמוֹ בְּגֶרְמַנְיָה לְדֶגְמָא, שֶׁבִּקְּשׁוּ לְבַטֵּל אֶת הַמִּילָה מִסִּיבּוֹת ״מוּסָרִיּוֹת״. אֲבָל גַּם בְּקֶרֶב עַמֵּנוּ קָמוּ קוֹלוֹת הַטּוֹעִים וְחִסְרֵי הַיֵּדַע:

וְכוֹתֵב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ[48] (שם) שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּרִית מִילָה לַבֵּן שֶׁלּוֹ, הוּא מֵבִיא קָרְבָּן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְה׳ יִתְבָּרַךְ מֵבִיא אִתּוֹ אֶת כָּל הַפָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וְכֻלָּם מִסְתַּכְּלִים עַל אֲבִי הַבֵּן: ״תִּרְאוּ אֵיזֶה קָרְבָּן הוּא הֵבִיא לִי״. וְגַם אִם הָאִישׁ הַזֶּה יִהְיֶה רָחוֹק מִלְּשָׁמֹר תּוֹרָה וּמִצְוֹות, אֶת הַמִּצְוָה הַזּוֹ הוּא עוֹשֶׂה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ, ״אֵין כָּזֶה דָּבָר שֶׁלַּבֵּן שֶׁלִּי לֹא יַעֲשׂוּ בְּרִית״! כָּל הַפָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה מְעִידָה עָלָיו, וְנִטַּע בַּיֶּלֶד חֵלֶק מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִמִּדַּת ״צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם״, וְהוּא נִכְנָס תַּחַת ״וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים״.

וּבַגְּמָרָא כָּתוּב (עירובין יט.) שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ יוֹשֵׁב עַל פִּתְחָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ, אֲפִילוּ נִתְחַיֵּב לַגֵּיהִנֹּם לְפִי שָׁעָה, הוּא מַעֲלֶה אוֹתוֹ מִשָּׁם! עַד כְּדֵי כָּךְ הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל שְׁמִירַת הַבְּרִית!

הַקִּלְקוּל הָרִאשׁוֹן

כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִתְגַּלְגֵּל אֲלֵיהֶם וְסָבְלוּ שָׁם, הַכֹּל זֶה תִּקּוּן פְּגַם הַבְּרִית שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהִתְפַּזְּרוּ מִמֶּנּוּ.

״מָה זֶּה הַשֶּׁקֶס הַפְּרִימִיטִיבִי הַזֶּה? אִם כְּבָר, נַעֲשֶׂה אֶת זֶה בְּבֵית חוֹלִים עִם רוֹפֵא״. רָצוֹן לַעֲקֹר אֶת כָּל עִנְיַן הַבְּרִית עִם ה׳. יֵצֶר הָרַע נִלְחָם בַּבְּרִית עוֹד לִפְנֵי שֶׁהַתִּינוֹק נוֹלָד.

48 עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, בִּזְמַן שֶׁהָאָדָם מַעֲלֶה אֶת בְּנוֹ לְהַכְנִיסוֹ לַבְּרִית הַזּוֹ, קוֹרֵא הקב״ה לַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ וְאוֹמֵר, רְאוּ אֵיזוֹ בְּרִיָּה עָשִׂיתִי בָּעוֹלָם! בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה מְזַדַּמֵּן [לוֹ] אֵלִיָּהוּ, וְטָס אֶת הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע טִיסוֹת וּמְזַדַּמֵּן לְשָׁם, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן כִּסֵּא אַחַר לְכִבּוֹדוֹ, וְיֹאמַר: זֶה הַכִּסֵּא שֶׁל אֵלִיָּהוּ. וְאִם לֹא (אוֹמֵר ״זֶה הַכִּסֵּא״), אֵינוֹ שׁוֹרֶה שָׁם. וְהוּא עוֹלֶה וּמֵעִיד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא... שָׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמַּקְרִיב אֶת בְּנוֹ לַקָּרְבָּן הַזֶּה, כְּאִלּוּ הִקְרִיב אֶת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְאִלּוּ בָּנָה מִזְבֵּחַ שָׁלֵם לְפָנָיו. מִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְסַדֵּר מִזְבֵּחַ עִם כְּלִי אֶחָד מָלֵא עָפָר לָמוּל עָלָיו אֶת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְנִחְשָׁב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאִלּוּ זָבַח עָלָיו עוֹלוֹת וְקָרְבָּנוֹת, צֹאן וּבָקָר.

לְאַחַר שֶׁגֵּרְשׁוּ מִגַּן עֵדֶן וְקִיֵּן הָרַג אֶת הֶבֶל, אָדָם הָרִאשׁוֹן פָּרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ לְמֶשֶׁךְ 130 שָׁנָה. בְּ-130 הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה, בָּאָה אֵלָיו בִּשְׁנָתוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל הַס״מ וְהוֹלִידָה מִמֶּנּוּ שֵׁדִים, וְלָקְחָה מִמֶּנּוּ טִפּוֹת קְדוֹשׁוֹת כַּכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה כ, יא): דְּאָמַר רַבִּי סִימוֹן כָּל 130 שָׁנָה שֶׁפָּרְשָׁה חַוָּה מֵאָדָם, הָיוּ רוּחוֹת נְקֵבוֹת מִתְחַמְּמוֹת מֵאָדָם וּמוֹלִידוֹת מִמֶּנּוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמ״ב ז, יד): ״אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם״. הַטִּפּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַלָּלוּ נִתְפַּסּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הֲכִי אֲפֵלִים. הַתִּקּוּן שֶׁל הָעוֹלָם הוּא הַתִּקּוּנִים שֶׁיֵּעָשׂוּ לַטִּפּוֹת הָאֵלֶּה.

יֶשְׁנָם שְׁנֵי סוּגֵי תִּקּוּנִים לַטִּפּוֹת הָאֵלֶּה. תִּקּוּן אֶחָד נַעֲשָׂה עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הַיּוֹשְׁבִים וְלוֹמְדִים תּוֹרָה, בְּבֵית מִדְרָשָׁם עַל כִּסְאָם. מִשָּׁם הֵם מַצְלִיחִים לְתַקֵּן, לֹא צְרִיכִים אֲפִילוּ לָצֵאת אֶל הָרְחוֹב. אַךְ יֵשׁ טִפּוֹת בַּמְּקוֹמוֹת הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר, וְכַאֲשֶׁר ה׳ מַעֲבִיר אֶת הָאָדָם בַּנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר, הוּא מוֹצִיא אוֹתוֹ אֶל אוֹתָם מְקוֹמוֹת שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַתִּקּוּן, וְכַאֲשֶׁר אָדָם נִלְחָם בַּמְּנִיעָה וְעוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן הוּא מְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת הַתְּקוּעִים שָׁם.

כְּשֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בְּנִסָּיוֹן (וְאַף אִם חָלִילָה נָפַל, אַךְ עָשָׂה תְּשׁוּבָה), הוּא מְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת הָאֵלֶּה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. עַל זֶה נֶאֱמַר (ברכות לד:): ״מָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם עוֹמְדִין״. אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁיֵּשְׁנָה תַּחֲרוּת בֵּין צַדִּיק לְבַעַל תְּשׁוּבָה ״מִי יוֹתֵר טוֹב״, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי סוּגֵי תִּקּוּן, שְׁנֵי שְׁבִילֵי עֲבוֹדָה שׁוֹנִים, דֶּרֶךְ שֶׁל ״צַדִּיק״, שֶׁאֵין מַטְרִיחִים אוֹתוֹ לָצֵאת מִבֵּית מִדְרָשׁוֹ כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת, וְיֵשׁ דֶּרֶךְ שֶׁל ״בַּעַל תְּשׁוּבָה״, שֶׁהִיא נְסָיוֹן שֶׁל אָדָם מִחוּץ לְבֵיתוֹ, וְצָרִךְ לַעֲמוֹד בּוֹ עַל מְנָת לְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוֹצוֹת, ״הַצַּדִּיק״ לֹא יָכוֹל

לַעֲמוֹד בְּמַסְלוּל שֶׁל "בָּעַל הַתְּשׁוּבָה", כִּי זֶה לֹא מַסְלוּל הָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ. כָּל אֶחָד עוֹבֵד בַּכֵּלִים שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ, בַּמָּקוֹם שֶׁנִּתַּן לוֹ.

מְסַפֵּר רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים הַבֶּן-אִישׁ-חַי זַצַ"ל (נפלאים מעשיך, מעשה פו) עַל חָכָם מְקֻבָּל גָּדוֹל [וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁזֶּה הָיָה הַבֶּן אִישׁ חַי עַצְמוֹ] שֶׁהֶעֱלִילוּ עָלָיו עֲלִילַת שֶׁקֶר מִצַּד הַמֶּמְשָׁלָה וַחֲבָשׁוּהוּ בְּבֵית הָאֲסוּרִין, בְּתָא קָטָן וְנִפְרָד מִשְּׁאָר הָאֲסִירִים, לְלֹא רְשׁוּת לְאָדָם לָבוֹא וְלִרְאוֹתוֹ. הַמְקֻבָּל שֶׁלֹּא יָדַע עַל מָה נִפְלָה עָלָיו הָרָעָה הַזּוֹ, יָשַׁב וְלָמַד וְחִדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ, וּלְאַחַר 30 יוֹם יָצָא זַכַּאי בְּדִינוֹ וְשֻׁחְרַר. הוּא עָשָׂה שְׁאֵלַת חֲלוֹם לְהָבִין מָה קָרָה לוֹ, עַל אַף שֶׁנִּשְׁמָתוֹ לֹא הִתְיַסְּרָה כִּי לָמְדָה תּוֹרָה, אַךְ צַעַר הַגּוּף הָיָה רַב, וְנַפְשׁוֹ חָשְׁקָה לָדַעַת עַל מָה וְלָמָּה.

בַּחֲלוֹם נִגְלָה אֵלָיו אָדָם זָקֵן שֶׁנִּרְאֶה כְּמַלְאָךְ. כְּשֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ הֶחָכָם מַדּוּעַ הֻשְׁלַךְ אֶל הַכֶּלֶא, הִצְבִּיעַ הַזָּקֵן אֶל מֵאֲחוֹרָיו, שָׁם רָאָה 3 כַּתּוֹת שֶׁל יְלָדִים קְטַנִּים, כֻּלָּם עִם פָּנָיו שֶׁל הֶחָכָם. הִסְבִּיר לוֹ הַמַּלְאָךְ כִּי אֵלֶּה נִיצוֹצוֹת שֶׁהָיוּ בַּתָּא וְעָלָיו הָיָה מוּטָל לְתַקְּנָם, וְאִי אֶפְשָׁר הָיָה לַעֲשׂוֹת זֹאת מִבֵּיתוֹ, אֶלָּא שֶׁיִּגָּלֵגַל אֶל הַתָּא עַצְמוֹ וִיחַדֵּשׁ שָׁם חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁיַּצִּיל אוֹתָם, בְּיִחוּד שֶׁבְּאוֹתוֹ תָּא הָיוּ לְפָנָיו גּוֹיִם טְמֵאִים שֶׁחָטְאוּ וּפָגְמוּ, וְגָרְמוּ צַעַר רַב לְאוֹתָן נְשָׁמוֹת אֲבוּדוֹת.

וְלָכֵן אָדָם צָרִיךְ לְהָבִין, כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים כְּשֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתוֹ בְּנִסָּיוֹן, כְּשֶׁהוּא נִלְחָם לַעֲמוֹד בּוֹ בִּגְבוּרָה (וְאַף אִם חָלִילָה נִכְשָׁל אַךְ לֹא הִתְיָאֵשׁ וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה) יֵדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶעֱמִיד אוֹתוֹ בַּנִּסָּיוֹן זֶה כְּדֵי שֶׁיּוֹסִיף לַתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הָעוֹלָם.

מַדּוּעַ יָרַדְנוּ דַּוְקָא לְמִצְרַיִם?

הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ מַסְבִּיר (בראשית כח, ה) כִּי כָּל הַיְרִידָה לְמִצְרַיִם הָיְתָה לְצֹרֶךְ תִּקּוּן הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁפִּזֵּר הָאָדָם הָרִאשׁוֹן שָׁם,

וּבְמִצְרַיִם פֶּזּוּר רוֹב הַנִּיצוֹצוֹת, לָכֵן שָׁם הָיְתָה הַגְּלוּת הָאֲרֻכָּה בְּיוֹתֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמָקוֹם אֶחָד, שָׁם הָיָה הַשִּׁעְבּוּד הַקָּשֶׁה מִכֻּלָּם, וְשָׁם הָיָה יֵצֶר הָרַע שֶׁל עֲרָיוֹת וְזִמָּה הַגָּדוֹל בָּעוֹלָם. לָכֵן כְּשֶׁתִּקְּנוּ אֶת הַנִּיצוֹצוֹת וְיָצְאוּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה שֶׁלֹּא יוֹסִיפוּ לַחְזֹר לְשָׁם, כְּפִי שֶׁנִּכְתַּב בְּמִסְגֶּרֶת הָאִסּוּרִים עַל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל (דברים יז, טז): "רַק לֹא יַרְבֶּה לּוֹ סוּסִים וְלֹא יָשִׁיב אֶת הָעָם מִצְרַיְמָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּס וַה' אָמַר לָכֶם לֹא תֹסִפוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה", כְּלוֹמַר שֶׁהָיָה צִוּוּי מֵה' לֹא לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ, כְּלוֹמַר לֶרֶדֶת מִיִּשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם; חֲרִי כָּל מָקוֹם בָּעוֹלָם שֶׁיְּהוּדִי מְגֻלְגָּל אֵלָיו עַל יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ מֵכִיל שָׁם נִיצוֹצוֹת שֶׁהַיְּהוּדִי צָרִיךְ לְתַקֵּן. בָּרֵעַ שֶׁהַתִּקּוּן נִגְמָר הַיְּהוּדִים עוֹזְבִים אֶת הַמָּקוֹם, וְאִם לֹא הָיוּ לַמָּקוֹם זְכֻיּוֹת מְשֻׁלּוֹ, אֶלָּא הִתְקַיְּמִים רַק מִינִיקַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל נִיצוֹצוֹת אֵלּוּ, חֲרֵי כְּשֶׁהַיְּהוּדִים מִסְתַּלְּקִים עִם אוֹתָן נִיצוֹצוֹת, הַמָּקוֹם חָרֵב.

וְכָךְ קְהִלּוֹת שְׁלֵמוֹת שֶׁשָּׁקְקוּ חַיִּים בְּמָרוֹקוֹ, בְּעִירָאק, בְּפָרָס, בְּפוֹלִין וּבְהוּנְגַרְיָה וּבְלִיטָא, חָרְבוּ וְנֶעֶלְמוּ מֵהַמַּפָּה. קְהִלּוֹת שְׁלֵמוֹת עָלוּ לְיִשְׂרָאֵל אוֹ עָבְרוּ לִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, שָׁם יֶשְׁנָם תְּקוּנִים אֲחֵרִים, וְהַמָּקוֹם הַטָּמֵא שֶׁהוֹתִירוּ מֵאָחוֹר וְחַי רַק מִינִיקַת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁתִּקְּנוּ, קָרֵס וְנֶעְלַם מִן הָעוֹלָם.

וְכָךְ הַזְּקֵנִים נֶאֱנָחִים: "אֵיזוֹ קְהִלַּת פְּאֵר הָיְתָה שָׁם", "אֵיזֶה יוֹפִי הָיָה בְּחַאלַב", "אֵיזֶה יוֹפִי הָיָה בְּבַגְדָאד", "לֹא חָבַל"? לֹא! לֹא חָבַל! הַיְּהוּדִים שָׁם תִּקְּנוּ מָה שֶׁצָּרִיךְ הָיָה לְתַקֵּן, וְכָךְ בְּבַת אַחַת כָּל הַיְּהוּדִים עוֹבְרִים מִשָּׁם לַמָּקוֹם אַחֵר. תִּקְּנוּ מָה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּסְפָרַד, בְּבַת אֶחָד הִגְלוּ מִשָּׁם מִלְיוֹנִים שֶׁל אֲנָשִׁים! מַדּוּעַ? אִם גָּמַרְתִּי לְתַקֵּן, אֵין לִי מָה לְחַפֵּשׂ שָׁם, אֲנִי רַק יָכוֹל לְקַלְקֵל מֵחָדָשׁ!

בְּלִי חָכְמוֹת

אוֹמֶרֶת הַמִּשְׁנָה (נדרים ג, יא): "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר, גְּדוֹלָה מִילָה, שֶׁלֹּא נִתְּלָה לוֹ לְמֹשֶׁה הַצַּדִּיק עָלֶיהָ מִלֹּא שָׂעָה". בְּמֶשֶׁךְ שָׁבוּעַ שָׁלֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁכְנֵעַ אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּמַעֲמַד הַסְּנֶה לָרֶדֶת לְמִצְרַיִם לִגְאוֹל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. מֹשֶׁה סֵרֵב תְּחִלָּה, מִתּוֹךְ עֲנָוָה, הוּא בֶּאֱמֶת הֶאֱמִין שֶׁהוּא לֹא רָאוּי. לְאַחַר שִׁבְעָה יָמִים שֶׁל שִׁכְנוּעִים, ה' יִתְבָּרַךְ דּוֹחֵק בּוֹ וְשׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ לַמִּשִׁימָה. בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ לְמִצְרַיִם, כְּשֶׁהוּא מְלֻוֶּה בְּאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו, יוֹרֵד מַלְאַךְ בִּדְמוּת שֶׁל נָחָשׁ (רש"י שמות ד, כד) וּבוֹלֵעַ אֶת מֹשֶׁה מֵרֹאשׁוֹ וְעַד הַבְּרִית, וְאָז פּוֹלְטוֹ וּבוֹלְעוֹ מֵרַגְלָיו עַד הַבְּרִית, וְשׁוּב פּוֹלְטוֹ וּבוֹלְעוֹ מֵרֹאשׁוֹ עַד הַבְּרִית וְחוֹזֵר חָלִילָה. צְפוֹרָה שֶׁעֵדָה לְמַחֲזֶה מְבִינָה שֶׁהַדָּבָר נַעֲשָׂה כִּי עֲדַיִן לֹא מָלוּ אֶת בְּנָם אֱלִיעֶזֶר, לָכֵן הִיא מְהָרָה לָקַחַת אֶבֶן צוּר וּמָלָה אוֹתוֹ בַּמָּקוֹם! אָז זָרְקָה אֶת הָאֶבֶן לְיַד "הַנָּחָשׁ", שֶׁהָיָה מַלְאַךְ ה', וְהוּא עָזַב אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

וְעַל זֶה אוֹמֶרֶת הַמִּשְׁנָה (נדרים פ"ג, מ"א): "גְּדוֹלָה מִילָה שֶׁלֹּא נִתְּלָה לוֹ לְמֹשֶׁה הַצַּדִּיק עָלֶיהָ מִלֹּא שָׂעָה". וְיֵשׁ לְהָבִין חֲרֵי מֹשֶׁה נִשְׁלַח לִגְאוֹל אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, אַחֲרֵי שָׁבוּעַ שָׁלֵם שֶׁמְּשַׁכְנְעִים וּלְבַסּוֹף כּוֹפִים עָלָיו לָלֶכֶת. וְהִנֵּה בַּדֶּרֶךְ מְאַיְּמִים לְהָרְגוֹ בִּשְׁבִיל עִכּוּב בַּעֲשִׂיַּת בְּרִית מִילָה לִבְנוֹ? אֶלָּא אִם הוּא הוֹלֵךְ לְהִלָּחֵם בַּ"נָּחָשׁ", בַּטֻּמְאָה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁבָּלְעָה אֶת רוֹב נִיצוֹצוֹת אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלִגְאֹל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא לֹא יָכוֹל לָבוֹא עִם הַטֻּמְאָה שֶׁל הַנָּחָשׁ עַל הַיֶּלֶד שֶׁלּוֹ!

וְכָךְ גַּם אָנוּ, אִם נִרְצֶה לִגְאוֹל אֶת עַצְמֵנוּ מִידֵי קְלִפּוֹת הַטֻּמְאָה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁרוֹצֶה לִנְעֹץ בָּנוּ צִפָּרְנָיו, הַמַּפְתֵּחַ הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדֵינוּ מִצְוֹת וּזְכֻיּוֹת אֲחֵרוֹת,

חֲרֵי כָּאן יֵשׁ בְּרִית עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָנוּ מַכְנִיסִים לִפְעֻלָּה, כְּשֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִים עַל בְּרִיתֵנוּ, אֲזַי מִתְעוֹרֶרֶת בָּנוּ מִדַּת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂתַל בָּנוּ, וּמְמַלְּא קַל לָנוּ יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַטְהֵר מִשְּׁאָר הַטֻּמְאוֹת וְהַתַּאֲווֹת.

מָה כְּבָר עָשִׂיתִי?

כְּדֵי לְהָבִין מָה הַתִּקּוּן לִפְגָם הַבְּרִית צָרִיךְ לְהָבִין מָה הַפְּגָם עַצְמוֹ. חֲזַ"ל אוֹמְרִים (סנהדרין נט.) כִּי כָּל מִצְוָה שֶׁנֶּאֱמְרָה לִבְנֵי נֹחַ (הַכְּוָנָה לִפְנֵי מַתַּן תּוֹרָה) וְנִשְׁנֵית בְּסִינַי (שֶׁחָזְרוּ עָלֶיהָ בְּהַר סִינַי) נֶאֱמְרָה גַּם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְכָל מִצְוָה שֶׁנֶּאֱמְרָה לִפְנֵי מַתַּן תּוֹרָה וְלֹא חָזְרוּ עָלֶיהָ בְּהַר סִינַי, נִתְּנָה רַק לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

מִצְוַת פְּרִיָה וְרִבְיָה שֶׁנֶּאֱמְרָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן (בראשית א, כח): "וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹקִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ", לֹא חָזְרוּ עָלֶיהָ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, מַשְׁמַע אֵין אֻמּוֹת הָעוֹלָם מְצֻוּוֹת עַל פְּרִיָה וְרִבְיָה. וְהִנֵּה מוּבֵאת דֵּעָה בַּגְּמָרָא (יבמות סב.) כִּי לַגּוֹיִם גַּם יֵשׁ חִיּוּב לְהִתְרַבּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מה, יח): "לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ". מִכָּאן מוּבָן כִּי לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם יֵשׁ חִיּוּב לְיַשֵּׁב אֶת הָעוֹלָם כִּי לְשֵׁם כָּךְ בָּרָא ה' אֶת הָעוֹלָם, וּמִכָּאן שֶׁגּוֹי שֶׁפּוֹגֵם מוֹעֵל בִּרְצוֹן ה'. אַךְ הַחִיּוּב שֶׁל "פְּרִיָה וְרִבְיָה" בּוֹ מְחֻיָּבִים רַק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ יָשׁוּב הָעוֹלָם בְּעָלְמָא, אֶלָּא בְּשׁוֹנָה מֵהַגּוֹיִם, לְפִרְיָה וְרִבְיָה בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּעִקָּר מַשְׁמָעוּת רוּחָנִית עֲמוּקָה.

אֵצֶל הַגּוֹיִם הַזֶּרַע הוּא רַק טִפָּה שֶׁמִּשַּׁמֶּשֶׁת אֶמְצָעִי לְרִבְיָה, כְּמוֹ כָּל בָּעַל חַיִּים אַחֵר בַּטֶּבַע, וְלָכֵן עֲלֵיהֶם אָמַר הַנָּבִיא (יחזקאל כג, כ): "בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם", שֶׁגּוּפָם (בָּשָׂר) מְחֻבָּר לַחֹמֶר (חֲמוֹרִים), וְהֵם לֹא נָעִים מֵעֵבֶר לַמִּישׁוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.

אֲבָל אֵצֶל יְהוּדִי יֵשׁ פְּגַם רוּחָנִי גָּבוֹהַּ (זוהר בראשית לג.), כִּי אֵצֶל יְהוּדִי הַזֶּרַע נִתְלַשׁ מִמּוֹחוֹ, וּכְשֶׁהוּא יוֹצֵא, נֶעֱקָר חֵלֶק מִמּוֹחוֹ! מָה הַכַּוָּנָה? אֵיזֶה זֶרַע יֵשׁ בַּמּוֹחַ? לְמָה חָז״ל הִתְכַּוְּונוּ? אֶלָּא לְכָל דָּבָר גַּשְׁמִי יֵשׁ חֵלֶק רוּחָנִי שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ. הַזֶּרַע הוּא הַדָּבָר הַיָּחִיד שֶׁכָּל עוֹד הוּא בְּגוּף הָאָדָם פְּנִימָה, חֶלְקוֹ הָרוּחָנִי וְחֶלְקוֹ הַגַּשְׁמִי לֹא נִמְצָאִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. הַחֵלֶק הַגַּשְׁמִי הַטִּפָּה הַסְּרוּחָה נִמְצָא בְּאֵיבְרֵי הָרְבִיָּה לְמָטָה, אֲבָל הַחֵלֶק הָרוּחָנִי שֶׁמִּצְטָרֵף אֵלֶיהָ נִמְצָא בַּמּוֹחַ, כִּי בַּמּוֹחַ נִמְצֵאת הַנְּשָׁמָה.

בְּכָל פַּעַם שֶׁאָדָם מוֹצִיא זֶרַע מִגּוּפוֹ, נֶעֱקָר מִמֶּנּוּ חֵלֶק מֵהַמּוֹחַ, נִיצוֹץ מֵהַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ וּמִשְׁתַּרְבֵּב בְּתוֹךְ אוֹתָהּ טִפָּה לַעֲשׂוֹת אֶת תִּקּוּנוֹ. בִּזְמַן שֶׁאָדָם מְקַיֵּם הַמִּצְוָה עִם אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא טְהוֹרָה כַּדָּת וּמֻתֶּרֶת לוֹ, בֵּין אִם הִיא תִּתְעַבֵּר וּבֵין אִם הִיא כְּבָר מְעֻבֶּרֶת, אוֹ זְקֵנָה, אוֹ עֲקָרָה שֶׁלֹּא יְכוֹלָה לָלֶדֶת, מֵעֶצֶם הַמִּצְוָה וְהַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, מֻשְׁלָם הַתִּקּוּן לְאוֹתָן נִיצוֹצוֹת הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. כַּאֲשֶׁר אָדָם פּוֹגֵם בִּבְרִיתוֹ, הַנִּיצוֹצוֹת הָאֵלֶּה נוֹתְרוּ לְלֹא תִּקּוּן, וְלָכֵן נִהְיֶה לוֹ פְּגַם בַּמּוֹחַ, חִסָּרוֹן בַּנְּשָׁמָה.

אָדָם וְאִשְׁתּוֹ נֶחְשָׁבִים כְּגוּף אֶחָד וּנְשָׁמָה אַחַת, וְכַאֲשֶׁר הַמִּצְוָה מִתְקַיֶּמֶת בֵּין שְׁנֵיהֶם, הַתִּקּוּן נַעֲשָׂה מִבְּלִי שֶׁיִּהְיֶה חִסָּרוֹן בַּנְּשָׁמָה שֶׁל הַגֶּבֶר, אֲבָל כְּשֶׁהוּא מוּצָא לְבַטָּלָה, הָאָדָם תּוֹלֵשׁ חֲלָקִים מִנִּשְׁמָתוֹ וְהֵם הוֹלְכִים לְאִבּוּד, זֶהוּ פְּגַם קָשֶׁה מְאֹד. הַדָּבָר גּוֹרֵם לְהִזְדַּקְנוּת מְהִירָה, לְדִכְאוֹנוֹת וְעַצְבוּת, זֶה מְשַׁבֵּשׁ לוֹ אֶת כָּל הַמַּעֲרְכוֹת רוּחָנִית וְגַשְׁמִית, הוּא נִהְיֶה אָטוּם רוּחָנִית!

וְלָכֵן יֵצֶר הָרַע, שֶׁיּוֹדֵעַ כָּל זֹאת, מַטָּרָתוֹ לִגְרֹם לִיהוּדִי לִפְגֹּם בִּבְרִיתוֹ וּלְהַרְחִיקוֹ מֵעֲבוֹדַת ה׳. הַצַּעַד הָרִאשׁוֹן הוּא לְעַכֵּב אֶת הַיְּהוּדִי מִלְּהִתְחַתֵּן. כְּכָל שֶׁזֶּה יִדְחֶה אֶת חֲתֻנָּתוֹ, הוּא שׁוֹקֵעַ עָמוֹק יוֹתֵר בְּהִרְהוּרֵי עֲבֵרָה וּלְבַסּוֹף נוֹפֵל גַּם בַּעֲבֵרָה עָצְמָה!

אָמַר רַב חִסְדָּא (קידושין כט:): ״אֲנִי עָדִיף מֵחֲבֵרַי, כִּי הִתְחַתַּנְתִּי בְּגִיל 16, וְאִם הָיִיתִי מִתְחַתֵּן בְּגִיל 14, הָיִיתִי אוֹמֵר לַשָּׂטָן ׳חֵץ בְּעֵינֶיךָ׳״! כְּלוֹמַר, לֹא רַק שֶׁהָיָה נִשְׁמַר טוֹב יוֹתֵר מִיֵּצֶר הָרַע שֶׁל הָעֲרָיוֹת, כְּפִי שֶׁקָּרָה לוֹ כִּי הִתְחַתֵּן בְּגִיל 16, אֶלָּא אִם הָיָה מַקְדִּים, יָכוֹל הָיָה אַף לְהִתְגָּרוֹת בַּיֵּצֶר הָרַע! עַד כְּדֵי כָּךְ.

וְהִנֵּה, הַמַּכָּה הַ-11 נָחֲתָה עָלֵינוּ, וְאָנוּ רוֹאִים אֲנָשִׁים בִּשְׁנוֹת הַ-30 וְהַ-40 לְחַיֵּיהֶם וַעֲדַיִן לֹא מִתְחַתְּנִים. וְאַתָּה מַבִּיט בָּהֶם וְלֹא מֵבִין, מָה הַבְּעָיָה בָּהֶם? הֵם נִרְאִים בְּרִיאִים, יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה טוֹבָה, יֵשׁ אֲפִילּוּ יְרֵאַת שָׁמַיִם. אָז הֵיכָן מִסְתַּתֵּר הַפְּגָם? אֵין זֶה אֶלָּא יֵצֶר הָרַע הַמִּתְלַבֵּשׁ בּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בָּרָרָן.

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (יבמות סג.): ״נָחֵית דַּרְגָּא נָסֵיב אִיתְּתָא״ (תֵּרֵד דַּרְגָּה וְתִשָּׂא אִשָּׁה). תּוֹרִיד דַּרְגָּה! אָז מָה אִם הוּא בּוֹגֵר אוּנִיבֶרְסִיטָה, וְהִיא בְּקִשְׁי בּוֹגֶרֶת בֵּית סֵפֶר עֲמָמִי? הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (שם) כִּי אִשְׁתּוֹ שֶׁל הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי חִיָּא הָיְתָה מְצַעֶרֶת אוֹתוֹ. וּבְכָל זֹאת בְּכָל פַּעַם שֶׁמָּצָא מַשֶּׁהוּ נָאֶה הָיָה שָׂם בְּסוּדָרוֹ וּמֵבִיא לָהּ מַתָּנָה. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ רַב, ״לַחֲרִי הִיא מְצַעֶרֶת אוֹתְךָ״, עָנָה לוֹ רַבִּי חִיָּא ״לִדֵּינוּ שֶׁמְּגַדְּלוֹת בָּנֵינוּ (לְתוֹרָה) וּמַצִּילוֹת אוֹתָנוּ מִן הַחֵטְא״.

זֶה מָה שֶׁדּוֹרְשִׁים מִמֶּנָּה. כָּל הַשְּׁאָר זֶה בּוֹנוּס, אֲבָל שֶׁתַּצִּיל אוֹתָנוּ מִן הַחֵטְא! מֵהִרְהוּרִים! אָדָם שֶׁנִּשְׁאַר רָוָק עַד גִּיל מְאֻחָר הוּא לֹא מְיֻשָּׁב, כָּל הַזְּמַן יֵשׁ לוֹ הִרְהוּרִים, אָז תּוֹרִיד דַּרְגָּה! יֵשׁ לָהּ מִדּוֹת טוֹבוֹת? הִיא מְגַדֶּלֶת אֶת הַיְלָדִים לְתוֹרָה וּמִצְווֹת וְיִרְאַת שָׁמַיִם? הִיא מַצִּילָה אוֹתוֹ מִן הַחֵטְא? זֶה מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ!

וְאִם הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת וְנָשָׂא אִשָּׁה, הַאִם הוּא חוֹשֵׁב שֶׁיֵּצֶר הָרַע יַעַזְבֵנוּ, בְּיִחוּד אִם הִתְחַתֵּן בְּגִיל מְאֻחָר? יֵצֶר הָרַע עוֹשֶׂה

הַכֹּל בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה לְקַלְקֵל לוֹ אֶת הַבַּיִת! הַכֹּל! רוֹב הַזּוּגוֹת שֶׁמִּתְגָּרְשִׁים בַּיּוֹם, כְּמַעַט כֻּלָּם הִתְגָּרְשׁוּ בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה לְנִשּׂוּאֵיהֶם! זוֹ הַשָּׁנָה הֲכִי קָשָׁה! אָדָם שֶׁמִּתְחַתֵּן בְּגִיל מְאֻחָר, גַּם כָּךְ פִּתַּח הֶרְגֵּלִים מְשֻׁלּוֹ, הוּא לֹא אוֹהֵב לְהִתְפַּשֵּׁר. מַגִּיעִים שְׁנֵי עוֹלָמוֹת שׁוֹנִים לְבַיִת אֶחָד וּמִתְנַגְּשִׁים! וְאָז הַהוֹרִים נִדְחָפִים פְּנִימָה[49]. וְכָךְ בְּכָל רִיב זֶה רָץ לְאִמָּא שֶׁלּוֹ, זוֹ רָצָה לְאִמָּא שֶׁלָּהּ, וְכָךְ מַגִּיעִים לְגֵט! וְעַכְשָׁו הָאִמָּא שֶׁרָצְתָה אֶת "הַטּוֹבָה שֶׁל הַבַּת שֶׁלָּהּ" יֵשׁ לָהּ בַּת גְּרוּשָׁה בַּת 35 בַּבַּיִת, חָבַל, מָה הִיא תַּעֲשֶׂה עַכְשָׁו?[50] כַּמָּה צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מִיֵּצֶר הָרַע...

אִם אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל, אֶפְשָׁר לְתַקֵּן

אֵין גְּבוּל לָמָּה שֶׁהַיֵּצֶר מוּכָן לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁיִּפְּלוּ אֲנָשִׁים בַּפְּגָם הַבְּרִית! מַדּוּעַ? כִּי פְּגַם הַבְּרִית מְעַכֵּב אֶת הַגְּאֻלָּה, וְזֶה מָה שֶׁהַיֵּצֶר רוֹצֶה יוֹתֵר מִכֹּל, עִנְיַן שֶׁל הִשְׁתַּרְדּוּת, שֶׁהֲרֵי בְּבוֹא הַגְּאֻלָּה הוּא יִצְטָרֵךְ לָצֵאת לְפֶנְסְיָה. כָּתוּב בַּגְּמָרָא (יבמות סב.): "אֵין בֶּן דָּוִד (הַמָּשִׁיחַ) בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת שֶׁבְּגוּף". יֵשׁ "גּוּף" בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁמָּלֵא נְשָׁמוֹת, כֻּלָּן צְרִיכוֹת לָרֶדֶת לָעוֹלָם הַזֶּה, וְאָדָם שֶׁמִּתְעַכֵּב מִפְּרִיָּה וְרִבְיָה, הוּא מְעַכֵּב אֶת הַגְּאוּלָה!

כְּשֶׁאָדָם דּוֹחֶה אֶת נְשׁוּאָיו וְהוּא מִתְעַכֵּב וּמִתְפַּנֵּק, וּמַקְפִּיד, וְעוֹד עַל דְּבָרִים שֶׁל הֶבֶל, הִיא "גְּבוֹהָה מִדַּי", "נְמוּכָה מִדַּי", "שְׁמֵנָה מִדַּי", "רָזָה מִדַּי"... הוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא מִתְחַתֵּן

---

[49] וְלֹא מִתּוֹךְ רִשְׁעוּת חָלִילָה, אֶלָּא מִתּוֹךְ "הֶלֶם קָרֵב", שֶׁהֲרֵי עַד הַיּוֹם הֶחְלִיטוּ הַכֹּל עֲבוּר יַלְדָּתָם וְהִנֵּה פִּתְאוֹם מַגִּיעַ אֵיזֶה "צוֹצִיק" וּמַחְלִיט שֶׁהוּא קוֹבַע, אָז גַּם כָּךְ אֵין לוֹ הַרְבֵּה זְכֻיּוֹת בְּעֵינֵיהֶם, וּבַסּוֹף הוּא עוֹד מִתְחַצֵּף לְבִתָּם?!

[50] לְצַעֲרֵנוּ, בְּהַרְבֵּה מִמְּקָרִים אֵלּוּ, אֵלּוּ הַהוֹרִים לֹא הָיוּ בָּאִים "לַעְזוֹר", הַזּוּג הָיָה מִתְפַּשֵּׁר וּמִתְרָצֶה הָאֶחָד לְרֵעֵהוּ, וְרַק בְּגָלַל שֶׁהַהוֹרִים רָצוּ "לַעְזוֹר" בַּסּוֹף הֵבִיאוּ לְפָרוֹק בֵּיתָם. לָכֵן עַל הַהוֹרִים לְהִזָּהֵר מִזֶּה עִם כָּל הָרָצוֹן הַטּוֹב, שֶׁלֹּא יְחַזְּקוּ אֶת בְּנֵי הַזּוּג לְהִתְחַפֵּר בְּעֶמְדּוֹתֵיהֶם עַד לְפֵרוּק הַבַּיִת, אֶלָּא יִתְּנוּ לָהֶם עֵצָה לְהִתְפַּשֵּׁר וְלִהְיוֹת "חָכָם" וְלֹא "צוֹדֵק".

עִם פֶּסֶל נָאֶה שֶׁיֵּצֵב בַּפָּלוֹן וְיִשָּׁאֵר בְּצוּרָתוֹ לְעוֹלָמִים. אַחֲרֵי הַנִּשּׂוּאִין כֻּלָּם מִשְׁתַּנִּים, זֶה עִנְיַן שֶׁל זְמַן וּמְצִיאוּת. וְהִיא שֶׁמְּחַכָּה לַנָּסִיךְ עַל הַסּוּס הַלָּבָן, וּמַשְׁוָה אוֹתוֹ לַבַּחוּרִים הַיָּפִים מְסִדְרוֹת הַטֶּמְבֶּלְוִיזְיָה בִּסְפָרַדִית, אֵיזֶה הֶבֶל וּשְׁטוּת רוּחַ! וְהִנֵּה אָנוּ רוֹאִים זוּג מְאֻשָּׁר אַחֲרֵי כַּמָּה שָׁנוֹת נְשׂוּאִים, וְהַקֶּשֶׁר בֵּין הַמַּרְאָה שֶׁלָּהֶם כַּיּוֹם לְתְמוּנַת הַחֲתֻנָּה הוּא מִקְרִי בְּהֶחְלֵט, וְלֹא אִכְפַּת לָהֶם. יֵשׁ לוֹ פַּחוֹת שְׂעָרוֹת עַל רֹאשׁ וּקְצָת יוֹתֵר בֶּטֶן בַּחוּץ, וְגַם הִיא אַחֲרֵי כַּמָּה לֵידוֹת כְּבָר לֹא נִכְנֶסֶת לְאוֹתָם בְּגָדִים, אֲבָל זֶה לֹא מְהַוֶּה שִׁקּוּל בִּכְלָל לְקִיּוּם בֵּיתָם, זֶה רַק יֵצֶר הָרַע שֶׁמְּשַׁגֵּעַ אוֹתָנוּ לִפְנֵי הַחֲתֻנָּה. אַחֲרֵי הַחֲתֻנָּה הוּא יְחַפֵּשׂ לְשַׁגֵּעַ אוֹתָנוּ בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, הַכֹּל כְּדֵי שֶׁנִּפְגֹּם בַּבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם. לַיֵּצֶר גַּם יֵשׁ יֵצֶר, יֵצֶר הַהִשְׁתַּדְּרוּת.

אָז אִם הַקִּלְקוּל שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית הוּא בַּמֹּחַ, גַּם הַתִּקּוּן צָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁם. אֲנִי "רוֹקְנְתִּי" אֶת הַמֹּחַ, אֲנִי צָרִיךְ לְאַמֵּץ אוֹתוֹ וְעַל יְדֵי כָּךְ לְמַלֵּא אוֹתוֹ. אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ (ויקרא רבה כה, א): "רַב הוּנָא אָמַר: אִם נִכְשַׁל אָדָם בַּעֲבֵרָה חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, מַה יַּעֲשֶׂה וְיִחְיֶה? אִם הָיָה לָמוּד לִקְרוֹת דַּף אֶחָד קוֹרֵא שְׁנֵי דַּפִּים, וְאִם הָיָה לָמוּד לִשְׁנוֹת פֶּרֶק אֶחָד, יִשְׁנֶה שְׁנַיִם". עָלֵינוּ לִלְמֹד תּוֹרָה, לְאַמֵּץ אֶת הַמֹּחַ, לְתַקֵּן הֵיכָן שֶׁנִּפְגַּם.

שָׁמַעְתִּי סִפּוּר עַל בָּחוּר צָעִיר שֶׁנִּקְלַע לִפְנֵי כְּ-15 שָׁנָה לְפִגּוּעַ הִתְאַבְּדוּת שֶׁל מְחַבֵּל עֲרָבִי. הוּא עָמַד קָרוֹב אֶל הַמְּחַבֵּל וּבְנֵס נוֹתַר בַּחַיִּים. בְּעִקָּר כְּשֶׁהִתְבָּרֵר שֶׁאוֹתוֹ בֶּן עַוְלָה יְמַח שְׁמוֹ, הִכְנִיס בְּתוֹךְ הַמִּטְעָן מַסְמְרִים רַבִּים, לְהַגְדִּיל אֶת מִסְפַּר הַנִּפְגָּעִים מֵהַהֶדֶף! בְּגוּפוֹ שֶׁל אוֹתוֹ בָּחוּר נִמְצְאוּ מֵעַל לְמֵאָה מַסְמְרִים! בְּמֶשֶׁךְ שָׁעוֹת עָמְלוּ הָרוֹפְאִים לְהַצִּיל אֶת חַיָּיו, כְּשֶׁכְּמֵעַט שְׁנֵי שְׁלִישׁ מֵהַמַּסְמְרִים נִשְׁאֲרוּ בְּגוּפוֹ בְּשֶׁל מִקּוֹמָם

הַמְסֻכָּן, שֶׁהַנֶּזֶק שֶׁיְּוּצַר בְּהוֹצָאָתָם יַעֲלֶה עַל זֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אִם יִשָּׁאֲרוּ בְּגוּפוֹ!

הַבְּעָיָה הָעִקָּרִית הָיְתָה בְּמַסְמֵר אֶחָד שֶׁחָצְיוֹ הָיָה נָעוּץ בַּחֵלֶק הַקִּדְמִי שֶׁל מֹחוֹ! הוּא חָוָה מָוֶת קְלִינִי עַל הַשֻּׁלְחָן וְרָאָה לְפֶתַע קָרוֹב מִשְׁפָּחָה מְבֻגָּר שֶׁכְּבָר נִפְטַר מִן הָעוֹלָם, וְאָמַר לוֹ שֶׁאִם יַסְכִּים לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, תִּנָּתֵן לוֹ הִזְדַּמְנוּת לָשׁוּב וְהוּא הִסְכִּים. כָּךְ מָצָא עַצְמוֹ מִתְעוֹרֵר עַל מִטַּת הַנִּתּוּחִים, וּמִשָּׁם הִתְחִילָה דַּרְכּוֹ אֲרֻכָּה וְרַבַּת יִסּוּרִים שֶׁל שִׁקּוּם מֻחְדָּשׁ. הוּא הָיָה צָרִיךְ לִלְמֹד הַכֹּל מֻחְדָּשׁ, לָלֶכֶת, לְדַבֵּר, לִקְרֹא וְלִכְתֹּב. דַּרְכּוֹ אֲרֻכָּה וְקָשָׁה עָשָׂה רַק כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַתְחִיל לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, וּמִשָּׁם הִמְשִׁיךְ וְהָפַךְ אַף לְבֶן תּוֹרָה! אַבְרֵךְ!

אֲבָל בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַזְּמַן הוּא סָבַל מִמִּגְרֵנוֹת קָשׁוֹת בְּגָלַל הַמַּסְמֵר הַתָּקוּעַ בְּמוֹחוֹ, הוּא מְבַקֵּשׁ לִלְמֹד תּוֹרָה בְּכָל רֶגַע פָּנוּי, אֲבָל סוֹבֵל מִשְׁתֵּי בְּעָיוֹת עִקָּרִיּוֹת, בְּעָיָה רִאשׁוֹנָה הָיְתָה עֲשָׂרוֹת הַמַּסְמְרִים שֶׁבְּגוּפוֹ, שֶׁהֲרֵי מַסְפִּיק שֶׁאֶחָד מֵהֶם יַחְלִיד וְהַדָּבָר יָבִיא לְזִהוּמִים וְעַד לְסַכָּנַת חַיִּים! בְּעָיָה שְׁנִיָּה הָיְתָה הַמִּגְרֵנוֹת הַקָּשׁוֹת, כְּאֵבֵי רֹאשׁ נוֹרָאִיִּים שֶׁחֶלְקָם הִסְתַּיְּמוּ בְּהִתְעַלְפוּיוֹת. הַבְּעָיָה הָרִאשׁוֹנָה מֵעוֹלָם לֹא צָצָה, וּבְכָל הַזְּמַן הַזֶּה, בָּרוּךְ ה׳, אַף מַסְמֵר לֹא הֶחְלִיד וְשׁוּם זִהוּם לֹא קָרָה.

וְהִנֵּה הוּא יוֹשֵׁב לוֹ יוֹם אֶחָד בַּיְּשִׁיבָה לוֹמֵד קֶטַע בַּגְּמָרָא, וְהוּא קוֹרֵא עַל קֶטַע זֶה פֵּרוּשׁ שֶׁל הָרַשְׁבָּ״א (רַבִּי שְׁלֹמֹה בֶּן אַדֶּרֶת), אֶחָד מֵהַמְּפָרְשִׁים הָרִאשׁוֹנִים הַחֲשׁוּבִים עַל הַגְּמָרָא. הוּא מְנַסֶּה לְהָבִין אֶת הַגְּמָרָא עַל פִּי הַפֵּרוּשׁ, אֲבָל דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א הָיוּ קָשִׁים וּפְחוֹת מוּבָנִים מֵהַגְּמָרָא עַצְמָהּ. הוּא לֹא הִסְכִּים לְוַתֵּר, הוּא חַיָּב לְהָבִין!

וְכָךְ הוּא קוֹרֵא אֶת הַפְּרוּשׁ שׁוּב וְשׁוּב, מִתְאַמֵּץ וּמִתְאַמֵּץ, וְאַחֲרֵי שָׁעָה אֲרֻכָּה כָּזוֹ, הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת הָאַבְרֵךְ שֶׁיָּשַׁב מוּלוֹ פּוֹרֵץ בִּצְעָקוֹת, כְּשֶׁהוּא מַצְבִּיעַ לְעֶבְרוֹ. הוּא נִגַּשׁ לַמַּרְאָה, וְרָאָה כִּי מִתּוֹךְ הַמִּצַּח שֶׁלּוֹ יָצָא חֲצִי מַסְמֵר הַחוּצָה! בְּבֵית הַחוֹלִים הִתְבָּרֵר שֶׁהַמַּסְמֵר נִפְלָט הַחוּצָה מִתּוֹךְ הַמֹּחַ וְאֶל מִחוּץ לָרֹאשׁ בִּכְלָל! בְּנִתּוּחַ קַל הֵסִירוּ אוֹתוֹ לַחֲלוּטִין מִגּוּפוֹ, וּמָסְרוּ אוֹתוֹ לָאַבְרֵךְ לְבַקָּשָׁתוֹ.

אֶת הַמַּסְמֵר הַזֶּה הוּא תָּלָה בְּבֵיתוֹ. יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁנִּגְמָלִים מִסִּיגַרְיוֹת וְתוֹלִים אֶת הַסִּיגַרְיָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁלָּהֶם עַל הַקִּיר (מְעַנְיֵן אִם הִתְיַעֲצוּ עִם הָאִשָּׁה עַל הָעִצּוּב הַמְּקוֹרִי), הָאַבְרֵךְ שֶׁלָּנוּ תָּלָה אֶת הַמַּסְמֵר וְכָתַב מִתַּחְתָּיו "הַמַּסְמֵר שֶׁל הָרַשְׁבָּ"א". בִּזְכוּת הַלִּמּוּד שֶׁל פֵּרוּשׁוֹ שֶׁל הָרַשְׁבָּ"א יָצָא הַמַּסְמֵר הַחוּצָה!

זֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה! הִיא פּוֹעֶלֶת עִם הַמֹּחַ! פָּגַמְנוּ עִם הַמֹּחַ? נְתַקֵּן עִם הַמֹּחַ! לְכָל דָּבָר יֵשׁ תִּקּוּן.

תִּקּוּפַת הַשּׁוֹבְבִי"ם הִיא תְּקוּפָה מְסֻגֶּלֶת כָּזוֹ, ה' לֹא רוֹצֶה בְּצוֹמוֹת וּבְתַעֲנִיּוֹת, לֹא שֶׁנִּתְגַּלְגֵּל בְּשֶׁלֶג, אֶלָּא שֶׁנִּלְמַד! אִם לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה עַד כֹּה, נַתְחִיל עַכְשָׁו, אִם זָכִינוּ כְּבָר לִלְמֹד, בָּרוּךְ ה', אָז נַכְפִּיל! לָמַדְנוּ שָׁעָה בְּיוֹם? מֵעַכְשָׁו שְׁעָתַיִם! לָמַדְנוּ 2 הֲלָכוֹת בַּבֹּקֶר אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה, נִלְמַד 4! נַגְבִּיר, נוֹסִיף, נְאַמֵּץ אֶת הַמֹּחַ וְזֶה יִהְיֶה הַתִּקּוּן! זֶה יִהְיֶה הַתִּקּוּן הָאִישִׁי שֶׁלָּנוּ וְזֶה יִהְיֶה הַתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הָעוֹלָם! בִּזְכוּת זֹאת נָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה.

ויהי אור

סִדְרַת חִנּוּךְ

עֲשָׂר הַמַּכּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ עַל רֹאשָׁם שֶׁל פַּרְעֹה וְהָעָם הַמִּצְרִי חֻשְׁבוּ בְּקַפְּדָנוּת עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִוּוּ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה עַל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַמִּצְרִים כְּלַפֵּי עַם יִשְׂרָאֵל. הַמַּכּוֹת חֻלְּקוּ לְ-3 קְבוּצוֹת דצ״כ עד״ש באח״ב, אֵין אֵלֶּה סְתָם רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֶלָּא 3 סִדְרוֹת שֶׁל מַכּוֹת, שֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן הָיְתָה בַּעֲלַת מַטָּרָה אַחֶרֶת (כלי יקר שמות יז, ז):

הַסִּדְרָה הָרִאשׁוֹנָה דצ״כ (דָּם-צְפַרְדֵּעַ-כִּנִּים) נִפְתְּחָה בִּדְבְרֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ (שמות ז, יז): ״כֹּה אָמַר ה׳ בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי ה׳״. מַטָּרַת הַמַּכּוֹת הָיְתָה לַעֲנוֹת לְפַרְעֹה שֶׁהִתְכַּחֵשׁ כְּלָל לְקִיּוּמוֹ שֶׁל ה׳

יִתְבָּרַךְ, כְּפִי שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה בַּתְּחִלָּה (שם ה, ב): "וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה' וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ". וְהִנֵּה בִּשְׁתֵּי הַמַּכּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הִכָּה ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הַיְאוֹר שֶׁהָיָה הָאֱלֹהִים שֶׁל הַמִּצְרִים, וּבַשְּׁלִישִׁית אֲפִילוּ הַחַרְטוּמִים הוֹדוּ (שם ח, טו): "וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּים אֶל פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא".

הַסְּדָרָה הַשְּׁנִיָּה עד"ש (עֲרוֹב-דֶּבֶר-שְׁחִין) נִפְתְּחָה בִּדְבָרֵי ה' יִתְבָּרַךְ (שם, יח): "לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֲנִי ה' בְּקֶרֶב הָאָרֶץ". פַּרְעֹה טָעַן כִּי אָמְנָם הוּכַח שֶׁיֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל אֵין הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית עַל הַמִּין הָאֱנוֹשִׁי, אֶלָּא רַק הַשְׁגָּחָה כְּלָלִית, וְאִם כֵּן אֵין הֶבְדֵּל בֵּין מִי שֶׁעוֹבֵד אֶת ה' לְבֵין מִי שֶׁלֹּא עוֹבֵד אוֹתוֹ. וְהִנֵּה כָּל הַמַּכּוֹת הָאֵלּוּ פָּסְחוּ עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּשְׁבוּ בְּגֹשֶׁן וְתָקְפוּ רַק אֶת הַמִּצְרִים, כַּאֲשֶׁר הֵם עוֹצְרִים בִּגְבוּלוֹת מִצְרַיִם וְלֹא פּוֹגְעִים בְּאַרְצוֹת אֲחֵרוֹת הַסְּמוּכוֹת לָהּ, יֵשׁ הַבְחָנָה פְּרָטִית בֵּין אָדָם לְאָדָם.

הַסְּדָרָה הַשְּׁלִישִׁית באח"ב (בָּרָד-אַרְבֶּה-חֹשֶׁךְ-בְּכוֹרוֹת) נִפְתְּחָה עִם דִּבְרֵי ה' יִתְבָּרַךְ (שם ט, יד): "בַּעֲבוּר תֵּדַע כִּי אֵין כָּמוֹנִי בְּכָל הָאָרֶץ". פַּרְעֹה חָשַׁב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כָּל יָכוֹל וְאֵינוֹ מְסֻגָּל, חַס וְשָׁלוֹם, לְשַׁנּוֹת אֶת חֻקֵּי הַטֶּבַע, וְהִנֵּה ה' יִתְבָּרַךְ הוֹכִיחַ לוֹ שֶׁהַכֹּל בִּשְׁלִיטָתוֹ, שֶׁבְּמַכַּת בָּרָד הִגִּיעוּ עֲנָנִים שֶׁהִסְתִּירוּ הַשֶּׁמֶשׁ, וְכֵן בְּמַכּוֹת אַרְבֶּה, חֹשֶׁךְ וּבְכוֹרוֹת, הָיוּ הַמִּצְרִים שְׂרוּיִים בְּמַצַּב "לַיְלָה". הֵם רָאוּ אֵשׁ וּמַיִם יוֹרְדִים מְעֹרָבִים יַחְדָּיו בְּמַכַּת בָּרָד (נֶגֶד חֻקֵּי הַטֶּבַע, שֶׁהַמַּיִם לֹא כִּבּוּ הָאֵשׁ וְהָאֵשׁ לֹא אִדְּתָה הַמַּיִם), הֵם חָשׁוּ אֵיךְ הַחֹשֶׁךְ הוֹפֵךְ לְיֵשׁוּת מַמָּשִׁית שֶׁרוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, וַאֲפִילוּ הַמָּוֶת בִּשְׁלִיטָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיּוֹדֵעַ לְהֵיכָן לְהַגִּיעַ וְהֵיכָן לִפְסֹחַ.

וּמָה הִתְרַחֵשׁ בֵּינְתַיִם בְּגֹשֶׁן בְּקֶרֶב עַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל זְמַן הַמַּכּוֹת? הֲרֵי כָּל מַכָּה כָּלְלָה כִּשְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת שֶׁל הַתְרָאָה וְשִׁבְעָה יָמִים שֶׁל הַמַּכָּה עַצְמָהּ, כָּךְ שֶׁכָּל מַכָּה אֲרָכָה כְּחֹדֶשׁ שָׁלֵם, מָה עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּזְּמַן הַזֶּה? לְאֵלּוּ מַסְקָנוֹת הֵם הִגִּיעוּ בִּרְאוֹתָם אֶת ה׳ יִתְבָּרַךְ מַכֶּה אֶת הַמִּצְרִים וּמוֹכִיחַ כִּי הוּא ה׳, הוּא בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְאֵין כָּמוֹהוּ בְּכָל הָאָרֶץ?

הַבְטָחוֹת צָרִיךְ לְקַיֵּם

כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִגִּיעַ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה לְמִצְרַיִם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתוֹ לְדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ג, טז): ״לֵךְ וְאָסַפְתָּ אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם: ה׳ אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי אֱלֹקֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר, **פָּקֹד פָּקַדְתִּי** אֶתְכֶם וְאֶת הֶעָשׂוּי לָכֶם בְּמִצְרָיִם״.

הַמִּלִּים ״**פָּקֹד פָּקַדְתִּי**״ הָיוּ הַקּוֹד שֶׁיּוֹסֵף הִשְׁאִיר אֵצֶל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזַהוֹת אֶת הַמּוֹשִׁיעַ שֶׁיָּבוֹא לְגָאֳלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית נ, כד): ״וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו אָנֹכִי מֵת וֵאלֹקִים **פָּקֹד יִפְקֹד** אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב״. לָכֵן הַשִּׂמְחָה הָיְתָה רַבָּה וְהָעָם הֶאֱמִין בּוֹ מִיָּד לְלֹא פְּקְפּוּק. הֲרֵי כְּבָר 210 שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת עָבְרוּ עֲלֵיהֶם, מִתּוֹכָם עֲשָׂרוֹת שָׁנִים בְּעַבְדוּת קָשָׁה, וְהִנֵּה הַגְּאֻלָּה הַמְיֻחֶלֶת הִגִּיעָה.

פַּרְעֹה מִתְכַּחֵשׁ לַה׳ יִתְבָּרַךְ, מְגָרֵשׁ אֶת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מֵהָאַרְמוֹן, וּמַחְלִיט לְהַחְמִיר אֶת הַגְּזֵרוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל. מֵעָתָּה הֵם יְצֻטָּרְכוּ גַּם לְיַצֵּר אֶת חֻמְרֵי הַבְּנָיָה וַעֲדַיִן לַעֲמֹד בְּכַמּוּת הַמְּכָסָה הַיּוֹמִית. עַם יִשְׂרָאֵל חָזַר לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּטַעֲנָה, כִּי לֹא רַק שֶׁלֹּא הִגִּיעָה הַגְּאֻלָּה הַמְיֻחֶלֶת אֶלָּא שֶׁהֵם הֶחְמִירוּ אֶת הַמַּצָּב וְיַצְרוּ נְזָקִים, שֶׁהֲרֵי הָעֲבוֹדָה עֲלֵיהֶם הָפְכָה לְקָשָׁה עוֹד יוֹתֵר.

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְנַסֶּה לְשַׁכְנְעָם כִּי יִהְיֶה טוֹב, וְכִי ה׳ יִתְבָּרַךְ הִבְטִיחַ לְקַיֵּם בָּהֶם אֶת הַבְטָחָתוֹ לָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים שְׁזַרְעָם יַרְבֶּה כַּחוֹל וְיִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ, אַךְ הֵם לֹא מַקְשִׁיבִים לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ו, ט): ״וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה״. עַם יִשְׂרָאֵל צַדִּיקִים הֵם, רוֹצִים לְהַאֲמִין, רוֹצִים לְהִגָּאֵל, אַךְ לֹא הִקְשִׁיבוּ לוֹ, כִּבְיָכוֹל, בִּגְלַל קֹצֶר רוּחַ וַעֲבוֹדָה קָשָׁה. אֶפְשָׁר לְהָבִין לִלְבָּם.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָנוּ מַגִּיעִים לַמַּכָּה הַתְּשִׁיעִית, מַכַּת חֹשֶׁךְ, אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ (תנחומא וארא, יד) כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִכָּה חֵלֶק גָּדוֹל מֵעַם יִשְׂרָאֵל וַהֲרָגָם, כָּל אֵלּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּדַק מִי רָאוּי וּמִי לֹא רָאוּי לְהִגָּאֵל, הוּא מָצָא שֶׁחֵלֶק גָּדוֹל לֹא רָאוּי לִגְאֻלָּה כְּלָל, וְנִצַּל אֶת מַכַּת הַחֹשֶׁךְ לְקַחַת אוֹתָם אֵלָיו.

מַדּוּעַ דַּוְקָא אָז? כִּי בְּכָל מַכָּה שֶׁנָּפְלָה עַל רֹאשָׁם שֶׁל פַּרְעֹה וְעַמּוֹ, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁפַּרְעֹה עָשָׂה, הָיָה לִשְׁלֹחַ שָׁלִיחַ לְגֹשֶׁן לִרְאוֹת אִם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ אֶת הַמַּכָּה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִטְעֹן שֶׁזֶּה ״אָסוֹן טֶבַע״ וְלֹא יָד אֱלֹקִים! לָכֵן ה׳ יִתְבָּרַךְ הֵבִיא אֶת מַכַּת חֹשֶׁךְ, כְּדֵי שֶׁהַמִּצְרִים לֹא יִרְאוּ מָה קוֹרֶה בְּגֹשֶׁן. בִּשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל הַמַּכָּה, הַחֹשֶׁךְ הָפַךְ כְּבָר לְיֵשׁוּת מַמָּשִׁית שֶׁאֶפְשָׁר לְהַרְגִּישׁ אוֹתָהּ. הֵם הִרְגִּישׁוּ אֶת אֵיבְרֵיהֶם כְּבֵדִים וְקָפְאוּ עַל מְקוֹמָם, מִי שֶׁיָּשַׁב נִשְׁאַר לָשֶׁבֶת, מִי שֶׁשָּׁכַב נִשְׁאַר לִשְׁכַּב, מִי שֶׁעָמַד נִשְׁאַר לַעֲמוֹד, מִי שֶׁהָיָה בְּאֶמְצַע פְּסִיעָה נִשְׁאַר עִם רַגְלוֹ בָּאֲוִיר, לֹא יָכְלוּ לָזוּז!

הַמִּצְרִים לֹא רָאוּ כְּלוּם, וְלֹא שָׁמְעוּ כְּלוּם מֵהַמִּתְרַחֵשׁ בְּגֹשֶׁן! בַּזְּמַן הַזֶּה עָסְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּקְבוּרַת מְתֵיהֶם, אֵלּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה. וְכַמָּה מֵתוּ בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ? כָּתוּב בִּתְחִלַּת פָּרָשַׁת ״בְּשַׁלַּח״ (שמות יג, יח): ״**וַחֲמֻשִׁים** עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ

מִצְרַיִם״. פְּשָׁט הַפָּסוּק הוּא שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ חֲמוּשִׁים בִּכְלֵי נֶשֶׁק מִמִּצְרַיִם, דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה נָחוּץ בְּהִתְחַשֵּׁב בְּעֲבָדָה כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִקִּיף אוֹתָם בְּשִׁשָּׁה עֲנָנֵי כָבוֹד שֶׁשּׁוּם חַיִל אוֹ חֶרֶב לֹא יְכוֹלִים לַחְדֹּר אוֹתָם, וְהוּא זֶה שֶׁנִּלְחַם אֶת מִלְחַמְתָּם, אֶלָּא לָהַרְגָּשָׁה הַטּוֹבָה[51].

אֲבָל הַמִּדְרָשׁ מְגַלֶּה (תנחומא בשלח, א) כִּי הַמִּלָּה ״חֲמוּשִׁים״ מְרַמֶּזֶת כַּמָּה יָצְאוּ בַּפַּעַל מִתּוֹךְ סַךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ לִפְנֵי מַכַּת חֹשֶׁךְ: ״וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אֶחָד מֵחֲמִישִׁים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אֶחָד מֵחֲמֵשׁ מֵאוֹת. רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר: הָעֲבוֹדָה, וְלֹא אֶחָד מֵחֲמֵשֶׁת אַלָפִים. וְאֵימָתַי מֵתוּ? בִּימֵי הָאֲפֵלָה, שֶׁהָיוּ קוֹבְרִין יִשְׂרָאֵל מֵתֵיהֶן, וּמִצְרִים יוֹשְׁבִין בַּחֹשֶׁךְ, וְיִשְׂרָאֵל הוֹדוּ וְשִׂבְּחוּ עַל שֶׁלֹּא רָאוּ שׁוֹנְאֵיהֶם וְשָׂמְחוּ בְּפֶרְעָנוּתָן״.

הַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה אָמְרָה שֶׁיָּצְאוּ רַק אֶחָד מֵ-5, 4 חֲמִישִׁיוֹת מֵתוּ בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ; 80 אָחוּז; זֹאת אוֹמֶרֶת, חֶשְׁבּוֹן פָּשׁוּט מַרְאֶה שֶׁאִם יָצְאוּ 600 אֶלֶף גְּבָרִים בְּנֵי 20 עַד 60, נוֹסִיף אֶת הַנָּשִׁים, זְקֵנִים וִילָדִים וְנַגִּיעַ בְּעֶרֶךְ מֵ-3 מִלְיוֹן אֲנָשִׁים. אִם 80 אָחוּז מֵתוּ, אֲזַי 12 מִלְיוֹן מֵתוּ בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ; הַדֵּעָה הַשְּׁנִיָּה אָמְרָה אֶחָד מֵ-50, 2 אָחוּז נִצְלוּ, כְּלוֹמַר 98 אָחוּז מֵתוּ; אִם 3 מִלְיוֹן נִצְלוּ, 147 מִלְיוֹן מֵתוּ; הַדֵּעָה הַשְּׁלִישִׁית אָמְרָה אֶחָד מִ-500, 2 עֲשִׂירִיוֹת הֵאָחוּז נִצְלוּ; אִם 3 מִלְיוֹן נִצְלוּ, אֲזַי מִלְיָארְד

[51] כְּפִי שֶׁבְּמִלְחֶמֶת הַמִּפְרָץ הָרִאשׁוֹנָה בִּשְׁנַת תשנ״א (1991) חִלְקוּ מַסֵּכוֹת גַּז לַאֲנָשִׁים לְהַגָּנָה מֵהַתְקָפָה כִּימִית. הַמַּסֵּכוֹת לֹא יָכְלוּ לְהַצִּיעַ שׁוּם הֶגָּנָה מִפְּנֵי הַתְקָפָה כִּימִית אֲמִתִּית, וְהַיְחִיד שֶׁמֵּת בַּמִּלְחָמָה הָיָה מִסְכֵּן שֶׁשָּׁכַח לְהוֹצִיא אֶת הַפְּקָק מֵהַמַּסֵּכָה... אֲבָל חִלְקוּ אוֹתָן בִּשְׁבִיל הַהַרְגָּשָׁה הַטּוֹבָה שֶׁל הַצִּבּוּר.

וְ-497 מִלְיוֹן מֵתוּ! הִגְדִּיל רַבִּי נְהוֹרַאי וְאָמַר אֶחָד מֵ-5,000, כְּלוֹמַר 2 מֵאֵיוֹת הֶאָחוּז נִצְּלוּ! 14 מִלְיָארְד וְ-997 מִלְיוֹן מֵתוּ!

גַּם אִם נִתְיַחֵס לַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאוֹתָהּ מְבִיאִים רוֹב הַמְּפָרְשִׁים, שֶׁרַק אֶחָד מֵ-5 נִצְּלוּ, הֲרֵי עֲדַיִן מְדֻבָּר בְּ-12 מִלְיוֹן אִישׁ! מַדּוּעַ מֵתוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים? כִּי לֹא הָיוּ רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה. מִילָא שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ לְמֹשֶׁה בַּתְּחִלָּה, שֶׁהֲרֵי הַכָּתוּב הֵעִיד שֶׁהָיָה זֹאת בְּשֶׁל קְצַר רוּחַ וַעֲבוֹדָה קָשָׁה, אֲבָל אַחֲרֵי 8 מַכּוֹת, 8 חֲדָשִׁים שֶׁהֵם אֵינָם עֲבָדִים, וְעוֹד שֶׁהִתְעַשְּׁרוּ כֻּלָּם כְּבָר בַּמַּכָּה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁהֲרֵי לַמִּצְרִים אֵין מַיִם, רַק בְּגֹשֶׁן, וְהַמִּצְרִים בָּאוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִקְנוֹת מֵהֶם,

- "בְּכַמָּה אַתָּה מוֹכֵר אֶת הַמַּיִם"?
- "אֲנִי? מוֹכֵר לְךָ? מָה פִּתְאוֹם, קַח בְּחִנָּם"...

הַמִּצְרִי לוֹקֵחַ אֶת הַכּוֹס וְהַמַּיִם נֶהֱפָכִים לְדָם....

- "אַתָּה צוֹחֵק עָלַי"?
- "לֹא, חַס וְשָׁלוֹם אֲדוֹנִי! אֲנִי אָבִיא לְךָ אַחֵר".

נוֹגֵעַ הַמִּצְרִי בַּכּוֹס הַשְּׁנִיָּה וְשׁוּב הַמַּיִם הוֹפְכִים לְדָם.

- "כַּנִּרְאֶה לֹא הוֹלֵךְ בְּחִנָּם. כַּמָּה אַתָּה רוֹצֶה"?
- "מִמְּךָ? הָיִיתִי נוֹתֵן לְךָ בְּחִנָּם... תֵּן שֶׁקֶל וְזֶהוּ".

הַמִּצְרִי נוֹתֵן לוֹ שֶׁקֶל וְהַדָּם נִשְׁאַר בְּמְקוֹמוֹ. הוּא מֵבִין שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹסִיף עוֹד, וְכָךְ הוּא נוֹתֵן וְנוֹתֵן וּמַגִּיעַ לַעֲשָׂרוֹת וּמֵאוֹת אַלְפֵי שְׁקָלִים עַד שֶׁתְּכוּלַת הַכּוֹס מַתְחִילָה לְהִשְׁתַּנּוֹת לְמַיִם! מַדּוּעַ? כִּי ה' יִתְבָּרַךְ קָבַע אֶת הַמְּחִיר! הַכֹּל לְפִי רִשְׁעוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַמִּצְרִי שֶׁקּוֹנֶה אֶת הַמַּיִם! כְּכָל שֶׁהִתְעַמֵּר בַּעֲבָדִים הָעִבְרִים תַּחְתָּיו, הוּא שִׁלֵּם יוֹתֵר! אָז בַּמַּכָּה הַזּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֻפְּכוּ לְמִלְיוֹנֵרִים!

אָז הִנֵּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים 8 חֳדָשִׁים מְשֻׁחְרָרִים מֵעַבְדוּת, כֻּלָּם נִהְיוּ מִלְיוֹנֵרִים כְּבָר לְאַחַר הַמַּכָּה הָרִאשׁוֹנָה, יוֹשְׁבִים שׁוֹרָה רִאשׁוֹנָה בְּגֹשֶׁן וְרוֹאִים "מוֹפַע אוֹר-קוֹלִי" הַמִּתְרַחֵשׁ עַל מִצְרַיִם, הִנֵּה הֵם נִשְׂרָפִים וְנֶהֱרָגִים, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים שְׁקֵטִים, בָּאוֹר, יֵשׁ לָהֶם אֹכֶל וּשְׁתִיָּה, יֵשׁ לָהֶם יְשׁוּב הַדַּעַת. הֵם כְּבָר לֹא בְּמַצָּב שֶׁל "קְצֵר רוּחַ וַעֲבוֹדָה קָשָׁה". אִם כֵּן, כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁבְּמַכַּת חֹשֶׁךְ יֵשׁ 80 אָחוּז שֶׁעֲדַיִן לֹא מַאֲמִינִים וְלֹא רְאוּיִים לְהִגָּאֵל, עַד שֶׁה' מַחְלִיט שֶׁהֵם חֲסֵרֵי תַּקָּנָה וְלוֹקֵחַ אוֹתָם? אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁ-12 מִלְיוֹן אִישׁ רוֹאִים נִסִּים מֵעַל הַטֶּבַע בְּמֶשֶׁךְ 8 חֳדָשִׁים וְלֹא חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה?

מִי נִשְׁבַּר קֹדֶם

וְהַתְּשׁוּבָה הִיא פְּשׁוּטָה, אֲפִילּוּ פְּשׁוּטָה מְאֹד. בְּ-8 הַחֳדָשִׁים הָאֵלֶּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָאוּ שְׁנֵי דְּבָרִים. מִצַּד אֶחָד הֵם רָאוּ שֶׁה' שׁוֹלֵט עַל פְּלִאֵי הַטֶּבַע, ה' הוֹפֵךְ מַיִם לְדָם, וּמֵבִיא שְׁחִין וְאַרְבֶּה, אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי הֵם רוֹאִים שֶׁהָעָם הַמִּצְרִי לֹא נִשְׁבַּר וְלֹא נִכְנַע! חֹדֶשׁ, חֳדָשַׁיִם, 8 חֳדָשִׁים! 8 מַכּוֹת, מֵתוּ הַבְּהֵמוֹת, מֵתוּ אֲנָשִׁים, אֵין לָהֶם מָה לִשְׁתּוֹת, וּבְכָל זֹאת לֹא נִשְׁבָּרִים! כְּשֶׁרָאוּ זֹאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, 4 חֲמִישִׁיּוֹת מִתּוֹכָם נִשְׁבְּרוּ! הֵם אָמְרוּ לְעַצְמָם: "אִי אֶפְשָׁר עַל הַמִּצְרִים הָאֵלֶּה! כָּל מָה שֶׁה' מַכֶּה אוֹתָם הֵם לֹא נִשְׁבָּרִים"!

וְזוֹ הַטָּעוּת שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים גַּם הַיּוֹם. מִצְרַיִם הֵם מָשָׁל לְכָל הַיְסוּרִים וְהַצָּרוֹת שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהֵם מְצָרִים לוֹ. כָּל מִי וּמָה שֶׁמֵּצֵר לְאָדָם נִקְרָא "מִצְרַיִם", יְהֹוָה אוֹמֵר שֶׁמָּה שֶׁשּׁוֹבֵר אֶת הַיְהוּדִי הֵם לֹא הַיְסוּרִים וְהַצָּרוֹת, אֶלָּא הַהַרְגָּשָׁה שֶׁזֶּה לֹא נִגְמָר!

כַּאֲשֶׁר מְבַקְּשִׁים מִמֶּנִּי לִהְיוֹת יְהוּדִי כָּשֵׁר וּלְקַבֵּל הַכֹּל בְּרוּחַ טוֹבָה וּבְאַהֲבָה וְלֹא לְהִתְלוֹנֵן, לִטְוֹחַ קָצֶר מְסֵיָּם אֲנִי יָכוֹל לְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה וּבְסַלְחָנוּת, לִהְיוֹת קָדוֹשׁ מַמָּשׁ, אֲנִי יָכוֹל לְהִתְאַמֵּץ, לָתֵת גַּם 110 אֲחוּזִים. הֲרֵי זֶה לִזְמַן מֻגְבָּל. לִטְוֹחַ קָצֶר אֵין זוֹ חָכְמָה גְּדוֹלָה מִדַּי. הַחָכְמָה הִיא לִדְבֹּק בַּה׳ לִטְוֹחַ רָחוֹק.

רִיצָה לְמֶרְחַקִּים אֲרֻכִּים

מְסַפֵּר הַמִּדְרָשׁ (במדבר רבה, בהעלותך טו) שֶׁכַּאֲשֶׁר הַנְּבִיאִים חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה הוּבְאוּ בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר לְמִשְׁפָּט, כִּי סֵרְבוּ לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפִסְלוֹ, הוּא נָתַן לָהֶם בְּחִירָה, לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְצֶלֶם אוֹ לִפּוֹל לָאֵשׁ. עָנוּ לוֹ הַשְׁלוֹשָׁה: "עִם כָּל הַכָּבוֹד, אָמְנָם בְּעִנְיְנֵי מַלְכוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לַחְלֹק כָּבוֹד לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא, נְשַׁלֵּם מִסִּים וּנְצַיֵּת לַחֹק, נִתֵּן לְךָ אֶת כָּל הַכָּבוֹד שֶׁמַּגִּיעַ לְךָ כְּמֶלֶךְ. אֲבָל בְּעִנְיְנֵי עֲבוֹדַת ה׳, מִבְּחִינָה רוּחָנִית אַתָּה וְכֶלֶב שָׁוִים"!

הַמֶּלֶךְ הָרָשָׁע עָנָה שֶׁאִם זוֹ תְּשׁוּבָתָם, אֲזַי ה׳ שֶׁהִצִּיל אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ שֶׁל נִמְרוֹד, הוּא שֶׁיַּצִּילֵם עַכְשָׁו. הֵם אָמְרוּ לוֹ כִּי הֵם לֹא יוֹדְעִים אִם הֵם רְאוּיִים שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהֶם נֵס כְּמוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, אֲבָל הֵם מוּכָנִים לָמוּת עַל קִדּוּשׁ ה׳. לְבַסּוֹף הֶחְלִיטוּ אֶל הָאֵשׁ, וְה׳ שָׁלַח אֶת הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל וְהִצִּילָם. נַעֲשָׂה שָׁם קִדּוּשׁ ה׳ גָּדוֹל.

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (כתובות לג:) שֶׁאִם הַמֶּלֶךְ הָיָה מְצַוֶּה לְהַכּוֹתָם וּלְעַנּוֹתָם בִּמְקוֹם לְהַשְׁלִיכָם לָאֵשׁ, יִתָּכֵן וְהֵם הָיוּ נִשְׁבָּרִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַצֶּלֶם! לָמוּת עַל קִדּוּשׁ ה׳ הוּא קַל יוֹתֵר מִלְּחְיוֹת עַל קִדּוּשׁ ה׳. לִהְיוֹת צַדִּיק וְלִקַּפֵּץ לָאֵשׁ אֵינוֹ דָּבָר שֶׁל מָה בְּכָךְ, וּבְכָל זֹאת פַּעַם אַחַת וְנָמַרְנוּ. לִחְיוֹת תַּחַת סֵבֶל קָשֶׁה

וּלְהַמְשִׁיךְ לְהַאֲמִין בַּה׳ וְלֹא לַעֲזֹב אֶת דַּרְכּוֹ, זוֹ הַמִּלְחָמָה הָאֲמִתִּית שֶׁל הָאָדָם, וְזֶה מָה שֶׁה׳ רוֹצֶה בְּאֱמֶת.

אֲפִילּוּ פַּרְעֹה הָרָשָׁע לֹא הִתְחִיל בְּתוֹר רָשָׁע, הַמִּדְרָשׁ מְסַפֵּר[52] (שמות רבה א, ח) כִּי בַּתְּחִלָּה כִּשְׁבִּקְּשׁוּ הַמְצָרִים לְהִתְעַמֵּר בְּעַם יִשְׂרָאֵל, פַּרְעֹה סֵרֵב בְּכָל תּוֹקֶף לְבַקָּשָׁתָם, וְכִי כָּךְ יִתְנַכְּרוּ לְעַמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁעָשָׂה עִמָּם חֶסֶד וְהִצִּיל אֶת כָּל מִצְרַיִם מֵחֶרְפַּת רָעָב? הֵיכָן הַכָּרַת הַטּוֹב? אִימּוּ עָלָיו שֶׁיַּעיפוּ אוֹתוֹ מֵהַכִּסֵּא אַךְ פַּרְעֹה לֹא הִתְבַּלְבֵּל, קָם וְעָזַב. צָרִיךְ לְאָדָם שֶׁתִּהְיֶה לוֹ טִפַּת מוּסָר! עֶקְרוֹנוֹת! הוּא מָסַר אֶת הַמַּפְתְּחוֹת וְהָלַךְ הַבַּיְתָה. וְהִנֵּה הוּא בּוֹדֵק אֶת הַכּוֹתָרוֹת בְּעִתּוֹנִים: "אֵיזֶה צָעַד מוּסָרִי"! "פּוֹלִיטִיקָה נְקִיָּה סוֹף סוֹף"! סֵקֶר סוֹף הַשָּׁבוּעַ שָׂם אוֹתוֹ בְּתוֹר הָאִישׁ מִסְפַּר אַחַת שֶׁל מִצְרַיִם.

בַּשָּׁבוּעַ הַשֵּׁנִי כְּבָר שָׂמוּ אוֹתוֹ בָּעַמּוּד הַחֲמִישִׁי שֶׁל הָעִתּוֹן. בְּשָׁבוּעַ הַשְּׁלִישִׁי כְּבָר אַף אֶחָד לֹא זָכָר אוֹתוֹ. בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ הוּא קִבֵּל מִכְתַּב מִבְטוּחַ לְאוּמִּי שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַתְחִיל לְדַוֵּחַ וּלְשַׁלֵּם. פִּתְאוֹם צָרִיךְ לְשַׁלֵּם מַס הַכְנָסָה, לְשַׁלֵּם בַּמַּכֹּלֶת, צָרִיךְ לַעֲמוֹד מֵאֲחוֹרֵי אֵיזוֹ זְקֵנָה בַּבַּנְק. "אֲנִי הָיִיתִי מֶלֶךְ"! הַהַרְגָּשָׁה הַטּוֹבָה מֵהַצַּעַד הַמּוּסָרִי הֵחֵלָּה לְאַבֵּד אֶת הַטַּעַם הַטּוֹב מֵהֵר מְאֹד, פַּרְעֹה חָשַׁב שֶׁאֲנָשִׁים יָצְאוּ לָרְחוֹבוֹת, יְבַקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ

---

[52] וְזוֹ לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ: רַבָּנָן אָמְרִי: לָמָּה קָרָאוֹ "מֶלֶךְ חָדָשׁ", וַהֲלֹא פַּרְעֹה עַצְמוֹ הָיָה? אֶלָּא שֶׁאָמְרוּ הַמִּצְרִיִּים לְפַרְעֹה: "בּוֹא וְנִזְדַּוֵּג לְאֻמָּה זוֹ". אָמַר לָהֶם: "שׁוֹטִים אַתֶּם, עַד עַכְשָׁו מִשֶּׁלָּהֶם אָנוּ אוֹכְלִים, וְהֵיאַךְ נִזְדַּוֵּג לָהֶם? אִלּוּלֵי יוֹסֵף לֹא הָיִינוּ חַיִּים". כֵּיוָן שֶׁלֹּא שָׁמַע לָהֶם, הוֹרִידוּהוּ מִכִּסְאוֹ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, עַד שֶׁאָמַר לָהֶם: "כָּל מַה שֶּׁאַתֶּם רוֹצִים הֲרֵינִי עִמָּכֶם", וְהֶשִׁיבוּ אוֹתוֹ, לְפִיכָךְ כְּתִיב: "וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ".

לַחְזֹר, אֲבָל פִּתְאוֹם הוּא מוֹצֵא עַצְמוֹ מְנַקֶּה רְחוֹבוֹת עִם תִּיק בְּמַס הַכְנָסָה, זֶה לֹא מָה שֶׁהוּא תִּכְנֵן לַעֲשׂוֹת בְּחַיָּיו!

כַּאֲשֶׁר אָדָם הוּא נִשְׂיא מְדִינָה, אִם הוּא רוֹאֶה שֶׁנֶּעֱלַם לוֹ אֵיזֶה עֵט שֶׁקִּבֵּל מַתָּנָה מֵרֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הַמְּדִינָה הַשְּׁכֵנָה, הוּא מִתְקַשֵּׁר יָשָׁר לַמַּפְכָּ"ל וּלְשָׁר הַמִּשְׁטָרָה, שֶׁמִּתְיַצְּבִים אֶצְלוֹ בְּעַצְמָם בְּשָׁעָה שְׁתַּיִם בַּלַּיְלָה, וּמַזְעִיקִים כֹּחוֹת וְכֻלָּם הוֹפְכִים אֶת הָעִיר לְמְצוֹא עֵט נִשְׂיאוּתִי אֶחָד.

אַךְ כַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ נָשִׂיא יוֹצֵא לְגִמְלָאוֹת וּפוֹרְצִים לוֹ לַבַּיִת וְהוֹפְכִים אוֹתוֹ מֵהַמָּסָד וְעַד הַטְּפָחוֹת, הוּא מְמַהֵר לְהִתְקַשֵּׁר לְסְלוֹלָרִי הָאִישִׁי שֶׁל הַמַּפְכָּ"ל כְּהֶרְגֵּלוֹ:

- "מִי זֶה"?
- "זֶה אֲנִי, פָּרְצוּ לִי לַבַּיִת"!
- "אָז תִּתְקַשֵּׁר לַמּוֹקֵד, מָה אַתָּה רוֹצֶה מִמֶּנִּי"?
- "אֲבָל פָּרְצוּ לִי לַבַּיִת"!
- "שָׁמַעְתִּי, בִּשְׁבִיל זֶה יֵשׁ מִשְׁטָרָה. תִּתְקַשֵּׁר לַתַּחֲנָה, הֵם יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ אַחֲרֵי שֶׁיִּתְפַּנּוּ מִלִּתְפּוֹס אֶת כָּל הָרוֹצְחִים וְהַשּׁוֹדְדִים הַמְּזֻיָּנִים וְהַנִּמְלָטִים מֵהַכֶּלֶא".
- "כָּל כָּךְ הַרְבֵּה זְמַן"?
- "מָה לַעֲשׂוֹת, יֵשׁ סֵדֶר עֲדִיפוּיוֹת. בִּכְלָל, הַגַּנָּבִים שֶׁלְּךָ כְּבָר בֶּטַח מְחוּץ לָעִיר, זֶה אָבוּד".
- "אֲנִי לֹא מֵבִין, בִּשְׁבִיל עֵט פָּשׁוּט אַתֶּם קְפַצְתֶּם כֻּלְּכֶם עַל הָרַגְלַיִם, כָּאן פָּרְצוּ וַהֲפָכוּ לִי אֶת כָּל הַבַּיִת, וְאַתָּה אוֹמֵר לִי לְהִתְקַשֵּׁר לַמּוֹקֵד"?
- "טוֹב, אָז הָיִיתָ הַנָּשִׂיא, חָמוּדִי. הַיּוֹם אַתָּה אֶזְרָח. זֶה הַשֵּׁרוּת לָאֶזְרָח"!

זֶה כָּל הַסִּפּוּר. פַּרְעֹה הָיָה מֶלֶךְ! 3 חֳדָשִׁים עוֹד הָיָה לוֹ טָעַם טוֹב מְתֻחוּשַׁת הַמּוּסָר שֶׁל מַעֲשֵׂהוּ, מֵהַסְּקָרִים הַמַּחְמִיאִים, אֲבָל אַף אֶחָד לֹא קָרָא לוֹ לַחְזֹר הַבַּיְתָה. אָז אַחֲרֵי שְׁלוֹשָׁה

חֲדָשִׁים הוּא וּתְר עַל הַכֹּל ! הוּא חָזַר לַתַּפְקִיד וְהִתְעַמֵּר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, הָעִקָּר שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ אֶת הַתַּפְקִיד שֶׁלּוֹ חֲזָרָה, הוּא לֹא הֶחֱזִיק יוֹתֵר מִשְּׁלוֹשָׁה חֳדָשִׁים.

אָז מָה נֹאמַר עַל יְהוּדִי פָּשׁוּט, שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע מִתְעַמֵּר בּוֹ 30 וְ-40 שָׁנָה בְּרֶצֶף ? אֵיזוֹ מִלְחָמָה ! אִם כָּךְ, מָה הַתְּבִיעָה עַל אוֹתָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלָּקַח בְּמַכַּת הַחֹשֶׁךְ ? הֵם רָאוּ שֶׁהַמִּצְרִים לֹא נִשְׁבָּרִים אָז הֵם נִשְׁבְּרוּ. כַּמָּה אֶפְשָׁר לְסִבֵּל ?

מְצָא אֶת הַהֶבְדֵּלִים

הַטַּעֲנָה עֲלֵיהֶם שׁוֹנָה מֵהַדּוֹר שֶׁלָּנוּ. הֵם רָאוּ מָה שֶׁאָנוּ לֹא רוֹאִים. חֲרֵי גַּם לָנוּ יֵשׁ הַשְׁגָּחָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדִיּוּק כְּפִי שֶׁלָּהֶם הָיְתָה, רַק שֶׁאֶצְלָם הָיְתָה זוֹ הַשְׁגָּחָה גְּלוּיָה, מוּל הָעֵינַיִם ! הֵם רָאוּ אֶת הַשָּׁמַיִם פְּתוּחִים וְאֶת כָּל צְבָאוֹת הַמַּלְאָכִים עוֹמְדִים עִם דִּגְלֵיהֶם וְחָמְדוּ אוֹתָם, עַד שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ עָשָׂה דְּגָלִים כָּאֵלֶּה גַּם לְמַחֲנוֹת יִשְׂרָאֵל ! (במדבר רבה ב, ג). אָנוּ בְּקֹשִׁי מַבְחִינִים בְּתוֹצָאוֹת הַמַּעֲשִׂים שֶׁל ה׳ יִתְבָּרַךְ, הֵם רָאוּ אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, אֶת מַעֲשֵׂי ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּגָלוּי וְאֶת תּוֹצָאוֹתֵיהֶם.

לָכֵן הָיְתָה תְּבִיעָה עֲלֵיהֶם ״מִי הִתִּיר לָכֶם לְהִשָּׁבֵר מִיֵּצֶר הָרַע״ ? אָז מָה אִם קָשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ, אָז מָה אִם אַתֶּם מַרְגִּישִׁים שֶׁזֶּה לֹא נִגְמָר, חֲרֵי הַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, סוֹף סוֹף עִם כָּל הַחֹשֶׁךְ וְכָל הַצָּרוֹת, אֵיךְ אַתֶּם לֹא שָׂמִים לֵב שֶׁבְּכָל הַשְּׁמוֹנָה חֳדָשִׁים הָאַחֲרוֹנִים אַתֶּם כְּבָר לֹא עֲבָדִים, לֹא חָסֵר לָכֶם כְּלוּם !

הַבְּעָיָה הָיְתָה שֶׁהֵם הָיוּ בַּחֹשֶׁךְ מִבְּלִי לִהְיוֹת בַּחֹשֶׁךְ ! לַמִּצְרִי הָיָה חֹשֶׁךְ אֲמִתִּי, לַיְּהוּדִי הָיָה אוֹר וּבְכָל זֹאת אוֹתָם אֲנָשִׁים הָיוּ בְּחֹשֶׁךְ יוֹתֵר מֵהַמִּצְרִים ! הֵם לֹא רָאוּ אֶת הַגְּאֻלָּה, הֵם

לֹא רָאוּ אֶת מַעֲשֵׂי ה׳, הֵם לֹא רָאוּ כְּלוּם בְּצוּרָה נְכוֹנָה ! הֵם רָאוּ רַק מָה חָסֵר לָהֶם.

הֵם הִסְתַּכְּלוּ בָּעֲבוּדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת: ״הָעֲבֻדָּה הַפְּשׁוּטָה הִיא שְׁאֲנִי עֲדַיִן בְּמִצְרַיִם, לֹא שִׁחְרַרְתִּי בְּאֹפֶן רִשְׁמִי, לֹא נוֹתְנִים לִי לָצֵאת מִמִּצְרַיִם, אֲנִי עֲדַיִן כָּאן ! נָכוֹן אֲנִי חָפְשִׁי בַּפֹּעַל, וְנָכוֹן שֶׁאֵין לִי עֲבוֹדַת פֶּרֶךְ, וְנָכוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי הַרְבֵּה כֶּסֶף, אֲבָל בַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּאֹפֶן רִשְׁמִי עַל הַנְּיָר, אֲנִי עֲדַיִן רָשׁוּם בְּתוֹר עֶבֶד ! בִּתְעוּדַת הַזְּהוּת שֶׁלִּי כָּתוּב: ׳רְכוּשׁ שֶׁל אַחְמָד מוּחַמַּד׳. אֲנִי עֲדַיִן לֹא בֶּן חוֹרִין בְּאֹפֶן רִשְׁמִי, אָז מָה אִם אֲנִי בֶּן חוֹרִין בַּפֹּעַל״ ?

מָה זֹאת אוֹמֶרֶת ״אָז מָה אִם אֲנִי בֶּן חוֹרִין בַּפֹּעַל״ ? מִי קוֹבֵעַ אִם אֲנַחְנוּ בְּנֵי חוֹרִין אוֹ לֹא ? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ! הַיֵּצֶר הָרַע מְשַׂגֵּעַ אוֹתָנוּ שֶׁהַצָּרוֹת לֹא נִגְמָרוֹת, אָדָם מַרְגִּישׁ שֶׁעַל כָּל מְנִיעָה שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ צָצוֹת 4 חֲדָשׁוֹת ! כַּמָּה כֹּחַ יָכוֹל לִהְיוֹת לוֹ ? כַּמָּה כֹּחַ יָכוֹל לִהְיוֹת לְאָדָם פָּשׁוּט ? הַמַּחְשָׁבוֹת הַמַּטְעוֹת הַלָּלוּ נְעוּצוֹת בָּעֲבֻדָּה כִּי הוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא לְבַד, אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁהוּא טוֹעֶה וּבְגָדוֹל, וְזוֹ הַטָּעוּת שֶׁמַּפִּילָה אוֹתוֹ.

וְזוֹ הַטָּעוּת שֶׁהָיְתָה לְאוֹתָם שֶׁנִּלְקְחוּ בְּמַכַּת חֹשֶׁךְ. 20 הָאֲחוּזִים שֶׁנִּצְלוּ וְיָצְאוּ מִמִּצְרַיִם הִתְלוֹנְנוּ לַה׳ יִתְבָּרַךְ, בָּאוּ בִּטְעָנוֹת וּמַעֲנוֹת וְהַאֲשָׁמוֹת עַל ה׳ וּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אֲבָל לְפָחוֹת הֵם דִּבְּרוּ עִם ה׳ ! יָדְעוּ שֶׁיֵּשׁ ה׳, וְיָדְעוּ שֶׁיֵּשׁ כְּתֹבֶת לְטַעֲנוֹתֵיהֶם, גַּם אִם הַטָּעָנוֹת מְשֻׁלָּלוֹת יְסוֹד ! 80 הָאֲחוּזִים הָאֲחֵרִים אֲפִילּוּ לֹא פָּנוּ אֶל ה׳ ! לֹא הִתְפַּלְּלוּ לַגְּאֻלָּה ! אָמְרוּ לְעַצְמָם ״עָדִיף לְהִשָּׁאֵר בְּמִצְרַיִם, עָדִיף כְּאֵב רֹאשׁ מֻכָּר מִכְּאֵב רֹאשׁ לֹא מֻכָּר״ ! זוֹ הָיְתָה גִּישָׁתָם !

הַרְבֵּה אֲנָשִׁים נוֹקְטִים בְּהֶרְגֵּלִים רָעִים וְיוֹדְעִים שֶׁהֵם מַזִּיקִים לָהֶם. חֲבֵרִים פּוֹנִים אֲלֵיהֶם בִּדְאָגָה: ״לָמָּה אַתָּה מַמְשִׁיךְ

לַעֲשׂוֹת אֶת זֶה״? וְהַתְּשׁוּבָה: ״זֶה מָה שֶׁאֲנִי מַכִּיר, מָה שֶׁאֲנִי רָגִיל, אֵין לִי כֹּחַ לִלְמֹד דְּבָרִים חֲדָשִׁים! אֲנִי בֶּן 40, בֶּן 50, עַכְשָׁו אַתְחִיל לְהִשְׁתַּנּוֹת? מָה אַתָּה רוֹצֶה מִמֶּנִּי? זֶה מָה יֵּשׁ! טוֹב, לֹא טוֹב, חַיִּים כַּעַם אַחַת״, זוֹ הַגִּישָׁה!

אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: זוֹ לֹא הַגִּישָׁה שֶׁלִּי. אֶצְלִי זֶה לֹא עוֹבֵד כָּךְ! בַּגִּישָׁה כָּזוֹ אַתָּה נִשְׁאָר בַּחֹשֶׁךְ, בְּמִצְרַיִם! מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִגָּאֵל צָרִיךְ לָדַעַת כִּי כָּל יוֹם הוּא מַתְחִיל מֵחָדָשׁ, כָּל יוֹם הוּא יוֹם הַגְּאֻלָּה שֶׁלּוֹ, אָמְנָם יָבוֹא מָשִׁיחַ וְתִהְיֶה גְּאֻלָּה כְּלָלִית בְּעֶזְרַת ה׳, הַמֵּתִים יִחְיוּ וְנַעֲלֶה כֻּלָּנוּ לִירוּשָׁלַיִם. אֲבָל עַד אָז, לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַגְּאֻלָּה הַפְּרָטִית שֶׁלּוֹ, הַמָּשִׁיחַ הַפְּרָטִי שֶׁלּוֹ, וְגַם הַגָּעָתוֹ תְּלוּיָה בְּכָךְ שֶׁיְּצַפּוּ לוֹ.

מָתַי מַגִּיעִים?

אֲנָשִׁים לֹא נִשְׁבָּרִים מֵהַיְסוּרִים, הֵם נִשְׁבָּרִים מִכָּךְ שֶׁאֵין לָהֶם תַּאֲרִיךְ סִיּוּם יָדוּעַ מֵרֹאשׁ. אֲנָשִׁים יִהְיוּ מוּכָנִים לִסְבֹּל בְּעָיוֹת קָשׁוֹת אִם נַבְטִיחַ לָהֶם שֶׁהֵם יִפָּסְקוּ בְּתַאֲרִיךְ מְסֻיָּם וּמִשָּׁם וָהָלְאָה יִהְיֶה טוֹב. אֲבָל אִם נַפְחִית בַּיְּסוּרִים וְנַגְדִּיל אֶת הַפְּרָס, וְאַף נְקָרֵב אֶת תַּאֲרִיךְ סִיּוּמָם, אַךְ לֹא נֹאמַר אוֹתוֹ לָאָדָם, הוּא לֹא יַעֲמוֹד בְּכָךְ, כִּי הוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה יִקְרֶה.

יַעֲקֹב אָבִינוּ עָבַד אֵצֶל לָבָן הַנּוֹכֵל מִסְפַּר אֶחָד בָּעוֹלָם שֶׁרִמָּה אוֹתוֹ וְהֶחְלִיף מַשְׂכֻּרְתּוֹ מֵאָה פְּעָמִים, וּבְכָל זֹאת נֶאֱמַר (בראשית כט, כ): ״וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שֶׁבַע שָׁנִים **וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים** בְּאַהֲבָתוֹ אוֹתָהּ״. 7 שָׁנִים אֵצֶל לָבָן הָרָשָׁע כְּיָמִים אֲחָדִים? כֵּן, כִּי כַּאֲשֶׁר אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ תַּאֲרִיךְ סִיּוּם עוֹד לִפְנֵי שֶׁהִתְחַלְתִּי, וְהַמַּטָּרָה שָׂוָה לִי אֶת הַטִּרְחָה, הַנִּסָּיוֹן קַל יוֹתֵר.

אֲבָל בָּרֵגַע שֶׁאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ, כְּשֶׁאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ, זֶה יָכוֹל לְהוֹצִיא אוֹתִי מִדַּעְתִּי! כָּאן אֲנִי נִבְחָן בֶּאֱמוּנָה בֶּאֱמֶת. שָׁם בּוֹדְקִים עַד כַּמָּה אֲנִי אוֹחֵז בַּה', זֶה מָה שֶׁמַּפַּת חֹשֶׁךְ בָּאָה לְבָרֵר, וּמַבָּט קָצָר בָּרְחוֹב שֶׁל יָמֵינוּ מְגַלֶּה כִּי רוֹב הָאֲנָשִׁים חַיִּים בַּחֹשֶׁךְ. רַק עִם הֶבְדֵּל אֶחָד גָּדוֹל מֵאֵלֶּה שֶׁל דּוֹר הַמִּדְבָּר, הָאֲנָשִׁים שֶׁל הַיּוֹם לֹא רָאוּ 8 מַכּוֹת מְצָרִים מוּל הָעֵינַיִם! זֶה הַכַּף זְכוּת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם. הֵם מִתְבַּקְּשִׁים לְהַאֲמִין בְּזֶה אַחֲרֵי שֶׁגַּם אֶת הָאֱמוּנָה עָקְרוּ מֵהֶם, כִּי אֶת הַהוֹרִים שֶׁלָּהֶם כְּבָר גִּדְּלוּ בְּאֶרֶץ לְלֹא אֱמוּנָה, וְהֵם גָּדְלוּ דּוֹר שֵׁנִי וּשְׁלִישִׁי לְתוֹךְ חֹסֶר אֱמוּנָה, לְתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְעַכְשָׁו אוֹמְרִים לָהֶם "תַּאֲמִינוּ" זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר קָשֶׁה.

גַּם ה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה יוֹתֵר סַבְלָנִי וְסַלְחָן עִמָּנוּ מֵאָשֵׁר עִם דּוֹרוֹת קוֹדְמִים. אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּתוֹךְ מַפַּת חֹשֶׁךְ שֶׁנּוֹבַעַת מֵחֹסֶר הָאֱמוּנָה שֶׁלָּנוּ. אֲנַחְנוּ לֹא רוֹאִים אֶת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ לָנוּ, אָדָם בּוֹכֶה וּמִתְלוֹנֵן "מַדּוּעַ בְּכָל פַּעַם שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, ה' נוֹתֵן לִי מַכּוֹת? אֲנִי מִתְפַּלֵּל, מֵנִיחַ תְּפִלִּין, בָּא לְשַׁעוֹרֵי תּוֹרָה וּבְכָל זֹאת מְקַבֵּל מַכּוֹת! דַּי! נִמְאָס לִי"! ה' מְחַיֶּךְ לְאוֹתוֹ יְהוּדִי בַּחֹשֶׁךְ, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁיֵּשׁ לוֹ צָרוֹת...

עַל אֵלּוּ מַכּוֹת הוּא מְדַבֵּר? יֵשׁ לוֹ בַּיִת, יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה, יֵשׁ לוֹ יְלָדִים, יֵשׁ לוֹ עֲבוֹדָה, יֵשׁ לוֹ בְּרִיאוּת, מָה הַמַּכָּה שֶׁלּוֹ? מָה הַמַּכָּה שֶׁלּוֹ?! שְׁיִרְאֶה כַּמָּה טוֹב יֵשׁ לוֹ, אָז חָסֵר לוֹ מַשֶּׁהוּ קָטָן פֹּה וְשָׁם, מָה הַבְּעָיָה? חֶשְׁבּוֹן חַשְׁמַל שֶׁחָזַר? דּוֹ"חַ חֲנָיָה? שָׂכֵן מְעַצְבֵּן? הַבְּעָיָה הִיא שֶׁכָּל חַיָּיו הוּא מִתְמַקֵּד רַק בָּ"אֵין", לִבְכּוֹת וּלְהִתְלוֹנֵן וְלִרְאוֹת מָה חָסֵר, מַדּוּעַ? כִּי זֶה הַחֹשֶׁךְ! "אֲנִי עֲדַיִן עֶבֶד בְּמִצְרַיִם". "אֲבָל אַתָּה חָפְשִׁי, לֹא מַעֲבִידִים אוֹתְךָ, יֵשׁ לְךָ פַּרְנָסָה, וְיֵשׁ לְךָ מִישֶׁהוּ שְׁמַפְכָּה אֶת הָאוֹיֵב שֶׁלְּךָ וְכוֹתֵשׁ אוֹתוֹ, מָה הַבְּעָיָה"? כְּשֶׁיּוֹשְׁבִים בַּחֹשֶׁךְ לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת כַּמָּה טוֹב יֵשׁ לָנוּ, כִּי חֹשֶׁךְ.

מִלְחֶמֶת הַתָּשָׁה...

הַמִּלְחָמָה עִם יֵצֶר הָרַע הִיא מִלְחֶמֶת הַתָּשָׁה. זֶה לֹא טַנְק מוּל טַנְק שֶׁהַמִּלְחָמָה נִגְמֶרֶת בְּהַכְרָעָה מְהִירָה בַּשֶּׁטַח, זוֹ מִלְחָמָה בָּהּ חוֹפְרִים שׁוּחוֹת, אֶחָד יוֹשֵׁב בַּצַּד הַזֶּה וְהַשֵּׁנִי יוֹשֵׁב בַּצַּד הַזֶּה, פַּעַם הוּא יוֹרֶה קָלִיעַ וּפַעַם הַשֵּׁנִי יוֹרֶה קָלִיעַ, וְזֶה יָכוֹל לְהִמָּשֵׁךְ כָּכָה הַרְבֵּה זְמַן. זוֹ מִלְחֶמֶת הַתָּשָׁה. מֵעֵין קֶרֶב אִגְרוּף עִם שְׁנֵי יְרִיבִים שְׁקוּלִים שֶׁנִּגְמַר בִּנְקֻדּוֹת אַחֲרֵי 12 סִיבּוּבִים, וְאָנוּ לֹא יוֹדְעִים מִי נִצַּח עַד שֶׁהַשּׁוֹפְטִים אוֹמְרִים לָנוּ מִי הִשִּׂיג יוֹתֵר נְקוּדוֹת, זוֹ הַמִּלְחָמָה עִם יֵצֶר הָרַע! אֵין זְבֶנְג וְגָמַרְנוּ! בְּזְבֶנְג וְגָמַרְנוּ כֻּלָּם מוּכָנִים לַחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה, לוֹקֵחַ שְׁנַיָּה אַחַת לַחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה[53], אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁחָזַרְנוּ בִּתְשׁוּבָה, לְהִשָּׁאֵר בִּתְשׁוּבָה, זוֹ הָעֲבוֹדָה לְכָל הַחַיִּים.

וְזֶה מָה שֶּׁה' יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה מֵאִתָּנוּ. ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה אֶת הַדְּבָרִים הַקְּטַנִּים, הוּא מוֹדֵד אוֹתָנוּ בַּתְּפִלִּין שֶׁלָּנוּ, בַּצִּיצִית שֶׁלָּנוּ, בַּתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ, בַּבְּרָכוֹת שֶׁלָּנוּ, בַּנְּטִילַת יָדַיִם שֶׁלָּנוּ, בַּדְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם אֶת הַזֹּהַר. בְּסִרְטֵי מִלְחָמָה תָּמִיד מַרְאִים כּוֹכָבִים נוֹצְצִים וּשְׁרִירִיִּים שֶׁיּוֹרִים וּמְפוֹצְצִים וְהוֹרְגִים, כָּךְ לֹא נִרְאֵית מִלְחָמָה אֲמִתִּית.

בַּסִּפּוּר הָאֱמִתִּי שֶׁל הַמִּלְחָמָה לַיְרִיּוֹת וְלַפִּצּוּצִים קָדְמוּ יָמִים רַבִּים שֶׁל חַיָּלִים מְנַמְנְמִים מֵעֲיֵפוּת, אֵין לָהֶם שֵׁינָה, אֵין לָהֶם אֹכֶל סָדִיר, חֵלֶק נִשְׁבָּרִים מִפַּעַם לְפַעַם וּבוֹכִים, רוֹצִים הַבַּיְתָה. אֶת כָּל זֶה לֹא מַרְאִים בַּסֶּרֶט, אֲבָל בַּשּׁוּרָה הַתַּחְתּוֹנָה הָרַגָּעִים הַקָּשִׁים וְהָאֲפֹרִים הָאֵלֶּה הֵם שֶׁמְּחַשְּׁלִים אוֹתָם וּבוֹנִים אוֹתָם לָרַגָּעִים שֶׁל הַלְּחִימָה בַּפַּעַל לְמַצָּב שֶׁהֵם יוֹרִים. אָז הֵם

---

[53] רְאֵה פֶּרֶק "תְּשׁוּבָה בִּשְׁנַיָּה אַחַת".

מוֹצִיאִים הַחוּצָה אֶת כָּל הַכּוֹחוֹת שֶׁפִּתְחוּ בַּזְּמַנִּים הַקָּשִׁים וְנִלְחָמִים.

יֵשׁ לָנוּ מִלְחָמָה מִתְמַשֶּׁכֶת עִם יֵצֶר הָרַע, יֵשׁ לָנוּ שְׁבִירוֹת וּנְפִילוֹת, יֵשׁ עֲיֵפוּת הַחֹמֶר, אֲנַחְנוּ בְּנֵי אָדָם לֹא מְכוֹנוֹת. אֲבָל זֶה מָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה. בְּלִי יִסּוּרִים, צָרוֹת וְנִסְיוֹנוֹת אָנוּ נִהְיֶה מַלְאָכִים, וּלְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבָר יֵשׁ מִילְיָארְדֵי מַלְאָכִים. כָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שמות ד.) כִּי מִצַּד יָמִין שֶׁל כִּסֵּא הַכָּבוֹד יֵשׁ רִבּוֹא רְבָבוֹת (מֵאוֹת מִלְיוֹנִים) מַלְאָכִים שֶׁשָּׁרִים הַלֵּל וּמְשַׁבְּחִים לַה' יִתְבָּרַךְ, וְזֶה רַק מִצַּד יָמִין שֶׁל הַכִּסֵּא, אָז מַלְאָכִים יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה, הוּא רוֹצֶה אוֹתָנוּ, אֶת הַיְּהוּדִי הַקָּטָן עִם הַחוֹב בְּמַס הַכְנָסָה וְהַתַּשְׁלוּמִים לְבִטּוּחַ לְאוּמִי, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל כָּל הַלְחָצִים וְהַמְנִיעוֹת וּמַגִּיעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן וּלְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בַּבֹּקֶר. זֶה שָׁוֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִכָּל רִבּוֹא רְבָבוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁשָּׁרִים לוֹ כָּל בֹּקֶר. ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה אוֹתָנוּ יוֹתֵר מֵהֶם, כִּי עֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ הִיא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, אָנוּ הַלּוֹחֲמִים הָאֲמִתִּיִּים.

אִם אָנוּ רוֹאִים מִישֶׁהוּ שֶׁנּוֹפֵל, חוֹבָה עָלֵינוּ לְהָקִים אוֹתוֹ. חוֹבָה עַל כָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בָּאוֹר וּמַבְחִין בְּמִישֶׁהוּ שֶׁיּוֹשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ, לְהָאִיר לוֹ, לְהַרְאוֹת לוֹ אֶת דַּרְכֵי ה', לְהַחְדִּיר בּוֹ דִּבְרֵי אֱמוּנָה וּלְחַזֵּק אוֹתוֹ, כִּי מַכַּת הַחֹשֶׁךְ אֲמְנָם קָשָׁה, אֲרֻכָּה וּמְעַצְבֶּנֶת, אֲבָל חָשׁוּב מִכָּל הִיא נִגְמֶרֶת. כְּשֶׁמַּכַּת הַחֹשֶׁךְ תִּגָּמֵר, אָנוּ רוֹצִים שֶׁכֻּלָּם יִשָּׁאֲרוּ אִתָּנוּ. לֹא מַסְפִּיק שֶׁאָנוּ כָּאן, צָרִיךְ לְהָבִיא לְכָאן אֶת אַבָּא וְאִמָּא, הָאַחִים, הַדּוֹדִים וְהַשְּׁכֵנִים, לֹא לְוַתֵּר עַל אַף אֶחָד!

הַמָּשִׁיחַ בַּפֶּתַח וְאָנוּ רוֹצִים שִׁמְאָה אָחוּז מֵאִתָּנוּ יְחַכּוּ לוֹ כְּשֶׁהַחֹשֶׁךְ הַזֶּה יִגָּמֵר, בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ. חוֹבָה עָלֵינוּ לְהָקִים

גַּם אֶת עַצְמֵנוּ. לְהִתְרַכֵּז בְּכָל הַטּוֹב שֶׁה׳ יִתְבָּרַךְ חָנַן אוֹתָנוּ, לְהַכְנִיס הַכֹּל לְפִרוּפּוֹרְצְיוֹת נְכוֹנוֹת וְלִשְׁמוֹחַ. יֵשׁ אוֹר בַּחוּץ, בּוֹאוּ נִפְתָּח חַלּוֹן וְנִתֵּן לוֹ לְהִכָּנֵס.

אנחנו בוחרים בך

זְהִירוּת בּוֹר לְפָנֶיךָ![54]

בִּתְקוּפַת הַשּׁוֹבָבִי״ם אָנוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְתַקֵּן אֶת פְּגַם הַבְּרִית[55], וְיֵשׁ לָדַעַת כִּי מִלְבַד בְּרִית הַיְסוֹד, הִיא הַבְּרִית שֶׁעָשִׂינוּ בְּגוּפֵנוּ וּבְנַפְשֵׁנוּ עִם ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְעָלֶיהָ אָנוּ שׁוֹמְרִים כְּשֶׁאָנוּ גּוֹדְרִים עַצְמֵנוּ מֵעֲרָיוֹת וְלֹא פּוֹגְמִים בַּבְּרִית לְבַטָּלָה, יֵשׁ אֶת בְּרִית הַלָּשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר רבה יח, י): ״וּבְרִית כְּרוּתָה לַשְּׁפָתַיִם״ וְהִיא שְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן, וּבִתְקוּפָה הַזּוֹ שֶׁל הַבְּחִירוֹת רַבִּים נִכְשָׁלִים

---

[54] מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּט׳ בִּשְׁבָט תשע״ג (2013), בַּשָּׁבוּעַ בּוֹ הִתְקַיְּמוּ הַבְּחִירוֹת לַכְּנֶסֶת, תשע״ג, וּלְמַרְבֵּה הַזַּעֲזוּעַ וְהָעֶצֶב, כְּלוּם לֹא הִשְׁתַּנָּה מֵאָז, לְפָחוֹת לֹא לְטוֹבָה...

[55] רְאֵה פֶּרֶק ״הַמַּפְתֵּחַ לַגְּאֻלָּה״.

בִּשְׁמִירַת בְּרִית זוֹ, שׁוֹמְעִים דְּבָרִים שֶׁלֹּא צָרִיךְ לִשְׁמוֹעַ, וְאוֹמְרִים דְּבָרִים שֶׁלֹּא צְרִיכִים לְהֵאָמֵר. בְּחִירוֹת הֵן כְּמוֹ תִּקּוּן בִּיּוּב, כְּכָל שֶׁמִּתְקָרְבִים לַסִּיּוּם, יוֹתֵר מִתְלַכְלְכִים וְיוֹתֵר מַסְרִיחִים, וְאַחֲרֵי שֶׁהַבִּיּוּב זוֹרֵם וּמִסְתַּדֵּר, אָנוּ נִשְׁאָרִים עִם לִכְלוּךְ הַבִּיּוּב עָלֵינוּ.

אֶת הַפּוֹלִיטִיקָאִים מְעַנְיֵן רַק דָּבָר אֶחָד, לְהַבְטִיחַ אֶת מוֹשָׁבָם בַּכְּנֶסֶת לְעוֹד 4 שָׁנִים, אֵין לְאַף אֶזְרָח אַשְׁלָיָה שֶׁלְּמִישֶׁהוּ מֵהֶם אִכְפַּת מֵאִתָּנוּ. לֹא מְשַׁנֶּה לְאֵיזוֹ מִפְלָגָה הֵם מִשְׁתַּיְכִים, יוֹם אֶחָד לְאַחַר הַבְּחִירוֹת כָּל אֶחָד מֵהֶם יוֹשֵׁב עִם אַנְשֵׁי הַמִּפְלָגוֹת הָאֲחֵרוֹת עַל כּוֹס קָפֶה בְּמִזְנוֹן הַכְּנֶסֶת, וְאָנוּ נִשְׁאָר עִם הַבָּטֶן שֶׁלָּנוּ עַל אַחֵינוּ, עַל הַשְּׁכֵנִים שֶׁלָּנוּ, עַל הַדּוֹדִים שֶׁלָּנוּ, כִּי הֵם הֶחְלִיטוּ שֶׁהֵם מַצְבִּיעִים לִפְלוֹנִי וְאָנוּ הִצְבַּעְנוּ לְאַלְמוֹנִי. וְכָךְ הַפּוֹלִיטִיקָאִים מַשְׁאִירִים אוֹתָנוּ עִם הַפְּצָעִים וְהֵם מִתְיַשְּׁבִים עַל כִּסְאוֹתֵיהֶם בְּנוֹחִיּוּת וְנֶהֱנִים עַל חֶשְׁבוֹנֵנוּ לְעוֹד 4 שָׁנִים.

הַצִּבּוּר מְבֻלְבָּל. הוּא נִמְצָא בַּחֹשֶׁךְ, יֵשׁ הַרְבֵּה שְׂטָעִים בַּחֶבְרָה וְעֲבָדָה זוֹ מְנֻצֶּלֶת עַל יְדֵי אֲנָשִׁים אִינְטֶרֶסָנְטִים שֶׁמְּסִיתִים קְבוּצָה בִּרְעוּתָהּ, לְיַצֵּר מִכָּךְ רֶוַח פּוֹלִיטִי עֲבוּרָם. עַם יִשְׂרָאֵל תָּמִיד הָיָה מֻרְכָּב מִשְׁבָטִים וּמִשְׁפָּחוֹת, עוֹד בִּיצִיאַת מִצְרַיִם רָאִינוּ כִּי הַיָּם נִגְזַר לִ-12 שְׁבִילִים, שְׁבִיל עֲבוּר כָּל שֵׁבֶט בִּנְפָרְד (תנחומא בשלח, י). כְּלוֹמַר עַם יִשְׂרָאֵל תָּמִיד הִתְאַפְיֵן בְּכָךְ שֶׁהוּא מֻרְכָּב מִשְׁבָטִים שׁוֹנִים בַּעֲלֵי אֹפִי יְחוּדִי מִשֶּׁלָּהֶם, אֲבָל הָיְתָה שָׁם אַחְדוּת, אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל גַּם לְמִי שֶׁשַּׁיָּךְ לְשֵׁבֶט אַחֵר.

אֶחָד הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בִּקְרִיעַת יָם סוּף הָיָה שֶׁהַמַּיִם נֶעֶמְדוּ כְּקִירוֹת עֲנָק וְכֻלָּם הָיוּ שְׁקוּפִים, כָּךְ שֶׁכָּל שֵׁבֶט רָאָה מִמְּקוֹמוֹ אֶת הַשְּׁבָטִים הָאֲחֵרִים הַהוֹלְכִים בַּשְּׁבִילִים הַמַּקְבִּילִים, לְהַרְגִּיעַ אוֹתָם שֶׁכֻּלָּם נִצְּלוּ! אַף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁבָטִים הָאֲחֵרִים שׁוֹנִים מִמֶּנִּי, הֵם עֲדַיִן הָאַחִים שֶׁלִּי וַאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָם כְּנַפְשִׁי!

כָּזוֹ אַהֲבָה הָיְתָה בֵּין הַקְּבוּצוֹת הַשׁוֹנוֹת בָּעָם יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ יִחוּדוֹ.

אֲנָשִׁים מְפָרְשִׁים בְּטָעוּת אֶת הַצִּוּוּי (ויקרא יט, יח): "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" - שֶׁאִם רֵעִי יִהְיֶה כָּמוֹנִי, שֶׁיַּחְשֹׁב כָּמוֹנִי וְיִתְנַהֵג כָּמוֹנִי, אָז אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ. זֶה לֹא הַפֵּרוּשׁ שֶׁל "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ"! הַפֵּרוּשׁ הוּא, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹנֶה מִמֶּנִּי, אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אֶת עַצְמִי! זֶה מָה שֶּׁכָּל יְהוּדִי צָרִיךְ לִרְאוֹת לְפָנֵי עֵינָיו! שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אוֹתָנוּ.

כֻּלָּם מְקִימִים תְּנוּעוֹת וּמִפְלָגוֹת, אָז גַּם אֲנִי רוֹצֶה לְהָקִים תְּנוּעָה. רַק שֶׁהַתְּנוּעָה שֶׁלִּי לֹא יְכוֹלָה לָרוּץ לַכְּנֶסֶת. מַדּוּעַ? כִּי קוֹרְאִים לָהּ "אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל", וְאֵין אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל בַּכְּנֶסֶת, שָׁם יֵשׁ רַק אַהֲבַת הַכִּסֵּא. הַתְּנוּעָה שֶׁל "אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל" צְרִיכָה לָרוּץ בָּרְחוֹבוֹת, בֵּין יְהוּדִי לִיהוּדִי. בְּקָרוֹב יֵעָרְכוּ הַבְּחִירוֹת לַכְּנֶסֶת, יִבָּחֵר מִי שֶׁיִּבָּחֵר, יַעֲלֶה מִי שֶׁיַּעֲלֶה וְיֵרֵד מִי שֶׁיֵּרֵד, אַךְ מָה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה. אַף עַל פִּי שֶׁבַּבְּחִירוֹת הַלָּלוּ נִשְׁמָעִים קוֹלוֹת מַפְחִידִים נֶגֶד עוֹלָם הַתּוֹרָה וְכָל הַקָּדוֹשׁ לְעָם יִשְׂרָאֵל, אֲפִילוּ הֲכִי, לֹא צָרִיךְ לְדָאֹג לַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דּוֹאֵג לָהּ, הִיא לֹא תֵּעָלֵם, חַס וְשָׁלוֹם. הַשְּׁאֵלָה הִיא מָה יִהְיֶה אִתָּנוּ בַּיּוֹם שֶׁאַחֲרֵי?

לְצַעֲרֵנוּ יֵשׁ הַרְבֵּה פְּצָעִים בַּחֶבְרָה הַקְּטַנָּה שֶׁלָּנוּ, שֶׁמִּשְׁשַׁעַת וּמִפַּלֶּגֶת עַל יְדֵי רְשָׁעִים תְּאֵבֵי כֹּחַ שֶׁפּוֹתְחִים אֶת הַפְּצָעִים מֵחָדָשׁ לִינוֹק מִשָּׁם אֶת קוֹלוֹת הַהַצְבָּעָה לִתְנוּעָתָם, וּמַרְוִיחִים אֶת כִּסְאוֹתֵיהֶם, וְאָנוּ נִשְׁאָרִים כְּאוּבִים לְעוֹד 4 שָׁנִים. וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִם אַף אֶחָד בָּרְחוֹב, מַרְגִּישִׁים כֵּיצַד אֲנָשִׁים מוֹסְתִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, קְבוּצוֹת נֶגֶד קְבוּצוֹת, אֵלֶּה לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת מִתְיַשְּׁבִים, וְאֵלֶּה לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת חֲרֵדִים, וְאֵלֶּה לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת אֶת הַשְּׁמֹאלָנִים, נִחְתַּכְנוּ לַחֲתִיכוֹת.

מַדּוּעַ אָנוּ נוֹתְנִים לָהֶם לַעֲשׂוֹת לָנוּ זֹאת שׁוּב וְשׁוּב? הַצִּפִּיָּה שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַמַּאֲמִינִים לַמָּשִׁיחַ הִתְחַלְּפָה בְּצִפִּיָּה לְ"גּוֹאֵל" פּוֹלִיטִי. אֲנָשִׁים לֹא לוֹמְדִים מִנִּסָּיוֹן הֶעָבָר, מְחַכִּים אוּלַי הַפּוֹלִיטִיקַאי "הֶחָדָשׁ" יָבִיא אֶת הַשִּׁנּוּי, יָבִיא עִמּוֹ דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה. מוֹפִיעַ פִּתְאוֹם אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים עָלָיו דָּבָר וַחֲצִי דָּבָר, וּבְכַמָּה חִיּוּכִים וּבְגִיבּוּב סִסְמָאוֹת שֶׁכָּתְבוּ לוֹ יוֹעֲצִים מִקְצוֹעִיִּים הוּא פִּתְאוֹם זוֹכֶה לְ-10 אוֹ 20 מַנְדָּטִים, 20 מַנְדָּטִים פֵּרוּשָׁם כְּ-600 אֶלֶף יִשְׂרְאֵלִים "בּוֹגְרִים" שֶׁבּוֹחֲרִים בְּמִישֶׁהוּ שֶׁהֵם לֹא מַכִּירִים שֶׁיַּנְהִיג אוֹתָם, 600 אֶלֶף אִישׁ שֶׁאָמְרוּ: "רָאִינוּ כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ, לֹא מַאֲמִינִים בְּאֵלֶּה הַקַּיָּמִים, אוּלַי הֶ'חָדָשׁ' יָבִיא אֶת הַשִּׁנּוּי". אֲבָל זוֹ בִּצָּה שֶׁל חֲזִירִים, לֹא מְשַׁנֶּה כַּמָּה נְקִיִּים אָנוּ לִפְנֵי, אִם קוֹפְצִים פְּנִימָה אָנוּ עוֹד חֲזִיר בַּבִּצָּה.

לֹא רָאִינוּ וְלֹא נִרְאֶה בְּרָכָה וִישׁוּעָה מֵהַכִּוּוּן שֶׁלָּהֶם. אֲנִי יָכוֹל לְהַבְטִיחַ לָכֶם, הַדָּבָר הַבָּטוּחַ שֶׁכֵּן נִרְאָה אַחֲרֵי הַבְּחִירוֹת הוּא עֲלִיָּה בַּמְּחִירִים שֶׁל הַכֹּל, שֶׁל דִּירוֹת, שֶׁל בְּגָדִים, שֶׁל אֹכֶל, הַכֹּל יַעֲלֶה, חוּץ מֵהַמַּשְׂכּוֹרוֹת שֶׁלָּנוּ... זֶה לֹא יִשְׁתַּנֶּה! לֹא מְשַׁנֶּה מִי יִהְיֶה רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה. מַדּוּעַ? כִּי עוֹבְדִים עָלֵינוּ!

מָה תִּצְעַק אֵלַי?

אֲבָל הָאֱמֶת הִיא כִּי הָאַשְׁמָה בָּנוּ. הַנָּצִיב מִוּולוֹזִ'ין (פרשת בשלח) אוֹמֵר כְּשֶׁהִגִּיעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַיָּם הֵם פָּחֲדוּ. מִצַּד אֶחָד יֵשׁ אֶת הַיָּם שֶׁלֹּא נִבְקַע, מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי הַמִּצְרִים מַגִּיעִים בַּהֲמוֹנֵיהֶם וּמִצַּד שְׁלִישִׁי חָיוֹת רָעוֹת (שמות רבה כא, ה). הֵם הִתְחַלְּקוּ לִקְבוּצוֹת, כַּכָּתוּב בַּתַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי (תענית פ"ב, ה"ה): אַרְבַּע כִּתִּים נַעֲשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ עַל הַיָּם. אַחַת אוֹמֶרֶת "נִפּוֹל לַיָּם", וְאַחַת אוֹמֶרֶת "נַחְזֹר לְמִצְרַיִם", וְאַחַת אוֹמֶרֶת "נַעֲשֶׂה עִמָּהֶן מִלְחָמָה", וְאַחַת

אוֹמֶרֶת ״נִצָּוַח כְּנֶגְדָּן״ (נתפלל). זוֹ שֶׁאָמָרָה ״נִפּוֹל לַיָּם״, אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה (שמות יד, יג): ״הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה׳ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם״.

זוֹ שֶׁאָמְרָה: ״נַחְזֹר לְמִצְרַיִם״, אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה (שמות יד, יג): ״כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם״, וְזוֹ שֶׁאָמְרָה ״נַעֲשֶׂה עִמָּהֶן מִלְחָמָה״, אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה (שם, יד): ״ה׳ יִלָּחֶם לָכֶם״, וְזוֹ שֶׁאָמְרָה: ״נִצָּוַח כְּנֶגְדָּן״, אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה (שם, יד): ״וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן״.

עַם יִשְׂרָאֵל נֶחְלָק לְאַרְבַּע כַּתּוֹת, חֵלֶק רָצוּ לְהִכָּנַע, חֵלֶק לְהִלָּחֵם, הַהֲמוּלָה הָיְתָה גְּדוֹלָה. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹצֵר אוֹתוֹ (שמות יד, טו): ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ״. בְּמִלִּים אֲחֵרוֹת: ״מָה אַתָּה דּוֹאֵג, שֶׁאֲנִי לֹא אַצִּיל אוֹתָם? אֲנִי אַצִּיל אוֹתָם. וְכִי הוֹצֵאתִי אוֹתָם מִמִּצְרַיִם שֶׁיָּמוּתוּ פֹּה״?

וְהַנָּצִיב מִוולוֹז׳ין שׁוֹאֵל שְׁאֵלָה עֲצוּמָה, מַדּוּעַ בֶּאֱמֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל, וְכִי עָלָה בְּדַעְתּוֹ וְלוּ לְרֶגַע, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל? מֵילָא שֶׁהָעָם חוֹשֵׁשׁ כָּךְ, הֲרֵי הֵם רְגִילִים לִפְחֹד וְלָחוּשׁ חֹסֶר אוֹנִים כְּלַפֵּי הַמִּצְרִים, תְּכוּנוֹת שֶׁהִשְׁתָּרְשׁוּ בָּהֶם בְּמֶשֶׁךְ 210 שָׁנִים שֶׁל עַבְדוּת, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁ-600 אֶלֶף גְּבָרִים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּגִּילְאִים 20 עַד 60, שֶׁנִּמְנוּ כְּ״יוֹצְאֵי צָבָא״, וְהִנֵּה הֵם פָּחֲדוּ מִ-600 מַרְכְּבוֹת שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם, יַחַס שֶׁל אֶלֶף אִישׁ לְמֶרְכָּבָה מִצְרִית אַחַת וְהֵם פָּחֲדוּ! כִּי מִי שֶׁגָּדַל כָּל חַיָּיו בְּפַחַד, קָשֶׁה לְהִשְׁתַּחְרֵר מִמֶּנּוּ בְּבַת אַחַת, אֶפְשָׁר לְהָבִין אוֹתָם. אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ? מַדּוּעַ הוּא רָצָה לְהִתְפַּלֵּל עַבּוּר עַם יִשְׂרָאֵל, וְכִי הוּא בֶּאֱמֶת חָשַׁב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יַצִּיל אוֹתָם?

אוֹמֵר הַנָּצִיב מִוּוֹלוֹז׳ין, וַדַּאי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ יָדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא לֹא רָצָה לְהִתְפַּלֵּל עַל הַצָּלַת עַם יִשְׂרָאֵל, הָיָה בָּרוּר שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִנָּצֵל כִּי ה׳ הִבְטִיחַ, וְהָיָה בָּרוּר שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַגִּיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָז מָה לֹא הָיָה בָּרוּר?

מֹשֶׁה רָצָה לְהִתְפַּלֵּל עַל הַיְחִידִים. עַל הַיְחִידִים בְּתוֹךְ הַקָּהָל. כְּשֶׁיּוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה אָז עַם יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לָנֶצַח וּבְגָדוֹל. כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל ה׳, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִלְחָם בִּשְׁבִילֵנוּ, כַּכָּתוּב: ״אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם... וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לְפְנֵיכֶם לֶחָרֶב״ (ויקרא כג, ג,ח), ״כִּי-תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל-אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ ה׳ אֱלֹקֶיךָ בְּיָדֶךָ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ״ (דברים כא, י).

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹסֵר אוֹתָם בְּיָדֵינוּ אַף עַל פִּי שֶׁבְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע אֵין לָנוּ אֶפְשָׁרוּת לְנַצֵּחַ, כְּמוֹ בְּמִלְחֶמֶת שֵׁשֶׁת הַיָּמִים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמִּבְחִינַת יַחֲסֵי הַכֹּחוֹת לֹא הָיָה שׁוּם סִכּוּי לַיְּהוּדִים לִשְׂרֹד, וְאַף עַל פִּי כֵן בְּשִׁשָּׁה יָמִים עַם יִשְׂרָאֵל נִצַּח אֶת כָּל מְדִינוֹת עֲרַב שֶׁעָלוּ עָלֵינוּ בִּשְׁנַת תשל״ז (1967). אֲבָל הָיוּ הֲרוּגִים. אָז עַם יִשְׂרָאֵל חָגַג נִצָּחוֹן, מְעַט מְאֹד הֲרוּגִים בַּצַּד שֶׁלָּנוּ בְּיַחַס לַצַּד שֶׁלָּהֶם, וְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים בִּירוּשָׁלַיִם, בְּחֶבְרוֹן, בְּבֵית לֶחֶם וּבְשֶׁכֶם עָבְרוּ לִרְשׁוּתֵנוּ, וְכֻלָּם הָיוּ מְאֻשָּׁרִים... אֲבָל הָיוּ מִשְׁפָּחוֹת שֶׁלֹּא שָׁמְחוּ כִּי הַיְּקִיר שֶׁלָּהֶם לֹא חָזַר. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ גְּדוֹל הַדּוֹר אִכְפַּת לוֹ מֵהַיְחִידִים, אָז הוּא אָמַר לַה׳ יִתְבָּרַךְ כִּי בָּרוּר לוֹ מֵעֵבֶר לְכָל סָפֵק שֶׁה׳ יַכְנִיס אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ הַמֻּבְטַחַת. הוּא בָּא לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיַּכְנִיס אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל. שֶׁלֹּא יֵדַח מִמֶּנּוּ נִדָּח.

וְכָךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פּוֹנֶה אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ. אִם אֶחָד מֵהֶם יִשָּׁאֵר כָּאן עַל יָד הַיָּם, אֲפִילוּ רַק אֶחָד, לֹא שָׁוֶה לוֹ כָּל הַהוֹצָאָה שֶׁלָּהֶם מִמִּצְרַיִם ! כִּי הוּא שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם וְשִׁכְנֵעַ אוֹתָם, עַד שֶׁהֵם הָלְכוּ אַחֲרָיו. אִם אֶחָד מֵהֶם יִשָּׁאֵר כָּאן, מֹשֶׁה יִחְיֶה עִם זֶה כָּל חַיָּיו, וְכָל עַם יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁיַּגִּיעוּ לָאָרֶץ הַמֻּבְטַחַת יִשְׁמְחוּ וְיִבְנוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאִלּוּ מֹשֶׁה כָּל חַיָּיו יִהְיֶה בְּעֶצֶב, כִּי הָיָה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁנִּשְׁאַר שָׁם ! זוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר ! כְּמוֹ אוֹתָם גְּדוֹלֵי הַדּוֹר שֶׁכְּשֶׁרָאוּ אֶת הַשְׁמָחוֹת בָּרְחוֹבוֹת בַּנְצָחוֹן שֶׁל שְׁנַת תשל״ז הֵם פָּרְצוּ בִּבְכִי מַר עַל כָּל הַצְּעִירִים שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם בַּמִּלְחָמָה וְלֹא יַחְזְרוּ הַבָּיְתָה. מִי יְנַחֵם אֶת הַמִּשְׁפָּחוֹת הַשַּׁכּוּלוֹת עַל הַקָּרְבָּן הַגָּדוֹל שֶׁהִקְרִיבוּ ? אֵלֶּה גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, שֶׁחוֹשְׁבִים עַל יְחִידִים.

וְעַל זֶה אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָה תִּצְעַק אֵלַי ? דַּבֵּר אֶל הָעָם וְיִסָּעוּ. אִם הֵם יֵלְכוּ אַחֲרֶיךָ, אַף אֶחָד לֹא יִשָּׁאֵר, כֻּלָּם יִנָּצְלוּ ! זֶה הָיָה שִׁבְחָם שֶׁל דּוֹר הַמִּדְבָּר, כְּפִי שֶׁרָאִינוּ בְּפָרָשַׁת בְּשַׁלַּח, שֶׁאַחֲרֵי 3 יָמִים שֶׁהֵם בּוֹרְחִים וּמִתְרַחֲקִים מִמִּצְרַיִם, מֹשֶׁה מוֹרֶה לָהֶם לַחֲזֹר עַל עִקְּבוֹתֵיהֶם וְלָנוּעַ לְכִוּוּן מִצְרַיְמָה בַּמִּדְבָּר. הֵם הָיוּ אֲמוּרִים לְסָרֵב, ״מָה פִּתְאוֹם ? עַד שֶׁבָּרַחְנוּ״ ? ! אֲבָל הֵם שָׁתְקוּ.

עַל הַפָּסוּק (שמות יד, ד) : ״וְחִזַּקְתִּי אֶת לֵב פַּרְעֹה וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל חֵילוֹ וְיֵדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה׳ וַיַּעֲשׂוּ כֵן״, כּוֹתֵב רַשׁ״י הַקָּדוֹשׁ : ״וַיַּעֲשׂוּ כֵן״ - לְהַגִּיד שִׁבְחָן שֶׁשָּׁמְעוּ לְקוֹל מֹשֶׁה, וְלֹא אָמְרוּ : ׳הֵיאַךְ נִתְקָרֵב אֶל רוֹדְפֵינוּ, אֲנוּ צְרִיכִים לִבְרֹחַ׳, אֶלָּא אָמְרוּ : ׳אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי בֶּן עַמְרָם׳.

זֶה שִׁבְחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִם גְּדוֹל הַדּוֹר אָמַר, אָז גְּדוֹל הַדּוֹר אָמַר, לֹא חָלְקוּ. הַזְּכוּת הַזּוֹ הִיא הַהֶבְדֵּל הַיָּחִיד בֵּינָם לְבֵין הַ-80 אָחוּז שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּחֹשֶׁךְ. זוֹ הַכַּוָּנָה לָלֶכֶת אַחֲרֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוֹלְכִים אַחַר דַּעַת תּוֹרָה, וְלֹא תִּהְיֶינָה מַחֲלוֹקוֹת. תַּאֲרוּ לָכֶם

שֶׁהָיָה אָז פַּרְלָמֶנְט יִשְׂרָאֵלִי, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה צָרִיךְ לִפְתֹּחַ מִפְלָגָה, מוּלוֹ הָיוּ רָצִים קֶרַח וְעוֹד 250 מִפְלָגוֹת, יַעֲשׂוּ קוֹאַלִיצְיָה וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ יֵשֵׁב בָּאוֹפּוֹזִיצְיָה... יִהְיֶה מִפְלָגָה שֶׁל אִישׁ אֶחָד, אַף אֶחָד לֹא יִבְחַר בּוֹ, מַדּוּעַ? כִּי הַהוּא הִבְטִיחַ לְךָ כָּכָה, וְהַשֵּׁנִי הִבְטִיחַ לְךָ כָּכָה, וּגְדוֹל הַדּוֹר לֹא הִבְטִיחַ דְּבָרִים שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר אוֹ אֵין בִּרְצוֹנוֹ לְקַיֵּם רַק כִּי דַּעַת הַקָּהָל רוֹצָה, וְכָךְ הָיוּ מַדִּירִים אוֹתוֹ מִכָּל מְקוֹר כֹּחַ וְלֹא יָכוֹל הָיָה לְקַבֵּעַ דָּבָר וּלְהַנְהִיג אֶת הָעָם עַל פִּי רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ.

דָּת וּפוֹלִיטִיקָה לֹא אֲמוּרִים לָלֶכֶת בְּיַחַד. אָז כֵּיצַד הִצְּלִיחוּ לְמַצָּב בּוֹ רוֹאִים אֶת גְּדוֹלֵי הַדּוֹר דּוֹחֲפִים עַסְקָנִים לְתוֹךְ הַפּוֹלִיטִיקָה, דָּבָר שֶׁמַּגְעִיל אֶת הָאֲנָשִׁים, הֲרֵי כְּבָר מִבֵּית אַבָּא הֻבְנוּ שֶׁדַּת זֶה מַשֶּׁהוּ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר, מָה זֶה קָשׁוּר לַפּוֹלִיטִיקָה בִּכְלָל? אָז מָה קָרָה? הִצְלִיחוּ לְמַצָּב כָּזֶה שֶׁל חֹשֶׁךְ, שֶׁאִם נוֹצִיא מֵהַפּוֹלִיטִיקָה אֶת אֵלּוּ שֶׁפּוֹעֲלִים עֲבוּר הָאִינְטֶרְסִים שֶׁל שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, נִמְצָא שֶׁמִּי שֶׁיִּשָּׁאֵר שָׁם יַפְעִיל אֶת כָּל כֹּחוֹ כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הַיַּהֲדוּת מִתּוֹךְ חַיָּיו שֶׁל הָאֶזְרָח הַפָּשׁוּט, עַד כְּדֵי כָּךְ הִתְעַוְּתָה הַמְּצִיאוּת, שֶׁכָּל זָב חֹטֶם שֶׁמְּקַבֵּל מְעַט כֹּחַ, מְבַקֵּשׁ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כְּנֶגֶד כָּל מִי שֶׁלֹּא נִרְאָה אוֹ חוֹשֵׁב כְּמוֹתוֹ.

וְכִי גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, הַשְּׁקוּעִים בַּתּוֹרָה וּפוֹסְקִים לָנוּ הֲלָכוֹת לְדוֹרוֹת, וּמָה שֶׁפּוֹסְקִים כָּאן לְמָטָּה כָּךְ נִקְבָּע שָׁם לְמַעְלָה, הֵם צְרִיכִים עַכְשָׁו לְתִמְךְ בְּמִפְלָגוֹת וְלַעֲסֹק בַּקוֹאַלִיצְיוֹת. מָה זֶה מְעַנְיֵן אוֹתָם? בְּמִצְיאוּת נוֹרְמָאלִית זֶה הָיָה נֶחְשָׁב בְּטוּל תּוֹרָה גָּמוּר, חֲבָל עַל הַזְּמַן וְעַל הַכֹּחַ. כּוֹאֵב הַלֵּב שֶׁצָּרִיךְ בְּכָלָל לְהִתְעַסֵּק בִּדְבָרִים כְּאֵלֶּה. אֲבָל הַבְּעָיָה לֹא בָּהֶם אֶלָּא בָּנוּ. גְּדוֹלֵי הַדּוֹר יִשְׁאֲרוּ גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, הַבְּעָיָה בִּיחִידִים.

הַיּוֹם שֶׁאַחֲרֵי

הַתּוֹרָה לֹא תִּמָּחֵק, חַס וְשָׁלוֹם. יָקוּמוּ כָּאֵלֶּה שֶׁיִּרְצוּ לִגְזֹר וּלְאַיֵּם, הֵם יֹאמְרוּ "פֶּן יִרְבֶּה", ה' יֹאמַר "כֵּן יִרְבֶּה". אֲנִי לֹא דּוֹאֵג לְעוֹלָם הַתּוֹרָה, אֲנִי דּוֹאֵג לְיִשְׂרָאֵל הַיְחִידִים. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ דָּאַג מָה יִקְרֶה עִם הַיָּחִיד. אֵין אַחְדוּת בְּתוֹךְ הָעָם. אַחְדוּת יֵשׁ רַק בְּתַעֲמוּלוֹת וּבְפִרְסוֹמוֹת. יֵשׁ בַּבְּחִירוֹת מֵעַל לִשְׁלֹשִׁים מִפְלָגוֹת שֶׁחוֹלְקוֹת אַחַת עַל הַשְּׁנִיָּה וְכֻלָּם מְנַפְּנְפִים בַּשֶּׁלֶט שֶׁל אַחְדוּת. "מִפְלָגָה" הִיא מִלְּשׁוֹן "פְּלוּג", מְחַלְּקִים אוֹתָנוּ לִקְבוּצוֹת וְקוֹרְעִים אוֹתָנוּ לִגְזָרִים, וְאֵין אִמּוּן בְּאַף אַחַת מֵהֶן. אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לִדְאֹג לַיּוֹם שֶׁאַחֲרֵי.

ה"כּוֹכָבִים" הַחֲדָשִׁים יִתְבָּרְרוּ כִּישָׁנִים. לֹא נִרְאֶה חִדּוּשׁ מֵאַף אֶחָד מֵהֶם, הָאַכְזָבָה הַקָּשָׁה מֵהֶם תּוֹפִיעַ כְּבָר תּוֹךְ כַּמָּה חֳדָשִׁים, עִם הַנְּאֻמִּים שֶׁל "דְּבָרִים שֶׁרוֹאִים מִכָּאן לֹא רוֹאִים מִשָּׁם", וּשְׁאָר שִׁלַּל תְּרוּצִים מוּכָנִים מֵרֹאשׁ מַדּוּעַ הֵם לֹא יְכוֹלִים לַעֲמֹד בְּכָל הַהַבְטָחוֹת שֶׁהִפְרִיחוּ בָּאֲוִיר (וְרוֹב הַסִּפּוּיִים שֶׁלֹּא יַעַמְדוּ אַף בְּהַבְטָחָה אַחַת...). כְּבָר נָפַלְנוּ בַּתַּרְגִּיל הַזֶּה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים. וְאִם הַחֲדָשִׁים יִתְגַּלּוּ כָּךְ, הַיְשָׁנִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אֲבָל מָה עִם אָח שֶׁלִּי? אָח שֶׁלִּי מֵסֶת נֶגְדִּי, אֲנִי לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר עִם אַף אֶחָד שֶׁלֹּא נִרְאָה בְּדִיּוּק כָּמוֹנִי, כֻּלָּם עֲסוּקִים בַּבְּחִירוֹת, אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִם אַף אָדָם עַד אַחֲרֵי הַבְּחִירוֹת. כָּל אֶחָד עָסוּק בַּמִּפְלָגָה שֶׁהוּא מַצְבִּיעַ עֲבוּרָהּ וּמַדּוּעַ הִיא הַדָּבָר הֲכִי טוֹב שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת לַמְּדִינָה (וְהוּא שׁוֹכֵחַ כַּמָּה קַלֵּל אוֹתָם בַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהֶעֱלוּ לוֹ אֶת הַמִּסִּים וְהַמְּחִירִים עַל הַכֹּל), זֶה הַדָּבָר הַיָּחִיד שֶׁמְּעַנְיֵן אוֹתוֹ. נֶעֱלָמוּ כָּל הַבְּעָיוֹת, אֵין צָרוֹת אֲחֵרוֹת, אֵין מִלְחָמוֹת. מָה עִם מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר?

מְסֵפֶר שֶׁבִּימֵיו שֶׁל רַבִּי חַיִּים בֶּן עָטָר אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ זַצַ״ל, הָיְתָה עֵת רָצוֹן לִגְאֻלָּה וּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ. אִם הוּא הָיָה נִפְגָּשׁ עִם רַבִּי יִשְׂרָאֵל בָּעַל שֵׁם טוֹב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַגְּאוּלָה הָיְתָה מַגִּיעָה. הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הָיָה בְּדַרְכּוֹ לָאָרֶץ, עָבַר דֶּרֶךְ טוּרְקְיָה, שָׁם הִשִּׂיג סֵפֶר תְּהִלִּים מְיֻחָד מִכְּתַב יָדוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְהָיָה אָמוּר לְהָבִיאוֹ לַמִּפְגָּשׁ עִם אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ. אֲבָל הַשָּׁעַת רָצוֹן עָבְרָה, וְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב לֹא הִצְלִיחַ לְהַגִּיעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁשָּׁמַע שְׁאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ עָלָה לַמְּרוֹמִים.

מְסֵפֶר עַל הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁל אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, לְאַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל שַׁבָּת אַחַת וְהָיָה כֻּלּוֹ שָׁמֵחַ מִן הַתְּפִלָּה, אַךְ לֹא חָלְפוּ כַּמָּה שָׁעוֹת וּפָנָיו הִתְקַדְּרוּ, הוּא נִכְנַס לְחַדְרוֹ בִּדְאָגָה, וְאָז יָצָא וְהוֹדִיעַ כִּי הוּא נִקְרָא לַיְשִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה. תָּהוּ כֻּלָּם מָה קָרָה בְּשָׁעוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֲרֵי בַּבֹּקֶר הָיָה כֹּה שָׂמֵחַ בִּתְפִלָּתוֹ וְעַתָּה מְגַלֶּה לָהֶם כִּי הוּא הוֹלֵךְ מִן הָעוֹלָם? וְאָז שִׁתֵּף אוֹתָם אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ בַּסּוֹד הַנּוֹרָא: ״הִתְפַּלָּלְתִּי בְּכָל כֹּחִי שֶׁהַמָּשִׁיחַ יַגִּיעַ כְּבָר וְתִהְיֶה גְּאוּלָה. וְגִילוּ לִי מִן הַשָּׁמַיִם כִּי תְּפִלָּתִי הִתְקַבְּלָה וְהַמָּשִׁיחַ צָרִיךְ לְהַגִּיעַ! אֲבָל אָז גִּלִּיתִי כִּי יֵצֶר הָרַע כָּל כָּךְ פַּחַד שֶׁהוּא הִסְפִּיק לְהַחֲטִיא וְלַעֲשׂוֹת כָּל כָּךְ הַרְבֵּה קִלְקוּלִים בַּזְּמַן הַזֶּה, וְהַמַּצָּב הִתְהַפֵּךְ! בְּמָקוֹם גְּאֻלָּה נִגְזָרָה גְּזֵרָה קָשָׁה נֶגֶד עַם יִשְׂרָאֵל וְהִתְפַּלַּלְתִּי עוֹד פַּעַם שֶׁיְּבַטְּלוּ אֶת הַגְּזֵרָה הַנּוֹרָאָה, וְהֵבַנְתִּי כִּי לֹא יִהְיֶה נִתָּן לְבַטְּלָהּ אֶלָּא אִם כֵּן אֶמְסֹר אֶת נַפְשִׁי עַל עַם יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶה לָהֶם לְכַפָּרָה״...

וְכָל זֶה הִתְרַחֵשׁ בְּשַׁבָּת אַחַת! וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת, כֵּיצַד יָכוֹל עַם יִשְׂרָאֵל לְהַגִּיעַ מִמַּצָּב שֶׁל כְּמַעַט גְּאֻלָּה לְמַצָּב שֶׁל כְּלָיוֹן חֵס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֹאת בְּכַמָּה שָׁעוֹת? מָה

כְּבָר יֵצֶר הָרַע יָכֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם בִּזְמַן כָּל כָּךְ קָצָר? מֵילָא אִם כֻּלָּם הָיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, רָאינוּ בַּמִּדְבָּר שְׁגָּרַם לָהֶם לַעֲשׂוֹת אֲפִילוּ עֵגֶל זָהָב, אֲבָל בִּזְמַן אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ הַיְהוּדִים הָיוּ מְפֻזָּרִים בְּכָל הָעוֹלָם, בְּצָרְפַת, בְּגֶרְמַנְיָה, בְּרוּסְיָה, בְּעִירָאק, בְּמִצְרַיִם, בְּמָרוֹקוֹ, הֵם הָיוּ מְפֻזָּרִים בְּכָל הָעוֹלָם! מָה יֵצֶר הָרַע יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם בְּכַמָּה שָׁעוֹת שֶׁיִּפְלוּ מִגְּאֻלָּה לִכְלָיָה?

הַתְּשׁוּבָה פְּשׁוּטָה: לְשׁוֹן הָרַע וְשִׂנְאַת חִנָּם. זֶה הֲכִי קַל לְהַחֲטִיא. לֹא צָרִיךְ לָקוּם וְלִרְצֹחַ, לָקוּם וְלִגְנֹב, לָקוּם וְלִנְאֹף, אֶלָּה דְּבָרִים מְסֻבָּכִים, הַמַּצְרִיכִים מַאֲמָץ וְתִכְנוּן וְהִזְדַּמְּנוּת, עַל יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע אֶפְשָׁר לַהֲרוֹג אָדָם בִּשְׁתֵּי מִלִּים. וּכְבָר הִזְהִירוּ חֲזַ"ל (בבא בתרא, קסה.) כְּשֶׁדִּבְּרוּ עַל הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת: "אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: רוֹב בְּגֶזֶל, וּמְעוּט בַּעֲרָיוֹת, וְהַכֹּל בִּלְשׁוֹן הָרַע"! כֻּלָּם יְכוֹלִים לִפּוֹל בָּזֶה! אָז עָבַר יֵצֶר הָרַע בְּכָל הַתְּפוּצוֹת וּבְכַמָּה שָׁעוֹת הִפִּיל יְהוּדִים בְּכָל הָעוֹלָם בִּלְשׁוֹנָם! בְּכַמָּה שָׁעוֹת נָפְלוּ מִגְּאֻלָּה לִגְזֵרַת כְּלָיָה!

יַהֲדוּת זוֹ אַחְדוּת

לְצַעֲרֵנוּ, הָאַחְדוּת בְּיִשְׂרָאֵל מִתְרַחֶשֶׁת בְּעִקָּר בִּזְמַן מִלְחָמוֹת וַאֲסוֹנוֹת, כִּי כַּשִּׁקְמִים עָלֵינוּ אָז פִּתְאוֹם נֶעֱלָמוֹת כָּל הַמַּחֲלוֹקוֹת בֵּינֵינוּ, אוֹ יוֹתֵר נָכוֹן תּוֹפְסוֹת אֶת הַמָּקוֹם וְהַמֵּימָדִים הָאֲמִתִּיִּים וַהֲלֹא חֲשׁוּבִים שֶׁלָּהֶם. הָעָם נִזְכָּר שֶׁהוּא אֶחָד. אָז הָיְתָה כָּאן מִלְחָמָה, וְנָפְלוּ טִילִים וְכֻלָּם הָיוּ בְּיַחַד, כֻּלָּם פָּחֲדוּ וְהִתְפַּלְּלוּ וְהָיְתָה אַחְדוּת, וּרְאוּ נִסִּים בַּמִּלְחָמָה עַצְמָהּ, יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ. זְמַן כָּזֶה שֶׁל אַחְדוּת הוּא זְמַן רָאוּי לַגְּאֻלָּה, כֻּלָּם מִתְקָרְבִים, כֻּלָּם מִתְחַזְּקִים. אָז יֵצֶר הָרַע מַתְחִיל לְפַחֵד! וְלָכֵן תָּמִיד אַחֲרֵי תְּקוּפָה כָּזֹאת שֶׁל מִלְחָמָה אוֹ אָסוֹן שֶׁאִחְדוּ אוֹתָנוּ, יֵשׁ בְּחִירוֹת אֲזוֹרִיּוֹת אוֹ בְּחִירוֹת לַמִּמְשָׁלָה, וְאָז כָּל מָה שֶׁהִשַּׁגְנוּ

בְּדָמִים מַמָּשׁ, הַכֹּל מִתְאַדֶּה וְהוֹלֵךְ לְאִבּוּד בְּדַקּוֹת מַמָּשׁ, וּמִזֶּה אָנוּ צְרִיכִים לְהִזָּהֵר!

אִם הִגַּעְנוּ לְמַצָּב שֶׁפּוֹלִיטִיקָאִים יְדַבְּרוּ עַל תַּחְבּוּרָה צִבּוּרִית בְּשַׁבָּת וְנִשּׁוּאִים אֲזָרְחִיִּים וְזֶה לֹא עוֹשֶׂה לַחִילוֹנִי הֲכִי פָּשׁוּט צְמַרְמֹרֶת בָּעוֹר, הִגַּעְנוּ לִנְקֻדָּה מְאֹד מְאֹד מַפְחִידָה, כִּי נִשְׁבַּר כָּאן אֵיזֶה סְטָטוּס-קְווֹ, מַצָּב קַיָּם בּוֹ הָעֵרֶךְ הַיְּהוּדִי שֶׁהִצְלִיחַ לִתְפֹּס אֶת מְקוֹמוֹ בַּחֶבְרָה הַיִּשְׂרְאֵלִית עַל אַפָּם וַחֲמָתָם שֶׁל מְקִימֵי הַמְּדִינָה שֶׁרָצוּ מְדִינָה "כְּכָל הָעַמִּים", וְהִנֵּה לְאַחַר עֲשָׂרוֹת שָׁנוֹת מִלְחָמָה קָמִים חֲדָשִׁים שֶׁרוֹצִים לִמְחֹק אֶת כָּל עֲשָׂרוֹת הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת וּלְהַחְזִיר אוֹתָנוּ אֲחוֹרָה לַיָּמִים הָאֲפֵלִים בָּהֶם נִרְדְּפוּ יְהוּדִים עַל יַהֲדוּתָם.

וְכָךְ שׁוֹמְעִים אֶת רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁמִּתְחַיֵּב שֶׁאִם יַעֲשֶׂה הֶסְכֵּם עִם הַפַּלְשְׁתִּינָאִים, הוּא יַכְרִיחַ אוֹתָם לַחְתֹּם שֶׁהֵם מַכִּירִים בְּיִשְׂרָאֵל כִּמְדִינָה יְהוּדִית. וַאֲנִי אוֹמֵר קוֹדֶם כָּל שֶׁהוּא וַחֲבֵרָיו יַכִּירוּ שֶׁזּוֹ מְדִינָה יְהוּדִית, אַחֵרִי זֶה שֶׁיְּבַקְּשׁוּ מֵהָעֲרָבִים.

מַהִי הַמְּדִינָה הַיְּהוּדִית שֶׁהֵם מְדַבְּרִים עָלֶיהָ? מְאַיְּמִים לָקַחַת אֶת הַסַּמְכָנִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל הַיַּהֲדוּת מֵאִתָּנוּ, אֶת הָעֲרָכִים שֶׁבִּזְכוּתָם הִתְפָּרַסַּמְנוּ בְּכָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. מָה יִהְיֶה עַל הַיְחִידִים? הַתּוֹרָה תַּמְשִׁיךְ לְהִתְקַיֵּם, אֲבָל מָה יִהְיֶה עִם עוֹד דּוֹר שֶׁיִּגְדַּל וְלֹא יֵדַע מָה זוֹ שַׁבָּת וּמַהִי קְרִיאַת שְׁמַע וְלֹא יִשְׁמַע עַל תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה?

זוֹ הַנְּקֻדָּה. עוֹלָם הַתּוֹרָה יִשָּׁאֵר. הַשְּׁאֵלָה מָה עִם הַיְחִידִים? מָה אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא בִּשְׁבִיל מִפְלָגָה זוֹ אוֹ אַחֶרֶת. מָה אָנוּ עוֹשִׂים עֲבוּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעוֹשֶׂה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה עֲבוּרֵנוּ? מָה עוֹשִׂים? קוֹדֶם כָּל לְדַבֵּר

עִם עוֹד יְהוּדִי וְעוֹד יְהוּדִי וְעוֹד יְהוּדִי. לְהַרְאוֹת לָהֶם אֶת הַיֹּפִי שֶׁל הַיַּהֲדוּת. לֹא חָשׁוּב אִם הֵם מַצְבִּיעִים לְמִפְלָגָה פְּלוֹנִית אוֹ מִפְלָגָה אַלְמוֹנִית, חֲשׁוּבָה הַיַּהֲדוּת! כִּי אַחֲרֵי הַבְּחִירוֹת כָּל הַמִּשְׁחָקִים הַמְלֻכְלָכִים שֶׁלָּהֶם יִגָּמְרוּ, וּמָה הָלְאָה? הַפְּצָעִים יִשָּׁאֲרוּ פְּתוּחִים, הַשֶּׂסַע עֲדַיִן קַיֶּים, הַשִּׂנְאָה עֲדַיִן קַיֶּמֶת, הַכֹּל מִתַּחַת לִפְנֵי הַשֶּׁטַח, בַּחֲמֵשׁ שְׁנִיּוֹת אֶפְשָׁר לְהַצִּית הַכֹּל מֵחָדָשׁ, מָה הִרְוַחְנוּ? הָרֶוַח שֶׁלָּנוּ יִהְיֶה רַק אִם נָקוּם וַנַּעֲבֹר בָּיִת בָּיִת, יְהוּדִי יְהוּדִי, לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד, לְהַרְאוֹת לָהֶם אֶת הַיֹּפִי שֶׁל הַיַּהֲדוּת.

מַדּוּעַ אֲנָשִׁים הָרְחוֹקִים מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת יֵשׁ לָהֶם פְּנָה חַמָּה בַּלֵּב לַחֲסִידוּיוֹת כְּמוֹ חַבַּ״ד אוֹ בְּרֶסְלֶב? מָה כָּל כָּךְ מְיֻחָד בָּהֶם? הֵם חָשְׁפוּ צַד בַּיַּהֲדוּת שֶׁהָרְחוֹקִים לֹא מַכִּירִים, שִׂמְחָה! הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַלּוֹמֵד בַּתּוֹרָה לֹא מֻכֶּרֶת לָהֶם, כִּי הוּא סָפוּן בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ עַל הַגְּמָרָא וְנֶהֱנֶה הֲנָאַת גַּן עֵדֶן עַד שֶׁלֹּא אִכְפַּת לוֹ מִכָּל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֶת הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ הֵם לֹא יְכוֹלִים לִרְאוֹת בָּרְחוֹבוֹת, אֲבָל כַּאֲשֶׁר חֲסִידִים נִגָּשִׁים אֲלֵיהֶם, רוֹקְדִים עִמָּם וּשְׂמֵחִים עִמָּם, לֹא שׁוֹפְטִים אוֹתָם, וּמַעֲנִיקִים לָהֶם זְכוּת לִקְרֹא פִּרְקֵי תְּהִלִּים אוֹ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְהַכֹּל בְּהַרְגָּשָׁה כִּי זוֹ מַתָּנָה מֵהָלְאָה, זֶה מַשְׁפִּיעַ.

לַאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא זָכוּ לִלְמֹד תּוֹרָה, לֹא מִתְחַבֵּר לָהֶם שִׂמְחָה עִם יַהֲדוּת בְּיַחַד. הַיַּהֲדוּת תָּמִיד נִרְאֲתָה לָהֶם כְּמַשֶּׂהוּ שָׁחוֹר, קָשֶׁה, פְּרִימִיטִיבִי, פִּתְאוֹם רוֹאִים מִישֶׁהוּ חָבוּשׁ כִּפָּה וְהוּא שָׂמֵחַ, וּמֵאִיר לָהֶם פָּנִים, וְלֹא מְנַסֶּה לִכְפּוֹת עֲלֵיהֶם אֶת אוֹרַח חַיָּיו אוֹ לִשְׁפּוֹט אוֹתָם כִּי הֵם שׁוֹנִים מִמֶּנּוּ. אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת קִדּוּשׁ ה׳ הֲכִי גָּדוֹל וְקֵרוּב הַלְּבָבוֹת הֲכִי גָּדוֹל בְּחִיּוּךְ! בְּמִלָּה טוֹבָה!

וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ

מְסֻפָּר עַל רַב מֵהַדְּרוֹם שֶׁהָיָה מְגַיֵּס כֶּסֶף לְבָתֵּי יְתוֹמִים שֶׁהֵקִים בְּמוֹ יָדָיו. הוּא הָיָה מַשְׁקִיעַ מִזְּמַנּוֹ וּמִרְצוֹ וְאַף מִכִּיסוֹ לְשֵׁם מִצְוָה חֲשׁוּבָה זוֹ. כְּשֶׁרָאָה כִּי הַתַּקְצִיב הוֹלֵךְ וְאוֹזֵל, וְתוֹרְמִים רַבִּים נִשְׁחָקוּ עַל יְדֵי הַמֻּמְשָׁלָה וּכְבָר אֵין פְּרוּטָה מְצוּיָה בְּכִיסָם כִּבְשָׁנִים עָבְרוּ, יָעֲצָה אִשְׁתּוֹ שֶׁיְּחַפֵּשׂ מְקוֹרוֹת חֲדָשִׁים:

- "טוֹב לְחוּץ לָאָרֶץ, צָרִיךְ לְגַיֵּס כֶּסֶף לְבָתֵּי הַיְתוֹמִים",
- "אָתְּ צוֹדֶקֶת, אֲבָל אֲנִי לֹא יָכוֹל לָלֶכֶת כְּמוֹ רָאשֵׁי הַיְּשִׁיבוֹת הַגְּדוֹלוֹת, אֲנִי לֹא מַכִּיר אַף אֶחָד מֵעֵבֶר לַיָּם, לָהֶם יֵשׁ אֲנָשִׁים קְבוּעִים שֶׁמַּחְכִּים לָהֶם, מַכִּירִים אֶת הַגְּבִיר הַזֶּה וְהַגְּבִיר הַשֵּׁנִי, לְמִי אֲנִי אֵלֵךְ"?
- "אֲבָל הַמַּצָּב קָשֶׁה, הַחֶשְׁבּוֹנוֹת חוֹזְרִים, כָּל הַיְתוֹמִים הָאֵלֶּה מִי יַעֲזֹר לָהֶם? אַתָּה חַיָּב לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ".

רָאָה כִּי הַצֶּדֶק עִמָּהּ וּמָצָא עַצְמוֹ עוֹלֶה לְמָטוֹס בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה בְּחַיָּיו. כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כֶּסֶף רַב, הוּא קָנָה כַּרְטִיס לְמַחְלֶקֶת תַּיָּרִים, אַךְ בְּעִקְבוֹת דְּחַק גּוּפָנִי וְלַחַץ נַפְשִׁי, מָצָא עַצְמוֹ שֶׁהוּא מִתְקַשֶּׁה לִנְשֹׁם, וְהֵחֵל לְהִשְׁתַּעֵל בְּקוֹל, וּמַרְאֵהוּ הַמַּחְוִיר הִפְחִיד אֶת הַיּוֹשְׁבִים לְיָדוֹ שֶׁקָּרְאוּ לַדַּיֶּלֶת. הַדַּיֶּלֶת רָאֲתָה כִּי הוּא לֹא חָשׁ בְּטוֹב וְהִצִּיעָה לוֹ לַעֲבוֹר לְמַחְלֶקֶת עֲסָקִים שָׁם הָיוּ הַמּוֹשָׁבִים פְּנוּיִים. הָרַב סֵרֵב, הֲרֵי הוּא לֹא שִׁלֵּם עַל מַחְלֶקֶת עֲסָקִים, הוּא לֹא רוֹצֶה לֵהָנוֹת בְּחִנָּם. הַדַּיֶּלֶת לְחָצָה עָלָיו שֶׁזֶּה בְּמִסְגֶּרֶת הָאַחֲרָיוּת שֶׁל הַחֶבְרָה לִבְרִיאוּתוֹ, וּבְעֶזְרָתָם שֶׁל הַיּוֹשְׁבִים לְיָדוֹ שֶׁרַק חָפְצוּ לְהִפָּטֵר מֵהַזּוֹר הַמִּשְׁתַּעֵל לְיָדָם, מָצָא עַצְמוֹ עוֹבֵר לְמַחְלֶקֶת הָעֲסָקִים.

הוּא הִגִּיעַ אֶל הַמַּחְלָקָה כְּמְעַט בְּאֶפֶס כֹּחוֹת, וּלְאַחַר שֶׁשָּׁתָה מְעַט מַיִם, הִרְגִּישׁ חֻלְשָׁה וְנִרְדָּם. הוּא הִתְעוֹרֵר לְשֶׁמַע קוֹל חֲבָטָה וּצְעָקָה שֶׁל אִשָּׁה בַּשּׁוּרָה לְפָנָיו. כְּשֶׁפָּתַח אֶת עֵינָיו הִבְחִין בְּאִישׁ זָקֵן שֶׁנָּפַל עַל הָרִצְפָּה וּבְאִשְׁתּוֹ שֶׁקָּמָה מֵהַמּוֹשָׁב וְהִתְיַשְּׁבָה לְיָדוֹ בְּבֶהָלָה. הָרַב הֵבִין כִּי הַזָּקֵן מָעַד וּמִיַּד קָם לְהָרִימוֹ עַל רַגְלָיו, וְנִשֵּׁק אוֹתוֹ עַל מִצְחוֹ. הָרַב שָׁרָגִיל לְטַפֵּל בִּיתוֹמִים שֶׁרֻבָּם יְלָדִים קְטַנִּים, פָּעַל בְּצוּרָה אוֹטוֹמָטִית, כִּי כְּשֶׁיֶּלֶד נוֹפֵל אַתָּה מָרִים אוֹתוֹ וּמְנַשֵּׁק אוֹתוֹ עַל הָרֹאשׁ. אֲבָל הַזָּקֵן הָיָה מֻפְתָּע,

- "מַדּוּעַ נִשַּׁקְתָּ אוֹתִי"?
- "מַדּוּעַ לֹא? אֲהֻבַת יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁדּוֹאֲגִים לְיֶלֶד קָטָן בְּאַהֲבָה, לְכָל יְהוּדִי מַגִּיעָה אַהֲבָה, מָה אִכְפַּת לְךָ? הִנֵּה",

וְנָתַן לוֹ עוֹד נְשִׁיקָה ! וְאָז הוּא רוֹאֶה כֵּיצַד הַזָּקֵן מַחְלִיף מַבִּיטִים עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁלּוֹחֶשֶׁת לוֹ,

- "הוּא נִשֵּׁק אוֹתְךָ! הוּא נִשֵּׁק אוֹתְךָ"!

הָרַב לֹא הֵבִין עַל מָה קָמָה הַמְּהוּמָה, וּמַדּוּעַ הַזּוּג מִתְרַגֵּשׁ כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאִשְׁתּוֹ הִסְבִּירָה:

- "אֲנִי חַיֶּבֶת לְסַפֵּר לְךָ, בַּעְלִי הוּא אִישׁ עָשִׁיר מְאֹד וְאֵין לָנוּ יְלָדִים. אָנוּ כְּבָר זְקֵנִים וְהֶחְלַטְנוּ לִתְרֹם סְכוּם כֶּסֶף גָּדוֹל לְמַעַן יְלָדִים בִּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל אַךְ לֹא מָצָאנוּ מוֹסָד שֶׁאָהַבְנוּ. דָּנוּ בָּזֶה כָּאן בַּדֶּרֶךְ חֲזָרָה, כָּל מָקוֹם שֶׁרָאִינוּ, בַּעְלִי הִרְגִּישׁ שֶׁחָסֵר מַשֶּׁהוּ, הַמּוֹסָדוֹת שֶׁרָאִינוּ נֶהֱלוּ בְּצוּרָה קָרָה, כְּאִלּוּ מְדֻבָּר בְּאַנְשֵׁי עֲסָקִים וְלֹא בְּעוֹבְדִים עִם דּוֹר הֶעָתִיד. עַד שֶׁבַּעְלִי אָמַר לִי: הָרִאשׁוֹן שֶׁיַּרְאֶה לִי אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל, הָרִאשׁוֹן שֶׁיְּנַשֵּׁק אוֹתִי, אֲנִי אֶתֵּן לוֹ אֶת הַכֶּסֶף! אָמַרְתִּי לוֹ אֵיזֶה תְּנַאי זֶה? מִי יְנַשֵּׁק אוֹתְךָ? וְהִנֵּה נִשַּׁקְתָּ אוֹתוֹ"!

כְּשֶׁהַמָּטוֹס נַחַת הָיְתָה לָרַב הַמְחָאָה מְכֻבֶּדֶת בַּכִּיס וְהוּא קָנָה מִיַּד כַּרְטִיס לְטִיסָה חֲזָרָה: אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל! עוֹלָם שָׁלֵם בִּנְשִׁיקָה אַחַת! זֶה מָה שֶׁחָשׁוּב! מָה זֶה מְשַׁנֶּה מִי יִהְיֶה שַׂר הָאוֹצָר אוֹ שַׂר הַחִנּוּךְ? אֶת מִי זֶה מְעַנְיֵן? מָה ה׳ מְבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי? ה׳ מְבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי לְכַבֵּד אֶת הַשּׁוֹנֶה מִמֶּנִּי, זֶה שֶׁלֹּא חוֹשֵׁב כָּמוֹנִי, ה׳ רוֹצֶה שֶׁאֲנִי אֶזַּהֵר בִּלְשׁוֹנִי, מִמַּה שֶׁאֲנִי מוֹצִיא מֵהַפֶּה.

חַז״ל אָמְרוּ (עירובין סה:) בִּשְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים נִכָּר אָדָם בְּכוֹסוֹ בְּכִיסוֹ וּבְכַעֲסוֹ. זְמַן בְּחִירוֹת הוּא זְמַן כַּעַס, זֶה זְמַן לֹא טוֹב, כָּל הַפְּצָעִים שֶׁלֹּא טִפַּלְנוּ בָּהֶם, הַמְּדַמְּמִים וְהַכּוֹאֲבִים, הַכֹּל פּוֹרֵץ הַחוּצָה, וְאָנוּ פּוֹרְקִים הַכַּעַס וְהַתִּסְכּוּל אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, וְאַחֲרֵי הַבְּחִירוֹת נִשְׁאָרִים הַמִּשְׁקָעִים. בִּשְׁבִיל מִי כְּדַאי לְסַבֵּל כָּךְ? בִּשְׁבִיל 120 אִישׁ שֶׁלֹּא יִרְאוּ אוֹתָנוּ אַחֲרֵי הַבְּחִירוֹת עַד הַסִּיבּוּב הַבָּא?

אִם אֲנִי מַרְגִּישׁ שֶׁהַהוּא שׂוֹנֵא אוֹתִי, וְהַהוּא כּוֹעֵס עָלַי, אֶעֱצֹר. אַרְאֶה לָהֶם פָּנִים מְאִירוֹת, אַחֵיךָ! שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר (משלי כז, יט): ״כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם״. כְּשֶׁאֲנִי אֶרְאֶה לַשֵּׁנִי פָּנִים אוֹהֲבוֹת, הוּא יֹאהַב אוֹתִי חֲזָרָה. זֶה: ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״! כְּשֶׁאֲנִי אַרְאֶה לוֹ אַהֲבָה, הוּא יֹאהַב אוֹתִי. כְּשֶׁאֲנִי אוֹמֵר לוֹ: הַצְּבַע לְפָלוֹנִי אוֹ לְאַלְמוֹנִי, לֹא יֵצֵא מִזֶּה שׁוּם דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁמֵּאוֹתוֹ פְּלוֹנִי אוֹ אַלְמוֹנִי לֹא יָצָא שׁוּם דָּבָר. אֶתְמַקֵּד בְּאַחַת שֶׁלִּי, הוּא יִשָּׁאֵר כָּאן אִתִּי גַּם בַּיּוֹם שֶׁאַחֲרֵי.

יֵשׁ בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שֶׁעוֹשִׂים תַּעֲנִית דִּבּוּר בְּיוֹם שֶׁל בְּחִירוֹת. יוֹשְׁבִים כָּל הַיּוֹם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְקוֹרְאִים אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים כֻּלּוֹ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים. וְהָאֱמֶת הִיא שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְנַצֵּל אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה יֵצֶר הָרַע מִסְתּוֹבֵב חָפְשִׁי. הַקַּלְפִּי

הֲכִי טוֹבָה עֲבוּרֵנוּ הִיא סֵפֶר תְּהִלִּים. נִפְתָּח סֵפֶר תְּהִלִּים, נִבְחָר בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זוֹ הַבְּחִירָה הַנְּכוֹנָה!

נִקְרָא כַּמָּה פְּרָקִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל. לֹא עַל הַתּוֹצָאוֹת, זֶה לֹא מְעַנְיֵן, נִקְרָא עַל עַם יִשְׂרָאֵל. לִפְנֵי בְּחִירוֹת וַאֲחֲרֵיהֶן, פּוֹלִיטִיקָאִים בָּאִים וְהוֹלְכִים, אַךְ הָעָם נִשְׁאַר כָּאן, עִם הַצָּרוֹת, עִם הַכְּאֵבִים, עִם הַשִּׂמְחוֹת. נִתְפַּלֵּל עַל עַם יִשְׂרָאֵל! נִתְפַּלֵּל עַל הָאַחֵר, עַל שָׁלוֹם, עַל אַחְדוּת, נִתְפַּלֵּל שֶׁנַּחֲזֹר כֻּלָּנוּ בִּתְשׁוּבָה אֶל זְרוֹעוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּחַכֶּה לָנוּ בְּאַהֲבָה.

לֹא לְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי

אָדָם חַיָּב לְהִתְפַּלֵּל עַל יְהוּדִי שֶׁהִרְשִׁיעַ בְּמַעֲשָׂיו שֶׁיִּזְכֶּה וְיַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, לֹא שְׁמוּת חֲלִילָה. מְסֻפָּר בַּגְּמָרָא (ברכות י.) כִּי בִּשְׁכוּנָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בָּעַל הַנֵּס הָיוּ גָּרִים בְּרִיוֹנִים שֶׁצִּעֲרוּ אוֹתוֹ מְאֹד וְהוּא הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שֶׁיָּמוּתוּ. שָׁמְעָה אוֹתוֹ בְּרוּרְיָה אִשְׁתּוֹ, וְאָמְרָה שֶׁיִּתְפַּלֵּל שֶׁיַּחֲזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, כָּךְ עָשָׂה וְהֵם אָכֵן חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה!

תֶּרַח אָבִיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה רָשָׁע, עוֹבֵד אֱלִילִים, הִסְגִּיר אֶת בְּנוֹ אַבְרָהָם לְנִמְרוֹד שֶׁיַּהֲרֹג אוֹתוֹ. אֲבָל הוּא חָזַר בִּתְשׁוּבָה (רש"י בראשית טו, טו), וְזָכָה שֶׁכָּל הָאָבוֹת וְהָאֲמָהוֹת יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׂרָה, רִבְקָה, רָחֵל, לֵאָה, זִלְפָּה וּבִלְהָה! כֻּלָּם! מִתֶּרַח! מָה הָיָה קוֹרֶה אִם מִישֶׁהוּ הָיָה מִתְפַּלֵּל שֶׁיָּמוּת? וְכִי אָנוּ יוֹדְעִים מָה יָכוֹל לָצֵאת מִיהוּדִי? שֶׁיִּהְיֶה הֲכִי רָחוֹק, הֲכִי קִיצוֹנִי, אֲנִי לֹא אֶשְׁנָא אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. אֲנִי יָכוֹל לִשְׂנֹא אֶת מַעֲשָׂיו, לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאִם צָרִיךְ גַּם לְהוֹקִיעַ אוֹתוֹ בָּרַבִּים עַד שֶׁיָּבִין אֶת עַקְמִימוּת מַעֲשָׂיו וְיִתַּקְּנֵם, זוֹ מִצְוָה, אֲבָל אֲנִי לֹא שׂוֹנֵא אֶת הָאָדָם עַצְמוֹ, אַף פַּעַם!

לֹא לְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי! זֶה מָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ לִמֵּד אוֹתָנוּ. הוּא בָּא לְהִתְפַּלֵּל עַל הַיְחִידִים, "אַל תַּשְׁאִיר אַף אֶחָד מֵאֲחוֹרֶיךָ". אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "מָה תִּצְעַק אֵלַי? אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאֲנִי כֵּן רוֹצֶה לְהַפְקִיר וְלוּ יְהוּדִי אֶחָד? אִם תִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם אַחְדוּת, אֲנִי מַצִּיל אֶת כֻּלָּם"! אִם אָנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ מוֹעִיל לַחֶבְרָה, נַתְחִיל לְהָפִיץ אַחְדוּת. נִקְרָא תְּהִלִּים עַל עַם יִשְׂרָאֵל, נַרְאֶה פָּנִים מְחַיְּכוֹת לְכָל יְהוּדִי. לֹא נִתְוַכֵּחַ עִם אַף אֶחָד. כָּל יְהוּדִי הוּא נְשָׁמָה טְהוֹרָה.

כָּל יְהוּדִי הוּא נְשָׁמָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ! מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא וִתֵּר עַל אַף אֶחָד! בּוֹאוּ נִלְמַד מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, לֹא נְוַתֵּר עַל אַף יְהוּדִי. וִיהִי רָצוֹן שֶׁאַחֲרֵי שֶׁכָּל הָאָסוֹן הַזֶּה יַעֲבוֹר מֵעָלֵינוּ, וְכָל הַלָּשׁוֹן הָרַע יִגָּמֵר, וְהַגְּזֵרוֹת יִתְבַּטְלוּ בְּעֶזְרַת ה', נִזְכֶּה לְאַחְדוּת וּשְׁלֵמוּת, וְנִרְאֶה אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְלֹא נִתֵּן לְאַף אֶחָד לְהַעֲמִיק הַשֶּׂסַע בֵּינֵינוּ. וּכְמוֹ שֶׁהֵם יוֹדְעִים לִדְאֹג לְעַצְמָם וּלְהִסְתַּדֵּר בֵּינֵיהֶם בְּמִזְנוֹן הַכְּנֶסֶת, כָּךְ אָנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד לְהִסְתַּדֵּר בֵּינֵינוּ. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כְּשֶׁיֵּשׁ לָנוּ אִינְטֶרֶס אֶחָד לְהָבִיא אֶת הַגְּאֻלָּה הָאֲמִתִּית לְכָאן, שֶׁיִּהְיֶה פֹּה מֶלֶךְ אֶחָד אֲמִתִּי, מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, אָז נִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה לִשְׁמָהּ וּלְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

איך לא ראיתם?

עוֹד לֹא קִבַּלְנוּ

בְּפָרָשַׁת "בְּשַׁלַּח" אָנוּ קוֹרְאִים עַל הַמָּן אֲשֶׁר ה' הוֹרִיד לָעָם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, וְעַל מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. לְאַחַר מִכֵּן, בְּפָרָשַׁת "יִתְרוֹ", אָנוּ קוֹרְאִים עַל יִתְרוֹ שֶׁמַּגִּיעַ אֶל הַמִּדְבָּר לִדְבֹּק בְּעַם יִשְׂרָאֵל. שָׁלוֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת אֵלּוּ מַעֲלוֹת שָׁלוֹשׁ קֶשְׁיוֹת, וְהַתְּשׁוּבָה הָאַחַת הָעוֹנָה עַל כֻּלָּן מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ יְסוֹד חָשׁוּב בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁלָּנוּ.

הַקֶּשְׁיָה הָרִאשׁוֹנָה עוֹלָה בְּפָרָשַׁת הַמָּן. לְאַחַר שֶׁנָּדְדוּ חֹדֶשׁ שָׁלֵם בַּמִּדְבָּר מֵאָז שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, וְנִגְמְרוּ הַמַּצּוֹת שֶׁהֵכִינוּ בְּמִצְרַיִם לִפְנֵי יְצִיאָתָם, הִתְלוֹנְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי אֵין לָהֶם מָה לֶאֱכוֹל, אוֹ אָז הוֹדִיעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

שֶׁיּוֹרִיד לָהֶם מָן מִן הַשָּׁמַיִם (שמות טז, א-ד). אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: "הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ (שם): "אִם יִשְׁמְרוּ מִצְוֹות הַתְּלוּיוֹת בּוֹ".

מֵאַחַר וְהַתּוֹרָה עֲדַיִן לֹא נִתְּנָה, הַכָּוָנָה לַמִּצְוֹות הַיְחִידוֹת שֶׁיֵּשׁ כָּעֵת בְּיָדָם, הַקְּשׁוּרוֹת לַמָּן עַצְמוֹ: לְאִסּוּף כַּמּוּת עַל פִּי נְפָשׁוֹת הַמִּשְׁפָּחָה, לֹא לְהוֹתִיר מִמֶּנּוּ עַד הַבֹּקֶר, לֶאֱסֹף כָּפוּל בְּיוֹם שִׁישִׁי כִּי הַמָּן לֹא יוֹרֵד בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן גַּם לֹא לָצֵאת מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לְחַפְּשׂוֹ בְּשַׁבָּת. פְּשָׁט הַמִּלִּים: "הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא" הוּא הַאִם יֵלְכוּ אַחֲרֵי תּוֹרָתִי אוֹ לָאו, וְקָשֶׁה כִּי הַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה עֲדַיִן, מָה שֶׁהֵבִיא אֶת רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁמְּדֻבָּר עַל מִצְוַת הַמָּן. אֲבָל אִם נְצַמֵּד לַפְּשָׁט, תַּעֲלֶה קֻשְׁיָה, עַל אֵיזוֹ תּוֹרָה מְדַבֵּר ה' יִתְבָּרַךְ?

קוּשְׁיָה נוֹסֶפֶת עוֹלָה מִסִּפּוּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. לַעֲמָלֵק לֹא הָיְתָה שׁוּם סִבָּה לְהִתְעַמֵּת עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הוּא לֹא שַׁיָּךְ לְשִׁבְעָה עַמִּים שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמוּרִים לְגָרֵשׁ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהוּא קָרוֹב שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּן עֲמָלֵק יָצָא מִזַּרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו, אָחִיו שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, אָז מַדּוּעַ "בְּנֵי דּוֹדֵנוּ" מַגִּיעִים לְהִלָּחֵם בָּנוּ? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחְשִׁיב אֶת הַמִּלְחָמָה בַּעֲמָלֵק כַּמִּלְחָמָה אִישִׁית שֶׁלּוֹ, שֶׁחֲרֵי עַמִּי כְּנַעַן פָּחֲדוּ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּשֶׁל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה ה' עֲבוּרָם, וְכַאֲשֶׁר בָּא עֲמָלֵק לְהִלָּחֵם בָּהֶם, צִנֵּן אֶת פַּחַד הָאֻמּוֹת וְהֵן נִרְתְּמוּ לְהִלָּחֵם גַּם כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל. לָכֵן ה' צִוָּה לִמְחוֹת אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק (דברים כה, יט), וְהִכְרִיז כִּי הַכִּסֵּא שֶׁלּוֹ לֹא יִהְיֶה שָׁלֵם לְמַעְלָה עַד שֶׁיִּכָּרֵת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק לְמָטָּה (שמות יז, טז). מַדּוּעַ הִגִּיעַ עֲמָלֵק מִלְּכַתְּחִלָּה, וְהִכְרִיז מִלְחָמָה עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא פַּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר?

עֲמָלֵק הִגִּיעַ לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל בְּמָקוֹם הַנִּקְרָא רְפִידִים, וְעַל כָּךְ אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ (תנחומא בשלח, כה): "וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם - אֵין רְפִידִים אֶלָּא שֶׁרָפוּ יְדֵיהֶם מִן הַתּוֹרָה, וּלְפִיכָךְ עֲמָלֵק בָּא עֲלֵיהֶם. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא, שֶׁאֵין הַשּׂוֹנֵא בָּא אֶלָּא עַל יְדֵי רִפְיוֹן יָדַיִם מִן הַתּוֹרָה".

כְּלוֹמַר, מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק נָבְעָה מִכָּךְ שָׁרְפוּ יְדֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵהַתּוֹרָה, הֵם לֹא לָמְדוּ תּוֹרָה מַסְפִּיק, לָכֵן הִגִּיעַ עֲמָלֵק וְנִלְחַם בָּהֶם. וְקָשֶׁה, כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה! אֵיךְ רָפוּ יְדֵיהֶם מִתּוֹרָה שֶׁהֵם עוֹד לֹא קִבְּלוּ?

חַז"ל אָמְרוּ (בראשית רבה צה, ג) שֶׁהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים קִיְּמוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה עוֹד לִפְנֵי שֶׁהִיא נִתְּנָה, וַאֲפִילוּ מִצְווֹת דְּרַבָּנָן. וְגַם אִם לֹא הָיְתָה נִתֶּנֶת הַתּוֹרָה, הָיִינוּ לְמֵדִים הַרְבֵּה מִן הַמִּצְווֹת מִתּוֹךְ הִתְבּוֹנְנוּת בַּטֶּבַע, כַּכָּתוּב בַּגְּמָרָא (עירובין ק:): "אִלְמָלֵא לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה הָיִינוּ לְמֵדִין צְנִיעוּת מֵחָתוּל (שֶׁמַּצְנִיעַ צְרָכָיו) וְגָזֵל מִנְּמָלָה (שֶׁלֹּא נוֹגַעַת בְּשֶׁל חֲבֶרְתָּהּ) וַעֲרָיוֹת מִיּוֹנָה (שֶׁנֶּאֱמֶנֶת לְבֶן זוּגָהּ) וְדֶרֶךְ אֶרֶץ מִתַּרְנְגוֹל (שֶׁמְּפַיֵּס אֶת זוּגָתוֹ)". כְּלוֹמַר הָיָה נִתָּן לְהַגִּיעַ אֶל חֵלֶק מִן מִצְווֹת הַתּוֹרָה גַּם לוּלֵא נִתְּנָה, כְּעֵין שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל אָבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב. אֲבָל עַד מַתַּן תּוֹרָה לֹא הָיָה **חִיּוּב** לִלְמֹד תּוֹרָה!

עַד מַתַּן תּוֹרָה הָיָה חִיּוּב רַק לְשֶׁבַע מִצְווֹת בְּנֵי נֹחַ: אִסּוּר אֲבֶר מִן הַחַי (לֹא לֶאֱכוֹל אֵת הַבָּעַל חַיִּים כְּשֶׁהוּא עֲדַיִן חַי!), "בְּרָכַת" ה' (לֹא לְקַלֵּל כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא), לֹא לִגְזֹל, לְהָקִים בָּתֵּי דִּין, וְאִסּוּר שְׁלוֹשׁ הָעֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. בְּנוֹסָף לְכָךְ הָיְתָה לָהֶם מִצְוַת הַמִּילָה שֶׁקִּבְּלוּ מִימֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ! זֶהוּ! בִּרְפִידִים עֲדַיִן הָיוּ מְצֻוִּים רַק בַּ"תּוֹרָה" שֶׁל בְּנֵי נֹחַ וּמִילָה, אָז מָה זֶה רָפוּ יְדֵיהֶם? וְכִי הֵם רָצְחוּ, נָאֲפוּ אוֹ עָבְדוּ

עֲבוֹדָה זָרָה חָלִילָה? כַּמּוּבָן שֶׁלֹּא! וּמָה עִם שְׁאָר מִצְווֹת הַתּוֹרָה? עֲדַיִן לֹא הָיוּ חַיָּבִים בָּהּ, אָז עַל מָה נֶעֱנְשׁוּ?

הַפְּתִיחָה הַגְּדוֹלָה

הַקֻּשְׁיָה הַשְּׁלִישִׁית עוֹלָה מִפָּרָשַׁת "יִתְרוֹ". יֵשׁ מַחְלֹקֶת בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה כב, ה) מָתַי הִגִּיעַ יִתְרוֹ אֶל הַמִּדְבָּר. רַבִּי יַנַּאי אָמַר שֶׁיִּתְרוֹ הִגִּיעַ לִפְנֵי מַתַּן תּוֹרָה, וְאִלּוּ רַבִּי חִיָּא רַבָּה אָמַר כִּי יִתְרוֹ הִגִּיעַ אַחֲרֵי מַתַּן תּוֹרָה, כְּלוֹמַר יוֹם אַחֲרֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, בָּהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוֹרִיד אֶת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים (וְכֵן הַתּוֹרָה בִּכְתָב מִבְּרֵאשִׁית עַד מַעֲמַד הַר סִינַי, וְהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה).

יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה פּוֹגֵשׁ אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁדָּן אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דִּין הַתּוֹרָה הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּתָח. כָּתוּב (שמות יח, יג): "**וַיְהִי מִמָּחֳרָת** וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לִשְׁפֹּט אֶת הָעָם וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֹּקֶר עַד הָעָרֶב" וְהִסְבִּיר רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ (שם) מוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים הָיָה, וּמַהוּ "מִמָּחֳרָת"? לַמָּחֳרָת רְדָתוֹ מִן הָהָר.

כְּלוֹמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פּוֹתֵחַ בֵּית דִּין יוֹם אֶחָד אַחֲרֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, רַק בָּעֶרֶב לִפְנֵי, בִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה, הוּא יָרַד מִן הָהָר עִם הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים, וְהִנֵּה מֵקֶדֶם בַּבֹּקֶר נִפְתָּח בֵּית הַדִּין וַהֲמוֹנֵי אֲנָשִׁים מַגִּיעִים לְדִין תּוֹרָה! מִלְיוֹן תִּיקִים נִפְתָּחִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה! יִתְרוֹ מִתְבּוֹנֵן מֵהַצַּד בִּדְאָגָה וּפוֹנֶה אֶל מֹשֶׁה:

- "מֹשֶׁה, אִם אַתָּה תִּשְׁפּוֹט אֶת כֻּלָּם אַתָּה תִּתְמוֹטֵט בַּסּוֹף, תִּרְאֶה כַּמָּה אֲנָשִׁים יֵשׁ כָּאן"!
- "מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת? מֵהַיּוֹם יֵשׁ דִּין תּוֹרָה, אֲנִי צָרִיךְ לִשְׁפּוֹט אוֹתָם עַל פִּי הַתּוֹרָה",
- "תְּמַנֶּה דַּיָּנֵי מִשְׁנָה, שָׂרֵי אֲלָפִים, שָׂרֵי מֵאוֹת, שָׂרֵי חֲמִשִּׁים, שָׂרֵי עֲשָׂרוֹת"...

שַׂר עֲשָׂרוֹת פְּרוּשׁוֹ שׁוֹפֵט לְכָל 10 אֲנָשִׁים! וְקָשֶׁה, שֶׁהֲרֵי אִם מְחוֹקְקִים חוֹק אַחֲרֵי שֶׁהַמַּעֲשֶׂה נַעֲשָׂה אֵין עֲנִישָׂה לְמַפְרֵעַ, כְּלוֹמַר אִם אָדָם אָכַל חֲזִיר יוֹם לִפְנֵי מַתָּן תּוֹרָה, וּלְמָחָרָת הַדָּבָר נֶאֱסַר, לֹא נֶחְשָׁב לוֹ הַדָּבָר לַעֲבֵרָה, כִּי לִפְנֵי מַתָּן תּוֹרָה הָיָה מֻתָּר לוֹ. וְאִם כֵּן, עוֹלָה שְׁאֵלָה: עַל מָה נִפְתָּחוּ מִלְיוֹן תִּיקִים? מִלְיוֹן סִכְסוּכִים כְּבָר בַּבֹּקֶר הָרִאשׁוֹן שֶׁיֵּשׁ תּוֹרָה! מִלְיוֹן! עַל מָה יֵשׁ לָרִיב?

שְׁכֵנִים? בְּעָיוֹת בַּמַּשְׁפָּרַת? לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הָאֹהֶל שֶׁלּוֹ שֶׁפּוֹנֶה לְכִוּוּן אַחֵר מִשְּׁכֵנוֹ (בבא בתרא ס.), אֵין מָה לְהַצִּיץ וּלְקַנֵּא! אֵין בְּעָיוֹת שֶׁל כֶּסֶף, "הֶעָנִי" שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל יָצָא מִמִּצְרַיִם עִם תִּשְׁעִים חֲמוֹרִים טְעוּנִים בְּזָהָב וּבְכָל טוּב! (בכורות ה:). אֵין בְּעָיָה שֶׁל אֹכֶל וּפַרְנָסָה, הַלֶּחֶם וְהַבָּשָׂר יוֹרְדִים לָהֶם מִן הַשָּׁמַיִם עַד לְפֶתַח אָהֳלָם! (תנחומא יתרו, ג). אֵיךְ נִמְצָאוּ בַּבֹּקֶר אֶחָד מִלְיוֹן סִכְסוּכִים שֶׁצָּרִיךְ לִפְתֹּר? לֹא מוּבָן!

אֵיזוֹ תּוֹרָה?

אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת כִּי בְּכָל הַחַיִּים כֻּלָּם יֵשׁ תּוֹרָה. אֵין דָּבָר בַּחַיִּים פָּנוּי מִתּוֹרָה. כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתָנוּ מַהִי תּוֹרָה, נֹאמַר תּוֹרָה זֶה לִלְמֹד הֲלָכוֹת, לִפְתֹּחַ מִשְׁנָה, גְּמָרָא... מָה זֶה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה? לְקַיֵּם מִצְווֹת, לְהִתְפַּלֵּל, לֶאֱכוֹל מַצָּה בְּפֶסַח, לִבְנוֹת סֻכָּה בְּסֻכּוֹת... וּמָה עִם שְׁאָר הַזְּמַן? שְׁאָר הַזְּמַן זֶה לֹא תּוֹרָה... הֵיכָן יֵשׁ תּוֹרָה בָּעֲמִידָה בַּתּוֹר בַּסּוּפֶרְמַרְקֶט? אֵיזוֹ תּוֹרָה יֵשׁ בְּכָךְ? אֵיזוֹ תּוֹרָה יֵשׁ בְּתַשְׁלוּם לְמַס הַכְנָסָה? תּוֹרָה זֶה גְּמָרָא, זֶה מִשְׁנָה, זֶה מִצְווֹת, זֶה הֲלָכוֹת, זֶה תְּפִלּוֹת. זוֹ תּוֹרָה! וְיֵשׁ רְגָעִים שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹרָה.

מִי שֶׁחוֹשֵׁב כָּךְ, יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ טָעוּת יְסוֹדִית בַּהֲבָנָה שֶׁל כָּל מַהוּת הָעוֹלָם הַזֶּה. הָעוֹלָם כֻּלּוֹ קַיָּם בִּזְכוּת הַתּוֹרָה. וְאִם

נִשְׁאַל כְּיַצַּד הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם 26 דּוֹרוֹת מֵהָאָדָם הָרִאשׁוֹן וְעַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, 2,448 שָׁנִים מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד מַתָּן תּוֹרָה לְלֹא תּוֹרָה? עַל זֶה נֶאֱמַר (ויקרא רבה צו, ט): "עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת קָדְמָה דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֶת הַתּוֹרָה".

אֵין הַכַּוָּנָה בְּ"דֶּרֶךְ אֶרֶץ" שֶׁהֵם הָיוּ מְנֻמָּסִים וְאָכְלוּ בְּסַכִּין וּבַמַּזְלֵג בִּמְקוֹם בַּיָּדַיִם, אֶלָּא הַכַּוָּנָה הַדֶּרֶךְ בָּהּ הִתְנַהֲלָה הָאָרֶץ בֵּין בְּנֵי אָדָם, שֶׁנִּזְהֲרוּ מִגֶּזֶל, מֵהֲרִיגָה, מֵעֲרָיוֹת, שֶׁנָּשְׂאוּ וְנָתְנוּ בֶּאֱמוּנָה. מָה שֶׁלֹּא יָדְעוּ הוּא כִּי כָּל מַעֲשֵׂה שֶׁהֵם עָשׂוּ כָּתוּב בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כֵּיצַד לִנְהֹג וְכֵיצַד לֹא לִנְהֹג.

אָדָם הַנִּגָּשׁ לְדִין תּוֹרָה, לֹא מֵבִין בִּכְלָל מָה הוּא עוֹשֶׂה שָׁם, הוּא הִתְוַכַּח עִם בָּעַל הַמַּכֹּלֶת עַל הָעִדָּף, עִם נָהָג פָּזִיז שֶׁהִתְנַגֵּשׁ בִּמְכוֹנִיתוֹ, עִם הַקַּבְּלָן שֶׁבָּרַח לוֹ בְּאֶמְצַע הָעֲבוֹדָה, מָה זֶה קָשׁוּר לְדִין תּוֹרָה? הוֹלְכִים לְעַרְכָּאוֹת, תּוֹבְעִים אֶת הַשֵּׁנִי וְנִגְמָר הָעִנְיָן. מָה קָשׁוּרָה הַתּוֹרָה לְתֻאוֹנַת דְּרָכִים? יֵשׁ דְּבָרִים קְטַנִּים וּמְעַצְבְּנִים בַּחַיִּים שֶׁלֹּא קָשׁוּרִים לְתוֹרָה... אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵבִיא אוֹתוֹ לְדִין תּוֹרָה, כְּדֵי לְהַעֲמִידוֹ עַל הַטָּעוּת הַיְסוֹדִית שֶׁשָּׁגָה בָּהּ.

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב כּוֹתֵב (לקוטי מוהר"ן, רפ):

"דַּע, מִי שֶׁצָּרִיךְ לָדוּן לִפְנֵי דַּיָּנִים בְּדִין תּוֹרָה זֶה לוֹ עֹנֶשׁ וּנְקָמָה שֶׁהַתּוֹרָה נוֹקֶמֶת בּוֹ כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא תּוֹרָה, כִּי לְמָשָׁל הַדִּין הַמַּחֲלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר הוּא תּוֹרָה וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ הוּא בְּוַדַּאי תּוֹרָה.

וְעַל כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן, צָרִיךְ שֶׁיְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ רַק בְּהַתּוֹרָה וְהַדִּינִים הַמְלֻבָּשִׁים שָׁם, וּמִי שֶׁעוֹקֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַתּוֹרָה, וְנוֹפֵל אֶל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה הַמְלֻבָּשׁ שָׁם, אֲזַי עֹנְשׁוֹ,

שֶׁאַחַר כָּךְ הוּא צָרִיךְ לָדוּן בְּדִין תּוֹרָה, וַאֲזַי צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהָבִיא כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְכָל הָעֲסָקִים שֶׁהָיָה לוֹ בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, צָרִיךְ לְהָבִיא הַכֹּל אֶל הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְסַפֵּר הַכֹּל לִפְנֵי הַדַּיָּנִים וְהֵם פּוֹסְקִים עַל זֶה דִּין תּוֹרָה.

נִמְצָא שֶׁחָזַר וְנַעֲשָׂה מִכָּל דִּבְרֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה, וְהוּא לוֹ נְקָמָה, שֶׁהַתּוֹרָה נוֹקֶמֶת בּוֹ עַל אֲשֶׁר עָקַר הַדִּינִים הַמְלֻבָּשִׁים בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַתּוֹרָה, וְנָפַל אֶל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ, כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם תּוֹרָה בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, עַל כֵּן עֹנֶשׁוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָבוֹא לִפְנֵי דִּין תּוֹרָה, וַאֲזַי צָרִיךְ לְהָבִיא כָּל דִּבְרֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם תּוֹרָה, וַאֲזַי מַרְאִים לוֹ שֶׁכָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא תּוֹרָה, כִּי עַכְשָׁו נַעֲשָׂה מֵהַכֹּל דִּין תּוֹרָה כַּנַּ״ל, כִּי בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לְהָבִיא כָּל הַדְּבָרִים אֲפִלּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת לִפְנֵי הַדַּיָּנִים, כִּי אִם חָסֵר אֵיזֶה דִּבּוּר אוֹ אֵיזֶה מַחֲשָׁבָה יִתְקַלְקֵל הַדִּין תּוֹרָה, וְצָרִיךְ דַּוְקָא לְהָבִיא הַכֹּל כָּל מַה שֶׁעָבַר בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן לִפְנֵי הַדַּיָּנִים, וְהֵם עוֹשִׂין מִזֶּה דִּין תּוֹרָה, נִמְצָא שֶׁחָזַר וְנַעֲשָׂה מֵהַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה, וּמַרְאִין לוֹ שֶׁאֵין הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהוּא סָבַר מִתְּחִלָּה שֶׁאֵין בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן תּוֹרָה, כִּי הֲלֹא רְאֵה בְּעֵינֶיךָ שֶׁכָּל דִּבְרֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כֻּלָּם הֵם תּוֹרָה, כִּי עַכְשָׁו נַעֲשָׂה מֵהַכֹּל דִּין תּוֹרָה כַּנַּ״ל.

וְהַכֹּל לְפִי הַפֶּגֶם, כִּי יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵין עֹנְשׁוֹ רַק שֶׁצָּרִיךְ לָדוּן, אֲבָל זוֹכֶה בַּדִּין, רַק שֶׁמַּרְאִין לוֹ שֶׁפָּגַם כַּנַּ״ל, אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁעָקַר יוֹתֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַתּוֹרָה, אֲזַי עֹנְשׁוֹ יוֹתֵר, שֶׁגַּם אֵינוֹ זוֹכֶה בַּדִּין. כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה רַק חִיצוֹנִיּוּת הַמַּחֲשָׁבָה בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. אֲבָל פְּנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה כַּנַּ״ל״.

אָדָם הִסְתַּכְסֵךְ עִם הַבּוֹס שֶׁלּוֹ אוֹ עִם שְׁכֵנוֹ, וְזֶה מְבִיאוֹ לְדִין תּוֹרָה. זֶה מְסַפֵּר אֶת הַגִּרְסָא שֶׁלּוֹ וְזֶה מְסַפֵּר אֶת הַגִּרְסָא שֶׁלּוֹ, מְחַכִּים לִרְאוֹת מָה יֹאמְרוּ הַדַּיָּנִים, אַךְ אֱלֶה לֹא פוֹתְחִים לָהֶם אֶת הַחֹק הַבְּרִיטִי אוֹ הָעוֹת'וֹמָנִי, הֵם פוֹתְחִים גְּמָרָא,

פּוֹתְחִים סֵפֶר הֲלָכוֹת שֻׁלְחָן עָרוּךְ. הַדַּיָּן מַתְחִיל לָדוּן עִם חֲבֵרָיו בְּסֵגֶנִית שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה... וּבַעֲלֵי הַדִּין לֹא מְבִינִים, אֵיךְ הַהִתְנַגְּשׁוּת שֶׁל מְכוֹנִית הָ"רֶנוֹ" שֶׁל שְׁכֵנוֹ בַּ"סוּבַּארוּ" שֶׁלּוֹ בַּחֲנָיָה קְשׁוּרִים לְשׁוֹר וּפָרָה?

וְאָז הֵם מְגַלִּים כִּי הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁקָּרָה לָהֶם מוֹפִיעַ בַּתּוֹרָה! הֵם רוֹאִים כֵּיצַד הַתְּאוּנָה שֶׁלָּהֶם מְתֻרְגֶּמֶת לְמַעֲשֶׂה שֶׁמּוֹפִיעַ בַּתַּלְמוּד, וְכָךְ מְגַלִּים שֶׁחֵלֶק גָּדוֹל מֵחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שֶׁלָּהֶם שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר לַתּוֹרָה בִּכְלָל, הוּא לֵב לִבָּהּ שֶׁל הַתּוֹרָה! הוּא פָּגַם בְּכָךְ שֶׁחָשַׁב שֶׁיֵּשׁ חֵלֶק בְּחַיָּיו בְּלִי תּוֹרָה, וְנֶעֱנַשׁ שֶׁיָּבוֹא לָדִין וְיִרְאֶה כִּי הַכֹּל זֶה תּוֹרָה!

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְאֶה לוֹ: אַתָּה חָשַׁבְתָּ שֶׁיֵּשׁ תּוֹרָה וְיֵשׁ דְּבָרִים אֲחֵרִים בַּחַיִּים, שֶׁיֵּשׁ זְמַן בַּיּוֹם בְּלִי תּוֹרָה... אֵין כָּזֶה דָּבָר! כָּל הַזְּמַן הוּא תּוֹרָה! בַּזְּמַן שָׁאַתָּה לֹא לוֹמֵד, אַתָּה בְּכָל זֹאת מִתְבַּקֵּשׁ לְקַיֵּם הַתּוֹרָה מִבְּלִי שָׁאַתָּה שָׂם לֵב. וְכֵיוָן שֶׁלֹּא לָמַדְתָּ מָה מֻתָּר וּמָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת מִחוּץ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, אַתָּה עוֹשֶׂה טָעֲיוֹת נֶגֶד דִּינֵי הַתּוֹרָה, אָז אֲנִי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מְזַמֵּן לְךָ דִּין תּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁתִּלְמַד מֵהַדִּין תּוֹרָה אֵיךְ הָיִיתָ אָמוּר לְהִתְנַהֵל עַל פִּי ה'! כִּי גַּם בַּסִּכְסוּךְ שֶׁלְּךָ בִּתְאוּנַת הַדְּרָכִים אוֹ בַּתּוֹר בַּמַּכֹּלֶת יֵשׁ דִּינֵי תּוֹרָה! רַק שָׁאַתָּה לֹא רָאִיתָ, כִּי לֹא טָרַחְתָּ לִלְמֹד וְחָשַׁבְתָּ שֶׁשָּׁם אֵין תּוֹרָה.

מַדּוּעַ לֹא הֻבַּנְתֶּם?

זוֹ הַמִּלְחָמָה בִּרְפִידִים. מַדּוּעַ תָּבְעוּ מֵהֶם קִיּוּם הַתּוֹרָה אִם עוֹד לֹא נִתְּנָה? אֶלָּא שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָשְׁבוּ שֶׁתּוֹרָה זֶה רַק לָשֶׁבֶת לִקְרֹא כָּל הַיּוֹם, אֵין סֵפֶר לִקְרֹא עַכְשָׁו אָז אֵין תּוֹרָה לְקַיֵּם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקֵּשׁ לוֹמַר לָהֶם: אֲנִי לֹא רוֹצֶה שֶׁתִּקְרָא, אֲנִי

רוֹצֶה שֶׁתְּקַיֵּם ! הַחָכְמָה הִיא לְקַיֵּם. לָדַעַת שֶׁכָּל חֵלֶק בַּחַיִּים שֶׁלְּךָ מוֹפִיעַ בַּתּוֹרָה וּבְחֶקֶיהָ. עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה הַתּוֹרָה, הָיְתָה תְּבִיעָה עַל כָּל אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהָבִין מָה רָאוּי אוֹ לֹא רָאוּי לַעֲשׂוֹת. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁהַתְּבִיעָה הָיְתָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְאַחַר שֶׁרָאוּ אֶת 10 הַמַּכּוֹת וְהַנִּסִּים עַל הַיָּם, וְה׳ הוֹכִיחַ לָהֶם כִּי אֵין מָקוֹם בָּעוֹלָם לְלֹא קֶשֶׁר לַה׳ יִתְבָּרַךְ וּרְצוֹנוֹ[56].

בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב (זהר ויקרא, עג.) כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַתּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל חַד הֵם ! מָה פֵּרוּשׁ ? הַפֵּרוּשׁ שֶׁשִּׁלְשְׁתָּם קְשׁוּרִים וְנִמְצָאִים בְּכָל מָקוֹם וּזְמַן בָּעוֹלָם. בִּשְׁלָמָא אִם נֹאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם, הוּא הַכֹּל, זֶה אֲנִי מֵבִין (עַד כַּמָּה שֶׁאֲנִי יָכוֹל לְהָבִין עִם הַמֹּחַ הַמֻּגְבָּל שֶׁלִּי), הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זֶה אֵין סוֹף, וְהָאוֹר הָאֱלֹקִי הוּא הַגַּרְעִין הָאֲמִתִּי שֶׁל קִיּוּם הָעוֹלָם.

כָּתוּב בַּתּוֹרָה בְּמַכַּת בְּכוֹרוֹת (שמות יב, כט) : ״וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַה׳ הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשִּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה״. יָדוּעַ כִּי הַשֵּׁם ״אֱלֹקִים״ פֵּרוּשׁוֹ מִדַּת הַדִּין, וְהַשֵּׁם ״ה׳״ פֵּרוּשׁוֹ מִדַּת הָרַחֲמִים. וְאִם כֵּן, כֵּיצַד נִכְתַּב שֵׁם שֶׁל רַחֲמִים בַּהֲרִיגַת בְּכוֹרוֹת מִצְרַיִם ? הֵיכָן הָרַחֲמִים ?

מַסְבִּיר אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ (שמות יא, ה) כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הָרַג אֶת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, אֶלָּא הוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה אֲלֵיהֶם, וְכֵיוָן שֶׁהַקִּיּוּם שֶׁל כָּל דָּבָר בָּעוֹלָם, שֶׁל חַי, צוֹמֵחַ וְדוֹמֵם, נוֹבֵעַ מִנִּיצוֹץ אֱלוֹקִי שֶׁטָּמוּן בְּתוֹכוֹ, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּלֶּה אֵלָיו, אָז הַשְּׁכִינָה מְשַׁמֶּשֶׁת כְּמֵעֵין מַגְנֵט עָנָק שֶׁשּׁוֹאֵב אֵלָיו אֶת כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הָאֵלֶּה ! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁאַב אֶת הַטּוֹב שֶׁל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם אֵלָיו חֲזָרָה, חִבֵּר אוֹתָם אֵלָיו,

---

[56] רְאֵה פֵּרֶק ״וַיְהִי אוֹר״.

וּמִמֵּילָא הַגּוּף הַמִּצְרִי נָפַל וּמֵת: זֶה הַחֶסֶד: זוֹ הַסִּבָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא מִתְגַּלֶּה אֵלֵינוּ אֶלָּא מְנַהֵל הָעוֹלָם בְּהֶסְתֵּר פָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לג, כ): "כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי", כִּי אִם תִּתְגַּלֶּה הַשְׁכִּינָה אֵלֵינוּ, כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל הַחַיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם יִשְׁאֲבוּ אֵלָיו וְהַכֹּל יֶחְדַּל מִלְּהִתְקַיֵּם: אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם: בְּתוֹכֵנוּ:

תּוֹרָה בְּכָל מָקוֹם

אֲבָל אִם הַתּוֹרָה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵן אֶחָד, הֵיכָן מָצִינוּ שֶׁהַתּוֹרָה בְּכָל מָקוֹם? לְדֻגְמָא, אָדָם צוֹפֶה בְּסֶרֶט תְּעוּדָה עַל הוֹדוּ וּמַבְחִין בְּכֶלֶב רָעֵב שֶׁעַצְמוֹתָיו בּוֹלְטוֹת מְשׁוֹטֵט בַּמִּדְבָּר, מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ לַתּוֹרָה? אֱמֶנָם יֵשׁ לוֹ חַיּוּת שֶׁהוּא מְקַבֵּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם, אֲבָל הֵיכָן הַתּוֹרָה נִמְצֵאת כָּאן?

הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אֵין סוֹפִי וְהוּא מְקוֹר הַחַיּוּת שֶׁל הָעוֹלָם, נִגְנַז עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁרָאָה כִּי יָקוּמוּ אֲנָשִׁים רְשָׁעִים וְלֹא רָצָה שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ (חגיגה יב.), וְלָכֵן צָפַן אֶת הָאוֹר בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. כְּלוֹמַר הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּן מֻרְכָּבִים מִצֵּרוּפֵי אוֹתִיּוֹת (ראה ליקו"מ, לו), וְכָל צֵרוּפֵי שְׁמוֹתָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ מוֹפִיעִים בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁכְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה בִּקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, הִיא לֹא נִמְאֶסֶת עָלָיו, וּבְכָל פַּעַם הוּא מְגַלֶּה רֹבֶד נוֹסָף וְעֹמֶק אֵין-סוֹפִי אֲפִילּוּ בְּאוֹתוֹ דַּף גְּמָרָא שֶׁהוּא קָרָא מֵאוֹת פְּעָמִים קֹדֶם לָכֵן... כִּי אוֹר אֵין סוֹפִי מַתְחִיל לְהִתְגַּלּוֹת אֵלָיו.

זוֹ הַסִּבָּה שֶׁאֲנָשִׁים שְׁלוּמְדִים וּשְׁקוּעִים בַּתּוֹרָה כָּל חַיֵּיהֶם, דֻּגְמַת הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זַצ"ל אוֹ הָרַב חַיִּים קַנְיֶבְסְקִי

זַצַ״ל, אִם נִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם מִקָּרוֹב הֵם נִרְאִים לְבֵנִים וּבוֹהֲקִים. זָכִיתִי לְהִתְפַּלֵּל תְּפִילַת שַׁחֲרִית עִם הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זַצַ״ל וְאִי אֶפְשָׁר הָיָה לְהַבִּיט בּוֹ יְשִׁירוֹת, הוּא סְנֵוֵר מַמָּשׁ ! מַדּוּעַ ? כִּי הָאוֹר הַאֵין-סוֹפִי שֶׁל הַתּוֹרָה כָּל הַזְּמַן מַקְרִין עֲלֵיהֶם !

כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ יָרַד עִם הַלּוּחוֹת מֵהַר סִינַי פָּנָיו קָרְנוּ מִלְּמוּד הַתּוֹרָה בָּהּ זָכָה לִרְאוֹת אֶת הָאוֹר הַגָּנוּז וְזִיו הַשְּׁכִינָה. הֵם לֹא יָכְלוּ לְהִסְתַּכֵּל עָלָיו יְשִׁירוֹת, וְהוּא נֶאֱלַץ לָשִׂים מַסֵּכָה עַל פָּנָיו כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר עִמָּם ! (שמות לד, כח-לה). וְכָל תַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה (ליקו״מ ד, ה), הֶעָמֵל בַּתּוֹרָה וְזוֹכֶה לִרְאוֹת אֶת אוֹתוֹ אוֹר, שֶׁיַּקְרִין עַל פָּנָיו !

נִמְצָאנוּ לְמֵדִים כִּי הָאוֹר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם עוֹבֵר דֶּרֶךְ צִרּוּפִים שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וּמִמֵּילָא בְּכָל דָּבָר בָּעוֹלָם יֵשׁ מֵהַתּוֹרָה עַצְמָהּ בְּתוֹכוֹ וְהִיא הַנּוֹתֶנֶת לוֹ חַיּוּת, וְאִם כֵּן גַּם בְּאוֹתוֹ כֶּלֶב רָעֵב בְּהוֹדוּ שֶׁצָּלַם לְסֶרֶט הַתְּעוּדָה, יֵשׁ בְּתוֹכוֹ צִרּוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהֵם אֵלֶּה שֶׁמְּחַיִּים אוֹתוֹ !

וּמִכָּאן מוּבָן שֶׁכָּל חִדּוּשׁ תּוֹרָה שֶׁכּוֹתְבִים, כָּל מִצְוָה שֶׁמְּקַיְּמִים עַל פִּי חֻקֵּי הַתּוֹרָה, יוֹצְרִים צֵרוּף שֶׁל אוֹתִיּוֹת חָדָשׁ שֶׁנִּכְנָס לְמַעְגַּל הַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם, מַשְׁפִּיעַ, יוֹצֵר וְנוֹתֵן חַיּוּת לְכָל דָּבָר בָּעוֹלָם. וְאִם כָּל זְמַן שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים וּמְחַדְּשִׁים בַּתּוֹרָה וְיוֹצְרִים צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת חֲדָשִׁים שֶׁהֵם מַשְׁפִּיעִים חַיִּים בָּעוֹלָם, חֲרֵי שֶׁבִּטּוּל תּוֹרָה וּמִצְוֹות וַעֲשִׂיַּת עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹצְרִים צֵרוּף אוֹתִיּוֹת רַע, וְכָךְ עוֹשִׂים בְּדִיּוּק אֶת הַהֵפֶךְ וְגוֹרְמִים לַאֲסוֹנוֹת, כִּי אָנוּ מוֹנְעִים בְּכָךְ אֶת צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הַטּוֹבִים שֶׁנְּחוּצִים לְאֶנֶרְגְיָה וְהַפְעָלַת הַחַיּוֹת בָּעוֹלָם.

הַשַּׂחְקָן הָרָאשִׁי

וּמִי מַפְעִיל אֶת כָּל צֲרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּה? עַם יִשְׂרָאֵל! לָכֵן כְּשֶׁהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ אוֹמֵר כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַתּוֹרָה וְעַם יִשְׂרָאֵל הֵם אֶחָד, הַפֵּרוּשׁ הוּא שֶׁהָאוֹר הָאֵין סוֹפִי שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת אֶת הָעוֹלָם עוֹבֵר דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְצֲרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁלּוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה עַל מְנָת לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹותֶיהָ.

הַגּוּי הֶעָשִׁיר, הַמְפֻרְסָם וְהֶחָכָם בְּיוֹתֵר, מַעֲשָׂיו מַשְׁפִּיעִים רַק בָּרְדְיוּס הַקָּטָן שֶׁנִּמְצָא סְבִיבוֹ, אֲבָל הַיְהוּדִי הֲכִי פָּשׁוּט (וְאֵין כָּזֶה דָּבָר בֶּאֱמֶת, כָּל יְהוּדִי הוּא עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ) גַּם בְּפְעֻלּוֹת הַקְּטַנּוֹת בְּיוֹתֵר, בְּדִבּוּר, בָּאֲכִילָה, אִם הוּא מְקַיֵּם אֶת הַמַּעֲשֶׂה עַל פִּי חֻקֵּי הַתּוֹרָה, הוּא יוֹצֵר צֲרוּף אוֹתִיּוֹת חִיּוּבִי וְעוֹשֶׂה טוֹב לָעוֹלָם! וּלְהֵפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם.

וְכָךְ יְהוּדִי שֶׁאוֹכֵל כָּרִיךְ נַקְנִיק עִם גְּבִינָה יָכוֹל לְגָרֹם לִרְעִידַת אֲדָמָה בְּסִין, בְּעוֹד שֶׁכְּשֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל כּוֹס קוֹלָה יָכוֹל לְהָבִיא לְמַעֲנָק כַּלְכָּלִי מֵאַמְרִיקָה... זֶה תָּלוּי בּוֹ הַקָּטָן, שֶׁנִּמְצָא כָּרֵגַע בַּמִּטְבָּח וּמִתְלַבֵּט מָה לֶאֱכוֹל בְּכָרִיךְ וְהַאִם לְבָרֵךְ עַל הַשְּׁתִיָּה, וְלֹא חוֹלֵם בִּכְלָל עַל הַהַשְׁלָכוֹת מַרְחִיקוֹת הַטָּוַח שֶׁל מַעֲשֵׂהוּ.

וְזֶה פֵּרוּשׁ "רָפוּ יְדֵיהֶם", שֶׁלֹּא הֵבִינוּ שֶׁיֵּשׁ קֶשֶׁר וְהַשְׁפָּעָה יְשִׁירָה שֶׁל כָּל מַעֲשֶׂה וּמַחְשָׁבָה שֶׁאָדָם פּוֹעֵל וְיוֹצֵר עַל הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא הֵבִינוּ כִּי אֵין מָקוֹם בָּעוֹלָם שֶׁפָּנוּי מִתּוֹרָה, מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

הָעוֹלָם הַזֶּה מֻשְׁפָּע מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁלָּנוּ וּמֵהַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּנוּ, זֶה הַכֹּחַ שֶׁקִּבַּלְנוּ. הַכֹּחַ הַזֶּה נִתַּן בַּתְּחִלָּה בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם

לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּמִמֵּילָא נִתַּן לְכָל בְּנֵי הָאָדָם אַחֲרָיו. עַד מַתָּן תּוֹרָה כֻּלָּם הָיוּ בְּנֵי נֹחַ וְהָיְתָה לָהֶם הַיְכֹלֶת לְהַשְׁפִּיעַ עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת. בְּמַעֲמַד הַר סִינַי יְחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל וְהוֹרִיד לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִנּוֹ סֵפֶר הוֹרָאוֹת מְדֻיָּק, וּבַתּוֹרָה בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה יֵשׁ אֶת הַכֹּחַ לְהַפְעִיל וְלִיצוֹר אֶת כָּל צְרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת הָאֱלֶה הַמַּשְׁפִּיעִים עַל כָּל הָעוֹלָם.

לְפָנֵי שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה, כָּל אָדָם יָכֹל לְהַגִּיעַ לַהֲבָנָה גַּם לְלֹא הַסֵּפֶר עַצְמוֹ, לָכֵן הָיְתָה תְּבִיעָה עַל כָּל מִי שֶׁבָּחַר לִהְיוֹת "רֹאשׁ קָטָן", לֹא הִתְבּוֹנָן וְהָלַךְ אַחַר תַּאֲוֹתָיו וּלְהִתָּמֵם כְּשֶׁמּוֹכִיחִים אוֹתוֹ. זוֹ הַסִּבָּה שֶׁהִתְרַחֵשׁ מַבּוּל אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ עֲדַיִן אֲפִילוּ 7 מִצְוֹת בְּנֵי נֹחַ, לֹא הָיָה חִיּוּב לְכֻלּוּם! אֲבָל הָיְתָה הַיְכֹלֶת לְהַגִּיעַ לַהֲבָנָה וְכָל מִצְוָה שֶׁיָּכְלְתָּ לְהָבִין בְּשִׂכְלְךָ, הֲרֵי אַתָּה מְחֻיָּב בָּהּ.

לְאַחַר שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה, הַיְכֹלֶת שֶׁל אֲנָשִׁים לְהַגִּיעַ לַהֲבָנָה כָּזוֹ בְּלִי הַתּוֹרָה הִיא קְטַנָּה יוֹתֵר, בְּיִחוּד שֶׁהַתַּאֲוֹת הַמֻּצָּעוֹת לְאָדָם הֵן רַבּוֹת וּמְגֻוָּנוֹת וְאֵין לוֹ חֵשֶׁק לְחַפֵּשׂ הַאִם יֵשׁ סִבּוֹת לַעֲצֹר וְלֶאֱסֹר אוֹתָן עַל עַצְמוֹ... הַתַּפְקִיד מוּטָל עַל עַם יִשְׂרָאֵל הַמְּצֻוֶּה לִלְמֹד וּלְקַיֵּם אֶת חֻקֵּי הַתּוֹרָה, לִהְיוֹת אוֹר לַגּוֹיִם. כְּלוֹמַר, עַל יְדֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה רְצוֹן ה' נְצוֹר צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁיָּנִיעוּ אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹפִי שֶׁנּוֹתֵן אֶת הַחִיּוּת לְכָל הָעוֹלָם, וּבִכְלָלוֹ הַגּוֹיִם.

בַּהִתְנַהֲגוּת שֶׁלָּנוּ, בַּמִּדּוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁאָנוּ עוֹבְדִים עֲלֵיהֶן, בַּהִתְנַהֲלוּת שֶׁלָּנוּ בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם, כַּאֲשֶׁר אָנוּ חַיִּים וּמַרְגִּישִׁים כִּי בְּכָל צָעַד וְשַׁעַל שֶׁאָנוּ נוֹקְטִים בְּכָל מָקוֹם אֵלָיו אָנוּ נִקְלָעִים יֵשׁ צִוּוּי וּרְצוֹן ה', גַּם בִּדְבָרִים שֶׁלֹּא נִרְאִים עַל פְּנֵיהֶם שַׁיָּכִים לְתוֹרָה וּלְמִצְוֹות, עַל יְדֵי אֱמוּנָה כִּי הַכֹּל זֶה חֵלֶק מֵעֲבוֹדַת ה', אָנוּ מַשְׁפִּיעִים עַל הַסְּבִיבָה, וְיכוֹלִים לְקָרֵב אֲחֵרִים אֶל ה' רַק מִמַּעֲשֵׂינוּ שֶׁלָּנוּ, אַף מִבְּלִי לְדַבֵּר עִמָּם בִּכְלָל.

וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ

מִשְׁפָּחָה חֲרֵדִית מֵאֶלְעַד אִרְחָה זוּג חֲבֵרִים רָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת לְשַׁבָּת. הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה הַחֲרֵדִים נִסּוּ לְדַבֵּר עַל לִבָּם, דִּבְּרוּ אִתָּם עַל חַיֵּי תּוֹרָה, הֶרְאוּ לָהֶם אֶת הַיֹּפִי שֶׁל הַשַּׁבָּת וְהַמִּשְׁפַּחְתִּיוּת, הֶרְאוּ לָהֶם קִדּוּשׁ, לֹא עָבַד! לֹא נִכְנַס! כָּל הַהַסְבָּרָה וְהַדִּבּוּרִים, לֹא נִקְלָט כְּלוּם. הֵם גָּדְלוּ בְּעוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי וּמִבְּחִינָתָם הָיוּ אֵלֶּה דִּבּוּרִים יָפִים שֶׁל עַם שׁוֹנֶה עִם תַּרְבּוּת אַחֶרֶת שֶׁלֹּא קְשׁוּרָה אֲלֵיהֶם בִּכְלָל. נֶחְמָד לִרְאוֹת וּלְהַכִּיר אֲבָל לֹא קָשׁוּר אֵלֵינוּ.

הַזּוּג הַחֲרֵדִי לְוָה אֶת חֲבֵרָם אֶל הַמְכוֹנִית שֶׁחָנְתָה כַּמָּה רְחוֹבוֹת מִבֵּיתָם. הֵם עָבְרוּ לְיַד בֵּית כְּנֶסֶת אֵלָיו הֵחֵלּוּ לְהִתְכַּנֵּס אֲנָשִׁים רַבִּים. הַזּוּג הַחִלּוֹנִי הָיָה מֻפְתָּע, שֶׁכֵּן תַּמּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם...

- "מָה קוֹרֶה כָּאן, מַדּוּעַ כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַזֶּה"?
- "יֵשׁ תַּלְמִיד חָכָם בְּאֶלְעַד שֶׁלָּקָה בְּמַחֲלָה וְכֻלָּם נִכְנָסִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה מְיֻחֶדֶת עֲבוּרוֹ",
- "וְזֶה מִישֶׁהוּ מְפֻרְסָם? כָּל אֵלֶּה מַכִּירִים אוֹתוֹ"?
- "לֹא. בְּיוֹם שִׁישִׁי תָּלוּ הוֹדָעוֹת בְּבָתֵּי הַכְּנֶסִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ יְהוּדִי שֶׁצָּרִיךְ אֶת הַתְּפִלּוֹת שֶׁלָּנוּ, אָז הֵם בָּאוּ. אַחֲרֵי שֶׁנִּגְלָוֶה אֶתְכֶם, גַּם אֲנִי חוֹזֵר לְכָאן לְהִתְפַּלֵּל עִמָּם".
- "וְגַם אַתָּה לֹא מַכִּיר אוֹתוֹ"?
- "לֹא",
- "כָּל אֵלֶּה מִתְפַּלְּלִים עַל מִישֶׁהוּ שֶׁהֵם לֹא מַכִּירִים? אֲנִי רוֹצֶה לְרָאוֹת, אֲבָל אִם אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תַּכְנִיס אוֹתִי מֵהַדֶּלֶת הָרָאשִׁית".

וְכָךְ נִכְנְסוּ שְׁנֵי הַגְּבָרִים לְעֶזְרַת הַנָּשִׁים הָרֵיקָה וְהֵצִיצוּ מַטָּה עַל בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁהָיָה מַלֵּא בְּקָהָל מְגֻוָּן שֶׁל צְעִירִים וּזְקֵנִים

מִכָּל רַחֲבֵי הַקֶּשֶׁת, כֻּלָּם קוֹרְאִים תְּהִלִּים בִּבְכִיָּה וּבִדְמָעוֹת כְּאִלּוּ הָיָה זֶה קֶרוֹב מִשְׁפְּחָתָם שֶׁחָלָה בַּמַּחֲלָה.

הַבַּעַל אָמַר לְאִשְׁתּוֹ: "תִּרְאִי מָה זֶה, הָיִית מַאֲמִינָה שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם בָּעוֹלָם שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ שָׁם כָּל כָּךְ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים לִבְכּוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל עַל מִישֶׁהוּ שֶׁהֵם לֹא מַכִּירִים, רַק בִּגְלַל שֶׁהוּא בְּצָרָה"?!

מֵהַמַּרְאֶה הַזֶּה חָזְרוּ הַזּוּג בִּתְשׁוּבָה! הָאֲנָשִׁים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בָּאוּ לְקַיֵּם מִצְוַת "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", וְהֵם זָכוּ לְהַחְזִיר מִשְׁפָּחָה שְׁלֵמָה בִּתְשׁוּבָה מִבְּלִי לִרְאוֹת אוֹתָם בִּכְלָל! מִצְוָתָם כְּבָר יָצְרָה אֶת צֵרוּף הָאוֹתִיּוֹת הַטּוֹב שֶׁנִּכְנַס לָאֲוִיר הָעוֹלָם וְהִשְׁפִּיעַ עַל כָּל הַנִּמְצָא בּוֹ.

אָדָם שֶׁחוֹשֵׁב וּמִתְנַהֵג עַל פִּי הַתּוֹרָה עוֹשֶׂה קִדּוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בְּרַבִּים, אָדָם כָּזֶה מְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה עַצְמָהּ, הוּא מֵבִין שֶׁאֵין דָּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאֵין בּוֹ מֵהָאוֹר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין דָּבָר שֶׁהַתּוֹרָה לֹא קְשׁוּרָה אֵלָיו, אֵין דָּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאֵין בּוֹ יִשְׂרָאֵל! גַּם הַגּוֹי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, בַּמְּדִינָה הֲכִי רְחוֹקָה, שֶׁיִּהְיֶה בְּאַפְרִיקָה, הוּא מֵשְׁפִּיעַ מֵאִתָּנוּ וּמִמַּעֲשֵׂינוּ. הוּא לֹא צָרִיךְ לִרְאוֹת אוֹתָנוּ אוֹ לְהַכִּיר בָּנוּ. הוּא מֵשְׁפִּיעַ מֵאִתָּנוּ בְּשָׁלֵט רָחוֹק, מָה שֶׁנַּעֲשָׂה כָּאן יַשְׁפִּיעַ עָלָיו שָׁם, זֶה הַכֹּחַ שֶׁנִּתַּן לָנוּ!

הָבָה נַפְנִים אֶת הַטָּעוּת שֶׁל דּוֹר דֵּעָה, נַפְנִים שֶׁבְּכָל מַעֲשֶׂה יָדֵינוּ יֵשׁ הֲלָכוֹת וּמִצְוֹות וְיִצִירַת צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת, גַּם בִּפְעֻלּוֹת יוֹם יוֹמִיּוֹת, אֲכִילָה, שְׁתִיָּה, שִׁינָה, הַכֹּל! הַכֹּל תּוֹרָה! כָּל הַמַּהוּת שֶׁלָּנוּ בְּכָל שְׁנִיָּה וּשְׁנִיָּה הִיא חִבּוּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה מַשְׁפִּיעַ עַל שְׁאָר הָעוֹלָם וּמֵבִיא תִּקּוּן וְשָׁלוֹם לָעוֹלָם.

הָבָה נְחַיֵּךְ לַאֲנָשִׁים, נְדַבֵּר עִמָּם טוֹב, נְנַחֵם אוֹתָם מִצַּעֲרָם, נְפַיֵּס אוֹתָם בְּכַעֲסָם, נִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם אֲפִילּוּ שֶׁאָנוּ לֹא

מַפִּירִים אוֹתָם, נַרְאֶה לָהֶם פָּנִים טוֹבוֹת, זֶה יָבִיא אוֹתָם לְהִתְקָרֵב אֶל ה׳ מֵעַצְמָם, וְלִיצוֹר צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת חִיּוּבִיִּים בְּעַצְמָם, שֶׁכֻּלָּם יָבִיאוּ חַיּוּת אֱלֹקִית לָעוֹלָם, יְהַוּוּ אוֹר לַגּוֹיִם וְיִקָּרְבוּ אֶת הָעוֹלָם אֶל תִּקּוּנוֹ הַמְיֻחָל.

קבלת פני השכינה

נְצוּל הַזְדַמְנוּיוֹת[57]

פָּרָשַׁת "יִתְרוֹ" הִיא אַחַת מִשְׁתֵּי פָּרָשׁוֹת בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁקְּרוּיָה עַל שֵׁם שֶׁל גּוֹי. בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וְכָה שֶׁתִּקְרֵא פָּרָשָׁה עַל שְׁמוֹ כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה לוֹ מִדַּת הָאֱמֶת (דְּבָר נָדִיר אֵצֶל גּוֹי, וְעוֹד רָשָׁע...), וְאִלּוּ יִתְרוֹ וְכָה שֶׁהַפָּרָשָׁה שֶׁל עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וּמַתָּן תּוֹרָה תִּקְרֵא עַל שְׁמוֹ, כֵּיוָן שֶׁכָּל הָעוֹלָם שָׁמַע אֶת מַעֲמַד הַר סִינַי, אֲבָל הוּא הַיָּחִיד שֶׁהִגִּיעַ וְרָצָה לְהִצְטָרֵף.

הַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת (זבחים קטז.) שֶׁכָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שָׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹת מַעֲמַד הַר סִינַי. קָמוּ כֻּלָּם וְהָלְכוּ אֶל נְבִיאָם, בִּלְעָם

---

[57] מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ לְעִלּוּי נִשְׁמַת הָרַב יַעֲקֹב (גָ׳אק) אָגַאי, בְּכ״ג בִּשְׁבָט תשע״ג, בְּמֶלֹאוֹת 30 יוֹם לִפְטִירָתוֹ.

הָרָשָׁע, כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם הָיוּ מְלֵאִים בְּתַאֲווֹת חֲטָאִים וַעֲווֹנוֹת, וְחָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא ה׳ מִתְכַּוֵּן לְהַעֲנִישָׁם:

- ״מָה קוֹל הֶהָמוֹן אֲשֶׁר שָׁמָעְנוּ? שֶׁמָּא מַבּוּל בָּא לָעוֹלָם״?
- ״כְּבָר נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם״,
- ״מַבּוּל שֶׁל מַיִם אֵינוֹ מֵבִיא, אֲבָל מַבּוּל שֶׁל אֵשׁ מֵבִיא״...
- ״כְּבָר נִשְׁבַּע שֶׁאֵינוֹ מַשְׁחִית כָּל בָּשָׂר״,
- ״וּמָה קוֹל הֶהָמוֹן הַזֶּה שֶׁשָּׁמַעְנוּ״?
- ״חֻמְדָּה טוֹבָה יֵשׁ לוֹ בְּבֵית גְּנָזָיו שֶׁהֵיתָה גְּנוּזָה אֲצִלּוֹ 974 דּוֹרוֹת קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּבִקֵּשׁ לִיתְּנָהּ לְבָנָיו״,
- ״ה׳ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם״.

הֵם שָׁמְעוּ כִּי אֵין כָּאן עֹנֶשׁ עַל מַעֲשֵׂיהֶם, ״רַק״ מַתָּנָה יְקָרַת עֵרֶךְ שֶׁהֵיתָה גְּנוּזָה אֲצִלּוֹ 974 דּוֹרוֹת, זֶה הַכֹּל, אָז שֶׁה׳ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם, אֲנַחְנוּ חוֹזְרִים לַמּוֹעֲדוֹנִים! אֲבָל יִתְרוֹ לֹא חָשַׁב כָּךְ. יֵשׁ לִזְכֹּר כִּי יִתְרוֹ לֹא הָיָה סְתָם עוֹד גּוֹי, הוּא הָיָה חוֹתְנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. אָדָם אַחֵר בְּמַעֲמָדוֹ הָיָה כָּלוּא בְּחֵטְא שֶׁל גַּאֲוָה וּבְמִשְׂחָקִים עַל כָּבוֹד, הָיָה יוֹשֵׁב מְמֻרְמָר מַדּוּעַ הֶחָתָן שֶׁלּוֹ לֹא קוֹרֵא לוֹ לָבוֹא לַמִּדְבָּר, אַחֲרֵי שֶׁהָפַךְ לְמֶלֶךְ. אֲבָל יִתְרוֹ לֹא חָשַׁב שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַכּוֹת עַד שֶׁיִּשְׁלְחוּ לוֹ מִשְׁלַחַת מַלְכוּתִית לְבֵיתוֹ שֶׁיָּבוֹא לְהִצְטָרֵף. הוּא לָקַח אֶת בִּתּוֹ וּנְכָדָיו, עָזַב אֶת כָּל הוֹנוֹ וּמַעֲמָדוֹ, וְיָצָא לַמִּדְבָּר, לְהִצְטָרֵף לַחֲתָנוֹ.

וְכָךְ מַגִּיעַ יִתְרוֹ אֶל הַמַּחֲנֶה שֶׁמֵּקֵף עֲנָנֵי כָּבוֹד וְלֹא יָכוֹל לְהִכָּנֵס פְּנִימָה, אָז הוּא הֵחֵל לִקְרֹא מִבַּחוּץ, כַּכָּתוּב (שמות יח, ה-ו): ״וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה אֶל הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר הוּא חֹנֶה שָׁם הַר הָאֱלֹקִים. וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה: אֲנִי חוֹתֶנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ, וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ״.

לְלֹא שׁוּם גְּנוּנֵי כָּבוֹד, הוּא מְבַקֵּשׁ שֶׁיַּעֲשׂוּ עִמּוֹ חֶסֶד לְהַכְנִיסוֹ פְּנִימָה: "בָּאתִי עַד אֵלֶיךָ, אִם אֲנִי לֹא רָאוּי, לְפָחוֹת תְּפַתֵּחַ עֲבוּר אִשְׁתְּךָ, הֲבַת שֶׁלִּי. וְאִם גַּם הִיא לֹא רְאוּיָה, אָז עֲבוּר הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ, הַנְּכָדִים שֶׁלִּי. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יוֹצֵא לִקְרַאת חוֹתְנוֹ, כַּכָּתוּב (שם, ז): "וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חוֹתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשַּׁק לוֹ וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבוֹאוּ הָאֹהֱלָה".

רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ בַּמָּקוֹם: **"וַיֵּצֵא מֹשֶׁה"**: כָּבוֹד גָּדוֹל נִתְכַּבֵּד יִתְרוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, כֵּיוָן שֶׁיָּצָא מֹשֶׁה, יָצָא אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא, וּמִי הוּא שֶׁרָאָה אֶת אֵלּוּ יוֹצְאִין וְלֹא יָצָא. **"וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשַּׁק לוֹ"**: אֵינִי יוֹדֵעַ מִי הִשְׁתַּחֲוָה לְמִי, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר אִישׁ לְרֵעֵהוּ, מִי הַקָּרוּי אִישׁ, זֶה מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב, ג): "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה".

יִתְרוֹ הָיָה מְבֻלְבָּל מֵהַמַּעֲמָד שֶׁנִּקְלַע אֵלָיו. אִם הוּא בֶּאֱמֶת חָשׁוּב לְמֹשֶׁה, הוּא הָיָה צָרִיךְ לְקַבֵּל הַזְמָנָה מַלְכוּתִית לְהַגִּיעַ, וְאִם הוּא נִכְנַס בְּחֶסֶד, מַדּוּעַ זוֹכֶה לְמִשְׁלַחַת שֶׁל כָּל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְבוֹד מְלָכִים מֵחַתָּנוֹ מֹשֶׁה שֶׁמַּרְכִּין רֹאשׁוֹ לְפָנָיו? אֶלָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רָצָה שֶׁיִּתְרוּ יָבוֹא מֵעַצְמוֹ, לֹא בְּגָלַל כָּבוֹד, שֶׁהוּא חוֹתְנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, וְלָכֵן הַתּוֹרָה מְצַיֶּנֶת (שמות יח, א): "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חוֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם". כְּלוֹמַר יִתְרוֹ עוֹזֵב מֵעֲמָד רָם שֶׁל כֹּהֵן מִדְיָן, רֹאשׁ לַגּוֹיִם סְבִיבוֹ, וּמַגִּיעַ עִם מִשְׁפַּחְתּוֹ וּבְגָדָיו שֶׁעָלָיו לְאֶמְצַע מִדְבַּר שׁוּמֵם לִדְבֹּק בֶּאֱלֹקָיו שֶׁל מֹשֶׁה חֲתָנוֹ.

לִדְבֹּק בַּשְּׁכִינָה

רוֹב הָאֲנָשִׁים הַהוֹלְכִים לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים, עוֹשִׂים זֹאת עֲבוּר עַצְמָם: לְבַקֵּשׁ בְּרָכָה לְפַרְנָסָה, לְזִוּוּג, לִילָדִים

וְלִבְרִיאוּת, אֲבָל יִתְרוֹ הִגִּיעַ לַצַּדִּיק מִסִּבָּה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, חֲרֵי יֵשׁ לוֹ כֶּסֶף, יֵשׁ לוֹ בְּרִיאוּת, יֵשׁ לוֹ יְלָדִים. לָמָּה הוּא הִגִּיעַ אִם כֵּן? לְדָבְקָ בְּצַדִּיק! לְדָבְקָ בְּתַלְמִיד חָכָם!

אָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְעַצְמוֹ, אָדָם שֶׁבָּא לְדָבְקָ בְּתַלְמִיד חָכָם בָּא לְדָבְקָ בַּשְּׁכִינָה! לֹא נֵצֵא לְקָרָאתוֹ? אָנוּ יוֹצְאִים לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה! כָּתוּב בַּגְּמָרָא (ברכות סד.): אָמַר רַבִּי אָבִין הַלֵּוִי כָּל הַנֶּהֱנֶה מִסְּעוּדָה שֶׁתַּלְמִיד חָכָם שָׁרוּי בְּתוֹכָהּ כְּאִלּוּ נֶהֱנָה מִזִּיו הַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יח, יב): "וַיָּבוֹא אַהֲרֹן וְכֹל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל לֶחֶם עִם חוֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹקִים", וְכִי לִפְנֵי אֱלֹקִים אָכְלוּ? וַהֲלֹא לִפְנֵי מֹשֶׁה אָכְלוּ! אֶלָּא לוֹמַר לְךָ: כָּל הַנֶּהֱנֶה מִסְּעוּדָה שֶׁתַּלְמִיד חָכָם שָׁרוּי בְּתוֹכָהּ כְּאִלּוּ נֶהֱנָה מִזִּיו הַשְּׁכִינָה.

יִתְרוֹ צָפָה לִרְאוֹת שָׁלִיחַ בּוֹדֵד שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּמִּקְרֶה הַטּוֹב, וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה אֶת כָּל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל בָּא לִקְרָאתוֹ. עָשׂוּ לוֹ כָּבוֹד מְלָכִים, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שִׁמֵּשׁ לְפָנָיו, בְּשֵׁלְחָנוֹ יָשְׁבוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְדִבְּרוּ דִּבְרֵי תוֹרָה, וְהוּא נֶהֱנָה מִזִּיו הַשְּׁכִינָה מַמָּשׁ. אָמְנָם יִתְרוֹ הָיָה רָגִיל לְקַבֵּל הַרְבֵּה כָּבוֹד מִסְּבִיבָתוֹ הַקּוֹדֶמֶת בְּשֶׁל מַעֲמָדוֹ, אֲבָל כָּאן הָיָה כָּבוֹד רוּחָנִי, בְּעִקְבוֹת בּוֹאוֹ לִדְבָקָ בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כָּבוֹד שֶׁאָדָם מְקַבֵּל עֵקֶב תַּפְקִיד אוֹ מַעֲמָד אֵינָם חֲשׁוּבִים כִּקְלִפַּת הַשּׁוּם. כְּשֶׁנִּגְמַר הַתַּפְקִיד אוֹ נִשְׁחָק הַמַּעֲמָד, אַף אֶחָד לֹא זוֹכֵר אֶת אוֹתוֹ אָדָם יוֹתֵר. הָיוּ רָאשֵׁי מֶמְשָׁלוֹת וּנְשִׂיאִים בָּאָרֶץ וּבָעוֹלָם שֶׁעָשׂוּ מִלְחָמוֹת, הִשְׁפִּיעוּ עַל חַיֵּיהֶם שֶׁל מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים בַּמַּהֲלָכִים שֶׁבָּחֲרוּ לַעֲשׂוֹת, הָיוּ אַנְשֵׁי עֲסָקִים מִלְיַארְדֵרִים שֶׁקָּנוּ וּבָנוּ וְיָצְרוּ וְהֶעְסִיקוּ מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים תַּחְתֵּיהֶם,

וְאַחֲרֵי שֶׁנִּגְמַר הַתַּפְקִיד אוֹ נִגְמָר הַכֶּסֶף, כֻּלָּם נִשְׁכְּחוּ מִלֵּב. אַף אֶחָד לֹא זוֹכֵר אוֹתָם.

אָמַר יִתְרוֹ לְעַצְמוֹ הַיּוֹם אֲנִי כֹּהֵן, אֲנִי עָשִׁיר, חָזָק, מְפַחֲדִים מִמֶּנִּי. מָחָר הַגַּלְגַּל יִתְהַפֵּךְ מִי יִזְכּוֹר אוֹתִי? אֲבָל אִם אֲנִי אֶדְבַּק בַּה׳ יִתְבָּרַךְ, אִם אֶקַּבֵּל נְשָׁמָה, אֲזַי לֹא מְשַׁנֶּה אִם אֲנִי עָשִׁיר אוֹ עָנִי, חָזָק אוֹ חַלָּשׁ, הַנְּשָׁמָה נִשְׁאֶרֶת גְּבוֹהָה וּקְדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁהִיא. אֶת זֶה אֲנִי רוֹצֶה!

הַהֶבְנָה שֶׁלּוֹ כִּי הַדְּבֵקוּת בַּה׳ הִיא הַדָּבָר הָאֲמִתִּי הוֹבִילָה אוֹתוֹ שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּק בִּלְהִשָּׁאֵר עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא חָזַר לְגַיֵּר אֶת שְׁאָר בְּנֵי בֵּיתוֹ, הוּא חָזַר לְהָפִיץ אֶת הַבְּשׂוֹרָה שֶׁל הָאֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְכָךְ זָכָה שֶׁבְּנֵי בָּנָיו יֵשְׁבוּ בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית (סוטה יא.), כְּלוֹמַר בַּסַּנְהֶדְרִין הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, חֶצְיָהּ בָּעֲזָרָה שֶׁהִיא קֹדֶשׁ שָׁם הַכֹּהֲנִים עָמְדוּ, וְחֶצְיָהּ בַּחוֹל שָׁם יָשְׁבוּ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל.

אַחַת מֵהָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַסַּנְהֶדְרִין הָיְתָה לִבְדּוֹק כָּל בֹּקֶר אֶת הַכֹּהֲנִים שֶׁאֲמוּרִים לַעֲבֹד בְּאוֹתוֹ יוֹם וּלְהַחְלִיט מִי עוֹבֵד וּמִי פָּסוּל חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל סִבָּה שֶׁהִיא, כְּגוֹן שֶׁנִּטְמָא. כָּל הַכֹּהֲנִים, מִזַּרְעוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, אֲפִילּוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, עוֹמְדִים לִפְנֵי הַחֲכָמִים בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, בֵּינֵיהֶם בָּנָיו שֶׁל יִתְרוֹ, כְּדֵי שְׁאֵלָה יַחְלִיטוּ מִי מֵהֶם כָּשֵׁר לַעֲבוֹדָה וּמִי לֹא! לְאֵיזֶה כָּבוֹד הֵם זָכוּ! אֵיזוֹ חֲשִׁיבוּת! זֶה הַכָּבוֹד שֶׁמְּקַבְּלִים כְּשֶׁדְּבֵקִים בַּשְּׁכִינָה.

מִיהוּ עֶבֶד ה׳ אֲמִתִּי

וּמָה הָיָה חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּקִרוּבָם שֶׁל יִתְרוֹ וְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם? הַכָּבוֹד שֶׁחָלַק לְיִתְרוֹ בְּבוֹאוֹ. לִשְׁלֹחַ לוֹ מִשְׁלָחוֹת וְלָתֵת לוֹ גְּנוּנֵי כָּבוֹד בִּגְלַל מַעֲמָדוֹ הָיוּ מַחְמִיצִים אֶת הַמַּטָּרָה,

אֲבָל כַּאֲשֶׁר יִתְרוֹ עָזַב הַכֹּל וּבָא לַמָּקוֹם בּוֹ הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה, אָז מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׁמְדַבֵּר יְשִׁירוֹת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יוֹשֵׁב עִם יִתְרוֹ וּמְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ! רוֹאֶה זֹאת יִתְרוֹ וּמֻפְתָּע, מֶלֶךְ מְשָׁרֵת אוֹתוֹ, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יוֹשְׁבִים עַל שֻׁלְחָנוֹ, זֶה כְּבוֹד הַתּוֹרָה, מֶלֶךְ מְשָׁרֵת אַבְרֵכִים, מְשָׁרֵת מִי שֶׁבָּא לִדְבֹּק בַּשְּׁכִינָה, אִם זוֹ תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָהּ, גַּם אֲנִי רוֹצֶה!

יִתְרוֹ מַגִּיעַ לַמִּדְבָּר עִם בִּתּוֹ וּנְכָדָיו, כַּכָּתוּב (שמות יח, ב-ד): "וַיִּקַּח יִתְרוֹ חוֹתֵן מֹשֶׁה אֶת צִפֹּרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ, וְאֶת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, וְשֵׁם **הָאֶחָד** אֱלִיעֶזֶר כִּי אֱלֹקֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּלֵנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה".

מַדּוּעַ כָּתוּב "שֵׁם **הָאֶחָד** אֱלִיעֶזֶר", הֲרֵי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּתוּב "שֵׁם **הַשֵּׁנִי** אֱלִיעֶזֶר"? הַמִּדְרָשׁ מַסְבִּיר (במדבר רבה יט, ז): רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם, שָׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּפָרָשַׁת פָּרָה אֲדֻמָּה וְאוֹמֵר הֲלָכָה בְּשֵׁם אוֹמְרָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עֶגְלָה בַּת שְׁנָתָהּ וּפָרָה בַּת שְׁתַּיִם. אָמַר לְפָנָיו רִבּוֹן הָעוֹלָמִים יְהִי רָצוֹן שֶׁיְּהֵא מֵחֶלְצַי, אָמַר לוֹ חַייְךָ שֶׁהוּא מֵחֶלְצֶיךָ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יח, ד): "וְשֵׁם **הָאֶחָד** אֱלִיעֶזֶר", שֵׁם אוֹתוֹ הַמְיֻחָד.

כְּלוֹמַר "**הָאֶחָד**" בְּהֵ"א הַיְדִיעָה לְרַמֵּז, שֶׁמִּלְבַד בְּנוֹ אֱלִיעֶזֶר שֶׁיָּלְדָה לוֹ צִפּוֹרָה אִשְׁתּוֹ, יִהְיֶה לוֹ עוֹד צֶאֱצָא בְּשֵׁם זֶה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוּרְקָנוֹס, הוּא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, גַּם הוּא מִזַּרְעוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כִּי בִּקֵּשׁ זֹאת מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מַדּוּעַ מֹשֶׁה בִּקֵּשׁ שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל יִהְיֶה מִזַּרְעוֹ? הֲרֵי כָּל הַתּוֹרָה יָרְדָה לָעוֹלָם בִּזְכוּת מֹשֶׁה, לְמוּד הַתּוֹרָה שֶׁל כָּל

יְהוּדִי בָּעוֹלָם בְּכָל הַזְּמַנִּים נִזְקֶפֶת לִזְכוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ! הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ, כַּכָּתוּב (מלאכי ג, כב): "זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי"! מַדּוּעַ הוּא צָרִיךְ שֶׁגַּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יִהְיֶה מִזַּרְעוֹ? אֶלָּא עֶבֶד ה' אֲמִתִּי לֹא מִסְתַּפֵּק בְּמַה שֶׁזָּכָה בּוֹ עַד עַתָּה, הוּא תָּמִיד מְבַקֵּשׁ לְהוֹסִיף.

לַעֲשׂוֹת נַפְשׁוֹת

הַיּוֹם אָנוּ מְצַיְּנִים 30 יוֹם לִפְטִירָתוֹ שֶׁל הַמָּנוֹחַ, הָרַב הַצַּדִּיק יַעֲקֹב גְ'אק אָגַאי זַצַ"ל. הָיוּ לַמָּנוֹחַ זְכֻיּוֹת רַבּוֹת. לֹא רַק הַתּוֹרָה הָרַבָּה שֶׁהָיְתָה לוֹ וְדָבְקָה בְּזַרְעוֹ הַמְּבֹרָךְ, מֵאוֹת נְכָדִים וְנִינִים, כֻּלָּם זֶרַע קֹדֶשׁ, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, רַבָּנִים וּמוֹרֵי הוֹרָאָה בָּאָרֶץ וּבָעוֹלָם, אֶלָּא הוּא יָזַכֵּר בָּחֵשֶׁק וּבָאַהֲבָה הַגְּדוֹלִים לְהָפִיץ אֶת הַתּוֹרָה הָלְאָה וּלְקָרֵב רְחוֹקִים. יִתְרוֹ הָיָה כֹּהֵן עֲבוֹדָה זָרָה, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁמְּדַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהִנֵּה מֹשֶׁה יָרַד עַד אֵלָיו וְשִׁמֵּשׁ אוֹתוֹ, רַק כְּדֵי לְקָרֵב אוֹתוֹ. זוֹ הִיא גְּדֻלּוֹתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים.

הַמָּנוֹחַ הָיָה יוֹשֵׁב בַּשּׁוּרָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, שָׁם יוֹשְׁבִים הָאֲבֵלִים, לֹא עָלֵינוּ, אֲנָשִׁים שֶׁדּוֹרְכִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְשִׁבְעָה יָמִים וְנֶעֱלָמִים. הוּא הָיָה יוֹשֵׁב עִמָּם בִּכֵּר בִּכֵּר, עָמַד לְיָדָם לְאָרֵךְ כָּל הַתְּפִלָּה, פָּתַח לָהֶם אֶת הַסִּדּוּרִים וְהִסְבִּיר הֵיכָן לִקְרֹא, הֵיכָן לָשֶׁבֶת, הֵיכָן לְדַלֵּג. וְהַכֹּל בְּסַבְלָנוּת וּבְחִיּוּךְ.

אֲנָשִׁים רְחוֹקִים מַגִּיעִים אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת בִּזְמַן הַשִּׁבְעָה, כִּי הַנְּשָׁמָה חָשָׁה שֶׁזֶּה מָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת. מֵעֵין תְּחוּשַׁת בֶּטֶן, שֶׁשִּׁבְעָה "צָרִיךְ לְכַבֵּד". וְכָךְ הֵם מַגִּיעִים עִם תְּפִלִּין קְטַנּוֹת וּפְסוּלוֹת מֵהַבַּר-מִצְוָה, וְצָעִיף שֶׁפַּעַם, בְּגִיל 13, הָיָה טַלִּית שֶׁכִּסְּתָה אֶת כָּל גּוּפָם הַקָּטָן דְּאָז, וְקוֹרְאִים קַדִּישׁ עִם טָעֲיוֹת בְּמֶשֶׁךְ שָׁבוּעַ. הֵם לֹא יוֹדְעִים, לְצַעֲרָנוּ, אֲפִילוּ כִּיצַד מַנִּיחִין

תְּפִלִּין. כּוֹאֵב הַלֵּב, אַךְ יֵשׁ יְהוּדִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים לְהָנִיחַ תְּפִלִּין! בְּתֹם הַשִּׁבְעָה הֵם נַעֲלָמִים. בַּיּוֹם ה-30 וּבְיוֹם הַשָּׁנָה הֵם יָבִיאוּ קֻצָּת כְּבוּד לַסְּעוּדָה וְיַחַכּוּ מִחוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשִׁעוּר הַתּוֹרָה בֵּין הַתְּפִלּוֹת.

אֲבָל הַמָּנוֹחַ נָתַן לַאֲבֵלִים יַחַס אַחֵר. אֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים מָה יֵּשׁ לִטְרֹחַ עִם הָאֲבֵלִים הָאֵלֶּה? גַּם כָּכָה עוֹד שָׁבוּעַ הֵם לֹא יִהְיוּ כָּאן, הֵם סְתָם מַפְרִיעִים לָנוּ בַּתְּפִלָּה, לֹא כָּךְ חָשַׁב הַמָּנוֹחַ. הוּא הִקְרִיב וְנָתַן מִזְמַנּוֹ וְכֹחוֹ, גָּרַם לָהֶם לְחֵשֶׁק לָבוֹא גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. כְּשֶׁבָּאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי נִדְלָק הָאוֹר הָרִאשׁוֹן לַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה. כָּל מָה שֶׁצָּרִיךְ זֶה רַק עוֹד מַאֲמָץ קָטָן מֵהָאָדָם מֵעֵבֶר לְמָה שֶׁהוּא חָשׁ שֶׁהוּא "חַיָּב", וְאָז יֵשׁ סִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא. אֲבָל צָרִיךְ לָזֶה חֵשֶׁק, וּלְחֵשֶׁק הַזֶּה גָּרַם הַמָּנוֹחַ.

רַבִּי יִשְׂרָאֵל הַבַּעַל שֵׁם-טוֹב זַצ"ל הוּא זֶה שֶׁהֵבִיא לָעוֹלָם אֶת תּוֹרַת הַחֲסִידוּת. הוּא רָאָה כִּי אִלּוּ שֶׁלָּמְדוּ תּוֹרָה וְדָבְקוּ בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁתּוֹרָתָם אוּמָנוּתָם, חָיוּ בְּדַחֲקוּת וּבְעֹנִי, הָעִקָּר לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, הֵם בָּנוּ יְשִׁיבוֹת וְכוֹלְלִים, לֹא נִשְׁבְּרוּ כְּשֶׁקָּמוּ עֲלֵיהֶם צָרִים וְאוֹיְבִים, וְלֹא עִנְיֵן אוֹתָם דָּבָר בְּשֶׁל הַמְּתִיקוּת שֶׁחָשׁוּ מִלְּמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. אֲבָל הֵם הָיוּ מְעוּט. הַשְּׁאָר הָיוּ עַמֵּי אֲרָצוֹת, חֶלְקָם לֹא יָדַע אַף קְרֹא וּכְתֹב, בְּקֹשִׁי יָדְעוּ לִפְתֹּחַ סִדּוּר. חֶלְקָם לֹא טָרְחוּ לְהִתְפַּלֵּל כִּי חָשׁוּ שֶׁאַף אֶחָד לֹא מַקְשִׁיב לָהֶם, לֹא קָרְאוּ תְּהִלִּים, כִּי לֹא רָאוּ בְּכָךְ חֲשִׁיבוּת כְּמוֹ לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁלֹּא הָיָה בְּהֶשֵּׂג יָדָם, לְפִי הֲבָנָתָם.

הַבַּעַל שֵׁם טוֹב יָצָא דַּוְקָא אֶל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים, וּבָהֶם מָצָא וְהוֹצִיא עֲבוֹדַת ה' גְּדוֹלָה, בַּתְּפִלּוֹת הַתְּמִימוֹת שֶׁלָּהֶם, בֶּאֱמוּנָתָם הַתְּמִימָה, בְּהִתְבַּטְלוּתָם לַצַּדִּיקִים מִבְּלִי

לְהִתְפַּלְפֵּל שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ, אִם הַצַּדִּיק אָמַר אָז הַצַּדִּיק אָמַר. הוּא חִבֵּר אוֹתָם לַחֲכָמִים, לְעָם אֶחָד.

יְהוּדִי בְּכָל בָּיִת

זוֹ הַיְרוּשָׁה שֶׁל הַמָּנוֹחַ לָנוּ. בְּפַשְׁטוּתוֹ וַחֲמִימוּתוֹ הוּא קָנָה לְבָבוֹת. אֵין אָדָם שֶׁלֹּא הִזִּיל עָלָיו דִּמְעָה כְּשֶׁשָּׁמַע אֶת הַבְּשׂוֹרָה הַקָּשָׁה, אֵין אָדָם אֶחָד שֶׁעוֹבֵר לְיַד כִּסְאוֹ הֵרִיק וְלֹא מַרְגִּישׁ כִּי הוּא חָסֵר לוֹ. הַמָּנוֹחַ הִשְׁאִיר אַחֲרָיו אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וְקִרּוּב יְהוּדִים בְּכָל מָקוֹם. אָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּבֵית כְּנֶסֶת בְּמִנְיָן, אַשְׁרֵנוּ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֵינוּ, אֲבָל אִם אָנוּ רוֹאִים מִישֶׁהוּ בַּצַּד, בְּשׂוֹרָה אַחֲרוֹנָה, אָבֵל, אוֹ סְתָם מִישֶׁהוּ חָדָשׁ בְּמָקוֹם וְחָדָשׁ בִּכְלָל בַּעֲבוֹדַת ה׳, נִגַּשׁ אֵלָיו ! נַעֲזֹר לוֹ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, נֹאמַר לוֹ מִלָּה טוֹבָה, נִתֵּן לוֹ לְהַרְגִּישׁ כְּפִי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ גָּרַם לְיִתְרוֹ לְהַרְגִּישׁ. נַעֲשֶׂה לוֹ חֵשֶׁק לָבוֹא גַּם מָחָר, וּמָחָרתַיִם. כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה יִרְשְׁמוּ גַּם לִזְכוּתֵנוּ. עֶבֶד ה׳ לֹא מִסְתַּפֵּק בְּמַה שֶׁהוּא הִשִּׂיג עַד כֹּה, הוּא רוֹצֶה עוֹד, כְּפִי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עַל כָּל זְכֻיּוֹתָיו, רָצָה שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל יִהְיֶה מִזַּרְעוֹ.

נַחְמוֹד גַּם אֶת הַמְּצָוָה שֶׁל קִרּוּב שֶׁל עוֹד יְהוּדִי. לְקָרֵב עוֹד וְעוֹד יְהוּדִים. אֶחָד אֶחָד. שֶׁיִּהְיֶה יְהוּדִי בְּכָל בָּיִת. כָּךְ כָּל מְחַרְחֲרֵי הָרִיב וְשׂוֹנְאֵי הַחִנָּם יֵעָלְמוּ, לֹא יִשָּׁאֵר לָהֶם שׁוּם כֹּחַ, נְשִׂמֹּט לָהֶם אֶת הַשָּׂטִיחַ מִתַּחַת לָרַגְלַיִם ! אֵין יְהוּדִי אֲמִתִּי שֶׁשּׂוֹנֵא יַהֲדוּת, אוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב יַהֲדוּת אוֹ שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מָה זֶה ! אִם אָנוּ נְקָרֵב יְהוּדִי בְּכָל בָּיִת, כְּשֶׁיַּכִּירוּ מַהִי יַהֲדוּת דֶּרֶךְ אָח אוֹ חָבֵר שֶׁהִתְקָרֵב, יִלְמְדוּ גַּם הֵם לֶאֱהֹב אוֹתָהּ. זוֹ הָיְתָה דַּרְכּוֹ שֶׁל הַמָּנוֹחַ, לְהַכִּיר אֶת הַיַּהֲדוּת בְּחִיּוּךְ וְאַהֲבָה.

כְּשֶׁרָאִינוּ אֶת הַנִּיצוֹץ בְּעֵינָיו וְהַחִיּוּךְ עַל פָּנָיו כְּשֶׁדִּבֵּר דִּבְרֵי תוֹרָה וְאָמַר אֵיזֶה חִדּוּשׁ, יָדַעְנוּ שֶׁכָּל הַשְׁאָר בָּעוֹלָם הַזֶּה

הוּא הָבֶל הַבָּלִים. וְכָךְ חַיָּבִים אָנוּ לְהַמְשִׁיךְ אֶת דַּרְכּוֹ. לֶאֱהֹב וּלְהַאֲהִיב אֶת הַיַּהֲדוּת בְּמְאוֹר פָּנִים, בְּחִיּוּךְ, בְּיַד מֻשֶּׁטֶת וּבְהַרְבֵּה סַבְלָנוּת כְּלַפֵּי הָרְחוֹקִים וַהֲלֹא מְבִינִים. וְכָךְ נִזְכֶּה אָנוּ וְאֵלּוּ שֶׁקֵּרְבָנוּ לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה.

תקון
הכללי

הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיקִים

הֲרֵינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בָּאֲמִירַת עֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים - תִּקּוּן הַכְּלָלִי, לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ, הַנַּחַל נוֹבֵעַ מָקוֹר חָכְמָה, רַבֵּינוּ נַחְמָן בֶּן פֵּיגֶא, זְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן.

לִפְנֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים אוֹמְרִים:

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה, נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ. נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ. כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים.

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי. לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

לְאַחַר אֲמִירַת תְּהִלִּים אוֹמְרִים:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל. וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה. וַיַּעְזְרֵם אֲדֹנָי וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ.

טז

מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ׃ אָמַרְתְּ
לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ׃ לִקְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם׃ יִרְבּוּ
עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל
אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי׃ יְהוָה מְנָת חֶלְקִי
וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃ חֲבָלִים נָפְלוּ לִי
בַּנְּעִמִים אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי׃ אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה
אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃ שִׁוִּיתִי
יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט׃ לָכֵן
שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ כִּי
לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת
שָׁחַת׃ תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת
פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

לב

לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ
רְמִיָּה׃ כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל
הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ
לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃ חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי
לֹא כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה

נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל
חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו
לֹא יַגִּיעוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵי פַלֵּט
תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ
אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין
הָבִין בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרוֹב אֵלֶיךָ:
רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד
יְסוֹבְבֶנּוּ: שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ
כָּל יִשְׁרֵי-לֵב:

נא

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם
רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה: יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ וְאֻשַּׁר
בָּאָרֶץ וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל
עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ: אֲנִי אָמַרְתִּי
יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: אוֹיְבַי
יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: וְאִם בָּא
לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ
יְדַבֵּר: יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ
רָעָה לִי: דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא
יוֹסִיף לָקוּם: גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בָּטַחְתִּי בּוֹ
אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב: וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי

וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃ בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח׃ כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃ הָיְתָה לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃ אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃ יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי׃ אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ מַה

תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

נט

לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃ הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי
מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃ הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן
וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי
יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוָה׃ בְּלִי
עָוֹן יָרֻצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃ וְאַתָּה
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד
כָּל הַגּוֹיִם אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃ יָשׁוּבוּ
לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וְיסוֹבְבוּ עִיר׃ הִנֵּה יַבִּיעוּן
בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי מִי שֹׁמֵעַ׃ וְאַתָּה
יְהוָה תִּשְׂחַק לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם׃ עֻזּוֹ אֵלֶיךָ
אֶשְׁמֹרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי
אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָרָי׃ אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי
הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃ חַטַּאת
פִּימוֹ דְּבַר שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בְגְאוֹנָם וּמֵאָלָה
וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃ כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ
כִּי אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
וְיָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וְיסוֹבְבוּ עִיר׃ הֵמָּה
יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ וָלִינוּ׃ וַאֲנִי אָשִׁיר

עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר לִי: עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז

לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי: בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים: אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי: הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד: הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ גָּמַר אוֹמֶר לְדֹר וָדֹר: הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי יָהּ כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ: וְהָגִיתִי בְכָל פָּעָלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ: גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה: רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת: זֹרְמוּ מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף חֲצָצֶיךָ

יִתְהַלָּכוּ׃ קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל
רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם
רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדָעוּ׃ נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

צ

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה
הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל
אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב
אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם׃ כִּי אֶלֶף
שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה
בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃
בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי כָלִינוּ
בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ
עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ
כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים
שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם עָמָל
וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃ מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ
וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃ לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא
לְבַב חָכְמָה׃ שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל
עֲבָדֶיךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה
בְּכָל יָמֵינוּ׃ שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ
רָעָה׃ יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם׃

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

קה

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיו׃ זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר׃ לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ׃ וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ כָּל מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר׃ שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃ עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ

וּמֹשֵׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ׃ לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו
יְחַכֵּם׃ וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ
חָם׃ וַיֶּפֶר אֶת עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו׃ הָפַךְ
לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃ שָׁלַח מֹשֶׁה
עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ׃ שָׂמוּ בָם דִּבְרֵי
אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃ שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ
וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ׃ הָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת
אֶת דְּגָתָם׃ שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי
מַלְכֵיהֶם׃ אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל גְּבוּלָם׃ נָתַן
גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃ וַיַּךְ גַּפְנָם
וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃ אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה
וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃ וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל
פְּרִי אַדְמָתָם׃ וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל
אוֹנָם׃ וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו
כּוֹשֵׁל׃ שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי נָפַל פַּחְדָּם
עֲלֵיהֶם׃ פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃
שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃ פָּתַח צוּר
וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר׃ כִּי זָכַר אֶת דְּבַר
קָדְשׁוֹ אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃ וַיּוֹצִא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן
בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו׃ וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל
לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃ בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו
יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ׃

קלז

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן׃ עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃ כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃ אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃ אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃ תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃ זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃ בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ אֶת-גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃ אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע׃

קנ

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃ הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃ הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃ הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃

תְּפִלָּה קְצָרָה לְאָמְרָהּ אַחַר אֲמִירַת תִּקּוּן הַכְּלָלִי

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עִלַּת הָעִלּוֹת וְסִבַּת כָּל הַסִּבּוֹת אַנְתְּ לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן כֹּלָּא וְלֵית לְעֵלָּא מִנָּךְ דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל. וּלְךָ - דּוֹמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. אוֹתְךָ אֶדְרֹשׁ אוֹתְךָ אֲבַקֵּשׁ שֶׁתַּחְתֵּר חֲתִירָה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה מֵאִתְּךָ דֶּרֶךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁלִּי בַּמָּקוֹם שֶׁאֲנִי עוֹמֵד, כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלֶה לְךָ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת. וּבַדֶּרֶךְ וְנָתִיב הַזֶּה תָּאִיר עָלַי אוֹרְךָ לְהַחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת כְּפִי רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת, כְּפִי רְצוֹן מִבְחַר הַבְּרוּאִים, לִבְלִי לַחְשֹׁב בְּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם מַחֲשֶׁבֶת חוּץ וְשׁוּם מַחֲשָׁבָה וּבִלְבּוּל שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנֶךָ. רַק לְדַבֵּק בְּמַחֲשָׁבוֹת זַכּוֹת צַחוֹת וּקְדוֹשׁוֹת בַּעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת, בְּהַשְׂגָתְךָ וּבְתוֹרָתֶךָ. הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ וְתַן לִי לֵב טָהוֹר לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת. וּמִמְּצוּלוֹת יָם תּוֹצִיאֵנִי לְאוֹר גָּדוֹל חִישׁ קַל מְהֵרָה תְּשׁוּעַת אֲדֹנָי כְּהֶרֶף עַיִן לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים כָּל יְמֵי חַיּוֹתִי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְאֶזְכֶּה לְחַדֵּשׁ נְעוּרֵי הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ לְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְתִהְיֶה יְצִיאָתִי מִן הָעוֹלָם כִּבְיאָתִי בְּלֹא חֵטְא. וְאֶזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם אֲדֹנָי וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד. אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד.